

BERGEN
KOMMUNE

Byrådets forslag
REVIDERT BUDSJETT 2024
1. TERTIALRAPPORT

Innhold

Sentrale tabeller og oversikter	5
Driftsresultat med disponering	5
Totaloversikt drift - fordelt på byrådsavdelinger (3)	6
Totaloversikt drift – fordelt på tjenesteområde (4)	7
Status drift for kommunen (1A)	8
Totaloversikt investeringer (2A)	9
Investeringer per tjenesteområde (2B)	10
Oppsummering	12
Sammendrag	12
Samlet oversikt og konsekvens for driftsresultatet	12
Finansielle måltall - oppdatert status	13
Sentrale budsjettposter	14
Tjenesteområdene (1-21)	14
Samletabell med alle forslag til budsjettjusteringer i driftsbudsjettet	15
Investeringer	16
Innstilling til vedtak	17
Omtale av sentrale budsjettposter	19
Sentrale inntekter	19
Finansposter	20
Investeringer - sentrale poster og finansiering	22
Omstilling, effektivisering og innsparinger	25
Økonomisk krevende tider i hele kommunesektoren	26
Igangsatte prosesser og pågående arbeid med effektivisering og innsparinger	26
Oversikt over vedtatte og forslag til nye effektiviseringstiltak og kutt	28
Bosetting og integrering av flyktninger	31
Status merknader	35
Øvrig finansrapport iht. finansreglement og forskrift	37
Gjeld	38
Kommunens innlån i mill. kr i årets første fire måneder	40
Oppsummering	41
Avviksprognose pr. resultatenheter	42
Pr. avdeling	42
Pr. resultatenheter	42
Status - sykefravær	57
Andre forhold	61
a) Salg av kontorpåbygg Sentralbadet	61
b) Ny idrettshall ved Langhaugen videregående skole	62
c) Videre finansiering av Dokken Utvikling AS	64
d) Byrådets arbeid med investeringsbudsjett	65
e) Revidert budsjett og retningslinjer for tilskuddsordninger	65
f) Sølvsvefabrikken / Nonneseter	66

g) Skolenes utearealer – oppfølging av flertallsmerknaad fra Skolebruksplanen	67
h) Stans av prosjekt under Boligprogrammet – boliganlegg i Ytre Morvik.....	67
i) Strømstøtte til private-ideelle virksomheter.....	67
j) Nødvendig rehabilitering/oppgradering av arealer i Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM).....	68
Kommunens tjenesteområder.....	69
01A-Barnehage.....	69
01B-Skole.....	89
01C-Spesialpedagogiske tjenester.....	121
02-Barnevern.....	128
03A-Tjenester til eldre.....	137
03B-Tjenester til funksjonshemmede	153
03C-Tjenester til utviklingshemmede.....	158
03D-Psykisk helse	174
04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse.....	187
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester.....	195
04C-Introduksjons- og tolketjenester.....	204
05A-Forebyggende helsearbeid	214
05B-Behandling og rehabilitering.....	224
06-Overføringer til trossamfunn	234
07-Brannvesen	238
08-Samferdsel	249
09-Boligtiltak	273
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern.....	288
10B-Private planer og byggesak	302
10C-Naturforvaltning og parkdrift.....	310
10D-Klima og miljø	334
11A-Lærlinger.....	344
11B-Arbeidsmarkedstiltak.....	347
12-Kultur.....	351
13-Idrett	370
14-Næring.....	386
15-Bystyrets organer og administrasjon	398
16-Administrasjon og fellesfunksjoner.....	403
17-Beredskap og sivilforsvar	435
18A-Vann og avløp	440
18B-Renovasjon.....	460
20-Interne tjenester / fordelte kostnader.....	468
21-Pensjon og fellesposter	470

Sentrale tabeller og oversikter

Driftsresultat med disponering

Beløp i mill. kr

	Regnskap i fjor	Vedtatt budsjett	Just. bud.	Forslag til budsjettjustering	Nytt budsjett
Sum generelle driftsinntekter					
Rammetilskudd	-7 174,0	-7 501,5	-7 501,5	10,0	-7 491,5
Inntekts- og formuesskatt	-11 606,7	-12 184,2	-12 184,2	0,0	-12 184,2
Eiendomsskatt	-1 118,7	-1 130,0	-1 130,0	-10,0	-1 140,0
Andre generelle driftsinntekter	-651,5	-648,3	-648,3	-190,4	-838,7
Sum Sum generelle driftsinntekter	-20 550,8	-21 464,0	-21 464,0	-190,4	-21 654,4
Netto finansutgifter					
Renteinntekter	-564,6	-657,9	-657,9	3,5	-654,4
Utbytter	-721,0	-531,0	-531,0	-16,9	-547,9
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0,5	0,0	0,0	-2,9	-2,9
Renteutgifter	863,0	1 222,9	1 222,9	-23,2	1 199,6
Avdrag på lån	845,0	899,4	899,4	0,5	899,9
Sum Netto finansutgifter	422,8	933,4	933,4	-39,0	894,4
Sum netto avsetninger	-20 128,0	-20 530,6	-20 530,6	-229,4	-20 760,1
Tjenesteområdene - drift	19 957,2	20 514,4	20 533,5	597,1	21 130,6
Netto driftsresultat	-170,8	-16,2	2,9	367,7	370,5
Sum driftsinntekter	-27 572,1	-27 654,0	-27 669,0	-192,8	-27 861,8
Driftsresultat i prosent av driftsinntekter	0,6 %	0,1 %	0,0 %	-	-1,3 %

Beløp i mill. kr

	Regnskap i fjor	Vedtatt budsjett	Just. bud.	Forslag til budsjettjustering	Nytt budsjett
Avsetninger til bundne driftsfond	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avsetninger til disposisjonsfond	1 125,5	427,9	427,9	0,0	427,9
Bruk av bundne driftsfond	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruk av disposisjonsfond	-995,2	-734,0	-734,0	-378,6	-1 112,6
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overføring til investering	235,1	345,1	345,1	0,0	345,1
Netto avsetninger - sentrale poster	365,5	39,1	39,1	-378,6	-339,5
Avsetninger til bundne driftsfond	127,1	16,1	16,1	0,8	16,9
Avsetninger til disposisjonsfond	79,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruk av bundne driftsfond	-247,5	-45,4	-64,8	10,2	-54,7
Bruk av disposisjonsfond	-179,6	-7,6	-7,3	0,0	-7,3
Overføring til investering	25,5	14,0	14,1	0,0	14,1
Netto avsetninger i tjenesteområdene	-194,6	-22,9	-41,9	10,9	-31,0
Sum netto avsetninger	170,8	16,2	-2,9	-367,7	-370,5

Totaloversikt drift - fordelt på byrådsavdelinger (3)

Beløp i mill. kr

Avdelinger	Justert årsbudsjett 2024			Prognose inkl. tiltak	Avvik	Avvik i % av utgift	Forslag til budsjettjustering
	Utgift	Inntekt	Just. bud. 2024				
Byrådsleders avdeling	176,3	-21,9	154,4	157,6	-3,2	-1,8 %	1,2
Byrådsavdeling for finans	3 639,4	-2 484,7	1 154,7	1 195,4	-40,7	-1,1 %	11,3
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	8 571,1	-1 544,9	7 026,2	7 150,5	-124,3	-1,5 %	56,6
Byrådsavdeling for barnehage og skole	7 725,7	-795,0	6 930,7	7 101,6	-170,9	-2,2 %	150,3
Byrådsavdeling for byutvikling	3 291,1	-2 583,1	708,1	752,5	-44,4	-1,3 %	-0,5
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	4 557,0	-564,7	3 992,3	4 346,4	-354,2	-7,8 %	308,0
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1 341,8	-205,4	1 136,4	1 140,8	-4,4	-0,3 %	11,4
Bystyrets organer	102,7	-2,8	99,9	99,9	0,0	0,0 %	0,0
Fellesposter - bykassen	-445,6	-263,5	-709,0	-637,2	-71,9	-16,1 %	70,5
Totalsum	28 959,6	-8 466,0	20 493,5	21 307,6	-814,0	-2,8 %	608,7

Totaloversikt drift – fordelt på tjenesteområde (4)

Beløp i mill. kr

Tjenesteområder	Justert årsbudsjett 2024				Avvik	Avvik i % av utgift	Forslag til budsjett- justering
	Utgift	Inntekt	Just. bud. 2024	Prognose inkl. tiltak			
Barnehage	3 160,0	-210,8	2 949,2	2 968,5	-19,3	-0,6 %	9,5
Skole	4 979,5	-581,2	4 398,3	4 505,7	-107,4	-2,2 %	104,3
Spesialpedagogiske tjenester	382,3	-17,1	365,1	391,1	-26,0	-6,8 %	25,8
Barnevern	979,2	-30,2	949,0	977,1	-28,1	-2,9 %	23,8
Tjenester til eldre	5 146,5	-1 015,8	4 130,6	4 159,0	-28,3	-0,6 %	3,1
Tjenester til funksjonshemmede	271,5	-44,3	227,2	242,9	-15,6	-5,8 %	7,8
Tjenester til utviklingshemmede	2 527,0	-564,6	1 962,4	1 976,8	-14,4	-0,6 %	-0,1
Psykisk helse	977,1	-241,8	735,4	811,2	-75,8	-7,8 %	52,5
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	497,1	-51,4	445,6	466,9	-21,3	-4,3 %	17,6
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 037,5	-68,6	969,0	1 041,0	-72,0	-6,9 %	61,4
Introduksjons- og tolketjenester	466,2	-104,2	361,9	495,3	-133,4	-28,6 %	128,3
Forebyggende helsearbeid	397,1	-51,2	345,8	370,1	-24,3	-6,1 %	16,7
Behandling og rehabilitering	953,7	-173,5	780,2	813,8	-33,6	-3,5 %	24,3
Overføringer til trossamfunn	196,4	-0,4	196,0	196,0	0,0	0,0 %	0,0
Brannvesen	420,3	-163,2	257,1	256,6	0,5	0,1 %	6,3
Samferdsel	407,3	-314,4	92,8	90,1	2,8	0,7 %	-2,8
Boligtiltak	857,0	-713,2	143,8	178,2	-34,4	-4,0 %	34,8
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	131,0	-36,7	94,3	97,0	-2,7	-2,1 %	9,4
Private planer og byggesak	305,3	-280,0	25,3	66,4	-41,1	-13,5 %	0,0
Naturforvaltning og parkdrift	207,4	-20,3	187,1	186,1	1,0	0,5 %	-1,0
Klima og miljø	53,4	-4,1	49,3	49,3	0,0	0,0 %	-10,0
Lærlinger	93,5	-31,2	62,4	62,4	0,0	0,0 %	0,0
Arbeidsmarkedstiltak	34,9	-6,0	28,9	27,9	1,0	2,9 %	0,2
Kultur	728,9	-103,3	625,6	628,0	-2,4	-0,3 %	0,1
Idrett	491,0	-66,8	424,1	420,6	3,5	0,7 %	5,0
Næring	119,2	-146,1	-27,0	-22,2	-4,7	-4,0 %	-0,3
Bystyrets organer og administrasjon	104,7	-2,8	101,9	101,9	0,0	0,0 %	0,0
Administrasjon og fellesfunksjoner	1 442,4	-355,4	1 087,0	1 117,4	-30,4	-2,1 %	-8,4
Beredskap og sivilforsvar	54,4	-12,3	42,2	42,8	-0,6	-1,2 %	0,0
Vann og avløp	1 351,5	-1 351,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0
Renovasjon	394,9	-389,7	5,2	5,2	0,0	0,0 %	0,0
Interne tjenester / fordelte kostnader	145,7	-135,5	10,2	10,2	0,0	0,0 %	0,0
Pensjon og fellesposter	-354,2	-1 178,3	-1 532,5	-1 425,6	-106,9	-30,2 %	100,6
Sentrale inntekter og finansposter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0 %	0,0
TJENESTE MANGLER	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0
Sum tjenesteområder	28 959,6	-8 466,0	20 493,5	21 307,6	-814,0	-2,8 %	608,7

Status drift for kommunen (1A)

Beløp i mill. kr

	Regnskap 2023	Vedtatt budsjett 2024	Just. bud. 2024	Forslag til budsjettjustering
Rammetilskudd	-7 174,0	-7 501,5	-7 501,5	10,0
Inntekts- og formuesskatt	-11 606,7	-12 184,2	-12 184,2	0,0
Eiendomsskatt	-1 118,7	-1 130,0	-1 130,0	-10,0
Andre generelle driftsinntekter	-651,5	-648,3	-648,3	-190,4
Sum generelle driftsinntekter	-20 550,8	-21 464,0	-21 464,0	-190,4
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	19 957,2	20 514,4	20 533,5	597,1
Avskrivninger	1 171,7	1 179,5	1 179,5	0,7
Sum netto driftsutgifter	21 128,8	21 693,9	21 713,0	597,7
Brutto driftsresultat	578,0	229,9	249,0	407,3
Renteinntekter	-564,6	-657,9	-657,9	3,5
Utbytter	-721,0	-531,0	-531,0	-16,9
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0,5	0,0	0,0	-2,9
Renteutgifter	863,0	1 222,9	1 222,9	-23,2
Avdrag på lån	845,0	899,4	899,4	0,5
Netto finansutgifter	422,8	933,4	933,4	-39,0
Motpost avskrivninger	-1 171,7	-1 179,5	-1 179,5	-0,7
Netto driftsresultat	-170,8	-16,2	2,9	367,7
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	260,7	359,1	359,2	0,0
Avsetninger til bundne driftsfond	127,1	16,1	16,1	0,8
Bruk av bundne driftsfond	-247,5	-45,4	-64,8	10,2
Avsetninger til disposisjonsfond	1 205,5	427,9	427,9	0,0
Bruk av disposisjonsfond	-1 174,8	-741,6	-741,3	-378,6
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	170,8	16,2	-2,9	-367,7
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0,0	0,0	0,0	0,0

Totaloversikt investeringer (2A)

Beløp i mill. kr

	Just. bud. 2024	Vedtatt budsjett 2024	Årsprognose	Avvik i kr
Investeringer i varige driftsmidler	3 757,3	3 438,0	3 471,7	285,6
Tilskudd til andres investeringer	114,3	117,5	117,5	-3,2
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	76,0	76,0	76,0	0,0
Utlån av egne midler	0,1	0,1	0,1	0,0
Avdrag på lån	5,0	5,0	5,0	0,0
Sum investeringsutgifter	3 952,8	3 636,7	3 670,4	282,4
Kompensasjon for merverdiavgift	-478,7	-432,7	-432,7	-46,1
Tilskudd fra andre	-151,4	-260,2	-363,6	212,2
Salg av varige driftsmidler	-125,0	-125,0	-125,0	0,0
Salg av finansielle anleggsmidler	0,0	0,0	0,0	0,0
Utdeling fra selskaper	0,0	0,0	0,0	0,0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-0,7	-0,7	-0,7	0,0
Bruk av lån	-2 755,1	-2 376,3	-2 287,0	-468,1
Sum investeringsinntekter	-3 511,0	-3 194,9	-3 209,0	-302,0
Videreutlån	950,0	950,0	950,0	0,0
Bruk av lån til videreutlån	-950,0	-950,0	-950,0	0,0
Avdrag på lån til videreutlån	423,2	423,2	423,2	0,0
Mottatte avdrag på videreutlån	-423,2	-423,2	-423,2	0,0
Netto utgifter videreutlån	0,0	0,0	0,0	0,0
Overføring fra drift	-359,1	-359,1	-359,1	0,0
Bruk av bundne investeringsfond	-7,3	-7,3	-26,9	19,6
Avsetning til bundne investeringsfond	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruk av ubundet investeringsfond	-200,5	-200,5	-200,5	0,0
Avsetning til ubundet investeringsfond	125,2	125,2	125,2	0,0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-441,8	-441,8	-461,3	19,6
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringer per tjenesteområde (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i mill. kr

	Just. bud. 2024	Vedtatt budsjett 2024	Årsprognose	Avvik i kr	Bud.endr.
Brannvesen	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Kultur	3,0	3,0	3,0	0,0	0,0
Sum	3,1	3,0	3,1	0,0	0,0
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer					
Barnehage	203,6	144,7	156,7	46,9	-46,9
Skole	945,5	956,9	840,1	105,5	-105,5
Tjenester til eldre	404,3	387,6	458,0	-53,7	53,7
Tjenester til funksjonshemmede	0,0	3,6	3,4	-3,4	3,4
Tjenester til utviklingshemmede	191,1	135,5	104,3	86,8	-86,8
Psykisk helse	24,4	0,0	28,4	-4,0	4,0
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	4,7	3,0	3,0	1,7	-1,7
Introduksjons- og tolketjenester	52,5	88,4	39,0	13,5	-13,5
Forebyggende helsearbeid	-0,6	0,0	0,7	-1,3	1,3
Behandling og rehabilitering	2,4	0,0	4,6	-2,2	2,2
Brannvesen	139,4	122,7	88,8	50,6	-50,6
Samferdsel	319,3	300,7	270,6	48,7	-48,7
Boligtiltak	324,1	271,3	257,9	66,3	-66,3
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	1,0	0,0	-2,1	3,2	-3,2
Private planer og byggesak	1,4	0,9	1,4	0,0	0,0
Naturforvaltning og parkdrift	223,5	173,1	137,3	86,2	-86,2
Klima og miljø	128,0	114,9	119,1	9,0	-9,0
Kultur	512,6	514,3	491,3	21,3	-21,3
Idrett	319,5	328,5	300,2	19,3	-19,3
Næring	85,0	82,5	71,4	13,7	-13,7
Administrasjon og fellesfunksjoner	236,8	191,7	168,6	68,1	-68,1
Beredskap og sivilforsvar	4,8	2,0	-1,2	6,0	-6,0
Renovasjon	35,4	26,8	26,8	8,5	-8,5
Pensjon og fellesposter	10,0	10,0	7,0	3,0	-3,0
Sentrale inntekter og finansposter	-1 050,1	-1 050,4	-758,2	-291,9	291,9
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	3 118,8	2 808,9	2 817,1	301,7	-301,7
Avgiftsfinansierte investeringer					
Brannvesen	2,3	0,0	2,3	0,0	0,0
Private planer og byggesak	0,9	0,0	0,9	0,0	0,0
Vann og avløp	552,4	541,8	562,7	-10,3	10,3
Renovasjon	79,4	83,8	85,1	-5,8	5,8
Sum Avgiftsfinansierte investeringer	635,0	625,7	651,0	-16,1	16,1
Øvrige					
Næring	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0
Sum Øvrige	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0
Investeringer i varige driftsmidler	3 757,3	3 438,0	3 471,7	285,6	-285,6

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i mill. kr

	Just. bud. 2024	Vedtatt budsjett 2024	Årsprognose	Avvik i kr	Bud.endr.
Tjenester til utviklingshemmede	-3,2	0,0	0,0	-3,2	3,2
Overføringer til trossamfunn	117,5	117,5	117,5	0,0	0,0
Tilskudd til andres investeringer	114,3	117,5	117,5	-3,2	3,2

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i mill. kr

	Just. bud. 2024	Vedtatt budsjett 2024	Årsprognose	Avvik i kr	Bud.endr.
Pensjon og fellesposter	76,0	76,0	76,0	0,0	0,0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	76,0	76,0	76,0	0,0	0,0

4. Utlån av egne midler

Beløp i mill. kr

	Just. bud. 2024	Vedtatt budsjett 2024	Årsprognose	Avvik i kr	Bud.endr.
Sentrale inntekter og finansposter	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Utlån av egne midler	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Sum del 1-4	3 947,8	3 631,7	3 665,4	282,4	-282,4

Oppsummering

Sammendrag

I Revidert budsjett 2024 foreslås det budsjettjusteringer for til sammen om lag 370 mill. Dette er summen av økte sentrale inntekter/reduerte finansutgifter på til sammen om lag 230 mill. og økte netto utgifter på tjenesteområdene på nærmere 600 mill. Utgangspunktet for justeringene er et netto driftsresultat på 0,0%. Justeringene gir derfor et negativt driftsresultat på 1,3% og behov for saldering ved bruk av disposisjonsfond på om lag 380 mill. (Denne summen inkluderer også fondsføringer på selvkostområdet på om lag 11 mill).

Prognosene på tjenesteområdene tilsier til sammenligning merutgifter i år på om lag 800 mill. Om dette skulle innarbeides i budsjettet, ville det gitt et negativt netto driftsresultat på 2,1%. Prognosene er basert på rapportering per mars, og det er usikkerhet knyttet til anslagene så tidlig på året.

Ovennevnte viser en underliggende utgiftsvekst i kommunens tjenester som ikke er bærekraftig. Byrådet er i gang med flere prosesser for å kartlegge og vurdere aktuelle grep for å sikre en sunn kommuneøkonomi i årene fremover. Slike prosesser tar tid, og en vil komme tilbake til bystyret med konkrete forslag i kommende handlings- og økonomiplaner. Det varsles nå at disse grepene både vil innebære omstilling og omorganisering av kommunen, og endringer i noen av kommunens tjenestetilbud til innbyggerne. Noen slike grep er omtalt i forslag til verbalvedtak. Det vises til kapitlet *Omstilling, effektivisering og innsparinger*.

Samlet oversikt og konsekvens for driftsresultatet

Budsjettet driftsresultat i Vedtatt budsjett 2024 var på 0,1 % av driftsinntektene. Det justerte driftsresultatet *før* foreslåtte endringer i forbindelse med Revidert budsjett er på 0,0 % (2,9 mill.). Dette skyldes bruk av midler som ble avsatt på fond i fjor. Nytt budsjett etter foreslåtte justeringer gir et driftsresultat på -1,3 % (370,5 mill.).

Merk at i tabellen under så er negativt fortegn "bra" - dvs. budsjettjusteringer med negative fortegn betyr økte inntekter, mens f.eks. et netto driftsresultat med positivt fortegn er et negativt resultat.

Driftsregnskap	Vedtatt budsjett	Justert budsjett	Forslag til budsjettjustering	Nytt budsjett
Sentrale inntekter	-21 464,0	-21 464,0	-190,4	-21 654,4
Netto finansutgifter	933,4	933,4	-39,0	894,4
Tjenesteområdene - drift	20 514,4	20 533,5	597,1	21 130,6
Netto driftsresultat	-14,2	2,9	367,7	370,5
Sum driftsinntekter	-27 654,0	-27 669,0	-192,8	-27 861,8
Driftsresultat i prosent av driftsinntekter	0,1%	0,0%		-1,3%
Disponering av driftsresultat				

Overføring til investering	345,1	345,1	0,0	345,1
Netto bruk disposisjonsfond	-305,9	-305,9	-378,6	-684,5
Netto avsetning bundne fond	-25,0	-42,0	10,9	-31,1
Netto disponering	14,2	-2,9	-367,7	-370,5

Tabellen under viser hvordan netto driftsresultat ville sett ut dersom en skulle budsjettjustert fullt ut i tråd med prognosen:

Driftsregnskap	Vedtatt budsjett	Justert budsjett	Prognoseavvik	Nytt budsjett dersom det justeres for alle prognoseavvik
Sentrale inntekter	-21 464,0	-21 464,0	-190,4	-21 654,4
Netto finansutgifter	933,4	933,4	-39,0	894,4
Tjenesteområdene - drift	20 514,4	20 533,5	816,0	21 350,5
Netto driftsresultat	-14,2	2,9	586,6	589,5
Sum driftsinntekter	-27 654,0	-27 669,0	-192,8	-27 861,8
Driftsresultat i prosent av driftsinntekter	0,1%	0,0%		-2,1%

Som nevnt er det tidlig på året og usikkerhet knyttet til prognosene.

Finansielle måltall - oppdatert status

Under gis en oppdatert status for de tre tallfestede finansielle måltallene som bystyret har vedtatt.

Ettersom låneopptaket er redusert, samt at nivået på ikke-avgiftsfinansiert gjeld ved utgangen av 2023 ble noe lavere enn lagt til grunn i Vedtatt budsjett, faller også gjeldsgraden, fra 64% i Vedtatt budsjett til 62% etter Revidert budsjett. Målet er at gjeldsgraden ikke overstiger 70%.

Måltallet for netto driftsresultat på 1,7% av driftsinntektene er satt for å sikre økonomisk bærekraft over tid, ved at man dekker opp utgifter i driften, samtidig som midler kan avsettes til disposisjonsfond eller til finansiering av investeringer. I det vedtatte budsjettet for 2024 er det budsjettert med et driftsresultat på 0,1%. Foreslåtte budsjettjusteringer i Revidert budsjett innebærer en betydelig svekkelse og et negativt driftsresultat på 1,3% av driftsinntektene.

Som en konsekvens av det reduserte driftsresultatet reduseres også disposisjonsfondet, som omtalt over. Disposisjonsfond som andel av driftsinntektene er for 2024 nå beregnet til 12,0%, sammenliknet med 13,0% i Vedtatt budsjett. Det er i økonomiplanperioden 2024-2027 budsjettert med bruk av fond

slik at det ved utgangen av perioden utgjør 10% av driftsinntektene. Midlene er planlagt brukt til driftsfinansiering av investeringer. Dersom man bruker av fondet til å saldere driften i 2024, slik forslaget til revidert budsjett innebærer, vil en måtte redusere driftsfinansieringen av investeringer i årene fremover dersom en skal ivareta måltallet om at disposisjonsfondet skal utgjøre 10% av inntektene. Redusert driftsfinansiering vil isolert sett også øke behovet for låneopptak, og slik gi økt gjeldsgrad.

	Vedtatt budsjett	Nytt budsjett	Måltall
Netto driftsresultat	0,1%	-1,3%	>1,7%
Disposisjonsfond*	13,0%	12,0%	>10%
Gjeldsgrad	64%	62%	<70%

*I dokumentet som ble publisert 31. mai, var andelene for disposisjonsfondet ved en feil byttet om mellom Vedtatt budsjett og Nytt budsjett. Dette ble rettet 4. juni.

Sentrale budsjettposter

Frie inntekter

Anslaget i Revidert Nasjonalbudsjett 2024 (RNB) på skatt på inntekt og formue til kommunesektoren i 2024 er tilnærmet uendret sammenliknet med Statsbudsjettet. Skatteanslaget for Bergen holdes tilsvarende uendret, med en mindre nedjustering av rammetilskuddet på 10 mill. som følge av omfordeling mellom kommuner.

Andre generelle statstilskudd

Andre generelle statstilskudd består i hovedsak av integreringstilskudd. Integreringstilskuddet oppjusteres med om lag 198 mill. I vedtatt budsjett var det lagt til grunn bosetting tilsvarende normalår, da det ble først kjent sent på året hva faktisk bosetting kom til og bli. Bystyret vedtok i [Bosettingssaken](#) å bosette 1000 flyktninger og integreringstilskuddet justeres i tråd med dette.

Finansutgifter

Årets renteutgifter forventes å bli 23,2 mill. lavere enn vedtatt budsjett. Lavere renteutgifter skyldes i hovedsak et noe lavere forventet rentenivå for 2024 enn lagt til grunn i økonomiplanen for 2024-2027. I tillegg forventes det et høyere utbytte fra Eviny AS som følge bedre resultat enn forventet. Samtidig forventes et lavere utbytte fra BIR AS som følge av lavere strømpriser og videre lavere resultater. Økning i utbytte totalt er om lag 17 mill.

Tjenesteområdene (1-21)

Byrådsavdelingene melder pr. mars et forventet negativt resultat på 816,2 mill. for 2024. Det er samtidig tidlig på året, og derfor knyttet usikkerhet til prognosene.

Tjenesteområder som skiller seg ut med vesentlige avvik er 01B - Skole, 03D - Psykisk helse, 04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester og 04C - Introduksjons- og tolketjenester. I tillegg har tjenesteområde 21 - Pensjon og fellesposter et større avvik som skyldes økt lønnsavsetning for inneværende år. For skole er avviket i hovedsak knyttet til elever med store hjelpebehov, og for psykisk helse er det en fortsatt negativ utvikling i time- og døgnavlastning for barn og unge. For både sosialhjelp og introduksjonstjenester omhandler avviket i stor grad flyktninger fra Ukraina, samtidig gir dette en særlig effekt på sosialhjelp i 2024 pga. helårseffekt av økte sosialhjelpssatser.

På bakgrunn av prognoseavvik foreslås det budsjettjusteringer på 597,1 mill.* Tjenesteområdene med de største budsjettpostene er også tjenesteområdene med størst avvik. Totalt foreslås det å innarbeide 446,5 mill. på tjenesteområdene trukket frem over. Andre tjenester med vekst, og forslag til betydelige justeringer er spesialpedagogiske tjenester, barnevern, allmennlegetjenesten, fastlegeordningen og bostøtte. Disse tjenesteområdene foreslås styrket med nærmere 109 mill.

Bosetting og integrering

I vedtatt budsjett var inntektene og utgiftene i 2024 knyttet til flyktningssituasjonen basert på lavere bosetting enn hva bystyrets vedtak i [Bosettingssaken](#) endte opp med å bli. Bakgrunnen for det lave budsjetterte tallet for flyktninger var at kommunen mottok ny anmodning om bosetting svært sent på året i 2023. Bystyret vedtok å bosette 1000 flyktninger. Oppbudsjettering både på innteks- og utgiftssiden reflekterer dette økte anslaget for bosetting.

På utgiftssiden foreslås det innarbeidet merutgifter på 258 mill. Utgiftene knytter seg i stor grad til tjenesteområde 04C - Introduksjon og tolketjenester (130 mill.) som inkluderer utgifter til introduksjonsstønad, startstønad og bemanning. I tillegg øker utgifter til boliger med om lag 23 mill. (09 - Boligtiltak) og økte utgifter på tjenesteområde 04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester med 63 mill. Utgiftene knytter seg til økt sosialhjelp, Kvalifiseringsordning og økt bemanning. Økning i bosetting av flyktninger øker integreringstilskuddet med 198 mill. Netto merutgifter for bosetting og integrering er derfor 64 mill. Se for øvrig kapitlet *Bosetting og integrering av flyktninger* for nærmere omtale.

Innsparinger

I en økonomisk utfordrende situasjon for kommunen er det til revidert budsjett foreslått å gjøre konkrete innsparinger. Byrådsavdelingene, ved etater og enheter, har lagt inn avvikstiltak i prognosen, som forbedrer årsavviket pr. tjenesteområde. I tillegg foreslås det noen konkrete kutt og effektiviseringstiltak som budsjettjusteringer. Eksempel på forslag til kutt er å inndra resterende midler til søkbare tilskuddsordninger innenfor Klima og miljø, samt ubrukte prosjektmidler til Grønn strategi. Et effektiviseringstiltak er at det nå er utviklet en løsning som gjør at leverandørene av multidose kan ta i mot e-resept. Økt bruk av multidose vil kunne gi mindrearbeid for hjemmetjenesten og vesentlige kostnadsbesparelser.

Omdisponeringer

Innenfor kultur- og idrettsfeltet er det foreslått omdisponeringer fra generelle tilskuddsordninger til konkrete mottakere som Aldea, Åsane Rideklubb, Magasinet barn i byen og Trond Mohn Games.

For mer detaljer om prognoser og forslag til justeringer på tjenesteområdene, se egne kapitler.

*I dokumentet som ble publisert 31. mai, fremgikk det at totale budsjettjusteringer på tjenesteområdene var 587,1 mill. Det korrekte er 597,1 mill.

Samletabell med alle forslag til budsjettjusteringer i driftsbudsjettet

<Interaktiv tabell som kun fremgår i web-utgaven>

Investeringer

I revidert budsjett foreslås det en nedjustering av årets investeringsbudsjett med kr. 573 mill. brutto sammenlignet med justert budsjett. Dette er summen av oppdatert prognose for både ikke-avgiftsfinansierte og avgiftsfinansierte investeringer. Førstnevnte har et totalt nedtrekk på 589 mill., mens det på selvkostområdet foreslås endringer som gir en økning i investeringsbudsjettet på 16 mill. I tillegg foreslås det å redusere den sentrale korreksjonslinjen med ca. 300 mill. kr.

I vedtatt budsjett var investeringsnivået blant ikke-avgiftsfinansierte på 2,9 mrd. kr. Dette beløpet økte til ca. 3,2 mrd. etter at årsavvik fra 2023 ble overført til 2024, ref. byrådssak 1077/24. Nå i revidert budsjett foreslås det å redusere investeringsbudsjettet tilbake til ca. 2,9 mrd.

Sammenlignet med vedtatt budsjett gir foreslåtte endringer i investeringsbudsjettet et redusert låneopptak på til sammen 89 mill. kr.

Se eget kapittel om investeringer for utfyllende omtale.

Innstilling til vedtak

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bystyret tar Revidert budsjett 2024 – Rapportering etter 1. tertial for drift og investeringer, inkludert rapportering på mål og flertallsmerknader fra bystyrets budsjettvedtak for 2024, til orientering.
2. Bystyret vedtar justering av sentrale poster (tjenesteområde 23) slik det fremgår av kapitlet Omtale av sentrale inntekter og gir byrådet fullmakt til å gjennomføre nødvendige detaljeringer i budsjettet.
3. Bystyret vedtar justeringer av driftsbudsjettet på tjenesteområdene 1-21 slik det fremgår av sakens premisser under de enkelte tjenesteområdene, og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret. Bystyret gir byrådet fullmakt til å gjennomføre nødvendige detaljeringer i budsjettet.
4. Bystyret vedtar justeringer i investeringsbudsjettet slik det fremgår av sakens premisser under de enkelte tjenesteområdene, samt kapitlet *Investeringer – sentrale poster og finansiering*, og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret. Bystyret gir byrådet fullmakt til å gjennomføre nødvendige detaljeringer av investeringsbudsjettet som følge av vedtaket.
5. Bystyret vedtar å øke nye lån til avgiftsfinansierte investeringer med 25,4 mill. og å redusere nye lån til ikke-avgiftsfinansierte investeringer med 114,6 mill. Dette er i henhold til kapitlet *Investeringer – sentrale poster og finansiering*. Det inkluderer både overføring av mer- og mindreforbruk fra 2023 samt endringer i Revidert budsjett.
6. Netto merutgift som følge av budsjettjusteringer i Revidert budsjett 2024 på totalt 368 mill. dekkes ved avsetning til bundne fond (11 mill.) og bruk av disposisjonsfond (-379 mill.) jf. sakens premisser slik de fremgår av kapitlene *Oppsummering og Sentrale tabeller og oversikter*.
7. Bystyret tar til orientering status for økonomiplaniltak slik det fremgår under de enkelte tjenesteområdene.
8. Bystyret tar til orientering detaljoversikt over avviksprognose og driftsbudsjett pr. resultatenhet for 2024.
9. Bystyret vedtar følgende med henvisning til premissene i kapitlet *Omstilling, effektivisering og innsparinger*:
  - a) Bystyret ber byrådet innføre generell ansettelsesstopp for administrative stillinger med umiddelbar virkning. Dette gjelder i hele organisasjonen. Ved vakanse skal førsteprioritet være omdisponering av personell. Byrådet gis fullmakt til å utforme en nærmere innretning for praktisering av tiltaket.
  - b) Bystyret ber byrådet sørge for at plan- og byggesaksbehandlingen hos Plan- og bygningsetaten heretter gjennomføres til selvkost. Byrådet bes om å komme tilbake bystyret med forslag til tiltak for å komme i økonomisk balanse så snart som mulig.
  - c) Det vises til sak 1113/24 *Omorganisering - iverksetting av vurderinger og prosesser*, vedtatt i byråd 2. mai 2024. Bystyret ber byrådet så raskt som mulig gjennomføre prosesser for å få økonomisk effekt av endringene som berøres av nevnte sak.

d) Bystyret ber byrådet vurdere hvordan man på best mulig måte kan organisere språkdelingen i skolene som i dag har nynorsk som hovedmål. Et alternativ som skal vurderes er å se på muligheter for samlokalisering av nynorskklasser i Arna. Bystyret ber byrådet komme tilbake med forslag til budsjettmessige endringer i fm. Tertialrapport 2.

10. Bystyret vedtar følgende med henvisning til premissene i kapitlet *Andre forhold*:

a) Salg av kontorpåbygg Sentralbadet

i - Bergen kommune foretar en rettet emisjon i Sentralbadet kontorpåbygg AS på 53,2 mill., fordelt på 51,6 mill. i tingsinnskudd til markedspris og 1,6 mill. i kontanter. Byrådet gis fullmakt til å foreta de nødvendige selskapsrettslige disposisjoner i den forbindelse. Tingsinnskuddet er seksjon 2 i Sentralbadet, som er en kommunal eiendom.

ii - Kontantdelen av emisjonen inndeckes budsjettmessig ved bruk av disposisjonsfond.

iii - Bystyret bevilger selskapet et lån på 97,5 mill. Lånet finansieres ved bruk av disposisjonsfond og sikres med pant i eiendommen. Dersom lånet ikke blir aktuelt som følge av et salg, vil byrådet rapportere dette til bystyret.

iv - Bystyret gir byrådet fullmakt til å foreta nødvendige balanserte budsjettjusteringer.

b) Ny idrettshall ved Langhaugen videregående skole

i - Bergen kommune inngår en langsiktig låneavtale med Vestland fylkeskommune for utlån av 32,32 mill. til realisering av en full idrettshall ved Langhaugen videregående skole i tråd med premissene i saken.

ii - Utlånet til fylkeskommunen finansieres ved innlån til Bergen kommune.

iii - Bystyret gir byrådet fullmakt til å utarbeide og inngå låneavtalen og å foreta nødvendige og balanserte budsjettjusteringer.

c) Videre finansiering av Dokken Utvikling AS

i - Bergen kommune foretar en rettet emisjon i Dokken Utvikling AS på 10 mill., og byrådet gis fullmakt til å foreta de nødvendige selskapsrettslige disposisjoner i den forbindelse.

ii - Emisjonen skjer ved at aksjekapitalen utvides med 1 mill. og 9 mill. i overføring til selskapets overkursfond.

iii - Beløpet inndeckes budsjettmessig ved bruk av disposisjonsfond 10 mill.

iv - Bystyret gir byrådet fullmakt til å foreta nødvendige balanserte budsjettjusteringer.

d) Byrådets arbeid med investeringsbudsjett

Bystyret ber byrådet om å gjennomgå alle byggeprosjekter det ikke er fattet gjennomføringsvedtak for, for å identifisere og foreslå effektiviseringer i arealbruk.

e) Revidert budsjett og retningslinjer for tilskuddsordninger

Praksisen med at sokn i Den norske kirke kan søke på Bergen kommunes tilskuddsordninger, videreføres. Soknene gis dispensasjon fra krav om å være registrert i Frivillighetsregisteret inntil en endring av Frivillighetsregisterloven er behandlet.

f) Sølvsfabrikken / Nonneseter

Bystyret slutter seg til de prinsipielle rammene for en samarbeidsavtale med Vestland fylkeskommunen om riving av Sølvsfabrikken og leilighetsbygget og opparbeiding av området rundt klosterruinene ved Nonneseter slik de er beskrevet i saksfremstillingen og ber byrådet komme tilbake til bystyret dersom det skulle oppstå budsjettmessige inndekningsbehov.

g) Skolenes utearealer – oppfølging av flertallsmerknad fra Skolebruksplanen

Bystyret tar til orientering byrådets redegjørelse om skolenes uteareal i kapitlet *Andre forhold*.

h) Stans av prosjekt under Boligprogrammet – boliganlegg i Ytre Morvik

Etableringen av boliganlegg i Ytre Morvik gjennomføres ikke, og arbeidet med reguleringsplanen stanses. Påløpte investeringskostnader ved stans av planarbeidet omkonteres til drift, og byrådet gis fullmakt til å foreta nødvendige budsjettjusteringer.

i) Strømstøtte til privateidele virksomheter

Ordningen med strømstøtte til privateidele virksomheter, som driver sykehjem eller tiltak for personer med psykisk utviklingshemming etter avtale med Bergen kommune, videreføres i 2024 med tilsvarende regelverk som i den nasjonale ordningen "Strømstøtte for frivillige lag og organisasjoner".

Omtale av sentrale budsjettposter

Sentrale inntekter

Beløp i mill.	Regnskap i fjor	Vedtatt budsjett	Forslag til budsjettjustering	Nytt budsjett
Rammetilskudd	-7 174,0	-7 501,5	10,0	-7 491,5
Inntekts- og formueskatt	-11 606,7	-12 184,2	0,0	-12 184,2
Eiendomsskatt	-1 118,7	-1 130,0	-10,0	-1 140,0
Andre generelle driftsinntekter	-651,4	-648,3	-190,4	-838,7
Sum sentrale inntekter	-20 550,8	-21 464,0	-190,4	-21 654,4

Frie inntekter

Anslaget i Revidert Nasjonalbudsjett 2024 (RNB) på skatt på inntekt og formue til kommunesektoren i 2024 er tilnærmet uendret sammenliknet med Statsbudsjettet. Skatteanslaget for Bergen holdes tilsvarende uendret. Til tross for en noe lavere skatteinntang per april enn budsjettet, så anses de underliggende forhold, som lønnsvekst og arbeidsledighet, å utvikle seg i tråd med forventningene.

Som følge av informasjon i RNB så justeres rammetilskuddet ned med 10 mill. kroner. Dette med bakgrunn i et trekk i rammetilskuddet som følge av et akkumulert negativt rammetilskudd for Frøya kommune. Frøya er en skattesterk kommune og har over flere år har større trekk for inntektsutjevning enn utbetaling av ordinært rammetilskudd. Dette har per slutten av 2023 akkumulert seg til 186 mill. kroner. KDD foreslår at Frøyas akkumulerte negative rammetilskudd dekkes inn ved å foreta et likt trekk per innbygger på 34 kroner fra de andre kommunene. Dette medfører at Bergen blir trukket nærmere 10 mill. kroner. Trekkes vil foretas ved utbetaling av rammetilskuddet i juli 2024.

Eiendomsskatt

Grunnet noe høyere boligverdi enn det som var lagt til grunn i vedtatt budsjett, samt økning i antall boliger som betaler eiendomsskatt, økes forventet inntekt fra eiendomsskatt med 10 mill.

Andre generelle statstilskudd

Integreringstilskudd

Det anslås at kommunen vil få et økt integreringstilskudd på 198 mill. som følge av høyere bosetting enn lagt til grunn i vedtatt budsjett. I Handlings- og økonomiplan 2024-2027 ble det lagt til grunn bosetting av 185 flyktninger. Bakgrunnen for at det budsjetterte tallet for flyktninger for 2024 var såpass lavt var at kommunen mottok ny anmodning om bosetting svært sent på året i 2023. Bystyret [vedtok i mars 2024](#) å bosette 1000 flyktninger i 2024. Oppbudsjettering både på inntekts- og utgiftssiden reflekterer dette økte anslaget for bosetting.

Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger

For tilskudd til enslige mindreårige flyktninger er det anmodet å bosette 25 mindreårige i 2024. Det er per mars 2024 kun kommet 1 enslig mindreårig, og siden tilskuddet utbetales ved ankomst, reduseres inntekten med om lag 5 mill. Det er fremdeles en forventning at Bergen kommune skal bosette 25 mindreårige i 2024.

Statlig rentekompensasjon

Det forventes 2,5 mill. i redusert statlig rentekompensasjon sammenlignet med vedtatt budsjett. Årsaken er at anslaget for kompensasjonsrenten er noe lavere enn lagt til grunn i vedtatt budsjett.

Finansposter

Tabellen summerer opp avvikene innenfor finanspostene.

Beløp i mill.	Regnskap i fjor	Vedtatt budsjett	Justert budsjett	Forslag til budsjettjustering	Nytt budsjett
Renteinntekter inkl. gevinst finansielle instrumenter	-564,6	-657,9	-657,9	0,6	-657,3
Renteutgifter inkl. tap finansielle instrumenter	863,4	1 222,9	1 222,9	-23,2	1 199,7
Avdrag på lån	845,0	899,4	899,4	0,5	899,9
Utbytte fra selskaper	-721,0	-531,0	-531,0	-16,9	-547,9
Sum finansposter	422,8	933,3	933,3	-39,0	894,3

Renteinntekter inkl. gevinst finansielle instrumenter

Størrelsen på renteinntektene ser ut til å bli omtrent som budsjettert. En viktig årsak til dette er at motposten til byggelånsrenter knyttet til kommunens investeringer ser ut til å bli 37 mill. kr høyere enn budsjettert, slik at nettoeffekten er 0,6 mill.

Renteutgifter inkl. tap finansielle instrumenter

Prognose for årets renteutgifter m.m. ser ut til å bli 23,2 mill. lavere enn vedtatt budsjett. Lavere renteutgifter skyldes i hovedsak et noe lavere forventet rentenivå for 2024 enn lagt til grunn i

økonomiplanen for 2024-2027. For nærmere redegjørelse vises det til avsnittet "Øvrig finansrapportering i henhold til finansreglement og forskrift."

Etter hvert som fastrenteavtaler utløper og ny gjeld tas opp, innebærer høyere rentenivå økte netto renteutgifter for kommunen. Dette er det imidlertid tatt høyde for i budsjettet.

Avdrag på lån

Det legges opp til å øke avdrag på lån med 0,5 mill.

Utbytte fra selskaper

Det foreslås følgende endringer knyttet til utbytte:

Beløp i mill.	Vedtatt budsjett	Forslag til budsjettjustering	Nytt budsjett
Eviny AS	-400,0	-93,5	-493,5
BIR AS	-35,0	31,0	-4,0
Bergen Parkering AS	-2,0	0,0	-2,0
Bergen Kino AS	-2,0	0,0	-2,0
Fløibanen AS	-2,0	-4,4	-6,4
Bergen kommunale barnehager AS	-40,0	0,0	-40,0
Uspesifisert utbytte	-50,0	50,0	0,0
Sum	-531,0	-16,9	-547,9

Det forventes et utbytte fra Eviny på 493,5 mill. i 2024, som er 93,5 mill. høyere enn budsjettet utbytte. Dette har sin bakgrunn i en vesentlig resultatforbedring i selskapet fra 2022 til 2023, som i hovedsak skyldes lavere skattekostnad i 2023 der beregnet grunnrenteskatt er mer enn halvert sammenlignet med 2022. Årsaken til lavere grunnrenteskatt er i hovedsak lavere kraftpriser. Økningen i utbyttet må ses i sammenheng med *Uspesifisert utbytte* på 50 mill., som da er realisert gjennom utbyttet fra Eviny.

Det er forutsatt utbytte fra BIR AS på 35 mill. i vedtatt budsjett. Grunnet svakere resultat som følge av lavere strømpriser i 2023 og lavere aktivitet knyttet opp mot avfallshåndtering og transport i det private markedet i datterselskapet, utbetales det et lavere utbytte enn det som var forutsatt.

For Fløibanen forventes et økt utbytte sammenlignet med vedtatt budsjett med 4,4 mill. Årsaken er en vesentlig resultatforbedring i 2023 sammenliknet med årene 2020 - 2022. I denne perioden medførte korona sterkt reduserte driftsinntekter, samtidig som selskapet gjennomførte rehabiliteringer og fornyelser av vogner og tilhørende infrastruktur, og som delvis ble kostnadsført i driftsregnskapet. I 2023 var antall påstigninger nesten to millioner, og omsetningen tilbake på samme nivå som før pandemien.

Bergen kommune kjøpte Akasia barnehage AS i 2021. Selskapet fikk nytt navn, Bergen kommunale barnehager AS, og er planlagt avviklet formelt i 2024. Selskapets eiendommer, gjeld, ansatte og drift av

barnehagene inngikk i kommunen fra og med årsskiftet 2021-2022. Det ble lagt til grunn et avviklingsutbytte på om lag 40 mill i 2024.

Investeringer - sentrale poster og finansiering

I revidert budsjett 2024 foreslås det endringer som i sum reduserer brutto investeringsnivå på enkeltinvesteringer med 573 mill. Endringene er en kombinasjon av oppjustering av avgiftsfinansierte investeringer (16 mill.) og en nedjustering av ikke-avgiftsfinansierte investeringer (589 mill.). Nedjusteringen skyldes først og fremst at det foreslås å forskyve midler til senere år i tråd med oppdaterte fremdriftsanslag. Totalt forskyves 600 mill. ut av investeringsbudsjett for 2024. Selv om det samlet sett er lagt inn endringer som gir et nedtrekk så vil det totale forventede investeringsnivået i liten grad bli påvirket, og det skyldes to ting. Det ene er at man i byrådssak 1077/24 økte investeringsbudsjettet med litt over 300 mill., da ubrukte midler fra 2023 ble overført til 2024. Det andre er at man foreslår å redusere den sentrale korreksjonslinjen med 300 mill. Dette er i tråd med vanlig praksis og formålet med korreksjonslinjen - som legges inn nettopp for å ta høyde for forsinket fremdrift. Nå i Revidert budsjett er deler av disse forsinkelsene konkretisert på enkeltprosjekter i tråd med oppdaterte fremdriftsanslag, og behovet for korreksjonslinjen er derfor lavere.

Det foreslås at investeringsbudsjettet justeres i tråd med oppdatert prognose og de endringene det medfører.

Avgiftsfinansierte investeringer

For de avgiftsfinansierte investeringene (investeringer som finansieres med gebyrinntekter, i all hovedsak innenfor vann- og avløpsområdet), er det spilt inn følgende endringer:

Foreslåtte endringer i revidert budsjett 2024 (tall i mill.kr)	
Sum vedtatt budsjett	626
Sum justert budsjett før rapportering	635
Diverse endringer	8
Forskyvinger	- 43
Kostnadsendring	79
Nye ikke-planfestede investeringer	-
Prosjekt utgår/inntrekk av midler	- 27
Sum revidert budsjett inkl. foreslåtte endringer	651

Endringene beløper seg til totalt 16 mill. Blant endringene foreslås det å forskyve 43 mill. til 2025 eller senere år samt trekke inn 27 mill. som det ikke lenger er behov for. På den annen side foreslås det en styrking av budsjettet grunnet kostnadsendringer for totalt 79 mill. Netto effekten av alle disse endringene utgjør i sum 16 mill. sammenlignet med justert budsjett, og 25 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett.

Differansen mellom vedtatt budsjett og justert budsjett før rapportering er den såkalte «oppbudsjetteringen» (sak 1077/24), hvor mer- og mindreforbruk fra 2023 ble overført til årets investeringsbudsjett. For avgiftsfinansierte investeringer utgjorde den summen 9 mill.

De aller fleste investeringene innenfor selvkostområdet ligger under tjenestoområde 18A, og der vil man under i avsnittet om investeringer kunne lese mer om endringene på hver enkelt investering.

Endringene som foreslås innarbeidet i revidert budsjett finansieres ved å øke opp låneopptaket tilsvarende endringene. Sammenlignet med vedtatt budsjett så er den totale endringen i låneopptak 25,3 mill., hvorav 9 mill. er som følge av oppbudsjetteringen, mens 16 mill. er som følge av oppdatert prognose i revidert budsjett.

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

I Vedtatt budsjett var investeringsnivået for ikke-avgiftsfinansierte på 2,9 mrd. Dette beløpet økte til ca. 3,2 mrd. etter at årsavvik fra 2023 ble overført til 2024, ref. byråds sak 1077/24. Nå i revidert budsjett foreslås det å redusere investeringsbudsjettet tilbake til 2,9 mrd. Det gjøres ved å innarbeide alle endringene som er foreslått (se tabell under) samt å redusere den sentrale korreksjonslinjen med ca. 300 mill.kr.

For de ordinære, ikke-avgiftsfinansierte investeringene foreslås følgende endringer:

Foreslåtte endringer i revidert budsjett 2024	
Sum vedtatt budsjett	2 929
Sum justert budsjett før rapportering	3 236
Diverse endringer	5
Forskyving	- 641
Kostnadsendring	128
Nye investeringer	20
Prosjekt utgår/inntrekk av midler	-97
Endring korreksjonslinje	291
Sum revidert budsjett inkl. endringer	2 937

Ifm. med revidert budsjett foreslås det endringer som i sum reduserer brutto investeringsnivå med 593 mill. Blant endringene utgjør forskyvinger til senere år i tråd med oppdaterte fremdriftsanslag hele 640 mill. Det foreslås også kostnadsøkninger for 128 mill. og inntrekk av midler for 100 mill. De største kostnadsendringene gjelder Ortun skole (01A), Åsaheimen (03C) og ventilasjonsanlegg på Slettebakken skole (01A).

Som det går fram av tabellen over foreslås det nye investeringer for 22,1 mill. Dette gjelder følgende prosjekter:

Tj. omr.	Avd.	Investering	Prosjekt	Sum 2024
01A	4	Oppgradering av uteareal barnehage	A2G Blådalen barnehage, uteareal	1,5
05B	3	Tilpasning av lokaler - sekkepost	Tilpasning av lokaler i BHO - sekkepost	2,2
08	5	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Bjørndalsbakken GS-Bro	1,5
08	5	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Kronstad - Haukeland Vest sykkelkobling	1,0
12	2	Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Skur 14 – bygningsmessige påkostninger	5,5
14	2	Havneeiendommer sekkepost	Havneeiendommer - samlepost	10,4
Sum				22,1

Det vises til nærmere omtale av de nye investeringene på de aktuelle tjenesteområdene.

I vedtatt budsjett var den sentrale korreksjonen på 1050 mill. Det foreslås nå at denne reduseres med 291 mill., ned til 759 mill. Totalt sett havner vi på et oppdatert investeringsnivå på 2,937 mrd., som er på tilsvarende nivå som i vedtatt budsjett.

Finansiering

I tillegg til alle endringer på kostnadssiden av investeringene, foreslås det også noen endringer som påvirker finansieringen. Det gjelder blant annet en økning i "tilskudd fra andre" på 212 mill. I tillegg er det lagt inn bruk av bundne investeringsfond på ca. 20 mill.

Siden det nå foreslås en økning i annen finansiering gir det oss en mulighet for å redusere lånet. Ifm. oppbudsjetteringen ble det behov for å øke lånet i inneværende års budsjett med 369 mill., men som følge av alle endringene man nå foreslår å innarbeide kan lånet tas ned med 484 mill., Netto endring sammenlignet med vedtatt budsjett blir da en reduksjon i lån med 114 mill. Dette har en marginal rente- og avdragseffekt for inneværende år, men bidrar like fullt til sparte fremtidige kapitalkostnader.

Ifm. oppbudsjetteringen ble det forslått å øke MVA-kompensasjonen med 46 mill. Den økningen foreslås det nå å reversere, så nytt nivå på forventet MVA-kompensasjon er tilbake på 433 mill., som er samme beløp som i vedtatt budsjett.

Omstilling, effektivisering og innsparinger

Arbeidet med å sikre en mest mulig effektiv bruk av fellesskapets midler er viktig uavhengig av hvilken økonomisk situasjon en kommune befinner seg i. Også i Bergen gjennomføres det årlig effektiviseringer og innsparende grep. Både fra administrasjonen sin side og ute i tjenestene jobbes det kontinuerlig med små og store tiltak for å holde kostnadene på et lavest mulig nivå, samtidig som lovpålagte og politisk vedtatte tjenester og tilbud skal sikres.

I lys av den svært krevende økonomiske situasjonen vi nå står i, må imidlertid arbeidet med effektivisering og innsparing trappes ytterligere opp. Som byrådets forslag til justert budsjett for 2024 viser, er vi nå kommet til et punkt hvor det ikke lenger vil være tilstrekkelig å effektivisere og kutte i administrative funksjoner, redusere utgiftene til konsulentbruk, reiser, kurs og samlinger eller lignende mindre tiltak, som delvis også har vært gjennomført de siste årene. Fremover vil en også måtte endre, redusere eller avvikle tjenestetilbud på flere områder, og organisasjonen må gjennom en stor omstilling. Ressursbruken må reduseres, tjenesteutmålingen må begrenses og tilskuddsordninger må skaleres ned.

Kommunens driftsutgifter har over flere år bygget seg opp til et nivå som er for høyt sett i lys av inntektene. De siste årene har kommunen hatt betydelige merinntekter på slutten av året, først og fremst som følge av en høyere skatteinngang enn det man har lagt til grunn, og dette har «dekket over» en underliggende kostnadsvekst som kommunen ikke har tilsvarende inntekter til å finansiere.

Byrådets forslag til justert budsjett for 2024 innebærer budsjettøkninger på tjenesteområdene på om lag 600 mill. Til sammenligning er det prognostiserte merforbruket over 800 mill. Medregnet økte inntekter først og fremst gjennom økt integreringstilskudd, foreslår byrådet netto budsjettjusteringer for om lag 370 mill. Opplegget innebærer at man vil bruke 380 mill. av disposisjonsfondet til å finansiere de økte driftsutgiftene. Bruk av engangspenger til å finansiere varige driftsutgifter er ikke bærekraftig, og fra 2025 må man finne andre løsninger. Det er også viktig å huske på at beholdningen i disposisjonsfondet delvis er planlagt brukt til å driftsfinansiere investeringer, for å holde låneopptaket nede og slik begrense utgiftene til renter og avdrag over driftsbudsjettet. Midlene som eventuelt brukes til å saldere driften i 2024 reduserer derfor mulighetene til slik driftsfinansiering, som igjen vil gi økt behov for låneopptak og dermed også økte rente- og avdragsutgifter i årene som kommer. Som varslet offentlig tidligere i år, har byrådet satt i gang et arbeid med kommunens investeringsprogram. Hensikten er nettopp å begrense behovet for økt låneopptak for å unngå økte utgifter til renter og avdrag de kommende årene.

Utover dette har byrådet iverksatt en rekke prosesser for å redusere ressursbruken og sikre en bærekraftig økonomi. Helt siden byrådet tiltrådte høsten 2023 og de økonomiske utfordringene ble tydelige, har det vært arbeidet med både kortsiktige og langsiktige tiltak for å sikre en sunn kommuneøkonomi. Noen av disse ble konkretisert i budsjettet som ble vedtatt i desember, mens andre konkretiseres nå i Revidert budsjett. Det foreslås også for bystyret enkelte verbalvedtak for å få nødvendig forankring for å gå videre med arbeidet på noen områder. Se nærmere omtale under.

Det er likevel slik at mange av prosessene som er satt i gang vil ta lengre tid og effekter vil ikke kunne realiseres før på noe lengre sikt. Det er viktig å involvere de ansattes organisasjoner på en god måte, og vi må sørge for at konsekvenser og effekter er tilstrekkelig utredet før endringer settes i verk. Byrådet vil derfor komme tilbake med flere konkrete forslag både i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2025-2028 og i noen tilfeller gjennom egne saker til bystyret.

Økonomisk krevende tider i hele kommunesektoren

Det er verdt å merke seg at den økonomiske situasjonen i vår kommune ikke er unik. Mange kommuner ser nå ut til å rapportere om store merutgifter og budsjettavvik i 2024. Også regnskapsresultatene for 2023 var langt svakere enn foregående år generelt i kommunesektoren. Dette kan tilsi at det er en underliggende utvikling i samfunnet vårt som systemet for finansiering av kommunesektoren ikke tar høyde for.

Én årsak kan være nasjonalt vedtatte lovkrav og oppgaveoverføringer fra stat til kommune som ikke har vært fullfinansiert. Et eksempel kan være opplæringslovens § 9 om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø – en bestemmelse som gir elever og foresatte sterke rettigheter overfor skolen, og samtidig kan sies å legge betydelige begrensninger på skolens og kommunenes handlingsrom for løsninger som ivaretar hensynet til både elever, ansatte og kommunens økonomiske situasjon. Et annet eksempel kan være innføringen av betalingsplikt for utskrivingsklare pasienter, som fordrer at kommunene bygger opp egne tilbud for å ta imot pasienter som skrives raskere ut fra spesialisthelsetjenesten. Mange peker også på at håndhevingen av statlig regelverk fra statlige tilsynsmyndigheter både er ulik på tvers av kommuner og landsdeler, og i for liten grad vektlegger kommunenes forutsetninger for å kunne innfri alle pålegg og krav fullt ut. Statsforvalterens behandling av klagesaker i fm. kommunale vedtak oppleves også av mange kommuner som svært rigid, inkonsekvent på tvers av embeter og med liten grad av aksept for lokale utfordringer.

En annen årsak kan være at det er noen underliggende utviklingstrekk i samfunnet som gjør seg gjeldende ikke bare i norske kommuner, men kanskje internasjonalt. Psykiske lidelser blant barn og unge har vært sterkt økende de siste årene, i tillegg til konsentrasjonsvansker, adferdsvansker og mobbesaker i barnehage og i skolen, samt økt ungdomskriminalitet, for å nevne noe. Koronapandemien og nedstengingen av samfunnet hevdes å kunne forklare deler av denne utviklingen, men også økt bruk av skjerm og sosiale medier blant barn og unge trekkes frem som forklaringer. Disse kreftene rår kommunene i liten grad over, men må like fullt håndtere konsekvensene i form av økte behov for kommunale hjelpetiltak og bemanning i barnehage, skole og i helsetjenestene.

Igangsatte prosesser og pågående arbeid med effektivisering og innsparinger

Som nevnt over har byrådet satt i gang flere prosesser, kartlegginger og vurderinger for å kunne redusere ressursbruken til et bærekraftig nivå. Byrådet er også i gang med å se på investeringsprogrammet for de kommende årene med sikte på å redusere det årlige investeringsnivået til et nivå som driften kan bære. Investeringer er over tid dyrere enn driftstiltak all den tid de finansieres ved lån. Utgifter til renter og avdrag vil utgjøre en stadig økende del av kommunens driftsbudsjetter fremover, og ved å ta ned investeringsnivået kan disse merutgiftene begrenses. I tillegg kan investeringene medføre økte driftskonsekvenser for tjenestene.

Som oppfølging av det vedtatte effektiviseringskravet på 95 mill. i Vedtatt budsjett, er det igangsatt en gjennomgang av oppgavene i kommunen og ressursbruken knyttet til dem. Oppgavene har blitt kartlagt og en er nå inne i vurderingsfasen. For å løse de utfordringene kommunen står overfor, vil byrådet også sette i gang et arbeid på tvers av byrådsavdelingene for å se helhetlig på organisasjonsstrukturene og dimensjoneringen av ressurser på ulike felt. Byrådet ser også behov for å utarbeide ulike scenarier som del av grunnlaget for arbeidet med Handlings- og økonomiplanen, og den omstillingen kommunen står overfor.

Som oppfølging av det vedtatte effektiviseringskravet og merknad 2 i fm. budsjettbehandlingen i bystyret, er det også innført en restriktiv ansettelsespraksis for administrative stillinger i byrådsavdelingene og i etatene. Byrådet ønsker nå å stramme til denne praksisen, og foreslår at det innføres ansettelsesstopp for administrative stillinger i hele organisasjonen. Vakanser skal primært håndteres ved intern rekruttering.

Videre er det igangsatt et nærværprosjekt med mål å redusere det høye sykefraværet. I tillegg til de direkte negative konsekvensene av sykefravær for den ansatte og oppgavene som vedkommende er satt til å løse, betyr sykefravær også behov for vikarer. Dette er i seg selv kostbart, i tillegg til at arbeidet med å skaffe vikarer er ressurskrevende i seg selv. Kommunen bruker også mye ressurser på å sørge for statlige refusjoner i fm. sykefravær. Samtidig er det store utfordringer knyttet til bemanning på flere områder, og en har måttet ta i bruk dyre vikarløsninger. Selv ikke da har man klart å dekke behovet. Et redusert sykefravær vil derfor ha svært mange positive effekter for både de ansatte selv, kollegaer, tjenestemottakere, og kommunens utgifter.

Det vises videre til sak 1113/24 *Omorganisering - iverksetting av vurderinger og prosesser*, vedtatt i byråd 2. mai i år. Her fremgår det at byrådet vil vurdere flere organisatoriske endringer, herunder nedleggelse av etater, sammenslåing av etater og enheter, samt endret organisering av konsernfunksjoner (HR, digitalisering, innkjøp og kommunikasjon). I oppfølgingen av dette har også økonomifunksjonen blitt inkludert i det som skal vurderes.

Som omtalt i kapitlet Bosetting og integrering av flyktninger, er kommunens utgifter til bosetting og integrering av flyktninger høyere enn de inntektene vi får gjennom tilskudd fra staten. Samtidig er det fra statens side lagt til grunn at de statlige tilskuddene skal dekke kommunenes utgifter til dette formålet. Frem mot tertialrapport 2 og fremleggelse av Handlings- og økonomiplan 2025-2028 vil det arbeides med tiltak for å sikre at det i større grad er samsvar mellom utgifter og inntekter på området.

Et annet område med avvik mellom inntekter og utgifter, er plan- og byggesaksbehandlingen i Plan- og bygningsetaten. Her ser vi både av regnskapet for 2023 og prognosene så langt i 2024 at utgiftene ligger på et høyere nivå enn inntektene. Dette betyr at plan- og byggesaksbehandlingen ikke finansieres til selvkost, men subsidieres delvis over bykassen. Byrådet foreslår at en så snart som mulig gjør grep for å sikre at området selvkostfinansieres og bringes i økonomisk balanse.

Merk for øvrig at det gjennomføres en rekke tiltak i organisasjonen for å redusere det prognostiserte budsjettavviket, og at slike tiltak er hensyntatt i prognosen som fremkommer av Revidert budsjett. Dette er i tråd med vanlig praksis.

Vurdere endring i hovedmål på skoler i Arna

Kommunen fastsetter ved forskrift om den enkelte skole skal bruke nynorsk eller bokmål i den skriftlige opplæringen. Skriftspråket kommunen fastsetter, blir hovedmålet for skolen, jf. opplæringsloven § 2-5 første ledd. Hovedmålet for skolen definerer blant annet i skriftlige oppgaver og i meldinger som skolen gir den enkelte elev.

§2-5, fjerde ledd i opplæringsloven gir elever rett på undervisning i egen elevgruppe på annet hovedmål enn det fastsatte, dersom minimum 10 elever på et trinn fremmer ønske om dette. Retten gjelder for kommunen som helhet, og ikke en enkelt skole.

Grunnskolene i Arna har i dag fastsatt nynorsk som hovedmål. Hovedandelen av elevene ønsker for øvrig å få undervisning med bokmål som hovedmål. De fleste skolene i Arna må derfor tilby derfor språkdeling i sitt undervisningstilbud, som medfører flere parallelle klasser enn elevtallet alene skulle tilsi. I 2024 gis skolene i Bergen ekstra bevilgninger på totalt 11,7 millioner kroner for å kunne tilby språkdeling.

En endring av definert hovedmål for skolene i Arna kan redusere behovet for antallet parallelle klasser som følge av språkdeling, og kommunen kan sentralisere tilbudet ved enkeltskoler.

Byrådet ønsker å vurdere hvordan man på best mulig måte kan organisere språkdelingen i skolene som i dag har nynorsk som hovedmål. Et alternativ som bør vurderes er å se på muligheter for samlokalisering av nynorskklasser i Arna.

Oversikt over vedtatte og forslag til nye effektiviseringstiltak og kutt

Den første tabellen under viser status for effektiviseringstiltakene og kuttene som ble vedtatt som del av Handlings- og økonomiplan 2024-2027. Den andre tabellen viser hvilke nye konkrete effektiviseringstiltak og kutt som foreslås nå i fm. Revidert budsjett 2024. Det understrekes imidlertid at byrådets pågående arbeid med effektivisering og innsparinger først vil kunne konkretiseres i tallfestede forslag til nedtrekk i fm. kommende handlings- og økonomiplaner. Omstilling og strukturendringer tar tid.

Tiltak	Vedtatt Budsjett 2024	Årsprognose	Avvik prognose
Effektivisering	-117,35	-109,42	-7,93
Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder - 3A	-13,00	-13,00	-
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg - 01A,01B,03A,07,12,13,16	-1,42	-1,42	-
Effektivisering i tjenestene (forenkle, fornye og forbedre) - 03C	-2,00	-	-2,00
Forventet effektivisering i tjenestene - 03D	-4,93	-	-4,93
Gevinst ved ny modul for prekontering av faktura - 16	-1,00	-	-1,00
Oppgavegjennomgang i kommunen - alle eksl. 03B,06,10B,11A, 15,18A,18B	-95,00	-95,00	0,00
Reduserte utgifter til vikarer og overtid - 03A	-10,97	-10,97	-
Reversering av kutt i budsjettrammen til sykehjem - 03A	10,97	10,97	-
Kutt	-28,35	-26,33	-2,02
Avslutte medlemskap i Initiativ for etisk handel - 16	-0,10	-0,05	-0,05
Avvikling av Trengereid oppvekststun skule - 01B	-5,40	-5,40	-
Bergen Røde Kors – Flyktningguide - 04B	-0,50	-0,50	0,00
Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Gjennomgang av utmålingspraksis - 03B	-1,97	0,00	-1,97
Effektiviseringsnedtrekk - 01B	-5,00	-5,00	-
Kutt Bergen byarkiv - 16	-0,07	-0,07	-
Lyntogforum, avslutte deltagelse - 14	-0,13	-0,13	-

Markering av den internasjonale migrasjonsdagen - 04B	-0,07	-0,07	-
Omdisponering tilskuddslisten - 04A,04B	-0,80	-0,80	-
Omdisponeringer tjenesteområde 12 Kultur - 12	-0,50	-0,50	-
Reduksjon tilskudd Bergen kirkelige fellesråd - 06	-0,51	-0,51	-
Redusere bemanningen i Etat for bygg og eiendom - 16	-0,69	-0,69	-
Redusere planlagte helsevikarstillinger i Bemanningstjenester - 03A	-1,00	-1,00	-
Reversering av ekstra strømstøtte - 04B	-8,00	-8,00	-
Stenge offentlige toaletter i skur 8 og 11 på Bryggen - 10C	-1,00	-1,00	-
Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Brannhistorie - 12	-0,71	-0,71	-
Tilskudd Mental helse Bergen, Treffstedet loftet - 03D	-0,89	-0,89	-
Tilskudd til Kirkens bymisjon Helsesenter for papirløse migranter - 05B	-1,02	-1,02	-
Totalsum	-145,70	-135,75	-9,95

Tiltak foreslått i Revidert budsjett 2024:

Tiltak og tjenesteområde	Forslag revidert budsjett 2024
Effektivisering	-13,00
Multidose - effekt av økt utbredelse - 03A	-10,00
Reduksjon av varighet av hjelpetiltak - 02	-3,00
Kutt	-14,57
Avvikle kulturbilletten i kommunale skoler - 01B	-0,85
Avvikle Språkstien i Søre Skogvei - 01A	-0,30
Kurs og konferanser - 02,03D,04A,04B,04C,09,10D	-1,68
Kutt i ikke-iverksatte tilskuddsordninger 2024 - 10D	-5,25
Kutt i kontorfaglig avdeling - 02	-0,43
Kutt i midler til oppfølging av Grønn strategi i 2024 - 10D	-4,76
Omdisponering fra tilskuddsordninger for å finansiere ekstraordinære tilskudd - 12	-0,40
Omdisponering fra tilskuddsordninger og driftsbudsjett idrett for å finansiere ekstraordinære tilskudd - 13	-0,90
Totalsum	-27,57

Bosetting og integrering av flyktninger

De siste årene har Bergen kommune bosatt langt flere flyktninger enn noen gang tidligere. Etter Russlands fullskala invasjon av Ukraina i februar 2022 har Bergen tatt imot en stor andel ukrainske flyktninger, i tillegg til flyktninger fra andre konfliktområder. I 2022 bosatte Bergen kommune 788 flyktninger, i 2023 var antallet 1117, og i 2024 har bystyret vedtatt å bosette 1000 flyktninger. Dette er langt over det som har vært vanlig de foregående årene, også flere enn under flyktningsituasjonen som oppstod når Syria-krigen var på sitt mest intense i 2015. Bosetting og inkludering av flyktninger påvirker de fleste av kommunens tjenester, og har betydelige organisatoriske og økonomiske konsekvenser. Tabellen under viser en oversikt over berørte tjenesteområder, med tilhørende anslåtte totale utgifter og inntekter i 2024 (dvs. inkludert både utgifter og inntekter i Vedtatt budsjett og endringene som foreslås nå i Revidert budsjett).

Det er krevende å anslå de økonomiske konsekvensene av den økte bosettingen, og det må derfor tas forbehold om stor usikkerhet ved anslagene og at oversikten ikke er komplett. Det er usikkert hvor mange flyktninger som vil komme til Bergen i 2024, og for flere tjenesteområder er det krevende å skille utgifter til flyktninger fra andre utgifter. I tillegg til oversikten under vil det også påløpe utgifter på andre områder som er utfordrende å tallfeste, for eksempel psykisk helse.

Tabell: Anslåtte totale utgifter og inntekter over driftsbudsjettet i 2024 knyttet økt bosetting av flyktninger (avgrenset til flyktninger som er kommet de fem siste årene):

Tjenesteområde (beløp i mill.)	2024
01A Barnehage	21,0
01B Skole	24,4
02 Barnevern	89,6
03A Tjenester til eldre	4,9
04B Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	172,8
04C Introduksjons- og tolketjenester	487,9
05A Forebyggende helsearbeid	16,4
05B Behandling og rehabilitering	22,6
09 Boligtiltak	53,2
23 Sentrale inntekter	-763,0
Sum (netto merutgifter)	129,6

De største utgiftspostene er knyttet til introduksjons- og tolketjenester, økonomisk sosialhjelp, barnevern og bolig. Tabellen viser nettobeløp (inntekter og utgifter), hvor tjenesteområde 23 Sentrale inntekter inneholder integreringstilskudd og tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. Merk at en god

del av virksomheten på tjenesteområde 04C dreier seg om tjenester til personer som ikke utløser integreringstilskudd. Dette handler for eksempel om andre innvandrere som har rett til tolketjenester eller norskopplæring. Utgiftene knyttet til mottakere som utløser integreringstilskudd utgjør om lag 420 millioner i 2024.

Per 30. april 2024 er 379 flyktninger bosatt i Bergen kommune, 397 inkludert familiegjenforente. Bosettingstallene fra starten av 2024 har vært høye, men det er grunn til å tro at dette vil flate ut noe utover året. Spesielt er dette knyttet til tilgangen på boliger, da det var et overskudd av tilgjengelige boliger for bosetting ved starten av året.

Kommuner som tar imot flyktninger skal kompenseres for sine utgifter gjennom ulike statlige tilskuddsordninger, herunder ordinært integreringstilskudd, eldretilskudd, vertskommunetilskudd, barnehagetilskudd, norsktilskudd og tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. I 2024 forventer Bergen kommune å motta anslagsvis 763 mill. fra integreringstilskudd og tilskudd til enslige mindreårige flyktninger over sentrale inntektsposter. I tillegg føres øvrige tilskudd på de respektive tjenesteområdene og inngår i disse beløpene i tabellen over. Utfra anslaget på de totale utgiftene knyttet til bosetting og integrering, samt tilhørende inntekter, gir dette netto merutgifter på om lag 130 mill. i 2024.

Kommuner som mottar flyktninger, mottar integreringstilskudd i totalt fem år. Det er viktig å presisere at kommunens utgifter kan påløpe lenger enn perioden integreringstilskuddet dekker, og på sikt vil situasjonen avhenge av i hvilken grad flyktningene er integrert i arbeidsmarkedet.

Frem mot tertialrapport 2 og fremleggelse av Handlings- og økonomiplan 2025-2028 vil det arbeides med tiltak for å sikre at det i større grad er samsvar mellom utgifter og inntekter på området.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tabellen over viser samlede anslåtte inntekter og utgifter knyttet til bosetting og integrering a flyktninger i 2024. Tabellen under viser forslag til budsjettjusteringer som fremmes i Revidert budsjett (beløp i mill.):

Tj.omr.	Tiltak	2024
01B - Skole	Skoletilbud bosatte flyktninger	11,1
Sum		11,1
02 - Barnevern	Bosettingssaken 2024 - Enslige mindreårige	4,2
	Lavterskeltjenester til ukrainske barn, unge og deres familier	2,0
Sum		6,2
03A - Tjenester til eldre	Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger	4,9
Sum		4,9
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Tilpasning til aktivitetsnivå i Kvalifiseringsordningen	10,0
	Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	48,0
	Økte ressurser for å følge opp økning i antall sosialhjelpsmottakere	2,5
Sum		60,5
04C - Introduksjons- og tolketjenester	Bergen Inkluderingscenter - Oppstart	0,6
	Bergen Inkluderingscenter drift	3,6
	Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Koordinering	2,2
	Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Bergen læringscenter	5,0
	Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Grunnskolen for voksne	11,0
	Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Introduksjonssenteret	107,7
Sum		130,0
05B - Behandling og rehabilitering	Ergo- og fysioterapitjenester til ukrainske barn, unge og deres familier	0,7
	Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger	0,7

Sum		1,5
05B - Forebyggende helsearbeid	Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger	9,2
	Helsestasjon- og skolehelsetjenestetilbud til ukrainske flyktninger	7,9
Sum		17,1
09 - Boligtiltak	EBE - merbehov innleie av bolig til flyktninger	29,9
	Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-6,5
	Redusert statlig refusjon for bostøtte til flyktninger fra Ukraina	0,5
Sum		23,9
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	-197,8
	Tilskudd til enslige mindreårige	4,9
Sum		-192,9
Totalsum (netto merutgifter)		62,2

Investeringer

For å dekke behovet for boliger til flyktninger er det i tillegg til å inngå nye leiekontrakter, kjøpt boliger til formålet. Dette føres i investeringsbudsjettet. Hittil i år er det kjøpt 19 boliger, og totalt er det anskaffet 51 boliger i 2023 og 2024 som har en totalkostnad på 140,1 mill.

Status merknader

Oversikten viser en liste over merknader vedtatt av bystyret i forbindelse med behandling av økonomiplan for 2024-2027 samt status pr 1. tertial 2024. (Bystyresak 52/23)

Status merknader

Tj. omr.	Tjenesteområde	Avdeling	Merknad	Status pr 1. tertial
03A	Tjenester til eldre	Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	VB2024 Merknad 7. Prosjekt for mat på sykehjem - Bystyret ber byrådet om å iverksette et prosjekt om hvordan man kan styrke ernæringsstilbudet på sykehjemmene i Bergen.	Byrådet vil satse på flere lokale produksjonskjøkken på eksisterende og nye sykehjem, og er i gang med å se på hvordan dette kan realiseres, samt vurdere behovet for utredning. Byrådet har også startet prosess for å se på ulike modeller for hvordan ernæringsoppfølgingen kan styrkes.
08	Samferdsel	Byrådsavdeling for byutvikling	VB2024 Merknad 10. Bilfrie bydeler Bøhmergaten/Løvstakksiden og Nedre - Nygård/Nygårdshøyden Bystyret mener ordlyden på prosjektene er misvisende i forhold til innholdet og ønsker å endre prosjekttitlene til «Opprustning av nærmiljø». Bystyret ber byrådet gjennomgå prosjektene med mål om å redusere antallet parkeringsplasser som fjernes.	Bilfri bydel Bøhmergaten/Løvstakksiden er omdøpt til "Opprustning av nærmiljø på Løvstakksiden". Parkering i prosjektet er gjennomgått og byrådet vedtok endringer i prosjektet 18.04.2024 (sak 1100/24) for å etablere flere parkeringsplasser. Det er foreløpig ikke gjort tilsvarende gjennomgang av Nedre Nygård/Nygårdshøyden.
08	Samferdsel	Byrådsavdeling for byutvikling	VB2024 Merknad 3. Parkering - Bystyret ber byrådet øke antallet parkeringsplasser i kommunen, særlig i sentrumsområdet knyttet til handel, servering samt beboer- og gjesteparkering.	Byrådsavdeling for byutvikling har mottatt kunnskapsgrunnlag om kartlegging av parkeringsplasser i Bergen fra Bymiljøetaten i samarbeid med Plan- og bygningsetaten. Byrådsavdelingen forbereder sak for politisk behandling om parkering i byen, inkludert behov og tiltak, med utgangspunkt i foreliggende kunnskapsgrunnlag og vedtatt kommunebudsjett.
08	Samferdsel	Byrådsavdeling for byutvikling	VB2024 Merknad 4. Bysykler - Bystyret ber byrådet gjennomgå avtalen om drift av bysykler med formål om å få til en reforhandling før avtalens utløp. I forbindelse med inngåelse av ny avtale om bysykler ber bystyret byrådet legge frem en sak om hvordan ordningen kan driftes uten at Bergen kommune må ta hele eller deler av kostnaden.	Byrådet har startet arbeidet med en gjennomgang av bysykelavtalen, og analyse av mulig fremtidig bysykkelordning.
12	Kultur	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	VB2024 Merknad 5. Forandringshuset - Bystyret ber byrådet legge frem en sak om videre leieavtale med Forandringshuset innen mars 2024.	Kommunen har inngått løpende leieavtale med Forandringshuset, gjeldende fra 01.01.2024, med gjensidig oppsigelsestid på tre måneder. Det jobbes med styrking

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tj. omr.	Tjenesteområde	Avdeling	Merknad	Status pr 1. tertial
				av kunnskapsgrunnlaget til saken, som sendes i løpet av 2024.
12	Kultur	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	VB2024 Merknad 6. Bymuseet Bergen - Bystyret er opptatt av at det planlagte publikumsbygget i Gamle Bergen blir realisert. Gamle Bergen blir 75 år i 2024 og er en viktig kulturinstitusjon i Bergen. Bystyret forutsetter at fullfinansiering er på plass i løpet av i 2024 for realisering av prosjektet, midlene er utelukkende til realisering av publikumsbygg i Gamle Bergen. Bystyret er kjent med at det kan være ytterligere behov for midler til prosjektet, og vil vurdere dette nærmere mot behandling av revidert budsjett og den ordinære budsjettprosessen.	Kommunen har ikke mottatt henvendelse om ytterligere behov for midler til prosjektet siden vedtatt budsjett og avventer derfor eventuell ytterligere budsjettbehandling.
12	Kultur	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	VB2024 Merknad 8. Bergen Nasjonale Veteranskipshavn - Bystyret ber byrådet påse at midlene øremerkes til en utredning om flytting av havnen til Dreggekaaien.	BNV har mottatt øremerket tilskudd for utredning av flytting av veteranskipshavnen til Dreggekaaien. Mottaker skal levere separat rapport på tiltaket.
12	Kultur	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	VB2024 Merknad 9. Griegkvartalet - Griegkvartalet er i en prosjekteringsfase med midler fra forskjellige parter. Basert på situasjonen for finansiering vil en komme tilbake til kommunens bidrag i tertialrapporter i løpet av 2024 eller budsjettet for 2025.	Griegkvartalet har levert søknad for inneværende år. Denne er siden nedskalert noe grunnet mottatte midler fra private givere. Søknaden vurderes i videre budsjettprosesser.
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Byrådsavdeling for finans	VB2024 Merknad 2. Restriktiv praksis for ansettelser i administrative stillinger - Som en konsekvens av den varslede oppgavegjennomgangen, ber bystyret byrådet om at det iverksettes en restriktiv ansettelsespraksis for ansettelser i administrative stillinger i byrådsavdelingene og i etatene i Bergen Kommune. Det betyr at det skal gjøres en særlig vurdering av behov for nyansettelser og at eventuelle nyansettelser skal godkjennes av kommunaldirektørene.	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Byrådsleders avdeling	VB2024 Merknad 1. Oppgavegjennomgang - I forbindelse med den varslede oppgavegjennomgangen ber bystyret byrådet vurdere etatsstrukturen i kommunen	Byrådet har i tråd med vedtatt budsjettmerknad satt i gang en rekke prosesser, herunder gjennomført en oppgavegjennomgang der alle avdelinger i kommunen har bidratt med å gjøre rede for hva de ulike

Tj. omr.	Tjenesteområde	Avdeling	Merknad	Status pr 1. tertial
			med formål om mer effektiv drift. Byrådet bes særlig om å se på Klimaetaten og Byarkitekten. Byrådet bes også om å se på kommunens behandling av områdeplaner. Dersom en gjennomgang av arealdisponering per avdeling kan avdekke innsparingspotensial, ber bystyret at byrådet også vurderer det i løpet av oppgavegjennomgangen.	Årsverkene gjør av oppgaver. Byrådet vil bruke dette videre i det interne arbeidet med handlings- og økonomiplanen til Bergen kommune. Byrådet har også satt i gang et arbeid med å vurdere omorganiseringer av flere etater, enheter og konsernfunksjoner, jf. byråds sak 1113/24. Fristen for gjennomføring av vurderingene er satt til 15. juni 2024.

Øvrig finansrapp. iht. finansreglement og forskrift

Finansforvaltningen har vært i samsvar med reglementet. Resultatene av gjeldsforvaltningen vil nå målene i finans- og gjeldsreglementet.

Markedsendringer i 2024

Rente for et lån med 3 måneders løpetid har vært stabil i første tertial og er fortsatt i underkant av 4,8%. Rentenivå for langsiktige lån med fast rente har økt med om lag ¼ % poeng siden årsskiftet. (For langsiktige lån er det forutsatt 7-8 års varighet og uten avdrag inntil lånet forfaller til betaling.)

Lånebehov fram til 31.12.2024

Refinansieringsbehov i perioden 1.5.24 - 31.12.24 er om lag 3 ½ mrd. kr etter at det er tatt hensyn til forventede avdrag i drifts- og investeringsregnskapet.

Lån til investeringsformål

Budsjetterte nye lån til investeringsformål i 2024 utgjorde kr 2.376 mill. I løpet av årets første fire måneder er det tatt opp kr 950 mill. i nye lån til investeringsformål.

Startlån til videre utlån

I løpet av første tertial er det tatt opp kr 950 mill. i nye Startlån i Husbanken. Dette er i samsvar med vedtatt budsjett.

Plasseringer

Pr 30.4.24 hadde bykassen og lånefondet innestående kr 3,7 mrd. på ordinære bankkonti i DNB og andre banker. I tillegg kommer midler på skattetrekkkonto. Plasseringene er reduserte med ca. 650 mill. i løpet av de første fire månedene i år.

Gjennomsnittlig innskuddsvolum utenom midler på skattetrekkkonto forventes å være om lag 3,5 mrd. i perioden 1.5.-31.12.2024. Innskudd i andre banker er tatt med i dette beløpet

Rentevilkår plasseringer

Plassering	Rentevilkår
DNB Bank ASA	Iht. bankavtale 01.10.23 - 30.09.27
Sparebanker flytende rente	Gjennomsnitt: NIBOR + 0,54 %

Gjeld

Totalgjelden i lånefondet utgjorde kr 27.855 mill. pr. 30.4.2024. Inkludert startlån var dette en økning på 1.424 mill. fra årsskiftet. Gjelden vil øke fram til nyttår.

Nøkkeltall innlån 2024

Tall i mill. kr	31.12.23	30.04.24
Lån fra Husbanken	8 527,1	9 223,3
Andel lån med fast rente	81,1 %	89,7 %
Gjennomsnittlig fast rente	2,15 %	3,07 %
Gjennomsnittlig flytende rente	3,86 %	4,50 %
Gjeldsbrevlån	9 003,8	8 781,5
Andel lån med fast rente	41,8 %	42,8 %
Gjennomsnittlig fast rente	3,45 %	3,45 %
Gjennomsnittlig flytende rente	5,09 %	5,08 %
Obligasjons - og sertifikatlån	8 900,0	9 850,0
Andel lån med fast rente	30,3 %	27,4 %
Gjennomsnittlig fast rente	4,06 %	3,63 %
Gjennomsnittlig flytende rente	5,00 %	4,95 %
Totale innlån		
Rentefrie lån	1,5	1,5
Lån med fast rente	13 378,6	14 732,2

Lån med flytende rente	13 050,8	13 121,1
Sum	26 430,9	27 854,8
Gjennomsnittlig fast rente	2,90 %	3,35 %
Gjennomsnittlig flytende rente	4,90 %	4,97 %
Andel lån med fast rente	50,6 %	52,9 %
Andel fastrente med regulering innen ett år	19,6 %	11,6 %
Vektet gjennomsnittlig lånerente inkl. rentebytteavtaler	3,76 %	4,00 %

Pr 30.04.24 var veid gjeldsløpetid 5,9 år i henhold til lånekontraktene, og vektet rentebindingstid var 2,1 år (veid tid til neste renteregulering). Veid gjeldsløpetid er økt med 0,1 år, og veid rentebindingstid er økt med 0,4 år fra årsskiftet. Veid gjennomsnittlig lånerente var 4 %. Dette var en økning på ¼ % poeng siden nyttår.

Nye fastrenteavtaler i første tertial

I løpet av første tertial har kommunen benyttet muligheten til å inngå nye fastrenteavtaler for en del Startlån. Tabellen viser restgjeld pr 30.4.24 for disse lånene.

Rentebindingstid	Mill. kr	Rentesats
3 år	991	4,00 %
5 år	1 309	3,79 %
10 år	1 000	3,73 %

Avdrag og innfrielser de neste 12 måneder

I løpet av de kommende 12 måneder forfaller 6 mrd. i lån til betaling. Dette tilsvarer 22 % av gjelden pr 30.4.24. Av beløpet er det vel av kr 0,5 mrd. som ikke skal refinansieres. I tillegg kommer nær 0,25 mrd. i ordinære avdrag i samsvar med inngåtte låneavtaler.

Forfall

Lånefondets gjeld i mill. kr fordelt etter årstall når lån og avdrag forfaller til betaling:

Årstall	Beløp i mill. kr
1.5. - 31.12.24	4 306
2025	5 176
2026	6 187
2027	2 032
2028	2 551
2029	694
Etter 2029	6 909
Sum	27 855

Kommunens innlån i mill. kr i årets første fire måneder

Lån til investeringsformål:

Type (tall i mill. kr)	Lånevilkår sammenlignet med Nibor/ swap	Lånedato	Innfrielsesdato	Lånebeløp	Refinansiering	Nye lån
Sertifikatlån	Nibor - 0,07 %	19.01.2024	24.05.2024	600,000	600,000	0,000
Sertifikatlån	Nibor - 0,03 %	23.02.2024	23.05.2024	650,000	650,000	0,000
Sertifikatlån	Nibor + 0,04 %	05.03.2024	05.06.2024	600,000	0,000	600,000
Sertifikatlån	Nibor + 0,04 %	07.03.2024	14.06.2024	750,000	750,000	0,000
Obligasjonslån	3 mnd Nib + 31,5 bp	05.04.2024	17.04.2026	800,000	600,000	200,000
Obligasjonslån	3 mnd Nib + 25,4 bp	29.04.2024	23.01.2026	1 000,000	850,000	150,000
Sum				4 400,000	3 450,00	950,000
Lån til boligosiale formål						
Type	Vilkår	Lånedato	Innfrielsesdato	Lånebeløp	Refinansiering	Nye lån
Startlån	Flytende rente	23.02.2024	20.03.2054	600,000	0,000	600,000
Startlån	Flytende rente	23.02.2024	20.03.2074	350,000	0,000	350,000
Sum				950,000	0,000	950,000

Avdrag og innfrielser de neste 12 mnd.

I løpet av de kommende 12 måneder forfaller 6 mrd. i lån til betaling. Dette tilsvarer 22 % av gjelden pr 30.4.24. Av beløpet er det vel av kr 0,5 mrd. som ikke skal refinansieres. I tillegg kommer nær 0,25 mrd. i ordinære avdrag i samsvar med inngåtte låneavtaler.

Oppsummering

1. Så langt en kjenner til har finansforvaltningen vært i samsvar med finans- og gjeldsreglementet.
2. Det forventes at resultatet av gjeldsforvaltningen når det målet som bystyret har fastsatt i finans- og gjeldsreglementet. For renteutgifter er målet fem års swaprente med tillegg av $\frac{1}{2}$ prosent poeng. Dette er samme rente som inngår ved beregning av kommunale avgifter. Prognosen for denne renten i år er nå ca. 4,4 %. Dette er en økning på 0,1 % poeng fra i fjor.

Avviksprognose pr. resultatenhhet

Oversikt over vedtatt og justert budsjett samt prognose for årsavvik 2024 per resultatenhhet og avdeling for tjenesteområdene 1 - 21.

Pr. avdeling

Avdeling (beløp i hele 1000)	Vedtatt budsjett	Justert budsjett	Prognose årsavvik
Byrådsleders avdeling	154 352	154 352	-3 201
Byrådsavdeling for finans, næring og eiendom	1 136 529	1 154 684	-40 691
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	7 025 727	7 024 027	-126 488
Byrådsavdeling for barnehage og skole	6 927 048	6 930 721	-170 900
Byrådsavdeling for byutvikling	707 832	708 082	-44 431
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	3 981 417	3 992 295	-354 155
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1 135 123	1 136 363	-4 417
Bystyrets organer	99 874	99 874	-46
Fellesposter - bykassen	-676 544	-709 039	-71 871
Sum avdelinger (Tj.omr. 1-21)	20 491 358	20 491 358	-816 200

Pr. resultatenhhet

Resultatenhhet/Avdeling (beløp i hele 1000)	Vedtatt budsjett	Justert budsjett	Prognose årsavvik
Byrådsleders avdeling			
0130 Seksjon kommunikasjon	29 010	29 010	0
0133 Byrådsleders avdeling, stab	70 399	70 399	-3 201
0134 Kommuneadvokaten	22 746	22 746	0
0136 Samfunnssikkerhetens hus	32 196	32 196	0
Sum Byrådsleders avdeling	154 352	154 352	-3 201
Byrådsavdeling for finans			
0210 BFIN - Seksjon for administrasjon	15 552	15 552	16

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

0211 Økonomi konsern	16 337	16 337	0
0213 Ansattservice	189 728	189 728	-21 963
0214 Seksjon for digital transformasjon konsern	68 448	70 862	-2 543
0218 BFIN - Fellesposter	-2 520	-2 520	0
0219 Eierskap konsern	3 884	3 884	0
0221 Bedriftshelsetjenesten	13 302	13 719	0
0223 Seksjon for kvalitet og styring konsern	8 332	8 332	-41
0224 Seksjon for strategisk eiendomsforvaltning	-6 528	3 012	0
0225 Innkjøp konsern	19 714	20 194	-52
0240 Etat for bygg og eiendom	627 329	627 329	-11 620
0250 HR konsern	93 626	97 007	-2 853
0251 HR-bemanning	88 992	90 915	-1 635
0290 Etat for utbygging	1 686	1 686	0
0640 Etat for boligforvaltning	-1 354	-1 354	0
Sum Byrådsavdeling for finans, næring og eiendom	1 136 529	1 154 684	-40 691
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg			
0300 BEHO - Kommunaldirektørens stab	66 363	66 363	0
0301 BEHO - sentrale tiltak	87 711	85 709	35 957
0302 Smart omsorg 2.0	9 595	9 595	827
0303 BEHO - sentrale tiltak - pleie og omsorg	-633 317	-633 317	6 100
0304 Ehelse - Digitalisering og IKT	68 271	68 573	-2 116
0305 BEHO Sentrale tiltak helsetjenester	16 840	16 840	0
0307 BEHO sentrale tiltak - Tjenester til utviklingshemmede	31 451	31 451	0
0310 Kompetanse og kunnskapsutvikling	5 755	5 755	-1 342
0311 Utviklingscenteret for sykehjem og hjemmetjenester	2 077	2 077	0
0321 Administrasjon - Etat for sykehjem	69 138	66 001	40 740
0322 Administrasjon - Etat for hjemmebaserte tjenester	106 923	106 923	12 727

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

0323 Administrasjon - Etat for tjenester til utviklingshemmede	-338 078	-334 078	22 699
0324 Administrasjon - Etat for vurdering og rehabilitering	321 384	320 791	-13 525
0328 Administrasjon - Etat for helsetjenester	14 436	14 436	0
0330 Enhet for koordinering og rehabilitering	27 115	27 115	0
0331 Enhet for sykehjemsmedisin	67 084	66 145	-5 000
0380 Private institusjoner for eldre og andre tilskudd	1 037 290	1 037 290	15 100
0381 Private virksomheter for utviklingshemmede	197 345	197 345	0
1100 Enhet for vurdering og rehabilitering	58 634	58 634	-940
1571 Arna helseheim	96 704	96 814	0
1600 Hjemmebaserte tjenester i Arna og Åsane	212 996	212 996	-23 655
1740 Botjenester i Arna og Ytrebygda	171 337	171 397	-3 216
1750 Botjenester i Åsane	185 995	185 935	-12 444
2100 Ergo- og fysioterapitjenesten Nord Sentrum	33 177	34 589	-1 256
2660 Sentrumsykehjemmene	89 009	89 124	-500
2670 Ladegården sykehjem	105 917	105 996	0
2700 Hjemmebaserte tjenester Bergenhus	123 217	123 217	-12 955
2740 Botjenester i Bergenhus og Sentrum nord	156 744	156 744	-10 126
2750 Botjenester i Årstad	233 993	233 993	-7 856
2800 Hjemmebaserte tjenester i Årstad	175 576	175 576	-14 294
3531 Øvsttunheimen sykehjem	74 391	74 391	0
3533 Skjoldtunet behandlingssenter	110 248	110 248	0
3552 Vurderingskontor for voksne og eldre	147 668	148 261	2 682
3600 Hjemmebaserte tjenester i Fana og Ytrebygda	189 957	189 957	-14 870
3750 Botjenester i Fana	215 953	215 953	-7 934
4521 Avsluttede ansvars- og arbeidssteder BEHO	0	0	-1
4525 Løvåsen sykehjem	127 056	127 056	-4 077
4561 Ergo- og fysioterapitjenesten Sør Vest	35 383	36 495	-2 330

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

4600 Fyllingsdalen behandlingssenter	206 631	207 291	-22 282
4740 Botjenester i Laksevåg	179 286	179 286	-2 832
4750 Botjenester i Fyllingsdalen	184 880	184 880	-1 337
4800 Hjemmebaserte tjenester i Fyllingsdalen og Laksevåg	285 531	285 531	-22 000
5051 Bergen legevakt	167 468	167 468	-17 526
5052 Helsevernenheten	61 299	61 299	-17 600
5053 Fengselshelsetjenesten	0	0	-3 000
5054 Kommunal allmennt medisinsk sengepost	66 911	66 911	-2 200
5055 Enhet for allmennt medisin	275 332	275 332	-7 900
5251 Frieda Fasmers behandlingssenter	68 709	68 709	0
5252 Lyngbøtunet	60 412	60 435	-900
5340 Enhet for privatinitierte bogrupper og hjemmeteam	233 682	233 682	-30
5350 Enhet for avlastning og dagsenter	385 460	381 425	-3 906
5360 Enhet for kvalitet og organisasjonsutvikling	31 959	31 959	6 075
5450 Enhet for forvaltning og tjenestekoordinerings	114 465	114 500	-1 623
5900 Enhet for aktivitet og mestring	182 422	182 422	-10 472
6550 Mildeheimen sykehjem	73 376	73 376	-4 200
6650 Søreide sykehjem	87 033	87 033	-300
6750 Sandsli bo- og aktivitetssenter	133 356	133 471	-6 200
7552 Gullstøltunet	87 033	87 148	0
7553 Kolstihagen behandlingssenter	63 178	63 351	-2 000
7554 Slettemarken behandlingssenter	29 311	29 473	0
7558 Fantoft omsorgssenter	101 472	101 472	-650
8543 Åstveit sykehjem	58 022	58 022	-500
8545 Ulset sykehjem	65 034	65 034	-3 500
8560 Åsaheimen behandlingssenter	122 128	122 128	0
Sum Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	7 025 727	7 024 027	-126 488

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Byrådsavdeling for barnehage og skole			
0401 Seksjon for forvaltning, tilsyn og administrasjon (FTA)	45 025	45 025	1 000
0403 Seksjon for strategi, utvikling og utredning (SUU)	17 413	17 413	-3 091
0407 Seksjon for økonomi	8 740	8 740	0
0408 Økonomi sentrale poster barnehage	1 786 542	17 140	0
0409 Økonomi sentrale poster	269 267	217 524	-2 800
0410 Økonomi sentrale poster PPS	-759	-1 063	-1 000
0411 Private barnehager	0	1 766 563	0
0414 Seksjon for digitalisering og virksomhetsstyring	21 148	30 236	-13 453
0453 Bergen Voksenopplæring	10 688	10 705	496
0455 Syns- og audiopedagogisk tjeneste	6 784	6 784	1 131
0456 Hålandsdalen leirskole	7 514	7 649	-80
0460 Etat skole	85 614	70 127	21 678
0470 Etat barnehage	33 300	27 468	-466
0480 Etat spesialpedagogiske tjenester	88 447	95 028	-9 363
1221 Ytre Arna skule	35 729	36 813	0
1223 Ådnemarka skule	36 371	36 415	0
1225 Garnes skule	33 557	34 537	-1 103
1226 Garnes ungdomsskule	48 461	49 864	1
1228 Trengereid oppveksttun - skule	0	17	-44
1229 Lone skule	30 135	30 109	0
1231 Ytre Arna barnehage	6 667	6 825	0
1232 Bogane barnehage	7 797	7 987	0
1233 Arnatveit barnehage	10 707	10 771	0
1235 Neshaugane barnehage	12 562	12 409	-375
1236 Ådnanipa barnehage	5 223	5 158	-412
1237 Indre Arna barnehage	12 526	12 815	0

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

1238 Trengereid oppveksttun avd. barnehage	3 421	3 395	0
2221 Christi Krybbe skoler	19 156	19 613	1
2222 Haukeland skole	31 508	32 346	0
2223 Hellen skole	34 534	35 698	0
2224 Krohnengen skole	38 089	38 803	-6 441
2225 Møhlenpris oppveksttun skole	37 738	39 297	50
2226 Nordnes skole	45 010	46 006	-685
2227 Rothaugen skole	66 722	68 637	-3 514
2233 Nykirken barnehage	8 062	7 966	-101
2234 Sandviken barnehage	5 262	5 203	-136
2235 Fløenbakken barnehage	5 250	5 358	0
2236 Fjellsiden barnehage	5 472	5 412	-339
2252 Pedagogisk psykologisk senter Sentrum	85 083	85 083	-3 102
2290 Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø	45 280	46 040	850
2312 Øyjorden barnehage	16 788	17 185	-199
2313 Mulesvingen barnehage	11 177	11 038	-332
2314 Møhlenpris oppveksttun barnehage	10 833	12 098	3
2315 Skansemyren barnehage	12 255	12 102	-309
2316 Nordnes oppveksttun barnehage	8 106	8 012	-107
2322 Solbakken barnehage	15 712	15 549	-296
2323 Kalifarveien barnehage	8 729	8 621	-340
2324 Fløyfjellet naturbarnehage	8 804	8 715	-573
2325 Klosteret barnehage	8 824	8 720	-533
2326 Marken barnehage	4 623	4 632	0
2328 Haugeveien barnehage	11 215	11 259	0
2329 Rosetårnet barnehage	6 508	6 501	0
3221 Kaland skole	29 370	30 212	-13 757

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

3222 Kirkevoll skole	53 757	54 254	-236
3223 Krokeide skole	7 397	7 449	-450
3224 Midtun skole	41 475	42 233	-2 501
3225 Nattland skole	84 020	83 497	0
3227 Paradis skole	53 340	53 337	-1 747
3230 Skjold barnehage	10 603	10 476	-226
3231 Ulsmåg barnehage	9 262	9 201	-32
3232 Sandalsbotn barnehage	10 953	10 820	-200
3233 Hop oppveksttun barnehage	11 599	11 462	-352
3234 Idavollen barnehage	10 465	10 336	-435
3235 Vallalia barnehage	10 483	10 374	-116
3236 Apeltun barnehage	11 473	11 451	-100
3237 Storetveit barnehage	12 376	12 229	-328
3240 Skjold skole	40 683	42 680	-14
3241 Smørås skole	22 998	23 469	-622
3242 Ulsmåg skole	50 214	50 613	-2 999
3243 Kringlebotn skole	25 461	26 896	-2 500
3244 Hop oppveksttun skole	60 426	61 422	160
3245 Slåtthaug skole	38 830	41 025	-3 490
3246 Storetveit skole	43 055	44 181	218
3247 Apeltun skole	28 679	29 060	-1 178
3248 Tveiterås skole	40 769	40 195	-1 331
3249 Rådalslien skole	39 642	40 302	1
3251 Sædalen skole	35 853	36 863	0
3252 Fana barnehage	17 711	17 509	-300
3253 Paradis barnehage	13 009	13 316	-350
3254 Sædalen barnehage	10 622	10 868	0

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

3255 Skjoldlia barnehage	14 228	14 570	0
3256 Ramstad barnehage	13 000	12 837	-700
4210 Bønes skole	31 121	31 865	0
4211 Lyshovden oppveksttun - skole	22 659	23 209	-280
4212 Løvås oppveksttun - skole	24 807	25 411	0
4213 Sælen oppveksttun skole	25 027	24 979	-837
4214 Varden skole	33 992	33 911	0
4215 Seljedalen skole	28 171	30 081	0
4216 Fjellsdalen skole	34 447	34 901	-1 122
4220 Lynghaug skole	53 511	53 584	0
4221 Ortun skole	48 173	48 918	0
4230 Bønes barnehage	7 348	7 258	0
4231 Bjørgedalen barnehage	10 963	10 847	-118
4232 Brinken barnehage	9 685	9 577	-200
4233 Litlafjellet barnehage	33 827	33 574	0
4234 Gullstølsbotn barnehage	14 938	14 758	-200
4236 Sælen oppveksttun barnehage	12 775	12 623	-225
4238 Nebbestølen barnehage	9 335	9 226	0
4239 Seljedalen barnehage	10 028	10 058	0
4242 Løvås oppveksttun - barnehage	10 328	10 192	-195
4243 Lyshovden oppveksttun - barnehage	14 196	14 028	-400
4245 Senterhagen barnehage	18 291	18 538	0
4273 Myrholtet barnehage	7 636	7 546	-300
5111 Alvøen skole	33 740	34 443	-806
5112 Bjørndalsskogen skole	29 822	30 196	-450
5113 Damsgård skole	44 400	45 080	0
5114 Holen skole	52 970	53 252	3

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

5115 Loddefjord skole	47 220	47 392	-3 954
5116 Mathopen skole	27 947	28 746	-2 267
5117 Nygårdslien skole	27 435	28 424	-1 804
5118 Vadmyra skole	25 042	25 785	-1 000
5121 Grøntulien barnehage	7 349	7 383	-235
5122 Haugatun barnehage	9 819	9 693	-735
5123 Laksevåg barnehage	8 507	9 535	-324
5124 Lyngfaret barnehage	8 512	8 742	0
5125 Olsvikparken barnehage	9 430	9 660	0
5127 Sæterdal barnehage	5 139	5 076	-170
5128 Vadmyra barnehage	12 039	12 354	100
5129 Skårungen barnehage	7 829	7 870	0
5132 Valheim barnehage	19 842	19 916	-1 189
5133 Pedagogisk psykologisk senter Vest	85 082	85 082	-5 323
5134 Kirkebukten barnehage	8 016	7 964	-342
5135 Nygård barnehage	8 143	8 282	0
5136 Damsgårdssundet barnehage	1 302	1 300	-38
5171 Sandgotna skole	69 004	70 434	0
5172 Kjøkkelvik skole	51 343	51 588	0
5173 Olsvik skole	71 778	72 245	-2 022
6111 Aurdalslia skole	38 062	38 317	-2 586
6112 Hjellestad skole	22 167	22 280	-328
6113 Liland skole	30 630	31 238	-1 099
6114 Rå skole	38 961	39 300	-2 081
6115 Skeie skole	37 640	37 532	-1 308
6116 Skranevatnet skole	60 711	61 216	-1 431
6117 Søreide skole	65 673	66 015	-3 666

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

6118 Søråshøgda skole	57 819	58 537	0
6119 Ytrebygda skole	46 323	47 952	-2 486
6122 Nordås barnehage	8 929	8 816	-288
6123 Eldsbakkane barnehage	9 170	9 059	-300
6125 Aurdalslia barnehage	8 842	9 459	0
6126 Petedalsheia barnehage	8 727	8 730	0
6127 Skranevegen barnehage	8 087	7 981	-650
6129 Råtun barnehage	14 504	14 331	-700
6152 Pedagogisk psykologisk senter Sør	89 232	89 232	-10 878
6210 Nordeide barnehage	12 729	12 577	-700
7221 Fridalen skole	43 980	46 326	-4 285
7222 Kronstad skole	25 920	26 496	-2 364
7223 Landås skole	68 772	68 937	-2 568
7224 Minde skole	25 393	25 969	-5 608
7225 Slettebakken skole	49 719	52 428	-10 470
7226 Ny-Krohnborg - avdeling skole	49 215	49 956	-2 876
7227 Gimle oppvekstun - skole	57 861	59 330	-2 248
7231 Gyldenpris barnehage	15 710	16 073	0
7232 Mannsverk barnehage	6 934	7 102	0
7233 Minde barnehage	23 731	25 897	0
7234 Natlandsfjellet barnehage	6 378	6 321	-189
7236 Ny-Krohnborg - avdeling barnehage	8 309	8 539	0
7237 Sletten barnehage	6 449	6 440	0
7238 Søre skogvei barnehage	8 703	10 825	0
7239 Øvrebø barnehage	9 070	9 216	-336
7240 Bjerknesparken barnehage	12 174	12 031	-153
7241 Kniksens plass barnehage	14 790	15 122	0

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

7243 Årstad Brannstasjon barnehage	17 477	19 194	-339
7244 Kristianborg barnehage	12 778	12 891	0
7245 Gimle oppvekststun - barnehage	9 252	9 470	0
7246 Sollien barnehage	11 064	11 209	0
7247 Solheimslien barnehage	12 111	12 015	-147
7248 Leaparken barnehage	12 002	11 860	-254
7249 Kronstad oppvekststun barnehage	12 885	12 726	-353
8201 Blokkhaugen skole	28 010	28 071	-254
8202 Breimyra skole	27 327	27 551	-1 587
8203 Eidsvåg skole	23 472	23 911	-510
8204 Flaktveit skole	33 447	35 774	-3 573
8205 Haukedalen skole	33 447	33 313	-2 410
8206 Haukås skole	22 832	22 716	-710
8207 Hordvik skole	25 576	26 464	-1 873
8208 Kalvatræet skole	34 701	34 565	1
8209 Kyrkjekrinsen skole	46 738	47 015	-1 886
8210 Li skole	29 297	29 259	0
8212 Mjølkeråen skole	64 176	64 960	-645
8213 Rolland skole	31 282	31 336	-1 086
8214 Salhus skule	14 272	14 724	0
8215 Tertnes skole	31 380	31 404	0
8216 Ulsetskogen skole	26 106	26 180	-2 498
8217 Åstveit skole	64 617	66 379	-1 774
8231 Blokkhaugen barnehage	9 819	9 699	-600
8232 Ervik barnehage	10 823	10 691	-441
8234 Langerinden barnehage	9 109	9 133	0
8235 Liakroken barnehage	14 470	14 431	-200

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

8236 Morvikbotn barnehage	8 523	8 653	-141
8238 Salhus barnehage	3 134	3 096	-325
8240 Flaktveit barnehage	8 417	8 635	0
8242 Rolland-Ulsetåsen barnehage	15 771	15 724	0
8252 Pedagogisk psykologisk senter Nord	73 086	73 086	-7 695
Sum Byrådsavdeling for barnehage og skole	6 927 048	6 930 721	-170 900
Byrådsavdeling for byutvikling			
0510 BBU - kommunaldirektørens stab	42 092	42 092	0
0511 BBU - renovasjon	0	0	-5 156
0513 Byarkitekten	6 807	6 807	0
0514 Klimaetaten	22 559	22 559	0
0550 Byantikvaren	13 213	13 213	0
0580 Bymiljøetaten	306 234	306 234	5 156
0590 Plan- og bygningsetaten	90 412	90 412	-44 441
0750 Bergen Vann	-4 988	-4 988	10
0780 Bergen brannvesen	231 503	231 753	0
Sum Byrådsavdeling for byutvikling	707 832	708 082	-44 431
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold			
0325 Adm - Etat for psykisk helse og rustjenester	29 040	27 688	5 005
0326 Administrasjon - Etat for barn og familie	29 465	30 778	18 865
0327 Adm - Etat for sosiale tjenester	62 946	38 847	2 326
0371 Forvaltningsenhet psykisk helse	48 706	49 156	-19 666
0372 Behandling, bo- og ressursveiledning, Psykisk helse	168 664	168 664	-2 104
0374 Introduksjonscenteret for flyktninger	266 596	266 596	-27 627
0375 MO-senteret Gyldenpris	65 410	64 421	326
0378 Rask psykisk helsehjelp	16 117	17 072	806
0390 Sosiale botjenester	62 701	62 701	250

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

0395 Krisesenter for Bergen og omegn	18 798	18 798	-1 170
0454 Bergen læringscenter for norsk og samfunnskunnskap	72 631	72 631	-5 000
0464 Grunnskole for voksne	49 939	49 939	-11 000
0520 Boligetaten	220 807	225 707	-11 562
0630 BBSM-kommunaldirektørens stab	81 707	82 776	-3 461
0631 BBSM - Sentrale tiltak	-57 689	-57 535	-91 095
0633 BBSM - Sentrale tiltak - psykiske helsetjenester	3 056	3 056	0
0634 BBSM - Sentrale tiltak - sosialtjeneste	0	0	-25
0635 BBSM - Sentrale tiltak - rus	29 766	29 766	-300
0636 BBSM - Sentrale tiltak - barn og familie	4 217	4 217	-54
0650 Adm - Etat for inkludering	25 886	25 800	0
0651 Tolketjenesten	53 210	53 210	0
1900 Barneverntjenesten i Arna og Åsane	118 162	118 162	-20 282
1950 Barne- og familietjenesten i Arna og Åsane	115 120	115 120	-3 100
2522 NAV Bergenhus	263 921	264 701	-13 500
2900 Barneverntjenesten i Bergenhus og Årstad	201 710	201 710	-8 517
2950 Barne- og familietjenesten i Bergenhus og Årstad	137 328	138 028	-6 103
3520 Psykisk helse Bergen Sør	54 908	56 729	-339
3570 NAV Bergen sør	147 975	157 416	-27 311
3900 Barneverntjenesten i Fana og Ytrebygda	145 075	145 148	-9 071
3950 Barne- og familietjenesten i Fana og Ytrebygda	117 901	117 901	-25 325
4900 Barneverntjenesten i Fyllingsdalen og Laksevåg	173 047	173 047	1 233
4950 Barne- og familietjenesten i Fyllingsdalen og Laksevåg	110 398	110 398	-12 789
5211 NAV Bergen vest	197 589	203 034	-7 700
5600 Psykisk helse Bergen Vest	86 481	86 481	392
5710 Forvaltningsenhet psykisk helse til barn og unge og Barneverntjenesten for enslige mindreårige flyktninger	114 066	114 339	-16 539

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

5711 Barnevernvakten, Utekontakten og Fosterhjemsveiledning og -tilsyn	135 098	135 635	-6 455
5712 Kunnskapscenteret i Etat for barn og familie	6 051	6 051	0
7320 NAV Årstad	254 574	261 600	-41 554
7330 Botreningscenteret	18 109	18 109	0
7370 Psykisk helse Bergen Sentrum	95 329	95 329	-2 000
8520 Myrsæter bo- og rehabiliteringssenter	25 747	25 747	868
8532 NAV Bergen nord	154 742	157 208	-5 487
8556 Psykisk helse Bergen Nord	56 115	56 115	-5 090
Sum Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	3 981 417	3 992 295	-354 155
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett			
0205 Seksjon for næring og landbruk	60 342	60 342	-998
0217 Trossamfunn	195 070	195 070	0
0285 Bergen byarkiv	59 361	59 361	0
0448 Etat idrett	186 975	187 715	-319
0451 Bergen kulturskole	61 251	61 251	-41
0950 BNKI - stab	26 663	27 163	0
0951 BNKI - stab - Seksjon for politiske saker	39 135	39 135	319
0952 Seksjon for kunst og kulturutvikling	321 592	321 592	0
0955 Bergen Offentlige Bibliotek	98 412	98 412	-1 000
0962 Kulturetaten	87 162	87 162	-2 378
5050 Kontor for skjenkesaker	-840	-840	0
Sum Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1 135 123	1 136 363	-4 417
Bystyrets organer			
0800 Bystyrets kontor	21 976	21 976	-693
0801 Bystyret	56 362	56 362	201
0802 Valget	3 005	3 005	-33

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

0806 Byombudet	3 550	3 550	301
0808 Sekretariat for kontrollutvalget	14 982	14 982	178
Sum Bystyrets organer	99 874	99 874	-46
Fellesposter - bykassen			
9001 Finans-fellesposter	-809 239	-809 239	-12 366
9002 Budsjett-fellesposter	-192 061	-192 061	-64 855
9003 Bedrift-fellesposter	16 750	16 750	-150
9004 LRS-regnskap -fellesposter	0	0	0
9005 Regnskap-stab-fellesposter	0	0	0
9022 Sentralt avsatte midler (SAM)	308 062	275 566	5 500
9100 LRS-lønn-fellesposter	-55	-55	0
Sum Fellesposter - bykassen	-676 544	-709 039	-71 871
Sum alle resultatenheter (tj.omr. 1-21)	20 491 358	20 491 358	-816 200

Status - sykefravær

I sak 314/21 «Representantforslag fra Anette Strand (H) vedrørende redusert sykefravær i Bergen kommune» vedtok bystyret følgende:

«Bystyret viser til det pågående arbeidet med sykefravær, og arbeidet som er satt i gang i kjølvannet av ny IA- avtale i kommunen. Bystyret ber byrådet påse at dette gjøres som et tydelig prosjekt, med mål og delmål for å redusere sykefraværet, og jevnlig rapportere status og fremdrift og måloppnåelse til bystyret.»

Dette er en rapport for arbeidet med sykefraværet i kommunen basert på tilbakemeldinger fra byrådsavdelingene. Rapporten omhandler fraværstall for kommunen og byrådsavdelingene for 1. kvartal i perioden 2021-24 i tillegg til noen utdrag fra innmeldte sykefraværstiltak i den enkelt byrådsavdeling. Til slutt gis det med noen vurderinger av effekter knyttet til igangsatte og avslutta tiltak.

Bergen kommune

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	10,3	13,4	12,0	11,7

Kommunens fravær i perioden fra 1. kvartal 2022 er redusert, en utvikling som vises i igjen i de fleste byrådsavdelingenes tilsvarende sykefraværstall.

Byrådsleders avdeling (BLED)

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	1,3	5,1	4,5	3,1

Forebyggende og inkluderende tiltak

- Utviklingstrekk i sykefraværet følges opp i byrådsavdelingens ledermøter, lederoppfølging og gjennom saker i arbeidsmiljøutvalget.
- Samfunnssikkerhetens hus systematiserer og tar i bruk styrende dokumenter og veiledere for å styrke felles forståelse og medvirkning i deres HMS-arbeid.

Byrådsavdeling for finans (BFIN)

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	7,6	11,0	10,5	9,0

Forebyggende og inkluderende tiltak

- Etat for bygg og eiendom prioriterer fleksibel bruk av hjemmekontor som et forebyggende tiltak.
- Ledere ved avdelinger i Ansattservice med relativt høyt sykefravær følges særlig opp for å identifisere mulige årsaker til fraværet og om det bør iverksettes tiltak.
- HR bemanning gjennomgår sykefraværet månedlig både for læringer og fast ansatte, som gir et godt grunnlag for å vurdere om det eventuelt bør settes inn ekstra tiltak.
- Bedriftshelsetjenesten arrangerer årlig en HMS-dag med gjennomgang av vernerunde og fokus på psykososialt arbeidsmiljø

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO)

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	11,4	13,6	13,1	12,8

Forebyggende og inkluderende tiltak

- Etatene er bedt om å jobbe systematisk med HMS og sykefravær. Det omfatter kartlegging av risiko som påvirker sykefravær i tillegg til å jobbe med tiltak som reduserer fraværet. I dette arbeidet brukes det ulike metoder, noen etater har valgt bransjeprogrammet «En bra dag på jobben» mens andre benytter seg av verktøy fra NAV Arbeidslivssenter.
- Etat for tjenester til utviklingshemmede arbeider med heltidskultur med formål å se sykefravær og heltidsstillinger i sammenheng.
- BEHO er en del av et samarbeid med de andre store byrådsavdelingene og NAV, der nærvær og sykefravær er høyt på dagsorden.

Byrådsavdeling for barnehage og skole (BBS)

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	11,4	15,1	12,7	12,6

Forebyggende og inkluderende tiltak

- Arbeidsmiljøutvalget følger utviklingen i sykefraværet for hele byrådsavdelingen. I møter med etatene er fravær en del av dagsorden.
- Det er gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse av det psykososiale arbeidsmiljøet på nivå 1 i byrådsavdelingen, som følges opp tilsvarende på etatsnivå.
- Det er utarbeidet en prosedyre til bruk ved stort fravær i barnehagene. Prosedyren skal støtte ledere i barnehagen i arbeidet med å opprettholde god drift som sikrer barna et forsvarlig leke- og læringsmiljø og ansatte et forsvarlig arbeidsmiljø.
- «Sykefraværstrappen» er en modell for systematisk arbeid med å redusere fravær. Modellen er utarbeidet for ledere i Etat for barnehage og Etat for spesialpedagogiske tjenester, men kan tilpasses og brukes ved all kommunens arbeidssteder.

Byrådsavdeling for byutvikling (BBU)

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	6,1	8,8	7,9	6,8

Forebyggende og inkluderende tiltak

- Bergen Vann har kartlegging av de langtidssykemeldte som fokusområde, med tettereoppfølging fra leder som en vesentlig del av svaret for å få medarbeidere raskere tilbake i arbeid.
- Bergen Vann arrangerer en årlig HMS-dag, og i 2024 er hovedtema arbeidsmiljø og sykefravær.
- Bymiljøetaten har hatt særlig fokus på oppfølging av seksjoner med høyt fravær, og lederne der har særlig vektlagt nærvær og sykefraværsoppfølging.
- Plan- og bygningsetaten har etablert Prosjekt MeMo (Mestring og Motivasjon). Formålet med prosjektet er blant annet å styrke arbeidsmiljøet og lederskap i tillegg til økt engasjement og arbeidsglede. En evaluering av de ulike tiltakene knyttet til prosjektet står for døren.

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM)

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	9,4	12,6	11,7	11,2

Forebyggende og inkluderende tiltak

- Byrådsavdelingene deltar i et samhandlingsforum mellom NAV og de tre største byrådsavdelingene i kommunen (BBSM, BBS og BEHO). Tema i forumet er blant annet systematisk arbeid og kompetanseheving knyttet til forebygging av sykefravær, oppfølging av sykemeldte og tilrettelegging.
- Etatene har etablert kvalitetsutvalg som skal arbeide målrettet med avviksmeldinger. Formålet med tiltaket er å legge til rette for opplæring og kulturutvikling i arbeidet avviksmeldinger blant ansatte og ledere, herunder ha fokus på det å tørre å melde, hvorfor det er viktig å melde og hva skjer etter at man har meldt.
- For å sikre at ansatte opplever trygghet på arbeidsplassen er det etablert lokale sikkerhetsgrupper og det benyttes vekttertjenester der det er aktuelt.
- Byrådsavdelingen har fokus på oppfølging av medarbeidere som har vært utsatt for alvorlige hendelser, og bruker i den forbindelse rammeavtalen kommunen inngikk med Klinikk for krisepsykologi tidligere i år.
- Byrådsavdelingen benytter turnus med langvakter og utvidet arbeidstid ved behov i tjenestene. Dette gir kontinuitet i tjenestetilbudet og reduserer negative helsebelastninger blant medarbeidere.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett (BNKI)

År	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i 1. kvartal (tall i %)	6,7	10,9	8,2	8,8

Forebyggende og inkluderende tiltak

- Biblioteket tilrettelegger for ansatte med spesielle behov, for eksempel tilpasning av vakttidspunkt og vakter ved bestemte steder for å minimere belastningen.
- To ganger i uken tilbys ansatte ved hovedbiblioteket en kort «trim» i form av bevegelse og tøying.
- Etat for idrett har gjennomført en fellessamling for alle ansatte tidligere i år der temaet var arbeidsmiljø.

Effekter av tiltak

Effekter av tiltakene i sykefraværarbeidet er generelt vanskelig å måle, men det legges til grunn at kontinuitet og systematikk gir resultater.

Rapportering av avvik vurderes som et viktig grunnlag for å fange opp utfordringer der det bør settes inn tiltak.

Dersom det forebyggende sykefraværarbeidet skal lykkes bør ledere på alle nivå være eiere av prosessene knyttet til arbeidet.

De ulike tiltakene erfares i stor grad som positive bidrag til arbeidet med å forebygge sykefravær.

Andre forhold

Følgende forhold er omtalt under dette kapitlet:

- a) Salg av kontorpåbygg Sentralbadet
- b) Ny idrettshall ved Langhaugen videregående skole
- c) Videre finansiering av Dokken Utvikling AS
- d) Byrådets arbeid med investeringsbudsjettet
- e) Revidert budsjett og retningslinjer for tilskuddsordninger
- f) Sølvsfabrikken/Nonneseter
- g) Skolenes utearealer – oppfølging av flertallsmerknaad fra Skolebruksplanen
- h) Stans av prosjekt under Boligprogrammet – boliganlegg i Ytre Morvik
- i) Strømstøtte til private-ideelle virksomheter
- j) Nødvendig rehabilitering/oppgradering av arealer i Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM)

a) Salg av kontorpåbygg Sentralbadet

Kjøp og salg av næringsseiendom i Norge skjer normalt sett gjennom kjøp og salg av aksjer i eiendomsselskaper. I sak 25/23, 2. tertialrapport 2023 vedtok bystyret å opprette et eget aksjeselskap for salget av kontorpåbygget på det nye Sentralbadet. I forlengelsen av dette vedtaket ble Sentralbadet kontorpåbygg AS stiftet den 7. desember 2023 med en aksjekapital på 30 000 kroner. Parallelt med dette har byrådet skilt ut og opprettet kontorpåbygget som en egen seksjon – seksjon 2 - i Sentralbadet. Det er i tillegg innhentet en uavhengig, ekstern verdivurdering fra DNB som tilsier en markedsverdi på råbygget – som er utviklingsgraden på den eiendelen som legges inn i det aksjeselskapet som skal selges, og som kjøperen av aksjeselskapet skal utvikle til et ferdig kontorpåbygg – på 51,6 mill. kr. Neste steg i prosessen med å tilrettelegge kontorpåbygget for salg, blir dermed å fylle Sentralbadet kontorpåbygg AS med et innhold ved overføre eierskapet til seksjon 2 og den tilhørende entreprisekontrakten for ferdigstilling av kontorpåbygget, fra kommunen til aksjeselskapet.

Det er i utgangspunktet 2 måter å gjennomføre et slikt eierskifte på. Den ene er at Sentralbadet kontorpåbygg AS kjøper seksjon 2 og entreprisekontrakten for kontorpåbygget fra kommunen til markedsverdi. Siden selskapet kun ble opprettet med 30 000 kroner i aksjekapital, vil en kjøpstransaksjon mellom aksjeselskapet og kommunen imidlertid avstedkomme et finansieringsbehov

tilsvarende kjøpesummen for råbygget, samt tilhørende omkostninger ved salget på om lag 1,6 mill. kr. der dokumentavgift utgjør om lag 1,3 mill. kr. Dette vil innebære at det i forbindelse med salget av seksjon 2 må opprettes et låneforhold mellom kommunen og aksjeselskapet, som først vil kunne innfris når aksjeselskapet er solgt og oppgjøret foreligger. Aksjeloven § 3-4 krever at et aksjeselskap til enhver tid skal ha en egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. En kjøpstransaksjon mellom Sentralbadet kontorpåbygg AS og kommunen vil dermed innebære at aksjeselskapet vil være underkapitalisert og operere strid med aksjeloven §3-4. Kommunen som eier vil derfor, innenfor en relativt kort tidshorison, aktivt måtte gå inn å styrke selskapets egenkapital. I forhold til et salg på det åpne markedet vil et underkapitalisert aksjeselskap være et lite attraktivt kjøpsobjekt.

Den andre og, fra byrådet sin side, anbefalte, måten å løse overføringen av eierskapet av seksjon 2 på, er å slå sammen salg til markedsverdi og styrking av egenkapitalen i én og samme transaksjon gjennom å foreta en rettet emisjon (egenkapitalinnskudd) i Sentralbadet kontorpåbygg AS, der seksjon 2 skytes inn i selskapet som et tingsinnskudd til markedsverdien på 51,6 mill. kr. Rent formelt og teknisk gjennomføres transaksjonen i to trinn, hvor det ved salg til markedspris etableres en selgerkreditt (trinn 1), som umiddelbart konverteres til egenkapital i form av aksjekapital og overkurs (trinn 2). I praksis sett betyr dette at kommunen selger eiendommen til selskapet og får betaling i form av aksjer. I tillegg foretas det i den rettede emisjonen et kontantinnskudd på 1,6 mill. kr. for å sette selskapet i stand til å dekke utgifter selskapet pådrar seg i forbindelse med transaksjonen, herunder den foran nevnte dokumentavgiften. Dette er kostnader som vil være en del av selskapets anskaffelseskostnad for seksjon 2. Gjennom den rettede emisjonen øker kommunen sin investering i Sentralbadet kontorpåbygg AS med 53,2 mill. kr., og sikrer derigjennom at selskapet har en forsvarlig kapital, som igjen også gjør selskapet mer attraktivt som kjøpsobjekt. En emisjon er sammenfallende med kjøp av aksjer, der bystyret har enekompetanse på kjøp av aksjer over 500 000 kroner. Byrådet vil i denne sak derfor fremme forslag om en rettet emisjon i tråd med den løsningen det er redegjort for over.

DNB Næringsmegling, som er tildelt oppdraget med å selge kontorpåbygget, la ut Sentralbadet kontorpåbygg AS ut for salg på det åpne markedet i uke 21. «Guidingen» til markedet på prisen for aksjene i Sentralbadet kontorpåbygg AS er 140 mill. kr. DNB Næringsmegling melder om stor interesse i markedet for kontorpåbygget og har i de siste månedene mens tilretteleggingen av salg har pågått, mottatt flere ukentlige henvendelser fra aktører som ønsker å utvikle eiendommen. Det er derfor trolig at det vil foreligge flere bud på selskapet før sommeren. Ved en budaksept vil byrådet legge frem en sak om salg av aksjene i bystyrets møte i september.

Dersom det mot formodning ikke skulle foreligge bud som gir kommunen et tilfredsstillende økonomisk utkomme av et salg, vil eiendommen bli midlertidig trukket fra markedet. I påvente av et nytt salg fremstøt, vil byggeprosjektet likevel måtte starte og gjennomføres på aksjeselskapets hånd – med kommunen som eier – for å overholde den fremdriftsplanen som gjelder for hele scenekunsthuset. Aksjeselskapet vil i en slik mellomperiode ha behov for at eier, dvs. kommunen, sikrer selskapet likviditet til å gjennomføre byggearbeidene for råbygget. Målprisen for råbygget i den inngåtte entreprisen for Sentralbadet utgjør 97,5 mill. kr. inkl. mva. Byrådet vil derfor også fremme forslag om at Bergen kommune – i det tilfellet aksjeselskapet ikke blir solgt i denne salgsrunden - inngår en låneavtale med Sentralbadet kontorpåbygg AS med en ramme på 97,5 mill. kr. Lånet skal sikres med pant i eiendommen. Når aksjeselskapet blir solgt vil et slikt eventuelt lån bli innfridd av ny aksjonær som en del av salgsoppgjøret.

b) Ny idrettshall ved Langhaugen videregående skole

Bergen kommune har over noe tid vært i dialog med Vestland fylkeskommune om deres utvidelse av Langhaugen videregående skole og etableringen av en ny idrettshall under bakkenivå. Reguleringsplanen for Langhaugen åpner opp for å bygge en større idrettshall enn det som

avstedkommer fra skolens eget behov, og fra det fylkeskommunen selv har midler til å bygge. Dialogen med fylkeskommunen har vært knyttet til om Bergen kommune ville være interessert i et økonomisk samarbeid for å realisere en større idrettshall på Langhaugen, som også kommunen ville kunne benytte seg av for å dekke egne behov. Tidlige estimater fra fylkeskommunen tilsa at det å bygge en full idrettshall ville innebære en merkostnad på om lag 30 mill. kroner, og indikerte at dette ville være kommunen «inngangsbillett» i et økonomisk samarbeid.

Det er en kjensgjerning at den forestående transformasjonen på Mindemyren vil forsterke en allerede eksisterende og stor underdekning på større idrettsflater i denne delen av byen. I den forbindelse er det i det pågående reguleringsplanarbeidet for Minde skole, som også omfatter det gamle SFO-bygget på Minde skole som skal omgjøres til barneboliger, foreløpig lagt til grunn at det skal bygges en stor nedsenket idrettshall av størrelse håndballhall. Det er etter offentlig høring imidlertid fremsatt flere merknader fra ulikt hold mot dette forslaget. Disse knytter seg hovedsakelig til den økningen i trafikk som en idrettshall av størrelse håndballhall vil medføre. Blant annet anbefaler Statens Vegvesen at det kun bygges en idrettshall for nærmiljøet grunnet trafikksikkerhet, og samme instans vil fraråde en idrettshall som øker trafikken i kryss fra E39. Den faglige vurderingen er derfor at det å regulere for en mindre idrettshall på Minde skole, av størrelse baskethall, vil bidra til å redusere reguleringsrisiko ift. tidsbruk og dermed en enklere vei frem mot 2. gangs behandling av reguleringsplanen. Ikke minst er dette viktig for fremdriften i etableringen av barneboligene. Sammenlignet med en håndballhall er det estimert at en basketballhall vil innebære en kostnadsbesparelse på 45 mill. kroner (målt på P85-nivå).

Byrådet mener at disse prosjektene, som ligger under 3 km fra hverandre, bør kunne sees i en sammenheng, og har derfor gått videre i dialogen med fylkeskommunen for å konkretisere en mulig modell for et samarbeid. Målet for prosessen har vært å finne en løsning som tilgjengeliggjør den kapitalen som fylkeskommunen trenger for å realisere en full idrettshall på Langhaugen, samtidig som kommunen sikres en langsiktig og forutsigbar brukstilgang til hallen, når denne er ferdig bygget. Modeller knyttet til delt eierskap har vært vurdert, men har blitt forkastet med utgangspunkt i den kompleksiteten en slik modell vil medføre. I stedet har partene kommet frem til en mer renskåret modell, der innretningen er at kommunen inngår en låneavtale med Vestland fylkeskommune, der kommunen yter et rentebærende langsiktig lån tilsvarende merkostnaden ved å bygge en full idrettshall, med 25 års nedbetalingstid. Justert for endringen i byggekostnadsindeksen per mars 2024 tilsvarer det et lån på 32,32 mill. ved utbetaling innen årsskiftet 2024/2025 (et senere utbetalingstidspunkt vil innebære en noe høyere indeksjustering). Kommunen inngår i tillegg til låneavtalen, en langsiktig leieavtale med Vestland fylkeskommune, med minimum varighet på 25 år, som sikrer kommunen eksklusiv bruksrett til 1/3 av idrettshallen på dagtid, og bruksrett til hele idrettshallen på ettermiddag og kveld, og i helger. Vederlaget kommunen yter i den langsiktige leieavtalen skal dekke fylkeskommunens kostnader ved den ekstra 1/3-delen av idrettshallen, dvs. renter og avdrag på det langsiktige lånet til kommunen, samt renhold og andre driftsrelaterte kostnader.

Idrettshallen på Langhaugen vil først stå ferdig høsten 2026, og kostnadene til drift i den langsiktige leieavtalen, utover renter og avdrag, vil derfor først få budsjettmessig virkning fra samme tid, selv om leieavtalen inngås nå. For det pågående reguleringsplanarbeidet for Mindre skole og barneboligene i det gamle SFO-bygget, og for det prosjekteringsarbeidet som skal gjøres, er det imidlertid viktig å få en avklaring på valg av løsning allerede nå. Prosjektet på Minde er innarbeidet i vedtatt handlings- og økonomiplan. Midlene er avsatt i en sekkepost med mål om byggestart mot slutten av økonomiplanperioden. En tilslutning til en samarbeidsavtale med Vestland fylkeskommune om en større idrettshall på Langhaugen, vil innebære at investeringsbudsjettet for idrettshallen på Minde skole kan reduseres med 45 mill. kroner i forbindelse med den pågående rulleringen av investeringsbudsjettet, samtidig som risikoen i reguleringsplanarbeidet tas betydelig ned og utsiktene til en raskere realisering av både en mindre idrettshall på Minde skole og de tidligere nevnte barneboligene vil bli vesentlig bedret.

Totalt sett mener byrådet å ha kommet frem til en helhetlig løsning som både adresserer behovet for større idrettsflater i Årstad bydel, og som samtidig gir kommunen en forventet besparelse gjennom et nedskalert byggeprosjekt på Minde skole. Utsiktene til en enklere reguleringsprosess og derigjennom en raskere realisering av barneboligene i det tidligere SFO-bygget og av byggeprosjektet på Minde skole er noe som i tillegg taler i favør av den foreslåtte løsningen med Vestland fylkeskommune. Byrådet vil i denne sak derfor fremme et forslag om å inngå en langsiktig låneavtale med Vestland fylkeskommune i tråd med redegjørelsen over, og jobbe videre med inngåelse av en langsiktig leieavtale for bruk av idrettshallen når denne står ferdig.

c) Videre finansiering av Dokken Utvikling AS

Dokken Utvikling AS ble formelt stiftet etter vedtak i sak 194/22 i bystyret i juni 2022. I mars 2023 ble selskapets styre oppnevnt av byrådet, og selskapet startet etter det sitt virke. Selskapet har siden styret tiltrådte ikke hatt noen ansatte, og oppgavene som daglig leder har vært ivaretatt av styrets leder. Våren 2024 ble det imidlertid tilsatt en daglig leder i selskapet med oppstart 1. juni. Utviklingsselskapet er opprettet for å håndtere utviklingen av de kommunalt eide eiendommene på Dokken. Ett av hovedfokusområdene for selskapet så langt har vært å etablere og gjennomføre et godt plansamarbeid med Plan- og bygningsetaten (PBE) og å sikre en fremdrift som er i tråd med Bergen kommunes vedtak om at Dokken Sør skal være klart for byutvikling i 2027. PBE og selskapet har sammen utarbeidet planprogram for Dokken i 2023, som kommer til behandling i bystyret i juni. Det er også utformet en formell avtale mellom partene om videre samarbeid i områderegeringsfasen. Dokken Utvikling AS har et godt samarbeid med Plan- og bygningsetaten.

I tråd med premissene i sak 194/22 om etablering av selskapet, har selskapet i nå i oppstarts- og planleggingsfasen ikke fått overført noen eiendommer, og det har dermed heller ingen inntekter. Den løpende finansieringen av selskapet må derfor sikres gjennom bidrag fra bykassen. I vedtakspunkt 5 i samme sak ba bystyret byrådet om å komme tilbake med eventuelle budsjettbehov og forslag til driftstilskudd for handlings- og økonomiplanperioden. Byrådet har nå mottatt en anmodning fra selskapet ved selskapets styreleder om tilførsel av kapital.

Selskapets kapitalbehov er to-delt. På den ene side vil selskapet pådra seg utgifter som direkte relaterer seg til oppgavefordelingen i samarbeidsavtalen med PBE knyttet til den pågående områderegeringsplanen, herunder utgifter til de utredninger i tråd med planprogrammet, medvirkningsprosesser, midlertidige tiltak i bygg som skal transformeres, mv. Selskapet stipulerer at dette behovet vil beløpe seg til 11,7 mill. kroner over en 2-årsperiode. På den annen side vil selskapet også pådra seg generelle utgifter til drift av selskapet, dvs. kostnader til lønn og personal, kontorkostnader, reisekostnader, kurs, regnskap, juridisk bistand, verdivurderinger, mv. Selskapet stipulerer at dette behovet vil beløpe seg til 10,4 mill. over en 2-årsperiode. Årsregnskapet for selskapet for 2023 er gjort opp med et regnskapsmessig underskudd på om lag 3,1 mill. Selskapet ble stiftet med en egenkapital i form av aksjeinnskudd på 10 mill. Egenkapitalen ved utgangen av regnskapsåret utgjorde dermed 6,9 mill. kroner. Etter aksjeloven § 3-4 plikter et aksjeselskap å ha en forsvarlig egenkapital, og for styret i selskapet inntreer dessuten en handlingsplikt dersom mer enn halvparten av aksjekapitalen er tapt.

Byrådet har derfor innhentet en juridisk vurdering og en anbefaling om valg av finansieringsmodell nå i oppstarts- og planleggingsfasen der selskapet hovedsakelig kun utfører oppdrag på vegne av kommunen i egenregi, og i begrenset grad kan ha andre oppdragsgivere enn kommunen. Sett fra et juridisk-kommersielt ståsted fremstår en driftsmodell med tjenesteoppdrag som ganske naturlig i den første fasen gitt det mandat selskapet er gitt i vedtekter og eierstrategi. Hovedoppgaven i den første fasen er å jobbe frem områderegering og overordnede arealstrategier. Dette er oppgaver som tilligger det offentlige, og som det vil være naturlig at kommunen kan sette ut til selskapet som kommunens grunneierrepresentant. Gjennom en tjenesteoppdragsmodell vil selskapet dermed oppebære inntekter

som dekker de kostnadene det har ved sine leveranser til kommunen. Anbefalingen sier videre at det ikke er sikkert at tjenesteoppdraget for kommunen vil være tilstrekkelig til å finansiere alle løpende driftskostnader i selskapet. Bystyresaken og eierstrategien legger opp til at selskapet i denne fasen skal finansieres gjennom tilskudd. For mottakere som er underlagt skatteplikt vil det imidlertid, nærmest uansett skatteposisjon eller ikke, være suboptimalt med en slik tilskuddsbasert finansiering, ettersom en stor andel av eierens tilskudd da vil tilgodese staten i form av skatteinntekter. Det er derfor ikke anbefalt at selskapet finansieres direkte gjennom tilskudd fra bykassen i sin rene form. I stedet for et tilskudd for å dekke de kostnadene som ikke dekkes gjennom tjenesteoppdraget, dvs. de generelle utgiftene til drift av selskapet, er anbefalingen at tilførsel av kontante midler fra kommunen til selskapet gjøres i form av en egenkapitaltilførsel. En egenkapitaltilførsel vil ikke være inntekt for selskapet, og dermed ikke omfattet av skatteplikt.

Basert på anbefalingene over er det byrådets vurdering at de oppgavene som knytter seg til avtalen mellom Dokken Utvikling AS og PBE bør formaliseres i en tjenesteoppdragsavtale mellom kommunen og Dokken Utvikling AS. Kapitalbehovet som en slik tjenesteoppdragsavtale medfører, vil da kunne inndeckes av den allerede foretatte avsetningen på 35 mill. til områdeplanlegging på Dokken i HØP 2024-2027. For den delen av selskapets varslede kapitalbehov som relaterer seg til generelle utgifter til drift av selskapet, er det byrådets vurdering at dette best kan dekkes gjennom en egenkapitaltilførsel i form av en kontantemisjon. For å sikre selskapet en viss forutberegnelighet i fullføringen av oppstarts- og planleggingsfasen, vil byrådet i denne sak derfor fremme forslag om at selskapets egenkapital styrkes med ytterligere 10 mill.

d) Byrådets arbeid med investeringsbudsjett

En vesentlig kostnadsdriver i kommunens investeringsprosjekter er antall kvadratmeter som bygges. Analyser som byrådet har foretatt viser at en del av de areal- og funksjonsprogrammene som ligger til grunn for kommunens investeringsprosjekter, legger opp til en arealbruk som i noen tilfeller overstiger det som følger av nasjonale minstemål og normer, noe som igjen vil kunne innebære at kommunen bygger flere kvadratmeter enn det som strengt tatt er helt nødvendig for å dekke det underliggende behovet. Eksempelvis legger den vedtatte Skolebruksplanen til grunn et generelt læringsareal per elev på 3,5 kvm, mens det nasjonale minstekravet er på 2,5 kvm per elev. Det ligger derfor et potensiale for sparte investeringskostnader i å gjennomgå og optimalisere arealbruken – dvs. redusere antall kvadratmeter som skal prosjekteres, men samtidig ivareta nødvendige funksjonskrav - i kommunens byggeprosjekter.

e) Revidert budsjett og retningslinjer for tilskuddsordninger

Bystyret har i sak 60/23 19.12.2023 fastsatt retningslinjer og kriterier for tilskuddsordninger innen kunst- og kulturområdet i Bergen kommune, som også omfatter frivillighetsfeltet. Det er stilt vilkår om at søkere må være registrert i Frivillighetsregisteret i Brønnøysund. Bergen kommune stimulerer til bruk av Frivillighetsregisteret vha. dette kravet. En utilsiktet virkning er at soknene i Den norske kirke ikke oppfyller kriteriet for å søke.

Bergen kommune har innarbeidet praksis for at sokn i Den norske kirke kan søke tilskudd til menighetens frivillige arbeid på linje med andre trossamfunn og frivillige organisasjoner som er registrert i Frivillighetsregisteret. Det har ikke vært noen intensjon om å endre på dette.

I 2022 leverte en arbeidsgruppe nedsatt av Kulturdepartementet sin rapport om videre bruk av Frivillighetsregisteret, med henblikk mot en revidering av Frivillighetsregisterloven. [Rapporten](#) omtaler registreringsrett for Den norske kirke:

«Det utføres betydelig frivillig innsats i Dnk, som for eksempel arbeid for barn og unge, arbeid for eldre, musikkaktiviteter og nærmiljøaktiviteter, og det kan vanskelig forsvares at disse aktivitetene ikke skal inngå i Frivillighetsregisteret».

Det forventes at endringer i frivillighetsregisterloven sendes på høring våren 2025, og at forslaget vil åpne for at sokn i Den norske kirke vil kunne registrere seg i Frivillighetsregisteret. Dette gir grunn til å videreføre Bergen kommunes praksis med at sokn i Den norske kirke kan søke på tilskuddsordninger for kultur og frivillighet.

f) Sølvvarefabrikken / Nonneseter

Å komme frem til en fremtidig løsning for Sølvvarefabrikken og de gamle klosterruinene på Nonneseter, er en prosess som har pågått over en lengre tidsperiode. Bystyret ba i merknad 26 i budsjettavtalen for 2023 byrådet om økt fremdrift i planleggingsarbeidet for riving av Sølvvarefabrikken, for å få frem ruinene ved Nonneseter. Bystyret er etter dette holdt orientert om status i arbeidet gjennom de løpende rapporteringene for 2023.

For byrådet har det vært viktig å finne en løsning som minimerer ytterligere kostnader utover de om lag 50 mill. kronene som kommunen allerede har pådratt seg gjennom kjøp og avvikling av Kaigaten-selskapene (som eide hhv. Sølvvarefabrikken og det tilstøtende leilighetsbygget). Sommeren 2023 innledet Bergen kommune en dialog med Vestland fylkeskommune (VLFK) om Nonneseter og Sølvvarefabrikken, da det ble kjent at styringsgruppen for Miljøløftet i mai 2023 hadde satt ned en arbeidsgruppe som skulle se på hvordan man best kunne tilrettelegge for syklende på strekningen Nygårdstangen – Gulating. Arbeidsgruppen la frem sin rapport i styringsgruppen for Miljøløftet sitt møte i september 2023, med en klar anbefaling om å rive Sølvvarefabrikken og leilighetsbygget, som et tiltak med store fordeler for miljøvennlig transport. Ettersom rivning av Sølvvarefabrikken og leilighetsbygget, og etablering av et «shared space» i området rundt Nonneseter bybanestopp vil være til stor nytte for gående og syklende, har VLFK sagt seg villig til å være med å delfinansiere rivning av Sølvvarefabrikken og leilighetsbygget gjennom Miljøløftet. Dialogen med VLFK ble intensivert gjennom høsten 2023/vinteren 2024, og har som resultat at VLFK i «Handlingsprogram for Miljøløftet 2025-2028» - som bystyret får til behandling i sitt møte 19. juni 2024 – nå foreslår å sette av 45 mill. kroner i fylkeskommunale midler for å rive bygningsmassen og opparbeide området til torg, kollektivholdeplass, og areal for gående og syklende; med planlegging og prosjektering i 2025, og gjennomføring sommeren 2026. Den fylkeskommunale finansieringen av tiltak i handlingsprogrammet er betinget av et vedtak i fylkestinget. Et annet og viktig premiss for bruken av de fylkeskommunale midlene i Miljøløftet, er imidlertid at det gis tilslutning til, og inngås, en samarbeidsavtale mellom Vestland fylkeskommune og Bergen kommune. Byrådet finner det derfor riktig og hensiktsmessig å informere bystyret om dette i tilknytning til bystyrets behandling av den foran nevnte bystyresaken.

Samarbeidsavtalen – som fortsatt er under detaljering og som etter planene vil bli ferdigstilt sommeren 2024 - har vært det sentrale temaet i dialogen som har vært ført mellom kommunen og fylkeskommunen, og innebærer blant annet at Bergen kommune forplikter seg til å overdra deler av den aktuelle tomtegrunnen til VLFK. Avtalen innebærer også at VLFK – gjennom Bybanen Utbygging AS - påtar seg byggherreansvar for rivingsprosjektet, inkludert prosessen med innhenting av nødvendige godkjenninger og tillatelser, men at Bergen kommune – i tråd med prosjektet sitt behov – bidrar med relevante prosjekteringsressurser for det arealet som skal opparbeides etter at bygningsmassen er revet. Den avtalefestede fordelingen av ansvaret for den etterfølgende driften og vedlikeholdet av det opparbeidede arealet vil bli reflektert av den eierbrøken som avstedkommer fra den eiendomsoverdragelsen partene blir omforente om. Når det gjelder selve budsjettavsetningen på 45 mill. kroner, så er dette et kostnadsanslag som Bybanen Utbygging AS har utarbeidet basert på egne erfaringstall og på innledende dialoger med premissgivende interessenter, herunder antikvariske myndigheter. På det nåværende stadiet i prosjektutviklingen er det dog vanskelig å forutsi hvorvidt de

opparbeidingstiltakene som er kalkulert og inkludert i de 45 mill. kronene, er kvalitativt tilstrekkelige for å få nødvendige godkjenninger fra eksempelvis Riksantikvaren. Dette er noe som først vil bli endelig avklart gjennom den forestående prosjekteringsprosessen, som vil bli gjennomført i dialog med antikvariske myndigheter og andre relevante parter, herunder Fortidsminneforeningen. Fra VLFK sin side er det imidlertid tydelig uttalt at den økonomiske usikkerheten knyttet til opparbeiding av arealet etter riving, utover det som er avsatt som en del av Miljøløftet, må bæres av Bergen kommune. Samarbeidsavtalen på dette punktet, vil derfor bli innrettet deretter.

Byrådets fremforhandlede avtale med Vestland fylkeskommune vil i utgangspunktet ikke medføre noen ytterligere budsjettmessige konsekvenser for Bergen kommune. Den økonomiske usikkerheten som kommunen må påta seg gjennom samarbeidsavtalen tilsier imidlertid at det kan oppstå et inndekningsbehov på et senere tidspunkt i prosjektet. Det er dog viktig at prosessen knyttet til samarbeidsavtalen med Vestland fylkeskommune blir sluttført, og at rivingsprosjektet for øvrig kan fortsette sitt arbeid. Byrådet vil i denne sak derfor be om at bystyret gir sin tilslutning til de prinsipielle rammene for samarbeidsavtalen mellom Bergen kommune og Vestland fylkeskommune, slik de er skissert i avsnittet over. Byrådet vil i senere rapporteringer komme tilbake til bystyret dersom det skulle oppstå budsjettmessige inndekningsbehov.

g) Skolenes utearealer – oppfølging av flertallsmerknað fra Skolebruksplanen

I bystyrets behandling av sak 254/21 ble det fattet følgende vedtak:

Utearealene ved en del skoler Bergen, eksempelvis Krohnengen og Nygårdslie skole, er ikke tilfredsstillende. Bystyret ber derfor Byrådet legge frem fremdriftsplan for utbedring av utearealene ved de ulike skolene

I gjeldende handlings- og økonomiplan er det avsatt en egen budsjettpost til utbedring og oppgradering av uteareal og lekeplasser til skoler. Det finnes ikke noen egen fremdriftsplan for skolenes uteområder, ettersom disse er inkludert i det løpende arbeidet med utarbeiding og gjennomføring av vedlikeholds- og utviklingsplaner for kommunens skoleanlegg. Prioriteringen av hvilke prosjekter som skal gjennomføres, gjøres som et samarbeid mellom Etat for bygg og eiendom og Byrådsavdeling for barnehage og skole. Den enkelte rektor får i den forbindelse komme med innspill og ønsker til Byrådsavdeling for barnehage og skole. Det anses derfor som påregnelig at de utearealene som det er mest kritisk at blir gjort noe med, er de som faktisk blir prioritert. Det pågår flere prosjekter for utvikling av uteområder og lekeplasser på skoler, og det er ytterligere noen skoler hvor det er laget planer for videre utvikling. Flere av disse planene avventer imidlertid tilsagn om finansiering.

h) Stans av prosjekt under Boligprogrammet – boliganlegg i Ytre Morvik

Prosjektet i Ytre Morvik er en del av arbeidet i Boligprogrammet, jf. Handlingsplanen for 250 flere kommunale utleieboliger sak 44-17. Prosjektet er i en tidlig fase med et pågående reguleringsplanarbeid (planID 71290000). De planlagte boligene har ikke personalbase og skal etter gjeldende fremdriftsplan være ferdigstilt i første kvartal 2028. Byrådet anbefaler å ikke gjennomføre prosjektet, og anbefaler derfor også at arbeidet med den pågående reguleringsplanen stanses. Kostnadsrammen for prosjektet er 55 mill. kroner, og per mai 2024 er det påløpt investeringskostnader på 2,83 mill. kroner. Byrådet foreslår i denne sak heller å omprioritere de gjenværende midlene til kjøp av boliger til vanskeligstilte i boligmarkedet. Stans av prosjektet vil videre innebære at regnskapsførte utgifter i investeringsregnskapet må omkonteres til driftsregnskapet.

i) Strømstøtte til private-ideelle virksomheter

I 2023 ble de privat-ideelle virksomhetene, som etter avtale driver sykehjem og tjenester for psykisk utviklingshemmede i Bergen, kompensert for økte strømutfgifter på samme måte som den statlige

strømstøtten til frivillige organisasjoner. Dette ble vedtatt i revidert budsjett for 2023.

Premissene for vedtak om strømstøtte i 2023 var som følger (kapitlet «Andre forhold» pkt. c):

I 2022 ble de privatideelle virksomhetene, som etter avtale driver sykehjem og tjenester for psykisk utviklingshemmede i Bergen, kompensert for økte strømutfgifter på samme måte som den statlige strømstøtten til frivillige organisasjoner. Dette ble forankret/vedtatt i justeringen av budsjettet i tertialrapport 2.

Budsjettmessig ble kompensasjon for økte strømutfgifter videreført i 2023-budsjettet. Kompensasjonen ble imidlertid gruppert sammen med den generelle justeringen for lønns- og prisvekst, og det fremgår ikke eksplisitt i budsjettokumentet at dette også gjelder privat-ideelle virksomheter.

Det ble fattet følgende vedtak (pkt 13. d.):

Bystyret vedtar følgende med henvisning til premissene i avsnittet «Andre forhold»:

- *Ordningen med strømstøtte til privatideelle virksomheter, som driver sykehjem og tiltak for psykisk utviklingshemmede etter avtale med Bergen kommune, videreføres i 2023.*

Budsjettmessig ble kompensasjon for økte strømutfgifter videreført i 2024-budsjettet. Det fremgår ikke eksplisitt i handlings- og økonomiplanen for 2024 - 2027 at kommunen skal ha en ordning med strømstøtte.

Byrådet foreslår at ordningen med strømstøtte videreføres i 2024, med tilsvarende regelverk som den nasjonale ordningen med "Strømstøtte for frivillige lag og organisasjoner" som administreres av Lotteri og stiftelsestilsynet.

Det innebærer at kommunen dekker 90 % av prisforskjellen mellom 73 øre per kWt og timesprisene. Lotteri og stiftelsestilsynet beregner en støttesats per måned som benyttes i beregningen av støtten til den enkelte institusjon.

j) Nødvendig rehabilitering/oppgradering av arealer i Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM)

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har i samarbeid med vernetjenesten kartlagt behov for helt nødvendige rehabiliteringer/oppgraderinger for å holde lov og forskrift og unngå stengning av arealer (bygg, bolig og arbeidsplasser). Basert på dette har BBSM utarbeidet et forslag til prioriteringskriterier for rehabilitering/oppgradering av lokaler som er vedtatt av arbeidsmiljøutvalget, og som synliggjør de prosjektene som ikke lar seg utsette pga. høy risiko for liv og helse / HMS konsekvenser, og alvorlige brudd av regelverket. I første omgang skal det utarbeides et grunnlag bl.a. for å beregne totale budsjettbehov. For å sikre helt nødvendige tiltak for å oppfylle krav fra lov og forskrift og unngå stengninger vil det kunne være behov for å starte opp arbeidet med nødvendig rehabilitering/oppgradering allerede i 2024. Byrådet vil melde inn budsjettbehov for 2024 ved 2. tertialrapport og komme tilbake til ytterligere behov i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Kommunens tjenesteområder

01A-Barnehage

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter kommunale og private barnehager. Bergen kommune er barnehagemyndighet for de private og kommunale barnehagene i kommunen og eier av de kommunale barnehagene. Kommunen betaler ut tilskudd til alle private barnehager i Bergen kommune, i henhold til nasjonalt fastsatte regler.

Barnehagesektoren reguleres av barnehageloven med forskrifter.

Ved utgangen av mars 2024 var det til sammen 228 ordinære barnehager i Bergen kommune. Av disse er det 92 kommunale og 136 private barnehager. I tillegg er det en privat familiebarnehage og 15 private åpne barnehager.

Utvikling og utfordringer

Viktige begivenheter

- Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for barnehage har i perioden januar til mars 2024 arbeidet med økonomioppfølging for å tilpasse aktivitetsnivået til tildelt budsjett.
- 2. februar deltok etatene i byrådsavdelingen, sammen med andre etater som arbeider med barn og unge, på en tverrfaglig ledersamling for ledere i byområder og byomfattende tjenester. Mål for samlingen var "Felles forståelse for vedtatte planer i Bergen kommune knyttet til Oppvekstreformen. Hva disse betyr for vårt tverrfaglige arbeid i Bergen kommune"
- Utdanningsdirektoratet gjennomførte 8. februar en sluttkonferanse om *Rammeplan for barnehager* i Bergen, hvor ansatte i Byrådsavdeling for barnehage og skole deltok med presentasjoner.

Kvalitetsutviklingsplan «Sammen for kvalitet – lek og læring»

[Sammen for kvalitet - lek og læring](#) er forlenget ut barnehageåret 2023/24. Byrådsavdeling for barnehage og skole er i gang med å rullere kvalitetsutviklingsplanen for de kommunale barnehagene. Planen er sendt på høring med høringsfrist 12.juni 2024. Planlagt behandling i Bergen bystyre er november 2024.

Resultat årlig foreldreundersøkelse

Den nasjonale foreldreundersøkelse i regi av Utdanningsdirektoratet ble gjennomført i perioden 1. november – 20. desember 2023. I undersøkelsen svarer foreldrene på spørsmål på en skala fra 0-5, der 5 er høyest. Resultatene ble publisert i februar 2024.

Foreldreundersøkelse 2023	Kategori
Høyest skår	«Barnets trivsel» - 4,7 «Barnets utvikling» - 4,6
Lavest skår	«Ute- og innemiljø» - 4,0 «Informasjon» og «Medvirkning» - 4,2 Det området innenfor kategoriene som får dårligst skår er «Mattilbudet» - 3,4
Svarprosent	3523 av 5603, en svarprosent på 62,9. En økning fra i fjor på 6,1 prosent

Søkere til hovedopptak

I 2024 var det til sammen 2 602 søkere til hovedopptaket til barnehageplass fra høsten 2024, hvorav 2 421 under 3 år og 181 barn over 3 år. Hovedopptaket ble ferdigstilt i begynnelsen av mai 2024.

Bergen kommune har mottatt melding fra tre private barnehager og en privat familiebarnehage om at de legger ned fra høsten 2024:

- Marineholmen barnehage (Bergenus)
- Akrobaten barnehage (Ytrebygda)
- Bønes menighets barnehage (Fyllingsdalen)
- Fanavollen familiebarnehage (Fana)

Nybygg og rehabilitering

- Ombygging av Laksevåg barnehage pågår. Barnehagen er i erstatningsbygg i Damsgårdssundet barnehage. Prosjektet er forsinket blant annet grunnet funn av asbest. Innflytting i rehabilitert bygg beregnes i 1. kvartal 2025.
- Ved Søre Skogvei barnehage er konkurransegrunnlaget for nybygg med utomhusplan under utarbeidelse. Skisseprosjekt for Indre Arna barnehage er ferdig. Det forventes avklaring rundt erstatningsbygg.
- I 1. kvartal 2024 er det vurdert støyreducerende tiltak på tomten til Gyldenpris barnehage. Dette er en viktig forutsetning for videre beslutninger om hva som skal gjøres med barnehagebygget.
- Byrådet vedtok i møtet 25.01.2024 [sak 1010/24](#) at det skal arbeides videre med konseptet for et flerbruksbygg for sykehjem og barnehage på Haugatun.
- Opprusting av Iristunet barnehage som erstatningsbarnehage vil starte i 2024

Helsevern godkjente barnehager

87 av 92 kommunale barnehager er helsevern godkjente, det vil si 94,6 prosent. Av de fem barnehagene som ikke er helsevern godkjente forventes Bønes barnehage og Rolland-Ulsetåsen barnehage å bli helsevern godkjent i løpet av 2024. Liakroken barnehage har pågående rehabilitering, og forventes å

søke godkjenning i 2024. Laksevåg barnehage har også pågående rehabilitering, og forventes å søke godkjenning i 2025. Gyldenpris har behov for større rehabilitering/ombygging, og tidspunkt for godkjenning forventes frem i tid.

Videreutdanning av barnehagelærere

Pr. 31.03.24 har 23 barnehagelærere bekreftet deltakelse våren 2024 på videreutdanning knyttet til Utdanningsdirektoratet sin nasjonale ordning, mens seks styrere deltar på lederutdanning. 35 barnehagelærere og fem styrere har søkt om videreutdanning for barnehageåret 2024-2025.

Sykefravær

Statistikk over sykefravær i den kommunale barnehagesektoren viser et fravær på 15,39 prosent i januar, 15,8 prosent i februar og 14,17 prosent i mars 2024. Samlet sykefravær i første kvartal 2024 er 15,14 prosent, mot 17,32 prosent i første kvartal 2023.

Sykefraværet i barnehagesektoren har vært høyt over tid, og Etat for barnehage har en forsterket satsing med mål om reduksjon av sykefraværet i barnehagene.

Ett av tiltakene i satsingen er å tydeliggjøre og styrke arbeidsmiljøgruppene (AMG) sin rolle i arbeidet med sykefravær og arbeidsmiljø. 50 % av en rådgiverressurs avsettes til arbeid med AMG i enkeltbarnehager og grupper av AMG.

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for barnehage har jevnlig samarbeid med NAV arbeidslivssenter for å sikre informasjon til barnehagene om tilgjengelige verktøy i arbeidet med arbeidsmiljø og sykefravær. Mangel på tilgjengelige vikarer for å dekke opp for sykefravær er en utfordring i hele barnehagesektoren. Etat for barnehage samarbeider tett med Bemanningstjenester for å forbedre situasjonen.

Arbeid for å forebygge vold og trusler

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for barnehage er aktiv deltaker i HMS-satsing for reduksjon av vold og trusler mot ansatte i byrådsavdelingen. Alle arbeidsmiljøgruppene på enhetene deltar på samlinger. De får kompetanse og verktøy til det systematiske arbeidet med å forebygge, håndtere og følge opp vold og trusler mot ansatte på enhetene.

Det pågår en prosess med utarbeidelse av kompetanseplan og praktisk veileder for hvordan den enkelte arbeidsplass skal jobbe med risikofaktoren vold og trusler i arbeidsmiljøet, og hvordan barnehagen kan jobbe med å forebygge, håndtere og følge opp konkrete situasjoner.

Samarbeid med introduksjonssenteret for flyktninger i Bergen

Byrådsavdeling for barnehage og skole har samarbeidet med introduksjonssenteret for flyktninger i Bergen kommune for å ta ut et visst antall barnehageplasser av ordinært opptak i private og kommunale barnehager. Barnehagemyndigheten har inngått avtale om til sammen 91 plasser, der 60 prosent av plassene skal være i private barnehager og 40 prosent i kommunale barnehager.

Per 31. mars er det til sammen 30 plasser som ikke er benyttet.

Regional kompetanseordning – ReKomp

Barnehagemyndigheten i Bergen tildeler statlig tilskudd til kompetanseheving av ansatte i private og kommunale barnehager i tråd med statlige føringer. I januar meldte 15 barnehager, hvorav syv kommunale og åtte private, sin interesse for å være partnerskapsbarnehage i perioden 2024-2026. Midtveissamling for 16 partnerskapsbarnehager med oppstart i 2023 gjennomføres i april.

Det er 32 barnehager med til sammen 538 ansatte som deltar i ettårige utviklingsprosjekt innen fire ulike kompetanseløyper, med fire samlinger i hver løype. Fra januar til mars 2024 har alle barnehagene gjennomført en samling hver innenfor eget utviklingsprosjekt. I samme periode har 31 barnehager med 213 ansatte deltatt på to samlinger i kursrekken omsorgssvikt, overgrep og traumer. Samlingene er i samarbeid med ulike UH-sektorer.

I ReKomp inngår også tilbud om praksiskandidat-ordning der 25 assistenter fra private og kommunale barnehager har ukentlige samlinger frem til eksamen i juni 2024. Praksiskandidatordningen er en ordning hvor kandidatene må dokumentere lang og relevant yrkespraksis for å gå opp til fagprøve.

Studiering

Byrådsavdeling for barnehage og skole har etablert en studiering, hvor det tilrettelegges for at assistenter med fem års praksis fra barne- og ungdomsarbeid får undervisning og veiledning frem mot en teoretisk eksamen i forkant av fagbrev. Det er engasjert to fagressurser til å gjennomføre studieringene.

Studiering nr. 3 startet opp februar 2024 og har siste samling mai 2024. Totalt ni heldagssamlinger gjennomføres. Alle plasser er fylt opp, med 15 deltakere - elleve fra skole og fire fra barnehage. Den teoretiske eksamenen i regi av Vestland fylkeskommune avholdes i mai 2024.

Andel fagarbeidere i barnehagene er våren 2024 på 33,3 prosent. Dette er en svak oppgang på 0,54 prosent fra 2023.

Tilskudd til økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder

Bergen kommune er tildelt ca. 8,4 millioner kroner til statlig områdesatsing for barnehageåret 2023-2024. Tilskuddet er tildelt 25 barnehager i levekårsområdene Olsvik, Loddefjord, Slettebakken og Solheim Nord/Sør for å øke andelen barnehagelærerårsverk i barnehagen. Det er 13 kommunale barnehager og 12 private barnehager som har høy andel barn som omfattes av nasjonale moderasjonsordninger for lavinntektsfamilier og høy andel minoritetsspråklige barn som inngår i ordningen.

Barnehagemyndighet og tilsyn

I perioden januar til mars 2024 ble det mottatt åtte meldinger fra foreldre som var bekymret for barnehagenes regelverksetterlevelse, hvorav fire omhandlet kommunale barnehager og fire private barnehager. Fire av sakene er ferdigbehandlet. Videre har det i perioden pågått et tilsynsarbeid med åtte private barnehager etter barnehagelovens kapittel 8 om barnehagens psykososiale barnehagemiljø, hvorav to er ferdigbehandlet.

Godkjenning av barnehager

I perioden januar til og med mars 2024 er det mottatt søknad om godkjenning fra seks barnehager, hvorav tre kommunale og tre private. I tillegg pågår en godkjenningsprosess i etterkant av tidligere innsendte søknader for ti barnehager, hvorav to kommunale og åtte private. Alle disse 16 barnehagene er barnehager under rehabilitering, påbygg og/eller som har endret bruk av areal. Videre pågår en prosess med nyetablering av to private barnehager.

Svømmeopplæring

Utdanningsdirektoratet tildeler midler for at kommuner kan tilby svømmeopplæring for 4- og 5- åringene i barnehagene. Målet er å gjøre barna tryggere i vann og gi dem bedre svømmeferdigheter.

Svømmeopplæringen i Bergen kommune gjennomføres i kommunale anlegg og skolebasseng i alle bydeler, i et samarbeid med lokale svømmeklubber som stiller med instruktører.

I perioden januar til og med mars 2024 deltok 597 barn, fordelt på 18 kommunale og 22 private barnehager.

Forsknings- og utviklingsprosjekt - MoveEarly

MoveEarly er et større forsknings- og utviklingsprosjekt ledet av Høgskulen på Vestlandet. Prosjektet har som mål å utvikle en pedagogisk praksis som sikrer et rikt miljø for bevegelse, lek og utforskning i barnehagen. I januar 2024 ble 30 kommunale og 20 private barnehager som skal delta i prosjektet trukket ut. Prosjektet har oppstart i november 2024.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Barnehage	2 794 493	-187 201	2 607 292	2 627 114	-19 821
To-språklig assistanse	24 685	-9 657	15 028	15 307	-279
Førskolelokaler og uteareal	340 828	-13 913	326 915	326 106	809
Barnepark	0	0	0	0	0
Sum	3 160 007	-210 772	2 949 235	2 968 527	-19 291

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
2-Byrådsavdeling for finans	159 725	-16 251	143 475	144 475	-1 000	-0,6 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	2 998 881	-194 521	2 804 361	2 822 741	-18 380	-0,6 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0	0	0	0	0	0,0 %
8-Bystyrets organer	0	0	0	0	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	1 400	0	1 400	1 311	89	6,3 %
Sum	3 160 007	-210 772	2 949 235	2 968 527	-19 291	-0,6 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnehage og skole forventer et samlet merforbruk på 18,3 mill. kroner på tjenesteområde barnehage i 2024. Tjenesteområdet omfatter sentrale poster barnehage og Etat for barnehage med tilhørende enheter.

Barnehagene melder et forventet merforbruk på om lag 17,8 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak høyt sykefravær og høye vikarutgifter. Alle enheter har fått informasjon om viktigheten av å holde budsjett og gjør tiltak for å minimere merforbruket. Dette inkluderer restriktiv praksis ved innhenting av vikar.

Etat for barnehage sentralt går om lag 0,5 mill. kroner i minus.

Avdelingen har i budsjettet for 2024 et nedtrekk i tildelingen grunnet forventet nedgang i antall barn på tilsvarende 40 mill. kroner. Så langt i 2024 er nedgangen i antall barn meget moderat og utgjør kun om lag 7,2 mill. kroner. Til tross for dette forventer avdelingen sentralt å gå i balanse grunnet lavere forbruk på andre poster, blant annet moderasjoner. Den samlede besparelsen av lavere antall barn må vurderes etter barnehagetellingen 1. september.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2024
Avvikle Språkstien i Søre Skogvei	Kutt -300
EBE - reduserte energikostnader	Lønns- og prisvekst mv. -1 800
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv. -89
Tilpasning av budsjett for ringevikarer i barnehager - Bemanningstjenester	Tilpasning til aktivitetsnivå 2 800
Vekst i utgifter i barnehage	Tilpasning til aktivitetsnivå 8 900
Sum	9 511

Avvikle Språkstien i Søre Skogvei

Språkstien er et forsterket språktilbud i Søre Skogveien barnehage. Språkstien skal være som en sosial arena for både barn og foreldre, og er gratis tilgjengelig for alle barn mellom 0 og 6 år. Av hensyn til budsjettsituasjonen foreslås tilbudet avvirket fra høsten 2024.

EBE - reduserte energikostnader

Prognosen for energiprisene for 2024 fra kommunens strømlleverandør Fjordkraft, gir en forventning om et mindreforbruk per 31.12. Midlene foreslås tilbakeført bykassen.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02
12	Kultur	- 0,73
13	Idrett	- 0,85

14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Tilpasning av budsjett for ringevikarer i barnehager - Bemanningstjenester

Det foreslås å oppjustere budsjett for å dekke netto lønnsutgifter til ringevikarer i barnehager som er ansatt i Bemanningstjenester. Dette er en justering for å dekke lønnsutgifter ved fravær og lønn ved helligdager. Som følge av et vedvarende høyt fravær i kommunens barnehager har antall ringevikarer økt betydelig siden 2022. Selv med denne økningen i antall ringevikarer har Bemanningstjenester registrert rundt 170 uløste vikaroppdrag per uke så langt i 2024. Til tross for en vedvarende høy etterspørsel etter vikarer i kommunale barnehager er budsjettet til Bemanningstjenester betydelig underdimensjonert i 2024. Dette skyldes manglende videreføring av konsekvensjusteringen fra 2023 og nedtrekk i budsjettet for 2024 som følge av lønnsavregning. For å kunne opprettholde tjenestetilbudet og levere vikarer på samme nivå som i 2023, bes det om en konsekvensjustering på 2,8 mill.

Vekst i utgifter i barnehage

Kostnadene til barnehagedrift har økt betydelig de siste årene, og utover priskompensasjonen på budsjettet. Samtidig har kostnadene til vikarer økt betydelig, både som følge av høyt sykefravær i etterkant av pandemien og at det er vanskelig å få tak i vikarer. Barnehagene melder et forventet merforbruk i 2024 på i underkant av 20 mill. kroner. Det foreslås å øke rammen til barnehagene med 8,9 mill. kroner.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose budsjett	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Overtagelse av busser fra Akasia barnehage AS	1 200	1 200	0	Bussene er i bruk og benyttes blant annet til transport av barn fra Laksevåg barnehage som er i midlertidige lokaler i Damsgårdsundet barnehage.
Virksomhetsoverdragelse Senterhagen barnehage	622	622	0	Midlene er lagt inn i tildelingen for 2024
Omfordelte budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage	833	833	0	Budsjettmidler ble opprinnelig lagt på tjenesteområde skole. Systemet inkluderer imidlertid også en rekke funksjoner på barnehageområdet. Tiltaket er kun en teknisk korreksjon for å få samsvar mellom budsjett og faktisk forbruk av lønnskostnader til systemkoordinator.
Tospråklig assistent	2 700	2 700	0	To språklige assistenter er ansatt.
Leie av erstatningslokaler for barnehager som skal rehabiliteres	1 750	1 750	0	Leiekostnadene påløper per dag og forventes å være tilsvarende budsjetttrammen til formålet.
Sum	7 105	7 105	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-700	-700	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Reduksjon pensjonspåslag til private barnehager	-3 900	-3 900	0	Beløpet er tatt inn i tildelingen til private barnehager for 2024.
Prisjustering av energi til byggedrift (Etat for bygg og eiendom)	-3 818	-5 618	1 800	Det er beregnet et mindreforbruk på tjenesteområdet utover hva som ble lagt til grunn i arbeidet med handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-893	-893	0	Ekstraordinær tildeling i 2022 og 2023 grunnet høye strømpriser er tatt ut av budsjettet for 2024. Det forventes lavere strømpriser i 2024.
Nedtrekk i tråd med demografisk utvikling	-40 000	-7 200	-32 800	Det er liten endring i antall barn så langt i 2024. Årseffekten av nedgangen så langt er kun 7,2 millioner kroner. Først etter tellingen i september vet vi mer om utviklingen for året totalt.
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	1 600	1 600	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
				å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Transport ved oppgradering av barnehager	-400	-400	0	Innarbeidet i tildelt budsjett. Kostnadene er redusert med 400 000 fra 2023 til 2024.
Økt kapitaltilskudd til private barnehager	3 000	3 000	0	Beløpet er tatt inn i tildelingen til de private barnehagene.
Sum	-45 111	-14 111	-31 000	
Nye tiltak				
Gratis barnehage for tredje barn	1 000	1 000	0	Ordningen ble iverksatt fra august 2023 og midlene benyttes til formålet i 2024.
Endringer i forskrift om pedagogisk bemanning i barnehager	400	400	0	Det forventes at man må foreta tilpasninger i løpet av året.
Endret makspris barnehager	66 500	66 500	0	Beløpet er tatt inn i tildeling av budsjett/tilskudd til barnehagene.
Sum	67 900	67 900	0	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-333	-333	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelse i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelse.
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-113	-113	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-447	-447	0	
Sum tiltak	29 448	60 448	-31 000	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt Status 1. Statusbeskrivelse		
			mål 2024	tertial 2024	
En rettferdig og inkluderende by	Barnehagebarn møter et personale med høy kompetanse	Andel ansatte med barnehagelærerutdanning, annen pedagogisk utdanning eller annen høyere utdanning	50,0 %	45,6 %	Per 12.04.2024 er det 45,6 prosent andel ansatte i grunnbemanning med barnehagelærerutdanning. Andelen er i tråd med kravene i barnehageloven om pedagogisk bemanning.
		Andel fagarbeidere i kommunale barnehager	35,0 %	33,3 %	Pr.12.04 2024 er det 33,3 % andel fagarbeidere i kommunale barnehager. Ved ledige assistent stillinger lyses det ut etter fagarbeider kompetanse, men det er få søker med nødvendig kompetanse. Det er satt i gang flere tiltak for å utdanne flere fagarbeidere, som Studieringen og Bergensmodellen.
Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse	4,2	4,2	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen i 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet	4,4	4,4	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen i 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
Barnehagebarn er aktive og medskapende i lek og læring		Foreldreundersøkelse Udir: Medvirkning	4,6	4,2	På gjennomsnitt er resultatet 4,2 med følgende resultat på delområder: Jeg har inntrykk av at barnet mitt får være med på å påvirke innholdet i barnehagedagen: 4,2 Barnehagen tar hensyn til mine synspunkter: 4,4 Barnehagen jobber for å sikre foreldrenes medvirkning: 4,3
Barnehagebarn utvikler sin sosiale og språklige kompetanse		Foreldreundersøkelse Udir: Barnets utvikling	4,6	4,6	Gjennomsnitt er resultatet 4,6 med følgende resultat på delområder

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt Status 1. Statusbeskrivelse	
			mål 2024	tertial 2024
				<p>Jeg opplever god dialog med barnehagen om mitt barns utvikling; 4,4J</p> <p>eg har inntrykk av at barnehagen bidrar til mitt barns sosiale utvikling (vennskap, empati, vise hensyn); 4,7</p> <p>Jeg har inntrykk av at personale i barnehagen oppmuntrer mitt barns nysgjerrighet og lyst til å lære; 4,6</p> <p>Jeg har inntrykk av at barnehagen tilrettelegger for mitt barns språkutvikling; 4,6</p>
	Barnehagebarn har et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring	Foreldreundersøkelse Udir: Barnets trivsel	4,7	<p>4,7 Gjennomsnitt er resultatet 4,7 med følgende resultat på delområder:</p> <p>Jeg har inntrykk av at barnet mitt trives i barnehagen; 4,8</p> <p>Jeg har inntrykk av at mitt barn har venner i barnehagen; 4,7</p> <p>Jeg har inntrykk av at barnehagen legger tilrette for allsidig lek og aktiviteter: 4,7</p>
		Foreldreundersøkelse Udir: Relasjon mellom barn og voksen	4,7	<p>4,5 Gjennomsnitt er resultatet 4,5 med følgende resultat på delområder:</p> <p>Jeg opplever at barnet mitt føler seg trygg på personalet i barnehagen; 4,7</p> <p>Jeg opplever at de ansatte tar hensyn til mitt barns behov; 4,6</p> <p>Jeg opplever at de ansatte er engasjert i mitt barn; 4,7J</p> <p>eg opplever at bemanningstetthet - antallet barn pr voksen i</p>

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt	Status 1.	Statusbeskrivelse
			mål 2024	tertia 2024	
					barnehagen er tilfredsstillende; 3,8
Barnehagebarn skal være trygge i vann og utvikle svømmeferdigheter	Antall 4-6 åringer som har fått svømmeopplæring	1 500	597		Fra januar til og med mars 2024 har til sammen 597 barn gjennomført svømmeopplæringen, 288 jenter og 309 gutter. Det er til sammen 40 barnehager som har deltatt, fordelt på 18 kommunale barnehager og 22 private barnehager.
Barnehagetilbudet er tilpasset forventet barnehagebehov	Foreldreundersøkelse Udir: Tilfredshet	4,7	4,4		Alle foreldre i kommunale barnehager inviteres til å delta i den nasjonale foreldreundersøkelsen utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Svarprosent er 62,9 % Resultatet er basert på indikatoren Tilfredshet
	Andel av barn med rett som fikk plass i hovedopptaket	100,0 %	100,0 %		Årets hovedopptak ble gjennomført i perioden 1. mars til starten av mai 2024. Andel av barn som fikk plass i hovedopptaket var 100 prosent. Per 1. mars var det totalt 2602 søkere, hvorav 2421 var under tre år og 181 barn var over tre år.
	Behovsdekning	96,0 %	95,0 %		Tall oppdatert i pr. 31.03.2024.
	Andel kommunale barnehageplasser	40,0 %	39,9 %		6598 av 16539 barnehageplasser er kommunale.
	Antall bydeler med full dekning	8	8		Alle bydeler har full dekning i 3.tertia 2023.
	Antall ferdigstilte barnehagebyggprosjekter	1,0	0,0		Ingen ferdigstilte barnehagebyggprosjekter i første kvartal 2024 - det var det heller ikke planlagt for.
	Andel helseverngodkjente kommunale barnehager	98,0 %	94,6 %		87 av 92 barnehager har gyldig helseverngodkjenning per 31.03.2024.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj-føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Arna Prestegård barnehage - prosjektutvikling		IA	500	772	-272	4.kv. 2025	-265	7	272
Damsgårdssundet barnehage, innredning av råbygg	FU 145/21		49 300 65 276	63 990	1 286	Ferdig	1 396	110	-1 286
ENØK-prosjekter			- -	-	-	Løpende	4 465	3 088	-1 377
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA	2 060	2 060	0	4.kv. 2024	112	112	0
Flaktveit barnehage - rehabilitering - prosjektutvikling		IA	55 800	59 400	- 3 600	2.kv. 2026	4 860	3 400	-1 460
Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling		IA	10 865	10 865	0	4.kv. 2025	5 540	400	-5 140
Handlingsplan 1-2 - barnehage			- -	-	-	Løpende	11 145	3 263	-7 881
Haugatun flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA	10 867	26 10 84	1	4.kv. 2026	2 874	0	-2 874
Indre Arna barnehage - prosjektutvikling		IA	6 604	6 604	0	4.kv. 2027	3 979	400	-3 579
Innvendig oppgraderinger - Barnehage			- -	-	-	Løpende	4 000	4 000	0
Inventar byggeprosjekter - barnehage			- -	-	-	Løpende	3 800	2 991	-809
Iristunet barnehage - oppgradering		IA	10 000	10 000	0	4.kv. 2024	9 317	9 317	0
Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering	BY118/20		69 600 63 850	60 080	3 769	Ferdig	4 269	500	-3 769
Laksevåg barnehage - totalrehabilitering	BY 351/22		70 400 70 107	70 107	0	1.kv. 2025	32 900	32 900	0
Liakroken barnehage - oppgradering garderobes		IA	21 500	22 015	-515	3.kv. 2024	5 275	5 790	515
Midler til oppkjøp av barnehager/ strategisk oppkjøp tomter til offentlige barnehager			- -	-	-	Løpende	40 000	40 000	0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost			- -	-	-	Løpende	39 163	30 501	-8 663
Olsvik barnehage		IA	199 716	199 716	0	3.kv. 2027	743	743	0

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- tal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage		IA	2 408	2 408	0	4.kv. 2024	1 934	1 934	0
Oppgradering uteareal barnehage		-	-	-	-	Løpende	5 040	6 596	1 557
Rehabilitering av Flaktveit barnehage - prosjektutvikling		IA	4 800	4 921	-121	1.kv. 2024	1 179	1 300	121
Slettebakken barnehage - prosjektutvikling		IA	10 100	10 100	0	2.kv. 2025	2 254	175	-2 079
Smart oppvekst		-	-	-	-	Løpende	557	557	0
Søre Skogvei barnehage		IA	96 813	96 813	0	4.kv. 2024	10 296	1 200	-9 096
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelser		-	-	-	-	Løpende	3 121	1 900	-1 221
Sum øvrige prosjekter							5 659	5 507	-153
Sum							203 612	156 691	-46 920

Statustekst investeringer

Arna Prestegård barnehage - prosjektutvikling

Prosjektet er satt på vent og tatt ut av Handlings- og økonomiplan 2024-27 da Arna Prestegård ikke skal brukes som avlastningsbarnehage for Indre Arna barnehage. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med justert budsjett for å dekke påløpte kostnader.

Damsgårdssundet barnehage, innredning av råbygg

Høsten 2020 ble det inngått en avtale mellom Trygge barnehager og Bergen kommune om kjøp av råbygg til barnehage i Damsgårdssundet. Prosjektet ble overlevert til bestiller i 2022. Barnehagen brukes nå som av Laksevåg barnehage under rehabiliteringen av denne. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024. Et mindreforbruk ift. siste revisjon av kalkyle foreslås trukket inn.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere

- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmpumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder. Et prosjekt ved Ladegården sykehjem er under ferdigstillelse. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmpumpe. Dette forventes fullført i løpet av inneværende år.

Flaktveit barnehage - rehabilitering - prosjektutvikling

Barnehagen har stort behov for rehabilitering og oppgradering for å oppfylle myndighetskrav. Det må blant annet etableres et bedre skille mellom ren og skitten sone, stellerom og toaletter må oppgraderes, et mindre tilbygg bygges og andre nødvendige oppgraderinger må utføres. Prosjektet planlegger byggestart i 4. kvartal 2024. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert framdriftsplan. Det foreslås også at prosjektet tilføres midler for å dekke anslått investeringskostnad.

Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling

Det er behov for en ombygging av Gyldenpris barnehage for å tilfredsstille myndighetskrav og opprettholde nåværende antall barnehageplasser. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet. Området har store utfordringer knyttet til støy. For tiden gjennomføres det utredninger for å kartlegge hvilke føringer dette gir for prosjektet. Dette påvirker fremdrift, og er også med på å gjøre at forventede kostnader i 2024 blir lavere enn tidligere antatt. Det foreslås derfor en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan. Budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Handlingsplan 1-2 - barnehage

Med bakgrunn i byrådssak 20/19 *Prinsipper og tiltak for å realisere full bydelsvis barnehagedekning* fra 2019 ble det startet en større kartlegging av utvalgte eksisterende kommunale barnehagers behov. En del av barnehagene hadde avvik etter tilsyn som måtte utbedres.

Budsjettposten omfattet i utgangspunktet 24 barnehager. Prosjektet har i etterkant fått justert innhold ved at antallet barnehager er redusert, samtidig som prosjektomfanget i de barnehagene som utbedres er blitt større. Prosjekter med totalramme over kr. 10 mill. er skilt ut på egen budsjettpost. I budsjettet for 2024 er det avsatt kr. 10 mill. til planlagte tiltak ved Skjold og Grannebo Barnehage.

Prosjektene ved Skjold og Grannebo barnehage er fortsatt under utredning og forventes ikke å komme til gjennomføring i år. Tidligere igangsatt oppgradering ved Arnatveit barnehage er under ferdigstillelse, men vil ha behov for en oppjustering av kostnadsrammen. Det er videre kommet signal fra Helsevernmyndighetene om at det bør gjøres ytterligere tiltak ved Bønes barnehage. Byrådet anbefaler at dette sees i sammenheng med udisponerte midler på denne budsjettposten.

Videre anbefales at ubrukte midler fra tidligere år blir inndratt.

Samlet gjør dette at Byrådet anbefaler at budsjettet for inneværende år reduseres til kr. 3 mill. og at kr. 7 mill. flyttes til 2025.

Haugatun flerbruksbygg - prosjektutvikling

Prosjektet omhandler utvikling av et skisseprosjekt for et flerbruksbygg på Haugatun som skal romme både et sykehjem og en barnehage. Budsjettposten skal dekke kostnader for utvikling og planlegging av prosjektet og foreslås, på dette stadiet i prosjektutviklingen, flyttet fra tjenesteområde 01A Barnehage til tjenesteområde 03A Tjenester til eldre.

Indre Arna barnehage - prosjektutvikling

Da Indre Arna skole ble avviklet i 2011 ble deler av lokalene omdisponert til barnehagedrift. Barnehagen har kapasitet til 69 barn, og har midlertidig godkjenning. Bygget er på ca 1800 m² fordelt på tre etasjer, hvorav kun én etasje benyttes av barnehagen i dag. Det planlegges å gjennomføre tiltak for å ta hele bygget i bruk som barnehage, samt oppnå permanent godkjenning. Dette vil kunne gi en kapasitet på 132 plasser. Ombyggingen vil medføre behov for avlastningslokaler, og er derfor tenkt gjennomført når det er tilgjengelig erstatningsbarnehage. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Prosjektet er forskjøvet i påvente av ledig erstatningsbarnehage, og det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Innvendig oppgraderinger - Barnehage

Budsjettposten skal benyttes til mindre innvendige oppgraderinger og utbedringer av eksisterende barnehagebygg. Dette kan f.eks være støyisolering, tilrettelegging for flere garderober, endringer i romprogram eller lignende.

I 2024 planlegges det for å etablere en ny garderobe i Mulesvingen barnehage, samt gjøre tilpasninger i Haugeveien barnehage for å redusere støyforurensning fra lekeareal til personalfasiliteter.

Inventar byggeprosjekter - barnehage

Budsjettposten benyttes til å oppgradere inventar og utstyr i barnehager som ikke gjennomgår en større oppgradering/rehabilitering. Midlene brukes hovedsakelig for å oppgradere leke- og oppholdsarealet og -miljøet i barnehagene, samt utbedre møblement til både barn og ansatte. Barnehagene tildeles midler basert på søknad, som vurderes opp mot prioriterte kriterier.

I 2024 er det hittil gitt tildeling til blant andre barnehagene i Mulesvingen, Fjellsiden, Nykirken, Råtun, Ådnanipa og Aurdalslia.

Midler som ble tildelt til innkjøp i 2022, men som ikke er belastet trekkes inn.

Iristunet barnehage - oppgradering

Iristunet barnehage skal benyttes som erstatningsbarnehage for flere barnehager. Det er i den forbindelse behov for oppgradering av tekniske anlegg og overflater i bygget. Prosjektet startet opp i 2023 og blir sluttført i 2024.

Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering

Prosjektet er avsluttet, og de resterende midler trekkes derfor inn.

Laksevåg barnehage - totalrehabilitering

I forbindelse med tilstandskartlegging av de kommunale barnehagene i Bergen ble hovedhuset ved Laksevåg barnehage beskrevet som et bygg med stort behov for vedlikehold. Bygningen er opprinnelig en såkalt tyskerbrakke oppført i 1940, som ble ombygget til barnehage i 1949. Det ble gjennomført en tilbudskonkurranse høsten 2022, som ble avlyst grunnet høye kostnader. Prosjektet ble omarbeidet, og ny konkurranse ble gjennomført våren 2023 som endte under vedtatt kostnadsramme. I byggefasen ble det videre oppdaget blant annet asbest i bygget og råteskader i bærende konstruksjoner. Det er også

kommet endrede krav til bæring og brannsikring i forhold til opprinnelig løsning i forprosjekt. Dette har medført en forsinkelse av prosjektet, og det pågår forhandling om fristforlengelse og en oppdatering av kalkyle for prosjektet.

Liakroken barnehage - oppgradering garderober

Liakroken barnehage har pålegg fra Helsevernetaten som stiller krav for å få lov til å opprettholde dagens antall barn. Utbedringen av bygg 2 er ferdigstilt. På dette prosjektet ble kostnaden for byggelånsrenter høyere enn kalkulert, og det er behov for en tilleggsbevilgning på ca. kr. 0,5 mill.

Det er videre bevilget midler til å gjøre tiltak ved bygg 1 i barnehagen. Det er behov for bygningsmessig rehabilitering, samt tilbakeføring og oppgradering av uteområdet. Prosjektet pågår og forventes ferdigstilt før oppstart av nytt barnehageår.

Midler til oppkjøp av barnehager/ strategisk oppkjøp tomter til offentlige barnehager

Byrådet er i pågående dialoger med ulike aktører om strategiske løsninger innenfor barnehagefeltet. Pågående prosesser som blir avsluttet i 2024 vil bli fremmet for administrativ og politisk behandling.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Olsvik barnehage

Det er planlagt etablert barnehage i Olsvik på en tomt der det i dag er oppført en midlertidig barnehage. Denne ble tatt ut av drift i 2016. To kommunale barnehager (Grøntulien og Olsvikparken) vil relokaliseres til den nye barnehagen. Det fremkommer omfattende rekkefølgekrav i reguleringsplanen for å få gjennomført nybygget, disse er skilt ut i egne budsjettposter. Det må blant annet gjøres utbedringer på infrastruktur og opparbeides BMX-bane. Planlagt oppstart av byggearbeid er satt til 2. kvartal 2025.

Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage

Det ble i budsjettet for 2021 bevilget kr. 5 mill. til oppgradering og utrustning av uteområder i skoler og barnehager, samt uteområder som disponeres av skoler og barnehager i samarbeid med frivillige (gapahuker, hytter, osv.). Ubrukte midler er i etterkant blitt oppbudsjettet flere ganger. Det pågår nå prosjekter på uteområdene ved Sollien Barnehage og Ny-Krohnborg skole, og det planlegges for gjennomføring i inneværende år innenfor gjeldende budsjetttramme.

Oppgradering uteareal barnehage

Barnehagens uteareal er en viktig arena for barns utfoldelse, utvikling og læring og må derfor tilrettelegges for allsidig lek i et fysisk og sosialt trygt miljø. Det er så langt i år bevilget kr. 0,4 mill. til tiltak ved Skjold Barnehage. Der er videre er fullført et prosjekt ved Eidsbakkane barnehage, samt at tiltak ved Gimle oppvekststun - barnehage og Minde barnehage er under ferdigstillelse.

Bergen kommune skal leie barnehagen til A2G i Blådalen, som erstatningsbarnehage ved oppgradering av blant annet Flaktveit barnehage. Uteområdene til barnehagen må oppgraderes, blant annet på grunn av tilstand på lekeapparatene. Det er estimert en kostnad på kr. 1,5 mill. for å oppgradere klatrestativer, sandkasser, fallunderlag mm. For å finansiere tiltaket foreslår byrådet en tilsvarende økning på budsjettposten i revidert budsjett.

Rehabilitering av Flaktveit barnehage - prosjektutvikling

Ved Flaktveit barnehage er det gjennomført prosjektering og prosjektutvikling i flere faser. Konklusjonen fra dette arbeidet er at det er naturlig å gå videre med en større prosjekt hvor en ser på en samlet rehabilitering av barnehagen. I handlings- og økonomiplan 2024-2027 (HØP24-27) ble det derfor bevilget midler til å sluttfinansiere regnskapsmessig merforbruk knyttet til tidligere prosjektering og prosjektutvikling, og lagt til grunn at arbeidet var fullført.

Påløpte kostnader i 2024 gjelder sent mottatte fakturaer for arbeid utført i 2023. Byrådet anbefaler at det blir gitt en tilleggsbevilgning for å dekke disse.

I HØP24-27 er det videre etablert en ny budsjettpost for videre rehabilitering av barnehagen.

Slettebakken barnehage - prosjektutvikling

Det er besluttet at Slettebakken barnehage, som ikke er i drift, skal tas i bruk som erstatningslokaler for barnehager i Årstad bydel som trenger omfattende rehabilitering. Det ble gjennomført en mulighetsstudie som anbefaler et nybygg på tomten, dette legges til grunn for videre planlegging. Prosjektutvikling er satt på hold i påvente av avklaringer og utfall av konseptvalgutredning for Slettebakken skole, det foreslås derfor en forskyvning av midler. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Smart oppvekst

Arbeidet med Smart oppvekst og utskifting av infrastruktur pågår som planlagt.

Søre Skogvei barnehage

Søre Skogvei barnehage er tilstandskartlagt i 2015 i forbindelse med Handlingsplan 1 for barnehager. Barnehagen har behov for totalrehabilitering samt ombygging for å møte krav til helseverngodkjenning. Som et resultat av mulighetsstudiet og for å kunne imøtekomme bestilling om en barnehage for 62 barn, er det besluttet å gå videre med et nybyggsalternativ som videreutvikles i et skisseprosjekt. Det er behov for videre kostnadsvurderinger og prosjektoptimalisering. Denne prosessen har ført til forsinkelser i fremdriften av prosjektutviklingen. Det foreslås derfor en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse

Budsjettposten benyttes til å utføre tiltak som er nødvendige for at elever med ulike behov kan inkluderes i skolen på en god måte. I henhold til opplæringsloven §8-1 har elever rett til å gå på den skolen som ligger nærmest eller hvor nærmiljøet søker til. §9A-7 slår videre fast at "alle elever har rett til en arbeidsplass som er tilpasset deres behov. Skolen skal innredes slik at det blir tatt hensyn til de elever ved skolen som har nedsatt funksjonsevne".

Mange av bergensskolene er ikke tilrettelagt godt nok, og krever bygningsmessige tilpasninger når det skal starte elever med ulike behov ved skolen. Ved skoleopptaket for 2024/2025 var det 70 elever som søkte plass ved forsterket avdeling, som ikke fikk plass. Eleven skal derfor inn i sin ordinære nærscole for å få undervisning. Mange av tiltakene som utføres i 2024, er for å tilrettelegge for disse elevene. Tiltakene varierer fra utjevning av terskler, automatiske døråpnere og taktil merking av inne- og uteområder, til etablering av nye skjerming- og stellerom og utbedring/etablering av tilkomst-ramper. Det er estimert at nødvendige tiltak i 2024 vil koste totalt 13,7 millioner kroner, og det er behov for å øke kostnadsrammen til budsjettposten med totalt 8,7 millioner kroner.

Budsjettposten har også blitt benyttet til å utføre tiltak på tjenesteområdet for barnehage. Sædalen barnehage ble i 2023 tilrettelagt som barnehagen for hørselshemmede barn og fagmiljø. Nødvendige tiltak er ferdigstilt med en mindre-kostnad på 1,22 millioner kroner, som trekkes inn.

01B-Skole

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet skole omfatter 83 kommunale grunnskoler inkludert Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL) og Hålandsdalen leirskole. Kommunen har også ansvar for SFO og voksenopplæring for språklige minoriteter. Videre er det 11 private grunnskoler i Bergen som er underlagt Utdanningsdirektoratet, og som i tillegg også reguleres av friskoleloven.

Opplæringsloven og Kunnskapsløftet 2020 gir nasjonale føringer på tjenesteområdet.

Utvikling og utfordringer

Viktige begivenheter

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for skole har i perioden januar til mars 2024 arbeidet med økonomioppfølging for å tilpasse aktivitetsnivået til tildelt budsjett.

Byrådsavdeling for skole og barnehage ved Etat for skole har gjennomført kurs i beredskapsplanlegging og -øving på alvorlige hendelser med vold på skolen. Etat for skole, Samfunnssikkerhetens hus og Innsatsleder ved Vest politidistrikt holdt kurset for ledelsen ved skolene.

Det pedagogiske utviklingsarbeidet er videreført med blant annet samlinger som følger opp kvalitetsutviklingsplanen «Sammen for kvalitet – læring og medvirkning», områdemøter og dialogkonferanser, dette i tillegg til nettverk og kurs på ulike områder.

Kvalitetsutvikling i bergensskolen

Kvalitetsutviklingsplan, kvalitetsutviklingssystem og kvalitetsoppfølging

Grunnskolene i Bergen har i perioden januar til mars 2024 gjennomført kvalitetsvurdering av læringsarbeidet, læringsmiljøet og elevresultater. Både elever, ansatte og foresatte har medvirket i prosessen. Dette som del av kvalitetsoppfølgingsmøtene som skal være gjennomført innen utgangen av april 2024.

Kvalitetsvurderingen er basert på felles kvalitetsstandarder og tegn på god praksis, og på den enkelte skoles mål og ståsted. Analysene fra skolenes kvalitetsvurdering bidrar til prioriteringer og tiltak i arbeidet med kvalitetsutvikling.

På bakgrunn av føringer i [kvalitetsutviklingsplan for bergensskolen](#) har skolene valgt ett av følgende satsingsområder de neste to årene:

- Skolen utvikler systemer og praksiser som sikrer at elevene medvirker og er i dialog om mestring og motivasjon
- Skolen utvikler praksiser der elevene tilegner seg grunnleggende digitale ferdigheter.

I tillegg skal alle skolene gjennomføre involverende, kunnskapsbaserte prosesser i profesjonelle læringsfellesskap.

Resultater fra elevundersøkelsen høsten 2023

Elevundersøkelsen er en årlig nasjonal nettbasert undersøkelse der elevene får si sin mening om læring og trivsel. Byrådsavdeling for barnehage og skole, ved Etat for skole, bruker de gitte svarene som utgangspunkt for tiltak som skal sikre forbedring.

Høsten 2023 svarte elevene på 7. trinn i Bergen at 11,6 prosent opplever mobbing. Elevene på 10. trinn svarte at 14 prosent opplevde mobbing. Disse tallene viser at mobbing på skolen for elever både på 7. trinn og 10. trinn i Bergen har økt de siste årene. På 10. trinn har økningen siste året vært markant.

Mobbing 7.trinn 2023

Tabellen under viser at Bergen på 7.trinn har lavere tall for mobbing sammenlignet med de andre storbyene.

Enhet	Prosent mobbing 7. trinn 2023
Hele landet	12,8
Bergen	11,6
Oslo	14,4
Trondheim	15,1
Stavanger	12,3

Mobbing 10. trinn 2023

Tabellen under viser at elevene i Bergen på 10.trinn melder om mer mobbing enn elever fra de andre storbyene.

Enhet	Prosent mobbing 10. trinn 2023
Hele landet	11,0
Bergen	14,0
Oslo	11,8
Trondheim	11,7
Stavanger	11,7

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for skole har i starten av 2024 gjennomført møte med Mobbeombudet i Vestland, kommuneoverlegen, NORCE og Bergen kompetansesenter for læring for å få innspill på mulige tiltak i oppfølgingsarbeidet i forbindelse med resultatene på elevundersøkelsen.

Flere av skolene har gjort undersøkelser med Spekter Digital for å undersøke situasjonen på sin skole. Alle skoler har fått tilgang til Spekter Digital, og kan benytte dette. Spekter Digital er et verktøy

som er utarbeidet ved Læringscenteret i Stavanger og som brukes til å kartlegge læringsmiljøet i en skoleklasse.

Skolene gjennomfører kvalitetsoppfølgingsmøter fram til 15. april 2024. Der inngår refleksjon og drøfting av resultatene fra elevundersøkelsen som en del av skolens overordnede oppfølging av skolens resultater.

Foreldreundersøkelse

Foreldreundersøkelsen ble gjennomført på alle kommunale skoler i Bergen høsten 2023. Svarprosenten for Bergen kommune var 41,7 %. Gjennomsnittsskåren på spørsmålene i foreldreundersøkelsen beregnes ut fra en skala fra 1 til 5, der 5 er best. Den enkelte skole arbeider våren 2024 med oppfølging av resultatene fra undersøkelsen.

Skolebygg

Rehabilitering og nybygg

- Rehabilitering og nybygg på Eidsvåg skole pågår, og skolen vil være klar for drift fra august 2024.
- Bygging av nye Garnes ungdomsskole og rehabilitering av bassenget er godt i gang. Innflytting for elevene antas å bli i løpet av 2025.
- På Rå skole bygges en idrettshall som også skal inneholde skolehelsetjeneste og to klasserom med grupperom og garderobe. Prosjektering av nybygget pågår. Antatt ferdigstillelse er 2025.
- På Haukeland skole pågår arbeidet med rehabilitering og nybygg og antatt ferdigstillelse er i første halvdel av 2025.
- Ortun skole får gjennomført en omfattende oppgradering av tekniske anlegg i bygningen, samt enkelte bygningsmessige tiltak. Prosjektet er nærmere ett år forsinket som følge av asbestfunn. Forventet ferdigstillelse er i løpet av 2025.
- Det pågår konseptutvikling i tråd med planlagt rehabilitering av Loddefjord skole. Prosjektet utvikles i dag for en rehabilitering av eksisterende skolebygg, med et tilbygg for å kunne øke kapasiteten på forsterket avdeling. Ut fra økning i behovet for elevplasser på forsterket avdeling, ønsker byrådet å sette i gang en parallell utredning av mulighetene til å rehabilitere Loddefjord skole til en ren forsterket skole. Elevene som i dag har Loddefjord skole som nærskole, vil da innlemmes i skolekretsen til Vadmyra skole. Når dette er utredet vil det bli sendt på høring før evt vedtak fattes.

Erstatningsskoler

Bergen kommune er avhengig av å bruke erstatningsskoler for å gjennomføre rehabilitering av eksisterende skolebygg.

Følgende erstatningsskoler har blitt benyttet i første tertial 2024:

- Lynghaugparken 1: Haukeland skole
- Lynghaugparken 2: Ortun skole
- Fana gymnas: Ortun skole, avdeling for innføringstilbud fra januar 2023 ut skoleåret 2023-2024
- Eidsvåg erstatningsskole: Eidsvåg barneskole
- Garnesstølen: Garnes ungdomsskule

Helseverngodkjenning

Per 31. mars 2024 er 66 av 83 skoler helseverngodkjente. Det vises i denne forbindelse til [oversikt over godkjenningsstatus for skoler i Bergen kommune](#).

Alvøen skole fikk vedtak om godkjenning i januar, mens Slåtthaug skole fikk godkjenningen trukket tilbake i februar 2024 grunnet dårlig inneklima.

Per april 2024 er to søknader om godkjenning til behandling hos Helsevernenheten og disse forventes godkjent i 2024. Videre forventes det at ytterligere fem skoler vil være klar for å søke godkjenning i 2024 og tre skoler i 2025. For øvrige skoler venter større rehabilitering eller nybygg, og godkjenningstidspunkt forventes frem i tid.

Bemanning og kompetanseutvikling:

Videreutdanning av lærere

Kompetanse for kvalitet er en nasjonal satsing for videreutdanning av lærere og skoleledere frem mot 2025. I strategien fra 2015 ble det lagt opp til et tiårsløp frem mot 2025 for å sikre fordypning i fag med nye krav til kompetanse. Prioriteringen av fag har vekslet over tid.

For skoleåret 2024-2025 er det 322 søkere til videreutdanning i Bergen kommune. Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for skole har godkjent 201 søknader.

De godkjente søknadene er fordelt slik:

Fag	Antall
Andrespråkspedagogikk	8
Begynneropplæring	2
Engelsk	18
Grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring	2
KRLE	2
Kunst og håndverk	4
Mat og helse	5
Matematikk	26
Musikk	1
Naturfag	17
Norsk	12
Produksjon for scene	3
Profesjonsfaglig digital kompetanse	20
Programmering	3
Samfunnsfag	1
Spesialpedagogikk	57
Uteundervisning for utforskertrang	9
Veilederutdanning	10
Videreutdanning i tverrfaglig undervisning med skolehage som læringsarena	1

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen (DeKomp)

Det gjennomføres tiltak for kompetanseheving gjennom den nasjonale kompetansestrategien «Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen (DeKomp)». Ordningen forvaltes av Statsforvalteren og administreres av Etat for skole i Bergen kommune. Kompetansemidlene er forankret i lokalt definerte behov.

For perioden 2023-2025 har 20 av skolene i Bergen utviklet et samarbeid med ulike universitet og høyskoler. Åtte skoler har et samarbeid med Høgskulen på Vestlandet. Temaene er lesing, tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial, flerkulturalitet, fysisk aktiv læring, drama og inkluderende praksis. Åtte skoler har et samarbeid med FIKS (forskning, innovasjon, kompetanseutvikling i skolen) ved Universitet i Oslo på temaet profesjonelle læringsfellesskap og elevmedvirkning. Fire skoler har samarbeid med Skrivesenteret/NTNU på skrivning og kritisk tenkning. Disse temaene samsvarer med innholdet i Bergen kommune sin kvalitetsutviklingsplan.

Vold og seksuelle overgrep

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for skole har i 2023 utarbeidet en veileder til hjelp i arbeidet for å forebygge og motvirke vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Det er også utviklet kompetansepakker for dette temaet som gjennomføres av alle ansatte i bergensskolen. Dette er et pågående arbeid gjennom 2024.

Sykefravær

Statistikk over sykefravær viser et fravær for Etat for skole med underliggende enheter på 11,74 prosent i januar, 12,21 prosent i februar og 10,75 prosent i mars 2024. Samlet sykefravær for første kvartal 2024 er 11,59 prosent. Dette er en liten oppgang sammenlignet med første kvartal i 2023 da sykefraværet var 11,1 prosent.

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for skole jobber systematisk med nærvær. Det er lagt til rette for samarbeid med NAV Arbeidslivssenter og deres program "En bra dag på jobben" for de enhetene som ønsker dette. Etat for skole driver videre kontinuerlig, forebyggende arbeid rettet mot arbeidsmiljø. Det blir lagt vekt på sosioemosjonelle ferdigheter, relasjonsarbeid og gode rutiner for oppfølging av ansatte.

Miljøarbeidere i skolen

Bergen bystyre tildelte i budsjett for 2024 åtte millioner kroner til flere miljøarbeidere ved skolene. Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for skole har fordelt denne ressursen til åtte nye skoler med ungdomstrinn, og tre barneskoler. De tre barneskolene er valgt ut som pilot for å styrke det psykososiale arbeidet på barneskolene.

Skolene ble prioritert ut fra en skjønnsmessig vurdering, blant annet basert på innmeldte behov til områdeleder. Alle byområder er representert.

Følgende elleve skoler har fått tildelt midler til å ansette miljøarbeidere:

- Storetveit skole
- Hop skole
- Ytrebygda skole

- Mjølkeråen
- Breimyra skole
- Olsvik skole
- Holen
- Fridalen
- Slettebakken
- Flaktveit
- Kjøkkelvik

Disse elleve skolene kommer i tillegg til de ni følgende skolene, som allerede har fått tildeling til miljøarbeidere: Rå skole, Slåtthaug skole, Rothaugen skole, Gimle skole, Garnes Ungdomsskole, Åstveit skole, Ny-Kronborg skole, Lynghaug skole og Sandgotna skole.

Samling for ledere i skoler med miljøarbeidere eller skoler som har fått midler ble avholdt 15. mars 2024. På samlingen deltok rektor eller avdelingsleder fra 15 skoler. Deltakerne på samlingen meldte behov om nettverk og ny samling høsten 2024. Etat for skole har ansvar for planlegging og gjennomføring av denne samlingen.

Fagarbeidere i skole og SFO

Byrådsavdeling for barnehage og skole har etablert en studiering, hvor det tilrettelegges for at assistenter med fem års praksis fra arbeid i barnehager, skoler og SFO får undervisning og veiledning frem mot en teoretisk eksamen i forkant av fagbrev.

Studiering nr. 3 startet opp februar 2024 og har siste samling i mai 2024. Totalt ni heldagssamlinger gjennomføres. Alle plasser er fylt opp med totalt 15 deltakere - elleve fra skole og fire fra barnehage. Den teoretiske eksamen i regi av Vestland fylkeskommune avholdes i mai 2024.

Andel fagarbeidere på SFO er våren 2024 38,6 prosent. Dette er en nedgang på 2,0 prosent fra 2023. Nedgangen skyldes at totalt antall årsverk for assistentene har økt med fem, mens antall fagarbeidere er redusert med rundt åtte årsverk.

Skoletilbud for asylsøkere

I forbindelse med krigen i Ukraina har Bergen kommune fra mars 2022 organisert skoletilbud for 700 flyktninger som har bodd eller bor på akuttmottak i Bergen kommune. Tilbudet gis på Ortun skole, avdeling for innføringstilbud som holder til på Fana Gymnas.

Det er besluttet å avvikle skoletilbudet til ukrainske barn i regi av Ortun skole fra utgangen av skoleåret 2023-2024. Dette fordi akuttmottakene legges ned sommeren 2024. Elevene skal fra skoleåret 2024-2025 gå på ordinære innføringsskoler. Dette fører til at alle ansatte på Ortun skole, avdeling for innføringstilbud, tilbakeføres til egen skole fra kommende skoleår. Rektor på Ortun skole vil ha dialog med ansatte og involverte rektorer om det praktiske rundt avvikling av tilbudet.

Forebygging av vold og trusler

Arbeidet med temaet vold og trusler er nå over i driftsfase der skolene arbeider systematisk med forebygging, håndtering og oppfølging av vold og trusler mot ansatte. Alle skolene har gjennomført risikovurdering for vold og trusler mot ansatte.

Det er igangsatt et arbeid med å forbedre risikovurderingene og sikre at de er i tråd med gjeldende forskrift. Det er i denne forbindelse utarbeidet kompetanseplaner som tildeles alle ansatte. Etat for skole følger opp dette arbeidet.

Det er samlet registrert 1426 hendelser i kategorien «fysisk vold» og 283 hendelser i kategorien «trusler og trakassering» i perioden 1. januar til 31. mars 2024. Tallene viser en liten reduksjon sammenlignet med første kvartal 2023, da antallet meldinger samlet var henholdsvis 1603 og 291 i de to kategoriene.

Meldinger om hendelser der kun ansatte eller både ansatte og tjenestemottakere er berørt tilsier et tall på 1227 for fysisk vold og 236 for trusler og trakassering for første kvartal 2024. For 2023 var disse tallene 1395 for fysisk vold og 253 for trusler og trakassering. Det er dermed en svak nedgang i antall rapporterte hendelser som berører ansatte, uten at vi vet noe om grunnen til dette på nåværende tidspunkt.

Byrådsavdeling for barnehage og skole har i løpet av 2023 utviklet et e-læringskurs om forebygging og håndtering av vold og trusler. Dette er det første av to kurs. Kurs to kommer sommeren 2024 og vil omhandle skolens systematiske arbeid og oppfølging av ansatte. Kursene legges til kompetanseplanen som skal gjennomføres av alle ansatte i skolen som arbeider med elever.

Digitalisering:

Systemforvaltning, personvern og informasjonssikkerhet

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Seksjon for digitalisering og virksomhetsstyring er initiativtaker og aktiv deltaker i den nasjonale personvernkonsekvensvurderingen av Google Workspace for Education. Dette er et prosjekt som er forankret, finansiert og ledet av KS, og som ble omtalt i revidert nasjonalbudsjett 2023. Prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av mai 2024.

Digitale læringsressurser

Byrådsavdeling for barnehage og skole, ved Etat for skole og Seksjon for digitalisering og virksomhetsstyring, har satt sammen en pakke av effektive og trygge digitale ressurser som heter Bergenspakken. Denne skal støtte lærere og elever til å møte målene i Læreplanen (LK20).

Andre digitale ressurser som krever pålogging av elever kan ikke brukes i bergensskolen. Det pågår fortløpende vurderinger av andre digitale ressurser som kan bli tilgjengeliggjort for bruk.

Kunstig intelligens

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Seksjon for digitalisering og virksomhetsstyring og Etat for skole har utarbeidet en veileder om bruk av kunstig intelligens (KI). Veilederen skal bidra til at skolene får kunnskap om hvordan de skal forholde seg til kunstig intelligens. Planlegging av arbeidet med innføring av kunstig intelligens pågår, og innbefatter blant annet å utvikle en egen trygg og tilpasset

løsning til bruk i bergensskolen. Dette stiller store krav til teknisk og juridisk kompetanse og helhetlig systemforvaltning.

Andre tiltak:

Svøm Bergen

Skolesvømming for 3. og 4. trinn fortsetter i samarbeid med Norges Svømmeforbund

3. trinn startet sin opplæring i midten av mars 2024. På 3. trinn legges det vekt på vanntilvenning. Alt personell som deltar i svømmeundervisning har fått tilbud om å avlegge livredningsprøve. Svømmeinstruktørene har ansvar for dette. 164 ansatte i skolene har avlagt livredningsprøve i forbindelse med oppstart av svømmeundervisning på 3. trinn.

4. trinn avsluttet sin opplæring før vinterferien 2024. I undervisningen på 4. trinn er det lagt vekt på å forberede elevene på, og å gjennomføre [den obligatoriske ferdighetsprøven](#) i svømming. Nesten 2700 elever har gjennomgått denne prøven, og justert for fritak klarer 77 prosent av elevene å svømme 200 meter i henhold til kompetansekravet i kroppsøving for 4. trinn. Dette er en forbedring fra 71 prosent i 2023

Svøm Bergen - ung

I samarbeid med Redningsselskapet har 9. trinn på alle skoler vinteren 2023 og våren 2024 gjennomført «RS Trygg i vann», som er opplæring i selvberging og livredning. Kurset er koblet opp mot [kompetansemålene](#) i Læreplanen for ungdomstrinnet, og inneholder både en teoretisk del som blir gjennomført som e-kurs på skolen, og en praktisk del som Redningsselskapet gjennomfører ved land og i sjø.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Vanlig grunnskoleundervisning	3 478 308	-315 587	3 162 722	3 274 283	-111 561
SFO basistilbud	411 656	-159 317	252 339	260 929	-8 590
Skolelokaler og uteareal	1 021 437	-100 114	921 323	908 418	12 904
Skoleskyss	68 061	-6 161	61 900	62 084	-184
Sum	4 979 462	-581 179	4 398 283	4 505 714	-107 430

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
2-Byrådsavdeling for finans	687 118	-59 984	627 134	615 934	11 200	1,6 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	0	0	0	0	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	4 270 339	-555 194	3 715 144	3 833 969	-118 825	-2,8 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0	0	0	0	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	21 607	-1	21 606	22 605	-998	-4,6 %
90-Fellesposter - bykassen	399	34 000	34 399	33 206	1 193	298,8 %
Sum	4 979 462	-581 179	4 398 283	4 505 714	-107 430	-2,2 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnehage og skole forventer et samlet merforbruk på tjenesteområdet på 118,8 mill. kroner. Tjenesteområdet består av sentrale poster i byrådsavdelingen og Etat for skole med underliggende resultatenheter, dvs. de kommunale grunnskolene.

Sentralt forventer byrådsavdelingen et merforbruk på 9,6 mill. Dette skyldes hovedsakelig økte utgifter til digitalisering av skolen, særlig økning i lisenskostnader. De kommunale grunnskolene melder om et forventet merforbruk på 99 mill. kroner, etter planlagte tiltak på minst 18 mill. for å redusere lønnsutgiftene. Merforbruket til skolene skyldes i hovedsak at flere skoler har økte utgifter til oppfølging av enkeltelever. De totale utgiftene er betydelig høyere enn budsjettavsetningen til elever med stort hjelpebehov.

I tillegg forventes det et merforbruk på 10 mill. kroner til spesialundervisning friskoler i 2024.

Byrådsavdeling for finans melder om at prognosen per 31.12 viser et forventet mindreforbruk på energi på kr. 11,2 mill. Det er lagt til grunn prisprognose for kraftpriser for prisområde NO5 (Bergen) fra Fjordkraft per 8.04.24, fjernvarmepriser som følger utviklingen i kraftmarkedet og gasspriser som følge av krigen i Ukraina. Prognosen per 8.04.24 viser at prisene er lavere enn hva som er lagt til grunn i budsjettet for 2024. Prognosen hensyntar ellers at det vil komme en økning i nettleie og fjernvarme fra henholdsvis 1. april og 1. mai på ca. 8 %.

Byrådsavdeling næring, kultur og idrett forventer et merforbruk på kr. 1 mill. knyttet til tilskudd til den internasjonale skolen basert på foreløpig elevprognose.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Avvikle kulturbilletten i kommunale skoler	Kutt	-850
EBE - reduserte energikostnader	Lønns- og prisvekst mv.	-11 200
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-1 194
Den internasjonale skolen - økt elevprognose	Tilpasning til aktivitetsnivå	1 000
Driftsbudsjett digitale lisenser (SDV)	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 800
Skoletilbud bosatte flyktninger	Tilpasning til aktivitetsnivå	11 125
Spesialundervisning friskoler	Tilpasning til aktivitetsnivå	10 000
Tilbakeføring av driftskonsekvenser for ikke ferdigstilte investeringer	Tilpasning til aktivitetsnivå	-440
Videreføring av Kollåsen og Storåsen som satelittskoler	Tilpasning til aktivitetsnivå	3 100
Økte kostnader i skolen	Tilpasning til aktivitetsnivå	90 000
Sum		104 342

Avvikle kulturbilletten i kommunale skoler

Kulturbilletten sørger for at elever har gratis skuss til kulturelle ekskursjoner i skoletiden. De fleste skoler benytter seg av avtalen. Med hensyn til budsjettsituasjonen, foreslår byrådet å avvikle avtalen om kulturbilletten. Dette anslås å gi en besparelse på 850 000 kroner i 2024, og 1,7 mill. kroner årlig fra 2025.

EBE - reduserte energikostnader

Prognosen for energiprisene for 2024 fra kommunens strømlleverandør Fjordkraft, gir en forventning om et mindreforbruk per 31.12. Midlene foreslås tilbakeført bykassen.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70

04C	Introduksjons- og tolketjenester	-	1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	-	0,38
05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Den internasjonale skolen - økt elevprognose

I henhold til avtale om driftstilskudd fra Bergen kommune til International School of Bergen, fastsettes tilskudd per elev med utgangspunkt i den til enhver tid gjeldende «Treksats for elever i statlege og private skular – vanlig undervisning» slik den fremkommer i inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar – Grønt hefte. Tilskuddet ytes basert på elevtallsprognoser, og korrigeres ut fra faktisk elevtall per 1. april og 1. oktober. For mye eller for lite utbetalt tilskudd avregnes ved neste tilskuddsutbetaling. Basert på oppdaterte elevtallsprognoser, foreslår byrådet å øke budsjettposten med kr 1mill. i revidert budsjett.

Driftsbudsjett digitale lisenser (SDV)

Driftskostnader til digitalisering av læremidler har økt betydelig som følge av anskaffelser til digitale enheter i utstyrs-løftet (Smart oppvekst). Skolene bruker programvare og lisenser i større grad nå enn tidligere som fører til økte driftskostnader. I tillegg har Byrådsavdelingen overtatt utgiftene til ID-porten fra Seksjon for digital transformasjon (SDI). Det foreslås å øke budsjettet til digitalisering i skolen med 2,8 mill. kroner for å dekke deler av disse kostnadene.

Skoletilbud bosatte flyktninger

Det er lagt til grunn en bosetting av tusen flyktninger i Bergen som følge av krigen i Ukraina. Mange av disse er barn, også barn i skolealder. Det må derfor settes av midler til å sikre skoleplasser til disse barna. Det legges til grunn at 275 av flyktingene er barn.

Ved beregning av budsjettbehovet er det lagt til grunn ordinær tildeling per barn, med et tillegg per barn for særlige utgifter knyttet til blant annet morsmålsundervisning. Det er også lagt til utgifter knyttet til SFO for barn 1.-4. trinn. Det legges til grunn at de fleste vil kvalifisere for redusert foreldrebetaling.

Spesialundervisning friskoler

Kommunen har ansvar for spesialundervisning i private skoler i samme grad som i kommunale skoler. Det er 11 private grunnskoler i Bergen med til sammen 1 900 elever. Vedtak om spesialundervisning i disse skolene utløser ressurser fra Etat for spesialpedagogiske tjenester. Andelen elever som får spesialundervisning i privatskoler er høyere enn i kommunale skoler, men dette gjelder generelt i hele landet og kan ha ulike årsaker. Etat for spesialpedagogiske tjenester melder om økning på 10 mill. kroner i utgifter til spesialundervisning privatskoler utover vedtatt budsjett 2024.

Tilbakeføring av driftskonsekvenser for ikke ferdigstilte investeringer

Det er budsjettetert med driftskonsekvenser som følge av utvidelse av areal ved rehabilitering eller nybygg av skoler. Rehabilitering av Haukeland skole er forsinket, og Eidsvåg skole vil først tas i bruk fra høsten 2024. Driftskonsekvensene for disse to bygg foreslås justert tilsvarende.

Driftskonsekvenser for ny ungdomsskole i sentrum foreslås tatt ut av handlings- og økonomiplanen, frem til et prosjekt er konkretisert.

Videreføring av Kollåsen og Storåsen som satelittskoler

Rolland skole har i dag ca. 320 elever og skal pusses opp fra medio 2025. Elevene skal gå i erstatningslokaler ved Eidsvåg skole i 3 år. Rolland skole er en grendaskole med 2 satellitter - Storåsen og Kollåsen hvor det går 120 elever. Satellittskolene skal ikke benyttes videre når nye Rolland skole er ferdigstilt. Dersom lokalene skal benyttes i anleggsperioden, vil være behov for å utbedre ventilasjon og belysning, noe maling og utbedring av gulvbelegg. Kostnadene er estimert til 2,5 millioner kroner, og arbeidet kan utføres første halvår 2025.

Dersom 120 av elevene skal fortsette å gå på Storåsen og Kollåsen vil dette kreve videreføring av budsjettildeling for skoler med flere bygg (500 000 per år), i tillegg til 1,1 årsverk renholdstilling. Videre drift av byggene vil også kreve løpende budsjett til drift og vedlikehold, eksempelvis energikostnader. Det er estimert med 0,6 millioner kroner årlig. Løpende driftskostnader og ekstra tildeling er beregnet til om lag 1,3 millioner kroner årlig.

Økte kostnader i skolen

Antall elever med særskilte behov øker. Flere bergensskoler rapporterer om en krevende ressursituasjon som følge av store tilretteleggingsbehov for elever med sammensatte utfordringer, både av helsemessig og atferdsmessig karakter. Flere skoler rapporterer om utagerende og voldelige elever som krever særskilt voksendekning, en-til-en, for at elevene skal kunne ta del i den ordinære undervisningshverdagen, og for at de øvrige elevene skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. Slike merutgifter er ujevnt fordelt mellom skolene og kan derfor ikke håndteres i den ordinære tildelingen. Økning i antall elever med store hjelpebehov, gir utslag på bunnlinsen til den enkelte skole, og kan føre til stor variasjon i ressurstilgangen mellom skoler i byen. Enkeltvedtak etter opplæringsloven §5-1 har

det siste året steget med 60 000 årstimer. Flere skoler melder også om økte utgifter knyttet til helsehjelp skolen. Samtidig har sykefraværet steget sammenlignet med årene før koronapandemien.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet til skolene med 90 millioner kroner, for å imøtekomme de utfordringer skolene har med individuell tilrettelegging.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose	Avvik Statusbeskrivelse i kr
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Omfordele budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage	-833	-833	0 Omfordeling av budsjett kr 833 000 fra tjenestoområde skole til tjenestoområde barnehage er gjennomført.
Omlegging av utdanningsløp for lærerutdanningen	20 600	20 600	0 Lærerutdanningen er lagt om og lengden på utdanningen har økt fra 4 til 5 år. Nyutdannede lærere med 5-årig utdanning (master) ansettes i henhold til avtale nå som lektor og ikke som adjunkt, slik som tidligere. Dette gir økte lønnskostnader for skolene. Effekten for høsten 2023 var 5,6 mill. kroner, mens helårseffekten i 2024 er estimert til 20,6 mill. kroner. Midlene er fordelt ut til skolene for 2024 i Vedtatt budsjett.
Økt husleie private bygg	1 800	1 800	0 Økt budsjett grunnet økte leiekostnader i private bygg er fordelt ut til de aktuelle skolene i Vedtatt budsjett 2024.
Elever med stort hjelpebehov	20 000	20 000	0 Ekstra budsjettmidler til elever med stort hjelpebehov ble styrket med 20 mill. kroner i revidert budsjett 2023 og er videreført i 2024. Budsjettet til elever med stort hjelpebehov er på totalt 45 mill. kroner. Skolene har blitt tildelt budsjett for våren 2024. Høstens tildeling gjennomføres i august. Det forventes at hele budsjettet brukes opp i 2024.
Spesialundervisning friskoler	7 600	7 600	0 Som følge av utviklingen i utbetaling til spesialundervisning ved friskoler ble det bevilget 7,6 mill. kroner i økt budsjetttramme etter revidert budsjett 2023 og er videreført i 2024. Det forventes at budsjettet blir brukt opp.
Økt tilskudd til International School of Bergen	935	1 933	-998 Merforbruk på kr. 1 mill. knyttet til tilskudd til den internasjonale skolen basert på foreløpig elevprognose.
Sum	50 102	51 100	-998

Effektivisering

Oppgavegjennomgang i kommunen	-1 990	-1 990	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-340	-340	0 Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Sum	-2 331	-2 331	0
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-38 016	-49 216	11 200 Det er beregnet et mindreforbruk på tjenestområdet utover hva som ble lagt til grunn i arbeidet med handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-4 046	-4 046	0 I 2022 og 2023 var det satt av ekstra budsjettmidler for å dekke økte energiutgifter for skoler i private bygg pga. høy strømpris. Budsjettbehovet er nå borte pga. lavere strømpris i 2024.
Skoletilbud til bosatte flyktninger	-13 690	-13 690	0 Flere skoler hadde ledig kapasitet i eksisterende innføringklasser, så det er opprettet færre nye innføringklasser enn først antatt. Det er også færre elever på 1. og 2. trinn som mottar innføringstilbud på nærskolen enn først estimert. Budsjettbehovet er derfor nedjustert fra 28,89 mill. kroner i 2023 til 15,2 mill. kroner for 2024.
Ny ungdomsskole i sentrum	-8 000	-8 000	0 Utgående engangstiltak fra 2023. Arbeidet med å finne alternative lokasjoner for en ny ungdomsskole i sentrum pågår. Midler avsatt på disposisjonsfond.
SFO-tilbud til flyktninger fra Ukraina	-300	-300	0 Ukrainske barn som er plassert på asylmottak går i dag på Ortun skole, avdeling Fana gymnas. Her er det kvalifiserte lærere og morsmålslærere tilstede hver dag. Tilbudet trer i kraft i det elevene starter på skolen. De fleste barn kommer til skolen om lag en uke etter at de har kommet til Bergen kommune. Flere av disse elevene går også på SFO. Asylsøkere i akuttmottak har ikke krav på SFO-tilbud og kommunen får ikke tilskudd til tilbudet. Bergen kommune tilbyr likevel gratis SFO for akutt plasserte barn. Det forventes en reduksjon av utgifter fra 2 mill. kroner i 2023 til 1,7 mill. kroner i år.
Erstatningsskoleutgifter	2 960	2 960	0 Midlene er avsatt for å dekke økte kostnader, som følge av skolers behov for utvidet areal. I 2024 er det forventet en økning i kostnader som følge av leie av Frikirkens arealer som undervisningsareal til Gimle skole,
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	4 800	4 800	0 Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering. Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt.
Demografiutvikling - skole	-13 500	-13 500	0 Foreløpig tilbakemelding fra skolene viser nedgang i elevmassen for høsten 2024 som vil gi et redusert budsjettbehov. Det er for tidlig og si eksakt hvor stor nedgangen blir. Det offisielle elevtallet er ikke klart før i oktober.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	8 300	8 300	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Konsulent- og utviklingskostnader Vigilo	-6 500	-6 500	0 I 2023 var det avsatt 6,5 mill. kroner til konsulenter og andre utviklingskostnader for å avslutte Vigilo-prosjektet og implementere systemet i linjen. Prosjektet er nå faset ut og det vil ikke påløpe utgifter til dette i 2024.
Sum	-67 992	-79 192	11 200
Nye tiltak			
Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	46	0	46 Beregnet priskompensasjon for investeringer som tidligere var planlagt ferdigstilt i 2024. Midler til prosjekter som ikke er ferdigstilt, eller vil bli ferdigstilt i 2024, trekkes inn i revidert budsjett. Dette gjelder deler av bevilgning til Haukeland skole, Ny ungdomsskole i sentrum og Minde skole - idrettshall

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Flere miljøarbeidere i skolen	8 000	8 000	0 Fem skoler har ansatt miljøarbeider hittil i 2024 og flere skoler vil ansette miljøarbeider ila våren. Det forventes at budsjettet blir brukt opp i 2024.
Utvidet gymtilbud Krohnengen og Rothaugen	800	800	0 Det er behov for økt kapasitet av idrettsarealer for å dekke behovet til kroppsøving ved Rothaugen og Krohnengen. Arbeidet med utlysning av en konkurranse er igangsatt, og det er derfor noe usikkerhet knyttet til forventet utgift.
Gratis halvdagsplass SFO 3. trinn	34 000	34 000	0 Fra august 2024 innføres gratis halvdagsplass i SFO for 3. trinn. Kostnader i forbindelse med redusert foreldrebetaling vil derfor først påløpe fra høsten 2024. Det forventes at budsjettet blir brukt opp.
Gratis halvdagsplass SFO 2. trinn	35 000	35 000	0 Som resultat av budsjettforliket i Stortinget ble det innført gratis halvdagsplass i SFO for alle på 2. trinn august 2023. Kostnaden for høsten 2023 utgjorde 33,5 mill. kroner, mens våreffekten i 2024 er estimert til 35 mill. kroner. Budsjettet deles ut månedlig til skolene. Det forventes at budsjettet brukes opp.
Sum	77 846	77 800	46
Kutt			
Effektiviseringsnedtrekk	-5 000	-5 000	0 Effektiviseringsnedtrekk 5 mill. kroner er innarbeidet i rammen til skolene i Vedtatt budsjett 2024.
Avvikling av Trengereid oppvekststun skule	-5 400	-5 400	0 Skoledriften ved Trengereid Oppvekststun ble avviklet høsten 2023. Byrådsavdeling for barnehage og skole har redusert budsjetttildelingen med 5,4 mill. kroner i 2024 som følge av dette.
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	0	0	0 Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering. Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt.
Sum	-10 400	-10 400	0
Nye engangstiltak			
Eidsvåg skole rehabilitering - driftskonsekvenser	300	300	0 Midlene vil benyttes til innkjøp av løst inventar og utstyr, som vil være nødvendig før nye lokaler åpnes for ordinær skoledrift. Skolen skal åpnes høsten 2024.
Sum	300	300	0
Sum tiltak	47 525	37 278	10 247

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Bergensskolen har profesjonelle læringsfellesskap som fremmer kompetanseutvikling og øker kollektiv kapasitet	Andel fagarbeidere i SFO	60,0 %	38,0 %	Andel fagarbeidere på SFO er våren 2024 38,6 prosent. Dette er en nedgang på 2,0 prosent fra 2023. Nedgangen skyldes at totalt antall årsverk for assistentene har økt med fem, mens antall fagarbeidere er redusert med rundt åtte årsverk.
		Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø	Sykefravær blant ansatte	7,5 %	11,6 %
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse	4,2	3,9	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen gjennomført høsten 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet	4,2	4,1	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelse gjennomført høsten 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
	I bergensskolen medvirker elevene i læringsarbeidet og oppnår gode elevresultater	Foreldreundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med elevens læring	5	4	Resultat er likt som i fjor. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er foreldrene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med medvirkning - 7. trinn	3,6	3,5	Resultatet er likt som forrige elevundersøkelse. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med medvirkning - 10. trinn	3,3	3,1	Resultatet er en tilbakegang fra 3,2 sammenlignet med forrige elevundersøkelse. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med vurdering for læring - 7. trinn	3,8	3,6	Resultatet er likt som forrige elevundersøkelse. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med vurdering for læring - 10. trinn	3,3	3,1	Resultatet er en tilbakegang fra 3,2 sammenlignet med forrige elevundersøkelse. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Eksamensresultater norsk hovedmål, skriftlig - 10. trinn	3,7	3,6	Eksamen gjennomført mai 2023.
	Eksamensresultater norsk sidemål, skriftlig - 10. trinn	3,3	3,5	Eksamen gjennomført mai 2023.	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
		Eksamensresultater engelsk, skriftlig - 10. trinn	4,1	4,0	Eksamen gjennomført mai 2023.
		Eksamensresultater matematikk skriftlig - 10. trinn	3,8	3,6	Eksamen gjennomført mai 2023.
		Resultat fra nasjonale prøver 5 trinn - engelsk	52,0	50,0	Resultatene over tid i Bergen kommune ligger jevnt på 51 skalapoeng før 2023. Guttene skårer i snitt ett skalapoeng bedre enn jentene i 2023.
		Resultat fra nasjonale prøver 5 trinn - lesing	52,0	51,0	Resultatene over tid i Bergen kommune ligger jevnt på 51 skalapoeng. Jentene skårer i snitt to skalapoeng bedre enn guttene i 2023.
		Resultat fra nasjonale prøver 5 trinn - regning	52,0	51,0	Resultatene over tid i Bergen kommune ligger jevnt på 51 skalapoeng. Guttene skårer i snitt markant bedre enn jentene med fire skalapoeng i 2023.
		Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	44,3	43,5	Resultat grunnskolepoeng for skoleåret 2022-2023 var 43,5.
Elever har et leke- og læringsmiljø der digitale ferdigheter videreutvikles for å møte fremtidens utfordringer		Andel av skolene som har 1-1 digital utstyrsdekning på 5.-7. trinn	100,0 %	100,0 %	Alle elever på 5. - 7. trinn har sin egen Chromebook.
		Andel av skolene som har 1-1 digital utstyrsdekning på 8.-10. trinn	100,0 %	100,0 %	Alle elever på 8. - 10. trinn har sin egen digitale enhet, Chromebook.
Elever sikres svømmeferdigheter		Andel som har oppnådd kompetansemålene i svømme- og livredningsferdigheter etter 4. trinn	80,0 %	77,0 %	Nesten 2700 elever har gjennomgått ferdighetsprøven. Justert for fritak klarer 77 prosent å svømme 200 meter i henhold til kompetansemålet i kroppsøving for 4. trinn. Dette er en forbedring fra 71 prosent i 2023. Det vises til utfyllende informasjon i tekstdel.
Skoletilbudet er tilpasset for å møte forventet elevtall		Andel ferdigstilte skolebyggprosjekter	100,0 %	0,0 %	Ingen ferdigstilte skolebyggprosjekter i første kvartal 2024 - det var det heller ikke planlagt for.
		Andel helseverngodkjente skoler	82,0 %	79,5 %	66 av 83 grunnskoler er helseverngodkjent pr. 31.03.2024.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksre f.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		v/gj.føring s-vedtak	Bud. Vedtat t	Totalprognose	Avvik ferdigkvar tal	Estimert budsjett	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Avsetning til strategisk eiendomskjøp		-	-	-	-	Løpende	-1 400	0	1 400
Bergen Inkluderingscenter	BY 111-19	IA	94	94	0	2.kv. 2024	0	0	0
Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling		IA	18 665	18 665	0	3.kv. 2026	4 924	500	-4 424
Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall	BY 31/19		516 400 544 767	544 767	0	2.kv. 2024	111 267	62 712	-48 555
ENØK-prosjekter		-	-	-	-	Løpende	9 049	14 122	5 073
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA	6 168	6 168	0	4.kv. 2024	4 100	4 100	0
Fridalen skole, ombygging		IA	11 800	16 300	-4 500	3.kv. 2024	2 631	7 131	4 500
Garnes skole - utskifting av ventilasjonsanlegg	BR 1057/23		15 000 23 100	23 100	0	3.kv. 2024	15 244	15 244	0
Garnes U, svømmehall - oppgradering	BY 144/22		80 400 80 400	80 400	0	4.kv. 2025	36 939	36 939	0
Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	BY 145/22		725 600 724 273	724 273	0	4.kv. 2025	185 514	207 779	22 265
Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling		IA	54 000	54 000	0	3.kv. 2026	7 315	5 000	-2 315
Haukedalen skole - prosjektutvikling		IA	30 040	30 040	0	1.kv. 2028	4 823	4 823	0
Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	BY 171/21		125 500 159 458	156 458	3 000	1.kv. 2025	39 256	39 256	0
Haukeland skole - oppgradering	UFKN 13/24		IA 40 000	40 000	0	4.kv. 2024	40 000	40 000	0
Hjellestad skole - oppgradering gymbygg - prosjektutvikling		IA	2 000	0 2 000		3.kv. 2025	2 000	0	-2 000
Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering	BY 214/18		490 000 677 995	677 995	0	Ferdig	15 005	3 300	-11 705
Inneklimateiltak - skoler		-	-	-	-	Løpende	25 000	15 000	-10 000
Innvendig oppgradering - skoler		-	-	-	-	Løpende	3 893	3 603	-290
Inventar, byggeprosjekter - skole		-	-	-	-	Løpende	6 351	6 329	-22
Laksevåghallen, nybygg – prosjektutvikling		IA	10 000	0 10 000	0	2.kv. 2026	0	0	0

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Investering	Saksre f. v/gj.føring s- vedtak	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. Vedtat	Totalprognose	Avvik	Estimert	Justert	Årsprognose	Forslag til bud.endr.	
Li skole - oppgradering		IA 5 495	8 995	- 3 500	4.kv. 2024	5 480	8 980	3 500	
Loddefjord skole - prosjektutvikling		IA 56 002	56 002	0	4.kv. 2026	4 667	4 667	0	
Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling		IA 2 500	2 500	0	2.kv. 2025	2 500	500	-2 000	
Midtunvegen bofelleskap	BY 56/24	IA -200	0	-200	2.kv. 2027	0	0	0	
Minde skole og idrettshall - prosjektutvikling		IA 10 196	10 196	0	4.kv. 2024	1 561	1 561	0	
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA 81 389	81 389	0	4.kv. 2026	1 660	1 067	-593	
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	13 463	29 773	16 310	
Olsvik skole - oppgradering		IA 2 500	2 500	0	1.kv. 2025	2 500	2 500	0	
Olsvikhallen - prosjektutvikling		-	-	-	Løpende	23 041	21 315	-1 726	
Oppgradering av uteareal - skole		IA 2 500	2 500	0	4.kv. 2024	2 500	2 500	0	
Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage		IA 217 600	108 800	198 000	2.kv. 2025	81 300	115 300	34 000	
Ortun skole	BY 250/23	108 800	0	89 200					
Ortun skole - svømmehall	BY 22/20	249 000	227 163	225 612	1 551	1 801	250	-1 551	
Rolland skole, riving og nybygg		IA 561 061	561 061	0	4.kv. 2024	10 429	3 700	-6 729	
Rå skole, idrettshall	BY 177/23	129 800	129 710	129 710	0	2.kv. 2026	58 909	27 400	-31 509
Salhus skole – prosjektutvikling		IA 20 444	20 650	-207	2.kv. 2024	3 081	700	-2 381	
Salhus skule - Landmarkhuset		IA 9 800	9 800	0	4.kv. 2024	9 739	9 739	0	
Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.		IA 17 000	17 000	0	4.kv. 2024	15 129	15 129	0	
Slettebakken skole - oppgradering ventilasjon	UFKN 22/24	IA 25 000	35 000	- 10 000		25 000	35 000	10 000	
Slettebakken skole - prosjektutvikling		IA 52 720	52 720	0	3.kv. 2024	1 306	2 300	994	
Slåtthaug skole - prosjektutvikling		IA 545 549	545 549	0	4.kv. 2025	11 727	11 727	0	
Smart oppvekst		-	-	-	Løpende	8 039	8 039	0	
Solenergianlegg kommunale bygg		IA 5 000	5 000	0	3.kv. 2025	5 000	2 000	-3 000	
Storetveit skole, rehabilitering og ny		IA 84 219	84 219	0	4.kv. 2025	8 946	8 946	0	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Investering	Saksre f. v/gj.føring s- vedtak	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. Vedtat t	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.	
idrettshall - prosjektutvikling									
Strømgaten 1 - midlertidig ungdomsskole	UFKN 29/23	IA 36 000	37 904	- 1 904	Ferdig	-1 904	0	1 904	
Sykkelparkering under tak		IA 6 000	6 000	0	4.kv. 2024	6 000	6 000	0	
Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling		IA 36 481	36 481	0	2.kv. 2025	12 733	1 000	-11 733	
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelser		-	-	-	Løpende	8 126	16 715	8 589	
Trapp ved Christie Krybbe skoler		IA 4 000	6 000	- 2 000	4.kv. 2024	4 000	6 000	2 000	
Tveiterås skole - riving og nybygg	BY 217-20	262 600	260 465	253 165	7 300	Ferdig	15 584	3 000	-12 584
Ulriken avlastningsskole		IA 64 225	156 776	- 92 551	3.kv. 2026	58 709	5 000	-53 709	
Utomhusanlegg skoler		IA 4 300	5 100	-800	4.kv. 2024	2 656	3 456	800	
Varden skole, utvidelse		IA 415 586	415 586	0	4.kv. 2024	2 351	15 000	12 649	
Ytre Arna skole - prosjektutvikling		IA 34 985	34 985	0	1.kv. 2025	9 355	4 800	-4 555	
Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	BY 35/24	IA 264 496	264 496	0	2.kv. 2028	17 631	3 000	-14 631	
Sum øvrige prosjekter						610	-2 853	-3 463	
Sum						945 542	840 052	-105 490	

Statustekst investeringer

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Disponeringen av midlene skjer på ulike tjenesteområder, herunder skole, kultur og næring, og må derfor sees under ett.

Ved en feil ble ikke kostnadene knyttet til kjøp av tomtgrunn ved tidligere Nordvik skole og kjøp av seksjon 3 og 4 på Siljustøl, korrekt innarbeidet i budsjettet for 2023. Dette foreslås rettet opp i forbindelse med denne rapporteringen gjennom en justering av budsjettet på skole med 1,4 mill. kroner, og en justering av budsjettet på kultur med 12,3 mill. kroner. Disse justeringene foreslås inndekket i den eksisterende budsjettavsetningen på tjenesteområde næring og får dermed ingen netto kostnadseffekt i inneværende år.

Som en del av årsavslutningen for 2023 ble budsjettposten i tillegg belastet med kr. 10 mill. kroner i forbindelse med den regnskapstekniske overdragelsen av en tomt som inngikk i likvidasjonsutbyttet ved avviklingen av eiendomsselskapet Knutepunkt Sandsli AS (tidl. eid av Bergen tomteselskap). Det er

derfor behov for å styrke budsjettet for å dekke inn dette beløpet, slik at det også er inndekning for den tidligere inngåtte betingede kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei 15 AS, om kjøp av tilleggsareal ved Kristianborg barnehage.

Gjennomføringen av kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei AS er betinget av en endelig vedtatt reguleringsplan for området, og det forventes nå ikke at kjøpet vil bli fullført i inneværende år. Kostnadene for kjøpet av areal i Conrads Mohrs vei vil videre være noe høyere enn disponibel budsjetttramme etter de ovennevnte justeringene. Byrådet anbefaler derfor at budsjettpostens samlede styrking også ivaretar dette, samtidig som deler av årets midler flyttes til 2025.

Bergen Inkluderingscenter

Det er foretatt ombygging og rehabilitering av den tidligere lærerhøgskolen på Landås. Brukere av bygget er Etat for inkludering/etatsadministrasjon, Introduksjonscenteret, Bergen læringscenter for norsk og samfunnskunnskap, grunnskole for voksne, Bergen Voksenopplæring, Senter for migrasjonshelse samt Etat for Idrett. Bygget ble overtatt fra entreprenør i oktober 2023, og er tatt i bruk våren 2024. Prosjektet er i slutfasen og det pågår utførelse av tilleggsarbeider. De siste økonomiske forpliktelser ventes å bli avsluttet i løpet av 2025. Det foreslås derfor en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling

Det er gjennomført en utredning av ulike konsept for å møte behovene på Christi Krybbe skoler knyttet til læringsmiljø, SFO samt nærmiljø. Bruk av Øvregaten 5 til skoleformål inngår i gjennomført utredning. Det er tunge verneinteresser i den historiske skolen samt i området forøvrig. Prosjektet har vist seg krevende og det gjennomføres ytterligere utredninger for enkelte av konseptene for å gi et tilstrekkelig beslutningsunderlag. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall

Det er utført omfattende ombygging og rehabilitering av "1952-bygget" på Eidsvåg skole, og etablert et tilbygg til dette. De andre byggene på eiendommen ble revet i 2021. Den nye skolen er dimensjonert for 300 elever med mulighet for utvidelse med ytterligere 50 elever ved behov. Det er også oppført en stor, frittstående idrettshall med opparbeidet uteområde på taket. Byggene ble nylig overlevert fra entreprenør til byggeier. Skolen er innflytningsklar og elevene skal ta bygget i bruk fra skolestart høsten 2024. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med budsjettet årsforbruk. Overskytende midler forventes nedjustert etter endt sluttoppgjør med entreprenør, innflytting og ferdigstilling av pågående etablering av snusløyfe for skolebusser i Trolldalen.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes innværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. innværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder. Et prosjekt ved Ladegården sykehjem er under ferdigstilling. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmpumpe. Dette forventes fullført i løpet av innværende år.

Fridalen skole, ombygging

Ved Fridalen skole er lokalene hvor det tidligere var barnehage nå omgjort til klasserom og grupperom. I tillegg er det blitt etablert nytt skolekjøkken. Dette var opprinnelig ikke en del av prosjektet, og medfører dermed et merforbruk på ca. kr. 1,75 mill.

Evalueringene som er gjort viser at det er behov for ytterligere tiltak for å få fungerende lokaler. Det er blant annet behov for utbedringer av rømningsvei og støyskjerming. Videre er det ønskelig å etablere sykkelparkering. Forlenget byggetid gir også høyere kostnad knyttet til byggelånsrenter. Byrådet foreslår derfor at rammen i prosjektet økes med kr. 4,5 mill. for å dekke merforbruket i prosjektet, samt nødvendige tiltak for at lokalene skal være fungerende.

Gjennomførte arbeider vil åpne opp for muligheter for å gjennomføre andre tiltak i bygget. Byrådet vil se videre på muligheten for bedre lokaler for helsesøster, etablering av ekstra HCWC, samt andre bygningsmessige oppgraderinger. Byrådet vil komme tilbake til dette i forbindelse med handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Garnes skole - utskifting av ventilasjonsanlegg

Miljørettet helsevern har tidligere påpekt et avvik på Garnes skule, og skolen har per i dag ikke gyldig helseverngodkjenning, Avviket må lukkes før skolen kan søke ny godkjenning. Installasjon av balansert ventilasjon vil sikre et godt inn klima og en mer energiokonomisk drift av ventilasjonen.

Gjennomføringsvedtak for tiltaket ble fattet av byrådet i sak 1057/23 i mars 2023. I ettertid fikk en avslag fra byggesak på opprinnelig planlagt løsning. Revidert fremdriftsplan medfører at prosjektet gjennomføres i etapper med noen tiltak i 2023 og resterende i 2024.

Første del av prosjektet er fullført, men ble dyrere enn forventet. Byrådet godkjente i sak 1068/24 i april innværende år en oppjustering av kostnadsrammen til prosjektet med kr. 8,1 mill. gjennom en overføring fra udisponerte midler på BUD448 mindre bygginvesteringer. Prosjektet gjennomføres i hovedsak i årets sommerferie.

Garnes U, svømmehall - oppgradering

Svømmebassenget i idrettshallen tilknyttet Garnes ungdomsskole er under rehabilitering parallelt med bygging av nye Garnes ungdomsskole. Ventilasjonsanlegget i gymsalen vil også bli oppgradert og hele hallen vil være stengt i byggeperioden. Prosjektet er i byggefase og fremdriften er tilpasset plan fra entreprenør.

Garnes ungdomsskole - riving og nybygg

Garnes ungdomsskole er revet og erstattes av nybygg for 500 ungdomsskoleelever, i tillegg til 20 grunnskoleelever ved forsterket avdeling. Tiltaket har krevd detaljregulering, hvor det i ny plan framkom omfattende krav til opparbeidelse av infrastruktur. Disse tiltakene inngår i egen budsjettpost under tjenesteområde Samferdsel. Prosjektet er også pilot for utslippsfri byggeplass. Arbeidene startet opp

høsten 2022. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med oppdatert årsprognose, dette skyldes endring i anslått tidspunkt for tilleggsarbeider på byggeplass.

Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling

Gimle oppvekststun har behov for rehabilitering. Det skal utføres en konseptvalgutredning, denne har nylig startet opp. Budsjettet skal dekke kostnad til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med budsjettert årsforbruk.

Haukedalen skole - prosjektutvikling

I skolebruksplanen 2016-2030 ble det vedtatt å oppgradere Haukedalen skole, inkludert utbedring av trafiksikkerheten. Skolen inngår i Handlingsplan 2, og i tilstandsvurderingen er det beskrevet at det er behov for full innvendig opprustning og omfattende tiltak utvendig. Det anbefales ikke å gjennomføre prosjektet med hel eller delvis drift på eiendommen, og det er derfor planlagt at elevene fra Haukedalen skal benytte erstatningslokaler på Eidsvåg etter at nye Eidsvåg og deretter Rolland skole er ferdig. Ferdigstillelse av Haukedalen er dermed avhengig av fremdrift i disse skoleprosjektene. Prosjektet er nylig startet opp. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Haukeland skole – kapasitetsutvidelse

Haukeland skole har behov for tilleggsareal for å sikre tilstrekkelig elevtallskapasitet og for å gi skolen tjenlige spesialrom. Det skal oppføres et nybygg i tre etasjer som kobles til eksisterende bygg med en gangbro. Byggestart var januar 2023. Elevene er på erstatningsskole i byggeperioden. Prosjektet er i slutfase og totalprognosen er justert ned i tråd med anslått prosjektkostnad.

Haukeland skole - oppgradering

Ved Haukeland skole er det behov for en innvendig oppgradering av hovedbygget og gymbygget med nytt ventilasjonsanlegg, samt oppgradering av tekniske installasjoner og overflater med mer. Prosjektet gjennomføres mens det pågår bygging av tilbygg (eget prosjekt) ved skolen, og fremdriften for dette tiltaket må tilpasses hovedprosjektet.

Anbudsprosessen for prosjektet ble gjennomført i første kvartal 2024, og gjennomføringsvedtak ble fattet i utvalg for finans, kultur og næring i sak 13/24. Prosjektet forventes ferdigstilt innen utgangen av 2024.

Hjellestad skole - oppgradering gymbygg - prosjektutvikling

Det er i 2023 startet opp et større prosjekt med kartlegging av teknisk tilstand med mer i kommunale bygg. Byrådet ser det som naturlig at dette prosjektet sees i sammenheng med den prosessen og det som blir avdekket i den, og anbefaler at dette prosjektet inntil videre blir stilt i bero, og at ubrukte midler trekkes inn. Dersom kartlegging viser at tiltakene bør prioriteres anbefaler byrådet at prosjektet fremmes på nytt eller finansieres innenfor budsjettposten for mindre bygginvesteringer.

Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering

Holen skole ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2022. Det har vært en omfattende utbedring av VA-anlegget rundt tomten. Sluttoppgjør for disse arbeidene gjenstår. Prosessen med godkjenning av dokumentasjon av VA-anlegget har tatt lengre tid enn planlagt. Det foreslås derfor en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan.

Inneklimatiltak - skoler

Det er gjennomført mange store byggeprosjekter og det pågår arbeider med planlegging og bygging på flere skoler. Det er likevel en rekke skoler som ikke tilfredsstiller dagens krav til inneklimate.

Tilsynsmyndighetene kan godta et redusert inneklima dersom det er en kort tidshorisont fram til skolen skal rehabiliteres eller bygges ny.

Med bakgrunn i dette er det startet opp en grundig gjennomgang av alle skoler som har et inneklima som ikke er i tråd med gjeldende forskriftskrav. Det vil bli installert nye ventilasjonsanlegg, eller romaggregater montert i tak i hvert rom, dersom det ikke er mulig å gjøre tiltak på eksisterende ventilasjonsanlegg som er tilstrekkelig for å kunne oppnå et inneklima i tråd med gjeldende forskriftskrav.

I 2024 planlegges det gjennomført tiltak ved Slettebakken skole innenfor en ramme på kr. 35 mill. Dette medfører en økning i kostnadsrammen for prosjektet med kr. 10 mill. fra opprinnelig gjennomføringsvedtak. Som følge av prosjektets størrelse skilles dette ut på egen budsjettpost, *BUD1154 Slettebakken skole - oppgradering ventilasjon*. Videre pågår prosjekteringsarbeid knyttet til 7 andre skoler, inkludert blant annet Rothaugen- og Li skole.

Som følge av at Slettebakken er skilt ut på egen budsjettpost reduseres denne budsjettposten tilsvarende.

Innvendig oppgradering - skoler

Budsjettposten finansierer oppgradering av skolelokaler som ikke omfattes av helhetlige rehabiliterings-utvidelsesprosjekter, og brukes til mindre innvendige tiltak og oppgraderinger. I 2024 er det planlagt å benytte midlene på tiltak ved blant annet Apeltun og Løvås skole, for å gjøre tiltak for å håndtere forventet antall klasser fra skoleåret 2024/2025. Ubenyttede midler fra 2023 trekkes inn.

Inventar, byggeprosjekter - skole

Budsjettposten benyttes til å oppgradere inventar og utstyr som ikke blir budsjettert som en del av enkelte større byggeprosjekter. Hittil i 2024 er det besluttet å gi midler til oppgraderinger ved skolene Kringlebotn, Sælen oppvekstun, Rothaugen, Aurdalslia, Olsvik og Fjellsdalen. Søknader behandles løpende. Et lite udisponert beløp fra 2023 trekkes inn.

Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling

Dagens Laksevåghall er planlagt revet og erstattet av nytt idrettsanlegg. I tillegg til ønsket håndball- og turnhall med tilhørende fasiliteter er det prioritert et nytt 25-meters basseng og opplæringsbasseng, da eksisterende basseng på Kjøkkelvik skole vil avvikles når den nye Laksevåghallen står ferdig. I pågående prosjekteringsfase vurderes også utvidet behov for uteareal for Nygårdslie skole grunnet vedtak etter tilsyn fra miljørettet helsevern. Den pågående reguleringsprosessen tar noe lengre tid enn forutsatt da det er nødvendig å definere prosjektets omfang, blant annet for å vurdere merknader etter offentlig høring i 2023. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Li skole - oppgradering

Prosjektet er i budsjettet for 2024 avgrenset til oppgradering av garderobeanlegg. Det er imidlertid avdekket at det også er et akutt behov for å skifte ut to spillvannspumper ved skolen. Pumpene er estimert til å koste kr. 3,5 mill. Byrådet anbefaler at budsjettet styrkes tilsvarende slik at pumpene kan skiftes ut som en del av prosjektet.

Videre har ventilasjonsanlegget i gymbygget sluttet å fungere, og det er behov for å skifte dette ut. Byrådet foreslår å gjennomføre dette samtidig med oppgraderingen av selve garderoben, men at

ventilasjonsanlegget finansieres som et eget prosjekt innenfor bevilgningen på budsjettposten *inneklimateiltak - skoler*.

Loddefjord skole - prosjektutvikling

Loddefjord skole ble tilstandsvurdert i forbindelse med Handlingsplan 3 for skoler. I tilstandsrapporten vurderes de utvendige flatene som bra, mens innvendige overflater og tekniske anlegg har behov for utskiftning. Svømmebassenget har også behov for oppgradering, og det er potensiale for energiøkonomisering. Det er ønskelig å øke kapasiteten på skolen med ytterligere 8-10 elever i forsterket avdeling. Det er foreløpig igangsatt innledende planlegging av tiltaket. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Ut fra en økning i behovet for elevplasser på forsterket avdeling foreslår byrådet, i tillegg til prosjektet over, å sette i gang en parallell utredning av mulighetene for å rehabilitere Loddefjord skole til en forsterket skole. Det parallelle utredningsarbeidet gjennomføres innenfor rammene av den eksisterende budsjettavsetningen for Loddefjord skole. Det vises for øvrig til omtale i avsnittet "Rehabilitering og nybygg" under tjenesteområde 01B Skole.

Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling

Lynghaug skole har behov for bygningsmessig oppgradering. Garderober og dusjsoner er i dårlig forfatning og bør totalrehabiliteres, og sportsgulv i gymsal bør skiftes ut. Det bør videre vurderes om ytterligere tiltak er påkrevd.

Proessen knyttet til avklaring av behov pågår, men har så langt en form som gjør at det blir belastet driftsregnskapet. Fremdriften er forsinket i forhold til det som ble lagt til grunn i budsjettet og det anbefales at deler av årets bevilgning flyttes til 2025.

Midtunvegen bofelleskap

Det er planlagt etablert nytt bofelleskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Anlegget skal omfatte 8 boenheter for utviklingshemmede med tilhørende fellesarealer og personalfasiliteter. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemminger. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan, dette medfører at forventet ferdigstillelse forskyves.

Minde skole og idrettshall - prosjektutvikling

Det er satt i gang et arbeid med å vurdere ulike alternativer for å øke kapasiteten på Minde skole. I tillegg vurderes det å inkludere en idrettshall ettersom det kan bli utfordrende å sikre tilstrekkelig tilgang til idrettsflater for et skoletiltak på Mindemyren. Det pågår reguleringsarbeid for området, slik at man potensielt kan oppføre et nybygg sør for skolen. Det vurderes ulike løsninger for best mulig utnyttelse av eiendommen, herunder hvilke funksjoner som skal legges i et eventuelt nybygg. Kostnad og fremdrift er avhengig av utfallet av den pågående reguleringsprosessen. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der

flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen - prosjektutvikling

Prosjektet gjelder behov for rehabilitering av gymbygget ved Olsvik skole med nytt tak og ventilasjon, oppgradering av dusjer og garderober, samt innvendige og utvendige overflater. Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet.

Prosjektering og prosjektutvikling er per i dag planlagt gjennomført inneværende år og det forventes at budsjettmidlene vil påløpe.

Oppgradering av uteareal - skole

Skolens uteareal utgjør en viktig del av skoleanleggene og læringsmiljøet. For at uteområdene og skolebyggene skal utgjøre et helhetlig leke- og læringsmiljø, er det bevilget midler til å modernisere, oppgradere og utvikle uteområdene på skolene.

Inneværende år har det prioritet å ferdigstille oppgradering ved Sandgotna skole på totalt kr. 9,5 mill. og oppgradering av uteområdet ved Skjold skole, hvor det er satt av kr. 4 mill. Videre pågår det prosjektering ved Paradis og Sælen skole med sannsynlig oppstart av fysiske tiltak inneværende år. Samlet omfang vil bli tilpasset budsjetttrammen.

Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage

Det ble i budsjettet for 2021 bevilget kr. 5 mill. til oppgradering og utrustning av uteområder i skoler og barnehager, samt uteområder som disponeres av skoler og barnehager i samarbeid med frivillige

(gapahuker, hytter, osv.). Ubrukte midler er i etterkant blitt oppbudsjettet flere ganger. Det pågår nå prosjekter på uteområdene ved Sollien Barnehage og Ny-Krohnborg skole, og det planlegges for gjennomføring i inneværende år innenfor gjeldende budsjettramme.

Ortun skole

I byrådssak 250/23 ble det vedtatt å gjennomføre oppgradering av de tekniske anleggene på Ortun skole. Bakgrunnen var at Miljørettet helsevern hadde gjennomført tilsyn ved Ortun skole, og avdekket forhold på skolen som ikke var i henhold til krav og retningslinjer.

I tillegg til oppgradering av tekniske anlegg var det tatt høyde for noe asbestsannering. Entreprenør gjennomførte ytterligere prøvetaking hvor det blant annet ble tatt prøver i hulrom mellom faste himlinger og etasjeskiller i 1. og 2. etasje. Resultatet av disse prøvene viste at det var asbestforurensning over store deler av skolebyggets himlinger, samt i påforingsvegger mellom klasserom og korridor som går tvers gjennom skolebygget i to akser.

Konsekvensen av dette er at prosjektet har endret karakter fra en teknisk oppgradering til et prosjekt hvor store deler av skolens innvendige konstruksjoner og tekniske anlegg må gjenoppbygges og reetableres. Bystyret behandlet 10. april 2024 i sak 99/24 behovet for oppjustering av kostnadsrammen med kr. 89,2 mill. til totalt kr. 198 mill. Merbehovet fordeler seg med kr. 34 mill. i 2024 og kr. 55,2 mill. i 2025.

Etter planen skulle prosjektet være ferdigstilt til skolestart høsten 2024. Det økte omfanget gjør at planlagt ferdigstilling, og dermed tilbakeflytting av elevene til skolen, er forskjøvet til skolestart august 2025.

Ortun skole - svømmehall

Svømmebassenget på Ortun skole har vært gjennom en omfattende oppgradering, hvor det nå er bygget et helt nytt badeanlegg med blant annet hev-senk bunn og eget opplæringsbasseng. Oppgradering av utomhusanlegg og atkomstvei har også vært en del av prosjektet. Bygget ble tatt i bruk høsten 2022. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024. Resterende midler er foreslått trukket inn.

Rolland skole, riving og nybygg

I tråd med tidligere vedtak skal det bygges ny barneskole på Rolland for 350 elever. Det er ønskelig å øke arealet på skolen for inntil 10 elever i forsterket avdeling. Planlagt fremdrift forutsetter at elevene benytter erstatningsskole på Eidsvåg når ny skole der er ferdigstilt. Reguleringsplan ble godkjent i januar 2022, planarbeidet har vært krevende på grunn av hensynet til trafiksikkerhet. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan.

Rå skole, idrettshall

I gjeldende skolebruksplan er det vedtatt oppført en idrettshall i tilknytning til Rå skole. Denne erstatter eksisterende idrettsfasiliteter som er i dårlig stand og skal rives. Det er også vedtatt å bygge en basketballhall istedenfor en volleyballhall, som opprinnelig planlagt. Baskethallen skal gi to ordinære klasserom som plasseres over garderobedelen av bygget. Det er også ønskelig å utvide prosjektet til å omfatte ombygging av bassengrommet i undervisningsbygget til annen bruk ettersom bassenget er avvirket og arealene står ubrukte. Endring i skolebruksplanen har medført behov for økning i areal. Prosjektet er tildelt entreprenør. Prosessen rundt rammesøknad har tatt lengre tid enn planlagt. Det foreslås derfor en forskyvning av midler.

Salhus skole – prosjektutvikling

Salhus skule består i dag av to bygg, gamleskolen og hovedbygget. I tillegg står det en eldre enebolig på tomten, omtalt som Landmarkvillaen. Skolen framstår i dag med omfattende behov for oppgradering, og det vurderes at det er behov for å ta i bruk Landmarkvillaen til skoleformål. Det er utført en konseptvalgsutredning, hvor fagnotat og anbefaling er sendt til videre evaluering i april 2024. Det foreslås en forskyvning av midler inneværende år i påvente av beslutning om videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Salhus skule - Landmarkhuset

Skolen har stort behov for de arealene som Landmarkhuset representerer, og tomten i seg selv vil gi gode tilskudd til en trang skolegård, og samtidig bidra til å skape et mer sammenhengende uteareal. Rehabilitering av Landmarkhuset vil bestå i å utbedre tak og fasade på huset, slik at bygget er klart til fremtidig innredning i tråd med behov.

Prosjektet forventes fullført høsten 2024 innenfor gjeldende budsjetttramme.

Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.

Sandgotna skole har idag en kapasitet på 400 elever. Skolen har i dag 397 elever, hvorav 47 elever på forsterket avdeling. Etter tilsyn er det avdekket at disponibelt undervisningsareal er under gjeldende arealnorm. Det er også avdekket utfordringer med ventilasjonen i enkelte rom, samt for mye lydsmitte mellom gruppe-/studierom og klasserom i 2. etasje. Det er gjennomført en kartlegging og konkludert med at dette bør løses gjennom ombygging av første etasje med tilhørende oppgradering av ventilasjon og etablering av syv nye grupperom i 1. etasje. Videre planlegges en utbedring av vegger og dører i 2. etasje for å redusere lydsmitten.

Prosjektet er ferdig prosjektert og det planlegges for gjennomføringsvedtak i 2 kvartal 2024, med ferdigstillelse av bygningsmessige tiltak i 4. kvartal 2024.

Slettebakken skole - oppgradering ventilasjon

Ved Slettebakken skole skal eksisterende ventilasjon skiftes ut på det som kalles østbygget, helsebygget og vestbygget. Skolen mangler helsevern godkjenning pga. utfordringer med inneklimate. Inneklimatemålinger viser CO₂-verdier over maksimumsgrensen på 1000 ppm. i flere klasserom på skolen. Dette indikerer at luftkvaliteten ikke er tilfredsstillende og det må gjøres tiltak for å forbedre situasjonen. Dette vil utbedres ved å installere desentralisert ventilasjon (romaggregater) i østbygget og sentralisert ventilasjon i helse- og vestbygget i løpet av 2024. Etat for utbygging planlegger et større rehabiliterings- og nybyggprosjekt på Slettebakken skole, men dette er ennå i en tidlig fase. Det vil gå flere år før oppstart for dette byggeprosjektet. Foreløpig ligger planene for Slettebakken skole inne med oppstart i tredje kvartal 2028. Sentraliserte ventilasjonsanlegg som plasseres på loft er dimensjonert etter gjeldende byggeforskrifter, dette innebærer at hoveddelen av dette kan brukes videre dersom bygningsmassen beholdes i det senere byggeprosjektet. Arbeidet med ny, midlertidig ventilasjon på Slettebakken skole er forventet å være ferdig høsten 2024. Tiltaket er nødvendig for at skolen skal kunne holdes i drift frem til hovedprosjektet starter opp, og elevene flytter ut i erstatningsskole.

Utvalg for finans, kultur og næring fattet i sak 22/24 gjennomføringsvedtak på totalt kr. 25 mill. for prosjektet den 14. februar i år. Prosjektet har vist seg å bli dyrere enn antatt. For at prosjektet skal kunne gjennomføres anbefaler byrådet at kostnadsrammen økes med kr. 10 mill. til totalt kr. 35 mill. Økningen finansieres ved at sekkeposten for «inneklimateiltak skoler» reduseres tilsvarende.

Slettebakken skole - prosjektutvikling

Slettebakken skole er tilstandsvurdert i forbindelse med Handlingsplan 5 for skoler, og konklusjonen er at bygningene har stort innvendig vedlikeholdsetterslep. Det er behov for omfattende ombygging og oppgradering for å tilpasse bygningsmassen til moderne skoledrift og tilfredsstillende krav til arbeidsmiljø. Det pågår en konseptvalgsutredning som ventes ferdigstilt 2. kvartal 2024. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med budsjettert årsforbruk. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Slåtthaug skole - prosjektutvikling

Slåtthaug skole skal totalrehabiliteres og bygges ut. Normalkapasiteten på 500 elever skal videreføres. Byantikvar har fastslått at bygget har høy verneverdi. Det er avklart at det må gjennomføres detaljregulering, noe som har betydning for prosjektets fremdrift. Forprosjektet er i avsluttende fase. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med budsjettert årsforbruk.

Smart oppvekst

Arbeidet med Smart oppvekst og utskifting av infrastruktur pågår som planlagt.

Solenergianlegg kommunale bygg

Det er bevilget kr. 5 mill. til etablering av solenergianlegg på kommunale bygg. Det er igangsatt et prosjekt ved Hellen skole estimert til ca. kr. 1 mill. Det er videre igangsatt en utredning av et prosjekt ved Hop oppvekststun hvor det og planlegges med oppgradering/skifte av tak. Erfaring tilsier at det må påregnes leveringstid på ca. 6 mnd. på solcelleanlegg, i tillegg til at videre prosjektering og anbudsinnhenting er tidkrevende. Byrådet foreslår derfor at kr. 3 mill. flyttes til 2025 for å gjennomføre påbegynte tiltak, samt utrede nye.

Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling

Storetveit ungdomsskole skal rehabiliteres og et nybygg oppføres for å øke kapasiteten til 600 elever. I tilknytning til skolen skal det også bygges en ny idrettshall. Skolebygningen har høy verneverdi og det nåværende arkitektoniske uttrykket skal ivaretas i størst mulig grad. Rehabilitering av skolebygget gjennomføres parallelt med riving av gymbygg og oppføring av ny idrettshall. Det er avklart at det må gjennomføres detaljregulering, noe som har betydning for prosjektets fremdrift. Forprosjektet er nylig startet opp. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med budsjettert årsforbruk. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Strømgaten 1 - midlertidig ungdomsskole

Strømgaten 1 ble ferdig ombygget til midlertidig ungdomsskole i 2023, men totalkostnaden ble høyere enn forventet. Merforbruket skyldes blant annet uforutsette arbeider på fasade, tak og uteområdet med mer. Byrådet anbefaler at merforbruket dekkes inn i forbindelse med revidert budsjett.

Sykkelparkering under tak

Budsjettposten gjelder etablering av sykkelkur ved kommunale arbeidsplasser. Skolebygg er prioritert og det å bygge samme type skur ved følgende skoler:

- Kirkevoll
- Kaland
- Paradis
- Hjellestad
- Liland
- Rådalslien

- Kjøkkelvik
- Mathopen

Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling

En mulighetsstudie viser at det lar seg gjøre å bygge en ungdomsskole med plass til 400 elever på tomten hvor Søreide barneskole holdt til. Det vil være behov for regulering, og denne prosessen er igangsatt. Det skal reguleres for ny og midlertidig veiløsning samtidig. Utforming av planforslag er forsinket på grunn av avklaringer med Fylket for løsning av vegsystem gjennom Søreide sentrum. Det foreslås derfor en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse

Budsjettposten benyttes til å utføre tiltak som er nødvendige for at elever med ulike behov kan inkluderes i skolen på en god måte. I henhold til opplæringsloven §8-1 har elever rett til å gå på den skolen som ligger nærmest eller hvor nærmiljøet sokner til. §9A-7 slår videre fast at "alle elever har rett til en arbeidsplass som er tilpasset deres behov. Skolen skal innredes slik at det blir tatt hensyn til de elever ved skolen som har nedsatt funksjonsevne".

Mange av bergensskolene er ikke tilrettelagt godt nok, og krever bygningsmessige tilpasninger når det skal starte elever med ulike behov ved skolen. Ved skoleopptaket for 2024/2025 var det 70 elever som søkte plass ved forsterket avdeling, som ikke fikk plass. Elevene skal derfor inn i sin ordinære nærscole for å få undervisning. Mange av tiltakene som utføres i 2024, er for å tilrettelegge for disse elevene. Tiltakene varierer fra utjevning av terskler, automatiske døråpnere og taktil merking av inne- og uteområder, til etablering av nye skjerming- og stellerom og utbedring/etablering av tilkomst-ramper. Det er estimert at nødvendige tiltak i 2024 vil koste totalt 13,7 millioner kroner, og det er behov for å øke kostnadsrammen til budsjettposten med totalt 8,7 millioner kroner.

Budsjettposten har også blitt benyttet til å utføre tiltak på tjenesteområdet for barnehage. Sædalen barnehage ble i 2023 tilrettelagt som barnehagen for hørselshemmede barn og fagmiljø. Nødvendige tiltak er ferdigstilt med en mindre-kostnad på 1,22 millioner kroner, som trekkes inn.

Trapp ved Christie Krybbe skoler

Bystyret vedtok i forbindelse med revidert budsjett 2023 etablering av en trapp mellom bygningene ved Christi krybbe skoler. Trappen vil gå via hagen til Øvregaten 5. Hagen har et areal på om lag 270 kvm og det er en mulighet å gjøre arealet her tilgjengelig for lek og opphold for skolens elever.

Grøntarealene i hagen består for det meste av parkslirekne. Varig bekjempelse av parkslirekne er her ikke mulig, da det på grunn av antikvariske forhold ikke kan graves i grunnen. Dersom arealet skal gjøres tilgjengelig for lek og opphold, vil det være behov for å utføre en del tiltak:

- Legges ut en kraftig duk på bakken, som dekkes med jord og ferdigplen
- Etableres en dedikert gangvei eller sti med kantstein eller lignende.
- Gråsteinsmurer i hagen må utbedres for skader og utglidninger påført av parkslirekne.
- Sikring av gjerder langs kanter, og omkringliggende bygg.
- Etableres belysning
- Vurderes om det skal etableres noe plattinger i området.

Ekstra tiltak er estimert til om lag 2 millioner kroner.

Dersom budsjettrammen ikke økes, vil det likevel kunne etableres en trapp som vil forenkle adkomst mellom uteområdet til skolen og SFO-bygget. Arealet i hagen til Øvregaten 5 vil da sperres av med gjerder for øvrig bruk.

Tveiterås skole - riving og nybygg

Tveiterås skole er en spesialskole for elever med spesielle behov, lokalisert på Paradis. Bygningsmassen på eiendommen var i dårlig stand og uhensiktsmessig i forhold til bruken. Det eksisterende skolebygget er revet og det er oppført et nytt bygg på samme tomt. Bygget ble tatt i bruk august 2023. Totalrammen til prosjektet er nedjustert, men det gjenstår fortsatt økonomiske forpliktelser knyttet til oppfølging. Det foreslås derfor en forskyvning av midler.

Ulriken avlastningsskole

Ulriken avlastningsskole er planlagt oppjustert til en elevkapasitet på 400, gjennom omdisponering av arealer. Det skal også tilrettelegges for garderober til elever og arbeidsplasser for ansatte. Tiltaket er planlagt å omfatte innvendig ombygging, oppgradering av ventilasjonsanlegg og andre tekniske installasjoner. Ny planlagt byggestart er 1. kvartal 2025, hvor det tidligere var anslått å kunne starte bygging tidlig inneværende år. Det foreslås en dermed forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan, som også medfører en forskyvning i anslått dato for ferdigstilling. Det foreslås også at prosjektet tilføres midler for å dekke endelig anslått investeringskostnad. Årsak til kostnadsendring er at tiltak i tidligere estimat var ikke ferdig definert og prosjektomfanget er nå utvidet.

Utomhusanlegg skoler

Budsjettposten omfatter i utgangspunktet tiltak ved skolene Fridalen, Fjellsdalen og Tertnes. Prosjektet som gjenstår er ved Fjellsdalen skole som har møtt på uforutsette utfordringer med en vannledning. Det er nå oppnådd enighet med Bergen Vann knyttet til valg av løsning. Den omforente løsningen vil imidlertid innebære noe høyere kostnader enn hva det er tatt høyde for i budsjettet for 2024, og byrådet anbefaler derfor at budsjettposten styrkes med kr. 0,8 mill. slik at prosjektet kan ferdigstilles i 2024.

Varden skole, utvidelse

Kapasiteten på Varden skole skal i tråd med skolebruksplanen utvides til en normalkapasitet på 500 elever. I tillegg er det foreslått at gymkapasiteten skal økes med større arealer. Skisseprosjektet er i avsluttende fase. Oppstart av forprosjekt er planlagt i 2. kvartal 2024. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med oppdatert årsprognose.

Ytre Arna skole - prosjektutvikling

Ytre Arna skole inngår i Handlingsplan 3 for skoler, og har behov for både ombygging og rehabilitering for å bli en moderne skole. Fremdrift vil avhenge av fremdrift ved Garnes ungdomsskole, da elevene fra Ytre Arna skole først kan benytte Garnesstølen som erstatningsskole når elevene fra Garnes ungdomsskole er flyttet ut. Forventet ferdigstilling for Garnes ungdomsskole er vinteren 2025, og i henhold til foreløpig fremdriftsplan blir det oppstart av byggarbeider på Ytre Arna skole våren 2026. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Åstveit skole - rehabilitering og nybygg

I tilstandsvurderingen for Åstveit skole er det angitt at det er behov for vesentlige oppgraderinger både bygningsmessig og av tekniske anlegg i administrasjonsfløyen. Etter at ungdomstrinnet ved Eidsvåg ble lagt ned, har det i tillegg vært en elevtallsvekst som medfører behov for økt areal. Det ble besluttet i mars 2019 at prosjektet skal inkludere en utvidelse, og etter en mulighetsstudie har man valgt et

konsept som dekker dette behovet. Konkurransen for totalentreprise er gjennomført våren 2024. Oppdaterte estimater basert på innkomne tilbud viser en total kostnad som er vesentlig over prosjektets budsjett. Anskaffelsesprosessen er inntil videre satt i bero, og det foreslås derfor en forskyvning av midler.

01C-Spesialpedagogiske tjenester

Om tjenesteområdet

Spesialpedagogiske tjenester skal støtte opp om de tjenestene som kommunen yter innenfor barnehage- og grunnskolesektoren, og bidra til at den enkelte får et best mulig utbytte av det helhetlige læringsløpet som barnehage og skole utgjør. Barnehageloven og opplæringsloven er styrende for de spesialpedagogiske tjenestene som ytes.

I Bergen kommune er det Etat for spesialpedagogiske tjenester som organiserer de spesialpedagogiske tjenestene, og som i samarbeid med Etat for barnehage og Etat for skole har ansvar for å drifte og utvikle tjenestene.

Spesialpedagogiske tjenester består av enhetene Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL), Bergen voksenopplæring, Syns- og audiopedagogisk tjeneste (SAPT), Tveiterås skole og et pedagogisk-psykologisk senter i hver av de fire byområdene.

De pedagogisk-psykologisk sentrene (PPS) skal jobbe sammen med barnehager og skoler for å skape et inkluderende læringsmiljø som ivaretar alle barn og unge.

Utvikling og utfordringer

Viktige begivenheter

Den 26. januar 2024 hadde Etat for spesialpedagogiske tjenester en heldagssamling for alle ansatte i etaten og resultatenehetene. Samlingen var en kick-off for kvalitetsutviklingsarbeidet om inkluderende praksis, som del av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Målet var å skape en fellesfølelse, og få et felles utgangspunkt for det videre arbeidet i enhetene. Dagen bestod av faglig innhold, panelsamtaler, gruppearbeid, stands og mulighet til å bli kjent på tvers av enhetene.

Søknader til forsterket avdeling og tildelte plasser

I Bergen er det også i år flere som søker om plass på skoler med forsterket avdeling enn de som får plass. Dette gjelder særlig barnetrinnet. Elevene som søkes inn har også større og mer omfattende behov enn tidligere.

For skoleåret 2024/25 kom det inn 120 søknader om plass på forsterket avdeling. Disse er fordelt på 69 søkere på barnetrinnet og 51 søkere på ungdomstrinnet. Av disse har 29 elever på barnetrinnet og 36 elever på ungdomstrinnet takket ja til plass.

Av de 36 elevene som har fått plass på ungdomstrinnet er 20 søkere fra forsterket avdeling på barnetrinnet. Disse er prioritert i inntaksprosessen. Siden skoleåret 2022/23 har antall søkere økt med 17,5 prosent, fra totalt 103 søkere i 2022/23 til 120 søkere i skoleåret 2024/2025. Økningen er klart størst på barnetrinnet.

For å øke kapasiteten planlegges det for å utvide eller få nye forsterkede avdelinger ved skoler som skal rehabiliteres eller bygges nye. Dette vil kunne gi en økning på 23 plasser.

Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL)

Utadrettet avdeling er en del av Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL) og dekker ulike områder innenfor feltet samspillsvansker. Avdelingen er delt inn i fire team.

Team Skyfritt er et veilednings- og innsatsteam for kommunale skoler og barnehager, med vektlegging av et trygt og godt oppvekstmiljø for barn i Bergen kommune.

Team Skyfritt skiller mellom saker meldt via søknadsskjema og oppdrag i barnehager og skole. Saker blir stort sett fulgt opp gjennom observasjon, samtale og veiledning. Oppdragene er blant annet å holde innlegg på foreldremøter, personalsamlinger og planleggingsdager, og produksjon av fagmateriell til bruk i barnehager og skoler. Team Skyfritt har i perioden januar til og med mars 2024 hatt 13 saker og 14 oppdrag fra barnehager, og 21 saker og 19 oppdrag fra skolene.

Team Skolefravær bistår skoler i forhold til elever som har stort skolefravær. I perioden januar til og med mars 2024 hadde teamet 12 søknader, hvor åtte av søknadene var knyttet til ungdomstrinnet. Ni elever på ungdomstrinnet har dette skoleåret fått tilbud om [MOTPOL](#), som er et gruppetilbud organisert av avdeling Utadrettet Tjeneste til elever som har høyt skolefravær, hvor målsettingen er å motivere elevene til delvis eller full tilbakeføring til nærskolen eller en annen skole. Tilbudet omfatter 1 – 2 halve dager for elever på ungdomstrinnet og blir drevet av tre spesialpedagoger ved Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL).

Team Læringsmiljø bistår skolene i forhold til klassemiljø/trinnmiljø. Ofte dreier dette seg om utrygge klassemiljø, med grupperinger og elever som utfordrer de voksne. I perioden januar til og med mars 2024 hadde teamet én klasse-/trinnmiljøsak, og samarbeid med NLA Høgskolen om inkluderende praksis på en skole.

Team Samspill bistår skoler i forhold til elever som utfordrer skole, særlig knyttet til vold og trusler. I perioden januar til og med mars 2024 hadde teamet åtte søknader innenfor dette området. Høsten 2023 fulgte Team Samspill spesielt opp seks skoler knyttet til vold og trusler. Dette arbeidet har fortsatt våren 2024. I tillegg har teamet hatt innlegg på 19 skoler om temaet. Team Samspill er også i gang med å lage et rammeverk for å håndtere fysisk utagering i skolen.

Avdeling Utadrettet Tjeneste har i tillegg hatt 25 oppdrag ute på skoler, og PALS opplæring på to skoler hver 5. uke – á 2 timer, og to PALS-nettverk for 15 skoler – á 3 timer.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende opplæring

Kompetanseløftet er et tiltak for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PP-tjenesten, og skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpen er tett på de barna som har behov for det. Målet er at alle barn og unge opplever et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole.

Det er i denne forbindelse inngått en partnerskapsavtale med NLA Høgskolen og Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger. Hovedmålene i kompetanseløftet er inkludering og kobling mellom det allmennpedagogiske og det spesialpedagogiske feltet.

I perioden januar til mars 2024 har fem kommunale skoler, én privat skole og to kommunale barnehager deltatt i samarbeidsprosjekt med NLA og Læringsmiljøsentret. 12 kommunale og private barnehager i bydelene Fyllingsdalen og Laksevåg har deltatt i prosjektet «PPT tett på barnehager» i samarbeid med PPS Vest. Det er også startet opp et kvalitetsutviklingsarbeid for alle enhetene i etat for

spesialpedagogiske tjenester som skal vare i tre år og vektlegge inkluderende praksis, gjennom blant annet bruk av de digitale [kompetansepakkene](#) som Udir har utarbeidet i forbindelse med kompetanseløftet for det spesialpedagogiske feltet.

Saksbehandlingstid

Det har vært en stor utfordring med lang saksbehandlingstid for sakkyndige vurderinger innenfor det spesialpedagogiske feltet. Det ble i 2023 startet opp et forbedringsprosjekt med støtte fra Idé-programmet i Bergen kommune, der målet er å redusere saksbehandlingstiden uten å redusere kvaliteten på sakkyndige vurderinger.

Sykefravær

Høyt nærvær er av stor betydning for kvalitet i tjenestetilbudet og for et godt arbeidsmiljø. Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for spesialpedagogiske tjenester har samlet hatt et høyt sykefravær i perioden januar til og med februar 2024, men det er stor variasjon mellom enhetene. Etat for spesialpedagogiske tjenester har på denne bakgrunn fulgt opp arbeidsmiljøgruppene på hver resultatenheter.

Statistikk over sykefravær viser et fravær for Etat for spesialpedagogiske tjenester med underliggende enheter på 13,78 prosent i januar, 14,96 prosent i februar og 13,94 prosent i mars 2024. Samlet sykefravær for første kvartal 2024 er 13,9 prosent. Sammenliknet med 2023 tilsier dette en nedgang.

Forebygging av vold og trusler

Arbeidsmiljøgruppene i resultatene i etaten – de fire PPS'ene, Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL), Tveiterås, Syns- og audiopedagogisk tjeneste (SAPT) og Bergen Voksenopplæring har deltatt på samlinger om systematisk arbeid med å forebygge, håndtere og følge opp vold og trusler mot ansatte. Etat for spesialpedagogiske tjenester og resultatene arbeider systematisk med dette på den enkelte arbeidsplass. Det er blant annet startet et arbeid med å kartlegge risiko for vold og trusler, og utvikling av kompetanseplan og praktisk veileder.

I budsjett for 2023 bevilget bystyret 1,5 millioner kroner til styrking av opplæring for ansatte i skolen om forebygging og håndtering av vold og trusler. Til sammen åtte skoler har fått oppfølging i første kvartal 2024. Det er Etat for spesialpedagogiske tjenester som har ansvar for planlegging og gjennomføring, i tett samarbeid med Etat for skole.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
PPT grunnskole	68 023	-2 951	65 072	65 963	-891
Syns-og audioped. tj. gr.skole	9 698	-7 780	1 918	765	1 153
PPT førskole	22 051	-225	21 826	23 079	-1 252
Spesialtiltak for førskolebarn	248 743	-2 380	246 363	272 288	-25 925
Syns- og audioped. tj. førskole	985	0	985	974	12
PPT for voksne og ungdom	3 059	-4	3 055	2 699	356
Særskilt voksenopplæring	25 825	-3 791	22 034	21 416	618
Syns-og audioped. tj.voksne	3 882	-1	3 881	3 914	-34
Sum	382 266	-17 132	365 134	391 097	-25 963

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
2-Byrådsavdeling for finans	310	-28	283	283	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	11 934	-490	11 443	11 535	-91	-0,8 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	370 023	-16 614	353 409	379 280	-25 872	-7,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0	0	0	0	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	0	0	0	0	0	0,0 %
Sum	382 266	-17 132	365 134	391 097	-25 963	-6,8 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnehage og skole melder et forventet merforbruk på 26 mill. kroner. Tjenesteområdet består av sentrale poster i byrådsavdelingen og Etat for spesialpedagogiske tjenester med underliggende resultatenheter, dvs. de fire pedagogisk psykologiske sentrene (PPS), Bergen voksenopplæring og Syns- og audiopedagogiske tjeneste (SAPT).

Merforbruket er i all hovedsak knyttet til fagsentrene som yter støtte til spesialpedagogikk i barnehage etter vedtak. Det har vært en stor vekst både i antall vedtak og antallet timer per barn, i de siste årene.

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg melder merforbruk på tjenesteområdet.

Merforbruket skyldes PC-kjøp.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2024
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv. -215
Vekst i vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage	Tilpasning til aktivitetsnivå 26 000
Sum	25 785

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02
12	Kultur	- 0,73
13	Idrett	- 0,85
14	Næring	- 0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	- 1,06
18B	Renovasjon	- 0,02
Totalsum		- 21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Vekst i vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage

De pedagogiske fagsentrene har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen. Etat for spesialpedagogiske tjenester fatter vedtak basert på sakkyndigvurdering. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har det vært en voldsom vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis. Prognosen etter revidert budsjett 2024 viser et merforbruk på 26 mill. kroner for fagsentrene. Det foreslås å styrke budsjettet tilsvarende av hensyn til realistisk budsjettering.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Økt vedtaksvolum pedagogiske fagsentre	21 800	21 800	0	De pedagogiske fagsentrene har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen der det er barn med vedtak om slik hjelp. De åtte bydelsvise pedagogiske fagsentrene er organisert som del av de fire pedagogisk psykologiske sentrene (PPS). Etat for spesialpedagogisk hjelp fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp basert på sakkyndig vurdering fra PPT. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har det vært en voldsom vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis. Budsjettet ble styrket med 21,8 mill. kroner i revidert budsjett 2023 og er videreført i 2024. Midlene er delt ut til fagsentrene i Vedtatt budsjett. Det forventes at budsjettet blir brukt opp.
Sum	21 800	21 800	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Reduserte energiutgifter i kommunen	-661	-661	0	Energiutgiftene er reduserte.
Sum	-661	-661	0	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-11	-11	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-11	-11	0	
Sum tiltak	21 128	21 128	0	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø	Sykefravær blant ansatte	10,5 %	13,9 %	Sykefraværstallet er oppdatert pr. 31.03.2024. Det vises til utfyllende omtale tidligere i kapitlet (tekstdel).
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse	4,5	4,5	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen gjennomført høsten 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet	4,5	4,5	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen gjennomført høsten 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
	Barnehagebarn og grunnskoleelever møter voksne som hjelper barn som ikke har det bra, som passer på at alle kan delta og som lytter til barn og tar de på alvor	Andel saker med saksbehandlingstid innenfor 3 måneder	40,0 %	45,0 %	Det er tydelige forskjeller mellom de fire PPS kontorene. PPS sør og PPS nord har lavere måloppnåelse, og det jobbes systematisk med å få ned ventetiden ved disse kontorene. Andel saker med saksbehandlingstid innenfor 3 måneder er i første kvartal kortet ned med seks prosent, fra 39 prosent i tredje kvartal 2023 til 45 prosent i første kvartal 2024.

02-Barnevern

Om tjenesteområdet

Den kommunale barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Tjenesten skal vurdere bekymringsmeldinger, foreta undersøkelser av barnets omsorgssituasjon, fatte vedtak etter lov om barneverntjenester, forberede saker for behandling i Barneverns- og helsenemnda, og iverksette og følge opp tiltak. Barnevernet har også akuttberedskap i form av barnevernvaktens tjenester utenfor kontortid.

Utvikling og utfordringer

Trenden med færre barn med tiltak fra barnevernet forventes å fortsette i 2024. Fra 2020 til 2023 er det 369 færre barn med hjelpetiltak, som utgjør en reduksjon som tilsvarer 24 prosent. Samtidig er det 82 færre barn under omsorg, noe som utgjør en reduksjon på 20 prosent.

Tall fra styringsinformasjon om kommunal virksomhet (KOSTRA) viser at brutto utgifter per barn som bor hjemme hos sine foreldre har vært jevnt økende i både Bergen og de andre største kommunene. Utviklingen er i tråd med barnevernsreformen og kommunens egne ambisjoner om i større grad å tilby tilstrekkelig omfattende hjelpetiltak for å forebygge med inngripende plasseringstiltak.

Et hjelpetiltak er alle tiltak til barn og unge som ikke er under omsorg av barnevernet. Helt konkret kan dette både være et tiltak til barn som bor hjemme hos sine foreldre og et plasseringstiltak i fosterhjem, beredskapshjem, institusjon eller oppfølging i egen bolig. Bergen har en større andel barn som er plassert utenfor hjemmet enn snittet for de tolv største kommunene i landet.

Brutto utgifter per barn som er plassert av barnevernet (KOSTRA-tall) har siden 2021 hatt en betydelig økning i utgifter som kan henføres i all hovedsak til økningen i statlige priser i forbindelse med overføringen av finansieringsansvaret fra statlig til kommunalt barnevern. Den videre økningen i 2023 kan ikke forklares med satsøkning, da den kun ble prisjustert fra 2022 til 2023. Regnskapstallene viser at den gjennomsnittlige oppholdstiden i institusjon og beredskapshjem økte i 2023 med henholdsvis 1,5 og 1,6 måneder.

Kapasitet og kostnader for plasseringstiltak er en av barnevernets største utfordringer når det gjelder tjenestetilbudet til barn og unge med behov for tiltak i institusjon, beredskapshjem eller statlige fosterhjem.

Barnevernet i Bergen innfører i 2024 et nytt saksbehandlingssystem for tjenesten, Modulus Barn (DigiBarnevern). Tjenesten har et sterkt søkelys på å få dette nye verktøyet til å fungere.

I NOU 2023:24 foreslår barnevernsinstitusjonsutvalget å ruste opp kommunale botiltak med heldøgnsomsorg som et nytt omsorgstiltak slik at flere kan få hjelp i egen kommune. Bergen kommune støttet forslaget i sitt høringsvar som ble avgitt i januar.

Bemannings situasjonen i barnevernet, med høy turnover og vakanse er betydelig bedret sammenlignet med samme tid i fjor.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024					
Tjeneste	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Barneverntjeneste	327 118	-9 636	317 482	324 568	-7 086
Barnevernvakt	16 487	-1 951	14 535	14 535	0
Tiltak i familien	81 052	-1 347	79 705	78 293	1 412
Tiltak utenfor familien	554 511	-17 221	537 289	559 258	-21 969
Psykiske helsetjenester og tjenester til utviklingshemmede i inst. og familiehjem (Barnevernet)	0	0	0	489	-489
Sum	979 167	-30 155	949 012	977 143	-28 132

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024						
Byrådsavdeling	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
1-Byrådsleders avdeling	7 348	-420	6 928	7 528	-600	-8,2 %
2-Byrådsavdeling for finans	653	-84	570	570	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	3	-3	0	0	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	953 210	-29 649	923 562	951 532	-27 971	-2,9 %
90-Fellesposter - bykassen	17 952	0	17 952	17 513	439	2,4 %
Sum	979 167	-30 155	949 012	977 143	-28 132	-2,9 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 28 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket er 19,1 mill. til syv særlig kostnadskrevende plasseringer i barnevernet. Herunder to kommunale fosterhjem med privat kjøp av avlastningstjenester (-5,5 mill), ett kjøp av spesialisert fosterhjem fra kommersiell leverandør hvor kostnadene er høyere enn kommunal egenandel som betales ved kjøp fra Bufetat (-0,6 mill) og fire institusjonsplasser hos Bufetat med kostnader utover kommunal egenandel (-13,0 mill.).

Barneverntjenesten for enslige mindreårige flyktninger melder forventet merforbruk på 4,2 mill. da bosetting i fjor og i år er endret fra 5 per år til 28 i 2023 og forventning om 25 i 2024.

1,2 mill. av merforbruket skyldes økt behov for miljøterapi.

Videre er det et merforbruk på 2,5 mill. som følge av vektertjenester ved barnevernkontorene. Det er tidligere bevilget budsjett som dekker deler av året.

Det forventes 2,0 mill. i merkostnader som følge av Ukrainske flyktninger.

Under **byrådsleders avdeling** gjelder dette utgifter ved Kommuneadvokaten, som er prosessfullmektig for kommunen i saker om tvangsinngrep etter barnevernsloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Det meldes om et forventet merforbruk på kr. 0,6 mill. som skyldes økning i saksmengde og behov for kjøp av ekstern advokatbistand.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Reduksjon av varighet av hjelpetiltak	Effektivisering	-3 000
Kurs og konferanser	Kutt	-660
Kutt i kontorfaglig avdeling	Kutt	-430
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-439
Bosettingssaken 2024 - Enslige mindreårige	Tilpasning til aktivitetsnivå	4 211
Digibarnevern	Tilpasning til aktivitetsnivå	350
Fosterhjem, miljøterapeutiske tiltak og institusjonsplasser	Tilpasning til aktivitetsnivå	19 300
Lavterskeltjenester til ukrainske barn, unge og deres familier	Tilpasning til aktivitetsnivå	1 952
Sikkerhet, vektertjenester ved barnevernstjenestene	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 500
Sum		23 784

Reduksjon av varighet av hjelpetiltak

For besparelsen forutsettes det at forsvarlighet alltid skal vurderes i hvert tilfelle, og skal sikres i hvert tiltak. For å realisere besparelsen er målet å jobbe kvalitativt bedre med nettverk- og familiearbeid. Tiltak med redusert effekt avsluttes raskere. Gjennomsnittlig tid i tiltak ligger i dag betydelig over styringsindikatorene på 8-18 måneder. Ved reduksjon i snitt lengde på tiltak til 18 måneder blir innsparing på 3 millioner i 2024. Tiltaket omhandler også en vurdering av omfang, altså timeantall.

Kurs og konferanser

Som følge av restriktiv praksis for kurs og samlinger forventes det reduserte utgifter i 2024.

Kutt i kontorfaglig avdeling

Det skal gjennomføres en helhetlig evaluering, og oppgavegjennomgang i kontorfaglige avdelinger. Det forventes effektiviseringsgevinst etter sammenslåing av tjenester i Familiens hus.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

01B	Skole	-	1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	-	0,22
02	Barnevern	-	0,44
03A	Tjenester til eldre	-	5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	-	1,78
03D	Psykisk helse	-	0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	-	0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-	0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	-	1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	-	0,38
05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Bosettingssaken 2024 - Enslige mindreårige

Barneverntjenesten for enslige mindreårige flyktninger har merforbruk på -4,2 mill. Årsaken til dette er en vekst i bosettingen fra 5 bosatte flyktninger til henholdsvis 29 bosatte i 2023 og 25 forventede bosatte i løpet av 2024. Dette innebærer behov for en styrkning på 1,5 mill av denne tjenesten. Det er

også lagt inn et kutt på 2,7 mill. på grunn av tidligere forventet nedgang i aktivitet. Dette kan ikke realiseres siden det har vært vekst i aktivitet. Byrådet foreslår derfor å styrke budsjettet tilsvarende aktivitetsnivå med 4,2 mill.

Digibarnevern

Prosjektet DigiBarnevern er forsinket og det påløper derfor ekstra prosjektkostnader knyttet til innføringsaktiviteter. Utvidet prosjektperiode er et resultat av forsinkelser i utvikling og innføring av DigiBarnevern-leveransene. Innføring av fagsystemet Modulus Barn som skal erstatte Familia er forsinket som følge av behov for ferdigstilt grunnlag fra forbedringsarbeidet i barnevernet.

DigiBarnevern-leveransen består i å innføre Modulus Barn som skal erstatte fagsystemet Familia, etablere innbyggertjenester og Rapporteringsbank til Bufdir.

Det er ved innføringen kommet en endringsordre for å sikre nødvendig funksjonalitet relevant for Barnevernvakten. Tiltaket sikrer både statistikk over saker hvor Barnevernvakten er involvert og reduserer risiko for alvorlige feil. Utgiften er en engangsutgift i 2024 på 350 tusen.

Byrådet foreslår å øke budsjettet for å sikre nødvendig funksjonalitet.

Fosterhjem, miljøterapeutiske tiltak og institusjonsplasser

Det er behov for økt budsjett til fosterhjemsplasseringer, miljøterapeutiske tiltak, og fire institusjonsplasser hos Bufetat med kostnader utover kommunal egenandel. Behovet skyldes at det er flere som har rett til tjenestene, og flere med rett til mer omfattende tjenestebehov.

Byrådet foreslår derfor å styrke budsjettet tilsvarende aktivitetsnivå med 19,3 mill.

Lavterskeltjenester til ukrainske barn, unge og deres familier

Familier og barn har fått familieveiledning og samtaler for å bearbeide traumer som følge av krig. Opplevelsen er at flyktninger er mer traumatiserte og har større hjelpebehov enn tidligere. Det er estimert merutgifter på 2,0 mill. som følge av krigen i Ukraina.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende de estimerte kostnadene.

Sikkerhet, vektertjenester ved barnevernstjenestene

Alle fire barneverntjenestene har innført vektertjenester ved barnevernskontoret. Budsjettet er tidligere styrket med 2,6 mill. til tiltaket. Det er behov for ytterligere 2,5 mill. til helårsdrift for tiltaket.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet med 2,5 mill. for å videreføre tiltaket fremover. Byrådet forutsetter at behovet for – og omfanget av tiltaket periodisk vurderes.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten	8 300	8 300	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten	10 000	10 000	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Bosetting av flyktninger 2023 - Enslige mindreårige	8 300	8 300	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Ny institusjon ble etablert og satt i drift i 2023, med videreføring til 2024.
Ekstern gjennomgang av kommunikasjon til og fra barnevernet	500	500	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Sum	28 225	28 225	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

DigiBarnevern	4 500	4 500	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Nødvendig tilpasning av integreringsaktivitet	-2 700	0	-2 700	Bystyret har fattet vedtak om å bosette 25 enslige mindreårige, og ikke 5 som var forutsetningen for budsjettreduksjonen i handlings- og økonomiplan. Det forventes derfor at budsjettreduksjonen ikke kan realiseres.
Samlokalisering - Barnevernstjenesten Fana Ytrebygda	200	200	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Bosetting av flyktninger 2024 - Enslige mindreårige	7 500	5 000	2 500	Det jobbes med å fremskaffe egnet bolig i markedet til en ny institusjon med fire plasser for enslige mindreårige i Bergen. Det kan ta noe tid før en bolig som oppfyller behov/krav er på plass. Det forventes derfor at ikke alle midlene vil medgå til formålet.
Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården	650	650	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Reduserte energiutgifter i kommunen	-807	-807	0	Forutsetningen om lavere energiutgifter i 2024 er fortsatt beste estimat, og det forventes at nedjusteringen i budsjett vil realiseres.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-252	-252	0	Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	9 091	9 291	-200	
Nye tiltak				
Innføre modellen «Dialogprosess» som pilot	1 000	1 000	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Krav om masterutdanning i barnevernet	2 625	2 625	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Ansatte i barnevernstjenesten med relevant master gis innplassering i masterkode med tilhørende avlønning.
Sum	3 625	3 625	0	
Nye engangstiltak				
Traineestillinger i barnevernet	2 400	2 400	0	Tiltaket iverksettes etter planen på slutten av året, og midlene forventes å medgå til formålet.
Sum	2 400	2 400	0	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-348	-348	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-348	-348	0	
Sum tiltak	42 993	43 193	-200	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Kommunen fremmer medvirkning for barn, unge og deres familier	Andel barn flyttet til slekts- og nettverksfosterhjem siste tertial	70,0 %	85,0 %	<p>Dette er et godt resultat for 1.tertial 2024, som gir en forventning om at årsmål vil bli nådd med god margin. Det er et resultat av et målrettet arbeid i tråd med gjeldende regelverk og føringer, samtidig med at det har vært få flyttinger der mange har kunnet flytte til slekt og nettverk.</p>
		Antall barn som har fått gjennomført familieråd siste tertial	140	70	<p>Måloppnåelse er ikke oppfylt. Forventet resultat er 70 barn og unge med familieråd ved årsslutt. Tjenestene jobber for at flere familier skal takke ja til dette tilbudet, men fortsatt er det mange som ikke ønsker familieråd.</p>
		Kommunens ressurser benyttes likeverdig og bærekraftig	Andel barn med vedtak om hjelpetiltak der hjelpen fås fra Barne- og familiehjelpen pr. dato	50,0 %	34,0 %
		Andel barn med vedtak om hjelpetiltak der hjelpen fås fra Utekontaktens tiltaksavdeling pr. dato	35,0 %	24,0 %	<p>Hjelpetiltak i Utekontakten kan forebygge mer omfattende og inngripende tiltak og har gode resultater. Andelen barn med vedtak om hjelpetiltak ligger under målet for 2024. Hovedårsaken er en økning i antall barn og unge med hjelpetiltak med store og sammensatte utfordringer, som har lagt press på tiltakets kapasitet innenfor vedtatt budsjetttramme.</p>

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
		Andel barn med vedtak om plassering som bor i institusjon pr. dato	10,0 %	13,0 %	Bergen kommune arbeider med å følge tett opp barn og unge som bor i institusjon for å sikre at bo- og omsorgsbehovet er riktig til enhver tid. Antall plasseringer er gradvis redusert i løpet av de siste årene, men det er fremdeles barn og unge som har komplekse utfordringer og behov for institusjonstilbud utover anslått mål. Brudd på bistandsplikt fra Bufetat grunnet mangel av institusjonsplasser har også bidratt til det lave tallet.
		Andel hasteflyttinger drøftet i Tverretatlig hasteteam siste tertial	60,0 %	18,0 %	Tverretatlig hasteteam er en god ordning for brukerne og det er derfor satt et ambisiøst mål for bruken av dette. Det er et viktig grep for å forebygge akutte plasseringer, og samtidig sikre likeverdige faglige vurderinger på tvers av barnevernstjenestene. Behovet for raske beslutninger og press på tjenestene har gjort at det målet ikke har vært nådd første tertial for denne indikatoren. Etat for barn og familie vil jobbe aktivt for å bruke slike team i større grad fremover.

03A-Tjenester til eldre

Om tjenesteområdet

Tjenesteområde 03A omfatter kommunale helse- og omsorgstjenester for hjemmeboende innbyggere over 65 år og beboere i helseinstitusjoner.

Helsetjenester og praktisk hjelp i hjemmet, avlastningstilbud og aktivitetstilbud er eksempler på tjenester som kommunen tilbyr hjemmeboende eldre med ulike helseutfordringer og nedsatt funksjonsevne. Et mangfoldig tilbud bidrar til at flere kan bo hjemme lenger.

Bergen kommune har ulike typer omsorgsboliger og helseinstitusjoner. Behandlingsentre tilbyr korttidsopphold, og sykehjem tilbyr langtidsopphold.

Det er en del brukere under 65 år som finansieres over tjenesteområdet «Tjenester til eldre (03A)», men som skulle vært finansiert på andre tjenesteområder. Dette gjelder tjenester som skulle vært utgiftsført på tjenesteområdene: «Tjenester til rus-avhengige og bostedsløse (04A)», «Psykisk helse (03D)» og «Tjenester til funksjonshemmede (03B)». Det arbeides med å finne løsninger for å korrigere dette. I dag løses dette delvis med internfakturering mellom tjenesteområdene.

Utvikling og utfordringer

Helsepersonellkomisjonens rapport [NOU 2023:4, Tid for handling](#), viser tydelig de store utfordringene vi står overfor i møte med en voksende eldrebefolkning og svakere utvikling i tilgjengelig arbeidskraft.

Hjemmetjenesten og sykehjemmene har flere hundre ledige stillinger som de ikke klarer å besette. I tillegg er sykefraværet svært høyt. I februar var sykefraværet 14% i Etat for hjemmebaserte tjenester og 14,5% i Etat for sykehjem. Det er krevende for tjenestene å drifte med et så høyt fravær i tillegg til mange ubesatte stillinger. Kombinasjonen høyt sykefravær og mange ubesatte stillinger medfører at enhetene bruker for mye overtid og vikarbyrå.

Gjennom et nytt nærværprosjekt vil byrådet ta ned sykefraværet i tjenestene. I budsjettet for 2024 og 2025 er det satt av fire millioner kroner til prosjektet.

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO) jobber med rekrutteringstiltak i henhold til vedtatt [Strategisk rekrutteringsplan](#) og [Strategisk plan for utvikling av heltidskultur](#). Etatene tilstreber å øke deltidsstillinger til heltidsstillinger ved å innføre langvakter og årsturnus.

Det er etablert en rekrutteringspatrolje som representerer kommunens helse- og omsorgstjenester på messer og utdanningsinstitusjoner. Målet er å møte og inspirere unge mennesker til å velge en karriere innen helsesektoren.

[KS-prosjektet Tørn](#) ser på hvordan fordeling av oppgaver, organisering av arbeidstid og kompetanseheving kan bidra til en mer bærekraftig helsesektor med tanke på helsepersonell. Etat for hjemmebaserte tjenester og Etat for sykehjem deltar i prosjektet med oppgavedeling og mulighetene for å rekruttere ansatte med andre typer kompetanse.

For at innbyggerne i Bergen skal kunne bo lengst mulig i eget hjem og leve selvstendige liv, er forebygging og rehabilitering viktige strategier. Helseteknologi bidrar også til at innbyggere med redusert funksjonsevne klarer seg bedre i hverdagen. Kommunens tverrfaglige [Vurderingsteam](#)

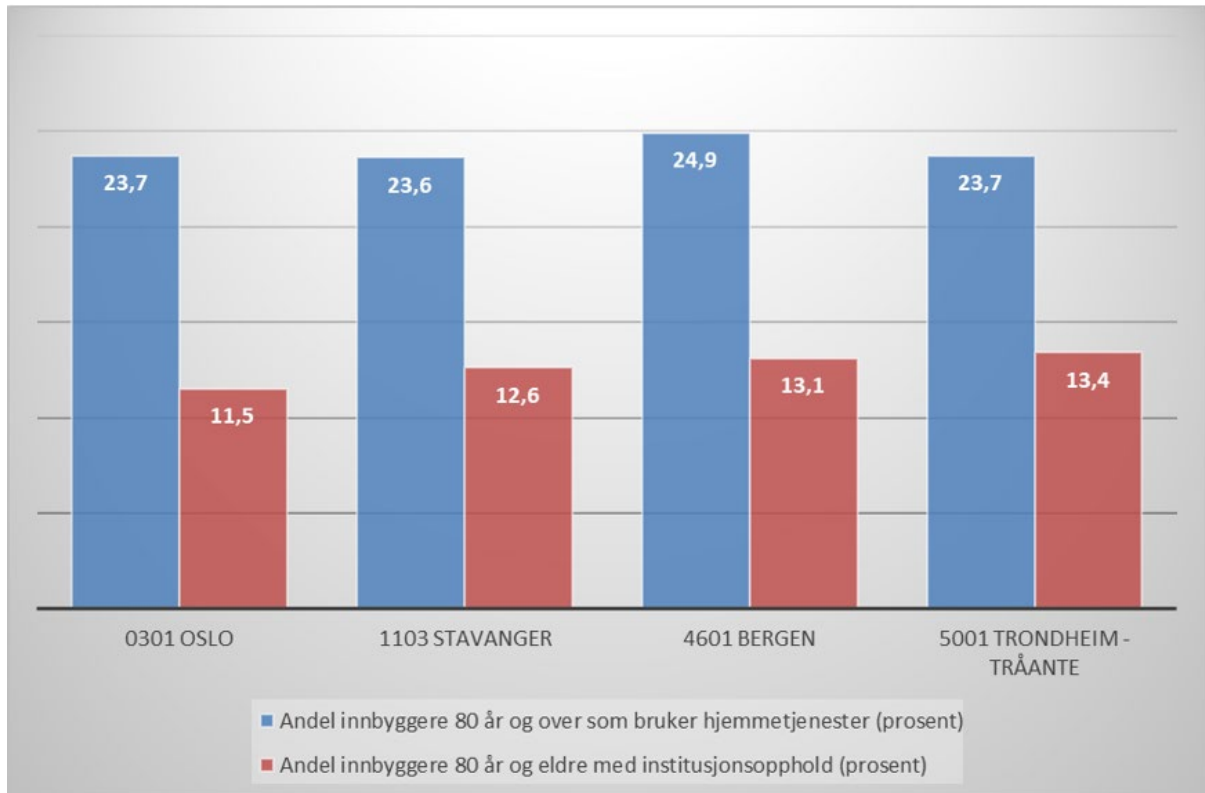
kartlegger hjelpebehovet til nye søkere av helse- og omsorgstjenester. Om lag 23 % av alle som søker hjelp, klarer seg selv uten videre tjenester etter at vurderingsteamene har hjulpet dem. I tillegg får mange en mer målrettet hjelp enn de i utgangspunktet søkte om.

Figur 1 under, viser at 24,9% av innbyggerne i Bergen over 80 år, hadde en eller annen form for hjemmetjenester i 2023. Dette er en nedgang på 0,3 prosentpoeng sammenlignet med 2022, og hele 5,3 prosentpoeng sammenlignet med 2015. Det samme utviklingstrekket ser vi også i Oslo, Stavanger og Trondheim. Bergen har fremdeles høyere andel innbyggere 80 år og eldre med hjemmebaserte tjenester, sammenlignet med de tre andre storbykommunene.

Årsaksforholdene til nedgangen er trolig sammensatt. Både folkehelse rapporten [Helse hos eldre i Norge \(2023\)](#) og [Folkehelseprofilene for 2024](#) peker på at eldre totalt sett er friskere og har bedre funksjon i dag enn tidligere. Det at kommunens helse- og omsorgstjenester har lyktes med å dreie fokus fra kompensierende tjenester til økt fokus på tidlig innsats, rehabilitering og hjelp til selvhjelp, kan også forklare noe av nedgangen. I tillegg vil aldersvennlige boliger og bomiljø, bidra til at eldre med funksjonsnedsettelse kan klare seg lengre uten hjelp fra hjemmetjenesten.

Tildeling av hjemmetjenester må sees i sammenheng med tildeling av andre typer tjenester, som for eksempel sykehjemstjenester. Figur 2 under, viser at 13,1 prosent av innbyggerne 80 år og eldre i Bergen, bor på sykehjem. Dette er en nedgang på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med 2022. Bergen ligger litt lavere enn Trondheim i andel innbyggere 80 år og eldre på sykehjem, men over Oslo og Stavanger.

Figur 2: Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmesykepleie eller bor på sykehjem, Kilde: KOSTRA, tabell 12209

Bergen kommune tilbyr tilrettelegging av private boliger og har omsorgsboliger med livsløpsstandard til utleie. Beboerne i omsorgsboliger får nødvendig bistand fra hjemmetjenestene og har fellesareal med miljøtilbud. I tillegg har kommunen boliger med stedlig bemanning, som omsorgssenter, omsorg pluss boliger, bofellesskap og bokollektiv.

Bergen kommune har kommunale og private ideelle sykehjem. Om lag 20 prosent av sykehjemsplassene er korttids- og rehabiliteringsplasser på behandlingssenter. Byrådets mål er å øke sykehjemskapasiteten:

- Rehabilitering av Hordnestunet skal stå ferdig i 2025 til 20 beboere.
- På tomten til Midtbygda sjukeheim skal det bygges et behandlingssenter med 100 plasser som etter planen skal stå ferdig i 2027.
- På tomten til Slettemarken sykehjem skal Fageråshjemmet bygges med 100 sykehjemsplasser. Estimert ferdigstillelse i 2028.
- Frieda Fasmers minne med 66 plasser skal erstattes av et nytt bygg med 90 plasser. Sykehjemmet skal være ferdig i desember 2028.
- Bergen kommune har inngått en intensjonsavtale med Stiftelsen Betanien Bergen om å realisere et nytt sykehjem i Fyllingsdalen, ved ombruk og ombygging av to eksisterende bygg.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Åpne aktivitetstilbud eldre	25 683	-1 068	24 615	25 334	-719
Dagsenter eldre	85 265	-8 372	76 893	77 759	-866
Miljøtiltak i bolig	46 764	-5 016	41 748	42 431	-683
Andre velferdstiltak eldre	104 183	-45 404	58 779	58 678	101
Hverdagsrehabilitering	20 385	-816	19 569	19 569	0
Sykehjem døgnopphold eldre	2 728 136	-580 245	2 147 891	2 142 059	5 833
Dagopphold	0	0	0	0	0
Aldershjem døgnopphold	0	0	0	0	0
Utskrivningsklare pasienter i somatiske sykehus	5 719	0	5 719	5 719	0
Hjemmesykepleie eldre	0	0	0	3	-3
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger eldre (omsorg+)	172 073	-11 641	160 432	164 205	-3 773
Praktisk hjelp og bistand eldre	153 998	-76 296	77 703	79 037	-1 334
Personlig assistent (BPA) - eldre	33 189	0	33 189	33 114	75
Hjemmesykepleie eldre	1 212 104	-78 511	1 133 593	1 184 165	-50 572
Byggdrift sykehjem	405 585	-25 120	380 465	356 449	24 016
Byggdrift aldershjem	261	-63	198	198	0
Byggdrift omsorgsboliger	105 892	-97 791	8 101	8 451	-350
Byggdrift Heldøgnsbemannede omsorgsboliger (omsorg+)	33 018	-58 848	-25 830	-25 783	-47
Byggdrift trygdeboliger	14 229	-26 657	-12 428	-12 428	0
Sum	5 146 484	-1 015 847	4 130 637	4 158 959	-28 322

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
1-Byrådsleders avdeling	0	0	0	0	0	0,0 %
2-Byrådsavdeling for finans	373 948	-196 058	177 890	173 531	4 359	1,2 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	4 703 306	-818 689	3 884 616	3 923 127	-38 511	-0,8 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	4	-4	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	0	0	0	0	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0	0	0	0	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1 442	0	1 442	1 442	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	67 789	-1 100	66 689	60 855	5 834	8,6 %
Sum	5 146 484	-1 015 847	4 130 637	4 158 959	-28 322	-0,6 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg melder merforbruk på tjenesteområdet.

Merforbruket knytter seg til betydelige rekrutteringsutfordringer i Etat for sykehjem og Etat for hjemmebaserte tjenester. Dette medfører store utgifter til overtid og kjøp av dyre vikarløsninger. Sykefraværet er fortsatt svært høyt, med et gjennomsnitt på ca. 14 % i første kvartal.

For å møte behovet for bemanning i sommermånedene, og opprettholde lovpålagte tjenester i ferieavviklingen er det i 2024 videreført en ordning om sommergodtgjørelse. Ordningen gir ansatte som binder seg til arbeid i feriemånedene en særskilt godtgjørelse utover vanlig turnustillegg. Utgifter knyttet til sommergodtgjørelse er hensyntatt i prognosen.

Merutgifter til ressurskrevende brukere på sykehjem og brukerstyrt personlig assistent (eldre) blir delvis kompensert av avregning ressurskrevende brukere 2023 på 8,8 mill. Dette er et engangsbeløp.

Innenfor hjemmebaserte tjenester er det i tillegg en betydelig ikke-kompensert prisvekst på en rekke varer og tjenester. I første omgang gjelder det husleie og transport. Her er det først og fremst det økte rentenivået og den generelle prisveksten som er årsaken.

Av merforbruket utgjør Ukraina utgifter 4,86 mill.

Byrådsavdeling for finans melder at prognosen per 31.12 viser et forventet mindreforbruk på kr. 4,7 mill. Det er lagt til grunn prisprognose for kraftpriser for prisområde NO5 (Bergen) fra Fjordkraft per 8.04.24, fjernvarmepriser som følger utviklingen i kraftmarkedet og gasspriser som følge av krigen i Ukraina. Prognosen per 8.04.24 viser at prisene er lavere enn hva som er lagt til grunn i budsjettet for 2024. Prognosen hensyntar ellers at det vil komme en økning i nettleie og fjernvarme fra henholdsvis 1. april og 1. mai på ca. 8 %.

Byrådsavdeling næring, kultur og idrett forventer balanse på tjenesteområde 03A Tjenester til eldre ved årsslutt.

Tilskudd utbetales i henhold til Bystyrets vedtak.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Multidose - effekt av økt utbredelse	Effektivisering	-10 000
EBE - reduserte energikostnader	Lønns- og prisvekst mv.	-4 700
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-5 834
Ekstraordinær sommergodtgjørelse BEHO 2024	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 897
Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger	Tilpasning til aktivitetsnivå	4 860
Oppbudsjettering av hjemmebaserte tjenester	Tilpasning til aktivitetsnivå	30 000
Reduserte energiutgifter	Tilpasning til aktivitetsnivå	-14 100
Sum		3 123

Multidose - effekt av økt utbredelse

Det er ca. 2.700 brukere som får bistand til legemiddelhåndtering. Det er nå utviklet en løsning som gjør at leverandørene av multidose (ferdige pakkede doser av legemidler til den enkelte bruker) kan ta i mot e-resept. Det forventes at utbredelsen av dette vil gi vesentlige kostnadsbesparelser i Etat for hjemmebaserte tjenester, og byrådet foreslår at budsjettet justeres tilsvarende.

EBE - reduserte energikostnader

Prognosen for energiprisene for 2024 fra kommunens strømlleverandør Fjordkraft, gir en forventning om et mindreforbruk per 31.12. Midlene foreslås tilbakeført bykassen.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02

12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Ekstraordinær sommergodtgjørelse BEHO 2024

For å møte behovet for bemanning i sommermånedene, og opprettholde lovpålagte tjenester i ferieavviklingen er det i 2024 videreført en ordning om sommergodtgjørelse. Ordningen gir ansatte som binder seg til arbeid i feriemånedene en særskilt godtgjørelse utover vanlig turnustillegg. Utgifter knyttet til sommergodtgjørelse er hensyntatt i prognosen.

Ordningen gir merkostnader i tjenestene, men forventes å bidra til en stabil sommeravvikling.

Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger

I tillegg til å gi tjenester til flyktninger fra Ukraina som bosettes i Bergen gis det også tjenester til flyktninger som kommer til statlig mottak i Bergen og til ukrainske pasienter som får behandling på Haukeland universitetssykehus som en del av luftbroen. Her følger det også med pårørende.

På tjenesteområdet 03A Tjenester til eldre er kostnadene på 4,86 mill. hvor 0,94 mill. er til å dekke 1,5 årsverk på Vurderingsteam under Etat for Vurdering og rehabilitering og 3,92 mill. til Etat for Hjemmebaserte tjenester som har gitt helsehjelp med totalt 1200 timer ut mars i år.

Av beløpet på 9,2 millioner til tjenesteområdet 05A Forebyggende helsearbeid utgjør 2,7 millioner til Senter for migrasjonshelse for å ivareta bosetting av 1000 flyktninger, 0,9 mill. til Frisklivsentralen til kurs for ukrainske flyktninger og 5,6 millioner på smittevernkontoret for å dekke avviklingskostnader på mottakssenter Flesland 4,1 mill. og to årsverk som følger opp ukrainske flyktninger 1,5 mill.

På tjenesteområdet 05B Behandling og rehabilitering er det kostnader knyttet til et årsverk på fysioterapitjenesten under Etat for vurdering og rehabilitering med kr 606.000.

Bergen kommune mottar ikke i 2024 lenger Helsetilskudd på 8,640 millioner da transittmottaket på Flesland ble lagt ned den 01.01.24. Kommunen mottar en vertskommune kompensasjon for antall mottaksplasser som er beregnet til å utgjøre 7,9 millioner i 2024. Denne inntekten er hensyntatt i prognosen.

Det ble lagt ned statlige mottaksplasser i Bergen i mars i år hvor noen nye mottaksplasser ble etablert på Vestlandsheimen. Senter for migrasjonshelse har med bakgrunn i nedleggelse av statlige mottaksplasser

redusert antall årsverk som følger opp ukrainske flyktninger fra 55 årsverk til 29,5 årsverk fom 1 juli i år. I Budsjettet for 2024 fikk Senter for migrasjonshelse et bruttobudsjett på 28.640 mill. for å gi helsehjelp til ukrainske flyktninger.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende de forventede utgiftene.

Oppbudsjettering av hjemmebaserte tjenester

Etat for hjemmebaserte tjenester har hatt merforbruk over flere år. Kombinasjonen av høyt sykefravær (14 %), mange ledige stillinger og mangel på helsepersonell fører til høyt forbruk av overtid og kjøp av vikartjenester.

Det er krevende å drifte tjenesten med et så høyt sykefravær og i tillegg ha så mange ubesatte stillinger. Byrådet foreslår å styrke budsjettet for delvis å kompensere for de økte utgiftene.

Reduserte energiutgifter

I 2023 ble de privat-ideelle virksomhetene, som etter avtale driver sykehjem og tjenester for psykisk utviklingshemmede i Bergen, kompensert for økte strømutfgifter på samme måte som den statlige strømstøtten til frivillige organisasjoner. Dette ble forankret/vedtatt i revidert budsjett 2023.

Budsjettmessig ble kompensasjonen for økte strømutfgifter videreført i 2024-budsjettet. Det fremgår ikke eksplisitt i budsjettokumentet at ordningen er videreført i 2024. Byrådet foreslår at ordningen gjennomføres med tilsvarende regelverk som den nasjonale ordningen med "Strømstøtte for frivillige lag og organisasjoner" som administreres av Lotteri og stiftelsestilsynet. Det innebærer at kommunen dekker 90 % av prisforskjellen mellom 73 øre per kWt og timesprisene. Lotteri og stiftelsestilsynet beregner en støttesats per måned som benyttes i beregningen av støtten til den enkelte institusjon.

Strømprisen så langt i 2024 og prognosene for resten av året, viser en lavere strømpris enn det som ble forutsatt da denne kompensasjonen ble budsjettet, og byrådet foreslår å justere ned denne budsjettposten.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Reduserte energiutgifter i kommunen	-12 206	-12 206	0	Energiutgiftene er reduserte.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-13 910	-18 610	4 700	Det er beregnet et mindreforbruk på tjenesteområdet utover hva som ble lagt til grunn i arbeidet med handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	4 800	4 800	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
			besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Privat ideelle virksomheter - økte lokalkostnader	2 000	2 000	0 De økte kostnadene er påløpt.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-3 200	-3 200	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Landås Menighets eldresenter - Konseptvalgsutredning	-300	-300	0 Arbeidet startet opp i 2023, og vil bli avsluttet i 2024. Reduksjonen som framkommer skyldes at det forventes brukt mindre i 2024 enn i 2023.
Sum	-22 816	-27 516	4 700
Kutt			
Redusere planlagte helsevikarstillinger i Bemanningstjenester	-1 000	-1 000	0 Tiltaket er innarbeidet i rammen.
Sum	-1 000	-1 000	0
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Tomtesøk 2 nye sykehjem	3 400	4 800	-1 400 Utgiftene påløper i EFU
Sum	3 400	4 800	-1 400
Nye tiltak			
Økte tjenester til hjemmeboende	69 700	69 700	0 Tjenesten til hjemmeboende brukere er styrket. Må sees i sammenheng med "Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder".
Metodisthjemmet - Tilbygg og rehabilitering	24 625	24 625	0 Utvidet drift ved sykehjemmet startet opp i januar 2024
Forprosjekt - nytt pleie og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	2 500	2 500	0 Prosjektleder er engasjert.
Styrket grunnbemanning sykehjem	25 000	25 000	0 Midlene er fordelt, ansettelsesprosessene er i gang
Sykehjemsprester - gjenopptar avtale	750	750	0 Avtalen er gjenopptatt.
Tilpasninger til nasjonale e-helseløsninger	2 000	2 000	0 Flere prosjekter er under oppstartning.
Skifte trygghetsalarmer - oppgradere fra 2G til 4G	2 380	2 380	0 Utsiftingen av trygghetsalarmer er påbegynt, og vil bli avsluttet i 2025.
Behandlingssentre - Styrket grunnbemanning	15 000	15 000	0 Midlene er fordelt, ansettelsesprosessene er i gang
Slettemarken sykehjem - utvidet drift	16 900	16 900	0 Tiltaket er startet opp.
Åsaheimen - Nytt sykehjem	5 800	5 800	0 Sykehjemmet startet opp våren 2023, og beløper gjelder helårseffekten av dette.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Midtbygda sjukeheim - avvikling	-6 500	-6 500	0 Sykehjemmet ble avviklet i våren 2023, og beløper gjelder helårseffekten av dette.
Sum	158 155	158 155	0
Effektivisering			
Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder	-13 000	-13 000	0 Tiltakene er iverksatt. Må sees i sammenheng med tiltaket "Økte tjenester til hjemmeboende".
Reversering av kutt i budsjettrammen til sykehjem	10 970	10 970	0 Tiltaket gjelder reversering av effektiviseringskravet "Reduserte utgifter til vikarer og overtid".
Oppgavegjennomgang i kommunen	-1 009	-1 009	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-340	-340	0 Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Reduserte utgifter til vikarer og overtid	-10 970	-10 970	0 Effektiviseringstiltaket ble reversert. Se linjen "Reversering av kutt i budsjettrammen til sykehjem".
Sum	-14 349	-14 349	0
Nye engangstiltak			
Nye avtaler med privatideelle sykehjem	1 000	1 000	0 Utgiftene vil påløpe høsten 2024
Prosjekt for mat på sykehjem	1 000	1 000	0 Prosjekt er under utarbeidelse
Sum	2 000	2 000	0
Sum tiltak	125 390	122 090	3 300

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Eldre skal få bo hjemme så lenge de mestrer det	Andel innbyggere 80-89 år som ikke bor i institusjon	92,8 %	92,2 %	Pr. 1. mai bor 92,2 % av innbyggerne i Bergen kommune i alderen 80-89 år utenfor institusjon. Dette er opp to tideler fra samme tidspunkt i fjor.
		Andel innbyggere 90 år og eldre som ikke bor i institusjon	74,9 %	74,8 %	Pr. 1. mai bor 74,8 % av innbyggerne i Bergen kommune i alderen 90 år og eldre utenfor institusjon. Dette er ned seks tideler fra samme tidspunkt i fjor, og skyldes noe færre innbyggere i alderen 90+ ved årsskiftet sammenliknet med året før.
		Øke mestring og selvstendighet	Antall brukere av lokaliseringsteknologi	350	321
		Antall brukere av medisineringsstøtte	450	338	Ved utgangen av 1. tertial har 338 brukere fått tjenesten medisineringsstøtte. Dette er 19 flere enn på samme tidspunkt i fjor.
		Antall brukere av trygghetspakker (unntatt røyksensor)	230	183	Ved utgangen av 1. tertial har 183 brukere fått tjenesten trygghetspakker. Dette er 76 færre enn på samme tidspunkt i fjor.
Norges grønneste storby	Reduserte utslipp av klimagasser fra kommunens bilpark	Andel el-biler i Etat for hjemmebaserte tjenester	97,0 %	96,6 %	Andel el-biler i Etat for hjemmebaserte tjenester er 96,6 % ved utgangen av 1. tertial. Dette er opp fra 95,6 % på samme tidspunkt i fjor.
Trygg økonomistyring	Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse	Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for hjemmebaserte tjenester (faste stillinger,	76,0 %	79,6 %	Etat for hjemmebaserte tjenester har pr. 1. tertial en gjennomsnittlig

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
		eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)			stillingsstørrelse på 79,6 %. Dette er opp fra 75,7 % på samme tidspunkt i fjor.
		Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for sykehjem (faste stillinger, eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)	78,0 %	76,4 %	Etat for sykehjem har pr. 1. tertial en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 76,4 %. Dette er opp fra 74,7 % på samme tidspunkt i fjor.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag

VB2024 Merknad 7. Prosjekt for mat på sykehjem - Bystyret ber byrådet om å iverksette et prosjekt om hvordan man kan styrke ernæringstilbudet på sykehjemmene i Bergen.

Beskrivelse status

Byrådet vil satse på flere lokale produksjonskjøkken på eksisterende og nye sykehjem, og er i gang med å se på hvordan dette kan realiseres, samt vurdere behovet for utredning. Byrådet har også startet prosess for å se på ulike modeller for hvordan ernæringsoppfølgingen kan styrkes.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett				
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- tal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.	
Engensenteret nytt sykehjem		IA	0	6 200	-		0	3 000	3 000	
ENØK-prosjekter		-	-	-	-	Løpende	7 833	6 461	-1 372	
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA	6 875	6 875	0	4.kv. 2024	2 263	2 263	0	
Fageråshjemmet - prosjektutvikling		IA	73 040	73 040	0	4.kv. 2024	13 955	13 955	0	
Frieda Fasmer, nytt sykehjem		IA	1 059 254	1 059 254	0	4.kv. 2025	10 329	15 600	5 271	
Haugatun flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA	0	10 841	-	4.kv. 2026	0	2 874	2 874	
Hordnestunet - oppgradering og ombygging	BY 311/23		70 000	70 000	0	4.kv. 2024	56 087	56 087	0	
IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet		-	-	-	-	Løpende	6 164	6 164	0	
Kalfaret sykehjem - oppgradering	BR 1239/2		20 000	20 000	0	2.kv. 2024	2 472	2 472	0	
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	BY 93/23		993 000	990 287	0	1.kv. 2027	246 358	287 000	40 642	
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA	45 760	45 760	0	4.kv. 2026	4 862	3 125	-1 738	
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	16 484	12 429	-4 055	
Sandsli bo- og aktivitetssenter	BY 275-16		823 400	9 666	9 488	178	Ferdig	178	0	-178
Sykehjem og Dagsentre - Oppgradering av uteområder		-	-	-	-	Løpende	7 109	4 109	-3 000	
Tilpasning av lokaler - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	5 146	5 146	0	
Åsaheimen	BY 295/17		549 800	646 581	661 271	-	Ferdig	22 910	37 600	14 690
Sum øvrige prosjekter							2 190	-250	-2 440	
Sum							404 340	458 034	53 693	

Statustekst investeringer

Engensenteret nytt sykehjem

Engensenteret (sykehjem) er et eksisterende sykehjem (med 54 korttidsplasser) som er i dårlig bygningsmessig forfatning. Både de tekniske og funksjonelle løsningene er til dels utdaterte, og det er behov for å utrede hvordan denne bygningsmassen og tomten best kan utnyttes til sykehjemsformål. Det blei i byrådssak 1047/24 besluttet å bevilge 6,2 mill. til å starte en konseptvalgutredning av Engensenteret nytt sykehjem. Midlene ble bevilget og overført fra sekkepost «Gjennomføring av konseptvalgutredninger» (tj.område 21). En KVU vil kunne gi svar på hvilke løsninger som det er mulig å gå videre med.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder. Et prosjekt ved Ladegården sykehjem er under ferdigstilling. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmepumpe. Dette forventes fullført i løpet av inneværende år.

Fageråshjemmet - prosjektutvikling

Basert på bystyrets vedtak sak 217/16 ble det besluttet å rive eksisterende Slettemarken sykehjem, omsorgsblokken og telenorbygget for å bygge Fageråshjemmet, et nytt sykehjem med 100 plasser. Planlagt byggestart er i 2025. Reguleringsarbeid pågår og planforslaget gjøres klar til 2. gangs behandling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen ligger i sekkepost inntil videre.

Frieda Fasmer, nytt sykehjem

Det er planlagt oppføring av et nytt sykehjem på nabotomten til Frieda Fasmers minne. Sykehjemmet skal inneholde 90 korttidsplasser, hvorav 20 plasser er avsatt til rehabilitering. Bygget vil også inneholde kafe og et uteområde som både innbyggere og brukere av sykehjemmet kan bruke. Regulering pågår. Forventet byggestart er i 2025/2026, avhengig av regulering. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Haugatun flerbruksbygg - prosjektutvikling

Prosjektet omhandler utvikling av et skisseprosjekt for et flerbruksbygg på Haugatun som skal romme både et sykehjem og en barnehage. Budsjettposten skal dekke kostnader for utvikling og planlegging av prosjektet og foreslås, på dette stadiet i prosjektutviklingen, flyttet fra tjenesteområde 01A Barnehage til tjenesteområde 03A Tjenester til eldre.

Hordnestunet - oppgradering og ombygging

Hordnestunet har utfordringer med hensyn til å oppfylle diverse brannkrav, herunder seksjoneringsvegger med mer. Det pågår en større utbedring av bygget slik at det kan tas i bruk til permanent sykehjem for pleietrengende pasienter med rushistorikk.

Kontrakt ble signert høsten 2023, og fremdriften er iht. til planen som da ble lagt. Prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av 4. kvartal 2024.

IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet

I 2024 vil denne sekkeposten i sin helhet bli benyttet til utskifting av aksesspunkter for trådløse nett på tjenestesteder.

Kalfaret sykehjem - oppgradering

Prosjektet gjelder etablering av nytt trappehus og heis ved Kalfaret sykehjem. Prosjektet er i en slutfase og det forventes at det fullføres innenfor gjeldende budsjetttramme.

Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg

Grunnet et stort vedlikeholdsetterslep på Midtbygda sjukeheim ble det i mars 2020, sak 115/20, besluttet at den beste løsningen er å rive den gamle sjukeheimen og etablere et nybygg. Midtbygda behandlingssenter vil ha 100 korttids plassar, kafé, dagsenter og rehabiliteringssenter. Åsaheimen og Midtbygda behandlingssenter vil ha flere felles funksjoner som parkering og resepsjon. Gjennomføringsvedtak ble fattet i mars 2023, sak 93/23, og valgt entreprenør startet opp i 4. kvartal 2023. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med framdriftsplan fra entreprenør.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det

bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Sykehjem og Dagsentre - Oppgradering av uteområder

Ved Sykehjemmene er det ofte store sansehager som krever oppfølging, og hvor det vil være behov for oppgradering for å få bedre funksjon i forhold til brukerne. Det er også utfordringer knyttet til uteområdet for andre tilbud til eldre og andre kommunale brukere.

To prosjekter er under oppstart ved henholdsvis Åstveit- og Ulset sykehjem. Videre er det under planlegging et tiltak ved Åsaheimen sykehjem. Det forventes ikke at de planlagte tiltakene vil ha behov for hele årets budsjettbevilgning, og byrådet anbefaler derfor at kr. 3 mill. inndras.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

I 2024 vil midlene bli benytte til ombygging av lokaler til hjemmebaserte tjenester (Ladegårdsgaten), ombygging ved Bergen Helsehus legekontor og ombygging av vaktrom og medisinrom ved Bergen Legevakt. Det er foreslått en oppjustering av rammen i 2024 på tjenesteområde 5B. Dette skyldes en helt nødvendig ombygging av lokaler til nye arealer for legevaktssentralen, slik at den kan få minimum 10 operatører.

Åsaheimen

Åsaheimen er et sykehjem i Åsane bydel med 100 sykehjemsplasser bygget på en tomt som grenser til Midtbygda sjukeheim. Offisiell åpning ble avholdt i mars 2023, og ferdigstillelse av utendørsanlegg gjennomført i løpet av 2023. De siste økonomiske forpliktelser er forventet ferdigstilt i løpet av 2024. I sak fremlagt for bystyret den 29.01.2020, sak 23/20 ble det vedtatt å justere totalramme til 673 millioner. Vedtaket ble fulgt opp i Handlings- og økonomiplan 2021-2024. I 2. tertial 2023 ble det utført en feilaktig nedjustering av budsjettet på 20 millioner. Nedjusteringen foreslås tilbakeført i revidert budsjett 2024. Forslaget til budsjettjustering påvirker ikke sluttprognosen for prosjektet og derfor heller ikke sluttmeldingen som er behandlet i 2024.

03B-Tjenester til funksjonshemmede

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tjenester til personer med ulike typer funksjonsnedsettelse som har utfordringer med å mestre daglige aktiviteter og delta sosialt og i samfunnet. Funksjonshemming kan oppstå dersom det i gitte situasjoner er et misforhold mellom den enkelte sine forutsetninger for funksjon og omgivelsenes krav. Dette gapet kan reduseres ved å sette inn tiltak som er rettet mot omgivelsene, den enkelte person eller oppgaven som skal løses.

Flere helse- og omsorgstjenester som personer med funksjonsnedsettelse har behov for, omtales under andre tjenesteområder. Vi viser spesielt til tjenesteområdet 03A Tjenester til eldre og tjenesteområdet 05B Behandling og rehabilitering.

De mest sentrale tilbudene innen tjenesteområde 03B Tjenester for funksjonshemmede er:

- Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) som er en alternativ måte å organisere praktisk bistand og opplæring på. BPA er rettet mot personer med langvarig og stort behov for personlig assistanse, både i og utenfor hjemmet. Målet med BPA-ordningen er å bidra til at personer med bistandsbehov får et aktivt og mest mulig uavhengig liv til tross for funksjonsnedsettelsen. BPA kan for mange være et viktig bidrag til likeverd, likestilling og samfunnsdeltakelse. Personer under 67 år og som har omfattende og varig bistandsbehov, har rettskrav på tjenesten. Bergen kommune har brukervalg på BPA, og brukerne kan velge kommunal eller privat leverandør. De fleste av brukerne velger privat leverandør. Om lag 20 prosent av brukerne er under 18 år.
- Bokollektiv/-fellesskap. Tjenesten er for voksne personer med funksjonsnedsettelse som ikke kan bo i eget hjem med tjenester. Det er tre bokollektiv med heldøgnsbemanning med til sammen 29 boenheter for målgruppen.
- Bergen kommune har avtale med Stiftelsen «Dagsenter for fysisk funksjonshemmede i Bergen», som tilbyr dagsenterplass til inntil 65 brukere/uke. Her legges det til rette for ulike aktiviteter tilpasset den enkelte bruker.
- Rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde er et lavterskeltilbud som gir bistand til personer med hørselshemming og døvblindhet som trenger informasjon, råd, veiledning og bistand. Mange av brukerne er tegnspråklige døve som ikke får dekket sitt behov for hjelp av andre instanser.
- Omsorgstønad er en økonomisk kompensasjon til privatpersoner f.eks. ektefelle eller pårørende, som tar seg av særlig tyngende omsorgsarbeid over tid. Hovedformålet er å bidra til best mulig omsorg og gjøre det mulig for privatpersoner å stå for arbeidet.
- Ledsagerbevis gir ledsager til personer med funksjonsnedsettelse fri adgang til offentlige kultur- og fritidsarrangement, samt offentlige transportmiddel som den funksjonshemmede ikke ville kunne nyttiggjøre seg uten bistand. Formålet er at personer med funksjonsnedsettelse som er helt avhengig av følge, skal ha anledning til å delta i samfunnet uten å måtte betale for ledsager. Ordningen er et virkemiddel for å forebygge isolasjon og bidra til økt livskvalitet for personer med funksjonsnedsettelse. Fra 2023 ble nedre aldersgrense for ledsagerbevis opphevet.

Utvikling og utfordringer

Det skal være godt å bo i Bergen for alle, uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, alder, livssyn og religiøs tilhørighet.

Arbeidet med å tilrettelegge for at personer med funksjonsnedsettelse kan leve gode liv er et viktig likestillingstiltak som byrådet er opptatt av å videreutvikle med et tydelig brukerperspektiv.

Personer som har behov for omfattende og langvarig bistand i dagliglivet på grunn av funksjonsnedsettelse, kan få brukerstyrt personlig assistent (BPA). Per 31.12.2023 hadde 145 brukere vedtak om BPA. Dette er en økning på 26 prosent sammenlignet med samme tidspunkt året før. Det har siden 2019 vært en markant økning i antall brukere med BPA, noe som har medført en sterk kostnadsvekst knyttet til BPA-ordningen.

Kommunen har tre bokollektiv for personer med omfattende fysisk funksjonsnedsettelse, med til sammen 29 boenheter. 16 av disse boenhetene var tidligere plassert på Midtbygda sjukeheim som nå er avviklet, og er fra februar 2023 midlertidig flyttet til Åsaheimen. Det planlegges for et nytt permanent bofellesskap for disse 16 beboerne. Det har vært en utfordring å finne egnede tomter hvor dette prosjektet kan realiseres.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024					
Tjeneste	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Dagsenter funksjonshemmede	3 430	-101	3 329	3 329	0
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	5 085	-5	5 080	5 080	0
Sykehjem døgnopphold funksjonshemmede	35 512	-300	35 212	35 212	0
Praktisk hjelp og bistand funksjonshemmede	0	0	0	0	0
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger - funksjonshemmede	39 817	-10 422	29 395	29 395	0
Personlig assistent (BPA)	187 861	-31 224	156 637	172 238	-15 602
Hjemmesykepleie funksjonshemmede	-500	-1	-500	-500	0
Byggdrift bofellesskap for funksjonshemmede	344	-2 284	-1 940	-1 904	-36
Sum	271 549	-44 336	227 213	242 851	-15 638

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024						
Byrådsavdeling	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
2-Byrådsavdeling for finans	344	-2 284	-1 940	-1 904	-36	-10,5 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	264 334	-42 052	222 282	237 884	-15 602	-5,9 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	171	0	171	171	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	6 700	0	6 700	6 700	0	0,0 %
Sum	271 549	-44 336	227 213	242 851	-15 638	-5,8 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse omsorg melder merforbruk på tjenesteområdet.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) er en tjeneste som øker i omfang. Vedtak om BPA erstatter i liten grad andre tjenester, så alle nye vedtak medfører en ren aktivitetsvekst.

Prognosen inneholder utgifter til BPA-brukere med iverksatte tiltak, og estimat på nye brukere. Det forutsettes at vekst i antall brukere og gjennomsnittlig vekst i vedtakstimer blir lik veksten foregående år.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjetjustering		2024
BPA - vekst i nye brukere og timer	Tilpasning til aktivitetsnivå	7 801
Sum		7 801

BPA - vekst i nye brukere og timer

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) er en lovpålagt tjeneste etter helse- og omsorgstjenesteloven som gis personer med et omfattende behov for personlig assistanse.

BPA er en rettighet for personer som fyller lovens krav. Brukeren velger selv en av leverandørene som kommunen har avtale med, og det utbetales et fast beløp per time bistand som gis. Kommunen har svært lite handlingsrom med tanke på utmåling av tjenesten, og kostnadene som påløper.

Bergen kommune mener i tråd med flertallet i rapporten "Selvstyrt er velstyrt" (NOU) at dette ikke bør være en kommunal tjeneste, men inntas som en rettighet i Folketrygdloven.

Veksten i tjenesten knytter seg både til vekst i antall brukere og omfang tjenestetimer pr bruker. Vedtak om BPA erstatter i liten grad andre tjenester, og vekst i antall brukere og omfang tjenestetimer regnes som ren aktivitetsvekst.

Byrådet foreslår at budsjettet styrkes.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose budsjett	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	50 320	50 320	0	Beløpet gjelder videreføring av styrking i revidert budsjett 2023. Veksten i BPA-utgifter fortsetter og utgiftene har påløpt.
Barnekoordinator	8 900	8 900	0	Ansettelser pågår.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	1 720	1 720	0	Veksten i utgifter påløper slik som forventet.
Sum	60 940	60 940	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Reduserte energiutgifter i kommunen	-61	-61	0	Energiutgiftene er reduserte.
Sum	-61	-61	0	

Kutt

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Gjennomgang av utmålingspraksis	-1 970	0	-1 970	De har vært gjennomført en gjennomgang av utmålingspraksis, slik som forutsatt. Det har vært møter med relevante aktører, blant annet Statsforvalteren.
Sum	-1 970	0	-1 970	

Sum tiltak	58 909	60 879	-1 970	
-------------------	---------------	---------------	---------------	--

Investeringer

Beløp i 1000

Investing	Saksre f. v/gj.føring s- vedtak	Totalbudsjett				Årets budsjett			Forsl ag til bud.endr.
		Bud. 115 000	Vedtatt 19 209	Totalprognose 19 209	Avvik 0	Estimert 3.kv. 2027 al	Justert budsjett t	Årsprognose 3 400	
Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelser									
Sum						-41	3 400	3 441	

Statustekst investeringer

Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse

Det skal etableres et bofellesskap med 16 boenheter samt tilhørende personalbase, tiltenkt unge funksjonshemmede. Beboergruppen er i dag lokalisert på Åsaheimen. Byggestart er forventet i 2028. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet. Det foreligger fortsatt behov for budsjettmidler til gjennomføringsfasen. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med justert budsjett.

03C-Tjenester til utviklingshemmede

Om tjenesteområdet

Det kommunale samfunnsoppdraget på tjenesteområdet omfatter en rekke ulike helse- og omsorgstjenester, kommunale serviceytelser og tjenestekoordinerings for personer med utviklingshemming. Tjenester gis i mange tilfeller gjennom hele livet. Kommunen yter en rekke tjenester, både i foreldrehjem, i privat eiet eller leiet bolig, kommunale og privat-ideelle bofellesskap og private bogrupper med kommunal tjenestebase. Kommunen tilbyr også besøkshjem, opphold i avlastningsbolig, dagsenterplass, og fritidsaktiviteter.

Helse- og omsorgstjenester omfatter praktisk bistand, nødvendig helsehjelp, støttekontakt og avlastningstjenester for foreldre/foresatte dersom personen bor i foreldrehjem. Kommunale serviceytelser inkluderer velferdsteknologi, dagaktivitetstilbud, kommunal omsorgsbolig, ledsagerbevis og arbeidskjøring til varig tilrettelagt arbeid (VTA). Tjenestekoordinerings inkluderer blant annet ansvarsgruppe og individuell plan. Målgruppens tjenestebehov er sammensatt og må tilpasses gjennom livsløpet.

Utvikling og utfordringer

Bemanningsutfordringer

Bemanning og rekruttering av kvalifisert helsepersonell er en økende utfordring, som trolig blir mer krevende de neste tiårene ifølge [NOU 2023:4 Tid for handling](#). Kommunens tjenester til personer med utviklingshemming ytes både på dag, kveld og natt. Tjenestene bemannes av omtrent 3000 ansatte fordelt på nesten 2000 årsverk på over 100 tjenestesteder. Per 11. mars 2024 hadde Etat for tjenester til utviklingshemmede 261 ledige stillinger, noe som utgjør 134 årsverk. Av disse er det flest ledige årsverk i stillinger for vernepleiere (45 årsverk), assistenter på helg (31 årsverk) og helsefagarbeidere (20 årsverk). Mangel på kvalifisert personell fører til økt bruk av både interne vikarer, kjøp av eksterne vikartjenester og overtid. Videre utfordrer det tjenestene på å sikre drift i tråd med kompetansekrav i lovverket.

Vekst i tjenesteproduksjon

Økning i behov for lovpålagte helse- og omsorgstjenester til eksisterende og nye brukere bidrar til vekst i tjenesteproduksjon. Gjennom *Boligløftet* ble det i 2023 åpnet tre nye bofellesskap tilrettelagt for personer med utviklingshemming, med til sammen 25 nye leiligheter. Etablering av nye tjenestesteder bidrar til å møte den økningen i tjenestebehov og til å redusere ventetid på både bo- og avlastningstjenester.

Komplekse tjenestebehov

Tjenestene melder om en økning i tjenestemottakere med sammensatte diagnosebilder der psykiske lidelser, rusutfordringer, atferdsproblemer og lett utviklingshemming inngår. I en del av disse tilfellene utgjør den psykiske helsetilstanden, i kombinasjon med rus- og atferdsproblematikken, det største grunnlaget for helse- og omsorgstjenester. Ivaretagelse av personer med sammensatte utfordringer er krevende for kommunen, og må sees i sammenheng med nedbyggingen av institusjonsplasser i spesialisthelsetjenesten. For å sikre gode helse- og omsorgstjenester til personer med komplekse utfordringer jobber tjenestene aktivt med å bedre tverrfaglig samarbeid med aktuelle etater og eksterne aktører. Kompetanseheving i *Møte med aggresjonsproblematikk (MAP)* bidrar også til bedre ivaretagelse

av både tjenestemottakere og tjenesteytere gjennom forebygging og kunnskapsbasert håndtering av utfordrende atferd.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024					
Tjeneste	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Dagsenter utviklingshemmede	262 631	-15 660	246 971	250 826	-3 855
Aktivitetssenter	50	-50	0	0	0
Andre velferdstiltak utviklingshemmede	49 119	-14 755	34 364	34 298	66
Tiltak i avlastningsbolig	209 150	-2 775	206 374	210 757	-4 383
Tiltak i barnebolig	24 570	-115	24 455	24 923	-469
Praktisk bistand utviklingshemmede	0	0	0	0	0
Praktisk bistand utviklingshemmede	1 782 448	-413 273	1 369 174	1 360 773	8 402
Personlig assistent utviklingshemmede	56 159	0	56 159	65 649	-9 490
Hjemmetjenester - ambulante- utviklingshemmede	40 064	0	40 064	43 935	-3 871
Avlastning utenfor institusjon - utviklingshemmede	21 147	-8 669	12 478	12 478	0
Byggdrift avlastningsboliger	740	-157	583	583	0
Byggdrift barnebolig	39	0	39	39	0
Byggdrift bofellesskap for utviklingshemmede	80 928	-109 150	-28 222	-27 446	-776
Sum	2 527 044	-564 606	1 962 439	1 976 815	-14 376

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024						
Byrådsavdeling	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
2-Byrådsavdeling for finans	72 375	-106 261	-33 886	-33 886	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	2 415 605	-458 344	1 957 261	1 974 861	-17 600	-0,7 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0	0	0	0	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	39 064	0	39 064	35 840	3 224	8,3 %
Sum	2 527 044	-564 606	1 962 439	1 976 815	-14 376	-0,6 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg melder et merforbruk på tjenesteområdet.

Tjenesteområdet har med seg et vedvarende økt aktivitetsnivå inn i 2024. I hovedsak er dette knyttet til endrede behov hos brukere, som medfører økt omfang av lovpålagte tjenester. De økte utgiftene blir i 2024 delvis kompensert av avregning ressurskrevende brukere 2023 på 27 mill. som en éngangssum.

Tjenesteområdet har utfordringer knyttet til rekruttering. Disse utfordringene gjør seg spesielt gjeldende i sommermånedene. For å møte behovet for bemanning, og opprettholde lovpålagte tjenester i ferieavviklingen er det i 2024 videreført samme ordning som i 2023 om sommergodtgjørelse. Ordningen gir ansatte som binder seg til arbeid i feriemånedene en særskilt godtgjørelse utover vanlig turnustillegg. Utgifter knyttet til denne ordningen i 2024 er hensyntatt i prognosen.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) er en tjeneste som øker i omfang, og tjenesteområdet melder et merforbruk utover budsjett på denne tjenesten. Vedtak om BPA erstatter i liten grad andre tjenester, så alle nye vedtak medfører en ren aktivitetsvekst. Prognosen inneholder utgifter til BPA-brukere med iverksatte tiltak, og estimat på nye brukere. Det forutsettes at vekst i antall brukere og gjennomsnittlig vekst i vedtakstimer blir lik veksten foregående år.

Våren 2024 er det flere brukere som avslutter sin skolegang i videregående skole, og har behov for dagtilbud. Dagsenterenheten tilpasser eksisterende dagsenterkapasitet på best mulig måte, og øker kun bemanning ved behov. Utgifter knyttet til flere brukere på dagsenter fra høsten 2024 er hensyntatt i prognosen.

Etat for tjenester til utviklingshemmede har gjennomført en omorganisering i 2024. Omorganiseringen medfører blant annet at alle bofellesskapene nå har 100 % stedlig leder, enhetslederne får mindre lederspenn og at stabsressurser sentraliseres. Omorganiseringen medfører på kort sikt økte kostnader, med helårseffekt i 2025. På lengre sikt forventes en positiv effekt ved at ansatte følges bedre opp som igjen forventes å gi lavere sykefravær, samt mulighet for god økonomistyring ved tilstedeværende ledelse.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

I HØP21-24 ble det avsatt 9,45 mill. til merutgifter ved fast ansettelse av støttekontakter. En del av midlene er benyttet tidligere, men som følge av usikkerhet knyttet til omfang fremover forventes det at 5. mill. ikke vil benyttes.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-1 776
BPA - vekst i nye brukere og timer	Tilpasning til aktivitetsnivå	4 745
Ekstraordinær sommergodtgjørelse BEHO 2024	Tilpasning til aktivitetsnivå	1 930
Støttekontakter - Midler til fast ansettelse - omdisponeres	Tilpasning til aktivitetsnivå	-5 000
Sum		-101

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08

10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

BPA - vekst i nye brukere og timer

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) er en lovpålagt tjeneste etter helse- og omsorgstjenesteloven som gis personer med et omfattende behov for personlig assistanse.

BPA er en rettighet for personer som fyller lovens krav. Brukeren velger selv en av leverandørene som kommunen har avtale med, og det utbetales et fast beløp per time bistand som gis. Kommunen har svært lite handlingsrom med tanke på utmåling av tjenesten, og kostnadene som påløper.

Bergen kommune mener i tråd med flertallet i rapporten "Selvstyrt er velstyrt" (NOU) at dette ikke bør være en kommunal tjeneste, men inntas som en rettighet i Folketrygdloven.

Veksten i tjenesten knytter seg både til vekst i antall brukere og omfang tjenestetimer pr bruker. Vedtak om BPA erstatter i liten grad andre tjenester, og vekst i antall brukere og omfang tjenestetimer regnes som ren aktivitetsvekst.

Byrådet foreslår at budsjettet styrkes.

Ekstraordinær sommergodtgjørelse BEHO 2024

For å møte behovet for bemanning i sommermånedene, og opprettholde lovpålagte tjenester i ferieavviklingen er det i 2024 videreført en ordning om sommergodtgjørelse. Ordningen gir ansatte som binder seg til arbeid i feriemånedene en særskilt godtgjørelse utover vanlig turnustillegg. Utgifter knyttet til sommergodtgjørelse er hensyntatt i prognosen.

Ordningen gir merkostnader i tjenestene, men forventes å bidra til en stabil sommeravvikling.

Støttekontakter - Midler til fast ansettelse - omdisponeres

I HØP 2021 til 2024 ble det avsatt 9.450.000 til merutgifter ved fast ansettelse av støttekontakter.

Tiltaket ble beskrevet slik i 2021:

For at kommunen skal oppfylle lovverk, rettspraksis og KS sine anbefalinger innenfor området som omhandler støttekontakter, skal støttekontakter som har hatt oppdrag av et visst omfang tilbys fast ansettelse i Bergen kommune. Dette følger av vedtak i Bystyre sak 196/18 og utarbeidet prosedyre ved inngåelse og forvaltning av avtaler for støttekontakter av HR konsern.

HR-konsern har fått i oppdrag å utrede og innstille til fremtidig organisering av støttekontakttjenester i Bergen kommune. I påvente av innstilling har en i 2020 foretatt midlertidig organisasjonsendring og styrket evnen/kapasiteten til å administrere støttekontakttjenesten. Det er anslått en total merkostnad for fast ansettelse av støttekontakter, samt administrative kostnader for å administrere en pool-ordning for støttekontakter, på totalt 9,4 mill. Organisasjonsendringen kan medføre behov for budsjettstyrking utover dette. I hovedsak leverer støttekontaktene tjenester innenfor tjenesteområdene 03C Tjenester til utviklingshemmede og 03D Psykisk helse, men også innenfor tjenesteområdene 03A Tjenester til eldre og 02 Barnevern. De totale merkostnadene plasseres foreløpig på det største tjenesteområde, 03C Tjenester til utviklingshemmede. Men budsjett vil bli omfordelt til øvrige tjenesteområder etter hvert som støttekontakter ansettes i avdelinger, samt også til tjenesteområde 16 Administrasjon.

Av det totale beløpet på 9,4 mill kr. er det så langt blitt benyttet ca. 1,8 mill kr. Det er gjenstår fortsatt noe arbeid med å få avklart omfanget, men det synes klart at 5,0 mill kr av budsjettposten kan trekkes inn. Byrådet foreslår at budsjettet nedjusteres tilsvarende.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	6 260	6 260	0	Beløpet gjelder videreføring av styrking i tertialrapport 2/2023. Veksten i BPA-utgifter fortsetter og utgiftene har påløpt.
Tilsyn i videregående skole (TIV)	2 000	2 000	0	Beløpet gjelder videreføring av styrking vedtatt i tertialrapport 2/2023.
Styrking av budsjettet til tjenester i privatinitierte boligløsninger startet opp i 2022	7 265	7 265	0	Utgiftene vil påløpe senere i år
Ny bruker i bolig - avvikling av kjøpt tiltak	2 900	2 900	0	Beløpet gjelder videreføring av styrking vedtatt i tertialrapport 2/2023.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	13 136	13 136	0	Beløpet gjelder videreføring av styrking i revidert budsjett 2023. Veksten i BPA-utgifter fortsetter og utgiftene har påløpt.
Dagsenter i Bergen nord- økte husleieutgifter	3 000	3 000	0	Kontrakt inngått, Utgiftene påløper i 2. kvartal
Økte tjenester til bruker i spesialisert tiltak	992	992	0	Beløpet gjelder videreføring av styrking vedtatt i revidert budsjett 2023.
Nye dagsenterbrukere fra høsten 2023	5 760	5 760	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av styrking vedtatt i revidert budsjett 2023.
Sum	41 313	41 313	0	

Nye tiltak

Boligløftet Bergen - Krohnåstoppen 4	7 448	7 448	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av tiltaket som startet opp i 2023.
EBF - Husleieinntekter - nye boliger	-905	-905	0	Boligene er satt i ordinær drift
Tjenester i Privatinitierte boligløsninger	9 001	9 001	0	Utgiftene vil påløpe senere i år
Boligløftet Bergen - Krohnåstoppen 6	7 458	7 458	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av tiltaket som startet opp i 2023.
Boligløftet Bergen - Prof. Dahlgate	8 922	8 922	0	Utgiftene vil påløpe senere i år
Boligløftet Bergen - Åstveittunet 1	8 972	8 972	0	Utgiftene vil påløpe senere i år
Boligløftet Bergen - Åstveittunet 2	8 972	8 972	0	Utgiftene vil påløpe senere i år
Boligløftet Bergen - Landåsveien 33	14 465	14 465	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av tiltaket som startet opp i 2023.
EBF - FDV-kostnader - nye boliger	404	404	0	Boligene er satt i ordinær drift
Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i	1 400	1 400	0	Utgiftene vil påløpe senere i år

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Etat for tjenester til utviklingshemmede				
Sum	66 136	66 136	0	
Effektivisering				
Effektivisering i tjenestene (forenkle, fornye og forbedre)	-2 000	0	-2 000	Etaten jobber kontinuerlig med forbedringsarbeid. Gevinstene som hentes ut er økt kvalitet i tjenestene. Tjenesteområdet er i vekst, og så langt har det ikke vært mulig å identifisere gevinster i form av lavere utgifter.
Oppgavegjennomgang i kommunen	-148	-148	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-2 148	-148	-2 000	
Nye engangstiltak				
Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	800	800	0	Gjelder tilskudd til TV-Bra. Tilskuddet utbetales iht gjeldende rutine.
Sum	800	800	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Reduserte energiutgifter i kommunen	-2 415	-2 415	0	Energiutgiftene er reduserte.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-360	-360	0	Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	-2 775	-2 775	0	
Sum tiltak	103 325	105 325	-2 000	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Boligløftet Bergen	Antall personer med vedtak om boligbehov som står på venteliste (totalt)	55	87	Reduksjon på 3 personer i første tertial. Boligkøen er dynamisk og nye boligsøkerer kommer stadig til. Svak reduksjon i forhold til målsetting må sees som et resultat av at antall nye søknader om bolig er høy i forhold til antall tildelte boliger i perioden.
		Antall personer ved vedtak om boligbehov som står på venteliste, som ikke har eksisterende botilbud	47	67	Reduksjon på 6 personer i første tertial. Boligkøen er dynamisk og nye boligsøkerer kommer stadig til. Boligkøen er dynamisk og nye boligsøkerer kommer stadig til. Svak reduksjon i forhold til målsetting må sees som et resultat av at antall nye søknader om bolig er høy i forhold til antall tildelte boliger i perioden. I tillegg har enkelte søkere (10 personer per første tertial) ønske om innflytting i kun én konkret bolig. Dette påvirker graden av måloppnåelse på ventelisten.
		Antall personer ved vedtak om boligbehov som står på venteliste, som ønsker å bytte botilbud	8	20	Økning på 3 personer i første tertial. Antall personer som venter på boligbytte inkluderer personer som ønsker annen leilighet i samme bofellesskap, men som grunnet inngått leieavtale med huseier EBF må søke boligbytte. Boligkøen er dynamisk og nye søknader om bytte kommer stadig til. Økningen må sees som et resultat av at antall nye søknader om boligbytte overgår antall tildelte boligbytter i perioden.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
	Brukere skal ha færre ansatte å forholde seg til	Antall ansatte som jobber langvakter dagtid på 10 timer eller mer	1 550	1 365	Økning på 14 ansatte i første tertial. Dette er en positiv utvikling sett i lys av at det ikke er etablert nye tjenestesteder i perioden.
	Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse (Etat for tjenester til utviklingshemmede)	Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for tjenester til utviklingshemmede (faste stillinger, eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)	68,9 %	68,6 %	Økning på 0,53 prosentpoeng i første tertial. Ledige 100% stillinger faller utenfor telling da det ikke er registrert ansatt på tidspunkt for telling. Etaten hadde per 11. mars 261 ledige årsverk, og dette påvirker i betydelig grad den svake måloppnåelsen på dette området. I tillegg er ansatte assistenter på helg med i telling da de ikke går som student helg, noe som trekker ned snittet.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett			
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik ferdigkvar	Estimert al	Justert budsje tt	Årsprogno se	Forsl ag til bud.endr.	
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming		IA	17 000	2 225	14 775	4.kv. 2024	16 203	0	-16 203	
Biler til transport av utviklingshemmede		-	-	-	-	Løpende	4 260	1 500	-2 760	
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser		-	-	-	-	Løpende	18 530	5 050	-13 480	
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	6 640	6 640	0	
Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap	BR 1226/23		19 800	19 800	19 800	0	1.kv. 2025	10 614	14 600	3 986
Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede	0	IA	4 000	4 000	0	4.kv. 2026	1 500	1 500	0	
Flerbrukshus - barn og familie - prosjektutvikling		IA	20 000	20 000	0	4.kv. 2027	4 924	1 000	-3 924	
Haugland bofellesskap	BY 36/24		219 120	217 880	0	4.kv. 2026	44 509	8 000	-36 509	
Johan Berentsensvei 87	2020/48054 -64	IA	1 000	1 000	0	2.kv. 2024	875	875	0	
Kirkebirkeland bofellesskap		IA	2 381	2 381	0	4.kv. 2025	2 381	2 381	0	
Kong Oscars gt. 90 bofellesskap		IA	37	6 375	-6 339	4.kv. 2027	-2 418	3 921	0	
Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede	BY 263/20		127 600	116 776	114 022	2 754	Ferdig	3 254	500	-2 754
Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede	BY 216/21		111 100	85 531	81 590	3 941	Ferdig	4 441	500	-3 941
Leirviksåsen 11,13 og 15		IA	30 000	30 000	0	4.kv. 2025	10 000	10 000	0	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		Forslag til bud.endr.
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjettt	Årsprognose	
Midtunvegen bofellesskap	BY 56/24	133 496	114 810	114 610	200	2.kv. 2027	12 075	4 000	-8 075
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	8 353	6 153	-2 200
Nedre Totland bofellesskap	133/24	IA 103 277		103 277	0	4.kv. 2026	9 228	3 500	-5 728
Olsvikåsen 30	2020/48054-43	IA 6 250		6 250	0	3.kv. 2024	5 133	5 133	0
Ombygging av Solheimslie 52		IA 1 500		665	835	1.kv. 2024	835	0	-835
Professor Dahlsgt. 32	2023/27889-9-2	IA 6 250		6 250	0	4.kv. 2026	6 184	6 184	0
Svaneviksveien 4 bofellesskap	2023/27889-9-3	IA 5 500		6 335	-835	4.kv. 2024	4 293	5 129	835
Teigane bofellesskap	BY 317/23	83 090	83 068	83 068	0	3.kv. 2026	1 849	3 000	1 151
Åstveittunet 57-82 bofellesskap	2023/27889-9-1	IA 13 000		13 000	0	4.kv. 2026	12 688	12 688	0
Sum øvrige prosjekter							1 535	2 069	6 873
Sum							187 886	104 322	-83 564

Statustekst investeringer

Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming

Dette gjelder ombygging av eksisterende lokaler til barne og avlastningsboliger i Leirvikåsen.

Biler til transport av utviklingshemmede

Det blir levert to biler i inneværende år. Det er behov for flere biler, men det må lyses ut ny konkurranse.

Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser

Midlene er planlagt brukt til oppgraderinger i eksisterende kommunale bofellesskap.

Garnesfjæra Utløbakken 77, Kirkebirkeland, Apeltun og Svartediksvieien er prosjekter som skal gjennomført i planperioden.

Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - sekkepost

Midlene er i 2024 benyttet til kjøp av tjenestebase og treningsleilighet i Sandslåsen.

Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap

Breistein bofellesskap består i dag av 6 leiligheter for utviklingshemmede, hvorav en av leilighetene benyttes som tjenestebase for ansatte. For å sikre bedre arbeidsforhold for de ansatte, samt tilføre en ekstra boenhet, er det besluttet å bygge ny tjenestebase som et tilbygg i tilknytning til eksisterende bofellesskap. Byggearbeidene startet opp januar 2024. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med oppdatert årsprognose.

Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede

Det pågår et arbeid for å etablere trådløst nett i tjenestestedene innenfor Etat for tjenester til utviklingshemmede. Det forventes ferdigstilt i 2024

Flerbrukshus - barn og familie - prosjektutvikling

Budsjettmidlene skal medgå til å gjennomføre prosjektutvikling knyttet til Flerbrukshus.

Flerbrukshusene skal romme flere tjenester og aktiviteter, der fleksibel bruk er sentralt. Foreløpige planer for tilbudet inkluderer time- og døgnavlastning, akuttfunksjon, gruppeaktivitet for barn og unge, kurs for søsken og foreldre, samt personalbase for ambulerende tjenester. Det tas forbehold om at tjenestetilbudet av flerbrukshus kan endre seg underveis i prosjektutviklingsfasen.

Haugland bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten, og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. På eiendommen ligger det også en gymsal som var del av skolebebyggelsen, denne skal bevares både for beboere i bofellesskapet og for nærmiljøet. Ombygging av gymsalen er skilt ut i en egen budsjettpost. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, noe som medfører at forventet ferdigstilling forskyves. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024.

IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet

I 2024 vil denne sekkeposten i sin helhet bli benyttet til utskifting av aksesspunkter for trådløse nett på tjenestesteder.

Johan Berentsensvei 87

Prosjektet går ut på å tilpasse fellesstue/kjøkken for å bedre utnyttelsen av fellesarealet i bofellesskapet. Prosjektet er i slutfasen.

Kong Oscars gt. 90 bofellesskap

Kong Oscars gate 90 skal totalrehabiliteres. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemninger. Det er planlagt å etablere 10 enheter, samt personalbase. Det pågår arbeid med å avklare plankrav, samtidig som det foregår samarbeid med byarkitekt, byantikvar og riksantikvar da det er fredet middelaldergrunn. Økning i totalbudsjett skyldes overføring av midler fra sekkepost. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2025.

Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede

Det er etablert to nye bofellesskap med totalt 16 leiligheter i Øvre Krohnåsen 4 og 6 i Fana bydel. Bofellesskapene har felles underjordisk parkeringsanlegg og uteområde. Byggene ble tatt i bruk juni 2023 og de siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede

Landåsveien 33 ble tidligere benyttet av Landås skole, men har vært fraflyttet siden det nye skolebygget ble tatt i bruk. Bygget er totalrehabilitert og ombygget til bofellesskap for utviklingshemmede med totalt 9 leiligheter. Bygget ble tatt i bruk juni 2023 og de siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Midtunvegen bofellesskap

Det er planlagt etablert nytt bofellesskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Anlegget skal omfatte 8 boenheter for utviklingshemmede med tilhørende fellesarealer og personalfasiliteter. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemninger. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan, dette medfører at forventet ferdigstilling forskyves.

Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur

Det er planlagt etablert nytt bofelleskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Det fremkommer rekkefølgekrav i reguleringsplanen som må gjennomføres for at byggeprosjektet skal kunne realiseres. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024, men fremdriften er avhengig av hovedprosjektet.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettert kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Mjølkeråen idrettshall - prosjektutvikling

Prosjektet er skrinlagt i Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Nedre Totland bofelleskap

Det er planlagt et nytt bofelleskap for utviklingshemmede på nedre Totland. Det gamle skolebygget på Rippe skal være personalbase for ansatte, mens seks leiligheter i bofelleskapet etableres i et nybygg. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å utvikle kjøp for bolig til personer med utviklingshemninger. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024.

Olsvikåsen 30

Prosjektet skal tilpasse eksisterende tjenestebase slik at denne bli i tråd med arbeidsplassforskriften. Prosjektet er ferdig prosjektert og nødvendige tillatelser er gitt både fra byggesak, va-etaten og arbeidstilsynet. Byggearbeidene er startet og en forventer ferdigstillelse 3. kvartal 2024.

Ombygging av Solheimslien 52

Prosjektet med å etablere garderobeanlegg og medisin rom for å sikre fullverdig tjenestebase er avsluttet med et mindre forbruk som overføres til prosjekt BUD1135 - Svaneviksveien 4 bofellesskap.

Professor Dahlsgt. 32

Prosjektet skal etablere bofellesskap til psykisk utviklingshemmede i 10 leiligheter, inklusiv tjenestebase. Etablering av tjenestebase forventes ferdigstilt 4. kvartal 2024. Seks leiligheter er i dag bebodd og eksisterende beboere skal ikke tvinges til å flytte ut. Disse leilighetene vil bli omgjort til boenheter for psykisk utviklingshemmede etter hvert som beboerne flytter ut. Det er umulig å estimere ferdigstillelse for hele prosjektet.

Sanddalsringen utleieboliger

I Sanddalsringen planlegges å bygge et botiltak med 12 leiligheter og personalbase. Målgruppen for botiltaket er 12 menn i aktiv rus. Regulering pågår og det er klart for å sende inn til 2. gangs behandling. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Skoglien 17

Prosjektet går ut på å bygge om bygget til to familieboliger. Prosjektet er noe forsinket som følge av lengre behandlingstid hos Byggesak. Det forventes byggestart i løpet av juni og ferdigstillelse første kvartal 2025.

Steinsvikkroken, utleieboliger

I Steinsvikkroken bygges det et botiltak med 6 leiligheter og personalbase. Målgruppen for boligene er personer med samtidige rusutfordringer og utviklingsforstyrrelser. Byggestart var i september 2023 og entreprenør er i gang med tømmerarbeider. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Svaneviksveien 4 bofellesskap

Det skal etableres en personalbase i bofellesskapet i henhold til krav fra Arbeidstilsynet. Personalbasen skal utvides til nærmere 3 ganger dagens størrelse. Prosjektet har behov for noe mer budsjettmidler og tilføres ubrukte midler fra BUD 1076 - Solheimslien 52. Prosjektet forventes ferdigstilt ved slutten av 2024.

Teigane bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap for utviklingshemmede på en tomt i Indre Arna. Det skal etableres 6 boenheter og en personalbase. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å utvikle kjøp for bolig til personer med utviklingshemminger. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Det foreslås en flytting av midler til innværende år i tråd med oppdatert årsprognose.

Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)

Som en del av Boligprogrammet planlegges det å etablere 5 utleieboliger til vanskeligstilte. Det er lyst ut konkurranse for anskaffelse av totalentreprenør, der ble søkt etter utbygger som har aktuell tomt som er regulert til arealformål boligbebyggelse. Gjennomføringsvedtak ble fattet i bystyret i sak 238/22.

Forventet byggestart er i 2025. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert fremdriftsplan.

Åstveittunet 57-82 bofellesskap

Prosjektet skal etablere tre bofellesskap til psykisk utviklingshemmede i tidligere omsorgsboliger. Prosjektet omfatter 23 leiligheter til boligformål samt tre til personalfasiliteter. Rehabilitering / ombygging av personalfasilitetene forventes ferdigstilt 1. kvart 2024. Nåværende beboere skal ikke tvinges til å flytte ut. Disse leilighetene vil bli omgjort til boenheter for psykisk utviklingshemmede etter hvert som beboerne flytter ut. Det er umulig å estimere ferdigstilling av prosjektet som helhet.

03D-Psykisk helse

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omhandler kommunens helse- og omsorgstjenester til barn og unge med psykiske lidelser og sammensatte hjelpebehov, og rus og psykiske helsetjenester til voksne.

Psykisk helse - barn og unge

Lovpålagte helse- og omsorgstjenester til barn og unge med psykisk lidelser ytes og følges opp av Barne- og familiehjelpen i hvert byområde. Tjenestene inkluderer hjelpetiltak som støttekontakt, miljøterapi, avlastning, koordinering og langvarig oppfølging, omsorgslønn og BPA-ordning (Brukerstyrt Personlig Assistent). I tillegg er avdelingen FACT-ung for unge med sammensatte rus- og psykiske lidelser lagt til Utekontakten i et forpliktende samarbeid med spesialisthelsetjenesten.

Forebyggende og tidlig psykisk helsetilbud til barn og unge omtales under budsjettområde 05A Forebyggende helsearbeid.

Rus og psykisk helse voksne

Etat for psykisk helse og rustjenester (EPHRT) er organisert i fire geografiske byområder, samt en egen enhet for institusjonsbaserte botilbud. De fire byområdene omfatter oppfølgingstjeneste, aktivitetshus og ulike tilrettelagte botilbud.

Psykisk helsetjeneste for voksne omfatter lovpålagte tjenester som individuell oppfølging, tilrettelagte botilbud, institusjonsplasser, støttekontakter, brukerstyrt personlig assistent (BPA), avlastning og gruppetilbud, samt ikke-lovpålagte tjenester som Rask Psykisk Helsehjelp (RPH), aktivitetstilbud og Bergen Recovery-skole (BRC). Bydelene har kriseteam som trer i funksjon ved alvorlige ulykker, selvmord, overdosedødsfall og annen brå død.

Rask psykisk helsehjelp er et lavterskel behandlingstilbud for innbyggere fra 16 år og oppover med milde til moderate psykiske lidelser og plager. Tilbudet er foreløpig tilgjengelig for innbyggere i byområdene Sentrum og Nord (bydelene Bergenhus, Årstad, Arna og Åsane).

Utvikling og utfordringer

Psykisk helse - barn og unge

Barn med ulike typer av psykiske lidelser har - eller kan utvikle etter hvert - sammensatte hjelpebehov og behov for samordnet innsats, psykisk helsehjelp og ulike hjelpetiltak. For noen barn og deres familier kan behovene være akutte. Kommunen har ikke alltid tilgang til passende tiltak selv, og må kjøpe tiltakene eksternt.

Mengden søknader om vedtakspliktige helse- og omsorgstjenester til barn og unge med psykiske lidelser og sammensatte hjelpebehov og deres foreldre fortsetter å øke. Økningen skyldes at flere barn og unge utredes for autismespekterforstyrrelser, en gruppe som nå utgjør nå majoriteten av barn og foreldre som får enkeltvedtak. I tillegg kjenner flere til rettigheter og tjenester. De som ikke får vedtak om døgnavlastning og besøkshjem kan søke om og innvilges timeavlastning og omsorgslønn. For de som

ikke mottar døgnavlastning og besøkshjem (tiltak utenfor familien) øker risikoen for slitasje i familien, og behovene for tiltak kan forsterkes.

Oppvekstreformen og samarbeidsplikten som alle tjenester er pålagt, krever at kommunen har tilgang til en bred tiltaksvifte. Hvis ikke kommunen klarer å ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å gi forebyggende, behandlende, avlastende og koordinerende tiltak til barn og unge og deres familier, kan konsekvensen bli at reformens intensjoner ikke blir møtt. Det kan i neste omgang også bety at flere utvikler større hjelpebehov, som igjen kan belaste tjenestenes kapasitet.

Det er startet et prosjekt som har som mål å prioritere mellom tilbudene slik at tjenesten får god oversikt, høy kvalitet på tilbudene og kontroll på økonomien. Arbeidet skal være ferdig innen sommeren 2024.

Et FACT-ung team følger opp ungdom med alvorlige og sammensatte rus- og psykiske lidelser, der mange har falt fra skolegang og trenger bistand for å komme over i utdanning eller arbeid. FACT-ung teamet er foreløpig delvis finansiert av tilskudd. Teamet opplever en tilstrømning som utfordrer kapasiteten. FACT står for Flexible Assertive Community Treatment, eller fleksibelt aktivt oppsøkende behandlingsteam på norsk.

Koordinerende enhet (KE) og barnekoordinatorer samles under en felles ledelse i Etat for barn og familie fra høsten 2024. Det ansettes flere barnekoordinatorer som vil sikre langt flere ressurser knyttet til koordinering av barn med sammensatte behov.

Rus og psykisk helse voksne

Det er et økende press på tjenestene da flere har behov for sammensatte og helhetlige tjenester. Det er flere saker som er særlige komplekse og ekstra krevende å saksbehandle. Dette gjelder innbyggere som er diagnostisert med alvorlig psykisk lidelse og samtidig tilleggsutfordringer som for eksempel forhøyet risiko for voldsutøvelse, lett utviklingshemming, autismespekterforstyrrelser og eventuelt rusutfordringer. Bergen kommune får refusjon for særlig ressurskrevende personer, og prognosen for 2024 viser en økning i refusjon på 52% fra 2021. Dette utgjør en økning fra 62 millioner til 94 millioner.

Forvaltningsenheten psykisk helse opplever økt pågang. Fra 2021 til 2023 økte søknadene med 17% og innvilgede søknader med 21%. Forvaltningsenheten ble styrket med to årsverk i desember 2023, grunnet økning i antall søknader og påfølgende saksbehandling.

Det er økte utfordringer knyttet til aggressiv atferd hos personer som mottar tjenester. Det har blitt jobbet med særlige tiltak knyttet til innbyggere som er diagnostisert med alvorlig psykisk lidelse og forhøyet risiko for voldsutøvelse. Tjenestene har satset på kompetansehevende tiltak for alle ansatte, og dedikerte ressurspersoner for å få implementert kurs i møte med aggresjons-problematikk (MAP).

Det har vært gjennomført forbedringsarbeid for å få bedre flyt inn og ut fra tilrettelagte botilbud og bosentre. Det er etablert eget inntaksteam som skal behandle søknadene, og det sees på prosessen med å tildele boliger. Dette gjennomføres som en pilot fra våren 2024.

Mestringsteamet for psykisk helsetjeneste voksne, bistår og gir oppfølging til personer i tilrettelagte botilbud og bosentre som ønsker å flytte til egen bolig. Dette tiltaket skal bidra til sirkulasjon i de tilrettelagte botilbudene. Det er også etablert et eget prosjekt der kommunen har to samhandlingskoordinatorer som skal jobbe sammen med spesialisthelsetjenesten om inneliggende

pasienter for å gjøre utskrivningsprosessen så smidig som mulig. De kommunale boligene er i liten grad tilrettelagt for personer med behov for tett oppfølging.

Det er utfordrende for kommunen å levere et forsvarlig tjenestetilbud, og samtidig sikre et trygt og forsvarlig arbeidsmiljø for ansatte, samt ivareta samfunnsvernet slik at dette ikke gir uønskede konsekvenser for andre.

Det ble gjennomført en kartlegging av bygningsmassen og fasiliteter som garderobe, kjønnsdelte toaletter, lunsjrom, møterom, bøttekott, medisin-rom med mer, i tilrettelagte botilbud og bosentre i 2023. Resultatet viser at avvik fra lovkrav i arbeidsplassforskriften og arbeidsmiljøloven. Det er utarbeidet en prioritert liste for oppgradering av byggene. Dette arbeidet må prioriteres for å unngå at enkelte botilbud stenges. Sammen med den økte voldsrisikoen er utfordrende å sikre lovpålagte tjenester i byggene. Det er et bosenter (Lyngen) som oppfyller alle krav.

Når tjenestene får søknad fra personer med omfattende behov for tjenester, og kommunen ikke har egnet tilbud, gjennomføres det hasteanskaffelser. Dette kan resultere i tilbud med lav faglig kvalitet, høy pris og ingen fleksibilitet da anskaffelsen er knyttet til en person. Kommunaldirektørens stab, Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester skal sammen utarbeide en anskaffelsesstrategi for å få tilgang til bo- og omsorgstiltak for å sikre best mulig pris og kvalitet, og unngå hasteanskaffelser av ene tiltak for krevende brukere.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Åpne aktivitetstilbud psykisk helse	18 609	-1 433	17 177	17 500	-323
Dagsenter psykisk helse	2	-2	0	0	0
Andre velferdstiltak psykisk helse	77 782	-14 233	63 549	64 329	-780
Tiltak i avlastningsbolig for barn og unge	95 330	-26 669	68 661	77 076	-8 415
Boform heldøgns omsorg (institusjon KHL)	254 031	-78 142	175 889	172 598	3 291
Utskrivningsklare pasienter psykisk helse og rus	10 409	0	10 409	19 990	-9 581
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse	0	0	0	0	0
Psykiske helsetjenester for barn og unge	0	0	0	0	0
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse	255 475	-62 123	193 352	238 755	-45 403
Personlig assistent psykisk helse (BPA)	10 754	0	10 754	12 382	-1 628
Hjemmesykepleie psykisk helse	186 359	-7 270	179 089	185 883	-6 794
Psykiske helsetjenester for barn og unge	32 671	-1 144	31 528	36 887	-5 359
Byggdrift boform heldøgns omsorg (inst KHL)	38	0	38	38	0
Byggdrift bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser	35 656	-50 744	-15 089	-14 267	-821
Sum	977 114	-241 758	735 356	811 170	-75 814

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
1-Byrådsleders avdeling	0	0	0	0	0	0,0 %
2-Byrådsavdeling for finans	33 863	-50 761	-16 898	-16 898	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	36 173	-5 944	30 229	30 229	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	3	-3	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	889 386	-177 345	712 042	787 041	-75 000	-8,4 %
90-Fellesposter - bykassen	17 691	-7 708	9 983	10 794	-811	-4,6 %
Sum	977 114	-241 758	735 356	811 170	-75 814	-7,8 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 75 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket er døgnavlastning til flere og mer ressurskrevende brukere.

Psykisk helse barn og unge melder et merforbruk på 50,5 mill.

Hovedforklaringen på merforbruket er økning i time- og døgnavlastning, omsorgslønn og besøkshjem. Det er flere barn som får vedtak.

Det er startet et prosjekt for langvarig og sammensatte tjenester, hvor det sees på tjenestetilbud, omfang og organisering. Målet er blant annet å utnytte ressurser bedre. Arbeidet skal være ferdig innen sommeren 2024.

Psykisk helse voksne melder et merforbruk på 22,5 mill.

Hovedårsaken til merforbruket er at det både er flere som har rett til tjenester og flere har rett til mer omfattende tjenester. Herunder er beboere i botiltakene mer ressurskrevende enn tidligere. Det er flere som mottar vedtak om tjenester med kostnader under innslagspunkt for refusjon.

Betalinger til Helse Bergen for pasienter Helse Bergen er klar til å skrive ut, men som Bergen kommune ikke har funnet plass til i kommunale tiltak gir merforbruk på 9,6 mill.

Hjemmesykepleie medfører merforbruk på 6,8 mill. på grunn av at flere får vedtak om lovpålagte tjenester, og at vedtakene gir mer omfattende tjenester enn før.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering**2024**

Kurs og konferanser	Kutt	-110
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-811
Utbedring av tjenestebygg ved bofelleskap	Nye tiltak	2 000
BPA Psykisk helse barn og unge	Tilpasning til aktivitetsnivå	1 628
Husleie Kringsjøveien bofelleskap	Tilpasning til aktivitetsnivå	211
Ny bruker og tilpasning til aktivitetsnivå på resterende kjøpeplasser	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 474
Styrket bemanning i bofelleskap	Tilpasning til aktivitetsnivå	1 750
Tilpasning til aktivitetsnivå for psykisk helse barn og unge	Tilpasning til aktivitetsnivå	48 839
Utsette utvidelse av Rask psykisk helsehjelp	Tilpasning til aktivitetsnivå	-3 500
Sum		52 481

Kurs og konferanser

Som følge av restriktiv praksis for kurs og samlinger forventes det reduserte utgifter i 2024.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05

08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Utbedring av tjenestebygg ved bofelleskap

Det er behov for å oppgradere bofelleskap under etat for psykisk helse og rustjenester. Oppgraderinger og tiltak må utføres etter pålegg fra arbeidstilsynet for å oppfylle arbeidsplassforskrift og helselovgivning. Utbedringene utføres som strakstiltak for å unngå stenging av bofelleskapet.

BPA Psykisk helse barn og unge

For personer med nedsatt funksjonsevne og et omfattende behov for praktisk personlig hjelp i hverdagen kan man søke om brukerstyrt personlig assistent (BPA). Søknader for vedtak om BPA fra brukere innen tjenester til psykisk helse barn og unge har økt og flere innvilges tjenesten.

Det er p.t. syv aktive BPA-avtaler. Nytt hittil i år er at det er avsluttet to avtaler, og en ny avtale med oppstart fra primo mars som krever vesentlig mer tjenester og oppfølging enn de to som er avsluttet.

Byrådet foreslår å styrke tjenesten med 1,6 mill. i tråd med behov.

Husleie Kringsjøveien bofelleskap

Etablering av nytt bosenter (Kring sjåveien skal flytte) er forsinket, og leieavtalen er forlenget til 17.12.2028. Forlengingen medfører en betydelig høyere husleiekostnad (24%), som også har i seg økt husleie for nødvendige utbedringstiltak. Prisjustering for husleie i budsjett er tatt hensyn til.

Ny bruker og tilpasning til aktivitetsnivå på resterende kjøpeplasser

Etat for psykisk helse og rustjenester har fått overført innbyggere som mottar tjenester fra Etat for barn og familie, hvor det har vært behov for å videreføre kjøp av tjenester for å sikre lovpålagte tjenester.

Behovet for økt budsjett skyldes ett nytt tiltak og endringer i behov i allerede etablerte tiltak.

Styrket bemanning i bofellesskap

Beboerne i bofellesskapet har behov for mer ressurskrevende tjenester, herunder nødvendige helsetjenester. Det økte tjenestebehovet har medført og vil fremover medføre en betydelig økt arbeidsbelastning for ansatte. Bemanningen må økes med 2 årsverk for å sikre lovpålagte tjenester og forsvarlig arbeidsmiljø for ansatte. De siste årene har vært preget av høyt sykefravær og et krevende arbeidsmiljø. Sykefraværet har økt fra 13,1 % i 2019 til ca. 23,5 % i 2022-2023. Det er meldt flere avvik som omhandler høy arbeidsbelastning, og ansatte melder at de er slitne. Enheten har iverksatt flere tiltak i avdelingen de siste årene. Herunder har det blitt gitt bistand fra personell fra andre tilrettelagte botilbud, og beboernes omsorgsnivå er vurdert med mål om flytting til tiltak med lavere omsorgsnivå. Det er iverksatt tilrettelegging for flere ansatte som har opplevd slitasje og/eller har vært sykemeldt.

Tilpasning til aktivitetsnivå for psykisk helse barn og unge

Flere barn blir utredet for og får diagnose innen psykisk lidelse i spesialisthelsetjenesten. Dette gir rettigheter til vedtakspliktige helse- og omsorgstjenester fra kommunen. Både antall tjenestemottakere og omfanget av – og kompleksiteten ved tjenester i vedtakene har økt uten at kapasitet har vokst i nødvendig grad.

I påvente av at det etableres flere kommunale tiltak har en måtte kjøpe flere tiltak av private leverandører. Kjøp av tiltak fra private leverandører har økt i omfang. Alle kjøp er forankret med vedtak i helse- og omsorgstjenesteloven. Trenden vurderes til å være økende fremover.

Budsjettet ble styrket i 2024, men styrkingen var lavere enn behovet.

Budsjettet for 2024 har også i seg et effektiviseringskrav på 5,0 mill. som tjenestene så langt ikke har funnet grunnlag/tiltak for å realisere.

Det er startet et prosjekt for langvarig og sammensatte tjenester hvor tjenestetilbud, omfang og organisering vurderes. Målet er blant annet å utnytte ressurser bedre. Arbeidet skal være ferdig innen sommeren 2024.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet med 48,9 mill. som er begrenset til den erfarte vekst.

Utsette utvidelse av Rask psykisk helsehjelp

Byrådet utsetter utvidelsen av Rask psykisk helsehjelp for å redusere kostnader i 2024. Byrådet vil komme tilbake til tiltaket i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Årsverk i Forvaltning psykisk helse og rustjenester voksne	1 200	1 200	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Det er fortsatt høy aktivitet i både antall søkere, vedtak og kompleksitet.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA) Psykisk helse barn og unge	1 236	1 236	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Enetiltak i psykisk helse	5 100	5 100	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Olav Bjordalsvei avlastningsbolig til barn og unge	1 264	1 264	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Hjemmesykepleie og praktisk bistand hushold voksne	6 000	6 000	0	Det er fortsatt et høyt aktivitetsnivå, med en ytterligere økning siden 2023. Midlene vil medgå til formålet.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA) Psykisk helse barn og unge	1 800	1 800	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå som følge av større utfordringer i tjenesten	4 344	4 344	0	Det forventes fortsatt et høyt aktivitetsnivå, og midlene vil medgå til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå for psykisk helse barn og unge	50 000	50 000	0	Det er fortsatt et høyt aktivitetsnivå, og midlene vil medgå til formålet.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	4 100	4 100	0	Det er en fortsatt høy aktivitet, og økningen i antall BPA har nå helårsvirkning i forhold til 2023. Midlene vil medgå til formålet.
Bo- og tjenestetilbud psykisk helse voksne	650	650	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Styrking av administrativ kapasitet	3 000	3 000	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Årsverk i Forvaltningsenhet psykisk helse til barn og unge	2 000	2 000	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Forvaltningen for barn og unge er styrket med to årsverk.
Sum	80 694	80 694	0	

Nye tiltak

FACT Ung	1 859	1 859	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Utvidelse av Rask psykisk helsehjelp	6 000	6 000	0	Tiltaket er påbegynt, og midlene forventes å medgå delvis til formålet. Enheten har ansatt en ny medarbeider, og er i prosess for planlegging av videre utvidelse og benyttelse av midlene. Byrådet foreslår en

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik	Statusbeskrivelse
				utsettelse av tiltaket som vil gi en besparelse på 3,5 mill. i 2024.
Omdisponering tilskuddslisten	250	250	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Nytt bo- og tjenestetilbud for enkeltbruker	6 243	6 243	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Det er startet en anbudskonkurranse på nytt bo- og tjenestetilbud, men innleveringsfrist 25. mars. Det forventes oppstart av tilbud før sommer.
Tilskudd Studentsamskipnaden på Vestlandet	700	700	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Sum	15 052	15 052	0	
Nye engangstiltak				
Tilskudd til Pitstop	350	350	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	1 900	1 900	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Sum	2 250	2 250	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Reduserte energitgifter i kommunen	-1 419	-1 419	0	Forutsetningen om lavere energitgifter i 2024 er fortsatt beste estimat, og det forventes at nedjusteringen i budsjett vil realiseres.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-22	-22	0	
Samlokalisering Psykisk helse vest	1 800	1 800	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Samlokaliseringen er gjennomført
Rask psykisk helsehjelp	800	800	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Styrke forvaltning psykisk helse voksne	900	900	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Forvaltningsenhet psykisk helse har styrket sin bemanning med tre årsverk. Tiltaket henger sammen med tiltak på økning i antall årsverk hos Forvaltningsenhet psykisk helse fra 2023.
Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården	650	650	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Sum	2 709	2 709	0	
Effektivisering				
Forventet effektivisering i tjenestene	-4 930	0	-4 930	Tiltaket er iverksatt, og det er oppnådd bedre økonomistyring og internkontroll. Tiltaket har derimot foreløpig ikke fremvist effektiviseringsgevinster.
Oppgavegjennomgang i kommunen	-118	-118	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
				Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-5 048	-118	-4 930	
Kutt				
Tilskudd Mental helse Bergen, Treffstedet loftet	-890	-890	0	Tiltaket er iverksatt, og budsjettreduksjonen forventes å bli realisert.
Sum	-890	-890	0	
Sum tiltak	94 768	99 698	-4 930	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Andel voksne innbyggere som mottar lovpålagte tjenester med psykiatrisk sykepleie, bosenter og rehabilitering i institusjon (PSS, SHBLO og BRPH) som selv opplever å være i meningsfull aktivitet	Antall brukere som mottar lovpålagt tjeneste (Bosenter, tilrettelagt botilbud, vedtak om individuell oppfølging) som selv opplever å være i meningsfull aktivitet / Totalt antall brukere som mottar disse tjenestene	90,0 %	56,0 %	Resultatet ligger under vedtatt mål. Det er gjennomført en manuell kartlegging, og 56% har svart på spørsmålet om de opplever meningsfull aktivitet. Årsaken til avviket er kompleks, og en betydelig forklaring er økende press på tjenestene som fører til at lovpålagte tjenester må prioriteres fremfor oppgaver og arbeidsprosesser som ikke er direkte lovpålagt.
	Antall voksne beboere som flytter ut fra bosenter til tilrettelagt bolig grunnet tilfriskning	Antall beboere som flytter ut fra bosenter til tilrettelagt bolig grunnet tilfriskning	3	1	Måltallet for beboer som flytter ut fra bosenter til tilrettelagt botilbud er 3 totalt for 2024. Foreløpig har en person flyttet, og dette er et godt resultat for 1. tertial.
	Antall voksne beboere som flytter ut fra tilrettelagte botilbud grunnet tilfriskning	Antall beboere som flytter ut fra tilrettelagte botilbud grunnet tilfriskning	8	0	Det er ikke flyttet ut noen fra tilrettelagd botilbud så langt i 2024, og målet er så langt ikke nådd. Det er flere personer som mottar tjenester i tilrettelagte botilbud som ønsker å flytte til ordinær bolig, men mangel på kommunale boliger gjør at dette ikke lar seg gjøre.
Barn og unge med sammensatte behov og deres familier får samordnete tjenester	Antall ansvarsgrupper og Individuell Plan (IP) som koordineres av ansatt i Barne- og familiehjelpen	210	189	Dette målet er et årsmål på koordinering for barn og familier i målgruppen til tjenesten. Koordineringsbehovet er typisk langvarig. Antallet barn og unge som får koordinert og samordnet hjelp og oppfølging gjennom ansvarsgrupper, Individuell plan er så langt litt under målsetting for målgruppen.	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
	Kommunen fremmer medvirkning for barn, unge og deres familier	Andel av barn og unge (etter fylte 10 år) med vedtak etter helse- og omsorgslov som deltar i utforming og/eller evaluering av tiltaksplan for vedtaket	80,0 %	72,0 %	De aller fleste barn og unge i målgruppen får tilbud om å delta i utforming og/eller evaluering av tiltaksplan, og vi ser en bedring ift årsresultatet forrige år. Ikke alle som får tilbud om å delta ønsker å delta. Ulik måloppnåelse i byområder følges opp.
	Kommunens ressurser benyttes likeverdig og bærekraftig	Andel barn og unge med vedtak etter helse- og omsorgsloven som er effektivt innen 3 mnd.	86,0 %	79,0 %	Målet nås ikke ved første tertial, da det fortsatt er utfordrende å rekruttere kompetente støttekontakter og sikre tilstrekkelig plasser i avlastningsordninger. Dette henger sammen med at de som søker har mer sammensatte lidelser og dermed mer omfattende og sammensatte hjelpebehov som krever utvidet kompetanse. Det er variasjoner mellom byområdene. Det arbeides kontinuerlig med rekrutteringsutfordringer og utvikling av tjenestetilbudet.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- al	Justert budsjet- t	Årsprognose g til bud.endr.	Forsla
Boliger til utskrivningsklare pasienter, psykisk helse	IA	91 001	91 001	0	Ferdig	24 972	24 972	0	
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	-593	3 407	4 000	
Sum						24 379	28 379	4 000	

Statustekst investeringer

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Oppgradering/Sikringstiltak - Bjørnsonsgate botiltak

Bjørnsonsgate botiltak er for personer i aktiv rus og består av 33 boenheter i tillegg til fellesareal. Oppgraderingen er et strakstiltak for å sikre videre drift.

Botiltaket skal oppgraderes for å oppfylle Arbeidsplassforskriften. Lokaler skal oppgraderes - og tiltak for å gi nødvendig sikkerhet for personale, vektertjeneste og beboere skal gjennomføres. Investeringen skal også gi bedre kvaliteter for fellesareal.

Prosjektet er ferdig prosjektert og nødvendige tillatelser er gitt både fra byggesak, Bergen vann og arbeidstilsynet. Byggestart blir så snart nødvendige interne avgjørelser er foretatt. Prosjektet er forventet ferdigstilt første kvartal 2025.

Oppdaterte kostnadsanslag viser tilleggsbehov for oppgradering av kjøkken, oppgradering av elektrisk anlegg, grunnarbeid og plassbygde møbler. Byrådet foreslår å bevilge budsjett i henhold til behov.

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter individuelle og gruppebaserte tjenester til personer med rusutfordringer. Dette innebærer blant annet: oppsøkende og kriminalitetsforebyggende arbeid mot ungdom, bo-oppfølging, ulike ambulante tjenester, tilrettelagte botilbud med bemanning, rehabiliterende bo- og oppfølgingstiltak, bo- og/eller omsorgs/rehabiliteringstilbud, heldøgns helse- og omsorgstjenester, rehabiliterende arbeids- og aktivitetstiltak, mottak- og oppfølgingssentrene (MO-senter) og bruker rom for trygge inntak av rusmidler.

Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester har felles ansvar for å yte og koordinere tjenester til personer over 18 år med rusutfordringer. I tillegg har Etat for barn og familie ansvaret for rus og kriminalitetsforebyggende arbeid for unge under 25 år. Samtlige etater er organisert under Byrådsavdeling for barnevern og sosiale tjenester.

Utvikling og utfordringer

Rus- og kriminalitetsforebygging henger tett sammen. Det er identifisert bekymring for kriminalitetsutvikling blant barn og unge gjennom vinteren 2023/24, der kommunen må utvikle både de breie tiltakene for å forebygge og nye og forsterkede tiltak som hjelper særlig utsatt ungdom. Dette må ses opp mot iverksetting av prioriterte tiltak fra [Strategi for oppvekst](#), "[Se meg, hør oss - Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier](#)" og "[Handlingsplan for barnevernet](#)". Der er det satt søkelys på tidlig og styrket forebyggende innsats og bedre samarbeid rettet mot byens barn og unge. Planene beskriver en dreining av innsatsen til tidligere og mer helhetlig og samordnet innsats, både for den enkelte og på overordnet/system-nivå.

Flere personer i rusmiljøene utvikler komplekse helseutfordringer og sosiale problemer. Flere er bostedsløse og har samtidige psykiske, somatiske og kognitive helseutfordringer. Enkelte personer har også adferds utfordringer, som medfører lav terskel for å bruke trusler og vold.

Komplekse sakfelt der ulike instanser arbeider utfra forskjellig lovgrunnlag er særlig utfordrende. Samarbeid mellom kommune, politi og spesialisthelsetjenesten er avgjørende for å få til gode forløp. Det er etablert flere samarbeidsflater mellom kommunen, politiet og Helse Bergen HF rundt enkeltindivider for å imøtegå problemstillingen.

"Sent ute" er et samarbeidstiltak mellom Bergen kommune, Helse Bergen og Vest politidistrikt. Målet for "Sent ute" er å løse voldsproblematikken på de åpne rusområdene ved å gi rusavhengige på de åpne rusområdene bedre samordnede tjenester gjennom påkobling av instanser, koordinere eksisterende tiltak og skreddersy innsatsen.

NAV Bergen Nord har iverksatt et pilotprosjekt for oppfølging av brukere med ROP-lidelse og atferd knyttet til trusler og vold. Formålet med prosjektet er å styrke oppfølgingsarbeidet i kommunen/NAV sosialtjenesten til brukere med rus - og psykiske lidelser (ROP) og trussel- og voldsatferd.

"Brukerreisen-ROP" er en kommunal forbedringsprosess mellom Etat for psykisk helse og rus, Etat for sosiale tjenester og Boligetaten for å sikre en god organisering slik at personer med ROP-utfordringer mottar enhetlige kommunale tjenester, får de riktige tjenester fra ulike aktører tilpasset deres behov, og lever mest mulig selvstendig.

Totalt er det 337 på ventelisten for kommunal bolig pr. 9. april. Av disse er 293 boligsøkere enslige, hvorav 163 personer har rus- eller ROP-utfordringer og 40 personer har psykiske lidelser.

Det er behov for flere egnede varige boliger og flere plasser i midlertidige botilbud for målgruppen. Byrådet ser at ved innfrielse av boligprogrammet (Bystyresak 43/17) og utbygging av boliger med samtidige tjenester til personer med sammensatte utfordringer kan bruk av midlertidige botilbud reduseres når boligene foreligger. Realistisk sett vil det imidlertid alltid være behov for midlertidige botilbud. Målet er å redusere gjennomsnittlig botid i midlertidige botilbud gjennom individuell oppfølging av beboerne. Videre pågår det et kvalitetssikringsarbeid for å sikre at alle plasser i midlertidig botilbud innehar de kvalitetene som er nødvendig for å imøtekomme lovkrav og individuelle behov. Dette innebærer også å sikre en forsvarlig sammensetting av beboere i tilbudet. I tråd med Plan for rusfeltet 2018-2022 er det opprettet krisesentertilbud for personer i aktiv rus. For å sikre trygghet for beboere i midlertidige botilbud med kvalitetsavtale har byrådet engasjert tilstedeværelse av vektertjeneste hele døgnet.

Videre samarbeider kommunaldirektørens stab, Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester om en strategi for å etablere bo- og omsorgstiltak for å sikre best mulig pris og kvalitet, og unngå hasteanskaffelser av enetiltak for krevende brukere.

Det er etablert et samarbeid mellom nevnte etater for at flest mulig beboere i Bjørnsonsgate skal kartlegges og gis et adekvat bo- og tjenestetilbud, inkludert gjennom ambulante tjenester.

Årsaker til at det oppstår åpne rusområder er at enkelte medborgere i Bergen er avhengige av illegale rusmidler, og har behov for å samhandle med andre for å fremskaffe rusmidlene. For nabolag og næringsdrivende representerer åpne rusområder og narkotikarelatert kriminalitet en belastning for trivsel og trygghet. Byrådet skal fremme en handlingsplan mot åpne rusområder i løpet av året. Her skal det fokuseres tiltak innen fire innsatsområder, henholdsvis orden og trygghet, byrommets funksjon og opplevelseskvalitet, renhold og brukerrettede tiltak. Etat for psykisk helse og rustjenester har som et ledd i arbeidet mot åpne rusområder fått i oppdrag å utrede lokalisering og tjenesteinnhold for et eventuelt MO senter i sentrum.

Personer som har stått lenge utenfor arbeidslivet kan ha vansker med å komme i arbeid, og personer med langvarig, kronisk rusavhengighet kan i tillegg mangle erfaring fra arbeidslivet. Det er etablert et ambulerende IPS-team (Individual Placement and Support). IPS er en kunnskapsbasert metode som bidrar til at mennesker med moderate til alvorlige psykiske lidelser og/eller rusmiddelavhengighet kan nyttiggjøre seg egen arbeidsevne og komme i ordinært lønnet arbeid.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024					
Tjeneste	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Andre velferdstiltak rus	2 694	0	2 694	2 694	0
Rusbehandling, råd og veiledning	311 303	-43 268	268 034	279 148	-11 114
Lavtersketilbud for rusavhengige	107 760	-6 665	101 095	100 558	537
Utekontakt	38 082	-864	37 218	37 218	0
Overnattingstilbud til bostedsløse	5 308	0	5 308	16 008	-10 700
Midl opph. m/tils-ikke ind.rettet	13 482	-296	13 185	13 185	0
Botreningstjeneste ikke individrettet	18 459	-350	18 109	18 109	0
Sum	497 087	-51 445	445 642	466 920	-21 277

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Justert årsbudsjett 2024						
Byrådsavdeling	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
2-Byrådsavdeling for finans	6 887	-337	6 549	6 549	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	-1	0	-1	-1	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	476 601	-51 107	425 494	446 771	-21 277	-4,5 %
90-Fellesposter - bykassen	13 600	0	13 600	13 600	0	0,0 %
Sum	497 087	-51 445	445 642	466 920	-21 277	-4,3 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 21,3 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket er kjøp av bo – og tjenestetilbud etter helse -og omsorgsloven. Nye plasser fra Hannas hus fra august 2024, inkludert midlertidig botilbud fra mai til august, og Natthuset fra februar 2024 står for store deler av merforbruket. Det er også merforbruk grunnet prisøkning i avtaler og kjøp av noen flere plasser. Det er nær opptil 100% belegg på bruken av tilgjengelige plasser, selv om det er utfordrende å finne plasser som er helt egnet for alle. Behovet for å styrke budsjettet skyldes helt nødvendige forbedringer av kvaliteter ved eksisterende tiltak og ett nytt tiltak som starter opp i 2024.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Kurs og konferanser	Kutt	-110
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-566
Botilbud etter helse og omsorgstjenesteloven	Tilpasning til aktivitetsnivå	14 000
Kostnadsendring eksisterende enetiltak	Tilpasning til aktivitetsnivå	1 000
Nytt enetiltak	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 940
Utgifter ved oppgradering/ombygging av Bjørnsonsgate	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 000
Utsette utbedring av kjøkken på MO Gyldenpris	Tilpasning til aktivitetsnivå	-1 700
Sum		17 564

Kurs og konferanser

Som følge av restriktiv praksis for kurs og samlinger forventes det reduserte utgifter i 2024.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38

05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Botilbud etter helse og omsorgstjenesteloven

Det er stor etterspørsel etter bo – og tjenestetilbud (plasser) på rusfeltet. Gamle avtaler er reforhandlet i 2023 og nye avtaler er inngått om botilbud etter helse og omsorgstjenesteloven. Dette gjelder både rehabiliteringsplasser og akutt-plasser. Det er behov for økt budsjett for å finansiere flere plasser og bedre kvaliteter ved tilbudene.

Kostnadsendring eksisterende enetiltak

I et enetiltak opprettet i 2023 er det gjort en ny vurdering av tjenestetilbud. En ny helhetlig vurdering fører til økt bemanningsgrad på natt grunnet brukers utfordringer og helsemessige tilstand.

Nytt enetiltak

Anskaffelse av enetiltak til bruker med sammensatte utfordringer og som ikke kan bosettes i noen av kommunens eksisterende botilbud eller helseinstitusjoner. Bruker har både behov for en bolig og heldøgns helse- og omsorgstjenester.

Utgifter ved oppgradering/ombygging av Bjørnsonsgate

Utgifter gjelder midlertidige erstatningslokaler i en 6 måneders periode for Bjørnsonsgate i forbindelse med oppgradering/ombygging.

Kostnader ved erstatningslokaler gjelder tilrettelegging av drift som flytting, tilpasning vaktrom, fellesstue, sikkerhetstiltak, alarmer og overvåkning. Det vil påløpe utgifter i 2025 som gjelder tilbakeflytting m.m.

Dette innbefatter ikke utgifter i Bjørnsonsgate da disse er investeringsutgifter.

Utsette utbedring av kjøkken på MO Gyldenpris

Det ble i 2023 sendt anmodning (BK360:2023/167142-7) om utbedring av kjøkkenet på MO Gyldenpris. I forbindelse med en utredning om MO senter i sentrum er ett av løsningsforslagene å flytte MO Gyldenpris til sentrum, og si opp leieavtalen på Gyldenpris. I påvente av beslutning i denne saken, foreslår byrådet å utsette utbedring av kjøkkenet på MO Gyldenpris. Utsettelsen gir besparelse i 2024 ved reduserte driftskostnader ved bruken av kjøkkenet.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Sikringstiltak botilbud innen rus	6 000	6 000	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Sikringstiltakene i Bjørnsonsgate ble forsterket i 2023, og er videreført til 2024 med full årsvirkning.
Nye enetiltak innen rusfeltet	8 916	8 916	0 Tiltaket ble iverksatt i 2023 og er videreført til 2024. Midlene forventes å bli benyttet til formålet
Sum	14 916	14 916	0

Tilpasning til aktivitetsnivå

Reduserte energiutgifter i kommunen	-1 234	-1 234	0 Forutsetningen om lavere energiutgifter i 2024 er fortsatt beste estimat, og det forventes at nedjusteringen i budsjett vil realiseres.
Tilpasning til aktivitetsnivå botiltak	5 000	5 000	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Nye enetiltak innen rusfeltet	3 940	3 940	0 Tiltaket ble iverksatt i 2023 og er videreført til 2024. Midlene forventes å bli benyttet til formålet
Opphør av enetiltak	-1 296	-1 296	0 Tiltaket opphørte i 2023.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-233	-233	0 Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	6 177	6 177	0

Nye tiltak

Sikringstiltak i botiltak	3 600	1 500	2 100 Tiltaket er iverksatt, og deler av midlene forventes å medgå til formålet. Kostnaden er delt med leverandør av midlertidig
---------------------------	-------	-------	--

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
			opphold, og kostnaden er lavere enn budsjettert. Kostnadsestimatet er beste estimat foreløpig, og kostnadene kan i løpet av året bli høyere enn beregnet.
Omdisponering tilskuddslisten	100	100	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Tilskudd til Huset Bergen AS	2 750	2 750	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Styrket bemanning i Bjørnsons gate	7 500	7 500	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Ansettelsesprosessen er under påbegynt og under arbeid.
Gatelaget	330	330	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Stillingen fullfinansieres nå av Bergen kommune, som følge av bortfall av eksternt delfinansiering.
Boligprogrammet 250 - Steinsvikkroken	2 500	0	2 500 Tiltaket er ikke igangsatt. Etter oppdatert fremdriftsplan er oppstart av Steinsvikkroken utsatt til våren 2025. Årsak er forsinkelse i byggefasen grunnet både interne og eksterne forhold.
Sum	16 780	12 180	4 600
Nye engangstiltak			
Tilskudd til Blå kors Steg for Steg	500	500	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Tiltak i Vågsbunnen	1 500	1 500	0 Tiltaket er under planlegging og vil ha oppstart før sommer 2024. Midlene forventes å medgå til formålet.
Sum	2 000	2 000	0
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-201	-201	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-201	-201	0
Kutt			
Omdisponering tilskuddslisten	-400	-400	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Sum	-400	-400	0
Sum tiltak	39 272	34 672	4 600

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse	
En rettferdig og inkluderende by	Bedre helsetjenester til rusavhengige personer	Antall konsultasjoner i helserom	2 400	560	Resultatmål er ikke nådd. Det har vært en nedgang i antall besøk ved MO-sentrene gjennom covid-19 pandemien, som har medført mindre konsultasjoner i helserom. Besøkstallene har steget noe siden 2022, og det er iverksatt tiltak som transporttjenestene fra Vågsbunnen til MO-senteret Gyldenpris. Dette for å sikre flere helsehjelp og tilgang på brukerrorom	
		Flere personer med rusutfordringer skal ut i ordinært arbeid	Antall personer som går ut i ordinært arbeid med bistand fra IPS-jobbspesialist	60,0 %	36,4 %	Dette er et godt resultat for 1.tertial 2024, og gir en forventning om at årsmålet vil bli nådd med god margin.
		Styrke arbeidet med rehabilitering for rusavhengige	Andelen utnyttede plasser i aktivitetssentre i regi av NAV sosialtjeneste	95,0 %	82,0 %	Årsmålet forventes bli nådd.
		Antall personer som innvilges opphold i rehabiliteringsinstitusjon årlig	40	37	Det forventes at årsmålet blir nådd.	
		Gjennomsnittlig botid i rehabiliteringsinstitusjon (mnd.)	5,0	4,2	Det vil bli vanskelig å nå årsmålet. Opphold på rehabiliteringsinstitusjon er et frivillig tiltak, og lengden på oppholdet påvirkes av brukernes valg.	

04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, midlertidig bolig, arbeid med individuell plan, kvalifiseringsprogram samt bo-oppfølgingstjenester og tiltak til rusmiddelavhengige. Sosialtjenesten skal være et siste sikkerhetsnett og yte økonomisk sosialhjelp når alle andre inntektsmuligheter er forsøkt.

Utvikling og utfordringer

Det har vært en betydelig økning i antall mottakere av økonomisk sosialhjelp. Sammenlignet med første kvartal 2023 er det en økning på 504 mottakere, fra 4394 mottakere i 2023 til 4898 mottakere i 2024. Samtidig så har snittutbetalingen per mottaker gått opp fra kr. 24.080 i 2023 til kr. 26.220 i 2024, en økning med kr. 2.140 sammenlignet med i fjor. Dette kommer av de økte sosialhjelpssatsene til livsopphold fra 1. juli 2023 samt økte sosialhjelpsutgifter til husleie og strøm. Bergen har nå landets høyeste sosialhjelpssatser. Samtidig har en større andel mottakere av økonomisk sosialhjelp nå sosialhjelp som hovedinntekt og snitt stønadslengde har også gått noe opp.

Flyktninger som blir bosatt i Bergen kommune har rett på økonomisk sosialhjelp og andre sosiale tjenester dersom de fyller vilkårene for slik hjelp. Flere ukrainske flyktninger må ha supplerende sosialhjelp i tillegg til introduksjonsstønad. Dette gjelder særlig flyktninger som leier bolig på det private markedet og der det bare er en voksen i husstand med barn. Det forventes at mange av de ukrainske flyktningene som nå blir utskrevet fra introduksjonsprogram vil ha behov for økonomisk sosialhjelp fremover. Samtidig så viser tiltakene Ny sjanse og NorA (Norsk og arbeid) gode resultater når det gjelder å få flyktninger ut i arbeid og aktivitet.

Andelen av sosialhjelpsmottakere over 60 år har gått opp i forhold til andre aldersgrupper. Den viktigste årsaken til dette er trolig at kommunen har bosatt flere ukrainske flyktninger over 60 år. Flyktninger med midlertidig kollektiv beskyttelse har ikke fullt ut samme rettigheter som flyktninger med ordinær flyktningstatus. Flyktninger med kollektiv beskyttelse har blant annet ikke rettigheter etter *Lov om supplerende stønad* til personer med kort botid i Norge. Dette medfører at uføre og eldre flyktninger fra Ukraina kan bli avhengig av økonomisk sosialhjelp i inntil 3 år. Dersom de hadde hatt ordinær flyktningstatus ville de ha mottatt stønad på minstepensjonsnivå etter nevnte lov.

Det forventes at antallet mottakere av økonomisk sosialhjelp vil øke videre i 2024 på grunn av fortsatt høy bosetting av flyktninger og at vi i løpet av 2024 vil ende opp med 8300 mottakere av økonomisk sosialhjelp. Når det gjelder netto utbetalt økonomisk sosialhjelp, så forventes det at det blir vil utbetalt 540,0 mill. i økonomisk sosialhjelp.

Det har over tid vært en krevende situasjon for – og rundt bostedsløse. Det er et stort press både i boligmarkedet og på plasser i midlertidig botilbud. I første kvartal var det 207 personer som benyttet seg av midlertidig botilbud og brutto utbetalt til midlertidig botilbud var 11,2 mill. I første kvartal er det 229 personer som benyttet seg av midlertidig botilbud og brutto utbetalt var 14,3 mill.

Antallet digitale søknader til økonomisk sosialhjelp er stabilt og ligger nå i snitt på 75%.

Antallet deltakere i kvalifiseringsprogrammet har økt sammenlignet med første kvartal 2023 og har gått opp fra 550 i første kvartal i 2023 til 600 i første kvartal 2024. Samtidig har brutto utbetalt

kvalifiseringsstønad gått opp fra 29,1 mill. i første kvartal i 2023 til 35,1 mill. i første kvartal 2024. Det forventes at det blir utbetalt 140,0 mill. i kvalifiseringsstønad i 2024.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Sosial rådgivning og veiledning	302 716	-24 939	277 777	281 144	-3 367
Støtte til krisetiltak	35 914	-14 563	21 351	22 600	-1 249
Kvalifiseringsordningen	189 650	-2 131	187 518	197 699	-10 181
Økonomisk sosialhjelp - individrettet	509 260	-26 935	482 325	539 556	-57 231
Sum	1 037 540	-68 569	968 971	1 040 999	-72 028

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	
2-Byrådsavdeling for finans	2 009	-740	1 269	1 269	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	1 035 145	-66 960	968 185	1 040 915	-72 730	-7,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	-155	0	-155	-155	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	540	-869	-329	-1 031	702	130,0 %
Sum	1 037 540	-68 569	968 971	1 040 999	-72 028	-6,9 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 72,7 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket er knyttet til sosialhjelp og kvalifiseringsstønad.

Det meldes om merutgifter på nær 58,0 mill. av økonomisk sosialhjelp. Det er lagt inn i prognosen et klientantall på 8 300 mot at budsjettet er beregnet til 7 700. Både snittkostnaden og stønadslengden øker. I beregnede utgifter ligger det inne betydelig utgifter til flyktninger fra Ukraina. Det er prognostisert at utbetalinger til flyktninger fra Ukraina over sosialhjelp utgjør 80,0 mill, men dette kan øke om antallet og stønadslengden på denne gruppen øker.

Budsjett til kvalifiseringsstønad er basert på et måltall på 550. Det er laget en prognose på at snittantallet på deltakere pr måned vil ligge på 600. Dette gir et merforbruk på 10,7 mill.

Merforbruk på sosial rådgivning og veiledning er beregnet til 3,4 mill. Merforbruket er hovedsakelig utgifter til lønn og prosjektutgifter.

Krisesenter melder om merforbruk av lønn. Merforbruket skyldes økt belegg på kritesenteret og nødvendig bemanning for å drifte innenfor lov om kritesentertilbud og arbeidsmiljølov. Noe av merforbruket kan knyttes mot desentrale enheter som øker merforbruket.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Kurs og konferanser	Kutt	-600
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-702
Tiltak for trygg deltakelse i Regnbuedagene	Nye engangstiltak	230
Økte ressurser for å følge opp økning i antall sosialhjelpsmottakere	Nye tiltak	2 500
Tilpasning til aktivitetsnivå i Kvalifiseringsordningen	Tilpasning til aktivitetsnivå	10 000
Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	Tilpasning til aktivitetsnivå	48 000
Økt ressursbehov ved Kritesenter for Bergen og omegn	Tilpasning til aktivitetsnivå	1 950
Sum		61 377

Kurs og konferanser

Som følge av restriktiv praksis for kurs og samlinger forventes det reduserte utgifter i 2024.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70

04C	Introduksjons- og tolketjenester	-	1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	-	0,38
05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Tiltak for trygg deltakelse i Regnbuedagene

Regnbuedagene arrangeres en uke i juni hvert år og avsluttes med Pride-paraden. Regnbuedagene har vokst seg til en stor begivenhet i Bergen for mennesker i alle aldre. Det holdes flere ulike arrangement, som foredrag, debatter, konserter og Pride-park på Festplassen. For å ivareta deltakerne på arrangementet og forhindre uønskete hendelser har Regnbuedagene behov for ordenstiltak i regi av vektertjenester, i tillegg til sikkerhetstiltak i regi av Vest politidistrikt. Dette gjelder særlig for arrangement som retter seg mot barn og unge.

Økte ressurser for å følge opp økning i antall sosialhjelpsmottakere

NAVs arbeidsoppgaver er ikke avgrenset til å behandle søknader om økonomisk sosialhjelp. NAV-kontoret har også ansvar for å gi veiledning og arbeidsrettet oppfølging. Dette har vist seg krevende, både fordi mange av flyktingene har begrensede norsk- og engelskkunnskaper, og fordi mange har behov for kvalifiseringstiltak for å få arbeid. Flyktinger med kollektiv beskyttelse får for tiden bare deltids introduksjonsprogram, og rettigheten til introduksjonsprogram er avgrenset til 6 måneder.

Mange har derfor behov for videre arbeidsrettet oppfølging fra NAV. Flyktninger over 55 år har ikke rett til introduksjonsprogram. Hittil i år har flyktninger over 55 år utgjort 16 % av bosatte flyktninger over 18 år, og mange av disse vil ikke bli økonomisk selvforsørget. Dette har også sammenheng med at flyktninger med kollektiv beskyttelse ikke har rett på stønad etter Lov om supplerende stønad for personer med kort butid. NAV har foreløpig ikke fått styrket sin bemanning for å gi tjenester til ukrainske flyktninger. Fra høsten 2023 har våre NAV-ledere meldt om behov for økt bemanning grunnet økte arbeidsoppgaver knyttet til sosiale tjenester til ukrainske flyktninger. Behovet forsterkes hver måned, da antallet nye ukrainske flyktninger som har behov for tjenester, er høyere enn antallet som blir økonomisk selvhjulpne. Snitt stønadslengde de siste 12 månedene har økt fra 4,85 til 4,98. Med å få tilført flere ressurser kan sosialtjenesten jobbe mer målrettet med å få de yngste mottakerne i arbeid. Vi ser også en økning i sykefravær fra 2022 til 2023; 11,09% til 11,67%.

Tilpasning til aktivitetsnivå i Kvalifiseringsordningen

Etat for sosiale tjenester har søkelys på at NAV-kontorene sikrer at alle personer som har rettigheter til kvalifiseringsprogram får det. Det samarbeides med NAV-kontorene og Statsforvalteren for at kompetansen om hvem som kan ha rettigheter til KVP er kjent for alle som jobber på NAV-kontorene. Øke antall kandidater har også vært en prioritert oppgave i tråd med arbeids- og velferdsdirektoratet sine mål og prioriteringer. En del av økningen gjelder ukrainske flyktninger som er ferdig i introduksjonsprogrammet, men har behov for mer språkkompetanse og mer oppfølging for å komme i arbeid. I 2023 var det 840 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Styrkingen dekker Kvalifiseringsstønad til ca. 60 flere deltakere i programmet. Snitt antall månedsdeltakere i 2022 var 443, i 2023 566 deltakere og i 2024 er prognosen på 600 månedsdeltakere.

Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp

I 2023 så var det 627 ukrainske flyktninger som mottok økonomisk sosialhjelp. Pr. første kvartal så er det 596 ukrainske flyktninger som mottatt økonomisk sosialhjelp. Det forventes at antallet ukrainske flyktninger som mottar økonomisk sosialhjelp vil øke videre i 2024 og at vi totalt kommer opp i 8300 mottakere av økonomisk sosialhjelp inklusive ukrainere mot 7599 mottakere i 2023. Mange av de som skrives ut fra Introduksjonssenteret er ikke klare for arbeid og det skal bosettes 1000 flyktninger i 2024. Andelen av de ukrainske mottakerne som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt, er høyere enn andelen for alle mottakere, og stønadslengden er høyere for denne gruppen mottakere enn andre sosialhjelpsmottakere. Dette medfører at kostnadene for denne gruppen blir høyere enn for andre grupper av sosialhjelpsmottakere. Siden ukrainske flyktninger er under kollektiv beskyttelse så har eldre flyktninger ikke rett på alderspensjon og de som er uføre har ikke rett på uføretrygd. Dette medfører at en stor gruppe som normalt sett ville fått statlige ytelser må ha økonomisk sosialhjelp. Tjenesten har i tillegg også økning blant andre enn Ukrainske klienter. Dette har både med satsene i Bergen, men og at det er dyrtid. Det er anslått at vi vil ha 8300 mottakere av økonomisk sosialhjelp, med en snittutbetaling på 65000,- netto pr. år og 5 måneders stønadslengde.

Økt ressursbehov ved Krisesenter for Bergen og omegn

En markant økning i belegg på samtlige av Krisesenter for Bergen og omegnskommuners lokasjoner har medført et kritisk behov for styrket bemanning. Krisesenteret tar imot henvendelser døgnet rundt, alle dager i året, menn, kvinner og barn. Økning i belegg har vedvart over tid, og det er ikke utsikter til endring. I dag benyttes feltsenger for å huse de som trenger beskyttelse ved senteret. I tillegg er det også en økning i henvendelser for råd og veiledning, som er en lovpålagt oppgave i krisesenteret. Krisesenteret har ca. 23 årsverk. Gjennomgang av tjenestetilbud og ressursbehov, inkludert turnus, har fremvist et udekket behov på 8 nye årsverk for å kunne sikre forsvarlig tjenestetilbud, forsvarlig arbeidsmiljø og lovlig turnus. Kostnaden for de 8 årsverkene er i 7,1 mill. Noe av utfordringen ved krisesenteret er at de er spredt på flere lokasjoner. Tiltaket vil bli revurdert når Krisesenteret blir samlokalisert. Vi har fått signaler fra samarbeidskommuner som vil etterstrebe å få dette til.

Etter gjeldende fordelingsnøkkel svarer Bergen pr 2024 for 55,71% av utgiftene ved Kriesenteret, øvrige utgifter faktureres samarbeidskommuner i vertskommuneavtale. Dette betyr at Bergen kommune sin andel av det økte budsjettbehovet er oppunder 4 mill. Samarbeidskommunene er informert om situasjonen ved kriesenteret i møte 7.5.2024, og samarbeidskommunene skal også informeres skriftlig med det første. Byrådet anbefaler at budsjettet til kriesenteret styrkes med 2,5 mill. i 2024 som en delårseffekt og videre med 3,8 mill. i helårseffekt.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
NorA - styrkning av arbeidstiltak	2 000	2 000	0 Tiltaket ble iverksatt i 2023 og er videreført til 2024. Midlene forventes å medgå til formålet.
Prisjustering livsoppholdssatser økonomisk sosialhjelp	30 100	30 100	0 Tiltaket er iverksatt, hvor økte livsoppholdssatser er videreført til 2024. Midlene forventes å medgå til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	40 000	40 000	0 Det er fortsatt et høyt antall sosialhjelpsmottakere, og midlene vil medgå til formålet.
Husleie NAV Årstad	960	960	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Økt deltakelse i Kvalifiseringsordningen	10 000	10 000	0 Det er en betydelig økning av deltakelse i Kvalifiseringsordningen, og midlene vil medgå til formålet.
Sum	83 060	83 060	0

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	25 783	25 783	0 Det er fortsatt et høyt antall sosialhjelpsmottakere, og midlene vil medgå til formålet.
Økt deltakelse i Kvalifiseringsordningen	12 460	12 460	0 Det er en betydelig økning av deltakelse i Kvalifiseringsordningen, og midlene vil medgå til formålet.
Kvalifiseringsprogram	1 500	1 500	0 Antall KVP deltakere godt over måltall slik at midlene benyttes fullt ut i 2024
Reduserte energiutgifter i kommunen	-1 568	-1 568	0 Forutsetningen om lavere energiutgifter i 2024 er fortsatt beste estimat, og det forventes at nedjusteringen i budsjett vil realiseres.
Sum	38 176	38 176	0

Nye tiltak

Det jødiske samfunn i Bergen	150	150	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Fellesverket - økt tilskudd	500	500	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Økning av kvalifiseringsstønad	850	850	0 Antall KVP deltakere er godt over måltall, og midlene vil medgå til formålet.
Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet	400	400	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Bergen Røde Kors - Norsktrening	100	100	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Årlig prisjustering av livsoppholdssatsene i økonomisk sosialhjelp	7 500	7 500	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Omdisponering tilskuddslisten	446	446	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene er omdisponert.
Sum	9 946	9 946	0
Nye engangstiltak			
Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	2 150	2 150	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Tilskudd til Springbrett for ungdom.	100	100	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Sum	2 250	2 250	0
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-342	-342	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-342	-342	0
Kutt			
Markering av den internasjonale migrasjonsdagen	-72	-72	0 Tilskuddsordningen er avsluttet, og det forventes at kuttet realiseres.
Bergen Røde Kors – Flyktningguide	-500	-500	0 Tilskudd til dette tiltaket ble redusert grunnet mindre omfang i ordningen – særlig gjelder dette deltakere i introduksjonsprogrammet. Tiltaket er innarbeidet i rammen.
Reversering av ekstra strømstøtte	-8 000	-8 000	0 Tiltaket er iverksatt. Tilskudd til strøm ligger i utregning av totale kostnader til økonomisk sosialhjelp i 2024 der nedtrekket er medregnet.
Omdisponering tilskuddslisten	-396	-396	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene er omdisponert.
Sum	-8 968	-8 968	0
Sum tiltak	124 121	124 121	0

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	55 % av kvalifiseringsprogrammene skal inneholde statlige tiltak	Andel deltakere med statlige tiltak i kvalifiseringsprogrammet	55,0 %	38,0 %	Ligger en god del under fastsatt mål. Grunnen er at Bergen har flere egne mer treffsikre og individuelt tilpassede tiltak enn mange statlige tiltak.
	Flere i arbeid og aktivitet, færre på stønad	Antall deltakere som har deltatt i kvalifiseringsprogrammet	730,0	682,0	Årsmålet vil bli nådd.
	Gjennomsnittlig botid i midlertidig botilbud (mnd.)	Gjennomsnittlig oppholdstid i midlertidig botilbud skal ikke overstige 2,8 mnd.	2,8	3,8	Snitt botid i midlertidig botilbud har økt. Dette har sammenheng med mangel på boliger til målgruppen.
	Minst 70% av søknader om økonomisk sosialhjelp skal fremsettes i den digitale løsningen	Andel digitale søknader om økonomisk sosialhjelp	70,0 %	75,0 %	Årsmålet forventes bli nådd.
	Reduksjon av stønadslengde for brukere i alderen 18-24 år som mottaker økonomisk sosialhjelp	Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	4,5	4,8	Vi ligger over årsmålet og har en økning fra T1 2023 da resultatet var 4,68 måneder. Vi har en økning i stønadslengde i alle aldersgrupper grunnet betydelig øking av sosialhjelpsmottakere.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- tal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM		IA	14 205	14 205	0	Ferdig	0	0	0
Krisesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling		IA	20 781	20 781	0	4.kv. 2025	4 729	3 000	-1 729
Sum							4 729	3 000	-1 729

Statustekst investeringer

Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM

Det er investert i inventar og IKT-utstyr i aktivitetsbaserte arbeidslokaler ved samlokalisering av tjenester. Samlokaliseringene ble vedtatt for å gi gevinster i form av økt kvalitet.

Det er et mindreforbruk på sekkeposten, som i hovedsak er knyttet til ved etablering av Familiens hus Bergenhus og Årstad. Det var isolert et merforbruk for prosjektene NAV Bergen sør, NAV Bergen vest og Barnevernstjenesten i Fana og Ytrebygda på Kokstad. Avviket hovedsakelig knyttet til kjøp av inventar/utstyr og tilpasninger av lokaler for å ivareta arbeidsplassforskriften. Byrådet foreslår å justere budsjett i henhold til anslått behov.

Krisesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling

Bergen kommune er vertskommune for krisesentertilbud for flere nabokommuner. Det planlegges et nytt bygg for Krisesenteret for Bergen og omegn for å sikre at bygget imøtekommer krav i krisesenterloven og arbeidsplassforskrift. Det arbeides foreløpig med å bestemme lokasjon. Det vil være behov for bevilgning av ytterligere midler for gjennomføringsfasen i senere budsjettår. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

04C-Introduksjons- og tolketjenester

Om tjenesteområdet

Nyankomne innvandrere og flyktninger er samlet i tjenesteområdet Introduksjons- og tolketjenester. Tjenestene som utføres er bosetting av nyankomne flyktninger, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, grunnskoleopplæring for voksne, introduksjonsprogram og tolketjenester.

Flyktninger og tidligere asylsøkere som er bosatt med offentlig hjelp har rett og plikt til introduksjonsprogram jfr. lov om integrering. Dette gjelder også familiegjenforente med denne gruppen. Voksne innvandrere mellom 18 og 67 år som har en oppholdstillatelse som danner grunnlag for varig opphold i Norge, har plikt og/eller rett til norskopplæring jf. Lov om integrering, og Bergen kommune plikter å gi et tilbud om opplæring innen tre måneder etter at det er fremsatt krav om dette.

Læringscenteret for norsk og samfunnskunnskap og Introduksjonscenteret forvalter de lovbaserte ordningene. Læringscenteret gir også norskopplæring til betalings elever som faller utenfor ordningen med rett til norskopplæring.

Tolketjenesten yter tolketjenester til personer som mangler språkfelleskap med tjenesteyter i de kommunale tjenestene. Det selges også tjenester til oppdragsgivere utenfor kommunen.

Utvikling og utfordringer

[Bergen bystyre vedtok i møte 6. mars at Bergen kommune skal bosette 1000 flyktninger i 2024.](#) 25 av disse vil være enslige mindreårige, og fem av disse igjen under 15 år. Det forventes i tillegg at det kommer 50 familiegjenforente i målgruppen. Ved utgangen av april hadde Introduksjonscenteret bosatt 379 flyktninger, i tillegg til 18 familiegjenforente. Bergen har siden februar 2022 bosatt over 2200 flyktninger. Den vedvarende høye bosettingen gjør at det er stort press på tjenestene som jobber med fremskaffing av boliger til denne målgruppen. Mange flyktninger finner egne boliger i det private leiemarkedet og kommunen er også aktiv i markedet både knyttet til leie og kjøp. Men bosettingstallene er såpass høye at dette blir en krevende oppgave å løse fremover i 2024.

I april åpnet Bergen inkluderingscenter som samler flere av tjenestene for nyankomne flyktninger og innvandrere i Bergen. Formålet med centeret er å fremme en mer helhetlig inkludering av målgruppen. Bygget skal i tillegg brukes til kultur- og idrettsaktiviteter og være tilgjengelig for bruk av nærmiljø, frivillige lag og organisasjoner på ettermiddag og helg.

Driften av tjenestene under dette tjenesteområde er preget av store svingninger i tallet på innvandrere og flyktninger. Under pandemien kom det svært få innvandrere til Bergen, mens det i perioden etter Russlands invasjon av Ukraina har vært rekordhøye ankomster av flyktninger. De vedvarende høye ankomstene fra 2022 og frem til i dag gjør at det er vesentlig flere brukere av tjenestene til Etat for inkludering enn det var når Inkluderingscenteret ble planlagt. Derfor er det en del utfordringer knyttet til kontorplasser og undervisningslokaler i det nye centeret. Som en konsekvens av dette har det vært nødvendig å midlertidig videreføre enkelte leiekontrakter ved andre lokasjoner i Bergen. I bosettingssaken, som ble vedtatt i bystyret 6 mars, var oppføring av midlertidige paviljonger ved Bergen inkluderingscenter en del av løsningen på plassutfordringen som følge av den store bosettingen. Denne løsningen har det vært jobbet med gjennom våren og etter en helhetsvurdering vurderes dette som et for kostnads krevende tiltak. Den midlertidige plassutfordringen søkes løst innenfor areal som

kommunen disponerer og det settes en ned en arbeidsgruppe som skal jobbe intensivt med å finne gode løsninger i samarbeid med ansattes organisasjoner.

Innflyttingsprosessen og innføringen av struktur for bruk og drift av senteret for 300 – 400 ansatte er etatens hovedprioritet i 2024, i tillegg til de lovpålagte tjenestene. De høye flyktning ankomstene og endring av regelverket for flyktninger med midlertidig kollektiv oppholdstillatelse stiller også nye krav til metoder og samarbeidsformer for målet om å få flere flyktninger i arbeid. Det er en stor og viktig oppgave å sikre at flest mulig av de ukrainske flyktningene kommer over i ordinær jobb og utdanning. De fleste som kommer har god utdannelse, men det er store utfordringer knyttet til språk og det å finne sin plass i det norske arbeidslivet. Dette krever et bredt samarbeid mellom både kommunale tjenester, andre offentlige etater og samfunnet ellers.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne	65 475	-10 762	54 712	65 712	-11 000
Norskopplæring for voksne innvandrere	157 457	-82 606	74 851	79 851	-5 000
Tolketjeneste	57 591	-3 669	53 922	53 922	0
Introduksjonsordningen	110 641	-6 246	104 395	189 333	-84 938
Andre ytelser til livsopphold for flyktninger	73 564	-639	72 925	105 350	-32 425
Utgifter til asylmottak m.m.	1 434	-323	1 111	1 111	0
Sum	466 162	-104 245	361 917	495 280	-133 363

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	3 160	-232	2 928	2 928	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	0	0	0	0	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	448 924	-91 909	357 015	492 019	-135 004	-30,1 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	13 577	-12 104	1 473	1 473	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	500	0	500	-1 141	1 641	328,2 %
Sum	466 162	-104 245	361 917	495 280	-133 363	-28,6 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 135,0 mill. innenfor tjenesteområdet.

Prognosen legger til grunn bystyrets vedtak om 1000 bosatte flyktninger i 2024, samt foreliggende vedtak i bosettingssaken, jfr. Bystyremøte av 06.03.2024 og sak 63/24. I vedtatt Handlings- og økonomiplan er det lagt opp til en bosetting på 185 personer og dette innebærer at det meldes inn vesentlig avvik knyttet til denne målgruppen.

Merforbruket knyttet til bosettingssaken fordeler seg med 45,0 mill. i lønnsutgifter hos Introduksjonssenteret, 30,3 mill. i lovpålagt introduksjonsstønad til deltakere i introduksjonsprogrammet, 32,4 mill. til startstønad som utbetales til bosatte flyktninger som venter på å få komme i program.

Bergen Inkluderingscenter (BIS) åpnet i april 2024 og behovet for tilleggsmidler knyttet til drift av senteret, vedtatt i bosettingssaken, beløper seg til 8,2 millioner som tilskrives det som mangler i forhold til prosjektets opprinnelse, og inkluderer midler til drift av ressurscenter for flyktninger, samt innredning og kompetanse knyttet til spesialrom ved BIS som er ment som yrkesrettet opplæring for våre brukere, hvorav 4,6 er engangsmidler og 3,6 er varige midler.

Som en konsekvens av utfordringer knyttet til kontorplasser og undervisningslokaler i det nye senteret har det vært nødvendig å midlertidig videreføre enkelte leiekontrakter ved andre lokasjoner. I påvente av innflytting på BIS vil Grunnskolen for Voksne stå uten lokaler fra og med juli 2024. Forlengelse av leieavtalen for Lars Hilles gate 16A og 16B ut kalenderåret 2024 utgjør 11 mill.

Som følge av den store aktiviteten knyttet til høye bosettingstall i slutten av 2023 og tidlig i 2024 er det ved Bergen Læringscenter et merforbruk på 5 mill. som gjelder midlertidige, pedagogiske ressurser. Med bakgrunn i beslutningen om redusert norsktilbud til flyktninger med kollektiv beskyttelse, settes det inn ressurser fra første time, slik at denne gruppen ikke får et vesentlig dårligere tilbud enn andre grupper.

En stor andel av de ukrainske flyktingene som kommer har behov for omfattende helse- og omsorgstjenester fra kommunen. For å samordne bosettingen av denne sårbare flyktinggruppen er det ansatt en prosjektleder i 100% stilling i BBSM som jobber på tvers av tjenestene. Det er også engasjert en prosjektleder for flytting av tjenestene til Bergen inkluderingscenter.

Et helt avgjørende premiss for denne prognosen er tilgangen på boliger. Det forutsettes i denne prognosen at det vil bli tilgjengelig grad for 2024 i sin helhet. Foreliggende prognoser for introduksjons- og startstønad indikerer et høyere utgiftsnivå enn hva som er budsjettert, men det forutsettes i prognosen at de høye bosettingstallene fra 4. kvartal 2023 og januar/februar i 2024 vil avta i løpet av året og at det følgelig vil være tilstrekkelig med de tildelte budsjettmidler.

Kostnader knyttet til Ukrainske flyktninger er 366,4 mill.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Kurs og konferanser	Kutt	-100
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-1 641
Bergen Inkluderingscenter - Oppstart	Nye engangstiltak	600
Bergen Inkluderingscenter drift	Tilpasning til aktivitetsnivå	3 587
Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 160
Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Bergen læringssenter	Tilpasning til aktivitetsnivå	5 000
Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Grunnskolen for voksne	Tilpasning til aktivitetsnivå	11 000
Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Introduksjonssenteret	Tilpasning til aktivitetsnivå	107 700
Sum		128 306

Kurs og konferanser

Som følge av restriktiv praksis for kurs og samlinger forventes det reduserte utgifter i 2024.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72

07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Bergen Inkluderingscenter - Oppstart

Bergen Inkluderingscenter (BIS) åpnet i april 2024 og behovet for tilleggsmidler knyttet til drift av senteret ble vedtatt i bosettingssaken. For å avhjelpe senterleder er det overført en medarbeider fra kulturetaten i 2024.

Byrådet foreslår derfor å styrke budsjettet med 0,6 mill. til oppstartskostnader ved Bergen Inkluderingscenter for 2024.

Bergen Inkluderingscenter drift

Vedtatt budsjett for 2024 baserer seg på estimert bosetting av flyktninger på 185 flyktninger, tilsvarende et normalår. Samtidig var det en forutsetning om bosetting av 1200 i 2023. Bakgrunnen for at det budsjetterte tallet for flyktninger for 2024 var såpass lavt var at kommunen mottok ny anmodning om bosetting svært sent på året i 2023 og at det ble vanskelig å sette et estimat for hva dette ville bli siden det fra statlig side ble operert med ulike scenarier. Bystyret vedtok i [bosettingssaken](#) å bosette 1000 flyktninger i 2024, og ba byrådet komme tilbake i revidert budsjett med et detaljert ressursbehov som følge av økt bosetting. Dette innebærer å foreslå budsjettjusteringer på inntekts- og utgiftssiden.

Bergen Inkluderingscenter (BIS) åpnet i april 2024 og behovet for tilleggsmidler knyttet til drift av senteret ble vedtatt i bosettingssaken. Det er vedtatt at deler av driften i Ressurscenteret for flyktninger skal videreføres ved Bergen inkluderingscenter samtidig som det er behov for midler for å kunne holde

senteret åpent utover de ordinære åpningstidene. Dette er nødvendige midler for å drifte senteret i en periode med historisk høye ankomster av flyktninger til Bergen. Det er nødvendig med lønnsmidler til medarbeidere som kan sikre at det er aktivitet i senteret utover åpningstiden til de ordinære tjenestene. Byrådet foreslår å styrke budsjettet i 2024 med 3,6 mill. til Bergen Inkluderingscenter.

Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger

Vedtatt budsjett for 2024 baserer seg på estimert bosetting av flyktninger på 185 flyktninger, tilsvarende et normalår. Samtidig var det en forutsetning om bosetting av 1200 i 2023. Bakgrunnen for at det budsjetterte tallet for flyktninger for 2024 var såpass lavt var at kommunen mottok ny anmodning om bosetting svært sent på året i 2023 og at det ble vanskelig å sette et estimat for hva dette ville bli siden det fra statlig side ble operert med ulike scenarier. Bystyret vedtok i [bosettingssaken](#) å bosette 1000 flyktninger i 2024, og ba byrådet komme tilbake i revidert budsjett med et detaljert ressursbehov som følge av økt bosetting. Dette innebærer å foreslå budsjettjusteringer på inntekts- og utgiftssiden.

En vesentlig andel av de ukrainske flyktningene som kommer har behov for omfattende helse- og omsorgstjenester fra kommunen. For å samordne bosettingen av denne sårbare flyktninggruppen er det ansatt en prosjektleder i 100% stilling som jobber på tvers av tjenestene. Det er også engasjert en prosjektleder for flytting av tjenestene til Bergen inkluderingscenter. Byrådet foreslår å styrke budsjettet med 2,2 mill.

Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Bergen læringscenter

Vedtatt budsjett for 2024 baserer seg på estimert bosetting av flyktninger på 185 flyktninger, tilsvarende et normalår. Samtidig var det en forutsetning om bosetting av 1200 i 2023. Bakgrunnen for at det budsjetterte tallet for flyktninger for 2024 var såpass lavt var at kommunen mottok ny anmodning om bosetting svært sent på året i 2023 og at det ble vanskelig å sette et estimat for hva dette ville bli siden det fra statlig side ble operert med ulike scenarier. Bystyret vedtok i [bosettingssaken](#) å bosette 1000 flyktninger i 2024, og ba byrådet komme tilbake i revidert budsjett med et detaljert ressursbehov som følge av økt bosetting. Dette innebærer å foreslå budsjettjusteringer på inntekts- og utgiftssiden.

Som følge av den store aktiviteten knyttet til høye bosettingstall i slutten av 2023 og tidlig i 2024 ser Bergen Læringscenter et merforbruk av midlertidige, pedagogiske ressurser. Med bakgrunn i beslutningen om redusert norsktilbud til flyktninger med kollektiv beskyttelse, som var en konsekvens av lavere per capita-tilskudd for nevnte gruppe, er det viktig at det settes inn ressurser fra første time ved behov, slik at denne gruppen ikke får et vesentlig dårligere tilbud enn andre grupper. Merforbruket vil beløpe seg til 5 millioner for 2024 totalt. Byrådet foreslår derfor å styrke budsjettet med 5,0 mill.

Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Grunnskolen for voksne

Vedtatt budsjett for 2024 baserer seg på estimert bosetting av flyktninger på 185 flyktninger, tilsvarende et normalår. Samtidig var det en forutsetning om bosetting av 1200 i 2023. Bakgrunnen for at det budsjetterte tallet for flyktninger for 2024 var såpass lavt var at kommunen mottok ny anmodning om bosetting svært sent på året i 2023 og at det ble vanskelig å sette et estimat for hva dette ville bli siden det fra statlig side ble operert med ulike scenarier. Bystyret vedtok i [bosettingssaken](#) å bosette 1000 flyktninger i 2024, og ba byrådet komme tilbake i revidert budsjett med et detaljert ressursbehov som følge av økt bosetting. Dette innebærer å foreslå budsjettjusteringer på inntekts- og utgiftssiden.

Som en konsekvens av utfordringer knyttet til kontorplasser og undervisningslokaler i nye Bergen Inkluderingscenter (BIS) har det vært nødvendig å midlertidig videreføre enkelte leiekontrakter ved andre lokasjoner. Dette gjelder blant annet lokaler til Grunnskolen for Voksne. Forlengelse av leieavtalen for denne tjenesten i Lars Hilles gate 16A og 16B ut kalenderåret 2024 utgjør 11 mill.

Konsekvenser av høy bosetting av flyktninger - Introduksjonscenteret

Vedtatt budsjett for 2024 baserer seg på estimert bosetting av flyktninger på 185 flyktninger, tilsvarende et normalår. Samtidig var det en forutsetning om bosetting av 1200 i 2023. Bakgrunnen for at det budsjetterte tallet for flyktninger for 2024 var såpass lavt var at kommunen mottok ny anmodning om bosetting svært sent på året i 2023 og at det ble vanskelig å sette et estimat for hva dette ville bli siden det fra statlig side ble operert med ulike scenarier. Bystyret vedtok i [bosettingssaken](#) å bosette 1000 flyktninger i 2024, og ba byrådet komme tilbake i revidert budsjett med et detaljert ressursbehov som følge av økt bosetting. Dette innebærer å foreslå budsjettjusteringer på inntekts- og utgiftssiden.

Budsjettjusteringen som nå etterspørres fordeler seg med ca. 45 mill. i lønnsutgifter hos Introduksjonscenteret, 30,3 mill. i lovpålagt introduksjonsstønad til deltakere i introduksjonsprogrammet, samt 32,4 mill. til lovpålagt startstønad som utbetales til bosatte flyktninger som venter på å få komme i program. Byrådet foreslår å styrke budsjettet med 107,7 mill. i henhold til bosettingssaken.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Helårvirkning av realendringer i årets budsjett				
Grunnskolen for voksne - økt husleie	500	500	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Sum	500	500	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Etat for inkludering: flytting til Bergen inkluderingssenter på Landås	-600	-600	0	Tiltaket er iverksatt. Midlene var engangstiltak i 2023 og er fra 2024 innarbeidet i nytt tiltak.
Reduserte energitgifter i kommunen	-2 047	-2 047	0	Forutsetningen om lavere energitgifter i 2024 er fortsatt beste estimat, og det forventes at nedjusteringen i budsjett vil realiseres.
Nedjustering i lys av reduksjon i integreringstilskudd	-5 000	0	-5 000	På grunn av vedtak om bosetting av 1000 flyktninger er det ikke mulig å realisere nedjustering av budsjettet.
Bergen inkluderingssenter - drift	-19 776	-19 776	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Innflytting i Bergen inkluderingssenter medfører bortfall av tidlige leieutgifter i fraflyttede lokaler og nye midler til senterledelse, kantinedrift, renhold og vektertjeneste.
Økte utgifter ved Etat for inkludering som følge av krigen i Ukraina	3 000	3 000	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Korrigerings budsjetttramme - Tolketjenesten	120	120	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Tolketjenesten i Bergen kommune er en stor og faglig sterk

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose -19 303	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
				organisasjon som har investert mye i å kvalifisere tolkene som jobber der til å være rustet for å oppfylle kravene til den nye tolkeloven og herav er det et sterkt behov for kompetansehevede tiltak.
Sum	-24 303	-19 303	-5 000	
Nye tiltak				
Bergen inkluderingscenter - drift	12 900	12 900	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Innflytting i Bergen inkluderingscenter medfører bortfall av tidlige leieutgifter i fraflyttede lokaler og nye midler til senterledelse, kantinedrift, renhold og vektertjeneste.
Sum	12 900	12 900	0	
Nye engangstiltak				
Økte utgifter ved Etat for inkludering som følge av krigen i Ukraina	113 156	113 156	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Bergen inkluderingscenter - drift	500	500	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet. Innflytting i Bergen inkluderingscenter medfører bortfall av tidlige leieutgifter i fraflyttede lokaler og nye midler til senterledelse, kantinedrift, renhold og vektertjeneste.
Sum	113 656	113 656	0	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-25	-25	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-25	-25	0	
Sum tiltak	102 727	107 727	-5 000	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	En raus og inkluderende by for mennesker som har behov for beskyttelse.	Totalt bosatte flyktninger jf. bystyrevedtak (ikke medregnet familiegjenforening)	1 000	379	Per utgangen av april var det bosatt 379 flyktninger. Dette utgjør 38 % av det årlige bosettingsvedtaket på 1000. Erfaringsmessig bosettes det flere til høsten enn om våren så målet om å bosettes kan nås.
	Robust tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for alle flyktninger og innvandrere i Bergen.	Andel som består språkprøve på nivå A2 skriftlig og B1 muntlig.	80,0 %	64,0 %	64 % av de som har tatt norskprøve så langt i 2024 har fått B1 eller høyere på muntlig norskprøve. 96 % av de som har tatt norskprøve så langt i 2024 har fått A2 eller høyere på skriftlig norskprøve. Det er lavt volum av personer som har tatt språkprøven 1. tertial fordi eksamensperioden vanligvis er på slutten av semesteret.
		Andel som består språkprøve på nivå B2 muntlig.	90,0 %	29,0 %	Årsmål. 29 prosent har bestått språkprøve på nivå B2 muntlig så langt i år. Måloppnåelsen her er høyere for B2 enn for B1, noe som indikerer at måloppnåelsen burde være lavere da B2 er vanskeligere å oppnå.
	Antall i ordinært arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram.		53,0 %	25,0 %	25 % av de 163 deltakerne som har avsluttet introduksjonsprogram i første tertial 2024, har gått over til arbeid eller utdanning. Hvis vi isolerer tallene for deltakere med kollektiv beskyttelse, i hovedsak ukrainske flyktninger, er det 130 som har avsluttet i første tertial, hvorav 28 % gikk over til arbeid eller utdanning. Personer med midlertidig beskyttelse

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
					får vesentlig kortere programtid enn andre flyktninggrupper. Vi erfarer at de ukrainske flyktningene med kort programtid har behov for noe mer norskopplæring før de er klar for det norske arbeidslivet.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- al	Justert budsjet- t	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Bergen Inkluderings- senter	BY 111-19	889 000	764 301	764 301	0	2.kv. 2024	52 529	39 000	-13 529
Sum							52 529	39 000	-13 529

Statustekst investeringer

Bergen Inkluderings-senter

Det er foretatt ombygging og rehabilitering av den tidligere lærerhøyskolen på Landås. Brukere av bygget er Etat for inkludering/etatsadministrasjon, Introduksjonssenteret, Bergen lærings-senter for norsk og samfunnskunnskap, grunnskole for voksne, Bergen Voksenopplæring, Senter for migrasjonshelse samt Etat for Idrett. Bygget ble overtatt fra entreprenør i oktober 2023, og er tatt i bruk våren 2024. Prosjektet er i slutfasen og det pågår utførelse av tilleggsarbeider. De siste økonomiske forpliktelser ventes å bli avsluttet i løpet av 2025. Det foreslås derfor en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

05A-Forebyggende helsearbeid

Om tjenesteområdet

Forebyggende helsearbeid handler om å fremme folks psykiske og fysiske helse, redusere risiko for sykdom og bidra til god helse og livskvalitet i befolkningen. Tjenesteområdet omfatter kommunens folkehelsearbeid og samfunnsmedisinske oppgaver - inkludert smittevern, miljørettet helsevern, Senter for migrasjonshelse og Frisklivsentralen.

Tjenesteområdet omfatter også Barne- og familietjenesten som tilbyr nasjonalt basisprogram for helsestasjon 0-5 år, svangerskapsomsorg, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom, og utvidet hjelp ved behov. I forlengelse av de universelle og forebyggende helsetilbudene har kommunen tverrfaglige lavterskeltjenester som tilbyr informasjon, samtaler og grupper til barn, unge opp til 25 år og foreldre, knyttet til psykisk helse og psykososiale utfordringer, begynnende rusproblematikk og utfordringer i familien i Barne- og familiehjelpen og Ung Arena. Dette er gratis tilbud som den enkelte selv kan oppsøke - uten henvisning.

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune har i 2024 lagt frem en ny [folkehelseoversikt for Bergen kommune](#). De viktigste utfordringene for folkehelsen i Bergen handler om vedvarende store sosiale helseforskjeller, demografiendringer med flere eldre og færre i yrkesaktiv alder og en økning i antall barn og unge som rapporterer om ensomhet og psykiske plager.

At stadig flere lever lange liv er et tegn på at vi bor i et land og en kommune med god folkehelse, hvor det også er godt å bli gammel. Dette er en ønsket utvikling, men regnes likevel som en av vår tids største samfunnsutfordringer fordi økningen i antall eldre skjer samtidig som fruktbarheten i befolkningen i samme periode har falt. Demografiendringene stiller store krav til kommunens folkehelsearbeid. Helsefremmende og forebyggende arbeid gjennom hele livsløpet starter med gode oppvekstforhold for alle barn og unge. Det skaper robusthet i befolkningen, reduserer sosiale forskjeller, forebygger utenforskap og reduserer behovet for helse- og omsorgstjenester. Aldersvennlig samfunnsutvikling er avgjørende for at flere eldre skal fortsette å være ressurssterke og aktive deltakere i samfunnet, leve selvstendige liv og ha mulighet til å bo hjemme med god helse og livskvalitet så lenge de selv ønsker det. Dette er viktig for den enkelte innbygger, men også for at vi fremover skal kunne opprettholde offentlige velferdstjenester på samme nivå som i dag.

Krigen i Ukraina førte til høy tilstrømning av ukrainske flyktninger til Bergen i 2023, hvor landets nest største mottaksenhet var lokalisert på Flesland. Mottaksenheten var kun et midlertidig tilbud, som nå er avviklet. Litt over 1032 flyktninger fra Ukraina ble bosatt i Bergen kommune i 2023. Blant disse har svært mange hatt, og har fortsatt, et omfattende og økende behov for kommunale helsetjenester.

Barnevernsreformen omtales som en oppvekstreform og har som mål å øke forebyggende aktivitet i alle grunntjenester for barn og unge og deres familier. Utviklingen viser at henvendelsene til lavterskeltilbudene i Barne- og familiehjelpen og Ung Arena har økt betraktelig den siste tiden. Økningen er i tråd med ønsket utvikling om å gi tidlig hjelp. Samtidig gir det lengre ventetid og legger større press på kapasiteten i tjenesten.

Ung Arena består i dag av to avdelinger; nord og sør. Disse to enhetene samles nå i en felles enhet med et samlet budsjett under navnet Ung Arena Bergen. Dette er en løsning som innebærer en arenafleksibilitet, og flere unge i hele Bergen vil bli nådd med dette viktige tilbudet.

Helsestasjoner og Barne- og familiehjelpen har opplevd et stort trykk knyttet til at Bergen fra februar 2022 har bosatt over 2200 flyktninger og vært vertskommune for et enda større antall hovedsakelig ukrainske flyktninger. Det forventes store ankomster også i 2024.

Gjennom bystyrevedtak av en [Strategi for oppvekst](#) og to tilhørende handlingsplaner "[Se meg, hør oss - Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier](#)" og "[Handlingsplan for barnevernet](#)", ble søkelyset på tidlig og forebyggende innsats og bedre samarbeid rettet mot byens barn og unge styrket. Planene beskriver en dreining av innsatsen til tidligere og mer helhetlig og samordnet innsats, både for den enkelte og på overordnet/system-nivå. Barne- og familietjenesten, og kommunens øvrige forebyggende tjenester er sentrale i dette arbeidet og har en viktig rolle for å bidra til bedre trivsel og helse og å utjevne sosiale forskjeller

Iverksetting av prioriterte tiltak starter opp i 2024, og krever et utstrakt og langsiktig samarbeid mellom byrådsavdelinger, etater og tjenester. I tillegg er det en identifisert bekymring for kriminalitetsutvikling blant barn og unge gjennom 2023 og så langt i 2024, der kommunen må utvikle både de breie tiltakene for å forebygge, og forsterkede tiltak som hjelper særlig utsatt ungdom.

Det var en bekymringsfull økning i gonore blant ungdom i 2022-2023, som har fortsatt i 2024. Helsestasjon for ungdom (HfU) har søkelys på testing og forebygging av gonore i 2024.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Helsestasjon	155 941	-10 949	144 992	145 788	-796
Skolehelsetjeneste	103 332	-3 628	99 704	107 043	-7 339
Helsestasjon for ungdom	6 831	-234	6 597	7 450	-853
Smittevern	15 676	-8 231	7 445	17 761	-10 316
Miljørettet helsevern	12 825	-7 490	5 335	5 935	-600
Forebyggende arbeid helse og sosial	102 464	-20 707	81 756	86 160	-4 404
Sum	397 068	-51 238	345 830	370 138	-24 308

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
1-Byrådsleders avdeling	-62	0	-62	0	-62	100,0 %
2-Byrådsavdeling for finans	547	-166	380	380	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	113 100	-34 905	78 195	93 395	-15 200	-13,4 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	281 984	-16 167	265 817	274 863	-9 046	-3,2 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	0	0	0	0	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	1 500	0	1 500	1 500	0	0,0 %
Sum	397 068	-51 238	345 830	370 138	-24 308	-6,1 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for helse og omsorg melder et merforbruk på tjenesteområdet.

Merforbruk skyldes blant annet utgifter til flyktninger fra Ukraina på 9,2 millioner. Senter for migrasjonshelse har utgifter på 2,7 millioner utover de 20 millioner de fikk i vedtatt budsjett. Dette er et driftsnivå knyttet til bosetting av 1000 flyktninger og er beregnet utfra dagens tilstrømming av flyktninger og UDI sine prognoser for mottak av flyktninger i 2024. Frisklivsentralen og smittevernkontoret har også meldt om utgifter til flyktninger fra Ukraina. I tillegg er det ekstra husleiekostnader som dekkes sentralt på byrådsavdelingen. Tuberkulose screeningen på transittmottaket på Flesland ble lagt ned ved nyttår og denne funksjonen er overtatt av det nasjonale transittmottaket i Råde. Helsetilskuddet på 8,620 mill. bortfaller i 2024, men vi har tatt høyde for forventede inntekter på vertskommunetilskudd for mottaksplasser med 7,9 millioner.

Ekstra utgifter til vaksinerings mot Covid-19 i 2024 er estimert til 0,5 millioner. Vaksinasjonen gjennomføres i regi av fastleger og apotek, men også av smittevernkontoret. Kostnadsestimatet er usikkert i og med at man ikke vet hvor stor andel som velger å la seg vaksinere ut året.

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 9,0 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedforklaringen til merforbruket er lønnsutgifter hvor 7,9 mill. er knyttet til krigen i Ukraina. Videre er det et merforbruk som følge av økning i skolefraværssaker som krever ressurser fra skolehelsetjenesten, og et merforbruk på helsestasjon som følge av økt aldersgrense, bedre tilgjengelighet og kortere liggetid på Kvinneklinikken.

Tilskudd til helsestasjon- og skolehelsetjenesten fra helsedirektoratet på 20,0 mill. er hensyntatt i prognosen.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger	Inntektsendringer	700
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-376
Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger	Tilpasning til aktivitetsnivå	8 500
Helsestasjon- og skolehelsetjenestetilbud til ukrainske flyktninger	Tilpasning til aktivitetsnivå	7 889
Sum		16 713

Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger

I tillegg til å gi tjenester til flyktninger fra Ukraina som bosettes i Bergen gis det også tjenester til flyktninger som kommer til statlig mottak i Bergen og til ukrainske pasienter som får behandling på Haukeland universitetssykehus som en del av luftbroen. Her følger det også med pårørende.

På tjenesteområdet 03A Tjenester til eldre er kostnadene på 4,86 mill. hvor 0,94 mill. er til å dekke 1,5 årsverk på Vurderingsteam under Etat for Vurdering og rehabilitering og 3,92 mill. til Etat for Hjemmebaserte tjenester som har gitt helsehjelp med totalt 1200 timer ut mars i år.

Av beløpet på 9,2 millioner til tjenesteområdet 05A Forebyggende helsearbeid utgjør 2,7 millioner til Senter for migrasjonshelse for å ivareta bosetting av 1000 flyktninger, 0,9 mill. til Frisklivsentralen til kurs for ukrainske flyktninger og 5,6 millioner på smittevernkontoret for å dekke avviklingskostnader på mottakssenter Flesland 4,1 mill. og to årsverk som følger opp ukrainske flyktninger 1,5 mill.

På tjenesteområdet 05B Behandling og rehabilitering er det kostnader knyttet til et årsverk på fysioterapitjenesten under Etat for vurdering og rehabilitering med kr 606.000.

Bergen kommune mottar ikke i 2024 lenger Helsetilskudd på 8,640 millioner da transittmottaket på Flesland ble lagt ned den 01.01.24. Kommunen mottar en vertskommune kompensasjon for antall mottaksplasser som er beregnet til å utgjøre 7,9 millioner i 2024. Denne inntekten er hensyntatt i prognosen.

Det ble lagt ned statlige mottaksplasser i Bergen i mars i år hvor noen nye mottaksplasser ble etablert på Vestlandsheimen. Senter for migrasjonshelse har med bakgrunn i nedleggelse av statlige mottaksplasser redusert antall årsverk som følger opp ukrainske flyktninger fra 55 årsverk til 29,5 årsverk fom 1 juli i år. I Budsjettet for 2024 fikk Senter for migrasjonshelse et bruttobudsjett på 28.640 mill. for å gi helsehjelp til ukrainske flyktninger.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende de forventede utgiftene.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

01B	Skole	-	1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	-	0,22
02	Barnevern	-	0,44
03A	Tjenester til eldre	-	5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	-	1,78
03D	Psykisk helse	-	0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	-	0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-	0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	-	1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	-	0,38
05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor

det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Helsestasjon- og skolehelsetjenestetilbud til ukrainske flyktninger

Barne og familietjenesten i Fyllingsdalen og Laksevåg byområde gir helsestasjon- og skolehelsetjenestetilbud til de ukrainske flyktningene 0-17 år, selv om grunnskolen 01.01 2023 flyttet til lokaler i gamle Fana gymnas og skal være her ut skoleåret 2023/2024. Flere av barne- og familietjenestene har fått betydelig økning i innføringsklasser i løpet av 2023 og har pr 31.03.24 ti innføringsklasser. Fana og Ytrebygda byområde har tre campingplasser med hytter der det bor ukrainske flyktninger som får helsehjelp. Gravide ble fra 01.05.2023 fordelt på helsestasjoner i de fire byområdene. Barn med behov for ergo/fysioterapitjenester blir i utgangspunktet fulgt opp i Barne- og familietjenesten i Bergenhus/Årstad, men elever ved innføringsskolen/grunnskolen ved gamle Fana gymnas blir fulgt opp av Ergo- og fysioterapitjenesten i Fana og Ytrebygda. Det brukes en del kontorfaglige ressurser på å opprette journaler på barn og unge som ikke er folkeregistrert, men som skal få et helsetilbud i tråd med nasjonalfaglige retningslinjer. Erfaring fra tjenestene er at flyktningene som kommer nå er mer traumatisert og har større hjelpebehov enn tidligere.

Det er estimert merutgifter på 7,9 mill. som følge av krigen i Ukraina for 2024.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende de estimerte kostnadene.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose	Avvik Statusbeskrivelse prognose i kr
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Gjenåpning av helsestasjon i Fyllingsdalen og Laksevåg byområde	300	300	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Ukrainske flyktninger - Helsetilskudd (utgående engangstiltak 2024)	-8 640	0	-8 640 Kommunen får ikke helsetilskudd i 2024. Dette skyldes at det statlige transittmottaket på Flesland ble lagt ned fra 1.1.2024.
Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Doble husleier etter innflytting i Familiens hus	2 105	2 105	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivået i	11 500	11 500	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
helsestasjon- og skolehelsetjenesten			
Tiltak for flykninger fra Ukraina (utgående engangstiltak 2024)	28 640	28 640	0 Tiltaket er iverksatt og midlene forventes brukt til formålet.
Sum	35 030	43 670	-8 640
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Reduserte energiutgifter i kommunen	-1 084	-1 084	0 Energiutgiftene er reduserte.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-252	-252	0 Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	-1 336	-1 336	0
Nye tiltak			
Innføre samarbeidsmodeller i oppveksttjenestene som sikrer gode samhandlingsforløp	1 000	1 000	0 Tiltaket er ikke påbegynt, men det forventes å bli iverksatt og midlene vil medgå til formålet.
Ta i bruk verktøy som styrker oppdagelse av ressurser og belastninger i familien	500	500	0 Tiltaket er ikke påbegynt, men det forventes å bli iverksatt og midlene vil medgå til formålet.
Sum	1 500	1 500	0
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-479	-479	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-479	-479	0
Sum tiltak	34 714	43 354	-8 640

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Barn og unge med sammensatte behov og deres familier får samordnete tjenester	Antall ansvarsgrupper og Individuell Plan (IP) som koordineres av ansatt i helsestasjon- og skolehelsetjenesten	200	180	<p>Dette målet er et årsmål på koordinering for barn og familier i målgruppen til tjenesten. Koordineringsbehovet er typisk langvarig. Antallet barn og unge som får koordinert og samordnet hjelp og oppfølging gjennom ansvarsgrupper, Individuell plan er så langt litt under målsetting for målgruppen.</p>
	Kommunen driver godt helsefremmende og forebyggende arbeid for barn, unge og deres familier	Andel av gravide som følges opp i helsestasjonens svangerskapsomsorg som kartlegges for voldserfaringer	97,0 %	82,0 %	<p>De aller fleste gravide blir kartlagt for voldserfaringer og vi ser en bedring sett mot årsresultatet i -23. Det er fortsatt utfordrende å dokumentere kartleggingen, særlig når kontakt med jordmor opprettes seint i svangerskapet og det er mange undersøkelser og vurderinger som skal gjennomføres og dokumenteres. Det jobbes med å styrke rapporteringen i tjenestene.</p>
		Andel par som får sitt første barn sammen som deltar på kurset Godt Samliv		28,0 %	<p>Dette målet kan ikke måles, fordi målgruppen utgjøres av både par som får sitt første barn, og de som får sitt første barn sammen - og der mange har barn fra før. Denne distinksjonen gjøres ikke i journalsystemet og kan dermed ikke telles. Dette vil bli ordnet i 2025.</p>
Kommunens ressurser benyttes likeverdig og bærekraftig	Antall barn og unge 0-23 år som får psykisk helse lavterskeltilbud fra kommunens egne tjenester		3 100	1 012	<p>Dette målet er et årsmål. Per april -24 (første tertial) er resultatet at tjenesten har gitt lavterskel psykisk helsetilbud til 1033 barn</p>

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
					og unge, noe som er 1/3 på vei til å nå årsmålet.
	Styrke fallforebyggende arbeid blant eldre	Antall personer som benytter seg av "Sterk og stødig"	450	470	I løpet av første tertial 2024 har 470 personer benyttet seg av tilbudet. Dette er 30 flere enn på samme tidspunkt i fjor.
		Antall personer som benytter seg av "Trygg på to bein (T2B)"	170	0	Gruppene som startet opp februar er ikke avsluttet, derfor settes verdi til 0 i T1.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	-1 380	704	2 085
Sum øvrige prosjekter							750	0	-750
Sum							-630	704	1 335

Statustekst investeringer

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk.

Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

I 2024 vil midlene bli benyttet til ombygging av lokaler til hjemmebaserte tjenester (Ladegårdsgaten), ombygging ved Bergen Helsehus legekontor og ombygging av vaktrom og medisinrom ved Bergen Legevakt. Det er foreslått en oppjustering av rammen i 2024 på tjenesteområde 5B. Dette skyldes en helt nødvendig ombygging av lokaler til nye arealer for legevaktssentralen, slik at den kan få minimum 10 operatører.

05B-Behandling og rehabilitering

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet består av allmennlegetjeneste, legevaktjeneste, øyeblikkelig hjelp døgntilbud, fengselshelsetjeneste, ergo- og fysioterapitjeneste, kommunal hjelpemiddelservice og koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Tjenestene skal gi barn, unge, voksne og eldre tilbud om diagnostikk, behandling og medisinsk, sosial og psykososial habilitering, rehabilitering og koordinering, herunder barnekoordinator. Virksomheten er bred og sammensatt, og innebærer samarbeid på tvers av etater, tjenester og tjenestenivå.

Utvikling og utfordringer

Behandling og rehabilitering for barn og unge

Økning i antall familier med behov for barnekoordinator har økt videre fra 2023 til så langt i 2024. Kommunen arbeider med å styrke denne ordningen ytterligere og ansette flere barnekoordinatorer. Gjennom 2023 og videre i 2024 arbeider tjenestene med å følge opp veilederen "[Samarbeid til barns beste](#)". Her er flyktninger fra Ukraina en stor brukergruppe.

Formidling av hjelpemidler

Hjelpemiddelhuset formidler og transporterer hjelpemidler hjem til innbyggere. Det har vært en stor økning i formidling av langtidshjelpemidler fra NAV i de senere år, og det er forventet at denne økningen vil fortsette.

Det er igangsatt et prosjekt for å anskaffe og implementere nytt logistikksystem på Hjelpemiddelhuset. Digitaliseringen er forventet å gi positive ringvirkninger for hele hjelpemiddelfeltet.

Øyeblikkelig hjelp - legevaktjenester

Bergen legevakt har ordningen "Ring først", hvor pasienter ringer før de kommer på legevakten. Det er et forskriftsfestet krav om at 80 % av alle henvendelser på 116117 normalt skal besvares innen to minutter. Byrådet foreslår å gjennomføre en ombygging slik at det blir plass til flere telefonoperatører ved legevaktsentralen. Legevakten jobber også med utvidelse av kompetanse og rekruttering av sykepleiere til legevaktsentralen

Økning i fastleger og god rekruttering til spesialisering i allmenntjenestemedisin

For å sikre god kapasitet og dekning i fastlegeordningen er det helt avgjørende å rekruttere og beholde flere fastleger. I Handlings- og økonomiplan (HØP) 2021-2024 vedtok bystyret en [lokal tiltakspakke](#). Tiltakspakken er evaluert i samarbeid med de tillitsvalgte fastlegene. Tiltakspakken er i all hovedsak vurdert som treffsikker, og samlet gir tiltakene Bergen kommune et sett med differensierte virkemidler for å rekruttere og beholde fastleger. Flere eksisterende legekontor er blitt utvidet, flere hjemler som har vært vanskelig å omsette er nå overtatt av nye leger, antall ledige hjemler er redusert og flere nye fastleger ønsker å prøve seg i fastlønnet stilling i mens de prøver ut en jobb som fastlege.

Det er behov for å hjelpe med vikarleger på ulike fastlegekontor gjennom året. Det blir gjort for å sikre at pasienter får nødvendig tilgang til fastlege.

Bergen kommune har svært god rekruttering til allmennleger i spesialisering (ALIS).

Økt behov for fengselshelsetjenester

Fengselshelsetjenesten drives av Bergen kommune med tilskudd fra staten. Bergen kommune har ansvar for å gi helsetjenester til innsatte i Bergen og Bjørgvin fengsel.

Det er flere eldre som soner og andelen med psykiske lidelser er økende. For å sikre helse og omsorgstjenester til innsatte, har kommunen måtte supplere det statlige tilskuddet. Kommunens supplement til det statlige tilskuddet øker fra år til år.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Legetjeneste	627 899	-122 946	504 953	529 054	-24 101
Tverrfaglig rehabilitering utenfor institusjon	3	-3	0	0	0
Fengselshelsetjeneste	18 562	-18 562	0	3 000	-3 000
Fysioterapitjeneste	193 095	-26 471	166 624	166 467	157
Ergoterapitjeneste	37 073	-306	36 767	37 436	-669
Formidling av tekniske hjelpemidler	19 206	-2 393	16 813	20 492	-3 679
Øyeblikkelig helsehjelp døgntilbud	57 854	-2 836	55 018	57 338	-2 320
Sum	953 692	-173 517	780 175	813 787	-33 612

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	328	-4	325	325	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	902 492	-166 598	735 894	768 994	-33 100	-3,7 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	42 560	-6 915	35 644	36 156	-512	-1,2 %
90-Fellesposter - bykassen	8 312	0	8 312	8 312	0	0,0 %
Sum	953 692	-173 517	780 175	813 787	-33 612	-3,5 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for helse og omsorg melder et merforbruk på tjenesteområdet.

Merforbruket skyldes i all hovedsak store rekrutteringsutfordringer av helsepersonell ved Bergen Legevakt, Kommunal allmenntmedisinsk sengepost og fastleger i fastlegeordningen. Dette medfører at man må iverksette dyre løsninger i form av overtidsbruk og kjøp av vikartjenester.

I tillegg har Kommunal hjelpemiddelservice merforbruk som følge av økte bestillinger av hjelpemidler, utskiftning av driftsutstyr samt økt bruk av ekstern transportør.

Den statlige finansieringen av fengselshelsetjenesten blir stadig dårligere, og 3 mill. av merforbruket knytter seg til denne tjenesten.

Etat for vurdering og rehabilitering (EVR) har 0,7 mill. i Ukrainakostnader knyttet til et årsverk fysioterapi. Det er tatt høyde for kostnader knyttet til en sommeravtale som et tiltak for å rekruttere vikarer på Bergen Legevakt med 2,854 millioner

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 0,5 mill. innenfor tjenesteområdet.

Merforbruket er i hovedsak relatert til lønnsutgifter i forbindelse med krigen i Ukraina.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-716
Ekstraordinær sommergodtgjørelse BEHO 2024	Tilpasning til aktivitetsnivå	2 854
Ergo- og fysioterapitjenester til ukrainske barn, unge og deres familier	Tilpasning til aktivitetsnivå	748
Fastlegeordningen - vikarutgifter leger for å opprettholde drift på fastlegekontor	Tilpasning til aktivitetsnivå	7 000
Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger	Tilpasning til aktivitetsnivå	707
Hjelpemiddelhuset - Økt volum på fordeling av hjelpemidler	Tilpasning til aktivitetsnivå	3 679
Oppbudsjettering av allmennlegetjenesten	Tilpasning til aktivitetsnivå	10 000
Sum		24 272

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57

04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-	0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	-	1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	-	0,38
05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Ekstraordinær sommergodtgjørelse BEHO 2024

For å møte behovet for bemanning i sommermånedene, og opprettholde lovpålagte tjenester i ferieavviklingen er det i 2024 videreført en ordning om sommergodtgjørelse. Ordningen gir ansatte som binder seg til arbeid i feriemånedene en særskilt godtgjørelse utover vanlig turnustillegg. Utgifter knyttet til sommergodtgjørelse er hensyntatt i prognosen.

Ordningen gir merkostnader i tjenestene, men forventes å bidra til en stabil sommeravvikling.

Ergo- og fysioterapitjenester til ukrainske barn, unge og deres familier

Det er flere familier fra Ukraina som har barn med omfattende hjelpebehov har fått fast bosted i Bergen kommune. Familier har behov for omfattende ergo- og fysioterapitjenester gjennom behandling og

oppfølging, hjelpemidler og tilpassing av ny bolig for rullestol. Barne- og familietjenesten i Arna Åsane har ekstra oppgaver knyttet til disse familiene da det er i dette byområdet de har fått bolig. Det brukes også ressurser på koordineringsarbeid for familiene.

Det er estimert merutgifter på 0,7 mill. som følge av krigen i Ukraina for 2024.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende de estimerte kostnadene.

Fastlegeordningen - vikarutgifter leger for å opprettholde drift på fastlegekontor

Enhet for allmenntjenestemedisin i Etat for helsetjenester har ansvar for fastlegeordningen i Bergen. De har ansvar for å sette inn vikar når fastlegen selv ikke er i stand til å betjene listen. Det kan skyldes sykdom, oppnådd pensjonsalder og annet fravær. Dette følger både av forskrift og sentral avtale. Mangel på fastleger har ført til at det er blitt vanskelig å få tak i vikarer, noe som har ført til økt bruk av vikarer fra vikarbyrå. Utgiften ved å kjøpe vikarer fra vikarbyrå er betydelig høyere enn om man ansatte vikaren selv. Utfordringene med å få ansatt vikar gjør at man i en del tilfeller likevel må bruke vikarbyrå. Byrådet foreslår at budsjettet styrkes for at kommunen skal kunne oppfylle sine forpliktelser.

Helse- og omsorgstjenester til Ukrainske flyktninger

I tillegg til å gi tjenester til flyktninger fra Ukraina som bosettes i Bergen gis det også tjenester til flyktninger som kommer til statlig mottak i Bergen og til ukrainske pasienter som får behandling på Haukeland universitetssykehus som en del av luftbroen. Her følger det også med pårørende.

På tjenesteområdet 03A Tjenester til eldre er kostnadene på 4,86 mill. hvor 0,94 mill. er til å dekke 1,5 årsverk på Vurderingsteam under Etat for Vurdering og rehabilitering og 3,92 mill. til Etat for Hjemmebaserte tjenester som har gitt helsehjelp med totalt 1200 timer ut mars i år.

Av beløpet på 9,2 millioner til tjenesteområdet 05A Forebyggende helsearbeid utgjør 2,7 millioner til Senter for migrasjonshelse for å ivareta bosetting av 1000 flyktninger, 0,9 mill. til Frisklivsentralen til kurs for ukrainske flyktninger og 5,6 millioner på smittevernkontoret for å dekke avviklingskostnader på mottakssenter Flesland 4,1 mill. og to årsverk som følger opp ukrainske flyktninger 1,5 mill.

På tjenesteområdet 05B Behandling og rehabilitering er det kostnader knyttet til et årsverk på fysioterapitjenesten under Etat for vurdering og rehabilitering med kr 606.000.

Bergen kommune mottar ikke i 2024 lenger Helsetilskudd på 8,640 millioner da transittmottaket på Flesland ble lagt ned den 01.01.24. Kommunen mottar en vertskommune kompensasjon for antall mottaksplasser som er beregnet til å utgjøre 7,9 millioner i 2024. Denne inntekten er hensyntatt i prognosen.

Det ble lagt ned statlige mottaksplasser i Bergen i mars i år hvor noen nye mottaksplasser ble etablert på Vestlandsheimen. Senter for migrasjonshelse har med bakgrunn i nedleggelse av statlige mottaksplasser redusert antall årsverk som følger opp ukrainske flyktninger fra 55 årsverk til 29,5 årsverk fom 1 juli i år. I Budsjettet for 2024 fikk Senter for migrasjonshelse et bruttobudsjett på 28.640 mill. for å gi helsehjelp til ukrainske flyktninger.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende de forventede utgiftene.

Hjelpemiddelhuset - Økt volum på fordeling av hjelpemidler

Hjelpemiddelhuset formidler tekniske hjelpemidler for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette sikrer at flere kan bli boende lenger hjemme og motta helsehjelp i hjemmet. Fra 2021 til 2023 har antall utleverte hjelpemidler økt med 17% og meldt merforbruk på enheten på 3,7 mill. kr. er knyttet til denne aktivitetsveksten. Byrådet foreslår at budsjettet styrkes.

Oppbudsjettering av allmennlegetjenesten

Rapporteringen viser et betydelig avvik innen legetjenesten. Det er iverksatt tiltak for å redusere kostnadsnivået, men grunnet utfordringer med å få rekruttert fastleger, som igjen har gitt økt press på legevakten er det behov for å styrke budsjettet.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Kjøp av vikartjenester fastleger	0	0	0	
Oppbudsjettering av allmennlegetjenesten	15 000	15 000	0	Budsjettet ble styrket som følge av et allerede økt aktivitetsnivå.
Sum	15 000	15 000	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Reduserte energiutgifter i kommunen	-2 618	-2 265	-353	Energiutgiftene er reduserte.
Prisjustering av energi til byggedrift (Etat for bygg og eiendom)	-106	-106	0	Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Allmennlegetjenesten - økning som følge av befolkningsvekst	1 560	1 560	0	Utgiftene påløper etterhvert som befolkningen endres
Nasjonale e-helseløsninger - kostnadsvekst	3 960	3 960	0	Flere prosjekter er under oppstarting.
Sum	2 796	3 149	-353	

Nye tiltak

Allmennlegetjenesten - økt antall leger i spesialisering (LIS1)	2 682	2 682	0	Utgiftene vil påløpe høsten 2024
Fastlegeordningen - økning og endring av basistilskuddet	17 486	17 486	0	Det nye basistilskuddet innført med virkning fra 1.mai 2023, med helårsvirkning i 2024.
Sum	20 168	20 168	0	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Nye engangstiltak			
Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	500	500	0 Tiltaket er iverksatt, og midlene medgår til formålet
Sum	500	500	0
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-157	-157	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-157	-157	0
Kutt			
Tilskudd til Kirkens bymisjon Helsesenter for papirløse migranter	-1 018	-1 018	0 Tiltaket er iverksatt.
Sum	-1 018	-1 018	0
Sum tiltak	37 289	37 642	-353

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Barn og unge med sammensatte behov og deres familier får samordnete tjenester	Antall ansvarsgrupper og Individuell Plan (IP) som koordineres av ansatt i ergo-fysioterapitjenesten for barn og unge, inkludert barnekoordinator	160	180	Dette målet er et årsmål på koordinering for barn og familier i målgruppen til tjenesten. Koordineringsbehovet er typisk langvarig. Antallet barn og unge som får koordinert og samordnet hjelp og oppfølging gjennom ansvarsgrupper, Individuell plan er allerede ved utgangen av april over målsetting for målgruppen. Et resultat over mål forklares av at det er ansatt flere barnekoordinatorer i tjenesten.
	God fastlegeordning som sikrer innbyggerne reell valgmulighet til å velge fastlege i rimelig avstand.	Andel ledige plasser hos fastlege	0,5 %	0,0 %	Ved utgangen av første tertial var det 17 ledige plasser hos fastlegene i Bergen. På samme tidspunkt i fjor var det ingen ledige plasser.
	Gode øyeblikkelig hjelp helsetjenester	Besvare telefoner på legevaktsentralen innen to minutter	80,0 %	42,0 %	Ved utgangen av første tertial er 42 % av alle telefonhenvendelser på legevakten besvart innen 2 minutter. Tilsvarende andel på samme tidspunkt i fjor var 51 %.
	Personer med rett til og ønske om individuell plan og/eller koordinator skal få tilbud om dette.	Antall gjennomførte opplæringstreffpunkt (grunnkurs koordinator og møteplass for koordinatorer) pr. år	12,0	4,0	Det er gjennomført fire opplæringstreffpunkt i løpet av første tertial. Det er én mer enn på samme tidspunkt i fjor.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings - vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik ferdigkvartal	Estimert løpende	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Tilpasning av lokaler - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	2 405	4 649	2 244
Sum							2 405	4 649	2 244

Statustekst investeringer

IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet

I 2024 vil denne sekkeposten i sin helhet bli benyttet til utskifting av aksesspunkter for trådløse nett på tjenestesteder.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

I 2024 vil midlene bli benytte til ombygging av lokaler til hjemmebaserte tjenester (Ladegårdsgaten), ombygging ved Bergen Helsehus legekantor og ombygging av vaktrom og medisinrom ved Bergen Legevakt. Det er foreslått en oppjustering av rammen i 2024 på tjenesteområde 5B. Dette skyldes en helt nødvendig ombygging av lokaler til nye arealer for legevaktssentralen, slik at den kan få minimum 10 operatører.

06-Overføringer til trossamfunn**Status økonomi drift per tjeneste**

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Kirkelig administrasjon	20 404	-202	20 202	20 202	0
Kirker og menigheter	112 649	0	112 649	112 649	0
Presteboliger	369	-149	221	220	0
Overføring til andre trossamfunn	733	0	733	733	0
Gravplasser og krematorier	62 229	0	62 229	62 229	0
Sum	196 385	-351	196 034	196 034	0

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	-938	-155	-1 093	-1 093	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	733	0	733	733	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	195 266	-196	195 070	195 070	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	1 323	0	1 323	1 323	0	0,0 %
Sum	196 385	-351	196 034	196 034	0	0,0 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett forventer balanse på tjenestekområde 06 Overføringer til trossamfunn.

Overføringene til Bergen kirkelig fellesråd gjøres i henhold til budsjettvedtak.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Nye tiltak				
Drift nye felt på gravplassene	1 000	1 000	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd.
Drift nye Sædalen kirke	300	300	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd.
Sum	1 300	1 300	0	
Nye engangstiltak				
Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	800	800	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd.
Sum	800	800	0	
Kutt				
Reduksjon tilskudd Bergen kirkelige fellesråd	-505	-505	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd redusert tilsvarende.
Sum	-505	-505	0	
Sum tiltak	1 595	1 595	0	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Den Norske kirke som sosiale og kulturelle nærmiljøsentre	Antall besøk på kulturtilbud og arrangementer	80 000	Årsmål; leveres av ekstern partner.	
		Antall sosiale tiltak (diakoni)	2 900	Årsmål; leveres av ekstern partner.	
		Antall åpne konserter og forestillinger	900	Årsmål; leveres av ekstern partner.	
	Trygg gravferd etter eget valg	Andel av befolkningen det er gravreserver til - lovkrav min. 3%	3,0 %	2024 - Andelen anslås til å være mellom 6 og 7 prosent. Årsmål; leveres av ekstern partner.	
		Antall navnedde minnelund	8	Årsmål; leveres av ekstern partner.	

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			Forslag til bud.endr.
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- tal	Justert budsjett	Årsprognose	
Johanneskirken rehabilitering		IA 59 554	59 554	59 554	0	4.kv. 2026	12 289	12 289	0
Middelalderkirker		-	-	-	-	Løpende	22 189	22 189	0
Sum øvrige prosjekter							83 034	83 034	0
Sum							117 512	117 512	0

07-Brannvesen

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet 07 - Brannvesen omfatter kommunens brann- og redningskorps og yter tjenester knyttet til forebygging av og beredskap mot branner og ulykker. Brannkorpset driver også 110 Vest-sentralen for 38 kommuner.

Bergen brannvesen er vertsbrannvesen for Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA) for 20 medlemskommuner. De leder også brannsamarbeidet mellom 18 kommuner i regionen i samarbeidet Vest brann- og redningsregion (VBR). VBR ivaretar brannsjefsfunksjonen og ledelsen av brann- og redningstjenestene i Samnanger, Osterøy og Vaksdal kommune. I tillegg har Bergen brannvesen ansvaret for brann- og ulykkesberedskapen på Lille-Sotra, Tyssøy og Bildøy, samt drift av Bergen legevakts utrykningsbil.

Utvikling og utfordringer

Oppfølging av bruk av privat fyrverkeri

I forbindelse med nyttårsaften hadde Bergen brannvesen svært mange oppdrag knyttet til fyrverkeri. Uvettig bruk kombinert med ugunstige vær- og vindforhold økte risikoen for alvorlige brannhendelser unødig. På bakgrunn av disse hendelsene ble det i januar 2024 startet et arbeid for å unngå en liknende situasjoner i fremtiden. Politivedtektene er nå endret av Bystyret, og Bergen brannvesen arbeider videre med å påvirke til et nasjonalt forbud mot privat bruk av fyrverkeri.

Viktig avtale med helsetjenesten signert

20. februar ble en intensjonsavtale signert mellom Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold, Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg og Bergen brannvesen.

Bergen brannvesen har lenge arbeidet for å få på plass en forpliktende og formell intensjonsavtale med helse om å jobbe sammen for å redusere sannsynligheten for, og konsekvensen av brann for hjemmeboende risikoutsatte personer i kommunen.

Avtalen betyr at det nå skal etableres et felles forum med representasjon fra byrådsavdelingene som møtes to ganger i året med brannforebygging for risikoutsatte personer som tema.

Større hendelser i perioden

I tillegg til fire dødsbranner og et høyere antall bygningsbranner enn normalt, var det i i denne perioden en dramatisk godstogulykke og kraftig brann i et bygg av kulturhistorisk verdi.

Fredag kveld 22. mars sporet et godstog med containere av ved innløpet til Arnanipa jernbanetunnel. Det ble sendt ut nødvarsel på grunn av mulig farlig stoff i containerne. Et godt stykke ut i forløpet ble et passasjertog med 200 passasjerer oppdaget av brannmannskapene 1 kilometer inne i tunnelen. Det viste seg at stoffet i containerne ikke var farlig og evakuering av passasjerer ble avbrutt.

Onsdag morgen 3. april oppstod en kraftig brann i et verneverdig bygg i Møllendalsveien. Rundt 300 studenter ble evakuert fra Sammen sine studentboliger, som ligger like ved siden av brannstedet. Dessverre gikk betongstøperiet fra 1940-tallet tapt, da det brant ned til grunnen.

Ny brannordning for Bergen kommune vedtatt

I bystyremøtet onsdag 10. april ble den nye brannordningen for Bergen kommune enstemmig vedtatt. Vedtaket markerer det endelige punktet for et stort og grundig risiko- og sårbarhetsarbeid (ROS), som har pågått i Bergen brannvesen i nesten to år.

Et tilsvarende ROS-arbeid for brannvesenet er gjennomført i samarbeidskommunene Samnanger, Osterøy og Vaksdal.

Blir praksisbrannvesen for brann- og redningskolen

Bergen brannvesen ble valgt ut som et av syv praksisbrannvesen for brann- og redningskolen. Det betyr at Bergen brannvesen kommer til å motta praksiselever fra den nye fagutdanningen i starten av 2025. Elevene vil tilbringe praksisperioden sin i alle de tre linjeavdelingene.

Evaluering av Vest brann- og redningsregion KO

De første fem årene av Vest brann- og redningsregion (VBR) er evaluert av Oslo Economics. Resultatene ble presentert for styret torsdag 14. mars. De viser at VBR har nådd målene, at deltakerne opplever aktiviteter, produkter og tjenester som verdifulle for sin tjenesteutøvelse gir grunnlag for å si at samarbeidet skaper en tryggere hverdag for innbyggerne i deltakerkommunene.

Storøvelse for IUA Bergen region i regi av Kystverket

3. og 4. april ble det gjennomført en storøvelse i Bergen i regi av Kystverket. Hensikten med øvelsen var å sikre at IUA Bergen region KO og Kystverket sammen er i stand til å lede og organisere en større statlig aksjon med operativ innsats mot akutt forurensning i regionen.

Ren og uren sone

Prosjektet for å skille rene og urene soner for brannfolk og brannforebyggere i stasjonene er i gang. For å oppfylle kravet må ren og uren sone være fysisk adskilt, og uren sone skal ikke ha direkte gjennomgang til de øvrige lokalene og arealene. Prosjektgruppen er godt i gang med å kvalitetssikre og planlegge og det er forventet byggestart i januar 2025 i Åsane brannstasjon. Da vil en ta i bruk hele stasjonen som vil gi økte arealer og hindre svikt i driften. Deretter vil ombyggingen fortsette i hovedbrannstasjonen i 2026 og til slutt Arna og Laksevåg de påfølgende år.

Permanent beredskapsdepot for brann- og redningsbåten Sjøbrand og maritimt utstyr

Brann- og redningsbåten Sjøbrand er stasjonert ved Sandviken brannstasjon, men har ikke tilfredsstillende plass. Det jobbes nå med å bygge en permanent og overbygd kaiplass/nøst for å ivareta tjenesten. Dette vil gi bedre skjerming mot vær og vind for å unngå at man unødig må flytte båten ved ugunstig vindretning og stor bølgehøyde. Det er forventet oppstart på arbeidet med konseptutvikling i 2024.

Bergen Vest brannstasjon

Riktig plassering av brannstasjoner er avgjørende for at brannvesenet skal kunne overholde sine pålagte innsatstider og yte tidlig innsats. Dagens Laksevåg brannstasjon tilfredsstiller ikke dagens krav. Det er bevilget midler til konseptutredning for ny Bergen Vest brannstasjon for å se på strategiske plasseringer blant annet i forbindelse med nytt Sotra-samband. Bergen brannvesen legger til rette for å starte planleggingen av konseptutredningsfasen januar 2025.

Nytt oppdragshåndteringsverktøy for 110 Vest

Et nasjonalt IKS arbeider med felles anskaffelse av nytt verktøy for oppdragshåndtering for landets 110-sentraler. Prosjektet er forventet ferdigstilt i slutten av 2024.

Ny Fana brannstasjon

Arbeidet med den nye brannstasjonen er forventet ferdigstilt i oktober 2024. Det er lagt til rette for etablering av barnas brannstasjon og ivaretagelse av rene og urene soner i stasjonen. I investeringsplanen er det bevilget midler til barnas brannstasjon, samt diverse tilpasninger og utstyr.

Investeringer i biler og utstyr

Bergen brannvesen har hatt etterslep på anskaffelser. Det vil i 2024 komme på plass nytt høyderedskap i Laksevåg, fire stasjonsbiler, utrykningsvei og en kommandobil. Det foreligger en rulleringsplan for å skifte ut bilparken.

Ny landingsplass for helikopter ved Bergen hovedbrannstasjon

Ny landingsplass for luftambulansens helikopter skal bygges mellom Bergen hovedbrannstasjon og Store Lungegårdsvann. Helikoptertrafikken vil medføre betydelig støy og drivstoffavgasser i ventilasjonsanlegget til brannstasjonen. Bergen brannvesen frykter at støyen vil gå ut over beredskap og tjenesteleveranse, med særlig negative virkninger på 110-sentralens nødsamtaler, arbeidsforhold for brannmannskaper på døgnvakt og generelt arbeidsmiljø på dagtid. Det er viktig å få gjennomført ROS-analyse og støymålinger, samt støydependende tiltak før byggingen settes i gang.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Forebygging branner og ulykker	42 484	-2 440	40 044	40 044	0
Feiing og tilsyn	37 071	-42 784	-5 713	-5 713	0
Beredskap mot branner og ulykker	270 290	-49 269	221 021	220 472	549
Alarmtjenester	70 421	-68 721	1 701	1 701	0
Selvkostrenter - boligbrannsikkerhet	76	-21	56	56	0
Sum	420 343	-163 234	257 109	256 560	549

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	32 256	-2 884	29 372	28 872	500	1,6 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	386 338	-154 434	231 904	231 904	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	1 749	-5 916	-4 168	-4 217	49	2,8 %
Sum	420 343	-163 234	257 109	256 560	549	0,1 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for byutvikling melder på tjenestemråde 07 - Brannvesen et negativt avvik på kr 1,7 mill. ved årsslutt.

Det forventede avviket ligger på tjenesten Alarntjenester og er en konsekvens av tiltak som er gjennomført etter vedtatt brannsikringsplan, som gir økt ansvar overfor kommunens innbyggere.

I brannsikringsplanen er det vedtatt at Bergen brannvesen skal gi fritak for tilknytningsgebyr og årsgebyr for huseiere i tett trehusbebyggelse som installerer automatisk brannalarmanlegg med direktevarsling til 110-sentralen. I brannsikringsplanen ble det estimert at 50 enheter ville koble seg på alarmanlegg. I 2019 fikk kommunen støtte fra Riksantikvaren til å installere automatisk brannalarmanlegg med direktevarsling til 110-sentralen i boenheter i tett trehusbebyggelse. Grunnet denne støtten er 626 enheter nå tilkoblet.

Etableringskostnaden for alarmene er dekket av prosjektmidler fra Riksantikvaren, men tilknytningen til alarmsentralen må dekkes av ansvarlige for tiltaket. Fra 2024 må Bergen kommune betale årsavgiften for disse til 110 Vest. Bergen kommune er den største kommunen i samarbeidet og må kompensere 110 Vest for ekstrabelastningen et slikt lokalt tiltak medfører, da den enkelte kommune ikke har myndighet til å pålegge 110 Vest kostnader for tilleggstjenester.

For 2024 vil denne merkostnaden utgjøre kr 1,7 mill.

Byrådsavdeling for finans melder at prognosen per 31.12 viser et forventet mindreforbruk på kr. 0,5 mill. Det er lagt til grunn prisprognose for kraftpriser for prisområde NO5 (Bergen) fra Fjordkraft per 8.04.24, fjernvarmepriser som følger utviklingen i kraftmarkedet og gasspriser som følge av krigen i Ukraina. Prognosen per 8.04.24 viser at prisene er lavere enn hva som er lagt til grunn i budsjettet for 2024. Prognosen hensyntar ellers at det vil komme en økning i nettleie og fjernvarme fra henholdsvis 1. april og 1. mai på ca. 8 %.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
EBE - reduserte energikostnader	Lønns- og prisvekst mv.	-500
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-49
Teknisk justering mellom tjenesteområder - flytting av ramme for økte tillegg beredskapsstyrken	Tekniske justeringer	6 884
Sum		6 335

EBE - reduserte energikostnader

Prognosen for energiprisene for 2024 fra kommunens strømlleverandør Fjordkraft, gir en forventning om et mindreforbruk per 31.12. Midlene foreslås tilbakeført bykassen.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78

09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Teknisk justering mellom tjenesteområder - flytting av ramme for økte tillegg beredskapsstyrken

Forslaget gjelder en teknisk justering mellom tjenesteområde 21 - Sentrale budsjettposter til tjenesteområde 07 - Brannvesen. Beløpet gjelder ramme for økte tillegg på beredskapsstyrken. Denne rammen har ved en feil blitt lagt på tjenesteområde 21. Den skal ligge på tjenesteområde 07 - Brannvesen.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose	Avvik Statusbeskrivelse prognose i kr
Helårvirkning av realendringer i årets budsjett			
Nytt oppdragshåndteringssystem i 110-sentralene - driftskonsekvenser	-500	-500	0 Investeringen er i drift og driftskostnader påløper fortløpende.
Sum	-500	-500	0

Tilpasning til aktivitetsnivå

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
NKS IKS 110 - Bergen kommune sin andel av økte kostnader 110 Vest	999	999	0	Tiltaket er iverksatt og er Bergen kommune sin andel i økt budsjetttramme for 110 Vest-samarbeidet. Per mars er det påløpt ca. kr 0,25 mill.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	300	300	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	1 600	1 600	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettert pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	18	-482	500	Det er beregnet et mindreforbruk på tjenesteområdet utover hva som ble lagt til grunn i arbeidet med handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-61	-61	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i brannvesenets budsjetttramme. Det forventes lavere energikostnader i 2024.
Sum	2 856	2 356	500	
Nye tiltak				
Ren og skitten sone i Hovedstasjonen, Åsane, Arna og Laksevåg. Selve ombyggingen	1 000	1 000	0	Startet kartlegging og bestillinger av arbeider på noen stasjoner inntil ren og uren sone er på plass. Kostnadene vil komme til høsten 2024.
Sum	1 000	1 000	0	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-371	-371	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-113	-113	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettert pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-484	-484	0	
Kutt				
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	0	0	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjet	Årsprognose prognose i kr	Avvik	Statusbeskrivelse
	0	0	0	økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	0	0	0	
Inntektsendringer				
Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	-3 090	-3 090	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i brannvesenets budsjett og inngår i gebyrgrunnlaget.
Sum	-3 090	-3 090	0	
Sum tiltak	-219	-719	500	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Ingen omkomne som følge av brann.	Antall omkomne som følge av brann (den offisielle statistikken fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap)	0	4	I løpet av årets to første måneder omkom fire personer i fire ulike bygningsbranner i Bergen kommune: I Steinsviken 6. januar, Øyjorden 26. januar, Ytre Arna 24. februar og Saurås i Åsane 29. februar. Alle de omkomne var menn, de bodde alene og tre av dem var over 70 år. I tillegg skjedde alle fire brannene med stor sannsynlighet mellom kl. 24.00 og 08.00.
	Ingen tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier i brann.	Antall tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier i brann (den offisielle statistikken fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap).	0	1	Onsdag morgen 3. april oppstod en kraftig brann i et verneverdig bygg i Møllendalsveien. Dessverre gikk betongstøperiet fra 1940-tallet tapt, da det brant ned til grunnen.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førin gs-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsje tt	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
110 Vest- nytt alarmmottak	BUD 1050	IA	194	194	0	4.kv. 2024	194	194	0
Biler boligbrannsikkerhet	økonomiplan 2024	IA	4 112	4 112	0	4.kv. 2024	2 273	2 273	0
Bilpark brann	økonomiplan 2024	-	-	-	-	Løpende	18 849	18 849	0
ENØK-prosjekter		-	-	-	-	Løpende	4 350	4 350	0
Fana brannstasjon - nybygg	BY 80/19	92 600	154 418	154 418	0	4.kv. 2024	52 786	52 786	0
Fana Brannstasjon-inventar og utstyr	økonomiplan 2024	IA	1 600	1 600	0	4.kv. 2024	1 600	1 600	0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	8 163	3 200	-4 963
Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling	BUD 1049	IA	2 125	2 125	0	4.kv. 2024	2 125	2 125	0
Nytt oppdragshåndteringssystem 110 - sentralene		IA	9 797	9 797	0	4.kv. 2024	3 512	3 512	0
Ombygging av brannstasjoner - prosjektutvikling	BUD 1048	IA	13 564	13 564	0	1.kv. 2025	13 564	2 489	-11 075
Sum øvrige prosjekter							34 380	-205	-34 585
Sum							141 795	91 172	-50 623

Statustekst investeringer

110 Vest- nytt alarmmottak

Prosjektet nytt alarmmottak har hatt store forsinkelser, som har ført til at ressursen som skal inn er noe utsatt. Det forventes fortsatt avklaringer i dette prosjektet.

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Disponeringen av midlene skjer på ulike tjenesteområder, herunder skole, kultur og næring, og må derfor sees under ett.

Ved en feil ble ikke kostnadene knyttet til kjøp av tomtegrunn ved tidligere Nordvik skole og kjøp av seksjon 3 og 4 på Siljustøl, korrekt innarbeidet i budsjettet for 2023. Dette foreslås rettet opp i forbindelse med denne rapporteringen gjennom en justering av budsjettet på skole med 1,4 mill. kroner, og en justering av budsjettet på kultur med 12,3 mill. kroner. Disse justeringene foreslås inndekket i den eksisterende budsjettavsetningen på tjenesteområde næring og får dermed ingen netto kostnadseffekt i inneværende år.

Som en del av årsavslutningen for 2023 ble budsjettposten i tillegg belastet med kr. 10 mill. kroner i forbindelse med den regnskapstekniske overdragelsen av en tomt som inngikk i likvidasjonsutbyttet ved avviklingen av eiendomsselskapet Knutepunkt Sandsli AS (tidl. eid av Bergen tomteselskap). Det er derfor behov for å styrke budsjettet for å dekke inn dette beløpet, slik at det også er inndekning for den

tidligere inngåtte betingede kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei 15 AS, om kjøp av tilleggsareal ved Kristianborg barnehage.

Gjennomføringen av kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei AS er betinget av en endelig vedtatt reguleringsplan for området, og det forventes nå ikke at kjøpet vil bli fullført i inneværende år. Kostnadene for kjøpet av areal i Conrads Mohrs vei vil videre være noe høyere enn disponibel budsjetttramme etter de ovennevnte justeringene. Byrådet anbefaler derfor at budsjettpostens samlede styrking også ivaretar dette, samtidig som deler av årets midler flyttes til 2025.

Biler boligbrannsikkerhet

I 2023 ble nye tilsynsbiler leaset i boligbrannsikkerhet. Kostnaden til dette går på driftsbudsjettet og ikke investeringsbudsjettet. Det gjenstår fortsatt å vurdere om øvrige biler skal skiftes ut eller ikke. Vurderingene vil bli gjort i løpet av 2024.

Bilpark brann

Bilpark Brann

Planlagte investeringer fra 2023 ble forsinket over i 2024. I 2024 er det planlagt følgende investeringer:

- Høyderedskap til Laksevåg har hatt forsinket leveranse og vil komme i 2024.
- 4 travaljebiler i 2024. Bilene er over 15 år gamle og har høye vedlikeholdskostnader.
- Kommandobil brannsjef vil bli kjøpt ut fra leasing leverandøren.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

Fana brannstasjon - nybygg

Den nåværende brannstasjonen på Paradis er lite hensiktsmessig utformet etter dagens standard og er ikke lenger sentralt lokalisert i sitt dekningsområde. Reguleringsplan ble godkjent i 2022, og det oppføres nå nybygg på tomt i Fanavegen. Brannstasjonen er forventet ferdigstilt vinteren 2024.

Fana Brannstasjon- inventar og utstyr

Fana brannstasjon er forventet ferdig september 2024, med offisiell åpning i oktober.

Det er gitt ekstra midler til diverse engangskostnader som ikke ligger inne i prosjektet. Dette skal gå til å dekke:

- Barnas brannstasjon, inventar og rekvisita som blir etablert i Fana.
- Forsterkning tetrasignaler i stasjonen for å kunne høre alarmen i alle arealer.
- Diverse utstyr som trengs i stasjonen

Midlene forventes disponert innen utgangen av 2024.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling

Oppstart for prosjektet er noe forsinket grunnet at byggingen ikke kan starte før i 2025. Bestillingen er nå gått til Etat for utbygging. Arbeidet er planlagt å starte for fullt i 2024, med mål om at selve byggingen kan starte som planlagt i løpet av 2025.

Nytt oppdragshåndteringssystem 110 - sentralene

Prosjekt gjelder etablering av nytt oppdragshåndteringssystem (OHV) for alarmsentralene. OHV er forsinket og har fått en høyere kostnad som følge av målpriskontrakt. Det forventes å ta i bruk nytt OHV innen utgangen av 2024. Grunnet forsinkelsen vil avregning for investeringen mot de andre deltakerkommunene i 110 Vest skje i 2024. Det er fremmet anbefaling til bystyret om at NKS110 IKS skal kunne lånefinansiere investeringene for å unngå at alle kommuner må ha egne investeringer på dette. Denne anbefalingen er ikke vedtatt i alle 110-sentralene og det er dermed en risiko for at det vil komme krav på investeringen også i 2024. Avregningen må avvantes til dette er avklart.

Ombygging av brannstasjoner - prosjektutvikling

Arbeidstilsynet stiller krav til det fysiske arbeidsmiljøet i brannstasjoner, og skille mellom ren og uren sone i stasjonene. Brannfolk og feiere skal vernes mot forurensing fra brannrøyk og biologiske faktorer i alle arbeidsoperasjoner. For å oppfylle kravet må ren og uren sone være fysisk atskilt, og uren sone skal ikke ha direkte gjennomgang til de øvrige lokalene og arealene. Dette er tatt hensyn til i nye Fana brannstasjon, mens det for de øvrige brannstasjonene medfører behov for ombygginger og tilrettelegging for å tilpasse lokalene til kravet. Budsjettposten skal dekke kostnader for utvikling og planlegging av prosjektet. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med justert budsjett. I 2024 starter forprosjekt for Åsane brannstasjon, mens de øvrige kommer på et senere tidspunkt.

Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser

For å sikre trygge arbeidsplasser der ansatte møter brukere og kunder er det behov for å oppgradere flere kontorlokaler i tjenestene under byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold.

I 2023 ble det startet opp prosjekter ved Familiens hus i Fyllingsdalen og Åsane/Arna. Prosjektene avsluttes våren 2024, og forventes å bli rimeligere enn budsjettet. Det jobbes med flere aktuelle prosjekter, og det forventes at resterende midler medgår til formålet.

08-Samferdsel

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet 08 Samferdsel omfatter bygging, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale veier, gater og broer, inkludert trapper, veimurer, gjerder, fartsdumper, sluker og stikkrenner. Kommunale veier skal være trafikksikre og til enhver tid ha god veibelysning. Det skal tilrettelegges for gange og sykkel, og universell utforming skal ivaretas i størst mulig grad.

Videre omfatter tjenesteområdet håndheving av parkeringsbestemmelsene og deler av politivedtektene. Saksbehandling av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede, forvaltning av boligsoneordningen, piggdekkgebyr, utleie og bruk av offentlig areal hører også til tjenesteområdet.

Arbeidet utføres i hovedsak av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Utvikling og utfordringer

Sotrasambandet og bybanen mot Åsane

Bymiljøetaten arbeider inn mot utbyggingen av Sotrasambandet, blant annet fordi prosjektet også gjør tiltak og endringer på det kommunale vegnettet. Det har vært gjort omfattende arbeider inn mot de tekniske planene for de endrede, kommunale vegene som omfattes av prosjektet. I tillegg har Bymiljøetaten oppfølging av sikrings- og varslingsarbeidet som gjennomføres av prosjektet på kommunale arealer, i samarbeid med stat og fylkeskommune.

Bymiljøetaten har fortsatt arbeidet inn mot bybanens byggetrinn 5 og deltar blant annet i egne møter med prosjekteringsteamet til Bybanen utbygging, for å sikre grensesnittet mellom bybanen og

kommunal infrastruktur, samt påvirkning og endring av den kommunale infrastrukturen langs den planlagte bybanetraséen.

Mindre trafikksikkerhetstiltak

I perioden er det lyst ut en ny rammeavtale for bl.a. trafikkmålinger, fartsmålinger og trafikktegninger. Denne avtalen vil gi kommunen bedre mulighet til fortløpende å følge opp innbyggerinnspill som gjelder trafikksikkerheten på det kommunale, offentlige vegnettet. I tillegg har arbeidet med etablering av fartsdempere og gangfelt fortsatt, i tråd med innspill og målinger fra 2023. Dette inkluderer blant annet nye tiltak og forbedringer av eksisterende fartsdempende tiltak i flere bydeler. I første tertial er det planlagt og startet opp med prosjektering av nye tiltak som skal gjennomføres i løpet av året.

Hjertesoner

Det er gjennomført befaring og innført hjertesone ved alle skolene i Bergen kommune. I første tertial er arbeidet med trafikksikring og trygge skoleveier for barn videreført, blant annet ved å gjennomføre nye befaringer og vurderinger på noen av skolene som fikk gjennomført tiltak tidlig i prosjektet. Det ses i disse tilfellene spesielt på å forbedre belysning ved krysningspunkt.

Elsparkesykkelloordningen

Bymiljøetaten har ansvaret for administrasjon og drift av Bergen kommunes tillatelsesordning for utleie av elsparesykler og har så langt i år vurdert søknader og tildelt tillatelser for ny tillatelsesperiode som gjelder for perioden 1. april 2024 til 31. mars 2026. Voi Technology Norway AS og Ryde Technology AS fikk tildelt tillatelser. En tredje søker, ble avvist fordi selskapet ikke kunne dokumentere at de oppfylte minimumskrav for å få tillatelse. Bymiljøetaten har i første kvartal også arbeidet med evaluering av forskriften i tråd med gjeldende bystyrevedtak, og i den forbindelse gjennomført en større spørreundersøkelser blant interessenter og skal nå i gang med revidering av forskriften, i tråd med gjeldende bystyrevedtak.

Politivedtekt for Bergen kommune

Bystyret vedtok i sak [57/24](#) ny Forskrift om politivedtekt i Bergen kommune. Politivedtekten inneholder regler som blant annet skal opprettholde ro og orden og sikre ferdselen og renhold på offentlig sted. Bakgrunnen for revisjonen av den lokale politivedtekten var at Politidirektoratet har oppdatert normalpolitivedtekten. I det nye forslaget ble det derfor lagt opp til å følge samme struktur og systematikk som i normalpolitivedtekten.

Innholdet samsvarer ellers i stor grad med gjeldende politivedtekt, men det finnes noen endringer, blant annet en tidfesting av natteroen til mellom kl 23 og 06.

Den tidligere gjeldende politivedtekten ble vedtatt i 1999.

Forskrift om forbud mot mating av vilt i Bergen kommune - innbyggerforslag

I juni 2023 vedtok bystyret forskrift om forbud mot mating av vilt i Bergen. I den politiske behandlingen ble en unntaksbestemmelse som ville tillate begrenset mating ved Lille Lungegårdsvann tatt ut av forskriften. Innbyggerforslaget «Kampanje mot matingsforbud av fugler i Bergen» vil at forskriften skal opp til ny behandling i bystyret.

Bymiljøetaten ble bedt om å vurdere innbyggerforslaget og leverte et fagnotat i midten av januar 2024. Etaten anbefalte at det bør inntas en unntaksbestemmelse for begrenset mating ved Lille Lungegårdsvann, enten formulert som et generelt unntak, eller som et unntak i forskningsøyemed.

Innbyggerforslaget ble tatt opp til realitetsbehandling og behandlet i bystyresak [106/24](#) med vedtak om å etablere faste begrensede foringsplasser for fugler i bymiljøet

Murer

Mange av murene som er bygget i tilknytning til kommunal vei er i dårlig forfatning og det er behov for større utbedringer. Denne typen tiltak krever prosjektering, byggesøknad og byggesaksbehandling og er derfor tidkrevende å få satt i gang.

Bymiljøetaten har ansvar for mange murer og har identifisert de som det haster mest å sikre. Det er planlagt oppstart med utbedring av veimur i Alf Bondesvei i Arna. Prosjektet har en forventet kostnad på minimum kr 3,0 mill. Det er i tillegg behov for snarlige tiltak i Selvikveien, Kismulvegen og Fagerbakken. Disse er ikke kostnadsberegnet enda, men det er forventet at en utbedring av disse vil medføre en betydelig kostnad. Det er satt av budsjettmidler til murene i Alf Bondesveg, men det er ikke rom for å utbedre flere murer innenfor budsjettet i 2024.

Geolog og rassikring

Kommunen får i økende grad bekymringsmeldinger fra publikum om fare for ras og steinsprang. Bymiljøetaten har døgkontinuerlig vaktordning og rykker i disse tilfellene ut og gjør en førstehåndsvurdering av fare og eventuelt behov for evakuering i samråd med geolog.

I første kvartal har etaten i samarbeid med geolog, rasvurdert og utarbeidet rapport for 15-20 utsatte steder med mulig rasfare. I de fleste tilfeller resulterer dette i en anbefaling om enkel sikring med bolt eller rensk av skråning. Det er også planlagt å gjennomføre nye rutineinspeksjoner av tidligere registrerte observasjoner gjennom året.

Tuneller

Kommunen har tilstandskartlagt 5 tuneller i Arna bydel. Tilstandsrapporten avdekker behov for å utføre konkrete sikringstiltak innen 1-2 år på alle 5 tunnelene. Tunnelene ligger på Risnesvegen som er omkjøringsvei for trafikken på E16 og derfor del av en viktig ferdselsåre. Bymiljøetaten kan utføre sikring av tunnelene 'Risnesvegen 1', 'Risnesvegen 2', 'Risnesvegen 4' og 'Raudbergstunnelen' innenfor budsjett. Tunnel 'Risnesvegen 3' krever mer omfattende tiltak som det ikke er rom for i dagens budsjett.

Broer

Bymiljøetaten har mottatt en tilstandsrapport for samtlige broer på det kommunale vegnettet (230 stk). Tilstandsvurderingen er et godt grunnlag for å identifisere nødvendige drifts- og vedlikeholdstiltak, og prioritere mellom disse. Rapporten viser at det vil være behov for større tiltak på flere broer de nærmeste årene.

Bymiljøetaten har i perioden også jobbet særskilt med situasjonen som oppstod i etterkant av at en bro i Olsvik ble påkjørt og falt ned. Ulykken førte til et dødsfall og etaten har i etterkant samarbeidet med

politiet og Statens havarikommisjon for å klarlegge fakta og ansvar. Etaten har også, sammen med Vestland fylkeskommune, arbeidet videre med et forslag til permanent krysning av fylkesvegen.

Magdalenagangen

I området rundt Korskirken har det vært nødvendig å øke frekvens på renhold. Det var satt av ca. kr 0,25 mill. til renhold i dette området, men behovet har økt betraktelig og kostandene ligger på rundt kr 1,5 mill. bare i dette området årlig. Bymiljøetaten er ikke tilført ekstra midler til dette, så budsjettbehovet må løses ved å utføre færre vedlikeholdsoppgaver (mindre reparasjoner) i sentrum.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Renhold på ikke-kommunal vei	4 295	-4 235	61	61	0
Veilys på ikke-kommunal vei	9 613	-1 671	7 942	7 942	0
Parkering- og myndighetsutøvelse	76 092	-246 120	-170 028	-168 528	-1 500
Øvrig veghold	30 173	-23 259	6 914	2 637	4 277
Bruer, tunneller, vegkonstruksjoner	16 215	-836	15 379	15 379	0
Drenering/overvann	18 383	-2 512	15 871	15 871	0
Trafikksikkerhet inkl. skilting og vegmerking	102 428	-5 603	96 825	86 825	10 000
Vegdekker	39 538	-3 130	36 408	36 408	0
Renhold veg	27 081	-5 144	21 936	21 936	0
Gatelys	33 544	-4 637	28 907	28 907	0
Vinterdrift	49 899	-17 281	32 617	42 617	-10 000
Sum	407 260	-314 428	92 833	90 056	2 777

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	10 658	-124 832	-114 174	-114 174	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	394 858	-189 596	205 262	205 262	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	1 744	0	1 744	-1 033	2 777	159,2 %
Sum	407 260	-314 428	92 833	90 056	2 777	0,7 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for byutvikling melder på tjenesteområde 08 - Samferdsel om forventet balanse ved årsslutt. Pr. første tertial 2024 er det et merforbruk på vinterdrift av veg. Det vil settes inn tiltak for å gjøre innsparinger på andre tjenester innen tjenesteområdet for å balansere dette.

Vinterdrift veg, forventet merforbruk på kr 10,0 mill.

Vinteren har i første tertial 2024 medført større kostnader enn en normal periode (jan-mars). Det er

forbrukt ca. kr 33 mill., som tilsvarer ca. 75 % av avsatt budsjett på kr 45,6 mill for 2024. Det er inngått 2 nye vinterkontrakter og kostnadene på disse er noe høyere enn tidligere, særlig når det gjelder beredskapskostnader. I tillegg er det i de nye kontraktene stilt strengere krav til kvalitet og miljø. Vinter er utfordrende med stadig mer skiftende vær og temperaturforhold med temperatur som varierer mellom pluss og minus. Når det i tillegg kommer perioder med mye snø over en lengre periode, kan dette medføre betydelige utgifter. I 2023 resulterte slike omstendigheter i et merforbruk, som måtte dekkes av vinterdriftsfondet, på kr 16,3 mill. Prognosen for 2024 for vinterdrift er beregnet til kr 59 mill. Dette medfører et forventet merforbruk på rundt kr 14,0 mill. i forhold til vedtatt budsjett. Kr 3,7 mill. av merforbruket dekkes av restmidlene på vinterdriftsfondet, noe som vil gi et forventet regnskapsmessig merforbruk på rundt kr 10,0 mill. ved årsslutt. Merforbruket vil bli forsøkt dekket inn ved å bruke mindre/utføre mindre på andre områder innen samferdsel.

Gebyrinntekter, forventet mindreinntekt på kr 1,5 mill.

Januar var en måned med mye snø, noe som ser ut til å ha påvirket flere av parkeringsinntektene på grunn av redusert trafikk og parkering. Påsken med mange helligdager medførte at mars hadde en betydelig lavere inntekt enn normalt. Prognose for gebyrinntekter vil alltid ha et usikkerhetsmoment, men Bymiljøetaten vil følge med på inntektsnivået.

Kontrollsanksjoner, forventet merinntekt på kr 1,0 mill.

Antall kontrollsanksjoner er en del lavere enn per mars i fjor. Årsaken er sannsynligvis også den samme som for gebyr. Per mars er inntektene likevel noe over budsjett ([det finnes ulike nivå av kontrollsanksjoner](#)). For kontrollsanksjoner vil det også være et usikkerhetsmoment, så Bymiljøetaten vil følge med på inntektene og forventer at prognose i 2. tertial vil ha noe mindre usikkerhet.

Boligsone, forventet mindreinntekt på kr 1,0 mill.

Per mars er inntektene på nivå med budsjett, både for gateparkering og boligsoneanlegg. Det er imidlertid et eget budsjettkrav på kr 1,0 mill. for bil 2. Inntektene fra bil 2 føres i regnskapet sammen med de andre boligsoneinntektene, så dette ekstra inntektskravet blir en forventet mindreinntekt i 2024.

Uteservering på offentlig grunn, estimert merinntekt på kr 1,0 mill.

Videreføring av siste års praksis med utvidet areal til uteservering videreføres. Ved sesongstart 1. april er det fakturert for ca. kr 3,6 mill., noe som er tilnærmet budsjettet på ca. kr 4,0 mill. Bryggens forareal er redusert i år grunnet pågående rehabilitering, men det forventes uteservering på Torgallmenningen og flere søknader i løpet av året.

Riggleie, forventet merinntekt på kr 2,0 mill.

Riggleie er leie av kommunale fortau og byrom i forbindelse med utsettelse av stillaser, containere etc. Forventet merinntekt skyldes rehabilitering av Sundt som vil vare til ut i 2. kvartal, det vil også bli oppstart på to nye større prosjekter i løpet av 2. kvartal.

Gebyr for arbeidsvarsling, tillatelser og kontroll, forventet mindreinntekt på kr 1,5 mill.

Inntektene for gebyr for arbeidsvarsling, tillatelser og kontroll er så langt i år kr 0,5 mill. under budsjett. Årsaken er sammensatt, da sakene blir mer komplekse og mange av bygg- og anleggsarbeidene foregår i fortettingsområder og sentrumsområder. Bymiljøetaten vil følge med på inntektsnivået, og forventer at prognose i 2 tertial vil ha noe mindre usikkerhet.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energitgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energitgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering

2024

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-2 777
Sum		-2 777

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02

12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose	Avvik Statusbeskrivelse prognose i kr
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Reduksjon i salg av piggdekkoblater (engangsgebyr)	2 000	2 000	0 Tiltaket er iverksatt, salget av piggdekkoblater er lavere enn tidligere år og forventes å forbli på et lavere nivå.
Sum	2 000	2 000	0

Tilpasning til aktivitetsnivå

Parkeringsinntekter	-5 500	-5 500	0 Byrådet tar sikte på å få reetablert flere parkeringsplasser slik at inntektskravet mest mulig kan innfris. Det er imidlertid usikkerhet knyttet til prognosen fordi man ikke får helårseffekt av tiltakene i 2024.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-5 228	-5 228	0 Tiltak iverksatt, de reduserte kostnadene er innarbeidet i tjenesteområdets budsjetter og det forventes pr. ultimo mars ikke avvik på energikostnader ved årsslutt.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-530	-530	0 Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	-11 258	-11 258	0

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Nye tiltak			
Gangveger Loddefjord - Olsvik - driftskonsekvenser	90	90	0 Investeringen er igangsatt, kostnader vil påløpe i 2024 og midlene forventes brukt.
Mobilitetstiltak gåbyen- driftskonsekvens av investering	127	127	0 Investeringen er igangsatt, kostnader vil påløpe i 2024 og midlene forventes brukt.
IT system for bruk av offentlig areal - driftskonsekvens	-460	-460	0 Tiltaket er iverksatt; etter igangsettelse av investeringen vil driftskostnadene være tilnærmet like kostnadene ved det gamle systemet.
Digitalisering samferdsel - driftskonsekvens av investering	1 617	1 617	0 Tiltaket er ikke iverksatt, men kostnader vil påløpe i løpet av året da investeringen er igangsatt.
Boligsoneforskriften, oppheve regel om kun en bil pr. hustainn i boligsonene	-500	0	-500 Det forventes en mindreinntekt på boligsoneavtalene på bil 2. Det antas at flere husstander som hadde to biler har gått ned til en bil innen regelen ble opphevet.
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg - driftskonsekvens	25	25	0 Investeringen er igangsatt, kostnader vil påløpe i 2024 og midlene forventes brukt.
Sum	899	1 399	-500
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-627	-627	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-627	-627	0
Sum tiltak	-8 986	-8 486	-500

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	Bergen skal understøtte nullvisjonen om antall hardt skadde eller drepte i trafikken	Nedgang i antallet alvorlige trafikkkulykker på kommunale veier i Bergen	0	2	*Tallet representerer antall alvorlige trafikkkulykker på kommunal vei i 2022. Tall for 2023 blir tilgjengelig mai 2024.
Norges grønneste storby	Bergen skal ha et sammenhengende og sikkert sykkelnett med god tilgjengelighet og sykkelvennlig utforming.				
	Bergen skal utvide gangnettet i hele byen	Antall meter tilrettelagt for gange	300	0	Bymiljøetaten har ikke ferdigstilt tiltak i 1. tertial.
	I Bergen skal det være god tilgang til sykkelparkering.	Akkumulert antall sykkelparkeringsplasser i sentrum og bydeler	530	528	I første kvartal er det plassert ut 20 sykkelparkeringsplasser ved Munkebotnsvatnet og 18 ved Fysak på Slettebakken. Totalt er det nå utplassert 528 sykkelparkeringsplasser.
	I Bergen skal gangnettet oppgraderes og utvides for å få flere til å gå	Antall km oppgraderte gangforbindelser	1,7	0,0	Det er ikke ferdigstilt tiltak pr. 1. tertial. Det største enkelttiltaket Bymiljøetaten jobber med er Bergveien. Prosjektet innebærer oppgradering av gangvei/sti med trapper i Bergveien, Kråkenes. Prosjektet omfatter detaljprosjektering og bygging. I 2024 skal anleggsfase starte.
	Sykkelandelen i Bergen skal øke til 10 %	Sykkelandel på reiser innenfor Bergen kommune	5,0 %	5,0 %	Reisevaneundersøkelsen for 2023 viser en økning i andel reiser som skjer med sykkel i Bergen fra 4 % til 5 %. Målet er 10 % innen 2030, og det er lagt opp til en gradvis økning på ett prosentpoeng årlig opp mot 2030.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag

Beskrivelse status

VB2024 Merknad 10. Bilfrie bydeler Bøhmergaten/Løvstakksiden og Nedre - Nygård/Nygårdshøyden Bystyret mener ordlyden på prosjektene er misvisende i forhold til innholdet og ønsker å endre prosjekttitlene til «Opprustning av nærmiljø». Bystyret ber byrådet gjennomgå prosjektene med mål om å redusere antallet parkeringsplasser som fjernes.

Bilfri bydel Bøhmergaten/Løvstakksiden er omdøpt til "Opprustning av nærmiljø på Løvstakksiden". Parkering i prosjektet er gjennomgått og byrådet vedtok endringer i prosjektet 18.04.2024 (sak [1100/24](#)) for å etablere flere parkeringsplasser.

Det er foreløpig ikke gjort tilsvarende gjennomgang av Nedre Nygård/Nygårdshøyden.

VB2024 Merknad 3. Parkering - Bystyret ber byrådet øke antallet parkeringsplasser i kommunen, særlig i sentrumsområdet knyttet til handel, servering samt beboer- og gjesteparkering.

Byrådsavdeling for byutvikling har mottatt kunnskapsgrunnlag om kartlegging av parkeringsplasser i Bergen fra Bymiljøetaten i samarbeid med Plan- og bygningsetaten. Byrådsavdelingen forbereder sak for politisk behandling om parkering i byen, inkludert behov og tiltak, med utgangspunkt i foreliggende kunnskapsgrunnlag og vedtatt kommunebudsjett.

VB2024 Merknad 4. Bysykler - Bystyret ber byrådet gjennomgå avtalen om drift av bysykler med formål om å få til en reforhandling før avtalens utløp. I forbindelse med inngåelse av ny avtale om bysykler ber bystyret byrådet legge frem en sak om hvordan ordningen kan driftes uten at Bergen kommune må ta hele eller deler av kostnaden.

Byrådet har startet arbeidet med en gjennomgang av bysykkelavtalen, og analyse av mulig fremtidig bysykkelordning.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksre f.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsjettt	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Deltakelse i Graveklubbprosjekter		-	-	-	-	Løpende	5 117	6 520	1 403
Digitalisering samferdsel		-	-	-	-	Løpende	7 959	7 959	0
Gang- og sykkelveier		-	-	-	-	Løpende	5 324	5 324	0
Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	BY 98/24	88 000	88 000	88 000	0	3.kv. 2025	13 138	13 138	0
Gneist Arena, rekkefølgekrav		IA	57 000	57 000	0	1.kv. 2026	4 014	15 000	10 986
Gåstrategi oppfølging		-	-	-	-	Løpende	13 559	13 539	-19
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett		-	-	-	-	Løpende	41 218	56 297	15 079
Infrastrukturiltak i utbyggingsområder		-	-	-	-	Løpende	3 136	5 692	2 555
IT system for bruk av offentlig areal		IA	157	157	0	Ferdig	0	0	0
Johan Berentsensvei - fortau		IA	11 633	11 633	0	4.kv. 2026	-3 125	1 400	4 525
Klimatilpasning, tiltak		-	-	-	-	Løpende	6 691	6 981	290
Ladeinfrastruktur for bil		-	-	-	-	Løpende	6 718	347	-6 371
Ladepunkter i boligsoneanlegg		-	-	-	-	Løpende	6 342	3 592	-2 750
Lyngbøveien - trafiksikring	BY 59/22	144 800	154 908	154 908	0	2.kv. 2025	18 950	16 500	-2 450
Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur	BR 1009/24	17 100	17 100	17 100	0	2.kv. 2027	183	183	0
Mobilitetstiltak Gåbyen		-	-	-	-	Løpende	18 290	16 410	-1 880
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	UFKN 126/21	IA	1 094	1 094	0	4.kv. 2025	0	0	0
Mobilpunkter og ladepunkter		-	-	-	-	Løpende	-27	0	27
Møllendalsbakken		IA	16 399	16 399	0	4.kv. 2025	6 910	706	-6 204
Møllendalsbakken veibro	BR 1083/22	16 100	16 148	18 708	-2 560	Ferdig	-2 560	0	2 560
Møllendalselven elve- og strandpark		IA	500	500	0	4.kv. 2027	0	0	0
Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakks iden	BY 316/23	85 300	85 300	85 300	0	4.kv. 2027	32 763	2 830	-29 933
Opprusting av nærmiljø – Nedre		IA	92 082	92 082	0	4.kv. 2028	35 516	7 752	-27 764
Nygård/Nygårdshøyden									
Rekkefølgekrav Mulen - gjennomføring	BR 43/24	34 450	27 450	27 450	0	4.kv. 2024	25 200	25 200	0
Rolland skole - rekkefølgekrav		IA	8 000	8 000	0	3.kv. 2024	6 728	6 728	0
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	BY 1111/20	-	-	-	-	Løpende	11 211	11 211	0

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Investering	Saksre f.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.førin gs-vedtak	Vedta tt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsje tt	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Sykkeltiltak Lyngfaret og Vestre Vadmyra	BR 1195/22	19 000	13 926	32 000	-	1.kv. 2025	1 942	16 017	14 074
Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida		IA 37 198		37 198	0	4.kv. 2025	19 882	9 817	-10 064
Trafikksikring		-	-	-	-	Løpende	20 429	20 085	-344
Utbyggingsavtaler Janaflaten		IA 11 036		11 036	0		10 503	0	-10 503
Utbyggingsavtaler Søreide		-	-	-	-	Løpende	-2 764	-1 936	828
Utbyggingsavtaler Wergeland		-	-	-	-	Løpende	1 604	1 604	0
Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider		52 000	50 248	50 248	0	4.kv. 2026	1 971	349	-1 622
Sum øvrige prosjekter							2 483	1 359	-1 124
Sum							319 303	270 603	-48 700

Statustekst investeringer

AdO Arena, solenergianlegg

Det skal etableres solenergianlegg på AdO-bygget. Solenergianlegget skal bestå av solfangere til oppvarming av vann, samt solceller til produksjon av strøm. Oppstart av arbeidene er forventet i løpet av 2024. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, noe som medfører at forventet ferdigstilling forskyves.

Barnas byrom

Barnas Byrom omfatter oppgradering og bygging av nye uterom for barn og unge. Oppgraderingene gjennomføres som enkeltprosjekter i ulike geografiske områder, og har tilhørende ulik fremdrift og budsjett. I 2024 jobbes det aktivt med fire prosjekter. Alle prosjektene innenfor budsjettposten holder planlagt fremdrift.

Planene for 2024 omfatter å gjennomføre evaluering av «Sentrumslekeplass – første utbyggingstrinn» på Nordre Tollbodkai. Prosjektet «Brønndalen Olsvikskjenet» videreutvikles, byggesøkes og det anskaffes entreprenør, mens det i prosjektet «Rollandsparken - konseptutvikling ny lekeplass» gjennomføres en innledende brukermedvirkning med bakgrunn i arbeidene fra skisseprosjektet. I prosjektet «Søreide- realisering friområder (Telenorkaien) gjennomføres miljøtekniske og byromsfaglige utredninger.

Deltakelse i Graveklubbprosjekter

Det gjennomføres gatefornyelse på deler av Nedre Nygård i Bergen sentrum. Gatefornyelsen gjennomføres som del av etableringen av bossnett v/ BIR og fornying av vann- og avløpsnett v/ Bergen Vann. Prosjektet omfatter deler av Nygårdsgaten, Jonas Reins gate, Hans Tanks gate, Daniel Hansens gate og Lyder Sagens gate. Byggherreansvaret i prosjektet ligger hos BIR AS.

Prosjektet er i anleggsfase og har fremdrift i henhold til rapportert sluttfrist. Prosjektet vil få et merforbruk i forhold til budsjetterte midler i 2024 som skyldes høy aktivitet og forsert fremdrift. Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til totalbudsjett og forventes ferdigstilt 3.kvartal 2024.

Digitalisering samferdsel

Budsjettposten finansierer digitaliseringsprosjekter relatert til samferdsel og inneholder følgende prosjekter i 2024:

Prosjektet **Fagsystemer parkering** har som planlagte aktiviteter i 2024 å inkludere integrasjon av data fra BOA til Datasjøen til Bergen kommune, og utvikle et leder-dashboard for å gi innsikt i saksbehandlingsprosessene til Bymiljøetaten.

Sensorer HC og vareleveringsplasser har som formål å tilby bedre tjeneste for forflytningshemmede, og prosjektet arbeider videre i 2024 med å tilgjengeliggjøre bilder av HC-plasser i parkeringskartet til Bergen kommune og appen "Parkering i Bergen".

Prosjektet **Bydata - sensor veily**s arbeider nå med flere brukerhistorier hvor innsamling av data, tilgjengeliggjøring av data og utprøving av ulike sensorteknologier står sentralt. Pilot for utprøving av sensorteknologi for måling av vannstand ved bekkeinntak avsluttes våren 2024 og pilot for utprøving av sensorteknologi for telling av syklende fortsetter ut sommeren 2024. Prosjektets varighet er forlenget ut 2026 grunnet prosjektstilling for Dataanalytiker.

I **Asset Management prosjektet** skal det etableres en helhetlig løsning for å gi oversikt over alle objekter etaten forvalter og har ansvar for. I nåværende fase er prosjektet i dialog med leverandører for å få tilgang på data fra fagsystemer. Det er usikkert knyttet til periodiserte kostnader da prosjektet avventer tilbakemelding fra leverandører på forventet kostnader.

Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall

Det er utført omfattende ombygging og rehabilitering av "1952-bygget" på Eidsvåg skole, og etablert et tilbygg til dette. De andre byggene på eiendommen ble revet i 2021. Den nye skolen er dimensjonert for 300 elever med mulighet for utvidelse med ytterligere 50 elever ved behov. Det er også oppført en stor, frittstående idrettshall med opparbeidet uteområde på taket. Byggene ble nylig overlevert fra entreprenør til byggeier. Skolen er innflytningsklar og elevene skal ta bygget i bruk fra skolestart høsten 2024. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med budsjettet årsforbruk. Overskytende midler forventes nedjustert etter endt sluttoppgjør med entreprenør, innflytting og ferdigstillelse av pågående etablering av snusløyfe for skolebusser i Trolldalen.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

Gang- og sykkelveier

Midler på budsjettposten er i 2024 disponert til prosjektene Hjertesoner - investeringer på kommunal veg, og Opprusting av nærmiljø - Møhlenpris Fase 2.

Hjertesoner omfatter etablering av Hjertesone og mindre trafiksikkerhetstiltak ved barneskoler i Bergen kommune. Bymiljøetaten planlegger i 2024 flere tiltak på noen av skolene som ønsker endringer eller å få nye vurderinger på eksisterende Hjertesoner. Det blir i første halvdel av 2024 igangsatt bestilling og arbeid på ca 10-15 av disse. Grunnet manglende internkapasitet har prosjektet tidligere hatt lavere fremdrift enn forventet. Det planlegges høyere aktivitet i 2024 og prosjektet er i 2024 på plan i forhold til budsjett. Prosjektets totalbudsjett er uendret.

Opprusting av nærmiljø - Møhlenpris Fase 2 gjelder utarbeidelse av ny gatebruksplan for Møhlenpris. Det kan også bli aktuelt å gjennomføre mindre fysiske tiltak som en del av prosjektet. Gatebruksplanen ble behandlet av byrådet august 2023 hvor det ble fattet vedtak om å legge planen på offentlig høring. Frist for innspill gikk ut i desember 2023. I 2024 er det planlagt behandling av innkomne merknader og justering av plandokumenter slik at sak om gatebruksplan blir klar for politisk behandling. Prognosen er i henhold til budsjett.

Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur

I arbeidet med ny reguleringsplan for Garnes ungdomsskole er det fremkommet svært omfattende krav til etablering og oppgradering av infrastruktur i form av rekkefølgebestemmelser. Detaljprosjektering er nylig avsluttet, og planlagt byggestart er 3. kvartal 2024.

Gneist Arena, rekkefølgekrav

Budsjettposten gjelder gjennomføring av rekkefølgekrav som fremkom av reguleringsplanen tilknyttet oppføring av Gneist Arena. Det er omfattende arbeid knyttet til oppgradering av vei som krever omlegging av infrastruktur. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med justert budsjett.

Gåstrategi oppfølging

Budsjettposten omfatter i hovedsak tilskudd fra Miljøløftet. Midlene brukes til å gjennomføre gangekartlegging og tiltak listet opp i Handlingsplan for gange. I 2024 vil det bli gjennomført tiltak i Åsane, på Kråkenes, i Fyllingsdalen og på Laksevåg. prognose for 2024 er at årets midler vil bli brukt.

Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

Budsjettposten Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett er finansiert av belønningsmidler fra Miljøløftet som skal benyttes til prosjekter i Handlingsplan for sykkel. Investeringsprosjekter for sykkel i kommunale gater finansieres av denne budsjettposten. I 2024 består porteføljen av alle prosjekter for sykkel på til sammen 31 prosjekter. Per mars 2024 er det pågående anlegg i Lyngfaret og Vestre Vadmyra, Dokkeveien og Jonas Reins gate mfl. Prognosen i 2024 er på plan. Totalprognosen er på plan.

Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder

Bergen kommune tar en aktiv rolle i byutviklingen. I større transformasjons- og utbyggingsområder er det behov for omfattende koordinering og planlegging, før tiltak lar seg realisere i tråd med intensjonene i vedtatte planer. Budsjettposten bidrar blant annet til nødvendig planlegging og gjennomføring, spesielt relatert til offentlig teknisk og blågrønn infrastruktur som veier, allmenninger og

parker. Budsjettposten vil i 2024 benyttes til kartlegging av teknisk infrastruktur i bakken på Laksevåg, utarbeidelse av kostnadsanslag for offentlig infrastruktur i Sandslåsen samt oppdatering av kostnadsanslag for offentlig infrastruktur på Møllendal. Kostnadsanslagene danner grunnlaget for videre beregning av anleggsbidrag i fremtidige utbyggingsavtaler. Prognosen for 2024, samt totalprognosen holdes uendret og er på plan iht. budsjett.

Innløsning og erverv friarealer

Midlene er ikke tilknyttet et konkret prosjekt, men er ment for ervervsrelaterte situasjoner/oppgaver som kan oppstå underveis ila. et år hvor det da vil være behov for avsatte midler til å dekke arbeid tilknyttet disse situasjonene/oppgavene. En rekke prosjekter pågår i 2024 hvor det forventes at det vil gjøres mindre ervervsrelatert arbeid i den forbindelse. Prosjektet forventes å ha et merforbruk i 2024. Merforbruket dekkes gjennom å hente midler fra 2026. Totalprognosen for prosjektet holdes uendret i henhold til totalbudsjettet.

IT system for bruk av offentlig areal

Prosjektets skal levere system for digitale søknader om bruk av offentlige arealer, som f.eks graving i vei, leie av offentlig plass eller arrangementer, parkeringstillatelser og oppfølging av illeggelser (bøter). Systemet skal gi publikum en enklere og bedre opplevelse gjennom fornyede digitale søknadsskjema. Systemet skal legge til rette for bedre flyt og bruk av automatisering i saksbehandlingen.

I 2024 skal de 3 siste delleveransene (HC-parkering, illeggelser og Leie av grunn) ferdigstilles og settes i drift.

Prognosen for 2024 er ihht budsjett. Totalprognosen for prosjektet er i hht. plan.

Johan Berentsensvei - fortau

Prosjektet gjelder opparbeidelse av ca 340 m fortau langs Johan Berentsens veg i Laksevåg bydel. Prosjektet vil i 2024 ha fokus på å ferdigstille prosjekteringen, foreta en usikkerhetsanalyse og nødvendige byggetillatelser. Byggestart planlegges 1.kvartal 2025. Prognosen opprettholdes og budsjettet periodiseres iht. endring i fremdriftsplan. Totalprognosen er usikker inntil resultat av usikkerhetsanalysen er gjennomført.

Klimatilpasning, tiltak

Midler fra budsjettposten planlegges i 2024 brukt til prosjektene Løvstien overvann og Svaneviksveien.

Prosjekt Løvstien overvann omfatter etablering av avskjærende grøft/omlegging av stikkrenne mellom Solheimslie 34-38 og Løvstien for å håndtere overvannet som renner mot borettslaget. Prosjektet er ferdig prosjektert. Rammesøknaden er sendt inn til behandling og byggestart er forventet ila høst 2024.

Prosjekt Separering av overvann fra Svaneviksveien til Solheimsvannet gjelder etablering av nytt overvannssystem (separering av overvann) fra Svaneviksveien til Solheimsvannet. Dette er blant annet av hensyn til klimautfordringene ved økte vannmengder. Ved å separere overvann fra avløp sikrer tiltaket økt kapasitet på eksisterende avløpsrør, samt ny kapasitet på overvannsrør. Førning av overvannet til Solheimsvannet vil bidra til at kanalen som er etablert på Mindemyren får tilstrekkelig mengder vann gjennom året.

Kollevågen etterdrift avf.deponi

Kollevågen på Askøy var Bergen kommunes avfallsdeponi for usortert avfall i perioden 1930-1975. Tidligere gjennomførte tildekkningstiltak har vist seg å være utilstrekkelige. Det utredes nå varige løsninger for å minimere utvasking av sand og reparasjon av stranden i form av prosjektet "Utbedring av strandsone Kollevågen". Prosjektet har startet opp, det anskaffes konsulent for prosjektering av tiltak.

I 2024 inngås det kontrakt med konsulent og arbeid fortsetter med forprosjekt og detaljprosjekt. Totalprognosen for gjennomføringsfasen av utbedringstiltakene spilles inn som et nytt prosjekt i rullering av handlings- og økonomiplanen.

Ladeinfrastruktur for bil

Budsjettposten innehar midler til prosjekter for etablering av ladeinfrastruktur for bil. I 2024 brukes midler til gjennomføring av prosjekt mobilpunkt Gimleveien.

Mobilpunktet i Gimleveien er den del av en satsing på et bedre mobilitetstilbud, både for lading til private biler og for bildeling. Det skal etableres 6 oppstillingsplasser. Prosjektet gjennomføres sammen med Bergen Vann. I 2024 skal anbudskonkurranse gjennomføres og anleggsfase starte. Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025.

Ladepunkter i boligsonenanlegg

Etablering av ladepunkt inngår som et av mange punkt for å nå kommunen sitt mål om å redusere utslipp på transport- og mobilitetsområdet.

Det pågår planleggingsprosesser og noen fysiske arbeider knyttet til Nordnes, Birkebeineren og Engen boligsoneparking. Det er imidlertid lite trolig at en vil klare å benytte hele årets bevilgning til formålet. Byrådet anbefaler derfor at deler av årets bevilgning flyttes til 2025.

Lyngbøveien - trafiksikring

Entreprenør Vestafjell AS meldte oppbud 30/11-23, og prosjektet stoppet opp. Siden desember 2023 har prosjektadministrasjonen gjennomgått økonomi, fordeling av påløpte kostnader, beskrivelse og tegningsunderlag for prosjektet og håndtert drift av anlegget. Det jobbes tett med Sweco for å oppdatere tegninger og beskrivelse, parallelt med grunnkontrollboringer som må utføres i prosjektet. Det skal levere oppdaterte tegninger og ny usikkerhetsanalyse våren 2024. Kommunen har som intensjon å inngå kontrakt med ny entreprenør i løpet av høsten 2024. Totalprognose opprettholdes. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

Løvtien etappe 4 - delstrekning 2

Siste etappe av Løvtien er ferdigstilt. Den knytter sammen Løvtien til én sammenhengende turvei fra Kråkenes til Melkeplassen. Etappen er på vel 1 km og strekker seg fra Kristian Bings vei til Fredlundsvingen og inkluderer en 383m lang brokonstruksjon. Siste del av turveien ble åpnet 20 mars 2024.

Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur

Det er planlagt etablert nytt bofelleskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Det fremkommer rekkefølgekrav i reguleringsplanen som må gjennomføres for at byggeprosjektet skal kunne realiseres. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024, men fremdriften er avhengig av hovedprosjektet.

Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring

Mindemyren er under transformasjon med utgangspunkt i vedtatt områdereguleringsplan fra 2014. Prosjektet har finansiert etablering av om lag 550 meter av regulert åpen kanal langs Bybanen. Infrastrukturplan Mindebyen – Overordnet plan for teknisk infrastruktur. Dette er en kartlegging og plan for detaljregulering av hele Mindemyren som vil vise hvilke tiltak som skal bygges og hvordan det koordineres av offentlig/privat samarbeid. Det vil blant annet bygges midlertidige tiltak i transformasjonsfasen og gjennomføres forberedende arbeid for prioritering av fremtidige kommunale tiltak. Prosjektet vil etter planen avsluttes i 2024.

I 2024 er det i hovedsak "Avrop 4" delprosjekt "Tilgjengelig & attraktiv" som gjenstår.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det

bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettert kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Mobilitetstiltak Gåbyen

Mobilitetstiltak Gåbyen er en budsjettpost som det i 2024 planlegges å finansiere tiltak i Handlingsplan for gange. I tillegg vil det finansieres gange- og mobilitetstiltak som enten kommer til utførelse i løpet av året eller hvor en starter prosjektering.

Prosjektet Gangvegeier kollektivtraseer - Laksevåg gjelder oppgradering av snarveier og gangstier til og fra kollektivpunkter på Laksevåg. Prosjektet er forsinket da to gjenstående tverrforbindelser krever mer omfattende prosjektering og godkjenning en først antatt. Omprosjektering og deretter byggesaksbehandling på de to tiltakene medfører en ny sluttdato estimert juni 2024. Opprinnelig totalprognose forventes å bli overskredet grunnet overnevnte, men også på grunn av en trapp som viste seg å ikke kunne rehabiliteres, men bygges ny. Her blir det i tillegg behov for sikringsarbeider for dårlig fjell.

Universell utforming - gangfelt er et prosjekt som har som mål å bruke taktile heller, som anbefalt fra "Universell Utforming" på 25 forskjellige fotgjengeroverganger i Bergen, med en hastighet på 2 per uke, under gode arbeidsforhold (forventet ferdigstilling av alle steder rundt juni/juli 2024, med en totalkostnad på 0,7 mill. til 1 mill.). Tiltaket er et ledd i å gjøre Bergen til en by som er tilgjengelig for alle. I tillegg til taktile heller i fotgjengeroverganger har vi som mål å implementere andre løsninger i trapper og andre steder der tilgjengeligheten må forbedres.

Prosjektet Oppgradering av trapper i sentrum består av flere mindre oppgraderingstiltak på eksisterende kommunale trappeløp. Tiltak planlagt i 2023, men hvor det ble forsinkelser på utførelse av tiltak, ferdigstilles nå i 2024. Ytterligere nye tiltak settes i gang i 2024. Prosjektet er på plan i forhold til budsjett for 2024, og prosjektet gjennomføres innenfor totalrammen til prosjektet.

Det er gjennom prosjektet Løvestakklien trappeløp etablert en gang- og trappeforbindelse fra kommunal veg Løvestakklien til Løvestien turvei. Prosjektet forbedrer tilkomsten til Løvestien fra Danmarks plass og Solheims-området. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 722066 Overvann Løvestakklien trappeløp. Tiltaket ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2023. Prosjektet har et underforbruk i forhold til totalbudsjett, dette gjenspeiles også som et forventet underforbruk i 2024. Avviket skyldes en forenkling av prosjektet, som har medført en kostnadsbesparelse i forhold til budsjettert entreprisestkostnad. Det vil i 2024 utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Prosjektet Gangetilal Fridalsveien har strammet opp krysset Fridalsveien/Schweigårds og tilrettelagt overgang for myke trafikanter, samt etablert grøntareal. I nedre del foran Fridalsveien 42-44/Inndalsveien 102 skal fortau oppgraderes med nytt dekke, sykkelparkering og beplantning, og det

skal etableres vareleveringslomme. Før arbeidet med øvre del ble ferdigstilt i 2023 var det knyttet stor usikkerhet knyttet til omfanget av prosjektet og om andre del ville bli utført. Som følge av høy usikkerhet knyttet til andre del, ble gjennomføringsvedtaket begrenset til kryssoppstramming og første halvdel av prosjektet. Prosjekteringen av nedre del ble forsinket på grunn av forhandlinger med grunneierne på stedet, men forventes å være ferdigstilt i første kvartal av 2024. Bygging av andre del planlegges i 2024 og vi ber om finansiering av dette.

TS tiltak Olsvikåsen gjelder utvidelse av et eksisterende fortau i Olsvikåsen ved Fredheims borettslag. Prosjektet er ferdig bygget og tatt over av veiforvaltning. Prosjektet hadde et mindreforbruk som tilbakeføres budsjettpost Trafikksikkerhet.

Gangeforbindelser Årstad og Bønes omfatter etablering/oppgradering av gangforbindelsene Haukeland sykehus sør, Gerhard Grans vei til bybanen og trapp/sti mellom Tjørnhaugen og Fjellsdalen. Tiltakene er en del av handlingsplanen for gange 2022-2025. I 2024 skal prosjekteringen ferdigstilles, og anbudskonkurranse skal gjennomføres. Prosjektet ferdigstilles i 2025. Prosjektet skal kostnadsberegnes i forbindelse med søknad om gjennomføringsvedtak i 2024. Finansiering hentes fra budsjettpost Mobilitetstiltak Gåbyen.

Prosjektet Gangforbindelser - Bergenhus og Arna gjelder etablering/oppgradering av 3 gangforbindelser i Bergenhus og Arna. Tiltakene er en del av handlingsplan gang 2022-2025. Det jobbes i 2024 med grunnerverv og avklare eiendomsgrenser.

Prosjektet omfatter oppgradering av 15 til 17 gangforbindelser med utvidet bredde, nytt dekke, håndlist, belysning og eventuelt trapper. Alle traseene er del av handlingsplan for gange 2022-2025. Det er gjennomført grunnervervsavtaler i 2023 og gjennomføring av ett tiltak. Prosjektet vil få et merforbruk i 2024 grunnet forsert fremdrift. Prosjektet skal kostnadsberegnes i forbindelse ved søknad om gjennomføringsvedtak i 2024.

Prosjekt Gatetun Richard Nordraaks gate / st Jørgens gate innebærer en mulighetsstudie og vurdering av konsekvensene ved å etablere gatetun i krysset St. Jørgens gate/Richard Nordraaks gate i tilknytning til Danielsen ungdomsskole. Prosjektet er i prosjektutviklingsfase. Det er gjennomført oppstart av prosjektet og medvirkning med Danielsen ungdomsskole i 2023. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. Totalprognose og årsprognose er på plan. Utarbeidelse av mulighetsstudien gjennomføres høsten 2024. Arbeidet vil danne vurderingsgrunnlag for videre innspill til handlings- og økonomiplan.

Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

Mobilpunktene er en del av en planmessig satsing på et bedre mobilitetstilbud i Årstad og Bergenhus, både for lading til private biler og for bildeling. Alle mobilpunktene tilfører kvaliteter i form av nye byrom, nye eller utvidet fortau, ny sykkelveg eller sykkelnarveg, oppmerking, staundefelt og bytrær.

Prosjektet har ferdigstilt og overlevert følgende mobilpunkt: Nymark, Nicolaysens veg, Anna Kreetz plass, Lyder Sagens gate, Erik Pontoppidans gate, Martin Vahls gate. Mobilpunktet i Søndre Skogveien gjenstår og gjennomføres i forbindelse med Bøhmergate prosjektet.

Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025.

Prosjektets totalbudsjett er på plan.

Mobilpunkter og ladepunkter

Midlene er planlagt benyttet til å realisere lade- og mobilpunkt prosjekter i henhold til vedtatt Ladestrategi.

Midler i 2025 brukes bl.a. til å finansiere Mobilpunkt Fridalsveien.

Møllendalsbakken

Prosjektets mål er å etablere bedre forhold for gående i Møllendalsbakken. Fremdriften og kostnader ved bygging i Møllendalsbakken vil avklares gjennom detaljprosjektering. Årsprognosen omfatter kostnader til forprosjekt og valg av løsning av veiens trase'. Mindreforbruket i årsprognosen er grunnet forsinkelser i oppstart detaljprosjektering. Resterende budsjettmidler i 2024 flyttes til 2027. Det forventes at totalprognosen vil øke, og at det kreves økt budsjett, dette avklares gjennom videre detaljprosjektering.

Møllendalsbakken veibro

Prosjektet hadde et merforbruk i 2023 og er anleggsmessig avsluttet. Arbeidet med broen ble mer omfattende enn opprinnelig forutsatt grunnet bl.a. krav fra Byantikvaren, høyere rigg/driftskostnader og lønns- og prisstigning. Budsjett for 2024 er negativt på grunn av fjorårets merforbruk og avviket dekkes med midler fra budsjettpost Utbyggingsavtaler Møllendal.

Møllendalselven elve- og strandpark

Møllendal vest er et unikt utviklingsområde – tett på elv, sjø og by. Prosjektet ble initiert som «Elve- og strandparken», men ble splittet da de to områdene må realiseres uavhengig av hverandre. I prosjektet Møllendal elvepark skal elveløpet restaureres, og det etableres en park, et torg og universelt utformete gangveier langs elven. Friområdet er en viktig del av realiseringen av det nye boligområdet i Grønnevikken, og vil også omfatte sanering av forurenset grunn og oppgradering av VA-infrastruktur.

Prosjektet er på plan i forhold til planlagt fremdrift, detaljprosjektering og forberedelser til bygging pågår. Prosjektet vil få et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler for 2024. Detaljprosjekteringen av særlige enkeltelementer ønskes gjennomført som en del av byggefasen og utsettes derfor. Midlene kommer til anvendelse i 2025-og 2026. Totalprognosen er nedjustert sammenlignet med forrige rapportering. Dette skyldes at midlene foreslås overført til nyopprettet prosjekt "Møllendal Strandpark". Byggesøknad og gjennomføringsvedtak er under utarbeidelse. Detaljprosjektering ferdigstilles, og det anskaffes entreprenør.

Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden

Budsjettposten finansierer gateopprustningsprosjektet i Bøhmergaten/Løvstakksiden, nærmere bestemt underprosjektet Gangveg Løvstakklia - Bøhmergaten

Prosjektet innebærer opprusting av gateløp, snarveier og parker på Løvstakksiden. Prosjektet fikk rammetillatelse i juli 2023, og gjennomføringsvedtak ble vedtatt av bystyret 27.09.23.

Detaljprosjektering er ferdigstilt og prosjektet er klart for anskaffelse av entreprenør. Byggestart var forventet mars/april 2024, men er forsinket grunnet stopp i anskaffelsesprosessen i påvente av avklaring om parkering i prosjektet. I Bystyret sitt møte 19.12.23 ble budsjettet for 2024 vedtatt med følgende merknad om Løvstakksiden-prosjektet: «Bystyret ber byrådet gjennomgå prosjektene med mål om å redusere antallet parkeringsplasser som fjernes.» Det er på bakgrunn av dette gjennomført en utredning av parkering i prosjektet som undergår politisk behandling p.d.d. Prosjektet avventer avklaring fra Bystyret på den nye utredningen for videre fremdrift. Dersom det foreligger nødvendige avklaringer og prosjektet kan fortsette anskaffelsesprosessen fra mai, vil byggestart være forventet i oktober 2024. Det er estimert en byggetid på 3 ½ år.

Prosjektet har et mindreforbruk for inneværende år. Mindreforbruket skyldes forsinket byggestart. Totalprognose er iht. vedtatt gjennomføringsvedtak.

Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden

Budsjettposten finansierer gateopprustningsprosjekt i området Nedre Nygård/Nygårdshøyden i Bergen Sentrum.

Det skal gjennom prosjekt Nygårdshøyden Sør E2 gjennomføres gatefornyelse på deler av Nygårdshøyden i Bergen sentrum. Gatefornyelsen gjennomføres som del av etableringen av bossnett v/ BIR og fornying av vann- og avløpsnettet v/ Bergen Vann. Prosjektet omfatter Strømgaten, Hans Holmboes gate, Herman Foss` gate, Allegaten, Fredrik Meltzers gate og Harald Hårfagres gate. Fra 01.01.2024 ligger byggherreansvaret hos Bergen Vann. Det er gjennomført usikkerhetsanalyser, detaljprosjekteringen er ferdigstilt og det er innhentet rammetillatelse til tiltaket. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. Prosjektet vil få et mindreforbruk i 2024. Byggefasen er tilpasset øvrig fremdrift med bossnett og vann- og avløpsnettet, og forskyves frem i tid. Midlene kommer til anvendelse i 2026

Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til totalbudsjett. I 2024 skal det fattes gjennomføringsvedtak. Det gjennomføres anbudskonkurranse, og anleggsfasen planlegges med oppstart vinter 2024/2025.

Parker rehabilitering

Etterarbeider Biblioteksplassen omfatter utbedring av universell utforming på Valborg Platous plass i Bergen sentrum.

Prosjektet er i starten av anleggsfase og ferdigstilles i 2024. Totalprognosen er økt siden sist rapportering som er grunnet renteøkninger og generell prisøkning i markedet, samt krevende tilpasninger av prosjektet av hensyn til myndighetskrav. Prosjektet er estimert med et merforbruk i 2024.

Investeringen omfatter også Etablering av belysningsanlegg til Petedalsmyra fotballbane. Prosjektet er på plan og estimeres ferdig i 2024.

Rehabilitering gatetrær og vegetasjon

Prosjektet omfatter nyplanting og rehabilitering av bytrær i pågående prosjekter. Prosjektet konkretiseres fortløpende med nye tiltak. Budsjettmidlene overføres deretter til pågående enkeltprosjekter som omfatter nyplanting/rehabilitering av bytrær. Det er noe usikkerhet rundt bruken av midlene i 2024 .

Rekkefølgekrav idrettsanlegg

Midlene på budsjettposten som var avsatt til eventuell prosjektering rekkefølgekrav Bjarg Arena trekkes inn da formålet ikke er av investeringsmessig art.

Rekkefølgekrav Mulen - gjennomføring

Varegg idrettslag bygger ny idrettshall på Mulen i Sandviken. Prosjektet er et viktig anlegg, som vil sikre idrettsflater i et område med stort behov. I reguleringsplanen er det regulert inn en del rekkefølgekrav som må realiseres i forbindelse med bygging av idrettshall. Prosjektering av rekkefølgekravene er påbegynt i 2023. Det er avsatt 27,45 millioner kroner til gjennomføring av rekkefølgekravene på Mulen. Det er en uavklart fremdriftssituasjon som følge av forhold med rammesøknad og konkurransen er foreløpig avlyst, men avsatte midler forventes å påløpe i løpet av året.

Rolland skole - rekkefølgekrav

Tiltaket omhandler opparbeidelse av rundkjøring og bussoppstillingsplass samt tilpasninger til omkringliggende gangveier, på grunn av transport av elever til og fra erstatningsskole i forbindelse med bygging av Rolland skole.

Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg

Prosjektet omfatter etablering av belyningsanlegg.

Entreprenøren har blitt tildelt og det er satt i gang en rekke prosjekter som skal bli gjennomført før sommeren 2024.

Prosjektene er på plan i fht. totalprognose og årsbudsjett.

Sykkeltiltak Lyngfaret og Vestre Vadmyra

Langs Lyngfaret og Vestre Vadmyra skal forholdene tilrettelegges for syklende og gående, blant dem elevene ved Vadmyra skole med gjennomgående fortau, oppmerking og fornyet belysning. Prosjektet er i anleggsfase, der konkurransen hos forrige entreprenør har medført forsinkelser i forhold til opprinnelig planlagt framdrift. Dette ble varslet i årsrapporteringen i 2023. Ny konkurranse har i 2024 vært gjennomført og nye tilbud er mottatt. Det nye kostnadsanslaget overstiger nåværende ramme for prosjektet. Årsaken til den nye kostnaden skyldes prisstigning, kostnader ved selve konkurransbehandlingen, utsettelse i tid, ekstrakostnader ved å starte opp igjen delvis avsluttet arbeid etter entreprenør, mm. Om prosjektet gjennomføres forventes det ferdigstilt i starten av 2025.

Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida

Prosjektet skal etablere sykkelvei med fortau fra Nonneklopp bro til Florida. Prosjektet inngår i Offentlig utbyggingsfase 1, vedtatt i Sykkelstrategi for Bergen Kommune 2020-2030 samt Handlingsplan for sykkel 2021-2024. Gjennomføringsvedtak sendt til godkjenning i Bystyret i februar 2024. Prosjektet har et mindreforbruk i 2024. Dette skyldes at prosjektet ikke har planlagt byggestart før i andre halvdel av 2024. Prognosen er justert med hensyn til dette. Totalprognose er uendret.

Trafikksikring

Budsjettposten brukes til å realisere tiltak fra Handlingsplan for trafikksikkerhet. I 2024 bygges mur langs Grimseidveien og fortau i Søndre Øyjorden. Det pågår prosjektering / prosjektutvikling for prosjekter i Johan Berentsens vei, Vikaveien, Korsnesveien og Grendatunvegen. Prognosen i 2024 er på plan. Tildelte midler forventes å benyttes i planperioden.

Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene

Prosjektet Oppgradering av turveier skal oppgradere gangveier/turveier med spesielt tanke på universell utforming og fremkommelighet. Grunnet et overforbruk i 2023, blir rammen for 2024 noe redusert. Dette medfører et merforbruk i 2024 som hentes fra senere år. Prosjektet er fremdriftsmessig på plan. Oppgradering har gått fortløpende gjennom en 4-årsperiode, og bestått av mange delprosjekter. Det har blitt gjennomført en rekke oppgraderinger på turveier gjennom prosjektet, fordelt på de fleste bydeler. Prosjektet Oppgradering turveier 2019-2022 er ferdigstilt og har hadde et lite mindreforbruk i forhold til vedtatt total ramme for prosjektet. Overskytende midler tilbakeføres dermed tilbake til Bykassen.

I 2024 planlegges det å bruke midlene til å etablere tverrforbindelser opp til Løgstien - prosjekt Badeplass Storavann. Det skal etableres enkle tiltak for friluftsliv og bading sør-øst ved Storavatnet i Loddefjord, og det skal etableres et aktivitetsområde på taket av et gammelt vannbasseng på Riplegården på Laksevåg. Prosjektet er i anleggsfase og på plan i forhold til rapportert sluttdato og prosjektet er estimert til å stå ferdig i april 2024.

Utbyggingsavtaler Janaflaten

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Prosjektet dekker blant annet kostnader knyttet til utarbeidelse og inngåelse av utbyggingsavtaler og andre kostnader som er direkte knyttet til planområdet.

Ny informasjon tilsier at det ikke vil bli fremdrift i prosjektet mens Sotrasambandet bygges. Det forventes derfor ikke aktivitet i 2024.

Prosjektet settes på vent frem til det blir aktivitet igjen i 2027.

Fremdrift for prosjektet som helhet er på plan.

Utbyggingsavtaler Paradis

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Prosjektet gjelder utbyggingsavtaler og transformasjon av Paradis sentrum, på bakgrunn av områdeplanen og reguleringsplaner i nær tilknytning til områdeplanen. For 2024 har prosjektet aktivitet som i hovedsak er knyttet til planlegging av byggetrinn 2 og lønnskostnader i forbindelse med utbyggingsavtaler. Det er forventet at prosjektet gjennomføres innenfor ramme for totalbudsjett og årsbudsjett.

Utbyggingsavtaler Søreide

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Søreide - Realisering friområder, Telenorkaien. Det skal etableres et nytt friområde på Telenorkaien (FR1) på Søreide. Prosjektet følger opp forpliktelser i utbyggingsavtaler. Dette prosjektet omfatter utredning og tidlig planleggingsfase, arealet ønskes utviklet som et sambruksareal med særlig fokus på eldre barn og ungdom. Prosjektet er nå i planleggings- og ideofase.

Prosjektet vil få et merforbruk i forhold til gjeldende årsbudsjett i 2024. Det er tidligere kun avsatt midler til intern oppstart og forberedende arbeider. Av hensyn til pågående plan- og byggeaktivitet i området, og behovet for møteplasser for barn og unge, er det hensiktsmessige å øke aktiviteten og forsere fremdriften i prosjektet. Budsjettavviket dekkes ved overføring av 1,5 mill. fra budsjettpost Barnas Byrom.

Prosjektets totalprognose får, av nevnte årsak, tilsvarende avvik og inndecking av budsjett. Plan for 2024 er å planlegge anskaffelse av miljøtekniske og byromsfaglige utredninger, eventuell gjennomføring av grunnundersøkelser, samt utarbeidelse av skisseprosjekt. Det kan forventes et innspill på totalkostnaden for prosjektering og gjennomføring av Telenorkaien FR1 i forbindelse med rullering av handlings- og økonomiplanen.

Utbyggingsavtaler Wergeland

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Wergeland Byrom Det skal etableres ny allmenning og byrom på Wergeland. Prosjektet følger opp forpliktelser i utbyggingsavtale. Prosjektet er i planleggingsfase. Det er gjennomført skisseprosjekt i

2023. Prosjektet er på plan i forhold til budsjetterte midler i 2024. Årets prognose benyttes til forprosjekt, kostnadsestimat, og forberedelse til anskaffelse for detaljprosjektering. Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til vedtatt budsjett. Totalkostnad er samtidig svært usikker, og det kan forventes innspill i forbindelse med rullering av handlings- og økonomiplanen.

Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider

Investeringen gjelder grunnerverv i forbindelse med gjennomføring av reguleringsplan for Wergeland. Formålet med områdereguleringsplanen er å tilrettelegge for et sammenhengende urbant sentrumsområde rundt bybanestoppet med gode gangforbindelser mellom bybanestoppet og området rundt. Planen legger opp til et område med nye boliger med forretninger eller næringsdrift på bakkeplan. Bergen kommune har gjennom utbyggingsavtale påtatt seg ansvar for å opparbeide offentlig infrastruktur innenfor planområdet.

Ekspropriasjon av fire eiendommer ble vedtatt av byrådet mars 2023 i [sak 1084/23](#), og ble påklaget til Statsforvalteren. Kommuneadvokaten begjærer skjønn mars 2024, med forventet skjønnssak våren 2025. Kostnader i 2024 relaterer seg hovedsakelig til konsulentbistand i forbindelse med skjønnssaken, og man forventer et mindreforbruk opp mot rammen 2024, hvor restmidler overføres til 2026. Utbetalingstidspunkt for ekspropriasjon er usikkert, men antas å være i 2026. Hoveddelen av budsjettet er derfor flyttet til 2026. Det forventes ingen endringer i totalprognose på prosjektet.

09-Boligtiltak

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet boligtiltak omhandler virkemidler og tiltak i kommunen for å gi byens innbyggere et godt og tilpasset sted å bo. Boligvirkemidlene forvaltes av Boligetaten, Etat for boligforvaltning og Etat for utbygging. Boligvirkemidlene er bydekkende og rettet mot enkeltindivider og familier. Tildeling av statlig og kommunal bostøtte, finansiering og utbedring av boliger ved hjelp av startlån og tilskudd, samt tildeling av kommunale utleieboliger utgjør tjenestene til Boligetaten. Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunenes utleieboliger utgjør tjenestene til Etat for boligforvaltning. Etat for utbygging har ansvar for bygging av nye kommunale utleieboliger.

De sentrale politisk vedtatte planene for området er Boligmelding 2020-2026, sak 37/21, Handlingsplan for fortynning av den kommunale boligmassen i Bergen kommune, sak 183/17, og Handlingsplan for 250 flere kommunale utleieboliger 2017-2021, sak 34/17.

Utvikling og utfordringer

Antall innbyggere med behov for hjelp til å fremskaffe et trygt sted å bo øker. Det er mangel på egnede boliger, særlig til grupper med behov for tjenester. Det er nedgang i antall mottakere av startlån, men dette er vanskelig å anslå om dette er en trend eller et avvik.

Bostøtte

Antall husstander med kommunal bostøtte, og beløp for utbetaling øker. Antall mottakere av statlig bostøtte er jevnt høyt og høyere i 2023 enn tidligere år. Dette er en naturlig konsekvens av ekstra bevilgninger fra statens side og at flere kan få statlig bostøtte og med noe høyere beløp. Det er varslet at ekstra bevilgningen skal fjernes og det er derfor forventer at antallet vil gå ned til neste rapportering. Endringen avhenger av statlige bevilgninger og en eventuell varig endring av inntektsgrenser og bostøttetak. *Netto kommunal bostøtte er på 64,3 millioner i 1. tertial etter en refusjon på 31 millioner.*

Boligfinansiering

Selv om antall søknader om finansiering holder seg høyt er beløpet redusert de siste årene. I 2021 var utlånet rekordhøyt med 904 millioner kroner, mens det i 2022 ble lånt ut 859 millioner og 732 millioner i 2023.

I Byrådssak 1182/20 vedtok byrådet endringer i retningslinjene for ordningen, som medførte en ønsket økning i antall søknader og utbetalt beløp. Endringen gav mulighet for å gi høyere lån til store barnefamilier. Økt satsing på barnefamilier forklarer hvorfor utbetalt beløp har steget kraftig, da barnefamilier har behov for større boliger og tilsvarende større lån. Første tertial 2024 er det utbetalt 210 millioner, fordelt på 89 lån. Det lave tallet kan henge sammen med at det er vanskelig å finne bolig å kjøpe for søkeren.

Bystyret vedtok i handlings- og økonomiplan 24-27 å låne inn 950 millioner i startlån for 2024. Det er vanskelig å forutse hva som er riktig omfang av innlån fremover da bruk av startlån påvirkes av søknadsinnang, boligmarked, rentenivå, etablering av privatinitierte bogrupper, mm.

En naturlig konsekvens av endrede retningslinjer, og at flere mottar startlån, er en mulig økning i bokførte tap. Tallene viser at det er få gjennomførte tvangssalg og at de fleste salg gjennomføres frivillig.

Vi ser likevel at økt rente og høyere priser generelt også vil påvirke startlånskundene. Antall søknader og utbetalinger til refinansiering var høyere i 3. tertial 2023 og 1. tertial 2024 enn det som har vært normalen de siste årene.

Tilskudd til kjøp og utbedring tildeles kommunen fra staten, som en del av rammen. Det settes av 20 millioner i handlings- og økonomiplan til formålet, og i 2023 ble det benyttet 16 millioner kroner til tilskudd. Tilsvarende tall for 2021 og 2022 var henholdsvis 35 millioner og 22 millioner. Det er åpning for å bruke mer til tilskudd i 2024, da tilskudd kan være en effektiv måte å bistå personer med lav inntekt å kjøpe bolig eller utbedre egen bolig.

Utleieboliger

Antall bostedsløse og antall på venteliste for kommunal bolig øker urovekkende mye. Av de 324 på ventelisten er 286 enslige som venter på 1-2 roms bolig. Det er mangel på boliger som er tilrettelagt for personer med betydelig tilleggs-problematikk som rus og/eller psykiske helseutfordringer. Vi ser også at det er flere barnefamilier som pga. helseutfordringer søker om bolig med universell utforming eller annen form for tilrettelegging. Mangel på store familieboliger med god tilpasning gjør at noen av disse familiene må vente uforholdsmessig lenge på å få tildelt bolig. For å imøtekomme dette behovet er det satt av 200 mill. i budsjett til innkjøp av store familieboliger. Pr 1. kvartal er det kjøpt og tatt i bruk seks boliger.

Mange av de som har behov for kommunens hjelp til å fremskaffe bolig kan også ha behov for bistand for å beholde boligen. For noen har det vist seg nyttig å bo i en bolig skjermet fra andre. Kommune kjøpte fire slike boliger i 2023. Ved siste tildeling var det 23 personer som ønsket denne type bolig. Det er derfor behov for å sette av mer midler til dette formålet.

Handlingsplan for 250 flere kommunale utleieboliger 2017-2021 ble enstemmig vedtatt i Bystyresak 34/17, 22. februar 2017. Arbeidet med gjennomføring av handlingsplanen, og etablering av botiltak er tidkrevende. Det første anlegget, Steinvikkroken botiltak, er under oppføring og forventes ferdigstilt 2. kvartal 2025. Botiltaket vil gi en trygg og god bolig til 6 personer med samtidig rusutfordringer og utviklingsforstyrrelser. Det er startet grunnarbeid på tomten på Petedalsmyra, som blir et botiltak for 8 personer med ROP-lidelser med forventet innflytting 1. kvartal 2026. Det er fattet gjennomføringsvedtak for bygging av fem småhus på Bjørge, med forventet byggestart før sommeren.

Bergen kommune har gjennom bruk av tilvisningsavtaler etablert samarbeid med private utleiere. De 107 utleieboligene det er avtale om er tatt i bruk. Boligene er et viktig supplement til boliger kommunen selv eier. Vi ser derfor på muligheten for å benytte ordningen til å skaffe enda flere utleieboliger i samarbeid med private.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Kommunale utleieboliger	448 081	-501 506	-53 425	-88 268	34 843
Flyktningeboliger	34 417	-58 879	-24 463	33 237	-57 699
Byggdrift bostedsløse	11 939	-12 269	-330	-387	57
Byggdrift særskilte botiltak	12 248	-17 824	-5 576	-5 526	-50
Bostøtte	305 888	-105 604	200 284	211 846	-11 562
Boligfinansiering	31 134	-11 843	19 290	19 290	0
Boligtildeling	8 295	-250	8 045	8 045	0

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Mottatte renter/avdrag på formidlingslån	5 000	-5 000	0	0	0
Sum	857 001	-713 176	143 825	178 236	-34 411

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	707 426	-566 027	141 400	170 867	-29 467	-4,2 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	348 060	-117 698	230 362	241 924	-11 562	-3,3 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	0	0	0	0	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	-198 486	-29 451	-227 937	-234 555	6 618	-3,3 %
Sum	857 001	-713 176	143 825	178 236	-34 411	-4,0 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 11,5 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedforklaring til merforbruket er lavere forventet refusjon fra Husbanken fra og med april 2024, som følge av at Husbanken avvikler de midlertidige høye satsene for bostøtte som ble innført i 2021.

Byrådsavdeling for finans rapporterer et merforbruk på 29,9 mill. Gjennom prosjektet *Bolig til flyktninger* belastes Etat for bygg og eiendom (EBE) husleie for boligene som leies inn i prosjektet. Behovet for 2024 ble beregnet til kr. 34,36 mill. Siden den gang er det inngått avtaler på ca. 100 nye boliger og prognosen for 2024 tilsier nå et behov for totalt kr. 64,23 mill. til formålet basert på de avtalene som er inngått per i dag.

Fellesposter – bykassen har et forventede merinntekter som følge av økte inntekter knyttet til innleieboliger for flyktninger. Det er flere boliger som generer inntekter sammenlignet med det som ble lagt til grunn i vedtatt budsjett. Merinntektene overføres fra Etat for boligforvaltning (EBF) til bykassen.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2024
Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	Inntektsendringer -6 481
Kurs og konferanser	Kutt -100
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv. -79
EBE - merbehov innleie av bolig til flyktninger	Nye engangstiltak 29 865
Balansere internordre	Tekniske justeringer 0
Redusert statlig refusjon for bostøtte	Tilpasning til aktivitetsnivå 11 062
Redusert statlig refusjon for bostøtte til flyktninger fra Ukraina	Tilpasning til aktivitetsnivå 500
Sum	34 766

Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger

Det forventes økte inntekter knyttet til innleieboliger for flyktninger. Det er flere innleieboliger som generer inntekter sammenlignet med det som ble lagt til grunn i vedtatt budsjett. Merinntektene overføres fra Etat for boligforvaltning (EBF) til bykassen.

Kurs og konferanser

Som følge av restriktiv praksis for kurs og samlinger forventes det reduserte utgifter i 2024.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08

10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

EBE - merbehov innleie av bolig til flyktninger

Gjennom prosjektet *Bolig til flyktninger* belastes Etat for bygg og eiendom (EBE) husleie for boligene som leies inn i prosjektet, noen mindre konsulentutgifter ifm. overtakelse av boligene, samt strøm frem til boligen blir leid ut. Sist det ble spilt inn et behov for budsjettmidler i prosjektet til dekning av disse utgiftene var ifm. etatens innspill til 2. tertial 2023. Behovet for 2024 ble da beregnet til kr. 34,36 mill. Siden den gang er det inngått avtaler på ca. 100 nye boliger og prognosen for 2024 tilsier nå et behov for totalt kr. 64,23 mill. til formålet basert på de avtalene som er inngått per i dag. Byrådet foreslår at EBE sin budsjettramme styrkes tilsvarende merutgiftene til formålet beregnet til kr. 29,9 mill. i 2024. Effekten i HØP25-28 vil være et merbehov på kr. 30,92 mill. i 2025, kr. 30,59 mill. i 2026 og kr. 2,041 mill. i 2027.

Balansere internordre

Balansere internordre

Redusert statlig refusjon for bostøtte

Husbanken har fra 01. april 2024 avviklet de midlertidige høye satsene som ble innført i 2021. Det gir lavere statlig refusjon fra Husbanken til Bergen kommune. Byrådet anbefaler å styrke budsjettet for å finansiere bostøtte i henhold til redusert refusjon.

Redusert statlig refusjon for bostøtte til flyktninger fra Ukraina

Husbanken avvikler fra 01. april 2024 de midlertidige høye satsene som ble innført i 2021. Det gir lavere statlig refusjon fra Husbanken til Bergen kommune. Byrådet anbefaler å styrke budsjettet for å finansiere bostøtte til flyktninger fra Ukraina i henhold til redusert refusjon.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
EBE - Innleie av boliger til flyktninger - estimat på kommende boliger	11 220	41 020	-29 800	Gjennom prosjektet Bolig til flyktninger belastes Etat for bygg og eiendom (EBE) husleie for boligene som leies inn i prosjektet, noen mindre konsulentutgifter ifm. overtakelse av boligene, samt strøm frem til boligen blir leid ut. Sist det ble spilt inn et behov for budsjettmidler i prosjektet til dekning av disse utgiftene var ifm. etatens innspill til 2. tertial 2023. Behovet for 2024 ble da beregnet til kr. 34,36 mill. Siden den gang er det inngått avtaler på ca. 100 nye boliger og prognosen for 2024 tilsier nå et behov for totalt kr. 64,23 mill. til formålet basert på de avtalene som er inngått per i dag. Byrådet foreslår at EBE sin budsjetttramme styrkes tilsvarende merutgiftene til formålet beregnet til kr. 29,8 mill. i 2024 i tillegg til kr. 0,1 mill. for innleie av konsulenter omtalt i eget tiltak.
EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-29 700	-34 343	4 643	Innleieboliger til flyktninger er tatt i bruk fortløpende og innlagt i EBF sin portefølje
Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-24 451	-30 932	6 481	Som følge av økte inntekter knyttet til innleieboliger for flyktninger, overføres et mindreforbruk i den forbindelse til sentrale poster/bykassen. Tiltaket ses i sammenheng med tiltaket EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger og EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger, samt FDV-kostnader og lønnskostnader.
EBF - Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger	1 499	3 269	-1 770	Etat for boligforvaltning har engasjert medarbeidere i henhold til budsjett for å ivareta innleieboliger til flyktninger.
Økning i bostøtte	15 843	15 843	0	Det er fortsatt en høy utbetaling av bostøtte. Årsaken er et høyt antall bostøttemottakere og en høy bostøtte per mottaker.
EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	24 451	55 383	-30 932	Innleieboliger til flyktninger er tatt i bruk fortløpende og innlagt i EBF sin portefølje
EBE - Innleie av boliger til flyktninger	22 240	22 240	0	Budsjett for kostnader ved innleie av boliger i prosjektet Bolig til flyktninger. Kostnadene påløper fullt ut per i dag.
EBE - Innleie av boliger til flyktninger -	900	1 000	-100	Innleie av konsulenter for å dokumentere overtakelse av boligene innleid i prosjektet Bolig til flyktninger. Bruken av konsulenter

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
dokumentering av overtakelse				avsluttes i april med en estimert total kostnad på kr. 1 mill. Byrådet har foreslått foreslått at avviket kompenseres sammen med øvrige merutgifter i prosjektet.
EBF - FDV-kostnader - innleie av boliger til flyktninger	3 750	5 391	-1 641	Innleieboliger til flyktninger er tatt i bruk fortløpende og innlagt i EBF sin portefølje
Sum	25 752	78 871	-53 119	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Prisjustering av energi til byggdift (Etat for bygg og eiendom)	-20	-20	0	Det forventes energitgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Reduserte energitgifter i kommunen	-89	-89	0	Forutsetningen om lavere energitgifter i 2024 er fortsatt beste estimat, og det forventes at nedjusteringen i budsjett vil realiseres.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-200	-200	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Økt bostøtte grunnet økte sosialhjelpssatser	2 900	2 900	0	Bostøtten er økt som følge av økte livsoppholdssatser for sosial hjelp. Midlene forventes å medgå til formålet.
Økt bostøtte grunnet bostøtte til flyktninger fra Ukraina	4 000	4 000	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
Boligløftet Bergen - bostøtte	304	304	0	Tiltaket er ikke igangsatt.
Sum	6 895	6 895	0	
Nye tiltak				
125 nye boliger i kommunal egenregi - Bostøtte	390	390	0	Tiltaket er ikke igangsatt.
Tilpasning som følge av lavere refusjoner knyttet til bostøtte	5 000	5 000	0	Statlig refusjon til bostøtte er som forventet redusert.
Sum	5 390	5 390	0	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-82	-82	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-82	-82	0	
Sum tiltak	37 955	91 074	-53 119	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	"Fra leie til eie" - Flere utav kommunale utleieboliger	Antall startlån til kommunale leietakere	60	13	Antallet husstander som leier kommunal bolig og som har fått mulighet til å kjøpe egen bolig er lavere enn målet. Årsaken til dette er blant annet høye boligpriser, få boliger tilgjengelig i markedet og høy rente. I tillegg opplever de fleste at utgifter generelt øker. Det bør være potensiale for at flere kan ta del i ordningen, men for øyeblikket er det færre av de som søker startlån som ender opp som boligeiere.
	Få flere husstander til å søke statlig bostøtte	Antall husstander som mottar statlig bostøtte	6 225	7 000	En ettervirkning av korona er at det også i 2023 har vært høyere bevilgninger og høyere boutgiftstak og inntektstak for statlig bostøtte. Dette har naturlig medført at flere husstander har fått statlig bostøtte enn tidligere år.
	Høy bruk av Startlånet	Utlånsvolum (i mill. kr.)	850	210	Utlån har så langt vært lavere enn måltall. Antall søknader er økt siden 2023, men antall kjøp er lavt. Dette antas å ha sammenheng med økt kostnadsnivå generelt, få og kostbare boliger til salgs og høy boliglånsrente. Antall utbetalte lån er gått ned som en konsekvens av dette. og beløpet til den som har fått innvilget har blitt større. Kommunen har lånt inn 950 millioner i startlånsmidler for 2024 på bakgrunn av tidligere høye utlån. På bakgrunn av utviklingen som beskrevet, forventes det ikke å oppnå måltallet.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
	Kortere ventetid for kommunale utleieboliger	Antall som har ventet lenger enn 12 mnd.	0	118	Antall husstander som venter på kommunal bolig er økende, og de som venter på bolig har i snitt ventet 14 måneder. Ventetiden er blitt lenger for alle typer husstander, både enehusstander og barnefamilier. Årsaken til dette er at flere har behov for hjelp til å skaffe en bolig på grunn av økte levekostnader, dyrtid, høyere rente og et lite tilgjengelig privat leiemarked. Årsakene til at flere venter lenger er sammensatt, men langvarig svak økonomi, helseutfordringer og psykiske helse- og rusutfordringer er kjente årsaker. Mangel på egnede boliger f.eks. med universell utforming, store familieboliger og boliger som er egnet for personer med store utfordringer innen psykisk helse / rus gjør situasjonen krevende. På grunn av en stor økning i antall flyktninger, i hovedsak som en konsekvens av krigen i Ukraina, tildeles langt flere kommunale utleieboliger enn normalt til denne gruppen.
	Redusere boligkøen for kommunale utleieboliger.	Antall godkjente husstander med vedtak om boligtildeling (boligkø).	150	324	I 2022 var det en økning i antall søkere til kommunal utleiebolig og antall søknader har holdt seg stabilt i 2023. Antall personer som stod på venteliste ved årsslutt 2023 var 319 husstander. Årsaken til denne økningen er sammensatt men økte levekostnader, flere og mer sammensatte utfordringer hos den

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
					<p>enkelte og store familier med behov for tilrettelagt bolig gjør situasjonen krevende. Krig og humanitære kriser, blant annet i Ukraina gjør at flere har behov for beskyttelse. Dette fører igjen til at flere boliger tildeles Introduksjonssenteret for flyktninger. Et begrenset antall kommunale boliger gjør at færre kommunale boliger kan tildeles andre søkere.</p>
	Redusere ventetiden til de som har ventet lengst på kommunale utleieboliger.	Antall som har ventet lenger enn 24 mnd.	0	51	<p>Antallet som har ventet lenger en 24 mnd har økt med 10 personer siden T1 2023. På grunn av liten tilgang på boliger forventes antallet å øke. . Økning i antall flyktninger som tildeles kommunal bolig gjør at noen av de som har ventet lenge må vente enda lenger. For å redusere ventetiden til dem som har ventet mer en 24 mnd er det behov for et differensiert boligtilbud Det pågår arbeid for å etablere flere boliger til de med særlige behov. Boligene forventes ikke å bli klar før tidligst utover i HØP25-28 og er svært kostnadskrevende.</p>

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- tal	Justert budsjet- t	Årsprogno- se	Forsl ag til bud.endr.
Bjørge, utleieboliger	BY 34/24	IA 57 427		57 427	0	1.kv. 2026	16 068	12 200	-3 868
Bjørnsons gate 4	2020/4805 4-48	IA 16 600		21 700	-5 100	1.kv. 2025	16 212	21 312	5 100
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA 20 000		20 000	0	4.kv. 2024	0	0	0
Hylkje utleieboliger		IA 131 795		131 795	0	2.kv. 2027	750	750	0
Kjøp av 3 enkeltboliger		IA 15 000		15 000	0	4.kv. 2024	8 600	8 600	0
Kjøp av boliger - bosetting av flyktninger		IA 125 000		125 000	0	2.kv. 2024	35 019	35 019	0
Kjøp av familieboliger		IA 200 000		200 000	0	4.kv. 2026	100 000	100 000	0
Knappentunet kommunale utleieboliger - prosjektutvikling		IA 16 629		16 629	0	1.kv. 2024	910	910	0
Lonemarka - prosjektutvikling		IA 93 926		93 926	0	1.kv. 2027	4 161	1 400	-2 761
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-		-	-	Løpende	700	0	-700
Møllendalsveien - prosjektutvikling		IA 80 055		80 055	0	1.kv. 2027	4 783	4 783	0
Petedalsmyra, utleieboliger	BY 249/23	111 400	111 308	111 308	0	1.kv. 2026	32 952	21 100	-11 852
Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig		IA 182 377		182 377	0	3.kv. 2028	1 459	3 800	2 341
Sanddalsringen utleieboliger		IA 200 764		200 764	0	4.kv. 2027	6 280	1 500	-4 780
Skoglien 17	2020/4805 4-32	IA 8 000		8 000	0	1.kv. 2025	6 224	6 224	0
Steinsvikkroken, utleieboliger	BY 92/23	106 400	106 171	106 171	0	2.kv. 2025	33 952	32 000	-1 952
Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)	BY 238/22	99 200	99 200	99 200	0	4.kv. 2026	28 685	1 600	-27 085
Vestre Sikthaugen 17	2020/4805 4-34	IA 2 200		2 200	0	2.kv. 2024	1 276	1 276	0
Sum øvrige prosjekter							26 111	5 395	-20 716
Sum							324 141	257 868	-66 273

Statustekst investeringer

Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM

Det er investert i inventar og IKT-utstyr i aktivitetsbaserte arbeidsplasser ved samlokaliseringer av tjenester. Samlokaliseringene ble vedtatt for å gi gevinster i form av økt kvalitet.

Det er et mindreforbruk på sekkeposten, som i hovedsak er knyttet til ved etablering av Familiens hus Bergenhus og Årstad. Det var isolert et merforbruk for prosjektene NAV Bergen sør, NAV Bergen vest og Barnevernstjenesten i Fana og Ytrebygda på Kokstad. Avviket hovedsakelig knyttet til kjøp av inventar/utstyr og tilpasninger av lokaler for å ivareta arbeidsplassforskriften. Byrådet foreslår å justere budsjett i henhold til anslått behov.

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Disponeringen av midlene skjer på ulike tjenesteområder, herunder skole, kultur og næring, og må derfor sees under ett.

Ved en feil ble ikke kostnadene knyttet til kjøp av tomtegrunn ved tidligere Nordvik skole og kjøp av seksjon 3 og 4 på Siljustøl, korrekt innarbeidet i budsjettet for 2023. Dette foreslås rettet opp i forbindelse med denne rapporteringen gjennom en justering av budsjettet på skole med 1,4 mill. kroner, og en justering av budsjettet på kultur med 12,3 mill. kroner. Disse justeringene foreslås inndekket i den eksisterende budsjettavsetningen på tjenesteområde næring og får dermed ingen netto kostnadseffekt i inneværende år.

Som en del av årsavslutningen for 2023 ble budsjettposten i tillegg belastet med kr. 10 mill. kroner i forbindelse med den regnskapstekniske overdragelsen av en tomt som inngikk i likvidasjonsutbyttet ved avviklingen av eiendomsselskapet Knutepunkt Sandsli AS (tidl. eid av Bergen tomteselskap). Det er derfor behov for å styrke budsjettet for å dekke inn dette beløpet, slik at det også er inndekning for den tidligere inngåtte betingede kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei 15 AS, om kjøp av tilleggsareal ved Kristianborg barnehage.

Gjennomføringen av kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei AS er betinget av en endelig vedtatt reguleringsplan for området, og det forventes nå ikke at kjøpet vil bli fullført i inneværende år. Kostnadene for kjøpet av areal i Conrads Mohrs vei vil videre være noe høyere enn disponibel budsjetttramme etter de ovennevnte justeringene. Byrådet anbefaler derfor at budsjettpostens samlede styrking også ivaretar dette, samtidig som deler av årets midler flyttes til 2025.

Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming

Dette gjelder ombygging av eksisterende lokaler til barne og avlastningsboliger i Leirvikåsen.

Bjørge, utleieboliger

På Bjørge bygges det fem småhus uten personalbase. Målgruppen er personer med rusproblematikk og psykiske helseutfordringer. Det har vært gjennomført reguleringsprosess på tomten og reguleringsplanen ble vedtatt i juni 2023. Gjennomføringsvedtaket til prosjektet ble fattet i januar 2024, sak 34/24. Arbeid med rammesøknad pågår. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Bjørnsons gate 4

Prosjektet går ut på å oppgradere botilbudet til å bli en arbeidsplass som oppfyller gjeldende HMS-krav i Arbeidsplassforskriften. Dette innebærer oppgradering av lokal- og sikkerhetstiltak for personale,

vektertjeneste og beboere. Investeringen skal også sikre bedre kvalitet på fellesareal. Bo-tiltaket er for personer i aktiv rus og består av 33 boenheter i tillegg til fellesareal. Oppgraderingen er et strakstiltak for å sikre videre drift. Prosjektet er ferdig prosjektert og nødvendige tillatelser er gitt både fra byggesak, va-etaten og arbeidstilsynet. Byggestart blir så snart nødvendige interne avgjørelser er foretatt. Prosjektet er forventet ferdigstilt første kvartal 2025.

Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - sekkepost

Midlene er i 2024 benyttet til kjøp av tjenestebase og treningsleilighet i Sandsliåsen.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder. Et prosjekt ved Ladegården sykehjem er under ferdigstillelse. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmpumpe. Dette forventes fullført i løpet av inneværende år.

Flerbrukshus - barn og familie - prosjektutvikling

Budsjettmidlene skal medgå til å gjennomføre prosjektutvikling knyttet til Flerbrukshus. Flerbrukshusene skal romme flere tjenester og aktiviteter, der fleksibel bruk er sentralt. Foreløpige planer for tilbudet inkluderer time- og døgnavlastning, akuttfunksjon, gruppeaktivitet for barn og unge, kurs for søsken og foreldre, samt personalbase for ambulerende tjenester. Det tas forbehold om at tjenestetilbudet av flerbrukshus kan endre seg underveis i prosjektutviklingsfasen.

Hylkje utleieboliger

På Hylkje skal det bygges et botiltak med 8 leiligheter og personalbase. Målgruppen for botiltaket er personer med rusutfordringer og varig kognitiv svikt. Byggestart er planlagt i 2025 og økning i totalbudsjett skyldes at midlene er overført fra sekkepost.

Kjøp av 3 enkeltboliger

Boligprogrammet skal fremskaffe nye kommunale utleieboliger til personer med særlig utfordrende og sammensatt problematikk. Boligene er anskaffet og det pågår nå rehabiliteringsarbeid før prosjektet som helhet er ferdigstilt. Det forventes at arbeidet er ferdig i løpet av 2024.

Kjøp av boliger - bosetting av flyktninger

Arbeidet med å kjøpe boliger til flyktninger i det åpne markedet fortsetter også 2024. Det er et vanskelig marked med få boliger. Samtidig er det viktig at kommunen ikke ødelegger for studenter og andre boligkjøpere. I tillegg er man sitt ansvar bevisst om ikke å presse prisnivået formålet.

Kjøp av familieboliger

Prosjektet skal fremskaffe 40 eneboliger/rekkehus/leiligheter tilpasset store barnefamilier. Boligene må være minimum 4-roms boliger, ligge spredt, ha god tilgjengelighet og ikke ha en funksjons-hindrende utforming.

Knappentunet kommunale utleieboliger - prosjektutvikling

Knappentunet er tiltenkt boliger med tjenestebase, hvor målgruppen er beboere med alvorlige psykiske lidelser. Målgruppen vil normalt ikke ha behov for særskilt fysisk tilrettelegging av bolig, men i større grad ha behov for oppfølgingstjenester. Det er utført en konseptvalgsutredning, hvor fagnotat og anbefaling er sendt til videre evaluering i april 2024. Det foreslås en forskyvning av midler inneværende år i påvente av beslutning om videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet. Midler til gjennomføringsfasen ligger inntil videre i sekkepost.

Lonemarka - prosjektutvikling

Etter brannen på Lonemarka i august 2021 planlegger kommunen et nytt botiltak på samme adresse med åtte leiligheter og personalbase. Målgruppen for botiltaket er vanskeligstilte over 20 år med rusrelaterte utfordringer som trenger oppfølging. Forventet byggestart er i 2025. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg

Grunnet et stort vedlikeholdsetterslep på Midtbygda sjukeheim ble det i mars 2020, sak 115/20, besluttet at den beste løsningen er å rive den gamle sjukeheimen og etablere et nybygg. Midtbygda behandlingssenter vil ha 100 korttids plassar, kafé, dagsenter og rehabiliteringssenter. Åsaheimen og Midtbygda behandlingssenter vil ha flere felles funksjoner som parkering og resepsjon.

Gjennomføringsvedtak ble fattet i mars 2023, sak 93/23, og valgt entreprenør startet opp i 4. kvartal 2023. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med framdriftsplan fra entreprenør.

Midtunvegen bofelleskap

Det er planlagt etablert nytt bofellesskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Anlegget skal omfatte 8 boenheter for utviklingshemmede med tilhørende fellesarealer og personalfasiliteter. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å utvikle kjøp for bolig til personer med utviklingshemninger. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan, dette medfører at forventet ferdigstillelse forskyves.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Møllendalsveien - prosjektutvikling

Møllendalsveien 19 ble overtatt av kommunen i desember 2022, og skal etter en omfattende ombygging bli den varige plasseringen av et midlertidig botilbud som kommunen skal drive selv. Målgruppen for botilbudet er bostedsløse personer med rusutfordringer. Beboere i midlertidig botilbud er særlig sårbare

personer og har behov for hjelp til å skjerme boligen sin. Botilbudet vil derfor ha døgnbemannet vektertjeneste. Det pågår prosjektering i 2024, som er forventet ferdigstilt i starten av 2025.

Ombygging av Solheimslie 52

Prosjektet med å etablere garderobeanlegg og medisin rom for å sikre fullverdig tjenestebase er avsluttet med et mindre forbruk som overføres til prosjekt BUD1135 - Svaneviksveien 4 bofellesskap.

Oppgradering/Rehabilitering av tjenestebygg

Det er behov for å oppgradere flere bosentre under etat for psykisk helse og rustjenester. Oppgraderinger og tiltak må utføres for å oppfylle arbeidsplassforskrift og helselovgivning. I første omgang skal det utarbeides prosjektbeskrivelser og grunnlag, blant annet for å beregne totale budsjettbehov. Noen av tiltakene forventes utført som strakstiltak for å unngå stenging av lokaler.

Oppgradering/Sikringstiltak - Bjørnsonsgate botiltak

Bjørnsonsgate botiltak er for personer i aktiv rus og består av 33 boenheter i tillegg til fellesareal. Oppgraderingen er et strakstiltak for å sikre videre drift.

Botiltaket skal oppgraderes for å oppfylle Arbeidsplassforskriften. Lokaler skal oppgraderes - og tiltak for å gi nødvendig sikkerhet for personale, vektertjeneste og beboere skal gjennomføres. Investeringen skal også gi bedre kvaliteter for fellesareal.

Prosjektet er ferdig prosjektert og nødvendige tillatelser er gitt både fra byggesak, Bergen vann og arbeidstilsynet. Byggestart blir så snart nødvendige interne avgjørelser er foretatt. Prosjektet er forventet ferdigstilt første kvartal 2025.

Oppdaterte kostnadsanslag viser tilleggsbehov for oppgradering av kjøkken, oppgradering av elektrisk anlegg, grunnarbeid og plassbygde møbler. Byrådet foreslår å bevilge budsjett i henhold til behov.

Petedalsmyra, utleieboliger

På Petedalsmyra oppføres et bygg bestående av åtte utleieboliger og en personalbase. Målgruppen for tiltaket er personer med ROP-lidelser. Det har vært gjennomført reguleringsprosess på tomten og reguleringsplanen ble vedtatt januar 2023. Gjennomføringsvedtaket til prosjektet ble fattet i juni 2023. Entreprenør har startet arbeidene med opparbeidning av grunnen. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig

I Sandbrekkevegen er det planlagt å bygge to blokker med leiligheter med totalt 17 boenheter og personalbase. Av disse leilighetene er 9 tiltenkt alvorlig psykisk syke og de øvrige 8 skal være ordinære kommunale leiligheter. Det pågår nå arbeid med reguleringsplan. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Sanddalsringen utleieboliger

I Sanddalsringen planlegges å bygge et botiltak med 12 leiligheter og personalbase. Målgruppen for botiltaket er 12 menn i aktiv rus. Regulering pågår og det er klart for å sende inn til 2. gangs behandling. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Skogli 17

Prosjektet går ut på å bygge om bygget til to familieboliger. Prosjektet er noe forsinket som følge av lengre behandlingstid hos Byggesak. Det forventes byggestart i løpet av juni og ferdigstilling første kvartal 2025.

Steinsvikkroken, utleieboliger

I Steinsvikkroken bygges det et botiltak med 6 leiligheter og personalbase. Målgruppen for boligene er personer med samtidige rusutfordringer og utviklingsforstyrrelser. Byggestart var i september 2023 og entreprenør er i gang med tømrerarbeider. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)

Som en del av Boligprogrammet planlegges det å etablere 5 utleieboliger til vanskeligstilte. Det er lyst ut konkurranse for anskaffelse av totalentreprenør, der ble søkt etter utbygger som har aktuell tomt som er regulert til arealformål boligbebyggelse. Gjennomføringsvedtak ble fattet i bystyret i sak 238/22. Forventet byggestart er i 2025. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert fremdriftsplan.

Vestre Sikthaugen 17

I Vestre Sikthaugen 17 er det planlagt en ombygging av byggets underetasje, da den i dag er utformet på en lite hensiktsmessig måte. Ombyggingen vil bedre sikkerheten til beboere og ansatte. Prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av første halvår 2024.

10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter flere områder og aktiviteter i kommunen. Nedenfor står noen av de mest sentrale:

Offentlige planer og byplanlegging

Offentlige planer/byplanlegging omfatter kommuneplanens arealdel (KPA), kommunedelplaner, transportplanlegging og infrastruktur, samt offentlige reguleringsplaner og planer av overordnet eller strategisk karakter og arkitektur. Mange av oppgavene innenfor tjenesteområdet ivaretas av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet favner bredt og krever bidrag fra en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Kulturminnevern

Gjennom Plan- og bygningsloven er kommunen den største forvalter av kulturminner og kulturmiljø i Bergen. Fagfeltet ivaretas primært av Byantikvaren som er kommunens fagetat for kulturminnevern. Sentrale oppgaver er kunnskapsgrunnlag, kulturminnefaglig rådgiving til eiere og tiltakshavere, faglige anbefalinger i plan- og byggesaker samt kulturminnefaglig oppfølging av kommuneplanen.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergen kommune bidrar aktivt til at vedtatt fortettingsstrategi rundt bybanestopp og prioriterte senterområder gjennomføres. Dette skjer i samarbeid med private utbyggere og andre offentlige instanser som Statens vegvesen og Vestland fylkeskommune.

Utviklingen av fortettings- og senterområder skjer blant annet ved bruk av utbyggingsavtaler. En utbyggingsavtale gjelder vanligvis realiseringen av felles teknisk infrastruktur (veier, plasser, mm.) i utbyggingsområder, og inngås mellom utbyggere og Bergen kommune. Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten.

Områdesatsing

Områdesatsing er ett av flere verktøy i arbeidet med å bidra til mer velferd og utjevne levekårsforskjeller i Bergen. Bystyret i Bergen definerer områdesatsing som en helhetlig og sammenhengende innsats i et avgrenset område. De geografiske områdene blir prioritert etter kunnskapsgrunnlag fra blant annet kommunens folkehelseoversikter, og gjennomføres som tidsavgrensede program i samarbeid med statlige aktører og nærmiljøet i de utvalgte levekårssonene.

Utvikling og utfordringer

Arkitektur

Arkitekturstrategien er digitalisert, og den digitale versjonen er utvidet med eksempelsamling og konkrete råd fra Byarkitekten. Strategien brukes aktivt inn i alle rådgivingsmøter og uttalelser til plan og byggesaker. I perioden har det vært arrangert bransjedag om arkitektur i plan- og byggesaker, i samarbeid med Plan- og bygningssetaten. Dette for å skape forutsigbare rammer rundt arkitektonisk kvalitet for hele byggebransjen. Byarkitekten arbeider kontinuerlig med å utvide den digitale nettsiden med flere eksempler og råd for å sikre relevans og aktualitet.

I løpet av første tertial 2024 har Byarkitekten holdt flere foredrag om alternative boliger blant annet på Bibliotekets foredragsrekke for bærekraftige byer, KS-nettverket, og innlegg for Vestfold fylkeskommune, samt flere innlegg på NRK radio. Etaten har i perioden utviklet et heldagsseminar for bærekraftig bruk av tre som del av «Del og lær»-programmet til FutureBuilt. Etaten har hatt flere guidede turer om Bergensarkitekturen blant annet med Laksevågfergen i forbindelse med One Ocean week.

I løpet av første tertial 2024 har Byarkitekten arbeidet med videreføring av erfaringer og kunnskap fra forskningsprosjektet BOPILLOT, og har jobbet videre med utredning av Bopilotkontor med klimasatsmidler. Bergen inkluderingscenter er nå ferdig bygget og etaten jobber med formidling og videreføring av ambisjonene knyttet til Building Dignity.

Kulturminnevern

Verdensarvarbeidet er et viktig hovedområde. Det gjelder verdensarvkoordinatorens oppgaver, men også Byantikvarens oppfølging på vegne av Bergen kommune som verdensarvby. Viktige lokale oppgaver i denne forbindelse er både ferdigstilling av rapport til UNESCO fra konsekvensutredningsarbeidet, og ikke minst det pågående arbeidet med forslag til buffersone for verdensarvstedet Bryggen. I oppfølging av verdensarven er internasjonale perspektiver og praksiser viktige. Oppdatering og deltakelse i utvikling av slik praksis er derfor av stor verdi. Det er utfordrende å finne kapasitet til å dra full nytte av det internasjonale samarbeidet og nettverket, og her er klart et potensiale for større aktivitet, blant annet gjennom nettverksorganisasjonen Organization of World Heritage Cities (OWHC) hvor Bergen var en av stifterne i 1993.

Byantikvaren arbeider kontinuerlig med utvikling av digital kartløsning, dokumentasjon av kulturmiljø, utvikling av veiledere og formidling i ulike kanaler. Etaten har også over lang tid utviklet spisskompetanse på middelalderruiner og -bygg og bidrar med kompetanse også på oppdrag fra eksterne parter.

Planprosesser

Seksjon for Planuttale og koordinering ivaretar Bymiljøetatens ansvar i høringssaker, blant annet rettet mot interne og eksterne planprosesser etter plan- og bygningsloven. Bergen kommune har høye ambisjoner innenfor flere av Bymiljøetatens sine ansvarsområder, og det er vesentlig at målsettinger og kompetanse blir formidlet og ivaretatt i planene for byen. I senere tid har fokus blant annet vært rettet mot offentlige plan- og strategiprosesser i Loddefjord, Indre Arna og på Slettebakken.

Utarbeidelse av et fagnotat, som skal gi grunnlag for å velge en fremtidsrettet renovasjonsløsning for Sandviken (rødt område), vil ha stort fokus i år.

Prosjektet "Kunnskapsgrunnlag om klimavennlig byreparasjon Sandviken" pågår og vil blant annet bidra med kunnskap om rødt område. Prosjektet mottok "klimasatsmidler" fra Miljødirektoratet i 2022.

Områdesatsing

I løpet av 1.tertial er det avholdt folkemøter i Solheim og Loddefjord.

Det er jobbet med programbeskrivelsen til områdesatsingene på Slettebakken og Solheim som vil gi føringer for den videre innsatsen i de to områdene.

På Slettebakken er det gitt etableringsstøtte til Slettebakken Frivilligsentral som åpnet i februar, og organisasjoner som Tusmo og Vestland Krysskulturelle brobyggertjeneste har fått tilskuddsmidler til integreringsarbeid i nærmiljøet.

Ny-Krohnborg fellesbibliotek og Løvsbakken menighet er blant de som har fått midler til aktivitetsstøtte i Solheim.

I Loddefjord har oppgraderingen av Sandgotna skoles uteområde startet, det ble arrangert gründerksamling med fokus på sosialt entreprenørskap for å bidra til flere kompetansearbeidsplasser i Bergen Vest, og den nye møteplassen for småbarnsfamilier på Elvetun med særlig vekt på flerkulturelle familier startet opp.

Det er kommet gapahuk i skogen bak Olsvik skole, og Etat for idrett klar til å bygge nærmiljøanlegg og BMX-bane ved Olsvikbanen.

Bybanen til Åsane

Planleggingen av Bybanen til Åsane er inne i en avsluttende fase. Reguleringsplanene ble vedtatt i bystyret den 31.05.2023 og den 27.09.2023. Etter vedtakene ble det gjennomført kunngjøring. Det ble mottatt 61 klager. Plan- og bygningsetaten har behandlet alle klagenene.

Byrådet har startet arbeidet med tilleggsutredninger for tunnelalternativet. Det ble avholdt en åpen innspillskonferanse i april og i byråds sak 1130/24 ble føringer for gjennomføring og slutføring av forprosjektet vedtatt. Byrådet har lagt inn budsjettmidler til fase 1 i revidert budsjett.

Kollektivplan Bergen vest

Kommunedelplan for kollektivsystemet mellom sentrum og Bergen Vest ble vedtatt i bystyremøtet 10. april i sak [100/24](#). Kollektivplanen anbefaler utbygging av bybane også vestover, både via Laksevåg og forlengelse fra Fyllingsdalen i et fullt utbygd bybanesystem. Plan- og bygningsetaten anbefaler i første omgang videre planlegging av bybane i korridoren Sentrum – Dokken – Laksevåg – Loddefjord. Avklaring av traseer i denne korridoren er avgjørende for videre planlegging og utvikling av transformasjonsområdene rundt Puddefjorden. I saken ble det også vedtatt en merknad om at det skal arbeides med å etablere en passasjerbåt fra Indre Laksevåg til sentrum.

Dokken og Laksevåg

Arbeidet med områderegulering for Dokken sør er høyt prioritert og holder fastsatt framdrift. Fagnotat om fastsetting av planprogrammet ble levert i april. Det er knyttet stor reguleringsrisiko til flytting av havnefunksjoner fra Dokken og Jekteviken til Skolten. Det er derfor tatt initiativ til en avgrenset utredning om alternativer til lokalisering. Arbeidet på Dokken sees i sammenheng med planarbeidet på Laksevåg. Plansituasjonen på Laksevåg er kompleks med flere ulike plannivå og prosesser som går parallelt. Det ble i 2023 utarbeidet en trafikkanalyse som grunnlag for helhetlig planlegging i området. Det skal arrangeres et nytt grunneiermøte i april/mai. Arbeidet med de to områdereguleringene kan gjenopptas, nå som det er gjort vedtak av Kommunedelplan for kollektivsystemet mot vest. Plan- og utredningsarbeidet rundt Puddefjorden har høy prioritet, og mange ressurser vil gå med til dette arbeidet de nærmeste årene.

Mindemyren / Mindebyen

Planforslag for den offentlige detaljreguleringen for Mindemyren nord, ved Solheimsvatnet, ble klar for sluttbehandling fra Plan- og bygningsetaten i juni 2023. Det gjenstår imidlertid en usikkerhet knyttet til avtale om bossnett, og planforslaget vil bli sendt til politisk behandling så snart dette er sikret. Det planlegges blant annet for offentlig flerbruksbygg, boliger og barnehage, samt park i dette området.

Dialog og medvirkning

Plan- og bygningsetaten vektlegger det å ha en åpen og inkluderende dialog med byens innbyggere og gjennomfører både workshops, folkemøter og grunneiermøter for å informere om ulike pågående prosjekter. Hittil i 2024 nevnes:

- Informasjonsmøte om plan for idrettshall i Indre Sædal
- Informasjonsmøte om enkle byggesaker
- Informasjonsmøte om planer for sykkelløsning i Nattlandsveien
- Nabomøte om reguleringsplan for Bjørnarhallen
- Bransjedag om arkitektur i plansaker og byggesaker
- Informasjonsmøte om Dokken sør

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Offentlige planer	107 420	-27 611	79 809	81 547	-1 738
Eierseksjonering	4 501	-4 722	-221	1 279	-1 500
Kulturminnevern	19 070	-4 386	14 684	14 184	500
Sum	130 992	-36 719	94 272	97 010	-2 738

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	59	-59	0	0	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	121 455	-36 501	84 954	88 254	-3 300	-2,7 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	3	0	3	3	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	9 475	-159	9 316	8 754	562	5,9 %
Sum	130 992	-36 719	94 272	97 010	-2 738	-2,1 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for byutvikling melder på tjenesteområde 10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern om et forventet negativt avvik på kr 3,3 mill. ved årsslutt.

For offentlige planer forventes det et negativt avvik på offentlig plan på kr 1,8 mill. som følge av et periodiseringsavvik mellom 2023 og 2024 vedrørende Plan- og bygningsetaten og Miljøløftet. Dette skyldes en inntekt som ble bokført i 2023, men som skulle vært bokført i 2024.

For området Eierseksjonering er det hittil i år registrert en viss nedgang i antall mottatte saker i forhold til tidligere år. Med grunnlag i forventet aktivitet for resten av året forventes det et negativt avvik på kr 1,5 mill. ved årsslutt, som skyldes inntektsnedgang.

Selvkostfondet er brukt opp og et eventuelt underskudd vil dermed bli belastet bykassen.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Arbeidet med buffersone for Bryggen har noe forsinket oppstart, så det forventes at 0,5 mill. av avsatte midler ikke vil benyttes i 2024.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-62
Bybanen - tilleggsutredning	Nye engangstiltak	10 000
Buffersone verdensarvstedet Bryggen	Tilpasning til aktivitetsnivå	-500
Sum		9 438

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02
12	Kultur	- 0,73
13	Idrett	- 0,85
14	Næring	- 0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	- 1,06
18B	Renovasjon	- 0,02
Totalsum		- 21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Bybanen - tilleggsutredning

Byrådet har besluttet å utføre tilleggsvurderinger for tunnelalternativ som skal legges frem for bystyret i 2025. For å sikre midler til utredningsarbeidet i tråd med byrådets saksfremstilling er det behov for å sette av midler til fase 1 av arbeidet i revidert budsjett.

Buffersone verdensarvstedet Bryggen

Arbeidet med buffersone for Bryggen har noe forsinket oppstart. For å tilpasse budsjettmidlene til forventet aktivitet i 2024, nedjusteres årets budsjett med 0,5 mill.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Bortfall av salgsinntekt Byantikvaren	211	211	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Byantikvarens budsjettramme.
Sum	211	211	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Reduserte energiutgifter i kommunen	-121	-121	0	Prognosen viser lavere kostnader for strøm i 2024 sammenlignet med 2023
Sum	-121	-121	0	
Nye tiltak				
Buffersone Verdensarvstedet Bryggen	1 475	750	725	Arbeidet med buffersone er ikke igangsatt, det pågår fortsatt arbeid med prosjektavklaringer, som feks. hvor mye som er frikjøp, kjøp av eksterne tjenester osv.
Områdeplanlegging Dokken	5 000	5 000	0	Utgifter til prosess og utredninger i arbeidet med områdeplanen vil bli delt mellom Plan- og bygningssetaten og Dokken Utvikling AS. Arbeidet er fortsatt i startfasen og utgiftene vil først påløpe litt lenger ut i året. Midlene beholdes derfor som avsatt inntil videre.
Sum	6 475	5 750	725	
Nye engangstiltak				
Usikkerhetsavsetning til forarbeidet for bybaneutredningen	3 000	3 000	0	Det ble avholdt åpen innspillskonferanse i april. Avklaringer mht. veien videre pågår.
Sum	3 000	3 000	0	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose -384	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-384	-384	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-384	-384	0	
Sum tiltak	9 180	8 455	725	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	I Bergen skal Bryggens universelle verdier som verdensarv, og middelalderbyen som helhet, sikres	Oppfølging av forvaltningsplan for verdensarvstedet Bryggen			Forvaltningsplan følges opp gjennom ordinære driftsoppgaver, verdensarvkoordinator og Arkivprosjekt for Bryggen. Buffersone for verdensarvstedet ligger inne i handlingsplanen. Ferdigstilt konsekvensutredning for verdensarv til reguleringsplanvedtak. Det arbeides med sluttrapport til UNESCO i henhold til deres internasjonale retningslinjer. Byantikvaren har betydelig kompetanse på middelalder og bidrar inn i arbeidet med å sikre Bergens middelalderbygg og -strukturer både lokalt og i nasjonalt samarbeid. Gjennom ordinærsaksbehandling i plan- og byggesaker sikres spor etter, og hensyn til, middelalderbyen som helhet.
	I Bergen skal det stilles høye krav til arkitektur, som et vesentlig verktøy for en vakker, særpreget, inkluderende og grønn by	Arkitekturstrategien brukes aktivt som en vesentlig ressurs i plan- og byggesaker			Byarkitekten gir råd og uttalelser til plan- og byggesaker med utgangspunkt i Arkitekturstrategien. Pr. 1. tertial har det vært: <ul style="list-style-type: none"> • 50 rådgivingsmøter med private aktører • 23 uttalelser til reguleringsaker (planoppstart og offentlig ettersyn) • 4 uttalelser til byggesaker.
	I Bergen skal kulturmiljøverdier sikres gjennom hensynssoner og bestemmelser for	Antall konkrete forslag til hensynssoner og bestemmelser for kulturmiljø fra Byantikvaren		8	Pr. 1. tertial 2024 har det vært 8 konkrete forslag til hensynssoner og bestemmelser for kulturmiljø fra

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
	kulturmiljø på alle plannivå				Byantikvaren. Dette er et relativt nytt delmål og det er lite tidligere sammenligningstall.
En rettferdig og inkluderende by	I Bergen skal arkitektur bidra til en mer rettferdig og inkluderende by	Igangsetting og oppfølging av prosjekter som bidrar til en mer rettferdig og inkluderende by	0	2	<p>Byarkitekten leder FutureBuilt Bergen - innovasjonsprogram for bærekraftig arkitektur. Det er siden starten i 2023 meldt inn 5 prosjekter i FutureBuilt. (signert intensjonsavtale). Flere er på trappene.</p> <p>Oppfølging Trestrategi. Planlegging av et internasjonalt seminar om innovativ trearkitektur juni 2023 (samarbeid med Future Built).</p>
	I Bergen skal kulturmiljøverdier kartlegges, identifiseres og tilgjengeliggjøres for å sikre kunnskapsbaserte beslutningsgrunnlag for alle	Antall kartlagte, identifiserte og tilgjengeliggjorte kulturminner og kulturmiljø		18 950	Dette tallet er et anslag. I det digitale kulturmiljøkart er viktige kulturmiljøstrukturer og enkeltobjekt registrert. Dette er et pågående arbeid. I Bergen blir registrering av strukturer og miljø prioritert fremfor enkeltobjekt grunnet den store mengden enkeltminner. Det oppgitte antallet identifiserte kulturminner er basert på objekter i hensynssone bevaring og andre register. Dette betyr at objekt med mindre kulturmiljøverdi kan være inkludert, men også at objekter med høy kulturmiljøverdi utenfor disse rammene er utelatt.
	Områdesatsingen skal bidra til en langsiktig, bærekraftig utvikling for de aktuelle levekårssonene	Antall pågående plan-, utrednings- og evalueringsprosjekter (som initiativtaker eller samarbeidspart)	4	3	Områderegulering for Loddefjordåsen og områderegulering for Slettebakken er blant de viktige planprosesser som er under arbeid.
		Antall pågående tjeneste	4	3	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
		utviklingsprosjekter som initiativtaker eller samarbeidspart			
	Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal få aktivt delta og medvirke i utviklingen av sine nærmiljø	Antall gjennomførte medvirkningsprosesser i forbindelse med tiltak og planer	15	3	
		Antall gjennomførte folkemøter og nærmiljømøter	30	11	
	Bo- og nærmiljøene i levekårssoner med områdesatsing skal forbedres	Antall gjennomførte fysiske opprustingstiltak	10	3	Tallet gjelder antall opprustingstiltak i kommunal regi.
		Antall private opprustingsprosjekt som har fått tilskudd	5	1	Med private opprustingsprosjekt menes det opprustingsprosjekt i regi av borettslag, foreninger eller organisasjoner
	Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal ha et godt og aktivt fritidstilbud	Antall arrangement og ad hoc tiltak som har fått tilskudd og støtte	10	1	
		Antall etablere aktivitetstilbud som har fått støtte til utvikling	5	7	
		Antall nye aktivitetstilbud som har fått tilskudd og støtte	10	1	
	Forutsetningene for utdanning skal styrkes for barn og unge i levekårssoner med områdesatsing	Antall samarbeidsprosjekt med skoler og andre aktører som er relevant for oppvekst og utdanning	8	1	
	Forskning og utvikling av kunnskap om levekår i storbyer	Antall pågående og ferdigstilte prosjekter knyttet til publisering, forskning og kunnskapsdeling	5	2	Offentlig phd som forsker på nærmiljøets betydning for skolevalg, følgeforskning i regi av Norce og Nova på områdesatsingens utviklingsarbeid for å øke gjennomføringsgraden i videregående skole i Loddefjord og Olsvik.
Norges grønneste storby	I Bergen skal arkitektur bidra til en grønnere by	Igangsetting og oppfølging av prosjekter som bidrar til innovasjon og grønn omstilling	0	2	Bopilot og Building Dignity Oppfølging av Bopilot-innovasjonsprosjekt for alternative boligløsninger. Etablering av

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
					<p>Bopilotkontoret- en møteplass for fremtidens beboere og utbyggere av delebolig og andre kollektive boformer.</p> <p>Oppfølging av Building Dignity- Arkitektur og menneskerettigheter med Bergen Inkluderingscenter som pilot. Planlegging av et internasjonalt fagseminar om inkluderende arkitektur som del av åpningsfestival september 2024.</p>
	I Bergen skal kulturmiljøverdier ivaretas og forvaltes gjennom ansvarlig og klimavennlig bruk, gjenbruk og transformasjon	Antall kulturminner som ivaretas gjennom ansvarlig og klimavennlig bruk, gjenbruk og transformasjon	500	Tallet er anslått utfra antall byggesaker (ca. 460 uttalelser pr. år) og plansaker(ca. 100 uttalelser pr. år) som behandles hos Byantikvaren. I enkeltsaksbehandling gis det anbefalinger knyttet til ivaretagelse av kulturmiljøverdier, transformasjon og funksjonell bruk av kulturminner. I tillegg kommer større transformasjonsprosjekter hvor Byantikvaren er rådgivende gjennom prosessen frem til ferdig bygg.	
Trygg økonomistyring	I Bergen skal offentlig infrastruktur, bygg og byrom styrke lokalmiljøet gjennom inkluderende og attraktiv arkitektur med gode sambruksmuligheter	Antall rådgivingstimer i tilknytning til kommunale bygg og anlegg		Pr. 1. tertial har Byarkitekten bidratt med 319,5 rådgivingstimer i tilknytning til kommunale bygg og anlegg, fordelt på 13 kommunale byggeprosjekter.	

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
eByggesak Plan- og bygningsetaten		1 320	3 286	3 286	0	4.kv. 2025	118	118	0
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder		-	-	-	-	Løpende	0	-2 789	-2 789
Rapportutvikling offentlige planer		IA	300	300	0	4.kv. 2024	525	525	0
Sum øvrige prosjekter							366	0	-366
Sum							1 009	-2 145	-3 154

Statustekst investeringer

Digital 3D-modell

Det er satt av midler til å bygge opp en digital modell av Bergen som skal brukes som utgangspunkt for en fysisk modell av Bergens sentrale områder. Den digitale modellen er ment å være en 3D-modell som kan brukes på blant annet storskjerm og VR (Virtual Reality). Det er ønske om å lage en virtuell modell som publikum kan benytte. Den digitale modellen vil være utgangspunkt for printing av den fysiske modellen, jf. investeringen "Bymodell for sentrale deler av byen" under tjenesteområde Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern.

Selve anskaffelsen gjennomføres i 2024. Forsinkelser i prosjektet oppstod grunnet nye innspill/forbedringspunkter på leveransen etter «testcase» levert av leverandør på kartdata. I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,86 mill. derfor skjøvet til 2024. Det er en del usikkerhet rundt tidspunkt for innkjøpet i 2024. Prosjektsslutt forventes 4. kvartal 2024.

eByggesak Plan- og bygningsetaten

eByggesak-prosjektet (PB360) har gitt Plan- og bygningsetaten et verktøy som er basert på en nasjonal kravspesifikasjon. Prosjektet vil tilrettelegge for automatisering av arbeidsoppgaver, for eksempel utsending av foreløpig svar/bekreftet mottatt søknad eller henvendelse. Dette er arbeidsoppgaver som i dag utføres som manuelle sjekkpunkter i saksbehandlingen.

Underveis i investeringen ble det klart at det ville oppstå merkostnader som følge av behovet for integrasjon med flere av kommunens fagsystemer, samt konsulenttenester knyttet til oppgradering av skjemaintegrasjoner, Min Side-publisering, ny løsning for SAK Innsyn (innsynsløsningen for publikum) og integrasjon mellom 360 eByggesak og historiske saker.

Sakssystemet ble tatt i bruk 2. mai 2022 men er fortsatt under utvikling. Konkretisering av investeringer i 2024 er fokus på integrasjon mot Teams og separat database for skjermede eiendommer, oppsett/konfigurasjon i eEiendomssak. eEiendom er en modul som skal sikre fullverdig støtte for fagområdene Oppmåling, Seksjonering og Deling, samt bedre og mer effektiv håndtering av innsynsforespørslar.

Prosjektet ligger fordelt på både tjenesteområde Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern, og Private planer og byggesak. Dette er på grunn av at prosjektet går over flere tjenester som belaster både bykassen og selvkostområder. Prosjektet avsluttes innen 2024/2025.

Fana brannstasjon - nybygg

Den nåværende brannstasjonen på Paradis er lite hensiktsmessig utformet etter dagens standard og er ikke lenger sentralt lokalisert i sitt dekningsområde. Reguleringsplan ble godkjent i 2022, og det oppføres nå nybygg på tomt i Fanavegen. Brannstasjonen er forventet ferdigstilt vinteren 2024.

Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder

Bergen kommune tar en aktiv rolle i byutviklingen. I større transformasjons- og utbyggingsområder er det behov for omfattende koordinering og planlegging, før tiltak lar seg realisere i tråd med intensjonene i vedtatte planer. Budsjettposten bidrar blant annet til nødvendig planlegging og gjennomføring, spesielt relatert til offentlig teknisk og blågrønn infrastruktur som veier, allmenninger og parker. Budsjettposten vil i 2024 benyttes til kartlegging av teknisk infrastruktur i bakken på Laksevåg, utarbeidelse av kostnadsanslag for offentlig infrastruktur i Sandsliåsen samt oppdatering av kostnadsanslag for offentlig infrastruktur på Møllendal. Kostnadsanslagene danner grunnlaget for videre beregning av anleggsbidrag i fremtidige utbyggingsavtaler. Prognosen for 2024, samt totalprognosen holdes uendret og er på plan iht. budsjett.

Rapportutvikling offentlige planer

Det er tidligere avsatt midler til konsulentbistand for rapporttilpasning og -utvikling i tilknytning til Plan- og bygningsetatens (PBE) overgang til nytt saksbehandlingssystem. Igangsetting av det nye systemet, PB360, ble kraftig forsinket (fra nov 2019), og PBE gikk i produksjon med PB360 2. mai 2022.

PBE vil identifisere behovet for rapportering av styringsinformasjon fra systemet som ikke er tilgjengelig uten tilpasninger og/eller bearbeiding. Denne rapporteringen vil bli tilrettelagt for i PB360, og via BkStyring og løsninger i Power BI. Prosjektet gjelder for tjenesteområdene "Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern", og "Private planer og byggesak" fordi de ligger på tjenester for offentlige planer og private planer. Det er utviklet et "lederdashbord" knyttet til Private planer, men det pågår fortsatt noe utviklingsarbeid. Slutføring av rapporttilpasning og -utvikling til offentlige planer knyttet mot PB360 er planlagt ferdigstilt i 2024. Hele prosjektet er planlagt avsluttet i 2024.

10B-Private planer og byggesak

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet 10B Private Planer og byggesak omfatter kommunens ansvar for behandling av byggesaker og tilsyn med at byggearbeid med mer blir utført i samsvar med lover og forskrifter. I tillegg kommer saksbehandling av private reguleringsplaner, reguleringsendringer, delesaker og saker om kommunal forkjøpsrett, samt ansvar for oppmålingsforretninger, seksjonering, refusjonsberegning, oppmålingstjenester og grunnlagsnettet. Geodata/geografiske informasjonssystemer (GIS) omfatter drift og vedlikehold av kommunens kart- og geodatabaser. Føring av digitalt planregister er en viktig del av arbeidet med gjennomføring av kommunens digitaliseringsstrategi. Arbeidet utføres i hovedsak av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Utvikling og utfordringer

Private planforslag

Det er noe færre veiledningsmøter og oppstartsmøter så langt i 2024. Det har vært prioritert å få flere saker til offentlig ettersyn og til sluttbehandling. Det er gjort stor innsats i å få avsluttet saker som ikke har aktivitet. Dette gjør at byplanleggerne i større grad kan konsentrere innsatsen rundt planene som har god framdrift.

Det er fortsatt stor aktivitet i området Mindemyren/Mindebyen hvor det pågår planlegging i 18 av 25 delområder, i all hovedsak er dette planlegging i privat regi. Bybanen til Fyllingsdalen åpnet i november 2022, og om lag 3.000 boliger er under planlegging. Hovedmålet for Mindemyren er å bygge en kompakt bydel som folk kan trives i. Det skal etableres attraktive byrom, den blå-grønne infrastrukturen skal styrkes og det legges til rette for gode gange- og sykkelforbindelser.

På Laksevåg pågår det planlegging både i offentlig og privat regi. Det er viktig med helhetlige grep blant annet for mobilitet og bruk av sjøfronten. Arbeidet skjer som en oppfølging av strategisk planprogram for Laksevåg, samt private planinitiativ i området.

I perioden er det blant annet levert planprogram til fastsetting av tomt på Dokken for Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet.

Kart og oppmåling

Kartløsningene, VisGI og www.bergenskart.no, utvikles stadig med nytt innhold og funksjoner for saksbehandlere, næringsliv og innbyggere. Plan- og bygningsetaten har også bidratt med videreutvikling av beredskapsdashbord til Samvirkevakten og er i startgropen for arbeid med arealregnskap, der det blant annet skal koordineres for behov for geodatalagring og presentasjon.

Geodatastrategi

I Bergen kommune er det Plan- og bygningsetaten som har hatt de fleste geodatabrukerne, og som dermed har forvaltet geodatainteressene for kommunen. Arbeid med geodata er tett knyttet til

kommunens digitaliseringsstrategi og bidrar til å få satt forvaltningen av geodata i system, sammen med forvaltningen av andre type data. Dette vil legge til rette for økt innovasjon og en datadrevet forvaltning. Det jobbes med et prosjekt for å lage Temaplan for geodata og handlingsplaner for de enkelte fagområdene, for å styrke utvikling internt og eksternt og forene krefter i kommunen, for å utvikle tjenester for blant annet kunstig intelligens.

Kartlegging

Kartleggingen i regi av Grunnkart Bergen av Bergen nord/øst fra 2023 er levert og publisert. Kartleggingen for 2024 er Bergen sør. Her er det inngått avtaler for flyfotografering og kartproduksjon med endelig leveranse i februar 2025. Det er også inngått avtale for flyskanning av samme område med 10 punkt per kvadratmeter med leveranse før jul. Når dette er fullført, er hele Bergen dekket med 10-punktskanning og publisert på www.hoydedata.no. Dette gir god dekning for de fleste bruksområder, slik at man fremover bare vil skanne tettbygde områder. Samarbeidet med kartverket, der de står for utlysning og oppfølging av avtaler fungerer bra og vil bli videreført.

Matrikkelrettinger

Kommunen har i 2024 sett det nødvendig å redusere ressursene som arbeidet for å rette feil og mangler i matrikkelkartet, da økonomien er noe anstrengt. Kommunen ligger innenfor årsmålene for fremdrift i nasjonal datakvalitetsstrategi på tilnærmet alle områder. Det er fortsatt mange feil og mangler som skal rettes. Innsatsen vil fortsette, men over lengre tid.

Oppmålingsforretninger

Kommunens nye plan- og byggesakssystem (PB360) er ikke tilpasset fagområdet for oppmålingsforretninger, noe som medfører ulike utfordringer og merarbeid. Ny modul i sakssystemet er forventet levert i løpet av høsten 2024. Tilgangen på nye saker ser ut til å være noenlunde på samme nivå som i 2023, men er fortsatt noe ned i forhold til tidligere år. Det har vært jobbet mye med tidsstudier på området, og dette kan eventuelt medføre endring i gebyrforskriften for bedre å reflektere ressursbruken i saksbehandlingen.

Delesaker

Det har vært nedgang i antall delesaker sett i forhold til 2023. Dette er også grunnlaget for mange av oppmålingsforretningene. Også her har det vært jobbet mye med tidsstudier, som eventuelt kan medføre endring i gebyrforskriften, for bedre å reflektere ressursbruken i saksbehandlingen.

Byggesaker

Plan- og bygningsetaten opplever hittil i år at nedgangen i antall byggesøknader fra siste halvdel av fjoråret vedvarer. Det er en generell nedgang i byggeaktiviteten på nasjonalt nivå og det ser man også i Bergen kommune. For byggesaker reflekteres dette i form av at flere av tiltakene som kommer til behandling er av mindre størrelse og kompleksitet.

Hittil i 2024 har Plan- og bygningsetaten svært lave tall med tanke på gebyrtap som følge av brudd på saksbehandlingsfristene. Beslutningen om å stille strandsonesaker i bero har isolert sett medført et gebyrtap ca. kr 0,85 mill. Dette er et ikke realisert tap ettersom sakene ikke er ferdig behandlet.

Det har vært jobbet med utarbeidelse og analyse av tidsstudier for byggesaker, og dette kan eventuelt medføre endring i gebyrforskriften for bedre å reflektere ressursbruken i saksbehandlingen.

Fra og med 1. mars har det vært krav om at alle byggesøknader med krav om ansvarlige foretak sendes via E-byggesøknadsløsninger. Innføringen har gått bra, og aktørene i bransjen har tilpasset seg ny ordning. Publisering av byggesaksarkivet planlegges iverksatt innen utgangen av mai.

Klage, tilsyn- og ulovlighetsaker

Tilsynsområdet er delt i to seksjoner – seksjon for ulovlighetstilsyn og seksjon for tilsyn i byggesaker/foretakstilsyn. Målsettingen er å arbeide mer forebyggende ut mot byggebransjen og de private aktørene. Det skal lønne seg å følge regelverket og å velge seriøse aktører.

Innenfor oppgavene med ulovlighetsoppfølging ble midlertidig prosjekt for intensivering av oppfølging av ulovligheter og nedarbeidelse av restanser etablert i 2019/2022. Prosjektet hadde opprinnelig varighet ut 2022, men er senere forlenget. Prosjektet er avsluttet pr. 31.12.2023. Ved oppstart av prosjektet var det en restanse av ubehandlede eldre saker på 1 671 saker. I denne restansen inngikk også en del strandsonesaker. Ved utgangen av 2023 var restansen på 528 saker. Prosjektet har således hatt ønsket effekt og god måloppnåelse. Det er arbeidet videre med spørsmål om håndtering av villfyllinger i 2024.

Det er besluttet å stille i bero strandsonesaker med utgangspunkt i tiltak oppført før 01.07.2009. Denne bestillingen er fulgt opp, og videre oppfølging av disse sakene forventes avklart i 2024.

Det er en målsetting om at klagesaker skal behandles administrativt i Plan- og bygningsetaten innen en frist på fire uker. Dette gjelder saker som skal til politisk behandling. For øvrige klagesaker er målsettingen inntil åtte ukers behandlingstid. Saksbehandlingstiden er betydelig redusert de senere årene, og det har vært en god måloppnåelse. I 2023 var den administrative gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på ca. 5,8 uker.

Dialog og medvirkning

Etaten vektlegger det å ha en åpen og inkluderende dialog med byens innbyggere og gjennomfører både workshops, folkemøter og grunneiermøter for å informere om ulike pågående prosjekter. Hittil i 2024 nevnes:

- Informasjonsmøte om plan for idrettshall i Indre Sædal
- Informasjonsmøte om enkle byggesaker
- Informasjonsmøte om planer for sykkeløsning i Nattlandsveien
- Nabomøte om reguleringsplan for Bjørnarhallen
- Bransjedag om arkitektur i plansaker og byggesaker
- Informasjonsmøte om Dokken sør

Både Kundesenteret og Dokumentsenteret hos Plan- og bygningsetaten har et godt aktivitetsnivå og betjener henvendelser på telefon og e-post. Det er tatt i bruk en ny innsynsløsning for publikum, med nye funksjoner og et enklere brukergrensesnitt. Innsynsløsningen er godt tatt imot av publikum og det jobbes med å utvikle den videre.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Private planer	40 582	-28 833	11 748	21 889	-10 141
Bygge- og delesaksbehandling	217 611	-226 322	-8 712	16 288	-25 000
Oppmålingsforretninger	11 599	-12 907	-1 308	3 692	-5 000
Kart og oppmåling	35 467	-11 971	23 496	24 496	-1 000
Selvkostrenter - byggesak	26	0	26	26	0
Selvkostrenter - oppmåling	28	0	28	28	0
Sum	305 312	-280 034	25 279	66 419	-41 141

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	
2-Byrådsavdeling for finans	0	0	0	0	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	305 312	-280 034	25 279	66 419	-41 141	-13,5 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	0	0	0	0	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	0	0	0	0	0	0,0 %
Sum	305 312	-280 034	25 279	66 419	-41 141	-13,5 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for byutvikling melder på tjenesteområde 10B - Private planer og byggesak om en prognose på negativt avvik på kr 41,1 mill. basert på utviklingen i første tertial. Det er imidlertid trender som kan tyde på at markedet tar seg noe opp fra mai og dette kan gi positiv utslag for selvkostområdene. Det er også gjort tiltak for å redusere kostnader bl.a. holde ledige stillinger vakante. Siden det knytter seg mye usikkerhet (eksterne faktorer) til prognosen, følges utviklingen nøye frem mot tertialrapport 2.

Bygge- og delesaker - kr 25,0 mill.

Det er registrert mindre aktivitet og betydelig færre store saker/gebyrer på bygge- og delesaker. Aktiviteten i bransjen påvirker antall saker Plan- og bygningsetaten mottar til behandling, og i den grad nåværende aktivitetsnivå vedvarer vil området med stor sannsynlighet gi lavere gebyrinntekter enn budsjettet. Basert på Plan- og bygningsetatens beregninger er årsprognosen et forventet avvik på kr 25,0 mill. ved årsslutt.

Selvkostfondet er brukt opp og et eventuelt underskudd vil dermed bli belastet bykassen.

Kart- og delingsforretninger - kr 5,0 mill.

For området Kart- og delingsforretninger er det hittil i år registrert en viss nedgang i antall mottatte saker i forhold til tidligere år. Med grunnlag i forventet aktivitet for resten av året forventes det et negativt avvik på kr 5,0 mill. ved årsslutt, som skyldes inntektsnedgang.

Selvkostfondet er brukt opp og et eventuelt underskudd vil dermed bli belastet bykassen.

Private planer - kr 8,0 mill.

Behandlingen av private planforslag er delt, slik at førstegangsbehandling av planene er gebyrfinansiert og andregangsbehandling er bykassefinansiert. Resultatet av den gebyrfinansierte delen av virksomheten viser underskudd hittil i år, da antall innkomne saker er lavere enn det som er lagt til grunn for gebyrnivået

Det har over tid vært en betydelig nedgang i antall mottatte planforslag og basert på Plan- og bygningsetatens beregninger er årsprognosen et forventet avvik på kr 8,0 mill. ved årsslutt.

Området har over flere år ikke hatt midler på selvkostfond, og et eventuelt underskudd vil dermed bli belastet bykassen.

Kart og oppmåling - kr 1,0 mill.

Den generelle kostnadsøkningen merkes også her og budsjetterte midler er ikke lenger tilstrekkelig for å dekke forpliktelsene i inneværende år (lisenser generelt, og bidrag til prosjekt Grunnkart Bergen.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Endring i bruk av fond på Deling	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	308
Endring i bruk av fond på Deling	Tilpasning til aktivitetsnivå	-308
Sum		0

Endring i bruk av fond på Deling

Selvkostfondet på bygge- og delesaker ble brukt opp i 2022. I innspillet til kommunens handlings- og økonomiplan 2024-27 (HØP24-27) ble budsjettert bruk av fond ved en feil ikke fjernet. Dette resulterer i at det i 2024 fortsatt er budsjettert med bruk av fond på kr 0,3 mill, til tross for at det ikke er midler på fond. Byrådet foreslår derfor en budsjettjustering på kr 0,3 mill. for å redusere inntektskravet knyttet til bruk av fond.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose 0	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Nye tiltak				
Retting av oppført boligbygg	16 600	0	16 600	
Sum	16 600	0	16 600	
Inntektsendringer				
Endring i gebyrinntekter byggesak	-10 000	0	-10 000	Det har vært en nedgang i saker i forhold til tidligere år og det forventes ikke at inntektene vil treffe budsjettet nivå.
Retting av oppført boligbygg	-16 600	0	-16 600	
Sum	-26 600	0	-26 600	
Sum tiltak	-10 000	0	-10 000	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
Trygg økonomistyring	I Bergen skal alle plan- og byggesaker behandles innen fastsatte frister	Andel bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid i henhold til forskrift	94,0 %	99,0 %	Målet for 2024 er at andelen bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid i henhold til forskriften, er 94 % eller høyere. I perioden 1/1 til 30/4 2024 er saksbehandlingstiden overholdt i 99 % av alle bygge- og delesaker som er behandlet.
		Andel reguleringsplaner behandlet 1. gang med overholdt frist.	100,0 %	100,0 %	Målet for 2024 er at alle reguleringsplaner behandlet 1. gang gjøres innen overholdt frist. I perioden 1/1 til 30/4-2024 er det behandlet totalt 6 private planer med vedtak om offentlig ettersyn. Fristen, enten lovpålagt eller avtalt, er overholdt i samtlige saker.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.førings-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Digital 3D-modell	.	IA	1 500	1 500	0	4.kv. 2024	1 357	1 357	0
eByggesak Plan- og bygningsetaten	.		3 080	8 714	0	4.kv. 2025	917	917	0
Rapportutvikling offentlige planer	.	IA	300	300	0	4.kv. 2024	1	1	0
Sum							2 275	2 275	0

Statustekst investeringer

Digital 3D-modell

Det er satt av midler til å bygge opp en digital modell av Bergen som skal brukes som utgangspunkt for en fysisk modell av Bergens sentrale områder. Den digitale modellen er ment å være en 3D-modell som kan brukes på blant annet storskjerm og VR (Virtual Reality). Det er ønske om å lage en virtuell modell som publikum kan benytte. Den digitale modellen vil være utgangspunkt for printing av den fysiske modellen, jf. investeringen "Bymodell for sentrale deler av byen" under tjenesteområde Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern.

Selve anskaffelsen gjennomføres i 2024. Forsinkelser i prosjektet oppstod grunnet nye innspill/forbedringspunkter på leveransen etter «testcase» levert av leverandør på kartdata. I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,86 mill. derfor skjøvet til 2024. Det er en del usikkerhet rundt tidspunkt for innkjøpet i 2024. Prosjektslutt forventes 4. kvartal 2024.

eByggesak Plan- og bygningsetaten

eByggesak-prosjektet (PB360) har gitt Plan- og bygningsetaten et verktøy som er basert på en nasjonal kravspesifikasjon. Prosjektet vil tilrettelegge for automatisering av arbeidsoppgaver, for eksempel utsending av foreløpig svar/bekreftet mottatt søknad eller henvendelse. Dette er arbeidsoppgaver som i dag utføres som manuelle sjekkpunkter i saksbehandlingen.

Underveis i investeringen ble det klart at det ville oppstå merkostnader som følge av behovet for integrasjon med flere av kommunens fagsystemer, samt konsulenttjenester knyttet til oppgradering av skjemaintegrasjoner, Min Side-publiserings, ny løsning for SAK Innsyn (innsynsløsningen for publikum) og integrasjon mellom 360 eByggesak og historiske saker.

Sakssystemet ble tatt i bruk 2. mai 2022 men er fortsatt under utvikling. Konkretisering av investeringer i 2024 er fokus på integrasjon mot Teams og separat database for skjermede eiendommer, oppsett/konfigurasjon i eEiendomssak. eEiendom er en modul som skal sikre fullverdig støtte for fagområdene Oppmåling, Seksjonering og Deling, samt bedre og mer effektiv håndtering av innsynsforespørsler.

Prosjektet ligger fordelt på både tjenesteområde Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern, og Private planer og byggesak. Dette er på grunn av at prosjektet går over flere tjenester som belaster både bykassen og selvkostområder. Prosjektet avsluttes innen 2024/2025.

Rapportutvikling offentlige planer

Det er tidligere avsatt midler til konsulentbistand for rapporttilpasning og -utvikling i tilknytning til Plan- og bygningsetatens (PBE) overgang til nytt saksbehandlingssystem. Igangsetting av det nye systemet, PB360, ble kraftig forsinket (fra nov 2019), og PBE gikk i produksjon med PB360 2. mai 2022.

PBE vil identifisere behovet for rapportering av styringsinformasjon fra systemet som ikke er tilgjengelig uten tilpasninger og/eller bearbeiding. Denne rapporteringen vil bli tilrettelagt for i PB360, og via BkStyring og løsninger i Power BI. Prosjektet gjelder for tjenesteområdene "Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern", og "Private planer og byggesak" fordi de ligger på tjenester for offentlige planer og private planer. Det er utviklet et "lederdashbord" knyttet til Private planer, men det pågår fortsatt noe utviklingsarbeid. Slutføring av rapporttilpasning og -utvikling til offentlige planer knyttet mot PB360 er planlagt ferdigstilt i 2024. Hele prosjektet er planlagt avsluttet i 2024.

10C-Naturforvaltning og parkdrift

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet 10C Naturforvaltning og parkdrift omfatter ivaretagelse av naturen og dens mangfold, samt utvikling og tilrettelegging av friområder og urbane landskap for rekreasjon gjennom opplevelser, aktivitet og friluftsliv. Tjenesteområdet omfatter også bygging, forvaltning og drift av parker og byrom – areal med stor rekreasjonsverdi for byens innbyggere. Universell utforming skal tilstrebes ved nybygging og rehabiliteringer.

For å sikre gode offentlige, tilgjengelige areal, er det en viktig oppgave for kommunen å styre transformasjon av større områder. Gode løsninger skal utvikles og sørge for tilstrekkelig areal til allmennheten gjennom byrom som for eksempel smau, gater, parker, allmenninger og områder for lek. Det er sentralt å påse at innbyggerne har nærhet til tur- og friområder.

Tjenesteområdet omfatter også oppgradering og nybygging av lekeplasser, samt årlig hovedettersyn av uterom på skoler, barnehager og lekeplasser. Forvaltningsansvar for byfjell, vassdrag, vilt, friluftsliv, skog og biologisk mangfold omfattes også av tjenesteområdet.

Arbeidet utføres hovedsakelig av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Landbruk

Seksjon for næring og landbruk har generelt stor saksmengde, som inkluderer oppgaver tilført kommunene fra Statsforvalteren. Søknader om tilskudd, konsesjon, samt jord- og skoglovsaker og rådgivning i landbruket beslaglegger det meste av kapasiteten.

I tiden fremover vil seksjonen, blant annet, styrke sin oppfølging av driveplikten.

Utvikling og utfordringer

Parkdrift

I første tertial er det utlyst nye konkurranser for driftskontrakt i sone nord (Arna/Åsane) og vinterkontrakt parker og veier. Ny driftskontrakt for park er inngått med ny leverandør i mars. Vinterkontrakten blir inngått i april.

På turvei Myrdalsvannet har Bymiljøetaten igangsatt rehabilitering av en gammel gangbro over elven. Arbeidet innebærer å forsterke brofundamentet og bytte ut gammelt treverk. Arbeidet forventes ferdigstilt i april.

Tiltak mot rotter i Byparken og nærliggende områder

Sist det ble gjennomført omfattende tiltak mot rotter i sentrum var i november/desember 2023. Det er foreløpig ikke iverksatt tiltak i år, men driftsavdelingen følger situasjonen tett. For å unngå en eventuell ny situasjon med mange synlige rotter i bybildet, er Bymiljøetaten forberedt på å sette inn tiltak straks det vurderes som nødvendig.

Offentlige toaletter

Toalettene i Skur 8 og 11 på Bryggen har vært stengt siden 1. januar 2024. Det jobbes med å fremskaffe alternative løsninger og det er blant annet inngått avtale om å bruke toaletter på Strandkaiterminalen som publikumstoletter. Det vil for sesongen 2024 bli utplassert midlertidige toaletter på Møllendal allmenning, Nygårdsparken og Nordnesparken. Nytt offentlig toalett i Nygårdsparken ved Gartnerboligen, som Etat for bygg og eiendom har prosjektansvaret for, er planlagt ferdigstilt sommeren 2024.

Avtalen om bruk av private toaletter forlenges også for sesongen 2024. Kart over tilgjengelige toaletter oppdateres regelmessig og er et viktig verktøy for å formidle det offentlig tilgjengelige toalettilbudet i Bergen. Per nå har kartet nærmere 1,1 millioner brukerklikk.

Naturstrategi for Bergen

Som del av oppfølgingen av Naturstrategien er det igangsatt et arbeide med "Tiltaksliste for natur og rekreasjon" og "Kommunedelplan for naturmangfold".

Arbeidet med "Tiltaksliste for natur og rekreasjon" har i 1. tertial fokusert på kunnskapsinnhenting internt i Bergen kommune og vurdering av aktuelle tiltak. Arbeidet med innhenting av kunnskap eksternt er nylig startet opp og vil pågå utover i 2. tertial. Formålet med tiltakslisten er å etablere et kunnskapsgrunnlag for tiltak i tråd med Naturstrategien og som grunnlag for det årlige arbeidet med kommunens Handlings- og økonomiplan.

Friluftslivs- og byfjellsforvaltning

Det er stor aktivitet innenfor friluftsliv- og byfjellsforvaltningen. Bymiljøetaten etablerte i 2023 en dagsturhytte i Arna og den ble åpnet av byråd for byutvikling i februar 2024. Hytten har hatt mange besøkende og mottatt mange positive tilbakemeldinger.

Arbeidet med en veileder for dugnadsarbeid på kommunal grunn er gjenopptatt og det vil bli arbeidet videre med denne frem mot sommeren 2024.

Ved oppstart av året har Bymiljøetaten jobbet tett sammen med Bergen Skog- og Træplantningsselskap om prioriteringer for forvaltning og drift i sentrale byfjell.

Viltforvaltning

Hendelser knyttet til skadet vilt i trafikken har gjennom vinteren vært høyt, og det har vært en økning i hendelser knyttet til syk/skadet hjort og hjort i bebyggelse. Oppfølging av slike hendelser er lovpålagt og kostnadskrevenende å følge opp. Utgiftene til ettersøkspersonell («viltkontakter») var høyt i 2023, og det forventes høye kostnader også i 2024. Midler til dette tas foreløpig fra kommunens viltfond.

Bymiljøetaten har i 2024 fått en bestilling på å lage en forvaltningsplan for grågås. Dette som følge av at en stadig økende bestand av grågås beiter på innmark, som fører til skader og avlingstap for bøndene og skaper utfordringer i landbruket. En kommunal forvaltningsplan åpner for muligheten for å fastsette en lokal forskrift om utvidet jakttid, som ett av flere tiltak for økt regulering av bestanden. Planutkast har vært til politisk behandling og planen er i skrivende stund på høring.

Tilstandsvurdering av Kamveien fra Skansemyren til Fløyen

I forbindelse med at det ble meldt inn bekymringer rundt Kamveiens tilstand våren 2023, er det to ganger utlyst en konkurranse for å innhente en bæreevne måling av Kamveien. I den første konkurransen, som ble utlyst i 2. tertial 2023, kom det ingen tilbud. Etter dialog med markedet ble det gjort noen endringer i konkurransen og lyst ut igjen, med lengre frist (1. september), for å bedre sjansen for tilbud.

I forbindelse med bekymringene rundt tilstanden har kommunen satt noen restriksjoner på tyngden på kjøretøy som tillates brukt på vegen. Dette vil si at Bymiljøetaten ikke godkjenner kjøretøytillatelse på kjøretøy som har over 8 tonn aksellast og en tillatt totalvekt på 32 tonn. Bymiljøetaten mottok en foreløpig rapport fra konsulent i begynnelsen av mars. Etaten skal ut ifra denne og den endelige rapporten jobbe videre med å vurdere hvilke tiltak kommunen skal inn med ut ifra hvilket transportbehov som skal dekkes og se på hvilke vilkår og begrensninger det bør være for kjøring på Kamveien.

Utleie på offentlig grunn

Samlet inntektskrav for utleie av byrom er ca. kr 1,5 mill. og per mars er det utleid for i underkant av 0,1 millioner kroner. Festplassen er utleid til fotballfest i sommer, og forventet inntekt på dette arrangementet er ca. 1 million kroner. Utover dette er det vanskelig å forutsi noe mer om forventet inntekt, da det er få arrangementer som gir vesentlige inntekter.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Grøntfaglig planlegging	17 590	-595	16 995	16 995	0
Kommunale skoger	746	-161	585	585	0
Landbruk	11 781	-1 859	9 923	9 923	0
Offentlige toaletter	5 474	-1 147	4 327	4 327	0
Grønn prosjektering	41 411	-139	41 272	41 272	0
Parkdrift	98 196	-12 904	85 292	84 273	1 019
Fiske, fangst og viltstell	557	-407	150	150	0
Naturforvaltning	31 617	-3 073	28 544	28 544	0
Småbåthavner, fortøynings- og bryggeplasser	6	-6	0	0	0
Sum	207 379	-20 292	187 087	186 068	1 019

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	1 956	-846	1 110	1 110	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	192 712	-17 588	175 124	175 124	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	11 607	-1 859	9 749	9 749	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	1 105	0	1 105	86	1 019	92,3 %
Sum	207 379	-20 292	187 087	186 068	1 019	0,5 %

Kommentar til status økonomi

På tjenesteområde 10C - Naturforvaltning og parkdrift, forventes det ikke avvik fra budsjett ved årsslutt.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett forventer balanse på tjenesteområde 10C naturforvaltning og parkdrift ved årsslutt.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2024
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv. -1 019
Sum	-1 019

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

03C	Tjenester til utviklingshemmede	-	1,78
03D	Psykisk helse	-	0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	-	0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-	0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	-	1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	-	0,38
05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-43	-43	0 Det forventes energjutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Reduserte energjutgifter i kommunen	-1 563	-1 563	0 Tiltak iverksatt, de reduserte kostnadene er innarbeidet i tjenesteområdets budsjetter og det forventes pr. ultimo mars ikke avvik på energikostnader ved årsslutt.
Sum	-1 606	-1 606	0
Nye tiltak			
Den grønne akse - driftskonsekvens	70	70	0 Investeringen blir igangsatt ila. året og det vil påløpe driftskostnader.
Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn - driftskonsekvenser	388	388	0 Investeringen er igangsatt og kostnader vil påløpe i løpet av året, prognosen er noe usikker.
Hundelufttegård Løvtien - driftskonsekvens	10	10	0 Hundelufttegården ferdigstilles i løpet av 2024.
Turveinett/friluftstiltak inkl. Byfjellene - driftskonsekvens av investeringer	117	117	0 Tiltaket igangsettes i løpet av året, prognosen på tiltaket er noe usikker.
IT system for bruk av offentlig areal - driftskonsekvens	-410	-410	0 Tiltaket er iverksatt; etter igangsettelse av investeringen vil driftskostnadene være tilnærmet like kostnadene ved det gamle systemet.
Parker rehabilitering - driftskonsekvens	16	16	0 Investeringen blir igangsatt ila. året og det vil påløpe driftskostnader.
Deltakelse graveklubbprosjekter - driftskonsekvenser	100	100	0 Investeringen blir igangsatt ila. året og det vil påløpe driftskostnader.
Sum	290	290	0
Nye engangstiltak			
Bergen og Hordaland turlag, tilskudd til heis	2 400	2 400	0 Tilskuddet er utbetalt.
Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	400	400	0 Utbetales som tilskudd.
Sum	2 800	2 800	0
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-586	-586	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
				bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-586	-586	0	
Kutt				
Stenge offentlige toaletter i skur 8 og 11 på Bryggen	-1 000	-1 000	0	Tiltaket er iverksatt; toalettene i skur 8 og 11 er stengt, men åpnes på utvalgte datoer i forbindelse med større arrangement.
Sum	-1 000	-1 000	0	
Sum tiltak	-101	-101	0	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	Bergen skal ha gode offentlige byrom og natur- og friluftsområder som er tilgjengelige og tilrettelagt for alle typer brukere.	Alle bydeler skal ha minst en, universelt utformet, merket turveg.	60,0 %	50,0 %	I 2024 er det ikke planlagt prosjekter med tema oppgradering av turveier. Det er åtte bydeler. I fire av disse er turveier nå oppgradert til UU-standard (UU=Universell utforming). Dette er prosjektene: I 2023 oppgraderte Bymiljøetaten turvei ved Liavannet i Åsane og turvei ved Ortuvannet i Fyllingsdalen. Tidligere har Bymiljøetaten oppgradert Rambergsveien i Arna og turvei ved Skranevannet i Ytrebygda.
Norges grønneste storby	Opprettholde produksjon og produksjonsgrunnlag i landbruket i Bergen kommune	Antall søknader om produksjonstilskudd fra Landbruksdirektoratets statistikk	125	136	Landbruksdirektoratet, statistikk 2023
	Øke interesse for urbant landbruk – dyrking i byen, parselhager og andelslandbruk	Antall kvalifiserte søknader om kommunalt tilskudd til urbant landbruk	45	24	Ikke nok midler til alle
Trygg økonomistyring	Bergen skal være en by hvor nye anlegg har høy kvalitet for varig verdi og appellerer til flere generasjoner	Antall nye og oppgraderte barnas byrom.	2	3	I 2024 jobbes det aktivt med fire prosjekter; <ul style="list-style-type: none"> • evaluering og oppfølging av Sentrumslekeplassen første utbyggingstrinn (Aktiv Tollbodkai) • gjennomføring av Brønndalen • konseptutvikling av Rollandsparken • miljø- og byromsfaglige utredninger i Søreide - realisering friområder, Telenorkaien.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Arna Bydelspark - Seimsmyrane	UFKN 17/20	35 700	27 670	28 190	-520	1.kv. 2024	-289	231	520
Badebyen Bergen		IA	4 000	4 000	0	4.kv. 2027	1 000	1 000	0
Barnas byrom		-	-	-	-	Løpende	5 214	1 977	-3 237
Bystrand	BY	120 000	455 000	455 000	0	4.kv. 2027	67 645	10 706	-56 939
Lungegårdsparken	0159/18		0						
Den grønne akse		-	-	-	-	Løpende	7 624	5 827	-1 797
Fontener i sentrum		-	-	-	-	Løpende	4 300	500	-3 800
Gateopprustning		IA	2 500	2 500	0	4.kv. 2024	499	499	0
Torgallmenningen og gater rundt Gjeddevann		IA	8 500	8 500	0	4.kv. 2027	6 851	0	-6 851
friluftsområde Grønneviken - byboliger og delekultur -		IA	12 663	12 663	0	4.kv. 2025	4 652	4 652	0
Prosjektutvikling		-	-	-	-	Løpende	110	328	218
Innløsning og erverv friarealer		4 500	12 368	12 368	0	Ferdig	2 234	2 234	0
IT system for bruk av offentlig areal									
Kollevågen etterdrift avf.deponi	KFIN71/16	IA	1 250	486	764	4.kv. 2024	764	0	-764
Løvgstien etappe 4 - delstreking 2	BY 119/20	50 000	111 600	111 600	0	Ferdig	14 337	14 337	0
Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring	BY 295/19	116 200	112 074	112 074	0	4.kv. 2024	7 741	7 741	0
Mindemyren kommunal andel		-	-	-	-	Løpende	4 939	0	-4 939
Mindetorget		IA	16 813	16 813	0	2.kv. 2028	2 865	551	-2 314
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	2	0	-2
Møllendalselven elve- og strandpark		IA	114 174	114 174	0	4.kv. 2027	8 488	6 936	-1 551
Nesttun elvepark		IA	39 534	39 500	34	2.kv. 2024	7 526	3 000	-4 526
Ny strømforsyning	UFKN 67/20	20 000	25 600	25 600	0	1.kv. 2024	7 133	7 133	0
Festplassen		IA	12 000	12 000	0	4.kv. 2025	1 474	0	-1 474
Nygårdsparken midtre del									
Nygårdsparken nedre del	BY 362/20	67 000	92 124	92 124	0	4.kv. 2024	29 589	29 589	0
Parker rehabilitering		-	-	-	-	Løpende	6 131	6 752	621

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjet	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Rehabilitering gatetrær og vegetasjon		-	-	-	-	Løpende	1 937	1 937	0
Rollandsparken - prosjektutvikling av ny lekeplass		IA	2 500	2 500	0	4.kv. 2024	577	577	0
Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn	UFKN 35/22	20 400	28 690	28 690	0	4.kv. 2024	2 121	2 121	0
Steinsvikneset		IA	11 400	11 400	0	4.kv. 2026	960	600	-360
Storavatnet park- og friluftsområde - prosjektutvikling		IA	2 000	2 000	0	4.kv. 2025	2 000	1 000	-1 000
Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken	BR 1126/19	10 500	33 269	33 269	0	4.kv. 2024	3 949	3 949	0
Sælenvassdraget del 2 - prosjektutvikling		IA	15 636	10 012	5 624	4.kv. 2026	2 179	699	-1 480
Torgboder pilot		IA	5 390	5 390	0	4.kv. 2024	4 783	4 783	0
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene		-	-	-	-	Løpende	11 624	11 593	-31
Utbyggingsavtaler Paradiser		-	-	-	-	Løpende	209	209	0
Utbyggingsavtaler Søreide		-	-	-	-	Løpende	436	1 936	1 500
Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering		IA	19 669	20 669	- 1 000	4.kv. 2024	582	1 582	1 000
Vassdrags- og våtmarkstiltak		-	-	-	-	Løpende	1 500	500	-1 000
Vågstrappen - prosjektutvikling		IA	4 460	4 460	0	4.kv. 2026	300	300	0
Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider		IA	1 889	1 889	0	4.kv. 2026	0	0	0
Sum øvrige prosjekter							-532	1 510	2 042
Sum							223 454	137 290	-86 164

Statustekst investeringer

Arna Bydelspark - Seimsmyrane

Arna bydelspark eller Arnaparken i Indre Arna består av en våtmarkspark og en folkepark. I prosjektet er det også etablert et kastfelt for friidrett. Parken og kastfelt er ferdigstilt og tatt i bruk i 2022. I 2024 får prosjektet et merforbruk i forhold til budsjetterte midler. Avviket skyldes administrative kostnader for oppfølging av parken i garantitiden og avslutning av prosjektet. Prosjektets totalkostnad har av samme grunn overskridelse av budsjett. Dette ble meldt i årsmeldingen. Det er foreslått tiltak i forvaltningsplan som følges opp. Prosjektet avsluttes og det skrives sluttvedtak.

Badebyen Bergen

Flere av badeplassene langs den sentrale sjøfronten har behov for fysiske opprustinger for at de skal være trygge og brukervennlige. Prosjektet vil gjennomføre konkrete tiltak som f.eks. oppgradering av badestiger, med hensikt om å gjøre sjøen mer tilgjengelig for rekreasjon og friluftsliv. Prosjektet er startet opp, og gjennomgang av den foreliggende tiltakslisten er godt i gang. I 2024 vil tiltak som ikke krever byggesøknad bli prioritert, slik at de kan gjennomføres før badesesongen starter. Prosjektets fremdrift er på plan i forhold til rapportert slutt dato. Prosjektet er på plan i forhold til budsjett for 2024. Totalprognosen for prosjektet er på plan. I 2024 planlegges det å gjennomføre mindre tiltak på 4-8 badeplasser, samt starte planlegging av større tiltak på 1-2 badeplasser i 2025.

Barnas byrom

Barnas Byrom omfatter oppgradering og bygging av nye uterom for barn og unge. Oppgraderingene gjennomføres som enkeltprosjekter i ulike geografiske områder, og har tilhørende ulik fremdrift og budsjett. I 2024 jobbes det aktivt med fire prosjekter. Alle prosjektene innenfor budsjettposten holder planlagt fremdrift.

Planene for 2024 omfatter å gjennomføre evaluering av «Sentrumslekeplass – første utbyggingstrinn» på Nordre Tollbodkai. Prosjektet «Brønndalen Olsvikskjenet» videreutvikles, byggesøkes og det anskaffes entreprenør, mens det i prosjektet «Rollandsparken - konseptutvikling ny lekeplass» gjennomføres en innledende brukermedvirkning med bakgrunn i arbeidene fra skisseprosjektet. I prosjektet «Søreide- realisering friområder (Telenorkaien) gjennomføres miljøtekniske og byromsfaglige utredninger.

Bystrand Lungegårdsparken

Det skal etableres et nytt parkanlegg, Bystrand og ny Lungegårdspark, på nyetablert fylling i Store Lungegårdsvannet etter at Bybanen er satt i drift. Det skal bygges en park hvor det tilrettelegges for bystrand, sportslige og kulturelle arrangement, utstillinger, rekreasjon og aktiviteter knyttet til land og vann. Prosjektet omfatter også etablering av konstruksjoner i sjø, service -og publikumsbygg, belysning og el-anlegg, og dekker også Bergen kommunes anleggsbidrag overfor Bybanen Utbygging AS. Prosjektet er i detaljprosjektfase og er på plan i forhold til rapportert sluttfrist.

I 2023 ble det gjennomført større endringer og tilpasninger av prosjektet, dette som en oppfølging av usikkerhetsanalysene som ble gjennomført i 2022. Omfanget og usikkerhetene i prosjektet er redusert, og forventet totalkostnad er nå tatt ned. Prosjektet har et forventet mindreforbruk i forhold til vedtatt budsjett for 2024, grunnet endringer og tilhørende omprosjektering. Budsjettmidlene skyves og kommer til anvendelse i senere år. I 2024 slutføres detaljprosjektering, det planlegges for utlysning av konkurranse og kontrahering av entreprenør.

Med bakgrunn i kommunens stramme økonomiske rammer, vurderer byrådet å dele prosjektet i flere faser der bystranden blir etablert først mens andre elementer og parken/deler av parken eventuelt må vente til senere. Dette vil bli nærmere avklart frem mot tertialrapport 2-2024. Når avklaringer er gjort, vil det bli utarbeidet sak om gjennomføringsvedtak til bystyret.

Deltakelse i Graveklubbprosjekter

Det gjennomføres gatefornyelse på deler av Nedre Nygård i Bergen sentrum. Gatefornyelsen gjennomføres som del av etableringen av bossnett v/ BIR og fornying av vann- og avløpsnett v/ Bergen Vann. Prosjektet omfatter deler av Nygårdsgaten, Jonas Reins gate, Hans Tanks gate, Daniel Hansens gate og Lyder Sagens gate. Byggherreansvaret i prosjektet ligger hos BIR AS.

Prosjektet er i anleggsfase og har fremdrift i henhold til rapportert sluttfrist. Prosjektet vil få et merforbruk i forhold til budsjetterte midler i 2024 som skyldes høy aktivitet og forsert fremdrift. Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til totalbudsjett og forventes ferdigstilt 3.kvartal 2024.

Den grønne akse

Dette er en programpakke for prosjekter innenfor området Den grønne akse, som strekker seg fra Teateret til Biblioteket, samt deler av Byaksen fra Regnbueplassen til og med Torgallmenningen. Bruksintensiteten i disse by- og parkrommene er høy, og det er et kontinuerlig behov for oppgradering med tiltak som i omfang går ut over normalt vedlikehold. Prosjektet har som hovedoppgave å samle ulike tiltak, oppgaver og vurderinger under ett felles program.

I 2024 har prosjektet «UU-tiltak i Den grønne akse» blitt startet opp, og er godt i gang med å vurdere konkrete tiltak som vil gjøre parkene og byrommene mer tilgjengelige for alle fotgjengere, uavhengig av funksjonsevne. Innenfor budsjettposten er det forsinket fremdrift på et av enkeltprosjektene. Dette gjelder prosjektene «Rehabilitering Teaterparken». Dette skyldes manglende internkapasitet.

Investeringen består av flere prosjekter under budsjettposten, og disse skilles ut som enkeltprosjekter etter hvert som planlegging igangsettes. I 2024 avsluttes «Strømforsyning Festplassen» og «Den grønne akse - konseptutvikling». Det jobbes intensivt med «Tiltak for universell utforming i Den grønne akse» frem mot sommeren 2024, da det skal leveres et skisseprosjekt med overordnet plan og tiltaksliste for universell utforming av Den grønne akse.

Digitalisering samferdsel

Budsjettposten finansierer digitaliseringsprosjekter relatert til samferdsel og inneholder følgende prosjekter i 2024:

Prosjektet **Fagsystemer parkering** har som planlagte aktiviteter i 2024 å inkludere integrasjon av data fra BOA til Datasjøen til Bergen kommune, og utvikle et leder-dashboard for å gi innsikt i saksbehandlingsprosessene til Bymiljøetaten.

Sensorer HC og vareleveringsplasser har som formål å tilby bedre tjeneste for forflytningshemmede, og prosjektet arbeider videre i 2024 med å tilgjengeliggjøre bilder av HC-plasser i parkeringskartet til Bergen kommune og appen "Parkering i Bergen".

Prosjektet **Bydata - sensor veily**s arbeider nå med flere brukerhistorier hvor innsamling av data, tilgjengeliggjøring av data og utprøving av ulike sensorteknologier står sentralt. Pilot for utprøving av sensorteknologi for måling av vannstand ved bekkeinntak avsluttes våren 2024 og pilot for utprøving av sensorteknologi for telling av syklende fortsetter ut sommeren 2024. Prosjektets varighet er forlenget ut 2026 grunnet prosjektstilling for Dataanalytiker.

I **Asset Management prosjektet** skal det etableres en helhetlig løsning for å gi oversikt over alle objekter etaten forvalter og har ansvar for. I nåværende fase er prosjektet i dialog med leverandører for å få tilgang på data fra fagsystemer. Det er usikkert knyttet til periodiserte kostnader da prosjektet avventer tilbakemelding fra leverandører på forventet kostnader.

Fontener i sentrum

Ole Bull fontenen i Bergen sentrum skal totalrenoveres og oppgraderes. Det planlegges med å utarbeide søknad om byggetillatelse våren 2024. Deretter skal det utlyses konkurranse om oppdraget, planlagt høsten 2024. Prosjektet forventes gjennomført våren 2025. Ubenyttede midler i 2024 overføres til 2025. Totalprognosen opprettholdes.

Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt

I januar 2024 ble fagetatens anbefaling ferdigstilt, og overlevert som fagnotat til Byrådsavdelingen for videre behandling. Det utredes en langsiktig plan for opprustning av bygulvet på Torgallmenningen. Planen presenteres for Bystyret som gjennomføringsvedtak før sommeren 2024.

Gjeddevann friluftsområde

Det skal etableres et nytt friområde med badeplasser ved Gjeddevann ved Varden idrettsanlegg i Fyllingsdalen. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. Prosjektet påregner et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler for 2024. Dette skyldes forsinket oppstart av forprosjekt grunnet manglende internkapasitet. Budsjettmidler skyves til 2025. Prosjektets totalbudsjett er på plan i henhold til budsjett. Totalkostnaden er samtidig svært usikker, og nærmere anslag spilles inn når detaljfasen er i gang.

Grønnevikken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling

Grønnevikken skal utvikles som et byutviklingsprosjekt med høy kvalitet, samtidig som det gir en økonomisk merverdi. Område skal ha gode bokvaliteter for alle aldersgrupper med variert arkitektur og mangfold i beboersammensetning, og delekultur. Byrådsavdelingen har en prosjektlederrolle i Pilot Grønnevikken med bakgrunn i byrådets bestilling i byråds sak 1260/20.

Tomten i Møllendal skal selges ferdig regulert og p.d.d er reguleringsendringen under sluttbehandling. Arbeidet med salgsstrategien har startet.

I 2024 skal prosjektet utarbeide en salgsstrategi som sikrer prosjektets målsettinger. Prosjektet er et samarbeid mellom flere etater, og det er et mål å utarbeide plandokumenter til sluttbehandling vår 2024.

Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder

Bergen kommune tar en aktiv rolle i byutviklingen. I større transformasjons- og utbyggingsområder er det behov for omfattende koordinering og planlegging, før tiltak lar seg realisere i tråd med intensjonene i vedtatte planer. Budsjettposten bidrar blant annet til nødvendig planlegging og gjennomføring, spesielt relatert til offentlig teknisk og blågrønn infrastruktur som veier, allmenninger og parker. Budsjettposten vil i 2024 benyttes til kartlegging av teknisk infrastruktur i bakken på Laksevåg, utarbeidelse av kostnadsanslag for offentlig infrastruktur i Sandsliåsen samt oppdatering av kostnadsanslag for offentlig infrastruktur på Møllendal. Kostnadsanslagene danner grunnlaget for videre beregning av anleggsbidrag i fremtidige utbyggingsavtaler. Prognosen for 2024, samt totalprognosen holdes uendret og er på plan iht. budsjett.

Innløsning og erverv friarealer

Midlene er ikke tilknyttet et konkret prosjekt, men er ment for ervervsrelaterte situasjoner/oppgaver som kan oppstå underveis ila. et år hvor det da vil være behov for avsatte midler til å dekke arbeid tilknyttet disse situasjonene/oppgavene. En rekke prosjekter pågår i 2024 hvor det forventes at det vil gjøres mindre ervervsrelatert arbeid i den forbindelse. Prosjektet forventes å ha et merforbruk i 2024. Merforbruket dekkes gjennom å hente midler fra 2026. Totalprognosen for prosjektet holdes uendret i henhold til totalbudsjettet.

IT system for bruk av offentlig areal

Prosjektets skal levere system for digitale søknader om bruk av offentlige arealer, som f.eks graving i vei, leie av offentlig plass eller arrangementer, parkeringstillatelser og oppfølging av illeggelser (bøter). Systemet skal gi publikum en enklere og bedre opplevelse gjennom fornyede digitale søknadsskjema. Systemet skal legge til rette for bedre flyt og bruk av automatisering i saksbehandlingen.

I 2024 skal de 3 siste delleveransene (HC-parkering, liggelser og Leie av grunn) ferdigstilles og settes i drift.

Prognosen for 2024 er ihht budsjett. Totalprognosen for prosjektet er i hht. plan.

Klimatilpasning, tiltak

Midler fra budsjettposten planlegges i 2024 brukt til prosjektene Løvtien overvann og Svaneviksveien.

Prosjekt Løvtien overvann omfatter etablering av avskjærende grøft/omlegging av stikkrenne mellom Solheimslie 34-38 og Løvtien for å håndtere overvannet som renner mot borettslaget. Prosjektet er ferdig prosjektert. Rammesøknaden er sendt inn til behandling og byggestart er forventet ila høst 2024.

Prosjekt Separering av overvann fra Svaneviksveien til Solheimsvannet gjelder etablering av nytt overvannssystem (separering av overvann) fra Svaneviksveien til Solheimsvannet. Dette er blant annet av hensyn til klimautfordringene ved økte vannmengder. Ved å separere overvann fra avløp sikrer tiltaket økt kapasitet på eksisterende avløpsrør, samt ny kapasitet på overvannsrør. Førning av overvannet til Solheimsvannet vil bidra til at kanalen som er etablert på Mindemyren får tilstrekkelig mengder vann gjennom året.

Kollevågen etterdrift avf.deponi

Kollevågen på Askøy var Bergen kommunes avfallsdeponi for usortert avfall i perioden 1930-1975. Tidligere gjennomførte tildekkningstiltak har vist seg å være utilstrekkelige. Det utredes nå varige løsninger for å minimere utvasking av sand og reparasjon av stranden i form av prosjektet "Utbedring av strandsone Kollevågen". Prosjektet har startet opp, det anskaffes konsulent for prosjektering av tiltak.

I 2024 inngås det kontrakt med konsulent og arbeid fortsetter med forprosjekt og detaljprosjekt. Totalprognosen for gjennomføringsfasen av utbedringstiltakene spilles inn som et nytt prosjekt i rullering av handlings -og økonomiplanen.

Ladeinfrastruktur for bil

Budsjettposten innehar midler til prosjekter for etablering av ladeinfrastruktur for bil. I 2024 brukes midler til gjennomføring av prosjekt mobilpunkt Gimleveien.

Mobilpunktet i Gimleveien er den del av en satsing på et bedre mobilitetstilbud, både for lading til private biler og for bildeling. Det skal etableres 6 oppstillingsplasser. Prosjektet gjennomføres sammen med Bergen Vann. I 2024 skal anbudskonkurranse gjennomføres og anleggsfase starte. Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025.

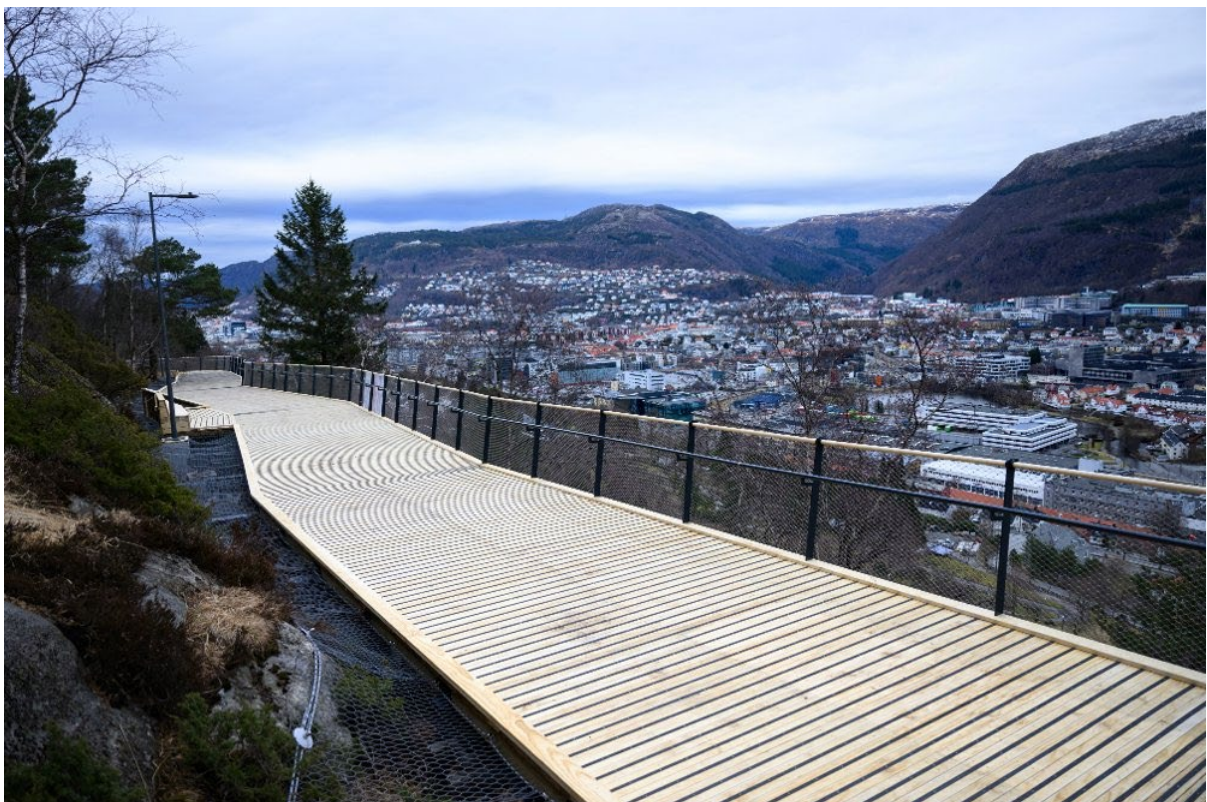

Lyngbøveien - trafikksikring

Entreprenør Vestafjell AS meldte oppbud 30/11-23, og prosjektet stoppet opp. Siden desember 2023 har prosjektadministrasjonen gjennomgått økonomi, fordeling av påløpte kostnader, beskrivelse og tegningsunderlag for prosjektet og håndtert drift av anlegget. Det jobbes tett med Sweco for å oppdatere tegninger og beskrivelse, parallelt med grunnkontrollboringer som må utføres i prosjektet. Det skal levere oppdaterte tegninger og ny usikkerhetsanalyse våren 2024. Kommunen har som intensjon å inngå kontrakt med ny entreprenør i løpet av høsten 2024. Totalprognose opprettholdes. Mindreforbruk i 2024 overføres til 2025.

Løvtien etappe 4 - delstrekning 2

Siste etappe av Løvtien er ferdigstilt. Den knytter sammen Løvtien til én sammenhengende turvei fra Kråkenes til Melkeplassen. Etappen er på vel 1 km og strekker seg fra Kristian Bings vei til Fredlundsvingen og inkluderer en 383m lang brokonstruksjon. Siste del av turveien ble åpnet 20 mars 2024.

Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring

Mindemyren er under transformasjon med utgangspunkt i vedtatt områdereguleringsplan fra 2014. Prosjektet har finansiert etablering av om lag 550 meter av regulert åpen kanal langs Bybanen. Infrastrukturplan Mindebyen – Overordnet plan for teknisk infrastruktur. Dette er en kartlegging og plan for detaljregulering av hele Mindemyren som vil vise hvilke tiltak som skal bygges og hvordan det koordineres av offentlig/privat samarbeid. Det vil blant annet bygges midlertidige tiltak i transformasjonsfasen og gjennomføres forberedende arbeid for prioritering av fremtidige kommunale tiltak. Prosjektet vil etter planen avsluttes i 2024.

I 2024 er det i hovedsak "Avrop 4" delprosjekt "Tilgjengelig & attraktiv" som gjenstår.

Mindemyren kommunal andel

"Mindemyren kommunal andel" er en budsjettpost som skal dekke offentlig andel av bygging av kommunal infrastruktur. Disse konkretiseres og gjennomføres som enkeltprosjekter. Enkeltprosjektene har ulik fremdrift og budsjett. 2024 er første året det er midler på budsjettposten, og gjennom tidligere budsjettprosess (HØP 2024-27) er deler av midlene overført til prosjekt Mindetorget for årene 2024 til 2028.

For å få gjennomført transformasjonen av Mindemyren er det viktig at kommunen gjennomfører tiltak som er nødvendige for at utbyggere skal kunne realisere sine prosjekter. Prioritering av prosjekter må derfor skje i dialog med aktuelle utbyggere.

Det er i saksutredningen til bystyresak 84/23 om kostnadsgrunnlag for offentlig infrastruktur på Mindemyren forutsatt at Bergen kommune skal bidra med MNOK 50 til realiseringen av offentlig infrastruktur på Mindemyren. Gjeldende vedtatt ramme på budsjettposten er MNOK 27,3.

Det er ikke planlagt realisering av andre offentlige tiltak på Mindemyren i 2024. Gjenstående beløp overføres derfor til senere år og årsprognosen justeres i balanse ift. budsjett.

Mindetorget

På Mindemyren planlegges et offentlig torg med tilhørende infrastruktur. Mindetorget er regulert sammen med Meieribyen, og skal tilrettelegge for opphold, økt biomangfold og urban rekreasjon. Prosjektet omfatter en videreføring av kanalen, samt etablering av et større vannspeil som fiskehabitat. Prosjektet er i planleggingsfase, det er gjennomført forprosjekt og grunnundersøkelser.

Prognosen for 2024 er justert ned grunnet usikkerheter i fremdrift og ulike avhengigheter for annen gjennomføring i området. Detaljprosjektering starter tidligst opp høst/vinter 24/25. Midlene kommer til anvendelse ved senere år. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. I 2024 ferdigstilles grunnundersøkelsene, og prosjektet forberedes for anskaffelse av detaljprosjektering. Det utarbeides usikkerhetsanalyse og kostnadsestimat.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte

øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Mobilitetstiltak Gåbyen

Mobilitetstiltak Gåbyen er en budsjettpost som det i 2024 planlegges å finansiere tiltak i Handlingsplan for gange. I tillegg vil det finansieres gange- og mobilitetstiltak som enten kommer til utførelse i løpet av året eller hvor en starter prosjektering.

Prosjektet Gangvegeier kollektivtraseer - Laksevåg gjelder oppgradering av snarveier og gangstier til og fra kollektivpunkter på Laksevåg. Prosjektet er forsinket da to gjenstående tverrforbindelser krever mer omfattende prosjektering og godkjenning en først antatt. Omprosjektering og deretter byggesaksbehandling på de to tiltakene medfører en ny sluttdato estimert juni 2024. Opprinnelig totalprognose forventes å bli overskredet grunnet overnevnte, men også på grunn av en trapp som viste seg å ikke kunne rehabiliteres, men bygges ny. Her blir det i tillegg behov for sikringsarbeider for dårlig fjell.

Universell utforming - gangfelt er et prosjekt som har som mål å bruke taktile heller, som anbefalt fra "Universell Utforming" på 25 forskjellige fotgjengeroverganger i Bergen, med en hastighet på 2 per uke, under gode arbeidsforhold (forventet ferdigstillelse av alle steder rundt juni/juli 2024, med en totalkostnad på 0,7 mill. til 1 mill.). Tiltaket er et ledd i å gjøre Bergen til en by som er tilgjengelig for alle. I tillegg til taktile heller i fotgjengeroverganger har vi som mål å implementere andre løsninger i trapper og andre steder der tilgjengeligheten må forbedres.

Prosjektet Oppgradering av trapper i sentrum består av flere mindre oppgraderingstiltak på eksisterende kommunale trappeløp. Tiltak planlagt i 2023, men hvor det ble forsinkelser på utførelse av tiltak, ferdigstilles nå i 2024. Ytterligere nye tiltak settes i gang i 2024. Prosjektet er på plan i forhold til budsjett for 2024, og prosjektet gjennomføres innenfor totalrammen til prosjektet.

Det er gjennom prosjektet Løvestakklien trappeløp etablert en gang- og trappeforbindelse fra kommunal veg Løvestakklien til Løvestien turvei. Prosjektet forbedrer tilkomsten til Løvestien fra Danmarks plass og Solheims-området. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 722066 Overvann Løvestakklien trappeløp. Tiltaket ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2023. Prosjektet har et underforbruk i forhold til totalbudsjett, dette gjenspeiles også som et forventet underforbruk i 2024. Avviket skyldes en forenkling av prosjektet, som har medført en kostnadsbesparelse i forhold til budsjettet entreprisestandard. Det vil i 2024 utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Prosjektet Gangetiltal Fridalsveien har strammet opp krysset Fridalsveien/Schweigårds og tilrettelagt overgang for myke trafikanter, samt etablert grøntareal. I nedre del foran Fridalsveien 42-44/Inndalsveien 102 skal fortau oppgraderes med nytt dekke, sykkelparkering og beplantning, og det skal etableres vareleveringslomme. Før arbeidet med øvre del ble ferdigstilt i 2023 var det knyttet stor usikkerhet knyttet til omfanget av prosjektet og om andre del ville bli utført. Som følge av høy usikkerhet knyttet til andre del, ble gjennomføringsvedtaket begrenset til kryssoppstramming og første halvdel av prosjektet. Prosjekteringen av nedre del ble forsinket på grunn av forhandlinger med grunneierne på stedet, men forventes å være ferdigstilt i første kvartal av 2024. Bygging av andre del planlegges i 2024 og vi ber om finansiering av dette.

TS tiltak Olsvikåsen gjelder utvidelse av et eksisterende fortau i Olsvikåsen ved Fredheims borettslag. Prosjektet er ferdig bygget og tatt over av veiforvaltning. Prosjektet hadde et mindreforbruk som tilbakeføres budsjettpost Trafikksikkerhet.

Gangeforbindelser Årstad og Bønes omfatter etablering/oppgradering av gangforbindelsene Haukeland sykehus sør, Gerhard Grans vei til bybanen og trapp/sti mellom Tjørnhaugen og Fjellsdalen. Tiltakene er en del av handlingsplanen for gange 2022-2025. I 2024 skal prosjekteringen ferdigstilles, og anbudskonkurranse skal gjennomføres. Prosjektet ferdigstilles i 2025. Prosjektet skal kostnadsberegnes i forbindelse med søknad om gjennomføringsvedtak i 2024. Finansiering hentes fra budsjettpost Mobilitetstiltak Gåbyen.

Prosjektet Gangforbindelser - Bergenhus og Arna gjelder etablering/oppgradering av 3 gangforbindelser i Bergenhus og Arna. Tiltakene er en del av handlingsplan gang 2022-2025. Det jobbes i 2024 med grunnerverv og avklare eiendomsgrenser.

Prosjektet omfatter oppgradering av 15 til 17 gangforbindelser med utvidet bredde, nytt dekke, håndlist, belysning og eventuelt trapper. Alle traseene er del av handlingsplan for gange 2022-2025. Det er gjennomført grunnervervsavgifter i 2023 og gjennomføring av ett tiltak. Prosjektet vil få et merforbruk i 2024 grunnet forsert fremdrift. Prosjektet skal kostnadsberegnes i forbindelse med søknad om gjennomføringsvedtak i 2024.

Prosjekt Gatetun Richard Nordraaks gate / st Jørgens gate innebærer en mulighetsstudie og vurdering av konsekvensene ved å etablere gatetun i krysset St. Jørgens gate/Richard Nordraaks gate i tilknytning til Danielsen ungdomsskole. Prosjektet er i prosjektutviklingsfase. Det er gjennomført oppstart av prosjektet og medvirkning med Danielsen ungdomsskole i 2023. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. Totalprognose og årsprognose er på plan. Utarbeidelse av mulighetsstudien gjennomføres høsten 2024. Arbeidet vil danne vurderingsgrunnlag for videre innspill til handlings- og økonomiplan.

Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

Mobilpunktene er en del av en planmessig satsing på et bedre mobilitetstilbud i Årstad og Bergenhus, både for lading til private biler og for bildeling. Alle mobilpunktene tilfører kvaliteter i form av nye byrom, nye eller utvidet fortau, ny sykkelveg eller sykkelnarveg, oppmerking, staudefelt og bytrær.

Prosjektet har ferdigstilt og overlevert følgende mobilpunkt: Nymark, Nicolaysens veg, Anna Kreetz plass, Lyder Sagens gate, Erik Pontoppidans gate, Martin Vahls gate. Mobilpunktet i Søndre Skogveien gjenstår og gjennomføres i forbindelse med Bøhmergate prosjektet.

Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025.

Prosjektets totalbudsjett er på plan.

Møllendalselven elve- og strandpark

Møllendal vest er et unikt utviklingsområde – tett på elv, sjø og by. Prosjektet ble initiert som «Elve- og strandparken», men ble splittet da de to områdene må realiseres uavhengig av hverandre. I prosjektet Møllendal elvepark skal elveløpet restaureres, og det etableres en park, et torg og universelt utformete gangveier langs elven. Friområdet er en viktig del av realiseringen av det nye boligområdet i Grønnevikken, og vil også omfatte sanering av forurenset grunn og oppgradering av VA-infrastruktur.

Prosjektet er på plan i forhold til planlagt fremdrift, detaljprosjektering og forberedelser til bygging pågår. Prosjektet vil få et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler for 2024. Detaljprosjekteringen av særlige enkeltelementer ønskes gjennomført som en del av byggefasen og utsettes derfor. Midlene kommer til anvendelse i 2025-og 2026. Totalprognosen er nedjustert sammenlignet med forrige rapportering. Dette skyldes at midlene foreslås overført til nyopprettet prosjekt "Møllendal Strandpark".

Byggesøknad og gjennomføringsvedtak er under utarbeidelse. Detaljprosjektering ferdigstilles, og det anskaffes entreprenør.

Nesttun elvepark

Det skal etableres en elvepark på Nesttun. Elveparken skal være del av et større blågrønt nettverk knyttet til Store og Lille Nesttunvann, og en del av den blågrønne strukturen rundt Nesttunvassdraget. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist, avklaringer rundt grunnerverv er i prosess.

Prosjektet forventer et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler i 2024 og midlene skyves til senere år. Oppstart av prosjekteringen er satt i bero, i påvente av en avklaring rundt grunnervervet. Prosjektets totalprognose meldes med et lite avvik i forhold til budsjettert, dette for å redusere detaljingsnivået i prognosen. I 2024 fortsetter avklaringene rundt grunnerverv. Oppstart av videre prosjektutvikling avventes.

Ny strømforsyning Festplassen

Festplassen er tilrettelagt med faste strømuttak til midlertidige og strømkrevende installasjoner ved arrangementer. Prosjektet har etablert ny nettstasjon, med føringsveier og uttakspunkt. Prosjektet er ferdig og ble tatt i bruk i 2023. Prosjektet er avsluttet til en lavere kostnad enn budsjettert, prosjektet har dermed et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler i 2024. Det utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Nygårdsparken midtre del

I Nygårdsparken i Bergen sentrum er det gjennomført et større rehabiliteringsprosjekt i flere faser og gjennom flere enkeltprosjekter. Dette prosjektet omfatter rehabilitering / oppgradering av midtre del av Nygårdsparken og vil omfatte etablering av ny belysning og overvannshåndtering. Prosjektet er i oppstartsfasen. Planlagte aktiviteter er skjøvet til vinteren 2024/2025 grunnet manglende internkapasitet i 2024. Prosjektet vil få et mindreforbruk i 2024, men kommer til anvendelse i 2025. Prosjektets totalprognose er på plan.

Nygårdsparken nedre del

I Bergen sentrum er det gjennomført et større rehabiliteringsprosjekt i Nygårdsparken i flere faser, og gjennom flere enkeltprosjekter. Det pågår blant annet rehabiliteringsarbeider i nedre del av Nygårdsparken. Videre er det satt av midler til oppgradering av toalettfasilitetene, samt noe bygningsmessig arbeid, knyttet til Gartnerboligen i parken. Parkarbeidene er i all hovedsak ferdigstilt. I 2024 skal det etableres en bronsefontene og nye bergenslykter. Prosjektet forventes fullført i år, og det skal fattes sluttvedtak.

Parker rehabilitering

Etterarbeider Biblioteksplassen omfatter utbedring av universell utforming på Valborg Platous plass i Bergen sentrum.

Prosjektet er i starten av anleggsfase og ferdigstilles i 2024. Totalprognosen er økt siden sist rapportering som er grunnet renteøkninger og generell prisøkning i markedet, samt krevende tilpasninger av prosjektet av hensyn til myndighetskrav. Prosjektet er estimert med et merforbruk i 2024.

Investeringen omfatter også Etablering av belysningsanlegg til Petedalsmyra fotballbane. Prosjektet er på plan og estimeres ferdig i 2024.

Rehabilitering gatetrær og vegetasjon

Prosjektet omfatter nyplanting og rehabilitering av bytrær i pågående prosjekter. Prosjektet konkretiseres fortløpende med nye tiltak. Budsjettmidlene overføres deretter til pågående enkeltprosjekter som omfatter nyplanting/rehabilitering av bytrær. Det er noe usikkerhet rundt bruken av midlene i 2024 .

Renere Havn - Prosjektkoordinator

Investeringen «Renere Havn prosjektkoordinator» er en sekkepost som omfatter overordnet koordinering, administrasjon og informasjonsarbeid knyttet til opprensning av sjøbunn i og rundt det sentrale Bergen. Arbeidene gjennomføres som enkeltprosjekter i fire ulike geografiske områder; Store Lungegårdsvann, Puddefjorden, Kirkebukten og Vågen. I 2024 vil det være høy aktivitet i flere av prosjektområdene til Renere Havn Bergen. Det er pågående opprydding i Store Lungegårdsvannet, samt dykkerundersøkelser i Kirkebukten og tidligfase Vågen-prosjektet. Samtlige prosjekter holder planlagt fremdrift. Årsprognose justeres i henhold til årets tildelte bevilgning fra Miljødirektoratet, som finansierer 50 % av årets prognose. Budsjettavvik trekkes inn. Totalprognosen for budsjettposten er på plan. I 2024 vil hovedaktivitetene være knyttet til delområdet Vågen. Det er planlagt å søke midler over statsbudsjettet til sjøbunnstiltak i Vågen, som gitt i årsoppdrag til Bymiljøetaten for 2024.

Rollandsparken - prosjektutvikling av ny lekeplass

Prosjektet består av enkle parkmøbleringstiltak i en eksisterende park i Åsane, og utarbeidelse av fagutredninger, konseptutvikling og innledende brukermedvirkning for en fremtidig og større oppgradering av parken. I 2024 gjennomføres det innledende brukermedvirkning med lokale barn og unge. Det kan forventes budsjettinnspill i handlings- og økonomiplan 25-28 for videre prosjektutvikling og gjennomføring. Totalprognose og årsprognose er på plan.

Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn

Sentrumslekeplass på Nordre Tollbodkai er et tiltak som utvikles over flere trinn. Første utbyggingstrinn er godkjent som et midlertidig tiltak. Første utbyggingstrinn ble ferdigstilt og tatt i bruk sommeren 2023. Bruken av byrommet kartlegges og evalueres. I 2024 gjennomføres den planlagte evalueringen av byromsbruken. Det må etterfølgende tas stilling til ønsket arealbruk og utvikling av Nordre Tollbodkai.

Slettebakken avfallsdeponi

Slettebakken avfallsdeponi er under sanering for å gjøre området klart for ny bruk. Det er første gang i Norge en gjennomfører oppgraving av et gammelt deponi med sortering og gjenvinning av massene på stedet. Det er et teknisk og miljømessig komplisert prosjekt med mål om trygge nedstrømsløsninger, gjenvinning og redusert CO2 utslipp. Sanering av Slettebakken deponi har stor produksjon våren 2024 etter en vinter med frost og stillstand. Ny fotballbane og ny veg til Fysak er ferdig til bruk for sesongen og mange ser frem til dette. Lysmaster og ballnett er gjenbrukt i godt samarbeid med Etat for idrett. Tiltaket er på plan i forhold til rapportert sluttfrist 2025. Prosjektet er på plan i forhold til årsbudsjett og totalbudsjett. Det er litt usikkerhet for totalprognosen da en ikke kjenner hvor mange kubikk masser som skal behandles på Slettebakken før massene er gravd opp, men totalprognosen holdes uendret og blir tatt videre stilling til i 2.tertial. I 2024 jobbes det videre med sanering av deponiet.

Steinsvikneset

Det skal etableres nytt friområde med badeplasser på Steinsvikneset ved Nordåsvannet. Prosjektet påregner et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler for 2024 og 0,4 mill. flyttes til 2025. Dette skyldes forsinket oppstart grunnet manglende internkapasitet. Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til budsjett. Samtidig så er totalkostnad svært usikker, og nærmere anslag spilles inn når detaljfasen er i gang. Prosjektet starter detaljprosjektering høsten 2024.

Storavatnet park- og friluftsområde - prosjektutvikling

Langs Storavatnet skal det etableres et grønt friareal med tilrettelagte aktivitetsområder, friarealet anlegges på overskuddsmasser fra Sotrasambandet. Prosjektet omfatter kartlegging, programmering og tidlig planleggingsfase. Prosjektet er ikke aktivt, leveransen fra tidlig planleggingsfase vil foreligge på et senere tidspunkt enn anslått i handlings- og økonomiplanen. Prosjektets prognose tilsier et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2024. Avviket skyldes manglende internkapasitet til oppstart. Budsjettavvik skyves til 2025. Prosjektet er på plan i forhold til totalbudsjett. Prosjektet planlegges med intern oppstart høsten 2024.

Store Lungegårdsvann

Dette er en del av sekkepost Renere Havn Store Lungegårdsvann, som består av to budsjettposter. Denne investeringen har, med 50 prosent statlig finansiering, omhandlet tiltaksplanlegging av gjennomføringen av sjøbunnstiltak i Store Lungegårdsvannet. Den andre budsjettposten har, med 75% statlig finansiering, omfattet gjennomføringsentreprisen.

Arbeidet har i 2023 omfattet miljøundersøkelser i Store Lungegårdsvannet. Prosjektet vil etter gjennomføring gå over i driftsfase, og det vil ikke utføres arbeid i denne budsjettposten. I 2023 har det vært et mindreforbruk. Årsaken er at investeringen ble utført over budsjettmidlene i den andre sekkeposten. Prosjektets totalkostnad har et underforbruk i forhold til budsjett, dette skyldes nevnte omfordeling av kostnader. Denne budsjettposten vil opphøre og Store Lungegårdsvann gå inn i en driftsfase etter overlevert gjennomføring vår/sommer 2024.

Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken

I Lynghaugparken i Fyllingsdalen er en strekning av en bekk i Sælenvassdraget gjenåpnet. Bergen største utendørs skatepark er bygget og det er etablert flere møteplasser i parken. Prosjektet er ferdig bygget og tatt i bruk i 2022. I innkjøringsfasen er det gjennomført enkelte utbedringer av VA-anlegg. Prosjektet er på plan budsjettmessig.

I 2024 gjennomføres enkelte utbedringstiltak og prosjektet avsluttes.

Sælenvassdraget del 2 - prosjektutvikling

Hensikten med gjenåpning av deler av Sælenvassdraget er å forbedre flomsikkerheten og vannets økologiske tilstand. Videre skal prosjektet bidra til økt naturmangfold og flotte landskap langs gang- og sykkelveier i dalen. Dette prosjektet gjelder tidlig prosjektutviklingsfase. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist i 2027. Prosjektet vil ha et mindreforbruk i 2024. Avviket skyldes manglende internkapasitet, prosjektets planlegges med oppstart først i andre halvdel av 2024. Midlene skyves og kommer til anvendelse i 2025. Prosjektets vil ha en mindreforbruk i forhold til totalbudsjett. Dette skyldes at prosjektet deles inn i flere faser, hvorav dette prosjektet nå kun omfatter konseptutvikling. Et større investeringstiltak vil deretter fremmes som et nytt prosjekt på bakgrunn avsluttet konseptutviklingsfase. Et nærmere anslag for selve prosjektrealiseringen legges fram til handlings- og økonomiplan. Prosjektet startes opp i 2024.

Torgboder pilot

Prosjektet skulle utvikle nye torgboder til Fisketorget. Som en del av utviklingen skulle det gjennomføres et pilotprosjekt med to ulike pilotboder og uttesting på Torget gjennom sesongen. Hensikten med prosjektet var både å teste ut utforming og tekniske løsninger, samt å sikre en åpen prosess med bred medvirkning i de ulike fasene. Pilotbodene er blitt utviklet sammen med leverandør og rådgivende arkitekter, med detaljerte innspill fra aktørene som skulle teste ut bodene.

Etter prosjektering av bodene, viste det seg at totalkostnaden for prosjektet var nesten tredoblet fra 5,4 mill. til 15 mill. Prosjektet ble da ansett som urimelig kostbart og videre arbeid ble stoppet. Det blir dermed ingen testing av nye torgboder sommeren 2024.

Det vil påløpe avviklingskostnader så prognosen for 2024 er usikker, men vil mest sannsynlig bli lavere enn de 4,8 mill. det er tatt høyde for i denne rapporteringen.

Trafikksikring

Budsjettposten brukes til å realisere tiltak fra Handlingsplan for trafikksikkerhet. I 2024 bygges mur langs Grimseidveien og fortau i Søndre Øyjorden. Det pågår prosjektering / prosjektutvikling for prosjekter i Johan Berentsens vei, Vikaveien, Korsnesveien og Grendatunvegen. Prognosen i 2024 er på plan. Tildelte midler forventes å benyttes i planperioden.

Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene

Prosjektet Oppgradering av turveier skal oppgradere gangveier/turveier med spesielt tanke på universell utforming og fremkommelighet. Grunnet et overforbruk i 2023, blir rammen for 2024 noe redusert. Dette medfører et merforbruk i 2024 som hentes fra senere år. Prosjektet er fremdriftsmessig på plan. Oppgradering har gått fortløpende gjennom en 4-årsperiode, og består av mange delprosjekter. Det har blitt gjennomført en rekke oppgraderinger på turveier gjennom prosjektet, fordelt på de fleste bydeler. Prosjektet Oppgradering turveier 2019-2022 er ferdigstilt og har hadde et lite mindreforbruk i forhold til vedtatt total ramme for prosjektet. Overskytende midler tilbakeføres dermed tilbake til Bykassen.

I 2024 planlegges det å bruke midlene til å etablere tverrforbindelser opp til Løvstien - prosjekt Badeplass Storavann. Det skal etableres enkle tiltak for friluftsliv og bading sør-øst ved Storavatnet i Loddefjord, og det skal etableres et aktivitetsområde på taket av et gammelt vannbasseng på Riplegården på Laksevåg. Prosjektet er i anleggsfase og på plan i forhold til rapportert sluttdato og prosjektet er estimert til å stå ferdig i april 2024.

Utbyggingsavtaler Paradis

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Prosjektet gjelder utbyggingsavtaler og transformasjon av Paradis sentrum, på bakgrunn av områdeplanen og reguleringsplaner i nær tilknytning til områdeplanen. For 2024 har prosjektet aktivitet som i hovedsak er knyttet til planlegging av byggetrinn 2 og lønnskostnader i forbindelse med utbyggingsavtaler. Det er forventet at prosjektet gjennomføres innenfor ramme for totalbudsjett og årsbudsjett.

Utbyggingsavtaler Søreide

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Søreide - Realisering friområder, Telenorkaien. Det skal etableres et nytt friområde på Telenorkaien (FR1) på Søreide. Prosjektet følger opp forpliktelser i utbyggingsavtaler. Dette prosjektet omfatter utredning og tidlig planleggingsfase, arealet ønskes utviklet som et sambruksareal med særlig fokus på eldre barn og ungdom. Prosjektet er nå i planleggings- og idefase.

Prosjektet vil få et merforbruk i forhold til gjeldende årsbudsjett i 2024. Det er tidligere kun avsatt midler til intern oppstart og forberedende arbeider. Av hensyn til pågående plan- og byggeaktivitet i området, og behovet for møteplasser for barn og unge, er det hensiktsmessige å øke aktiviteten og forsere fremdriften i prosjektet. Budsjettavviket dekkes ved overføring av 1,5 mill. fra budsjettpost Barnas Byrom.

Prosjektets totalprognose får, av nevnte årsak, tilsvarende avvik og inndekning av budsjett. Plan for 2024 er å planlegge anskaffelse av miljøtekniske og byromsfaglige utredninger, eventuell gjennomføring

av grunnundersøkelser, samt utarbeidelse av skisseprosjekt. Det kan forventes et innspill på totalkostnaden for prosjektering og gjennomføring av Telenorkaien FR1 i forbindelse med rullering av handlings- og økonomiplanen.

Utbyggingsavtaler Wergeland

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Wergeland Byrom Det skal etableres ny allmenning og byrom på Wergeland. Prosjektet følger opp forpliktelser i utbyggingsavtale. Prosjektet er i planleggingsfase. Det er gjennomført skisseprosjekt i 2023. Prosjektet er på plan i forhold til budsjetterte midler i 2024. Årets prognose benyttes til forprosjekt, kostnadsestimat, og forberedelse til anskaffelse for detaljprosjektering. Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til vedtatt budsjett. Totalkostnad er samtidig svært usikker, og det kan forventes innspill i forbindelse med rullering av handlings- og økonomiplanen.

Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering

Utvikling Torget

Tiltak for å realisere Torgstrategien har vært utviklet parallelt med reguleringsplanen for Bybane til Åsane. Arbeidet er en videreutvikling av vinnerforslaget fra plan- og designkonkurransen om Torget-Bryggen i 2019.

Prosjektet er i avslutningsfase. Prosjektrapporten «Forslag til utvikling av Torget» er levert til Bymiljøetaten i 2023. Prosjektet er forsinket i forhold til rapportert sluttår. Dette er på grunn av høy kompleksitet og flere ressurskrevende avklaringer som trenger noe videre oppfølging i 2024.

Prosjektets prognose viser et merforbruk i forhold til budsjett for 2024. Dette skyldes flere ressurskrevende avklaringer og behov for administrativ oppfølging også i 2024.

Prosjektet har et merforbruk i forhold til totalprognosen, på grunn av forsinket fremdrift, økte byggelånsrenter, og tilhørende administrasjonskostnader.

Prosjektrapportens anbefalinger følges videre opp i 2024, deretter avsluttes prosjektet.

Utvikling Bryggen

Prosjektet er en oppfølging av vinnerforslaget fra plan- og designkonkurransen Torget-Bryggen og omhandler implementering av Bybanen langs Bryggen. Forprosjektrapport med forslag til byromsutforming for Bryggen og Torget inngår i vedtatt reguleringsplan for Bybanen til Åsane. Byromsutformingen for Bryggen er ferdigstilt. I 2023 er det gjennomført revidering av løsninger, tegninger og illustrasjoner til revidert planforslag før 2. gangsbehandling av reguleringsplanen i bystyret. Det har vært arbeidet spesielt opp mot innsigelser knyttet til kulturminner og verdensarven Bryggen og Finnegården. Fremdriften i prosjektet er på plan. Prosjektets årsprognose og totalbudsjett er på plan. I 2024 vil arbeidet være oppfølging av detaljprosjektet på Bryggen.

Overordnet plan Torget og Bryggen

Prosjektet er en oppfølging av vinnerforslaget fra plan- og designkonkurransen Torget-Bryggen og omhandler helhetsgrep for byrommene langs Vågen ved implementering av Bybanen. Forprosjektrapport med forslag til byromsutforming for Bryggen og Torget og Belysningsplan inngår i vedtatt reguleringsplan for Bybanen til Åsane. Det gjelder også bindende illustrasjonsplan for Bryggen

med tilhørende reguleringsbestemmelser. Forprosjektrapporten er oppdatert i forhold til endringene som ble gjort etter høring høsten 2022, i tråd med endelig vedtatt reguleringsplan for Bybanen fra sentrum til Åsane, delstrekning 1. Prosjektets fremdrift på plan. Prosjektet er på plan i forhold til årsprognose og totalprognose. Prosjektet avsluttes.

Vassdrags- og våtmarkstiltak

Investeringen omhandler Haukås våtmarkspark og Restaurering av Dalaelven i Åsane. Haukås våtmarkspark - konseptutvikling: Det etableres en våtmarkspark med formål om bevaring og restaurering av Haukås våtmarksområde. Våtmarksparken tilrettelegger for rekreasjon i begrenset omfang, dette av hensyn til biologisk mangfold. Prosjektets anslåtte totalkostnad utredes som del av forestående oppstartsfasen. Forslag om midler til for- og detaljprosjektering, samt gjennomføring av tiltaket, spilles inn og vurderes i forbindelse med rullering av handlings- og økonomiplanen. Restaurering av Dalaelven i Åsane: Bymiljøetaten utarbeidet i 2023 fagnotat med forslag til hvordan prosjektmidlene til Dalaelva kunne brukes. Saken ble behandlet i bystyret 22.11.2023. Bystyret vedtok at prosjektmidlene (1 mill) skal tildeles Bergen elveforum. Som følge av dette avsluttes investeringsprosjektet og midlene trekkes inn.

Vågstrappen - prosjektutvikling

Formålet med Vågstrappen er å gjøre det mulig å komme helt ned til vannet og samtidig gi mer plass til aktivitet på torgflaten. Vågstrappen kan fungere som et oppholds- og bespisningsareal, både for kunder på torget og andre besøkende, og skal være universelt utformet og tilgjengelig for alle. Prosjektet er i en tidlig konseptutviklingsfase. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttår og budsjett. I 2024 skal det gjennomføres dialog med ulike aktører, videre konseptutvikling og ferdigstilling av skisserapport.

Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider

Investeringen gjelder grunnerverv i forbindelse med gjennomføring av reguleringsplan for Wergeland. Formålet med områdereguleringsplanen er å tilrettelegge for et sammenhengende urbant sentrumsområde rundt bybanestoppet med gode gangforbindelser mellom bybanestoppet og området rundt. Planen legger opp til et område med nye boliger med forretninger eller næringsdrift på bakkeplan. Bergen kommune har gjennom utbyggingsavtale påtatt seg ansvar for å opparbeide offentlig infrastruktur innenfor planområdet.

Ekspropriasjon av fire eiendommer ble vedtatt av byrådet mars 2023 i [sak 1084/23](#), og ble pålagt til Statsforvalteren. Kommuneadvokaten begjærer skjønn mars 2024, med forventet skjønnssak våren 2025. Kostnader i 2024 relaterer seg hovedsakelig til konsulentbistand i forbindelse med skjønnssaken, og man forventer et mindreforbruk opp mot rammen 2024, hvor restmidler overføres til 2026. Utbetalingstidspunkt for ekspropriasjon er usikkert, men antas å være i 2026. Hoveddelen av budsjettet er derfor flyttet til 2026. Det forventes ingen endringer i totalprognose på prosjektet.

10D-Klima og miljø

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet 10D Klima og miljø omfatter iverksetting av tiltak som reduserer utslipp på transport- og mobilitetsområdet, som tilrettelegging for delemobilitet, etablering av ladepunkter, mobilpunkter og nullutslippssoner/bilfrie områder. Arbeid med Renere Havn Bergen og håndtering av plast er også en del av tjenesteområdet.

Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten og Klimaetaten. Klimaetaten ivaretar det overordnede ansvaret for klimaarbeid i Bergen kommune, gjennom å organisere og koordinere aktiviteter innenfor klima, kartlegge tilstand og utarbeide kunnskapsgrunnlag. Bymiljøetaten står på sin side ansvarlig for praktisk gjennomføring av mange klima- og miljøtiltak. Tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Utvikling og utfordringer

Klimasats, Miljødirektoratets støtteordning til klimatiltak i kommuner og fylkeskommuner, hadde søknadsfrist 15. februar. Klimaetaten mobiliserte, veiledet og bidro til søknader fra en stor bredde av kommunen. Hele 18 søknader om totalt kr 39,5 mill. ble sendt inn. Bergen kommune sendte også inn en søknad til potten for klimatilpasning, om kartlegging av sammenfallende ekstremhendelser og klimarisiko.

Per første tertial har Klimaetaten startet eller videreført flere kunnskapsarbeid, som har leveranser i løpet av våren og sommeren 2024, blant annet disse prosjektene som alle har støtte fra Klimasats:

- **Brukbar, eller Økt ombruk i Bergen kommune**
Det har blitt gjennomført et mulighetsstudie med støtte fra Klimasats der formålet har vært å kartlegge hvordan det i Bergen kan tilrettelegges for økt ombruk av forbruksvarer. Studien anbefaler 3 ulike ombrukskonsepter basert på innsikt fra Bergens innbyggere, lokale ombruksaktører og andre næringsaktører og en kartlegging av tilsvarende norske og europeiske konsepter.
- **Klimakart i arealforvaltning**
På oppdrag for kommunen utarbeider Norsk institutt for bioøkonomi en kartpakke med «klimakart for arealforvaltning» og tilhørende beskrivelse og veileder for å bedre kunne ta klimahensyn i arealplanleggingen. Kartene synliggjør hvor i Bergen det er areal som er viktig for karbonlagring, klimatilpassing og matsikkerhet, samt hvor mye som finnes av hver arealkategori i kommunen og andel nedbygd areal. Kartene vil innlemmes i kommunens interne kartinnsynsløsning Visgi for saksbehandlere og Bergenskart for innbyggere. Prosjektet er støttet av Klimasats.
- **Havnivåstigning**
Prosjektet Havnivåstigning er en utredning av tiltak for å beskytte infrastruktur, bygninger og verdier mot havnivåstigning og stormflo. Prosjektet gjennomføres av Cowi og ledes av Klimaetaten i samarbeid med Bergen Vann.

Tilskudd til ladeinfrastruktur for sameier og borettslag

I løpet av første tertial er 7 søknader om tilskudd for ladeinfrastruktur i borettslag og sameier innvilget. Totalt er det bevilget tilskudd på ca. kr 0,3 mill. Ordningen er åpen for søknader og kommunen utbetaler tilskudd til innvilgede søknader så langt midlene rekker.

Tilskudd til elektrifisering av næringstransport

Tilskudd til elektrifisering av næringstransport er delt inn i tre ulike tilskuddsordninger; ladeinfrastruktur for elektrisk varebil, ladepunkt for elektrisk taxi og elektrisk lastesykkel for bedrifter. For tilskudd til ladeinfrastruktur for elektriske varebiler i bedrifter er det ikke mottatt noen søknader hittil i år. For tilskudd til ladepunkt for elektrisk taxi er det mottatt og innvilget 9 søknader, som utgjør i underkant av kr 0,1 mill. For tilskudd til elektrisk lastesykkel for bedrifter, er det mottatt og innvilget 4 søknader som også er i underkant av kr 0,1 mill.

Det gjenstår samlet kr 3,9 mill. på fond som ikke er tildelt i tilskuddsordningene.

Oppfølging av forsøpling og forurensing på kommunal grunn

Kommunen jobber både preventivt og aktivt med oppfølging av forsøpling på kommunal grunn. Et eksempel på preventiv oppfølging er oppfølging av 17. mai i forbindelse med arrangementet på nasjonaldagen ift. forsøpling. Det jobbes for å få til en best mulig løsning for sortering, reduksjon av engangsartikler og oppfølging av regelverket for utleie av kommunal grunn. Arbeidet for å få en enda bedre håndtering er startet opp.

I tillegg til dette følger Bymiljøetaten løpende opp meldinger om forurensing og forsøpling på kommunal grunn. Der den/de som har forurenset ikke kan identifiseres, benyttes midlene på prosjektet til opprydning.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Klima og miljøtiltak	53 436	-4 088	49 348	49 337	10
Sum	53 436	-4 088	49 348	49 337	10

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	0	0	0	0	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	53 311	-4 088	49 223	49 212	10	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	125	0	125	125	0	0,0 %
Sum	53 436	-4 088	49 348	49 337	10	0,0 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for byutvikling melder på tjenestoområde 10D **Klima og miljø** balanse ved årsslutt.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Kutt i ikke-iverksatte tilskuddsordninger 2024	Kutt	-5 249
Kutt i midler til oppfølging av Grønn strategi i 2024	Kutt	-4 761
Sum		-10 010

Kutt i ikke-iverksatte tilskuddsordninger 2024

Grunnet kommunens økonomiske situasjon ser byrådet seg nødt til å kutte i ikke-iverksatte tilskuddsordninger for 2024.

Tilskuddsordningen for klima- og miljøtilskudd og Tilskudd til miljøorganisasjoner har ikke vært lyst ut og åpnet for søknader så langt i 2024 og forslaget innebærer at disse ordningen kuttes i 2024.

Kutt i midler til oppfølging av Grønn strategi i 2024

Grunnet kommunes økonomiske situasjon ser byrådet seg nødt til å kutte i tiltak som ikke er iverksatt så langt i 2024. Forslaget innebærer at midler til oppfølging av Grønn strategi inndras for 2024 siden midlene ikke er konkretisert og tildelt spesifikke prosjekter i inneværende år.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett**Rammeendringer i økonomiplanen**

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Reduserte energiutgifter i kommunen	-38	-38	0 Tiltaket er innarbeidet i tjenestoområdets budsjetttrammer.
Sum	-38	-38	0
Nye tiltak			
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad - driftskonsekvens	125	125	0 Tiltaket er ikke iverksatt enda, men kostnader vil påløpe i løpet av året.
Miljøovervåking Puddefjorden	-150	-150	0 Tiltaket er iverksatt. I 1. tertialrapport 2022 ble den kommunale andelen økt med 0,3 mill. i tråd med arbeidsplanen for 4-årskontroll av tiltak i Puddefjorden. Denne gjaldt kun 2022 og den kommunale andelen er derfor nedjustert i årene 2023-2026.
Miljøovervåking av Kirkebukten	-50	-50	0 Tiltaket er iverksatt. I 1. tertialrapport 2022 ble den kommunale andelen økt med 0,3 mill. i tråd med arbeidsplanen for 4-årskontroll av tiltak i Puddefjorden. Denne

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
				gjaldt kun 2022 og den kommunale andelen er derfor nedjustert i årene 2023-2026.
Sum	-75	-75	0	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-1 018	-1 018	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-1 018	-1 018	0	
Sum tiltak	-1 131	-1 131	0	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	I Bergen skal det være god tilgjengelighet på bildelingsbiler	Antall bildelingsbiler tilgjengelig	700	470	Bidlingsaktørene har en sesongjustering av antall tilgjengelige biler i vinterhalvåret. Samtidig er tilbakemelding fra aktørene at de har redusert antall biler uten at antall brukere har gått ned.
Norges grønneste storby	Bergen skal redusere antall privatbiler per husholdning med 25% fra 2013 til 2025	Gjennomsnittlig antall biler per husholdning	0,73	0,79	Målet er 0,67 i 2025. Indeksen har en tydelig nedadgående trend mellom 2013 og 2020. Etter 2020 har indeksen flatet ut. Målet for denne indikatoren var gjengitt i Grønn Strategi fra 2016. Lavere måleverdi er bedre i forhold til målet.
	De direkte klimagassutslippene fra Bergen skal reduseres med 85 % innen 2030 i forhold til 2009	Reduksjon i klimagasser i forhold til 2009	47,0 %	25,0 %	I perioden 2009-2022 er utslippene redusert med 25 %. Tidligere rapportering baserte seg på mål med referanseår 1991. Ny Grønn Strategi bruker 2009 som referanseår og mål om 85 % reduksjon innen 2030.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksre f.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Klimatilpasning, tiltak		-	-	-	-	Løpende	290	0	-290
Ladeinfrastruktur for bil		-	-	-	-	Løpende	-1 059	1 741	2 800
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	UFKN 126/21	30 000	28 969	28 969	0	4.kv. 2025	3 170	3 170	0
Mobilpunkter og ladepunkter		-	-	-	-	Løpende	5 000	4 973	-27
Nesttunvassdrage t (flomsikring)		IA	60 000	60 000	0	4.kv. 2027	10 530	1 258	-9 272
Renere Havn - Prosjektkoordinat or		IA	24 396	21 799	2 597	4.kv. 2026	5 007	2 410	-2 597
Renere Havn - Vågen		IA	468 015	468 803	-788	4.kv. 2025	6 785	7 573	788
Slettebakken avfallsdeponi	BY 116/20	IA	84	84	0	1.kv. 2025	0	0	0
Store Lungegårdsvann	BY 105/22	211 900	210 447	210 074	373	Ferdig	98 303	97 930	-373
Sum							128 026	119 055	-8 971

Statustekst investeringer

Bystrand Lungegårdsparken

Det skal etableres et nytt parkanlegg, Bystrand og ny Lungegårdspark, på nyetablert fylling i Store Lungegårdsvannet etter at Bybanen er satt i drift. Det skal bygges en park hvor det tilrettelegges for bystrand, sportslige og kulturelle arrangement, utstillinger, rekreasjon og aktiviteter knyttet til land og vann. Prosjektet omfatter også etablering av konstruksjoner i sjø, service- og publikumsbygg, belysning og el-anlegg, og dekker også Bergen kommunes anleggsbidrag overfor Bybanen Utbygging AS. Prosjektet er i detaljprosjektfase og er på plan i forhold til rapportert sluttfrist.

I 2023 ble det gjennomført større endringer og tilpasninger av prosjektet, dette som en oppfølging av usikkerhetsanalysene som ble gjennomført i 2022. Omfanget og usikkerhetene i prosjektet er redusert, og forventet totalkostnad er nå tatt ned. Prosjektet har et forventet mindreforbruk i forhold til vedtatt budsjett for 2024, grunnet endringer og tilhørende omprosjektering. Budsjettmidlene skyves og kommer til anvendelse i senere år. I 2024 sluttføres detaljprosjektering, det planlegges for utlysning av konkurranse og kontrahering av entreprenør.

Med bakgrunn i kommunens stramme økonomiske rammer, vurderer byrådet å dele prosjektet i flere faser der bystranden blir etablert først mens andre elementer og parken/deler av parken eventuelt må vente til senere. Dette vil bli nærmere avklart frem mot tertialrapport 2-2024. Når avklaringer er gjort, vil det bli utarbeidet sak om gjennomføringsvedtak til bystyret.

Gang- og sykkelveier

Midler på budsjettposten er i 2024 disponert til prosjektene Hjertesoner - investeringer på kommunal veg, og Opprusting av nærmiljø - Møhlenpris Fase 2.

Hjertesoner omfatter etablering av Hjertesone og mindre trafikksikkerhetstiltak ved barneskoler i Bergen kommune. Bymiljøetaten planlegger i 2024 flere tiltak på noen av skolene som ønsker endringer eller å få nye vurderinger på eksisterende Hjertesoner. Det blir i første halvdel av 2024 igangsatt bestilling og arbeid på ca 10-15 av disse. Grunnet manglende internkapasitet har prosjektet tidligere hatt lavere fremdrift enn forventet. Det planlegges høyere aktivitet i 2024 og prosjektet er i 2024 på plan i forhold til budsjett. Prosjektets totalbudsjett er uendret.

Opprusting av nærmiljø - Møhlenpris Fase 2 gjelder utarbeidelse av ny gatebruksplan for Møhlenpris. Det kan også bli aktuelt å gjennomføre mindre fysiske tiltak som en del av prosjektet. Gatebruksplanen ble behandlet av byrådet august 2023 hvor det ble fattet vedtak om å legge planen på offentlig høring. Frist for innspill gikk ut i desember 2023. I 2024 er det planlagt behandling av innkomne merknader og justering av plandokumenter slik at sak om gatebruksplan blir klar for politisk behandling. Prognosen er i henhold til budsjett.

Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

Budsjettposten Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett er finansiert av belønningsmidler fra Miljøloftet som skal benyttes til prosjekter i Handlingsplan for sykkel. Investeringsprosjekter for sykkel i kommunale gater finansieres av denne budsjettposten. I 2024 består porteføljen av alle prosjekter for sykkel på til sammen 31 prosjekter. Per mars 2024 er det pågående anlegg i Lyngfaret og Vestre Vadmyra, Dokkeveien og Jonas Reins gate mfl. Prognosen i 2024 er på plan. Totalprognosen er på plan.

Klimatilpasning, tiltak

Midler fra budsjettposten planlegges i 2024 brukt til prosjektene Løvstien overvann og Svaneviksveien.

Prosjekt Løvstien overvann omfatter etablering av avskjærende grøft/omlegging av stikkrenne mellom Solheimslie 34-38 og Løvstien for å håndtere overvannet som renner mot borettslaget. Prosjektet er ferdig prosjektert. Rammesøknaden er sendt inn til behandling og byggestart er forventet ila høst 2024.

Prosjekt Separering av overvann fra Svaneviksveien til Solheimsvannet gjelder etablering av nytt overvannssystem (separering av overvann) fra Svaneviksveien til Solheimsvannet. Dette er blant annet av hensyn til klimautfordringene ved økte vannmengder. Ved å separere overvann fra avløp sikrer tiltaket økt kapasitet på eksisterende avløpsrør, samt ny kapasitet på overvannsrør. Førings av overvannet til Solheimsvannet vil bidra til at kanalen som er etablert på Mindemyren får tilstrekkelig mengde vann gjennom året.

Ladeinfrastruktur for bil

Budsjettposten innehar midler til prosjekter for etablering av ladeinfrastruktur for bil. I 2024 brukes midler til gjennomføring av prosjekt mobilpunkt Gimleveien.

Mobilpunktet i Gimleveien er den del av en satsing på et bedre mobilitetstilbud, både for lading til private biler og for bildeling. Det skal etableres 6 oppstillingsplasser. Prosjektet gjennomføres sammen med Bergen Vann. I 2024 skal anbudskonkurranse gjennomføres og anleggsfase starte. Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025.

Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

Mobilpunktene er en del av en planmessig satsing på et bedre mobilitetstilbud i Årstad og Bergenhus, både for lading til private biler og for bildeling. Alle mobilpunktene tilfører kvaliteter i form av nye byrom, nye eller utvidet fortau, ny sykkelveg eller sykkelnarveg, oppmerking, staudefelt og bytrær.

Prosjektet har ferdigstilt og overlevert følgende mobilpunkt: Nymark, Nicolaysens veg, Anna Kreetz plass, Lyder Sagens gate, Erik Pontoppidans gate, Martin Vahls gate. Mobilpunktet i Søndre Skogveien gjenstår og gjennomføres i forbindelse med Bøhmergate prosjektet.

Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025.

Prosjektets totalbudsjett er på plan.

Mobilpunkter og ladepunkter

Midlene er planlagt benyttet til å realisere lade- og mobilpunkt prosjekter i henhold til vedtatt Ladestrategi.

Midler i 2025 brukes bl.a. til å finansiere Mobilpunkt Fridalsveien.

Nesttunvassdraget (flomsikring)

Bergen kommune har ansvar for regulering av Grimevatnet og Myrdalsvatnet. I dette prosjektet gjennomføres det flomberegninger av Nesttunvassdraget for å vurdere eventuelle utbedringer for å sikre vassdragets tilstrekkelige flomkapasitet. Bakgrunnen for prosjektet var at Nesttunvassdraget tidvis har hatt mer vannføring enn det vassdraget kan frakte uten at det går over sine bredder. Dette har tidligere gitt dramatiske konsekvenser. Særlig under de to store flommene i 2005, da vannføringen gjennom Nesttun var større enn kapasiteten på elveløpet under Nesttun senter. Det er utarbeidet et grunnlag for å kunne vurdere om tiltaket er teknisk og økonomisk gjennomførbart, også i forhold til å ivareta «allmenneinteresser» etter vannressursloven § 5. Det nye prosjektet omfatter etablering av et nytt tappearrangement for Grimevatnet, med en kapasitet på ca 15 m³/s. Hovedhensikten med det nye arrangementet er å kunne tappe ned Grimevatnet raskere enn det som er mulig i dag og kunne dempe en eventuell flomvannstigning i Grimevatnet. I tillegg gjør det nye arrangementet det mulig å magasinere et større volum. Det er vurdert ulike alternativer for nytt tappearrangement og hvilket som brukes er ikke bestemt p.d.d. Midler som er tiltenkt prosjektet er ikke utført av privat rettighetshaver da han ikke ønsker at tiltaket blir utført. Dette er bakgrunnen for at midler flyttes til senere år.

Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden

Budsjettposten finansierer gateopprustningsprosjektet i Bøhmergaten/Løvstakksiden, nærmere bestemt underprosjektet Gangveg Løvstakklia - Bøhmergaten

Prosjektet innebærer opprusting av gateløp, snarveier og parker på Løvstakksiden. Prosjektet fikk rammetillatelse i juli 2023, og gjennomføringsvedtak ble vedtatt av bystyret 27.09.23.

Detaljprosjektering er ferdigstilt og prosjektet er klart for anskaffelse av entreprenør. Byggestart var forventet mars/april 2024, men er forsinket grunnet stopp i anskaffelsesprosessen i påvente av avklaring om parkering i prosjektet. I Bystyret sitt møte 19.12.23 ble budsjettet for 2024 vedtatt med følgende merknad om Løvstakksiden-prosjektet: «Bystyret ber byrådet gjennomgå prosjektene med mål om å redusere antallet parkeringsplasser som fjernes.» Det er på bakgrunn av dette gjennomført en utredning av parkering i prosjektet som undergår politisk behandling p.d.d. Prosjektet avventer avklaring fra Bystyret på den nye utredningen for videre fremdrift. Dersom det foreligger nødvendige avklaringer og prosjektet kan fortsette anskaffelsesprosessen fra mai, vil byggestart være forventet i oktober 2024. Det er estimert en byggetid på 3 ½ år.

Prosjektet har et mindreforbruk for inneværende år. Mindreforbruket skyldes forsinket byggestart. Totalprognose er iht. vedtatt gjennomføringsvedtak.

Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden

Budsjettposten finansierer gateopprustningsprosjektet i området Nedre Nygård/Nygårdshøyden i Bergen Sentrum.

Det skal gjennom prosjekt Nygårdshøyden Sør E2 gjennomføres gatefornyelse på deler av Nygårdshøyden i Bergen sentrum. Gatefornyelsen gjennomføres som del av etableringen av bossnett v/ BIR og fornying av vann- og avløpsnett v/ Bergen Vann. Prosjektet omfatter Strømgaten, Hans Holmboes gate, Herman Foss` gate, Allegaten, Fredrik Meltzers gate og Harald Hårfagres gate. Fra 01.01.2024 ligger byggherreansvaret hos Bergen Vann. Det er gjennomført usikkerhetsanalyser, detaljprosjekteringen er ferdigstilt og det er innhentet rammetillatelse til tiltaket. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. Prosjektet vil få et mindreforbruk i 2024. Byggefasen er tilpasset øvrig fremdrift med bossnett og vann- og avløpsnett, og forskyves frem i tid. Midlene kommer til anvendelse i 2026

Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til totalbudsjett. I 2024 skal det fattes gjennomføringsvedtak. Det gjennomføres anbudskonkurranse, og anleggsfasen planlegges med oppstart vinter 2024/2025.

Renere Havn - Prosjektkoordinator

Investeringen «Renere Havn prosjektkoordinator» er en sekkepost som omfatter overordnet koordinering, administrasjon og informasjonsarbeid knyttet til opprensning av sjøbunn i og rundt det sentrale Bergen. Arbeidene gjennomføres som enkeltprosjekter i fire ulike geografiske områder; Store Lungegårdsvann, Puddefjorden, Kirkebukten og Vågen. I 2024 vil det være høy aktivitet i flere av prosjektområdene til Renere Havn Bergen. Det er pågående opprydding i Store Lungegårdsvannet, samt dykkerundersøkelser i Kirkebukten og tidligfase Vågen-prosjektet. Samtlige prosjekter holder planlagt fremdrift. Årsprognose justeres i henhold til årets tildelte bevilgning fra Miljødirektoratet, som finansierer 50 % av årets prognose. Budsjettavvik trekkes inn. Totalprognosen for budsjettposten er på plan. I 2024 vil hovedaktivitetene være knyttet til delområdet Vågen. Det er planlagt å søke midler over statsbudsjettet til sjøbunnstiltak i Vågen, som gitt i årsoppdrag til Bymiljøetaten for 2024.

Renere Havn - Vågen

Investeringen tilhører sekkepost Renere Havn Bergen, og omhandler sjøbunnstiltak i delområde Vågen. Aktivitetene omfatter forfase og forberedende arbeider i forbindelse med sjøbunnstiltak i Vågen. Prosjektet omfatter også risikovurderinger for spredning av forurenset sjøbunn fra Sandviken til Vågen og håndtering av denne opp mot tiltak i Vågen. Prosjektet jobber etter årlig oppdaterte arbeidsplaner og er på plan i forhold til planlagt fremdrift. De forberedende arbeidene er nylig skilt ut som et eget prosjekt, og er ikke tidligere avsatt med et eget budsjett. Prognosen viser følgelig et negativt avvik i forhold til vedtatt budsjett, men prosjektets økonomi er på plan og i tråd med vedtatt budsjett for sekkeposten i 2024 og 2025. I 2024 er det planlagt for høy aktivitet, med utarbeidelse og leveranse av søknad om midler over statsbudsjettet til 75 prosent statlig andelsbidrag av prosjektkostnaden for gjennomføring av sjøbunnstiltak i Vågen. Det skal gjennomføres risikovurderinger for spredning inn til Vågen fra Sandviken og utføres klimagassberegninger for sjøbunnstiltaket

Slettebakken avfallsdeponi

Slettebakken avfallsdeponi er under sanering for å gjøre området klart for ny bruk. Det er første gang i Norge en gjennomfører oppgraving av et gammelt deponi med sortering og gjenvinning av massene på stedet. Det er et teknisk og miljømessig komplisert prosjekt med mål om trygge nedstrømsløsninger, gjenvinning og redusert CO2 utslipp. Sanering av Slettebakken deponi har stor produksjon våren 2024 etter en vinter med frost og stillstand. Ny fotballbane og ny veg til Fysak er ferdig til bruk for sesongen og mange ser frem til dette. Lysmaster og ballnett er gjenbrukt i godt samarbeid med Etat for idrett. Tiltaket er på plan i forhold til rapportert sluttfrist 2025. Prosjektet er på plan i forhold til årsbudsjett og totalbudsjett. Det er litt usikkerhet for totalprognosen da en ikke kjenner hvor mange kubikk masser som skal behandles på Slettebakken før massene er gravd opp, men totalprognosen holdes uendret og blir tatt videre stilling til i 2.tertial. I 2024 jobbes det videre med sanering av deponiet.

Store Lungegårdsvann

Dette er en del av sekkepost Renere Havn Store Lungegårdsvann, som består av to budsjettposter. Denne investeringen har, med 50 prosent statlig finansiering, omhandlet tiltaksplanlegging av gjennomføringen av sjøbunnstiltak i Store Lungegårdsvannet. Den andre budsjettposten har, med 75% statlig finansiering, omfattet gjennomføringsentreprisen.

Arbeidet har i 2023 omfattet miljøundersøkelser i Store Lungegårdsvannet. Prosjektet vil etter gjennomføring gå over i driftsfase, og det vil ikke utføres arbeid i denne budsjettposten. I 2023 har det vært et mindreforbruk. Årsaken er at investeringen ble utført over budsjettmidlene i den andre sekkeposten. Prosjektets totalkostnad har et underforbruk i forhold til budsjett, dette skyldes nevnte omfordeling av kostnader. Denne budsjettposten vil opphøre og Store Lungegårdsvann gå inn i en driftsfase etter overlevert gjennomføring vår/sommer 2024.

11A-Lærlinger

Om tjenesteområdet

Bergen kommune er godkjent lærebedrift i 18 ulike fag. Lærlingordningen skal bidra til rekruttering av fagarbeidere til kommunens virksomhetsområder. I kommunen er det yrkesopplæringsavdelingen i HR Bemanning som jobber med inntak og oppfølging av lærlinger frem til fagbrev. Avdelingen har også ansvaret for ulike utdanningsløp for voksne som ønsker å bli fagarbeidere.

Utvikling og utfordringer

I 2024 er det lyst ut 160 læreplasser i ni fag. Disse fordeler seg med 103 læreplasser i helsearbeiderfaget, 40 læreplasser i barne- og ungdomsarbeiderfaget og 17 læreplasser i andre fag.

Søkertallet til lærlingstillinger varierer fra år til år. Det gjør at inntak og lærlingesammensetning stadig må tilpasses. Det var 315 personer som søkte om læreplass i Bergen kommune innen fristen 1. mars. Av disse fordelte søkerne seg med 136 til helsearbeiderfaget, 78 til barne- og ungdomsarbeiderfaget og 101 til andre fag. I de andre fagene var det flest søkere til kjemiprosessfaget og IT-driftsfaget. Rekruttering pågår i første tertial og vil bli ferdig frem mot sommeren. Nytt av året er ansettelsen av en lærling i "Sikkerhetsfaget" som skal jobbe ved Bergen Rådhus.

Utfordringer fremover vil være å rekruttere flere kvalifiserte søkere til helse- og oppvekstfagene for å dekke et stort behov for fagarbeidere. Det blir samtidig viktig at antall læresteder og læreplasser øker i tråd med antall ansettelser. Dette gjelder også for andre fagområder. Det vil være et behov for å rekruttere flere instruktører på arbeidsstedene til å følge opp de lærlingene som blir ansatt.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Lærlinger - administrasjon	9 041	-1 688	7 353	7 353	0
Lærlinger	84 485	-29 475	55 010	55 010	0
Sum	93 526	-31 163	62 363	62 363	0

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	93 526	-31 163	62 363	62 363	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	0	0	0	0	0	0,0 %
Sum	93 526	-31 163	62 363	62 363	0	0,0 %

Kommentar til status økonomi

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose	Avvik Statusbeskrivelse i kr
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Styrking av lærlingeadministrasjonen i HR Bemanning	1 170	1 170	0 Avdelingsleder er ansatt og tiltaket har full virkning i 2024
Sum	1 170	1 170	0
Sum tiltak	1 170	1 170	0

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Øke inntak av lærlinger i henhold til byrådets mål	Antall lærlinger som starter per år	160	130	Yrkesopplæring har per 30.04.2024 ansatt 130 ordinære lærlinger i 7 ulike fag med oppstart høsten 2024. I tillegg har avdelingen ansatt 10 lærlinger til prosjektet "Menn i helse". Øvrige lærlinger fordeler seg over andre opplæringsmodeller som for eksempel full opplæring i bedrift og introduksjonslærlinger. Vi har i år godkjenning på et nytt fag, sikkerhetsfaget. Her er det ansatt én lærling. Rekrutteringen pågår og forventes ferdigstilt før fellesferien. Yrkesopplæring tror at målet om å ansette 160 nye lærlinger vil bli nådd.

11B-Arbeidsmarkedstiltak

Om tjenesteområdet

Bergen kommune har lange tradisjoner for å sysselsette personer i ulike arbeidsmarkedstiltak. De største arbeidsmarkedstiltakene er språkpraksis og arbeidspraksis. Bergen kommune har valgt å sentralisere håndteringen av nevnte tiltak og ansvaret for dette er lagt til avdelingen arbeidsinkludering i HR Bemanning. Arbeidsinkludering forvalter kommunes praksisplasser og skal ha oversikt over samtlige som er i språk- eller arbeidspraksis i kommunen til enhver tid. Bergen kommune har også en rekke ansatte i varig tilrettelagte stillinger ved ulike arbeidssteder.

Utvikling og utfordringer

Så langt i 2024 har det vært stor pågang av kandidater til språk- og arbeidspraksis. Avdelingen mottar mange forespørsler om administrative praksisplasser, men opplever at det er vanskelig å etablere slike praksissamarbeid i tilstrekkelig grad.

Utfordringene fremover blir å skaffe nok praksisplasser til å dekke de eksisterende behovene for praksis, samt å prioritere jobbmatcher mot tilgjengelige praksisplasser slik at avdelingens ressurser benyttes på en hensiktsmessig og effektiv måte. I det videre arbeidet vil arbeidsinkludering ha fokus på kvalitet, effektivitet og inngåelse av flere intensjonsavtaler med resultatenheter i Bergen kommune.

Det er iht. byrådssak 1090/21 «Arbeidsinkludering. Opptrapping av sentraliserte arbeidsmarkedstiltak i Bergen kommune» fastsatt inkluderingsmål på byrådsavdelingsnivå. Disse er oppdatert i henhold til nåværende organisering av byrådsavdelingene.

Måloppnåelsen per 31.03.24 ser slik ut:

Byrådsavdeling	Antall faste årsverk	Andel av årsverk	Inkluderingsmål basert på årsverk	Måloppnåelse 2024	Differanse 2024
Byrådsleders avdeling	77	0,5 %	2	3	1
Byrådsavdeling for finans	1 062	7 %	27	2	-25
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	5 177	33 %	181	66	-115
Byrådsavdeling for barnehage og skole	5 543	36 %	195	118	-77
Byrådsavdeling for byutvikling	1 030	7 %	27	3	-24

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	2 178	14 %	56	8	-48
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	462	3 %	12	13	1
Sum	15 529	100 %	500	213	-287

Som tabellen viser står helse- og oppvekstsektoren for de fleste praksisløpene i Bergen kommune. Dette kan skyldes både kultur og tradisjon, men også at det er mange som ønsker praksis innenfor disse områdene. Byrådsleders avdeling og Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett har allerede nådd inkluderingsmålet sitt for 2024.

Arbeidsinkludering har også budsjettansvar for 26 ansatte i tilrettelagte stillinger. De tilrettelagte stillingene er forbeholdt personer som mottar uføretrygd, men som kan og vil bruke sin restarbeidsevne til å jobbe. For å kunne inkludere enda flere mennesker i arbeid gjennom tilrettelagte stillinger, skal Arbeidsinkludering ansette en rådgiver som skal følge opp eksisterende ansatte og bistå med å rekruttere flere. Rådgiveren vil også få ansvaret for å styrke kvaliteten i arbeidet med tilrettelagte stillinger. Vedkommende får også oppgaven med å etablere hensiktsmessige samarbeid på tvers, både internt og eksternt.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Sysselsettingstiltak / adm.	10 530	-2 868	7 662	7 662	0
Tilskudd til lønn for yrkes- / utviklingshemmede	7 600	-3 130	4 470	3 304	1 165
Arbeidsmarkedsbedrifter	16 750	0	16 750	16 900	-150
Sum	34 879	-5 998	28 881	27 866	1 015

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	
2-Byrådsavdeling for finans	18 130	-5 998	12 132	10 967	1 165	6,4 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	-8	0	-8	-8	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	7	0	7	7	0	0,0 %

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
90-Fellesposter - bykassen	16 750	0	16 750	16 900	-150	-0,9 %
Sum	34 879	-5 998	28 881	27 866	1 015	2,9 %

Kommentar til status økonomi

Fellesposter – bykassen forventer et merforbruk som følge av økte tilskudd til arbeidsmarkedsbedrifter.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2024
Tilskudd til arbeidsmarkedsbedrifter - nye plasser	150
Tilpasning til aktivitetsnivå	
Sum	150

Tilskudd til arbeidsmarkedsbedrifter - nye plasser

Arbeidsmarkedbedrifter har plasser for varig tilrettelagt arbeid og inkluderer bedriftene Midtun vekst, Nordnes verksteder, Spekter Pluss, Signo Dokken, Bjørkhaug Arbeidsfelleskap og Grønnevik. Bergen kommune betaler tilskudd for hver plass og det er i dag 325 plasser. I vår flyttet en person fra en nabokommune til Bergen som har utløst en ny plass og et økt utgiftsbehov på kr 50.000 årlig. I tillegg er det sannsynlig at det vil oppstå behov for ytterligere flere plasser utover året og det foreslås å avsette kr 100.000 til dette.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-12	-12	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-12	-12	0
Sum tiltak	-12	-12	0

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Bruke kommunen som praksisarena for å bidra til inkludering i arbeidslivet	Antall praksisløp (språkpraksis og arbeidspraksis) per år	500	271	Arbeidsinkludering har registrert 271 kandidater i praksis pr. 30.04.2024. Dette tallet inkluderer 259 utplassinger der Arbeidsinkludering har hatt en aktiv rolle og 12 utplassinger som har blitt tildelt avdelingens portefølje etter avtalt oppstart. Av de 271 kandidatene som har vært i praksis i 2024, har 146 kandidater startet i inneværende år mens 125 kandidater startet på et tidligere tidspunkt og fortsatte praksisløpet i inneværende år.

12-Kultur

Om tjenesteområdet

Kultur er en nøkkel til et bærekraftig samfunn, og helt grunnleggende for å skape gode liv. Kunst, kultur og frivillighet gjør det mulig for enkeltmennesker å bidra til å utvikle samfunnet. Kulturopplevelser gir mulighet for refleksjon og læring, vi bidrar til å skape felles historier og samlingspunkter. Et aktivt kulturliv fremmer demokrati, helse, deltakelse og sterkere fellesskap, selve grunnlaget for en god by for alle.

Kommunen jobber for at Bergen skal ha et mangfoldig kulturtilbud av høy kvalitet som alle kan delta i. Tjenesteområdet omfatter kommunal tjenesteproduksjon og tilskudd til profesjonelle kunstfelt, kulturnæring, amatørkultur, museer og kulturhus.

Kommunen legger til rette for videreutvikling, samarbeid og nettverk innen kunst- og kulturfeltene lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Tilskudd, kunstnerstipend og kjøp av tjenester fra profesjonelle kunstnere til ulike kunstprogram, bidrar til å styrke kunstnerøkonomien i kommunen og regionen. Gjennom tilskuddsordningene er kommunen en støttespiller for å sikre kulturbyens posisjon og attraktivitet, i et tett samspill alle aktørene imellom.

Kulturetaten og Bergen offentlige bibliotek er kommunens utøvende tjenesteytere på kulturfeltet. Kulturetaten gir tilbud til innbyggerne gjennom både kulturskolen, bydelsvise kulturkontor og bydekkende tjenester, med et vidt program for mange målgrupper. Kulturetaten drifter 15 ungdomsklubber og 8 juniorklubber med ukentlig åpningsdag i alle bydeler. Kulturkontorene driver et aktivt samarbeid med det lokale og frivillige kulturlivet, fasiliterer organisasjoner lokalt i nærmiljøet hvor de kan skape kulturaktivitet. Kulturetaten drifter tre kommunale frivilligsentraler i Åsane, Laksevåg og Ytrebygda. Aktivitetskortet gir barn mellom 0-17 år tilgang til en rekke aktiviteter på fritiden.

Bergen offentlige bibliotek driver aktiv formidling, gir tilgang til informasjon og læringsaktiviteter, og har et bredt arrangements- og aktivitetsprogram og tilbyr også et bredt spekter av digitale kulturopplevelser. Bergen offentlige bibliotek omfatter hovedbiblioteket og åtte bydelsbibliotek. I tillegg driver biblioteket to fengselsbibliotek på oppdrag for staten.

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune gir tilskudd til et bredt spekter av kulturvirksomhet for å sikre byens befolkning mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve ulike kunstuttrykk. Hoveddelen av tilskudd behandles i første tertial. Det er et noe høyere antall søknader til tilskuddsordningene på kulturfeltet enn på tilsvarende tidspunkt i fjor. Det er gjennomgående høy kvalitet på søknadene, og fortsatt økende kostnader slår ut på aktørenes behov for økonomisk støtte. En rekke nye og nyskapende initiativer søker tilskudd, og mange nyutdannede kunstnere søker støtte for å kunne etablere seg i Bergen. En gjennomgang av rutinene for oppfølging av tilskuddsmottakere på egen linje er igangsatt. Den Kulturelle Skolesekken er ferdig programmert for skoleåret 2024/2025. Et økt fokus på synliggjøring av kommunens tilrettelegging og tilbud på kulturfeltet har medført en styrking av kommunikasjonsressursene på byrådsavdelingen.

Det har vært gjennomført en rekke møter mellom kommunen og kulturaktører så langt i 2024. Byråden inviterte blant annet til dialogmøter med representanter for flere ulike deler av både det profesjonelle kunst- og kulturfeltet og amatørkulturen, deriblant filmbransjen, spillnæringen, studentkulturen,

musikk-, scenekunst-, litteratur-, det tverrfaglige og det visuelle kunstfeltet, kritikk og tidsskriftfeltet, frivillig kulturvern og museumsfeltet.

I april åpnet byråden nye lovlige vegger for graffiti på Verftet, til stor begeistring fra miljøet. I over en tiårsperiode har graffitikunstnere i Bergen hatt tilgang til en lovlig graffiti vegg ved Sentralbadet, som har vært helt grunnleggende for at miljøet kan få utøve sin kunst og utvikle seg. Mens byggearbeidet på Sentralbadet er igang, har kommunen opprettet flere nye lovlige vegger mellom Kjødehallen og Verftet, i samarbeid med USF Verftet.

Bergen kommune er part i Landslovjubileet i Vestland. Landsloven ble skrevet i Bergen, og gjennom hele 2024 skal det feires at det er 750 år siden denne viktige loven for den tidlige statsdannelsen i Norge ble til. I januar ble oppstarten av jubileet høytidelig markert i Håkonshallen.

Bergen offentlige bibliotek har hatt nærmere 270 000 besøkende årets tre første måneder. Dette er en liten nedgang fra i fjor, mens utlån og antall arrangementer er på samme nivå som i fjor med nærmere 200 000 utlån og ca. 1 000 arrangementer. I mars gjennomførte biblioteket Klimafestivalen Junior, i samarbeid med Varmere Våtere Villere, med ca. 60 arrangementer i løpet av fire dager.

Arbeidet med oppgradering av hovedbiblioteket startet opp i januar, og vil pågå over 2-3 år. Hensikten med arbeidet er å sikre bygget og å utvide publikumsarealet noe, slik at biblioteket kan fortsette å levere gode tjenester til publikum.

Aktivitetskortet ble tilgjengelig digitalt som en nedlastbar app fra januar og har nå nesten 5300 unike brukere.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Barnas hus	5 736	-372	5 363	5 726	-363
Andre aktivitets- og velferdstilbud for barn og unge	23	-23	0	0	0
Ungdomshus og fritidsklubber.	34 615	-2 573	32 042	32 189	-147
Barne- og ungdomskulturtilskudd	26 104	-30	26 074	26 074	0
Sommerleirene	2 961	-101	2 860	2 860	0
Vitensenter	8 300	0	8 300	8 300	0
Bergen offentlige bibliotek	99 068	-12 028	87 040	87 040	0
Kulturhistoriske museer	49 894	-1	49 893	49 893	0
Kulturvern	11 448	-4	11 444	11 444	0
Kunstmusèer	71 706	0	71 706	71 706	0
Scenekunst	21 564	-5 000	16 564	15 835	729
Musikk	38 831	-402	38 429	38 429	0
Visuell kunst	18 548	-291	18 257	18 257	0
Film	9 096	0	9 096	9 096	0
Litteratur	6 791	0	6 791	6 791	0
Tverrestetisk	16 139	-1	16 138	16 138	0
Ymse kunstformidling	5 501	-26	5 475	5 475	0
Kulturbasert næring	949	0	949	949	0
Musikk og kulturskole	84 019	-20 282	63 736	63 774	-38
Tilskudd til andres kulturbygg	4 618	-1	4 617	4 617	0

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Flerkulturelt kulturtilbud / BIKS	3 711	-157	3 554	3 554	0
Seniorkultur	7 535	-184	7 351	7 351	0
Kulturtilbud utv. hemmede	4 268	-89	4 180	4 397	-217
Øvrig kulturaktivitet	75 993	-7 902	68 091	68 401	-311
Kommunale kulturbygg	87 803	-12 057	75 745	76 788	-1 043
Bygg bibliotek	19 237	-2 871	16 366	17 366	-1 000
Museumsbygg	14 395	-38 871	-24 476	-24 476	0
Sum	728 851	-103 269	625 583	627 972	-2 389

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	61 793	-42 769	19 024	18 724	300	0,5 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	3 302	-101	3 201	3 201	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	648 357	-55 399	592 958	596 376	-3 418	-0,5 %
90-Fellesposter - bykassen	15 400	-5 000	10 400	9 671	729	4,7 %
Sum	728 851	-103 269	625 583	627 972	-2 389	-0,3 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett melder et merforbruk på kr. 3,4 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedårsak til merforbruket er knyttet til behov for utskifting av utstyr og ikke realiserbart inntektskrav knyttet til utleie av øvingslokaler Skur 14.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2024
Omdisponering fra tilskuddsordninger for å finansiere ekstraordinære tilskudd	Kutt -400
EBE - reduserte energikostnader	Lønns- og prisvekst mv. -300
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv. -729
Aldea AS - ekstraordinært tilskudd kr. 0,2 mill.	Nye engangstiltak 200
Magasinet Barn i byen - ekstraordinært tilskudd kr. 0,2 mill.	Nye engangstiltak 200
Fjerning av inntektskrav Skur 14	Nye tiltak 1 100
Korrigerende tilskudd til frivilligsentraler	Tekniske justeringer 0
Manglende priskompensasjon på tilskudd til frivilligsentraler	Tekniske justeringer 213
Omdisponering av tilskudd til Stiftelsen Sesam (971500395)	Tekniske justeringer 0
Audiatur poesifestival	Utgående engangstiltak -232
Sum	52

Omdisponering fra tilskuddsordninger for å finansiere ekstraordinære tilskudd

Byrådet foreslår å redusere tilskuddsordningene Byomfattende ungdomsprosjekter og festivaler (-55.000,-), Kunstformidling for barn og unge (-145.000,-) og Kunst og næring - tilskudd (-200.000) for å finansiere engangstilskudd til Aldea AS (+200.000,-) og Magasinet Barn i byen (+200.000,-).

EBE - reduserte energikostnader

Prognosen for energiprisene for 2024 fra kommunens strømlleverandør Fjordkraft, gir en forventning om et mindreforbruk per 31.12. Midlene foreslås tilbakeført bykassen.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08

10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Aldea AS - ekstraordinært tilskudd kr. 0,2 mill.

Byrådet foreslår et ekstraordinært tilskudd i 2024 til Aldea AS. Tiltaket finansieres ved en reduksjon av tilskuddsordningen Kunst og næring - prosjekt

Magasinet Barn i byen - ekstraordinært tilskudd kr. 0,2 mill.

Byrådet foreslår et ekstraordinært tilskudd i 2024 til Magasinet Barn i byen på kr. 0,2 mill. knyttet til annonsering av kommunale arrangement rett mot barn og unge. Tiltaket finansieres av reduksjon på kr. 55.000 i tilskuddsordningen Byomfattende ungdomsprosjekter og festivaler og kr. 145.000 i tilskuddsordningen Kunstformidling for barn og unge.

Fjerning av inntektskrav Skur 14

Kulturetaten overtar i 2024 driften av Skur 14 på Holbergskaien. I budsjettet for 2024 ble det i denne sammenheng også overført et negativt budsjett (inntektskrav) på kr. 1,1 mill. uten tilhørende budsjett for kostnadene knyttet til drift av bygget. Dette er ikke realistisk. Det forventes at inntekter ved utleie av lokalene kan dekke kostnadene ved drift av Skur 14. Byrådet foreslår en bevilgning på kr. 1,1 mill. for sikre drift av Skur 14.

Korrigerings tilskudd til frivilligsentraler

Statstilskuddet til frivilligsentraler trekkes ut av tilskuddslisten (342).

Manglende priskompensasjon på tilskudd til frivilligsentraler

Kommunen mottar statstilskudd knyttet til frivilligsentralene som videreformidles til frivilligsentralene i Bergen. Ved en inkurie var budsjettbeløp til videreformidling ført opp på art 147010 overføring til andre i handlings- og økonomiplan 24-27. Denne posten ble ikke prisjustert i 2024 budsjettet.

Inntekt fra statstilskuddet var korrekt budsjettert på art 170010 statstilskudd. Denne posten ble tilført et inntektskrav på kr. 213.000. Budsjetttrammen til frivilligsentraler ble således redusert med tilsvarende beløp.

Omdisponering av tilskudd til Stiftelsen Sesam (971500395)

Tilskuddene til Stiftelsen Sesam (971500395) samlet inn under ett og samme tilskuddsnummer (313).

Audiatur poesifestival

Bystyret bevilget i budsjettet kr. 232.000 til Audiatur poesifestival. Tilskuddet er utbetalt, men i etterkant krevd tilbakebetalt siden festival ikke gjennomføres i henhold til søknad. Byrådet foreslår dermed at beløpet i 2024 trekkes inn.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Tilskudd til frivilligsentraler	169	169	0	Utbetaling av tilskudd.
WRAP - økte felleskostnader ved leieavtale	147	147	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Ressursenter for flyktninger	1 448	1 448	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	1 764	1 764	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Prisjustering av energi til byggedrift (Etat for bygg og eiendom)	-902	-1 202	300	Det er beregnet et mindreforbruk på tjenesteområdet utover hva som ble lagt til grunn i arbeidet med handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Nedjustert lønns- og prisjustering for alle ikke-søkbare tilskudd (2022)	-2 935	-2 935	0	Tilskuddsutbetalinger justert tilsvarende.
Skur 14 - inntektsbortfall ved kommunal overtagelse	1 100	1 100	0	Innarbeidet i budsjetttrammen.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-1 483	-1 483	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	800	800	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettert pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
				besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-700	-700	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	-4 120	-4 420	300	
Nye tiltak				
Omdisponeringer tjenesteområde 12 Kultur	500	500	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Innarbeiding av leiekontrakter og fremleiekontrakter for nytt Kulturkvartal på Verftet	-450	-450	0	Innarbeidet i budsjettammen.
Bergen Nasjonale Veteranskipshavn AS	500	500	0	Utbetalt som tilskudd på egen linje i bybudsjettet.
Aktivitetskortet	5 000	5 000	0	Utgiftene vil påløpe i 2024.
Styrking av Musikkfondet Buzz AS	400	400	0	Utbetalt som tilskudd på egen linje i bybudsjettet.
Kommunale lokaler i Fyllingsdalen mens venter på kulturhus	500	500	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett. Kostnader påløper ifbm leie av lokaler.
Institusjoner med delt tilskuddsansvar	7 633	7 633	0	Tilskuddsutbetalinger til aktuelle aktører på egen linje i bybudsjettet er justert tilsvarende.
Ungdomsklubber	1 000	1 000	0	Kostnader påløper ifbm ny ungdomsklubb Zinken Hopp. Resterende midler vil påløpe i 2024.
Levende by	150	150	0	Utbetalt som tilskudd på egen linje i bybudsjettet.
Ny-Krohnborg bibliotek	2 800	2 800	0	Driftsmidler til Ny - Krohnborg fellesbibliotek er innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	18 033	18 033	0	
Nye engangstiltak				
Tilskudd til aktivitet på Dikkedokken i interimperioden frem til oppgradering	1 000	1 000	0	Utbetalt som tilskudd på egen linje i bybudsjettet.
Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	9 410	9 410	0	Utbetaling av tilskudd.
Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874) - Engangstilskudd	1 500	1 500	0	Utbetalt som tilskudd på egen linje i bybudsjettet.
Etablering av Kulturkvartalet - engangstilskudd til husleie	8 540	8 540	0	Utbetales som tilskudd på egen linje i bybudsjettet.
Sum	20 450	20 450	0	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-341	-341	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-57	-57	0 Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering. Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt.
Sum	-398	-398	0
Kutt			
Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Brannhistorie	-709	-709	0 Tilskudd frafalt.
Omdisponeringer tjenesteområde 12 Kultur	-500	-500	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	-1 209	-1 209	0
Inntektsendringer			
Inntektskrav Kulturetaten - Skur 14	-1 100	0	-1 100 Inntektskrav knyttet til skur 14 som ikke forventes realisert.
Sum	-1 100	0	-1 100
Sum tiltak	33 421	34 221	-800

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	Robust litteratur og kritikk-felt	Antall elever som har mottatt tilbud i "Den kritiske skolesekken"	270	33	Antall elever som har mottatt tilbud gjennom Den kritiske skolesekken. Hvert tilbud består av to kritikermøter mellom elev og kritiker. OBS: Tellemåte endret fra å telle antall kunstmøter i 2024 til å telle antall elever i 2024, uten at forventet mål er justert.
		Antall søknader til prosjekter og stipend innen litteratur og kritikk	50	64	Antall søknader på tilskuddsordningene Profesjonelle kunst- og kulturtiltak - Litteratur og Profesjonelle kunst- og kulturtiltak - Kritikk og teoriutvikling, søknader om prosjekter innen litteratur og kritikk på ordningene Profesjonelle kunst- og kulturtiltak - Ymse kulturformål og Internasjonal kunst- og kulturutveksling, samt Rask respons. Antall søknader innen litteratur og kritikk om Arbeids-, kultur- eller etableringsstipend. Telles hvert tertial - med tall for søknader så langt i år.
Sikre bredden av kulturelle uttryksformer	Åpne prosjektmidler til det profesjonelle feltet	20 500 000	18 749 000	Totalsum bevilget til åpne tilskuddsordninger merket med prefikset "Profesjonelle kunst- og kulturtiltak", samt internasjonal kunst og kulturutveksling, kunstformidling barn og unge, arrangementsstøtte og stipendordningene. Sum hentes fra budsjettvedtak. Telles hvert tertial - i tilfelle ekstra i revidert budsjett.	
Styrke kunstneres og kulturarbeidernes kår	Antall arbeidsstipend	7	7		
	Antall lønnede årsverk hos frie profesjonelle kunst- og kulturaktører med tilskudd på egen linje	200	283	Dette tallet rapporteres på årlig, i T1.	
	Dekningsgrad for søknader til åpne	23,0 %	27,2 %	Tall hentes fra Insights og budsjettvedtak. Dekningsgraden viser	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
		tilskuddsposter fra profesjonelle aktører			gapet mellom omsøkt beløp og bevilget tilskuddsramme. Dekningsgraden finnes ved å regne ut hvor stor prosentandel tilskuddsrammen utgjør av totalt omsøkte beløp på prosjektordningene for det profesjonelle feltet (ordninger merket "profesjonelle kunst- og kulturtiltak"). Telles hvert tertial - med tall for søknader så langt i år.
En rettferdig og inkluderende by	Et kulturliv med likestilling og mangfold	Andel med minoritetsbakgrunn blant mottakere av kommunens stipender og tilskudd.	6,0 %	24,6 %	Verdi basert på ferdigbehandlede søknadsordninger og innstilte søknader på rapporteringstidspunktet. Hva telles: Alle stipender og prosjekttilskudd (svar på spørsmålet "Minoritetsbakgrunn prosent" i søknadsskjemaet). Svaret "Vil ikke oppgi" medregnes ikke i total %.
Norges grønneste storby	Kultur skal bidra til bærekraftig kulturutvikling				
	Kultur skal bidra til bærekraftig samfunnsutvikling	Antall kulturaktører på egen linje som er miljøsertifisert	11	34	Antall aktører på egen linje som har lagt inn søknad for 2025, og som oppgir at de er miljøsertifisert.
		Antall miljø-sertifiserte av 17 kommunale kulturbygg.	3		
		Antall søknader om støtte til klimatiltak fra kulturaktører	18	0	Tilskuddsordning er avvirket.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag

Beskrivelse status

VB2024 Merknad 5. Forandringshuset - Bystyret ber byrådet legge frem en sak om videre leieavtale med Forandringshuset innen mars 2024.

Kommunen har inngått løpende leieavtale med Forandringshuset, gjeldende fra 01.01.2024, med gjensidig oppsigelsestid på tre måneder. Det jobbes med styrking av kunnskapsgrunnlaget til saken, som sendes i løpet av 2024.

VB2024 Merknad 6. Bymuseet Bergen - Bystyret er opptatt av at det planlagte publikumsbygget i Gamle Bergen blir realisert. Gamle Bergen blir 75 år i 2024 og er en viktig kulturinstitusjon i Bergen. Bystyret forutsetter at fullfinansiering er på plass i løpet av i 2024 for realisering av prosjektet, midlene er utelukkende til realisering av publikumsbygg i Gamle Bergen. Bystyret er kjent med at det kan være ytterligere behov for midler til prosjektet, og vil vurdere dette nærmere mot behandling av revidert budsjett og den ordinære budsjettprosessen.

Kommunen har ikke mottatt henvendelse om ytterligere behov for midler til prosjektet siden vedtatt budsjett og avventer derfor eventuell ytterligere budsjettbehandling.

VB2024 Merknad 8. Bergen Nasjonale Veteranskipshavn - Bystyret ber byrådet påse at midlene øremerkes til en utredning om flytting av havnen til Dreggekaien.

BNV har mottatt øremerket tilskudd for utredning av flytting av veteranskipshavnen til Dreggekaien. Mottaker skal levere separat rapport på tiltaket.

VB2024 Merknad 9. Griegkvartalet - Griegkvartalet er i en prosjekteringsfase med midler fra forskjellige parter. Basert på situasjonen for finansiering vil en komme tilbake til kommunens bidrag i tertialrapporter i løpet av 2024 eller budsjettet for 2025.

Griegkvartalet har levert søknad for inneværende år. Denne er siden nedskalert noe grunnet mottatte midler fra private givere. Søknaden vurderes i videre budsjettprosesser.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Avsetning til strategisk eiendomskjøp		-	-	-	-	Løpende	-12 301	0	12 301
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	BY 264/18	337 900	641 961	641 961	0	1.kv. 2027	112 070	128 000	15 930
Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling Ekserserhuset - reguleringsplan ENØK-prosjekter Fredriksberg	IA	78 380	78 380	78 380	0	4.kv. 2024	10 109	7 000	-3 109
Festning - Sikring av vollane Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling Hovedbiblioteket , oppgradering tekniske anlegg KODE: KVVU for kommunens anlegg på Troidhaugen	IA	92 997	92 997	92 997	0	2.kv. 2026	18 586	4 000	-14 586
Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging Kulturinvesteringer	BY 312/23	93 500	93 500	93 500	0	1.kv. 2026	19 565	23 000	3 435
Kunstinnkjøp	IA	12 588	12 588	12 588	0	1.kv. 2026	12 588	3 000	-9 588
Kunstnerisk utsmykning Kvinner på sokkel	BY 45/21	95 800	191 764	196 614	-4 850	1.kv. 2025	41 375	69 850	28 475
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling Mindre bygginvesteringer - sekkepost	BY 22/343	-	-	-	-	Løpende	1 000	1 000	0
Oppgradering KODE 1 Rehabilitering av kaier ved Kystkultursentert i Sandviken	BY 22/343	-	-	-	-	Løpende	5 495	5 495	0
	BY 22/343	-	-	-	-	Løpende	7 623	7 623	0
	IA	137 756	137 756	137 756	0	2.kv. 2026	36 547	3 000	-33 547
	IA	3 508	3 508	3 508	0	4.kv. 2026	528	339	-189
	-	-	-	-	-	Løpende	19 997	21 398	1 401
	UFKN 15/22	38 000	31 000	31 000	7 000	2.kv. 2025	25 866	18 866	-7 000
	BY 1069/24	42 365	45 365	45 365	-3 000	4.kv. 2025	15 700	18 700	3 000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjet	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Rehabilitering av kaier ved kystkultursentert i Sandviken – Steinmolo		IA	5 000	5 002	-2	4.kv. 2024	4 998	5 000	2
Sentralbadet	BY	730 600	827 202	827 202	0	3.kv. 2026	184 715	176 000	-8 715
scenekunsthussentralbadet, påbygg	20/21		2						
kontorseksjon	BY	156 300	172	0	172	3.kv. 2026	0	0	0
Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun	20/21								
Sum øvrige prosjekter		IA	40 000	40 000	0	4.kv. 2025	9 165	0	-9 165
Sum							515 643	494 345	-21 298

Statustekst investeringer

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Disponeringen av midlene skjer på ulike tjenesteområder, herunder skole, kultur og næring, og må derfor sees under ett.

Ved en feil ble ikke kostnadene knyttet til kjøp av tomtegrunn ved tidligere Nordvik skole og kjøp av seksjon 3 og 4 på Siljustøl, korrekt innarbeidet i budsjettet for 2023. Dette foreslås rettet opp i forbindelse med denne rapporteringen gjennom en justering av budsjettet på skole med 1,4 mill. kroner, og en justering av budsjettet på kultur med 12,3 mill. kroner. Disse justeringene foreslås inndekket i den eksisterende budsjettavsetningen på tjenesteområde næring og får dermed ingen netto kostnadseffekt i inneværende år.

Som en del av årsavslutningen for 2023 ble budsjettposten i tillegg belastet med kr. 10 mill. kroner i forbindelse med den regnskapstekniske overdragelsen av en tomt som inngikk i likvidasjonsutbyttet ved avviklingen av eiendomsselskapet Knutepunkt Sandsli AS (tidl. eid av Bergen tomteselskap). Det er derfor behov for å styrke budsjettet for å dekke inn dette beløpet, slik at det også er inndekning for den tidligere inngåtte betingede kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei 15 AS, om kjøp av tilleggsareal ved Kristianborg barnehage.

Gjennomføringen av kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei AS er betinget av en endelig vedtatt reguleringsplan for området, og det forventes nå ikke at kjøpet vil bli fullført i inneværende år. Kostnadene for kjøpet av areal i Conrads Mohrs vei vil videre være noe høyere enn disponibel budsjetttramme etter de ovennevnte justeringene. Byrådet anbefaler derfor at budsjettpostens samlede styrking også ivaretar dette, samtidig som deler av årets midler flyttes til 2025.

Byarkiv - ombygging

Opprinnelig gjennomføringsvedtak i sak 88/22 legger til grunn at huseier gjennomfører ombygging. I sak 176/23 vedtok bystyret å benytte kjøpsopsjon for areal i Hansaparken. Dette endrer forutsetningene om ombygging utført av huseier, og konsekvens av dette framgår av HØP 2024-2027 med bla økt ramme for ombygging. Det vil bli utarbeidet nytt gjennomføringsvedtak. Prosjektet har ferdigstilt plangrunnlag for

ombygging. Ny teknisk infrastruktur, plan for møblering overtas av prosjektledelse i EFU i nytt gjennomføringsvedtak. Plan for midlertidig drift/ flytting er justert og videreføres i 2024. Flytting av arkiver ut av areal som skal fraflyttes pågår. Aktiviteter med kultur og kompetanseutvikling, arbeidsprosesser og systemarkitektur/teknologi pågår og videreføres i 2024. Midler og aktiviteter i BUD895 Digital fornyelse og tjenesteutvikling forvaltes i prosjektet. Deler av midlene som er knyttet til indre ombygning av lokalene vil først påløpe til neste år. Dermed foreslås det at 35,0 mill. overføres til 2025.

Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A

Det er påvist store setninger i grunnen under det fredede bygget i Finnegården som huser Det Hanseatiske Museum. Setninger i grunnen har blant annet ført til at bygningen ligger lavere i forhold til havvannet enn da Finnegården ble bygget, og ved høy flo kommer det vann inn på gulv i 1. etasje. Konstruksjonen er svekket på grunn av setningene i grunnen og endringer som er utført på bygget tidligere. Det er gjennomført refundamentering med nytt bolverk, samt heving av bygningen ved å jekke opp gulvet i 1. etasje tilpasset dagens gatenivå. Bygget ble satt ned på nye fundamenter våren 2023, og prosjektet har startet på sin gjenoppbyggingsfase. Tekniske entreprenører er anskaffet, og montasje av tekniske installasjoner er påbegynt. Prosjektet er meget komplisert grunnet byggets tilstand og alder, og tiltakene må gjennomføres med stor presisjon og forsiktighet. Arbeidsomfanget i prosjektet har vist seg å være betydelig mer omfattende enn opprinnelig planlagt. Siden bygget er på Unescos verdensarvliste stilles det ekstra strenge krav til utførelse og sikring. Bygget skal bestå så originalt som mulig. Samtlige antikvariske instanser er derfor inne og gir føringer til prosjektet ved behov. Prosjektet har som følge av dette endret karakter underveis, både med hensyn til metode og til kostnad. Alt arbeid må utføres så autentisk som mulig, med de samme redskaper og materialer som originalt. Eksempelvis blir ingen elektrisk sag eller boremaskin anvendt for de antikvariske arbeidene. Prosjektet kan ikke gjøres stykkevis og delt, det må fullføres under ett. Bergen kommune har en særskilt forpliktelse til å ivareta fredete historiske bygg, og Hanseatisk museum er i en særstilling innenfor disse. Det er jevnlig befaringer med Fylkeskonservator for å sikre at alle utførelser godkjennes. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med oppdatert årsprognose.

Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling

Det Hanseatiske Museum står på UNESCOs verdensarvliste sammen med resten av Bryggen, og den hanseatiske historien er en viktig del av grunnen til at Bryggen fikk verdensarvstatus i 1979. Ved å oppgradere innholdet i museet og formidlingen av den historien bygningen representerer, hegner vi om en sentral del av Bergens historie. Museet ønsker å være en internasjonal formidler av Bergens handelshistorie og hanseatisk handelskultur.

Ekserserhuset - reguleringsplan

Budsjettposten vedrører regulering av tomter avsatt til gjenreising av Ekserserhuset.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)

- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

Fredriksberg Festning - Sikring av vollane

Prosjektet omfatter en rehabilitering og utbedring av murene ved Fredriksberg festning. Prosjektet har pågått over flere år og ble fullført i 2023. Gjenstående midler som følge av lavere byggelånsrenter enn forutsatt foreslås inndratt.

Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling

Det er satt i gang planarbeid for et kulturhus sentralt i Fyllingsdalen bydel. Den valgte tomten (sak 79/18) er tilstøtende Oasen kjøpesenter. Et bygg på tomten skal fylle en sentral rolle i urbaniseringen av de sentrale delene av Fyllingsdalen, i tillegg til sin funksjon som kulturhus. Sammen med planlagte tilliggende byrom, gågate og torg vil kulturhuset bidra til at området utvikler seg fra kjøpesenter til lokalsenter. Arealbehov for det nye kulturhuset er beregnet til ca 4400 m², og vil romme bibliotek, saler for forestillinger, diverse øvingslokaler og arealer for kulturskole. Løsningsvalg er behandlet i Bystyret (sak 131/22), det ble da vedtatt å utvikle et kontorpåbygg i samme byggetrinn som kulturhuset. Det er gjennomført en markedsvurdering av kontorpåbygg som konkluderer med at dette ikke vil være lønnsomt å gjennomføre, og midler er derfor ikke inkludert i budsjettposten. Områdeplanen for Fyllingsdalen sentrale deler der kulturhustomten inngår i planen, er vedtatt i Bergen bystyre. Detaljregulering for kulturhustomten er igangsatt og det legges opp til byggestart i 2026. Budsjettposten skal dekke videre utvikling av prosjektet og detaljreguleringsplanen. Gjennomføringsfase inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan.

Haugland bofelleskap

Det er planlagt et nytt bofelleskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten, og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofelleskap med personalbaser. På eiendommen ligger det også en gymsal som var del av skolebebyggelsen, denne skal bevares både for beboere i bofelleskapet og for nærmiljøet. Ombygging av gymsalen er skilt ut i en egen budsjettpost. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, noe som medfører at forventet ferdigstillelse forskyves. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024.

Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg

Dette prosjektet er siste trinn i oppgraderingen av Hovedbiblioteket for å øke samtidig publikumskapasitet fra 750 til 1000 personer. Prosjektet skal gjennomføre oppgradering av overordnet teknisk infrastruktur for hovedbygg og magasin, hvor hoveddelen av bygningsmassen er fredet. Nye tekniske rom etableres på loft med innbygging av føringer til alle etasjer. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med oppdatert årsprognose.

KODE: KVV for kommunens anlegg på Troidhaugen

Kommunens anlegg på Troidhaugen er en viktig del av Bergens og Norges kulturarv. Villaen har behov for oppgradering og Troidsalen ønskes videreutviklet som konsertarena. Det skal utføres en konseptvalgutredning, som nylig har startet opp. Utredningsarbeidet skal være grunnlag for å best mulig ivareta funksjonene komponisthjem, konsertsted og museum. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging

I Handlings- og økonomiplan 2018-21 ble det vedtatt å foreta rehabilitering og tilpasning av tidligere Danckert Krohn seniorsenter, og det er planlagt å etablere kontorer for Bergenhus og Årstad kulturkontorer i hovedbygget fra 1789. Det er stort vedlikeholdsetterle, og grunnet byggets alder og vernestatus må det tas antikvariske hensyn. I prosjektomfanget inngår også oppgradering av uteområdet da det er vurdert som hensiktsmessig at dette gjennomføres samtidig som bygget rehabiliteres. Det har vært noe mer aktivitet i prosjektet enn tidligere planlagt. Oppdatert årsprognose viser at det er behov for mer midler i inneværende år. Det foreslås derfor en flytting av midler til inneværende år i tråd med årsprognose. Økning i totalprognose er som følge av tilleggsarbeider på kafébygget som ikke var inkludert i opprinnelig prosjektomfang.

Kunstinnkjøp

Kode Kunstmuseer og komponisthjem kjøper årlig inn kunst for Bergen kommune.

Kunstnerisk utsmykning

Årlig bevilgning til diverse kunst i offentlige rom i Bergen kommune. Beløpet består av årlig bevilgning på kr. 1,0 mill. pluss oppbudsjettering av midler fra tidligere år som skal benyttes til vedtatte kunstprosjekt. Ubrukte midler overføres påfølgende år. Av pågående prosjekter nevnes Skulpturløype Store Lungegårdsvann, hovedskulptur bystrand i Møllendal og miniskogprosjekt på Kronstad (VOLT).

Kvinner på sokkel

Bystyret gjorde i sak 83-19 vedtak om en tiårig satsing på å få reist skulpturer/statuer og byster av kvinner i de offentlige rom i Bergen. Monument til Ambrosia Tønnesen forventes ferdig i løpet av høsten 2024. Neste prosjekt gjelder forfatter Torborg Nedreaas, og det forventes ferdig i løpet av 2026.

Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede

Landåsveien 33 ble tidligere benyttet av Landås skole, men har vært fraflyttet siden det nye skolebygget ble tatt i bruk. Bygget er totalrehabilitert og ombygget til bofellesskap for utviklingshemmede med totalt 9 leiligheter. Bygget ble tatt i bruk juni 2023 og de siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering

Lysverkbygget, med sine to adresser i Lars Hilles gate 10 / Rasmus Meyers Allé 9, skal rehabiliteres både innvendig og utvendig. Prosjektet har endret retning og omfang flere ganger siden oppstart i 2019, og har nå fått avklart omfang basert på en nøyte kartlegging av vedlikeholdsbehov for bygget. Busjettposten skal løse umiddelbare og kritiske vedlikeholdsbehov både innvendig og utvendig, slik at bygget kan holde forsvarlig drift uten behov for større rehabilitering de neste 10 årene. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Nygårdsparken nedre del

I Bergen sentrum er det gjennomført et større rehabiliteringsprosjekt i Nygårdsparken i flere faser, og gjennom flere enkeltprosjekter. Det pågår blant annet rehabiliteringsarbeider i nedre del av Nygårdsparken. Videre er det satt av midler til oppgradering av toalettfasilitetene, samt noe bygningsmessig arbeid, knyttet til Gartnerboligen i parken. Parkarbeidene er i all hovedsak ferdigstilt. I 2024 skal det etableres en bronsefontene og nye bergenslykter. Prosjektet forventes fullført i år, og det skal fattes sluttvedtak.

Olsvik barnehage - BMX-bane

Det er avsatt kr. 31,44 mill. til nærmiljø og sykkelanlegg i Olsvik, hvorav deler av disse finansieres av henholdsvis spillemidler på kr. 4,5 mill. og momskompensasjon på kr. 1,1 mill. Prosjektet har utspring i rekkefølgekrav stilt til barnehagen som skal bygges i området. Det er planlagt oppstart av anleggsarbeider i mai og prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av høsten 2024.

Oppgradering KODE 1

Det pågår et arbeid med utbedring av KODE 1 - Permanenten. Utstillingssaler i både 2. og 3. etasje har manglende styring av klima (fukt og temperatur). Der er videre klare mangler knyttet til brannvern og sikringstiltak.

Underveis i prosjektet er det blitt avdekket store lekkasjer i taket. Det må gjøres videre utredninger knyttet til dette. Byrådet anbefaler at kr. 2 mill. av årets bevilgning reserveres til formålet. Det må videre gjøres arbeider med taket i påvente av avklaring og gjennomføring av langsiktig løsning.

Det var videre planlagt for utskifting av et ventilasjonsanlegg i bygget. Mulig tilkomst i den forbindelse er via tak, og videre arbeid stilles derfor i bero.

Anskaffelse av nytt sentralt driftskontroll-anlegg (SD-anlegg) kan gjennomføres uavhengig av takarbeider, og det jobbes pt. med utarbeidelse av konkurransegrunnlag.

Samlet behov for midler i 2024 er lavere enn hva som er lagt til grunn i budsjettet for 2024. Byrådet anbefaler derfor at kr. 7 mill. trekkes inn, og at en kommer tilbake til finansiering av tak og ventilasjonsanlegg når anbefalt løsning er klar.

Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken

Flere kaier, konstruert delvis i tre, delvis i stein, ved Kystkultursenteret i Sandviken er på grunn av elde og skader ifm. ekstremvær i en tilstand der de i dag kan representere en fare både for besøkende og for anlegget som sådan. Rehabiliteringen av Kai A ble fullført i 2022.

Det er videre gjennomført prosjektering av Kai B/C, og som en del av budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP har bystyret vedtatt å bevilge kr. 15 mill. til prosjektet i 2024. Det ble fattet gjennomføringsvedtak i april 2024. Det er gjennomført en gjennomgang av prosjektet med aktuell leverandør med tilhørende oppdatering av kostnadsestimater. Basert på dette er det avdekket av det er behov for ytterligere midler for å gjennomføre prosjektet. Byrådet anbefaler at prosjektet styrkes med kr. 3 mill. slik at prosjektet er fullfinansiert.

Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken – Steinmolo

Opprinnelig bestilling på prosjektering av ny steinmolo i vest for havnen ved Kystkultursenteret og Fiskerimuseet i Sandviken til Etat for utbygging omdirigeres etter interne avklaringer til Etat for bygg og eiendom. Grunnet pågående arbeid med områderegulering, usikkerhet knyttet til valg av løsning og uavklart finansiering av prosjektet avventes innsending av ny bestilling.

Sentralbadet scenekunsthuss

Sentralbadet er vedtatt bygget om til scenekunsthuss, primært for institusjonene Carte Blanche og BIT Teatergarasjen. Det skal også tilrettelegges for at andre kunst- og kulturaktører kan benytte lokalene. Det er gjennomført et skisseprosjekt som ble lagt til grunn for forprosjekt. Forprosjektet er ferdigstilt. Entreprenør startet med lettere innvendig riving høsten 2022, og konstruktive rivearbeider startet høsten 2023. Prosjektet har fått igangsettingstillatelse for grunnarbeider, vann og avløp, fundamenter samt råbygg. Det har vært gjennomført møter med Byarkitekt og Byantikvar med hensyn til utforming av fasader samt øvrige arkitektoniske uttrykk. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan.

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

I gjennomføringsvedtak for Sentralbadet scenekunsthuss ble det vedtatt et kontorpåbygg i fire etasjer på den delen av bygningen som vender mot Teatergaten. Kontorpåbygget oppføres som en egen seksjon i henhold til Eierseksjonsloven, og selges som et råbygg. Seksjoneringen av kontorpåbygget ble godkjent av Plan- og bygningsetaten i april 2024 og byrådet har parallelt med seksjoneringsprosessen jobbet med å tilrettelegge en transaksjonsstruktur for salg av kontorpåbygget i det åpne markedet. Det vises i den forbindelse til omtale av under "Andre forhold" og de forslag byrådet fremmer i denne sak.

En tilslutning fra bystyret til byrådets forslag vil innebære at ferdigstillingen av kontorpåbygget ikke vil skje på kommunens hånd, men i regi av det nylig opprettede Sentralbadet kontorpåbygg AS. Kommunens investeringsbudsjett vil dermed ikke bli belastet med byggekostnader for kontorpåbygget, og vil derfor bli justert tilsvarende.

Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun

Det er gjennomført en konseptvalgsutredning for Fysakbygg og nytt Elvetun ungdomshus i Loddefjord. Byrådet har foreløpig ikke fattet noen beslutning om konseptvalg, da vurderingen av dette prosjektet vil inngå som en del av budsjettprosessen ved rullering av Handlings- og økonomiplan.

Slettebakken skole - prosjektutvikling

Slettebakken skole er tilstandsvurdert i forbindelse med Handlingsplan 5 for skoler, og konklusjonen er at bygningene har stort innvendig vedlikeholdsetterslep. Det er behov for omfattende ombygging og oppgradering for å tilpasse bygningsmassen til moderne skoledrift og tilfredsstillende krav til arbeidsmiljø. Det pågår en konseptvalgsutredning som ventes ferdigstilt 2. kvartal 2024. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med budsjettert årsforbruk. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

13-Idrett

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter aktivitetsutvikling på idrettsfeltet, anleggsutbygging, samt drift og bruk av idrettsanlegg. Gjennom gratis bruk av idrettsanlegg, arrangementsutvikling, relevante tilskuddsordninger og omfattende samarbeidstiltak legges det til rette for frivillige og profesjonelle aktører i Bergen.

Utvikling og utfordringer

Intern kursing for å få flere fagarbeidere

Fagarbeiderne i Etat for idrett er utdannet som «driftsoperatører idrettsanlegg». Kunnskapsdepartementet har bestemt at fagbrevet som «driftsoperatør idrettsanlegg» skal utvikles innen 2025. For at flest mulig av de ansatte i Etat for idrett skal få mulighet til å ta fagutdanning som driftsoperatør, har Bergen kommune opprettet et eget undervisningsopplegg, der ansatte i kommunen gis praktisk og teoretisk undervisning på de kommunale idrettsanleggene. 18 ansatte har deltatt på undervisningsopplegget. Rundt 10 personer har plan om gjennomføring av fagprøve i løpet av de neste to årene. 1 tertial 2024 ligger andelen fagarbeidere i driftsavdelingen på 43%, og det er fire personer som har bestått fagprøver i 1 tertial 2024.

Drift skiløyper Gullbotn

Driften av skiløypene på Gullbotn ble overtatt av Etat for idrett denne vinteren. I tillegg til ordinær løypekjøring, brukte vi første del av året til å lære opp flere ansatte knyttet til bruk av nyinnkjøpt maskinelt utstyr.

Pop-up isbaner

I vinter har Etat for idrett laget skøyteis (såkalte pop-up baner) på fem forskjellige steder når temperaturen har tillatt det. Disse fem stedene ble besluttet tatt i bruk til dette formål på vinterstid for to år siden, og vi har gradvis kjøpt inn tilstrekkelig utstyr til utførelse.

Skidager 4. trinn

Skidagene ble arrangert uke 10 og 11. Totalt fikk 836 elever skiopplæring på Kvamskogen.

Vinteraktivitetsdager på Kvamskogen

Tilrettelagte vinteraktiviteter for utviklingshemmede i uke 10 og 11. Totalt var det 841 påmeldte, fordelt på 400 deltakere og 441 følgepersoner, som deltok på arrangementet som gikk over åtte dager.

BUA utlånsordning

BUA Melkeklassen, BUA Åstveit, BUA Vestkanten og BUA Slåtthaug hadde i perioden lånt ut 16000 enheter utstyr. Det var 2728 unike brukere med lån i denne perioden og de var fordelt på 3351 unike lån. Bua Slåtthaug ble åpnet februar 2024.

Aktiviteter i Vinterferien

To dager med skibuss til Furedalen: 100 deltakere. Ski- og snowboardkurs i Furedalen: 56 deltakere.

FYSAK besøkstall.

Fysakhusene har hatt en fin vekst i 2024. Antall besøkstimer jan-mars:

Fysak Melkelassen	33 537
Fysak Slettebakken	41 920
Fysak Åsane	31 276
Sum total	106 733

Aktiviteter på Fysakhusene

I løpet av vinterferien ble det arrangert 13 kurs innen bmx, skating, tricking, scoot og dans. Det ar 100 påmeldte på de ulike kursene.

Åpen hall

I perioden januar til mars har vi hatt Åpen hall i 16 idrettshaller. På disse 12 søndagene har vi registrert 40 000 aktivitetstimer.

Anleggsutvikling i regi av Etat for idrett

Nymark 5

Tilbudskonkurransen er ute, med frist 08.05 mens bygge- og dispensasjonssøknad er forventet ferdigbehandlet hos PBE ila. mai.

Olsvik sykkel- og nærmiljøanlegg

Konkurransen er gjennomført og kontrakt er skrevet med entreprenør. Planlagt oppstart på byggeplass 06.05.

Dumpen nærmiljøanlegg

Prosjekteringen er mer eller mindre ferdigstilt og klar for utlysning, men prosjektet er forsinket som følge av flere runder med mangelbrev fra Bergen Vann.

Broer Gullbotn

Rammetillatelse er gitt, men vilkår i denne, gjør at det er behov for å gå i dialog med byantikvar og gjøre noe omprosjektering før utlysning.

Rekkefølgekrav Varegghallen

Prosjektet er forsinket, som følge av mislykket rammesøknad. Revidering av hhv. søknad og prosjektering pågår.

Rehabilitering av Sandsli kunstgress

Nær ferdigstilt. Overtagelse er planlagt 06.05

Rehabilitering av Kalandseid kunstgress

Startet opp 30.04. Forventet ferdigstilt ved månedsskiftet mai/juni.

Rehabilitering av lyanlegg

Varden stripebane er ferdigstilt

Parallelt med de ovennevnte prosjektene, har det også pågått arbeid med tilstandsvurderinger av lysanlegg som planlegges rehabilitert.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Idrettsanlegg	83 116	-32 069	51 047	50 747	300
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	48 754	0	48 754	48 754	0
Tilskudd til fysisk akt. og idrett for barn og ung	14 255	0	14 255	14 255	0
Idrettsarrangement og konf.	58	0	58	58	0
Idrettsaktivitet og tilskudd for særskilte grupper	1 720	0	1 720	1 720	0
Kommunale idrettsbygg- og anlegg	343 056	-34 774	308 282	305 082	3 200
Sum	490 960	-66 844	424 116	420 616	3 500

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	176 080	-19 324	156 756	153 256	3 500	2,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	-59	0	-59	-59	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	365	0	365	365	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	308 213	-47 520	260 693	260 693	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	6 361	0	6 361	6 361	0	0,0 %
Sum	490 960	-66 844	424 116	420 616	3 500	0,7 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett, tjenesteområde 13 Idrett, består av sentrale poster idrett, som omfatter ADO arena og Nordnes sjøbad, samt Etat for idrett som står for den daglige driften av kommunale idrettsanlegg.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett forventer å gå i balanse på tjenesteområde 13 Idrett.

Byrådsavdeling for finans melder at prognosen per 31.12 viser et forventet mindreforbruk på kr. 3,5 mill. Det er lagt til grunn prisprognose for kraftpriser for prisområde NO5 (Bergen) fra Fjordkraft per 8.04.24, fjernvarmepriser som følger utviklingen i kraftmarkedet og gasspriser som følge av krigen i Ukraina. Prognosen per 8.04.24 viser at prisene er lavere enn hva som er lagt til grunn i budsjettet for 2024. Prognosen hensyntar ellers at det vil komme en økning i nettleie og fjernvarme fra henholdsvis 1. april og 1. mai på ca. 8 %.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Omdisponering fra tilskuddsordninger og driftsbudsjett idrett for å finansiere ekstraordinære tilskudd	Kutt	-900
EBE - reduserte energikostnader	Lønns- og prisvekst mv.	-3 500
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-847
Eikås motorsportsenter - forlengelse av avtale	Nye engangstiltak	300
Tilskudd Bjarg Arena	Nye engangstiltak	9 000
Trond Mohn Games AS - ekstraordinært tilskudd kr. 0,5 mill.	Nye engangstiltak	500
Åsane rideklubb - ekstraordinært tilskudd kr. 0,4 mill.	Nye engangstiltak	400
Sum		4 953

Omdisponering fra tilskuddsordninger og driftsbudsjett idrett for å finansiere ekstraordinære tilskudd

Byrådet foreslår å redusere tilskuddsordningene tilskuddsordningene Arrangementsstøtte - Idrett (-250.000,-), Nye idrettstiltak og egenorganisert fysisk aktivitet (-250.000,-) og driftsramme tjenesteområde 12 idrett (-400.000,-) for å finansiere engangstilskudd til Trond Mohn games AS (+500.000) og Åsane rideklubb (+400.000,-).

EBE - reduserte energikostnader

Prognosen for energiprisene for 2024 fra kommunens strømlleverandør Fjordkraft, gir en forventning om et mindreforbruk per 31.12. Midlene foreslås tilbakeført bykassen.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57

04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-	0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	-	1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	-	0,38
05B	Behandling og rehabilitering	-	0,72
07	Brannvesen	-	0,05
08	Samferdsel	-	2,78
09	Boligtiltak	-	0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-	0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	-	1,02
12	Kultur	-	0,73
13	Idrett	-	0,85
14	Næring	-	0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	-	1,06
18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Eikås motorsportsenter - forlengelse av avtale

Bergen kommune leier arealer på Eikås til motorsport. Kommunen har avtaler med flere grunneiere t.o.m. 31.12.24. Med to grunneiere løper leieavtalen t.o.m. 30.08.24. På kort sikt er det behov for å forlenge disse to avtalene til 31.12.24, slik at en evt. forhandling om kjøp eller leie f.o.m. 01.01.25 kan gjennomføres med alle grunneiere parallelt.

Byrådet forslår en engangsbevilgning på kr. 0,3 mill. knyttet til forventet merkostnad inneværende år.

Tilskudd Bjarg Arena

Byrådet foreslår et engangstilskudd til Bjarg IL for å bidra til realiseringen av Bjarg Arena.

Trond Mohn Games AS - ekstraordinært tilskudd kr. 0,5 mill.

Byrådet foreslår et engangstilskudd på kr. 0,5 mill. til Trond Mohn Games AS. Tiltaket finansieres ved reduksjon av tilskuddsordningene Arrangementsstøtte - Idrett og Nye idrettstiltak og egenorganisert fysisk aktivitet.

Åsane rideklubb - ekstraordinært tilskudd kr. 0,4 mill.

Byrådet foreslår et ekstraordinært tilskudd i 2024 på kr. 0,4 mill. til Åsane rideklubb. Tiltaket finansierer ved en tilsvarende reduksjon av budsjetttrammene innenfor tjenesteområde 13 idrett.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	4 000	4 000	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettert pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	200	200	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-1 728	-1 728	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Prisjustering av energi til byggdriфт (Etat for bygg og eiendom)	-7 255	-10 755	3 500	Det er beregnet et mindreforbruk på tjenesteområdet utover hva som ble lagt til grunn i arbeidet med handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	-4 783	-8 283	3 500	
Nye tiltak				
Nye driftskonsekvenser av investeringer idrett	1 311	1 311	0	Kostnader vil påløpe i 2024.
Festeavtale grunn Alvøen idrettshall	300	300	0	Utbetales i henhold til avtale.
Istid Bergenshallen påske-juni	320	320	0	Kostnadene er innarbeidet i vedtatt budsjett og vil påløpe i 2024.
Driftsstøtte klubbeide anlegg	2 000	2 000	0	Utbetaling av tilskudd.
Manglede prisjustering av oppdragsavtale med Ado Arena Drift AS	1 280	1 280	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Overtagelse av driftsansvar på idrettsanlegg	740	740	0	Kostnadene er innarbeidet i vedtatt budsjett og vil påløpe i 2024.
Sum	5 951	5 951	0	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Nye engangstiltak			
Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena	2 600	2 600	0 Tilskudd utbetalt.
Søknad U23-EM 2025	4 500	4 500	0 Utbetaling av tilskudd.
Engangstilskudd Sædalen IL	5 000	5 000	0 Utbetaling av tilskudd.
Driftsstøtte klubbeide anlegg	7 000	7 000	0 Utbetaling av tilskudd.
Sum	19 100	19 100	0
Effektivisering			
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-283	-283	0 Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettert pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Oppgavegjennomgang i kommunen	-950	-950	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-1 234	-1 234	0
Kutt			
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	0	0	0 Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettert pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	0	0	0
Sum tiltak	19 034	15 534	3 500

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse	
En rettferdig og inkluderende by	Brukerne opplever faglig spisskompetanse for drift av idrettsanlegg som ivaretar kvalitet, service og bærekraft	Andel fagarbeidere	55,0 %	43,0 %	I 2022 ble det igangsatt en intern fagopplæring og teoretisk eksamen er gjennomført. Rundt 10 personer har plan om gjennomføring av fagprøve i løpet av de neste to årene. Andelen av fagarbeidere har vært relativt stabilt i 2023. 1 tertial 2024 ligger andelen fagarbeidere i driftsavdelingen på 43%, det er fire personer som har bestått fagprøver i 1 tertial 2024.	
		Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø	Sykefravær blant ansatte	8,3 %	7,8 %	Per 1. kvartal 2024
			Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse	3,9 %	3,5 %	Tallene er basert på gjennomført 10-faktor medarbeiderundersøkelse høst 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
	Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet	4,2 %	4,1 %	Tallene er basert på gjennomført 10-faktor medarbeiderundersøkelse høst 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.		
Bergen kommune er godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv		Antall kunstgressbaner med granulattiltak i henhold til forskrift	15	16	Bergen kommune har 16 kunstgressbaner som oppfyller kravet om granulattiltak. I 2024 planlegges det 1 ny bane med granulattiltak og 3 nye ifyllsfrie baner.	
		Antall kunstgressbaner uten plastholdig løst fyllmateriale	10	9	All utskiftning av kunstgressbaner i blir foretatt uten plastholdig løst ifyll. I 2024 skal Kalandseid (11er og 7er) bane, og Sandsli (11er og 5er bane) skiftes ut. Arbeidet pågår og ferdigstilles etter planen i mai 2024, og blir uten plastholdig løst ifyll. På Slettebakken (11er bane) er det nylig ferdigstilt ifyllsfri kunstgressbane.	
		Antall medlemmer i organisert idrett	100 000		Tallene pr 31.12.2023 kommer i mai/juni. Oppdateres når de foreligger	
		Besøktimer på Åpen hall	35 000	40 000	I perioden januar til mars 2024 har vi hatt Åpen hall i 16 idrettshaller. På disse 12. søndagene har vi registrert 40 000 aktivitetstimer.	

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
		Barn og unge som har deltatt på aktivitetstilbud i regi av Bergen kommune, eller i samarbeidsprosjekt mellom Bergen kommune og idrettslagene/frivilligheten	Rapporteres i tekstlig analyse		Skidager 4. trinn - Totalt fikk 836 elever skiopplæring på KvamskogenVinteraktivitetsdager på Kvamskogen - Tilrettelagte vinteraktiviteter for utviklingshemmede. Totalt var det 841 påmeldte fordelt på 400 deltakere og 441 følgepersoner deltok.BUA utlånsordning har i perioden lånt ut 16000 enheter utstyr. Det var 2728 unike brukere fordelt på 3351 unike lån.Aktiviteter i Vinterferien - To dager med skibuss til Furedalen: 100 deltakere. Ski- og snowboardkurs i Furedalen: 56 deltakere FYSAK besøkstall - 106 733 besøkstimer totalt Aktiviteter på Fysakhusene - I løpet av vinterferien ble det arrangert 13 kurs innen bmx, skating, tricking, scoot og dans. Det ar 100 påmeldte på de ulike kurs
		Antall ferdigstilte idrettsanlegg	3,0		Oppgradering av Nesttun idrettspark ble ferdigstilt i januar 2023. Det er ferdigstilt to anlegg i perioden (andre tertial). Rehabilitering Tellevik kunstgressbane og rehabilitering Paradis kunstgressbane. Totalt forventes det ferdigstilt 6 prosjekter ved utendørsanlegg. Fire kunstgressbaner, ett nærmiljøanlegg og et på Nesttun Idrettspark

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvarartal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
AdO Arena, solenergianlegg	BY 56/23	20 100	20 100	20 100	0	3.kv. 2025	15 663	8 000	-7 663
Alvøen idrettshall	BY 247/23	254 700	254 201	254 201	0	4.kv. 2025	119 954	119 954	0
Arna Bydelspark - Seimsmyrane	UFKN 17/20	IA 14 530	14 530	14 530	0	1.kv. 2024	0	0	0
Bjørnarhallen - prosjektutvikling		IA 34 590	34 590	34 590	0	4.kv. 2025	5 736	5 736	0
ENØK-prosjekter		-	-	-	-	Løpende	3 963	4 963	1 000
ENØK-tiltak		IA 660	660	660	0	4.kv. 2024	0	0	0
kommunale bygg og boliger									
Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg – prosjektutvikling		IA 6 000	6 000	6 000	0	1.kv. 2025	5 836	1 500	-4 336
Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer		IA 10 500	10 500	10 500	0	4.kv. 2024	9 898	9 898	0
Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	BFKN 11/24	37 780	37 780	37 780	0	4.kv. 2026	575	575	0
Haukelandshallen - oppgradering/rehabilitering	BY 1082/23	11 000	33 500	35 500	-2 000	2.kv. 2024	6 070	8 070	2 000
Investeringer driftsmateriell		-	-	-	-	Løpende	4 684	3 743	-941
Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass		IA 41 000	41 000	41 000	0	4.kv. 2024	38 759	38 759	0
Kunstgressprogram		-	-	-	-	Løpende	12 974	11 582	-1 392
Laksevåghallen, nybygg – prosjektutvikling		IA 77 238	87 238	87 238	-10 000	2.kv. 2026	4 713	713	-4 000
Mathopen aktivitetssal	136/24	IA 78 000	78 000	78 000	0	3.kv. 2026	11 604	9 600	-2 004
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA 25 960	25 960	25 960	0	4.kv. 2026	2 598	1 669	-928
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	6 974	15 200	8 227
Mjølkeråen idrettshall - prosjektutvikling		IA 3 646	3 646	3 646	0	4.kv. 2025	1 055	1 055	0
Myrdal idrettspark	BY 225-19	285 200	122 480	122 480	0	4.kv. 2024	611	611	0
rekkefølgekrav Nærmiljøanlegg nyinvest.		-	-	-	-	Løpende	7 118	6 918	-200

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Investering	Saksre f.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsjet t	Årsprognose	Forsl ag til bud.endr.
Olsvik barnehage - BMX-bane	BR 44/24	IA	32 800	32 800	0	4.kv. 2024	31 442	31 442	0
Oppgradering av lysanlegg		IA	20 000	20 000	0	4.kv. 2030	5 000	5 000	0
Oppgradering av utendørsanlegg		-	-	-	-	Løpende	5 931	6 207	277
Reetablering av kunstgressbaner på Liland, Nesttun og Nymark		IA	19 850	17 663	2 187	4.kv. 2024	2 277	90	-2 187
Rekkefølgekrav idrettsanlegg		-	-	-	-	Løpende	8 000	0	-8 000
Rekkefølgekrav Mulen - gjennomføring	BR 43/24	IA	7 000	7 000	0	4.kv. 2024	4 473	4 473	0
Salhus skole – prosjektutvikling		IA	207	0	207	2.kv. 2024	0	0	0
Ski- og joggeløyper		-	-	-	-	Løpende	4 080	4 091	11
Sum øvrige prosjekter							-448	400	848
Sum							319 538	300 249	-19 289

Statustekst investeringer

AdO Arena, solenergianlegg

Det skal etableres solenergianlegg på AdO-bygget. Solenergianlegget skal bestå av solfangere til oppvarming av vann, samt solceller til produksjon av strøm. Oppstart av arbeidene er forventet i løpet av 2024. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, noe som medfører at forventet ferdigstilling forskyves.

Alvøen idrettshall

Det er planlagt en ny, stor idrettshall i tilknytning til Alvøen idrettspark. Anlegget er i gjeldende idrettsplan omtalt som Arena Vest. Prosjektet innebærer etablering av idrettshall og egen bordtennishall. I tillegg kommer garderobes, styrketreningsrom, sosialt rom og fasiliteter tilknyttet bruk av fotballbanene utendørs i idrettsparken. Den valgte løsningen gir en plassering av hallen som medfører minst mulig uttak av masser, og baserer seg på at overskuddsmasser benyttes lokalt slik at man reduserer klimautslipp betydelig. Gjennomføringsvedtak ble fattet i juni 2023, sak 247/23, og valgt entreprenør startet opp i september 2023.

Arna Bydelspark - Seimsmyrane

Arna bydelspark eller Arnaparken i Indre Arna består av en våtmarkspark og en folkepark. I prosjektet er det også etablert et kastfelt for friidrett. Parken og kastfelt er ferdigstilt og tatt i bruk i 2022. I 2024 får prosjektet et merforbruk i forhold til budsjetterte midler. Avviket skyldes administrative kostnader for oppfølging av parken i garantitiden og avslutning av prosjektet. Prosjektets total kostnad har av samme grunn overskridelse av budsjett. Dette ble meldt i årsmeldingen. Det er foreslått tiltak i forvaltningsplan som følges opp. Prosjektet avsluttes og det skrives sluttvedtak.

Arna Prestegård barnehage - prosjektutvikling

Prosjektet er satt på vent og tatt ut av Handlings- og økonomiplan 2024-27 da Arna Prestegård ikke skal brukes som avlastningsbarnehage for Indre Arna barnehage. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med justert budsjett for å dekke påløpte kostnader.

Bjørnarhallen - prosjektutvikling

Bjørnarhallen i Arna bydel er i svært dårlig stand, og det vurderes som mest aktuelt å rive eksisterende hall og erstatte med nybygg på samme tomt. Det er behov for å øke hallkapasiteten i bydelen, og IL Bjørnar har lenge hatt et ønske om å supplere med en ny idrettshall i tilknytning til dagens hall. I gjeldende idrettsplan er det vedtatt å videreutvikle området rundt Garnes barneskole, Garnes ungdomsskole, Garnes kunstgressbane og Bjørnarhallen som en felles idretts- og oppvekstpark. Prosjektet er utvidet med en underjordisk parkeringskjeller grunnet krav i kommunens gjeldende arealplan. Det pågår arbeid med reguleringsplan, denne vil være styrende for videre fremdrift. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder. Et prosjekt ved Ladegården sykehjem er under ferdigstillelse. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmepumpe. Dette forventes fullført i løpet av inneværende år.

Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg – prosjektutvikling

Fyllingsdalen idrettshall er planlagt utvidet. Tilbygget skal blant annet gi arealer for styrketrening og bordtennis. Nytt areal skal utvikles slik at det er universelt utformet, og skal sikre universell tilkomst til tribuner i idrettshallen og tilgang til hele det nye bygget. Det er satt av totalt 6 millioner kroner til prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer

Bergen kommune overtok på slutten av fjoråret ansvar for drift- og vedlikehold av skiløypene på Gullbotn. Det ble da avdekket store svakheter i brokonstruksjonene ved anlegget. Mindre tiltak ble utført i 2023 for å kunne holde anlegget åpent skisesesongen 2023/2024. Prosjekteringsarbeidet startet opp 2023, og nå pågår omprosjektering som følge av vilkår i rammetillatelse. En forventer oppstart av arbeidet i 2024. Budsjettrammen må videreføres.

Haugland bofelleskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten, og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. På eiendommen ligger det også en gymsal som var del av skolebebyggelsen, denne skal bevares både for beboere i bofellesskapet og for nærmiljøet. Ombygging av gymsalen er skilt ut i en egen budsjettpost. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, noe som medfører at forventet ferdigstilling forskyves. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024.

Haugland bofelleskap, ombygging gymsal

Gamle Haugland skole skal bygges om til bofellesskap for utviklingshemmede. Det er også planlagt rehabilitering av gymsalen med uteområde, som skal være tilgjengelig som grendahus og lekeplass for nærmiljøet. Denne budsjettposten skal dekke kostnader i gjennomføringsfasen. Fremdriften på prosjektet er tilpasset fremdriften for bygging av bofellesskapet.

Haukelandshallen - oppgradering/ rehabilitering

Haukelandshallen er en viktig idrettshall for Bergen kommune, og er byens største håndballarena. Det er nødvendig å skifte ut ventilasjonsanlegget i bygget og prosjektet ble godkjent av byrådet i sak 1082/23. I ettertid ble det avdekket asbest og i byråds sak 1215/23 ble kostnadsrammen oppjustert med kr. 15 mill. til kr. 26 mill. Prosjektet er ferdigstilt, men saneringen av asbest ble dyrere enn forventet. Forlenget byggetid gir også høyere kostnader knyttet til prosjektledelse, byggelånsrenter m.m. Byrådet foreslår en økt bevilgning på kr. 2 mill. for å sikre at prosjektet fullfinansieres.

Investeringer driftsmateriell

Budsjettposten inneholder kjøp av diverse maskiner og systemer som er nødvendig for å sikre en videre god drift av kommunens anlegg. I 2023 ble det investert i en ny traktor for bruk ved Slåtthaug kunstisbane, ny prepareringsmaskin til bruk på Gullbotn skistadion, to robotvaskere, samt ferdigstilling av nytt lydanlegg i Fyllingsdalshallen i januar 2024. Samlet sett var det et mindreforbruk ihht budsjett på kr 390 852.

Avsatte midler for 2024 på kr. 2,9 mill. er planlagt brukt til følgende:

- Terrengekjøretøy Gullbotn skiløyper (anskaffet)
- Rensemaskin fridrettsdekker – konkurranse utlyst
- Øvrig maskinelt utstyr: brøyteskjær, vaskemaskiner, og etter hvert utskifting av traktorer

Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass

Grusplass på Nymark prosjekteres for oppgradering til kunstgressbane. Banen vil oppgraderes til en kvalitet som gjør at blant annet Nymark IL, Brann kvinner, Brann 2 får bedre treningstilbud. Det er stort behov for kapasitet av kunstgressbaner i Årstad bydel, og prosjekter er derfor en prioritet.

Kunstgressprogram

Kunstgressbanene på Paradis, Tellevik og Åstveit ble i 2023 oppgradert og banene er tatt i bruk, men sertifisering gjenstod. Prosjektene er nå ferdigstilt. I 2024 skiftes kunstgresset på 11'er banen og 7'er banen på Kalandseid idrettspark, og Sandslikunstgress stor og liten banen.

Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling

Dagens Laksevåghall er planlagt revet og erstattet av nytt idrettsanlegg. I tillegg til ønsket håndball- og turnhall med tilhørende fasiliteter er det prioritert et nytt 25-meters basseng og opplæringsbasseng, da eksisterende basseng på Kjøkkelvik skole vil avvikles når den nye Laksevåghallen står ferdig. I pågående prosjekteringsfase vurderes også utvidet behov for uteareal for Nygårdslien skole grunnet vedtak etter tilsyn fra miljørettet helsevern. Den pågående reguleringsprosessen tar noe lengre tid enn forutsatt da det er nødvendig å definere prosjektets omfang, blant annet for å vurdere merknader etter offentlig høring i 2023. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Mathopen aktivitetssal

Eksisterende garderobebygg og klubbhus ved Mathopen idrettshall er i dårlig stand og skal rives. Det er planlagt oppført et nybygg over to etasjer med aktivitetssal/flerbrukshall, håndball- og fotballgarderober, kjøkken og foajé. Prosjektet planlegger byggestart i 2024. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan

Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur

Det er planlagt etablert nytt bofelleskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Det fremkommer rekkefølgekrav i reguleringsplanen som må gjennomføres for at byggeprosjektet skal kunne realiseres. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024, men fremdriften er avhengig av hovedprosjektet.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med oppdatert årsprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslien- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk.

Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Mjølkeråen idrettshall - prosjektutvikling

Prosjektet er skrinlagt i Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Myrdal idrettspark rekkefølgekrav

På Myrdal i Åsane er det etablert en stor idrettspark kalt Åsane Arena. Det er blant annet opparbeidet gang- og sykkelveier, nye adkomstveier, parkering og torgareal. Idrettsparken ble ferdigstilt høsten 2021. De siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Nærmiljøanlegg nyinvest.

Det er avsatt kr. 7,5 mill. på budsjettposten som er planlagt brukt til Stemmemyren nærmiljøanlegg. Prosjekteringsarbeidet er i slutfasen, og en avventer rammesøknaden. Det er planlagt oppstart av byggearbeidet i 2024. Fridalen skole kunstgress var ferdigstilt i 2023, og merforbruket skyldes for mye budsjetterte spillemidler på 200 000.

Olsvik barnehage - BMX-bane

Det er avsatt kr. 31,44 mill. til nærmiljø og sykkelanlegg i Olsvik, hvorav deler av disse finansieres av henholdsvis spillemidler på kr. 4,5 mill. og momskompensasjon på kr. 1,1 mill. Prosjektet har utspring i rekkefølgekrav stilt til barnehagen som skal bygges i området. Det er planlagt oppstart av anleggsarbeidet i mai og prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av høsten 2024.

Oppgradering av lysanlegg

Bergen kommune har i dag 105 anlegg som driftes av etat for Idrett, hvorav 97 anlegg fremdeles bruker halogen-teknologi. En overgang til LED-teknologi vil anleggene bli mer effektive og økt levetid til lysarmaturene er forventet å gi lavere kostnader til utskifting. Det er avsatt 5 millioner kroner årlig for å starte skiftet fra halogen til LED. Etat for idrett har inngått en rammeavtale for utskiftingen slik at arbeidet kan gjennomføres fortløpende og uten alt for mye administrasjon. Arbeidet er igang, og første anlegg ut er Nesttun idrettspark bane 1 og 2. Andre prioriterte anlegg er; Paradis, Olsvik, Åstveit bane 1 og 2, Salhus, Gravdal, Fjellsdalen, Garnes, Kaland, Krohnsminde, Slåtthaug idrettspark og Liland bane 1 og 2.

Oppgradering av utendørsanlegg

Kunstgressbanen på Kristianborg er ferdigstilt med et negativt avvik på kr 0,7 mill. Nytt flomlysanlegg Varden Stripebane er på plass med et mindreforbruk på kr. 1,0 mill. Som følge av Branns overtagelse av banen må Bergen kommune tilbakebetale og trekke spillemiddelsøknaden. Noe som medfører manglende finansiering av prosjektene IDR043 og IDR048 på kr. 2,8 mill.

For 2024 er det avsatt kr. 4,3 mill. til oppgradering av Fana stadion i forbindelse med avvikling av U23 EM i 2025. Midlene vil bli brukt til nødvendige oppgraderinger for at mesterskapet skal kunne avholdes i henhold til krav fra det Europeiske friidrettsforbundet.

Reetablering av kunstgressbaner på Liland, Nesttun og Nymark

Prosjektene er ferdigstilt. Banene ble tatt i bruk i 2023, men sertifiseringen ble først fullført i april 2024. Samlet mindre forbruk ihht til budsjett er på kr. 2 187 706.

Rekkefølgekrav idrettsanlegg

Midlene på budsjettposten som var avsatt til eventuell prosjektering rekkefølgekrav Bjarg Arena trekkes inn da formålet ikke er av investeringsmessig art.

Rekkefølgekrav Mulen - gjennomføring

Varegg idrettslag bygger ny idrettshall på Mulen i Sandviken. Prosjektet er et viktig anlegg, som vil sikre idrettsflater i et område med stort behov. I reguleringsplanen er det regulert inn en del rekkefølgekrav som må realiseres i forbindelse med bygging av idrettshall. Prosjektering av rekkefølgekravene er påbegynt i 2023. Det er avsatt 27,45 millioner kroner til gjennomføring av rekkefølgekravene på Mulen. Det er en uavklart fremdriftssituasjon som følge av forhold med rammesøknad og konkurransen er foreløpig avlyst, men avsatte midler forventes å påløpe i løpet av året.

Rå skole, idrettshall

I gjeldende skolebruksplan er det vedtatt oppført en idrettshall i tilknytning til Rå skole. Denne erstatter eksisterende idrettsfasiliteter som er i dårlig stand og skal rives. Det er også vedtatt å bygge en basketballhall istedenfor en volleyballhall, som opprinnelig planlagt. Baskethallen skal gi to ordinære klasserom som plasseres over garderobedelen av bygget. Det er også ønskelig å utvide prosjektet til å omfatte ombygging av bassengrommet i undervisningsbygget til annen bruk ettersom bassenget er avvirket og arealene står ubrukte. Endring i skolebruksplanen har medført behov for økning i areal. Prosjektet er tildelt entreprenør. Prosessen rundt rammesøknad har tatt lengre tid enn planlagt. Det foreslås derfor en forskyvning av midler.

Salhus skole – prosjektutvikling

Salhus skule består i dag av to bygg, gamleskolen og hovedbygget. I tillegg står det en eldre enebolig på tomten, omtalt som Landmarkvillaen. Skolen framstår i dag med omfattende behov for oppgradering, og det vurderes at det er behov for å ta i bruk Landmarkvillaen til skoleformål. Det er utført en konseptvalgsutredning, hvor fagnotat og anbefaling er sendt til videre evaluering i april 2024. Det foreslås en forskyvning av midler inneværende år i påvente av beslutning om videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Ski- og joggeløyper

I budsjett 2024 er det vedtatt 3,55 mill.kr på sekkeposten for ski- og joggeløyper. Disse skal prioriteres i dialog med skiidretten. Disse er planlagt brukt til ny trase Totland, og i tillegg er det planlagt noen utbedringer av løypenettet. For ny trase avventer etaten avtale med grunneier. Kr 761 545 er avsatt til prosjektering Stend rullerløype. Et lite merforbruk på kr. 11 235 Utbedring Løypetrase Fløyen må dekkes inn.

Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun

Det er gjennomført en konseptvalgsutredning for Fysakbygg og nytt Elvetun ungdomshus i Loddefjord. Byrådet har foreløpig ikke fattet noen beslutning om konseptvalg, da vurderingen av dette prosjektet vil inngå som en del av budsjettprosessen ved rullering av Handlings- og økonomiplan.

Smart oppvekst

Arbeidet med Smart oppvekst og utskifting av infrastruktur pågår som planlagt.

14-Næring

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter utgifter for å legge til rette for, og bistå, næringslivet i regi av Seksjon for næring og landbruk. Dette inkluderer tilskudd over egen linje til klynger, innovasjonsaktører, nettverksorganisasjoner m.m. som sitter i den spisse enden av næringsutviklingen. Området omfatter også utgifter til kommunens arbeid i prosjektet One Ocean - Havbyen Bergen, One Ocean Week og tilskudd til International School of Bergen. På tjenesteområdet er det også ulike tilskuddsordninger rettet mot næringslivet. Seksjonen forvalter tilskudd til næringsutviklingstiltak og grønn næringsutvikling.

Kontor for skjenkesaker har ansvar for den administrative forvaltningen av kommunens arbeid etter serverings- og alkoholoven. Arbeidet omfatter saksbehandling av søknader om serverings- og/eller skjenkebevillinger. Kontoret har også ansvaret for gjennomføringen av kunnskapsprøven og etablererprøven. I tillegg har kontoret ansvar for kontroll av serverings-, salgs- og skjenkesteder og saksforberedelse av inndragningssaker. Kontoret behandler søknader om ambulerende bevillinger, bevillinger til en enkelt bestemt anledning, samt søknader om utvidelse av skjenkearealet for en enkelt anledning, søknader om endring av styrer og stedfortreder, søknader om utvidelse av skjenketiden for en enkelt anledning og for behandling av søknader om dispensasjoner fra åpningstidsbestemmelsene ved nattklubber. Kontoret utfakturerer bevillingsgebyr, holder og fakturerer kurs i ansvarlig alkoholhåndtering, og forbereder klagesaker til Statsforvalteren.

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune kan bidra betydelig til omstilling av næringslivet ved å tilrettelegge for økt innovasjon og entreprenørskap, realisere One Ocean - Havbyen Bergen, sørge for riktig kompetanse til riktig tid samt å være pådriver for økt grad av samhandling og samarbeid

Næringsutvikling

Seksjon for næring og landbruk har i første halvdel av 2024, blant annet, bidratt til suksessfull gjennomføring av One Ocean Week 2024. Seksjonen opplever stor pågang på de søkbare tilskuddsordningene noe som har ført til at disse har måtte stenges allerede i første tertial da midlene er allokert.

Viktige satsinger på næringsfeltet i tiden fremover inkluderer:

- One Ocean Havbyen Bergen - videreutvikle byens posisjon som ledende havby, både nasjonalt og internasjonalt. Dette inkluderer planlegging av One Ocean Week 2025
- Styrke økosystemet for innovasjon og entreprenørskap
- Tiltrekke talenter, entreprenører, bedrifter og kapital til regionen

Serverings-, skjenke- og salgsbevillinger i Bergen kommune

Bergen kommunes retningslinjer for tildeling av salgs- og skjenkebevillinger gjelder frem til utløpet av inneværende bevillingsperiode 30.09.24. For den nye bevillingsperioden skal bystyret vedta nye

retningslinjer som skal danne grunnlaget for vurderinger av søknader om nye bevillinger for bevillingsperioden fra 01.10.24 og frem til 30.09.28. Videre skal bystyret vedta forskrift om salgs-, skjenke- og åpningstider for samme bevillingsperiode.

Kontor for Skjenkesaker, kommunens organ for behandling av saker etter alkohol- og serveringsloven, har i første tertial 2024 levert fagunderlag, og gjennomført offentlig høring, av nevnte dokumenter.

I tiden fremover blir det viktig å avklare rammene for serverings-, skjenke- og salgsbevillinger samt å fortsette arbeidet med å forebygge overskjenking, hindre skjenking til mindreårige og bidra til å redusere vold og ordensforstyrrelser gjennom god dialog og opplæring. Det arbeides kontinuerlig med å redusere saksbehandlingstiden på nivå 1, for å sikre forutsigbarhet i næringen

Bymiljøetaten har i 1. tertial blant annet arbeidet med en revidering av leiekontraktene på torgflaten. Etaten har i tillegg gjennomført flere leietakermøter og arbeidet videre med en mer tydelig profilering av Fisketorget, i tråd med vedtatt profilmanual. Dette inkluderer opprydning av diverse skilt, bukker, blomsterpotter og annet, og innføring av nye skilt som skal bedre kunde- og besøksopplevelsen.

I desember 2022 ble det avsatt kr 5,4 mill. i investeringsbudsjettet til pilotprosjektet for å utvikle nye boder til Fisketorget. Arbeidet med å skaffe en leverandør til å utvikle bodene startet i januar 2023, og konkurransen ble publisert i mars 2023. Da fristen for å levere tilbud gikk ut i august, hadde ikke kommunen fått inn tilbud fra noen potensielle leverandører. En ny konkurranse ble utlyst, men også da uten at det kom inn noen tilbud. Etter direkte forhandlinger ble det i slutten av november signert kontrakt med Størksen Rustfri Industri AS for utvikling av bodene.

I samarbeid med torghandlerne og leverandøren av bodene, har det i vinter blant annet vært arbeidet med utforming av bodene, tak, kjøkkenløsning, klimaskjerming og økonomi.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Bevillingsfunksjon/skjenkekontroll	12 167	-12 192	-25	-25	0
Næringsvirksomhet kommunal utleie lokaler	41 409	-78 206	-36 797	-32 647	-4 150
Næringsvirksomh. komm. utleie festetomter og grunn	31 331	-52 649	-21 318	-20 748	-570
Andre næringsformål	34 148	-2 963	31 185	31 185	0
Havneformål	137	-137	0	0	0
Ymse samferdselsformål	0	0	0	0	0
Sum	119 191	-146 148	-26 956	-22 236	-4 720

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	60 114	-117 151	-57 038	-52 318	-4 720	-7,9 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	12 761	-13 841	-1 080	-1 080	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	44 817	-15 155	29 662	29 662	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	1 500	0	1 500	1 500	0	0,0 %
Sum	119 191	-146 148	-26 956	-22 236	-4 720	-4,0 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett forventer balanse på tjenesteområde 14 Næring ved årsslutt.

Byrådsavdeling for finans melder om mindreinntekter eksternleie. Forventede leieinntekter er estimert til å bli kr. 4,72 mill. lavere enn budsjettert per 31.12. Dette skyldes i hovedsak avsluttede kontrakter hvor det per i dag ikke er kommet til nye leietakere. Dette gjelder både tidligere havneeiendommer/havnebygg og andre kommunale bygg som leies ut. Byrådet vil komme tilbake med oppdatert anslag i forbindelse med innspillet til 2. tertial.

I første tertial viser driftsregnskapet på Torget normal utvikling sammenlignet med tidligere år og det forventes at tjenesteområdet balanserer.

Testing av de to pilotbodene som etter planen skulle settes opp sommeren 2024, er utsatt grunnet økte kostnader i prosjektet. Bymiljøetaten vil jobbe videre med alternativer for finansiering og kostnadsreducerende tiltak, og jobber for at prosjektet skal være klart til testing i 2025. [Les pressemeldingen om utsettelsen her.](#)

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2024
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv. -333
Sum	-333

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02
12	Kultur	- 0,73
13	Idrett	- 0,85
14	Næring	- 0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	- 1,06
18B	Renovasjon	- 0,02
Totalsum		- 21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårvirkning av realendringer i årets budsjett				
Merinntekter fra eksterneleie i Etat for bygg og eiendom	-2 000	2 720	-4 720	Forventede leieinntekter er estimert til å bli kr. 4,72 mill. lavere enn budsjettet per 31.12. Dette skyldes i hovedsak avsluttede kontrakter hvor det per i dag ikke er kommet til nye leietakere. Dette gjelder både tidligere havneeiendommer/havnebygg og andre kommunale bygg som leies ut. Da inntektene fra eksterneleien ligger utenfor etatens kontroll foreslår byrådet at inntektskravet reduseres tilsvarende slik at dette ikke går utover planlagte vedlikeholdstiltak. Prognosen for leieinntektene vil kunne bli endret gjennom året, og EBE vil komme tilbake med en ny prognose, og eventuelt forslag til nye budsjettjusteringer, i forbindelse med etatens innspill til 2. tertial.
Sum	-2 000	2 720	-4 720	

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	800	800	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-736	-736	0	Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-680	-680	0	Tiltaket er innarbeidet i tjenesteområdets budsjetttrammer.
Etablering av Havuken	-1 400	-1 400	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	-2 016	-2 016	0	

Nye engangstiltak

Tilskudd til konkrete mottakere i budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP	2 500	2 500	0	Tilskuddsutbetaling til Bergen Sentrum AS og Unity Spark AS.
--	-------	-------	---	--

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Avvik Statusbeskrivelse
Omdisponering fra tilskuddspost for næringsutvikling	-2 000	-2 000	0 Budsjetteknisk omdisponering.
One Ocean Week 2024	1 500	1 500	0 Utgiftene vil påløpe i 2024.
Søkbar pott – Bilfri brukmarked Øvregaten	300	300	0 Søkbar tilskuddsordning.
Tilskudd til grønn og bærekraftig omstilling	-960	-960	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Søkbar pott – Bilfri folkefest bryggen	500	500	0 Søkbar tilskuddsordning.
Sum	1 840	1 840	0
Effektivisering			
Oppgavegjennomgang i kommunen	-346	-346	0 Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-346	-346	0
Kutt			
Lyntogforum, avslutte deltagelse	-128	-128	0 Tiltaket er iverksatt, medlemskapet er avsluttet.
Sum	-128	-128	0
Sum tiltak	-2 650	2 070	-4 720

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	Befeste One Ocean Week sin posisjon som strategisk møteplass for bærekraftig utvikling av havet	Bidra til gjennomføring av høynivå møte under One Ocean Week 2024	1	1	Gjennomført
	Pådriver for økt samarbeid, innovasjon og entreprenørskap	Antall gjennomførte fellesmøter for klynger og andre samarbeidspartnere	2	2	1 fellesmøte om internasjonalt samarbeid gjennomført og det planlegges for et overordnet møte høsten 2024
		Antall prosjekter støttet fra tilskuddsordning for innovasjon og næringsutvikling	15	22	
En rettferdig og inkluderende by	Fremme etisk og rettferdig handel i Bergen	Antall prosjekter støttet fra tilskuddsordning for etisk og rettferdig handel	3	0	Tilskuddsordning ikke videreført i budsjett 2024
Norges grønneste storby	Forsterke prosjektet One Ocean - Havbyen Bergen	Gjennomføre minst to felles arrangementer på relevante messer og møteplasser	2	10	One Ocean Week 2024
	Fremme grønn omstilling gjennom fellesgodeprosjekter	Antall prosjekter støttet fra tilskuddsordning for grønn næringsutvikling	10	12	Tilskuddsordning

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Estimert ferdigkvartal	Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik		Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Avsetning til strategisk eiendomskjøp		-	-	-	-	Løpende	30 704	0	-30 704
Gassverkbygget - prosjektutvikling		IA	20 000	20 000	0	4.kv. 2027	2 000	2 000	0
Havneeieendommer sekkepost		-	-	-	-	Løpende	18 104	28 451	10 347
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	-3 689	4 217	7 906
Sentralbadet, påbygg	BY 20/21	IA	149 465	161 814	-12 349	3.kv. 2026	30 494	34 000	3 506
Skur 7, Statsraadet		IA	3 000	3 000	0	3.kv. 2024	2 527	1 000	-1 527
Lehmkuhl		IA	2 800	2 800	0	4.kv. 2024	2 800	2 800	0
Tilkobling bossnett, Torgflaten							2 596	-592	-3 188
Sum øvrige prosjekter									
Sum							85 535	71 876	-13 659

Statustekst investeringer

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Disponeringen av midlene skjer på ulike tjenesteområder, herunder skole, kultur og næring, og må derfor sees under ett.

Ved en feil ble ikke kostnadene knyttet til kjøp av tomtegrunn ved tidligere Nordvik skole og kjøp av seksjon 3 og 4 på Siljustøl, korrekt innarbeidet i budsjettet for 2023. Dette foreslås rettet opp i forbindelse med denne rapporteringen gjennom en justering av budsjettet på skole med 1,4 mill. kroner, og en justering av budsjettet på kultur med 12,3 mill. kroner. Disse justeringene foreslås inndekket i den eksisterende budsjettavsetningen på tjenesteområde næring og får dermed ingen netto kostnadseffekt i inneværende år.

Som en del av årsavslutningen for 2023 ble budsjettposten i tillegg belastet med kr. 10 mill. kroner i forbindelse med den regnskapstekniske overdragelsen av en tomt som inngikk i likvidasjonsutbyttet ved avviklingen av eiendomsselskapet Knutepunkt Sandsli AS (tidl. eid av Bergen tomteselskap). Det er derfor behov for å styrke budsjettet for å dekke inn dette beløpet, slik at det også er inndekning for den tidligere inngåtte betingede kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei 15 AS, om kjøp av tilleggsareal ved Kristianborg barnehage.

Gjennomføringen av kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei AS er betinget av en endelig vedtatt reguleringsplan for området, og det forventes nå ikke at kjøpet vil bli fullført i inneværende år. Kostnadene for kjøpet av areal i Conrads Mohrs vei vil videre være noe høyere enn disponibel budsjetttramme etter de ovennevnte justeringene. Byrådet anbefaler derfor at budsjettpostens samlede styrking også ivaretar dette, samtidig som deler av årets midler flyttes til 2025.

Barnas byrom

Barnas Byrom omfatter oppgradering og bygging av nye uterom for barn og unge. Oppgraderingene gjennomføres som enkeltprosjekter i ulike geografiske områder, og har tilhørende ulik fremdrift og budsjett. I 2024 jobbes det aktivt med fire prosjekter. Alle prosjektene innenfor budsjettposten holder planlagt fremdrift.

Planene for 2024 omfatter å gjennomføre evaluering av «Sentrumslekeplass – første utbyggingstrinn» på Nordre Tollbodkai. Prosjektet «Brønndalen Olsvikskjenet» videreutvikles, byggesøkes og det anskaffes entreprenør, mens det i prosjektet «Rollandsparken - konseptutvikling ny lekeplass» gjennomføres en innledende brukermedvirkning med bakgrunn i arbeidene fra skisseprosjektet. I prosjektet «Søreide- realisering friområder (Telenorkaien) gjennomføres miljøtekniske og byromsfaglige utredninger.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjetterte midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

Gassverkbygget - prosjektutvikling

Bergen kommune kjøpte Gassverkbygget av BIR slik at det kunne restaureres til annen bruk og innlemmes i en helhet for utviklingsområdet på nye Dokken. Det er store mengder forurensede masser under Gassverkbygget som følge av driften som var i dette bygget over mange år, det er forutsatt at disse massene må saneres. Det er videre forutsatt bruksendring av Gassverkbygget med innvendig ombygging, men hvor fasadene i størst mulig grad beholdes og restaureres til opprinnelig stand.

Det avsatte midlene er forutsatt brukt til prosjektutvikling for fremtidig bruk av bygget og tomten. Arbeidet er så langt ikke startet opp, men det planlegges for oppstart i løpet av året.

Havneeiendommer sekkepost

Teknisk standard på bygg og kaier, gjeldende leieavtaler og behov for tilpasning ved nye avtaleinngåelser innebærer behov for oppgraderinger. I 2024 er det gjort vedtak om tiltak med oppgradering av fending ved Bontelabo og Skoltegrunnskaien Nord.

For å sikre forsvarlig bruk og ivaretagelse av kaien er det behov for å gjennomføre enn tilsvarende oppgradering på Skoltegrunnskaien Sør som på Skoltegrunnskaien Nord. Endring i trafikken og belastningen på Tollbodkaiene gjør videre at den må oppgraderes. På Hurtigrutekaiene er deler av dagens fending utgått, og må oppgraderes.

De nye tiltakene har en forventet kostnad på kr. 14,5 mill. Byrådet foreslår at budsjettposten styrkes med kr. 10,4 mill. slik at det blir mulig å gjennomføre prosjektene over budsjettposten i inneværende år.

Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging

I Handlings- og økonomiplan 2018-21 ble det vedtatt å foreta rehabilitering og tilpasning av tidligere Danckert Krohn seniorsenter, og det er planlagt å etablere kontorer for Bergenhus og Årstad kulturkontorer i hovedbygget fra 1789. Det er stort vedlikeholdsetterslep, og grunnet byggets alder og vernestatus må det tas antikvariske hensyn. I prosjektomfanget inngår også oppgradering av uteområdet da det er vurdert som hensiktsmessig at dette gjennomføres samtidig som bygget rehabiliteres. Det har vært noe mer aktivitet i prosjektet enn tidligere planlagt. Oppdatert årsprognose viser at det er behov for mer midler i inneværende år. Det foreslås derfor en flytting av midler til inneværende år i tråd med årsprognose. Økning i totalprognose er som følge av tilleggsarbeider på kafébygget som ikke var inkludert i opprinnelig prosjektomfang.

Ladepunkter i boligsoneanlegg

Etablering av ladepunkt inngår som et av mange punkt for å nå kommunen sitt mål om å redusere utslipp på transport- og mobilitetsområdet.

Det pågår planleggingsprosesser og noen fysiske arbeider knyttet til Nordnes, Birkebeineren og Engen boligsoneparking. Det er imidlertid lite trolig at en vil klare å benytte hele årets bevilgning til formålet. Byrådet anbefaler derfor at deler av årets bevilgning flyttes til 2025.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken

Flere kaier, konstruert delvis i tre, delvis i stein, ved Kystkultursenteret i Sandviken er på grunn av elde og skader ifm. ekstremvær i en tilstand der de i dag kan representere en fare både for besøkende og for anlegget som sådan. Rehabiliteringen av Kai A ble fullført i 2022.

Det er videre gjennomført prosjektering av Kai B/C, og som en del av budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP har bystyret vedtatt å bevilge kr. 15 mill. til prosjektet i 2024. Det ble fattet gjennomføringsvedtak i april 2024. Det er gjennomført en gjennomgang av prosjektet med aktuell leverandør med tilhørende oppdatering av kostnadsestimater. Basert på dette er det avdekket av det er behov for ytterligere midler for å gjennomføre prosjektet. Byrådet anbefaler at prosjektet styrkes med kr. 3 mill. slik at prosjektet er fullfinansiert.

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

I gjennomføringsvedtak for Sentralbadet scenekunsthuss ble det vedtatt et kontorpåbygg i fire etasjer på den delen av bygningen som vender mot Teatergaten. Kontorpåbygget oppføres som en egen seksjon i henhold til Eierseksjonsloven, og selges som et råbygg. Seksjoneringen av kontorpåbygget ble godkjent av Plan- og bygningssetaten i april 2024 og byrådet har parallelt med seksjoneringsprosessen jobbet med å tilrettelegge en transaksjonsstruktur for salg av kontorpåbygget i det åpne markedet. Det vises i den forbindelse til omtale av under "Andre forhold" og de forslag byrådet fremmer i denne sak.

En tilslutning fra bystyret til byrådets forslag vil innebære at ferdigstillingen av kontorpåbygget ikke vil skje på kommunens hånd, men i regi av det nylig opprettede Sentralbadet kontorpåbygg AS. Kommunens investeringsbudsjett vil dermed ikke bli belastet med byggekostnader for kontorpåbygget, og vil derfor bli justert tilsvarende.

Skur 7, Statsraad Lehmkuhl

Stiftelsen Statsraad Lehmkuhl leier i dag Skur 7 ved Bryggen. Det er et stort behov for å rehabilitere Skur 7 innvendig slik at det legges til rette for mer fleksibel bruk av lokalene samt at bygget og de tekniske anleggene opprustes til dagens standard. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan.

Slåtthaug nærvarmeanlegg – Ny varmekilde

I dag er det et nærvarmeanlegg på Slåtthaug som utnytter overskuddsvarme fra isproduksjon og henter ut jordvarme under isbanen ellers i året. Overskuddsvarmen går til å varme opp Slåtthaughallen med basseng, Slåtthaug ungdomsskole, Slåtthaug VGS samt Fana arena. Det er behov for å gjennomføre en prosjekteringsfase for installasjon av en stor varmepumpe som kan hente varme fra grunnen, denne varmepumpen bør være satt i drift til ny ishall er på plass. Dette vil sikre at vi fortsatt kan ha en fremtidsrettet og miljøvennlig oppvarming på Slåtthaug. Kostnader for gjennomføring av prosjektet vil bli fremmet ifm. senere innspill til handlings- og økonomiplanen så snart en prosjekteringsfase er gjennomført, og det er utarbeidet et kostnadsestimat for gjennomføringen av prosjektet.

Sykkelparkering under tak

Budsjettposten gjelder etablering av sykkelskur ved kommunale arbeidsplasser. Skolebygg er prioritert og det å bygge samme type skur ved følgende skoler:

- Kirkevoll
- Kaland
- Paradis

- Hjellevad
- Liland
- Rådalslien
- Kjøkkelvik
- Mathopen

Tilkobling bossnett, Torgflaten

For å tilby en bedre håndteringen av næringsavfall til torghandlerne og ta i bruk infrastruktur som allerede er etablert, skal det etableres bossnett på Fisketorget.

Før oppstart er det behov for å avklare avtaler mellom ulike involverte aktører. Arbeidet er pågående.

Prognosen for 2024 er usikker pga usikkerhet angående avtaleinngåelser. Det foreligger ingen opplysninger p.t. som gir grunnlag for endringer i prognosen.

15-Bystyrets organer og administrasjon

Om tjenesteområdet

Bystyrets organer består av bystyret, bystyreutvalgene, kontrollutvalget, forretningsutvalget, valgstyret og klagenemnden. Bystyrets kontor, byombudet og sekretariat for kontrollutvalget budsjetteres også under dette tjenesteområdet.

Kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse, Eldrerådet og Ungdomsrådet er lovpålagte kommunale råd som blir oppnevnt av bystyret. Rådene er organisatorisk lagt til bystyrets kontor.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Bystyret	54 687	-509	54 178	54 304	-126
Ungdomsråd	756	-10	746	545	202
Bydelsstyrene	0	0	0	2	-2
Valget	3 018	-14	3 005	3 292	-287
Ombud	3 557	-7	3 550	3 242	308
Revisjon	13 002	-1 823	11 179	10 717	463
Kontrollutvalg	3 820	-25	3 795	4 152	-357
Administrasjon av Bystyrets organer	24 390	-415	23 975	24 482	-507
Administrasjonslokaler for Bystyrets organer	15	-4	11	0	11
Eldrerådet/ Råd for personer med funksjonsnedsettelse	1 445	-1	1 444	1 144	300
Sum	104 692	-2 807	101 884	101 880	4

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	
2-Byrådsavdeling for finans	0	0	0	0	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	0	0	0	0	0	0,0 %
8-Bystyrets organer	104 692	-2 807	101 884	101 880	4	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	0	0	0	0	0	0,0 %
Sum	104 692	-2 807	101 884	101 880	4	0,0 %

Kommentar til status økonomi

Bystyrets organer har pr. mars hatt et noe lavere aktivitetsnivå, noe som er normalt for denne tidsperioden og som da også speiler seg i regnskapet. Det er likevel ingenting som tilsier mindreforbruk ved årsslutt.

Ifølge reglement for bystyret og bystyreutvalgene skal utvalgene i løpet av valgperioden reise på studietur. I hvert fall to av utvalgene skal reise på studietur i år. Utvalg for barnehage skole og idrett har allerede vært i Malmø, mens valg for helse og sosial reiser til London i slutten av mai.

Bystyrets kontor ble fra 2023 internfakturert for en stor andel av Bergen Rådhus driftskostnader, estimert til 1 million årlig. Bystyrets kontor har et totalt driftsbudsjett på knappe to millioner kroner, derfor blir en årlig ekstrakostnad på en million en betydelig økning.

Bystyrets kontor er i en prosess med offentlig anskaffelse av nytt system for administrasjon av politiske møter jf. vedtak i bystyret sak 143/22. Offentlige anskaffelser i denne størrelsesorden krever kompetanse Bystyrets kontor ikke innehar. Det er derfor nødvendig å kjøpe bistand fra Ansattservice, fortrinnsvis prosjektleder. Kostnader til anskaffelse i denne størrelsesorden vil kunne medføre behov for budsjettstyrking, som vi vil eventuelt komme tilbake til 2. tertialrapport.

Lov om Universell Utforming krever nå at alle politiske møter av en viss lengde skal gjøres tilgjengelig for alle. For bystyrets organer gjelder dette teksting av utvalgsmøter og bystyremøter, disse skal i henhold til loven tekstes. Leverandør av streaming har en løsning som raskt kan settes i drift, men kostnaden er p.t. ukjent.

Kravene i GDPR stiller strenge krav til behandling av personvernopplysninger. Kapasitet og kompetansekrav medvirker til at bystyrets kontor må kjøpe tjenester fra Ansattservice, herunder også prosjektleder fra Ansattservice. Prosjektleder har hatt ansvar for å fasilitere arbeid i forbindelse med Risiko- og sårbarhetsvurdering og Personvernkonsekvensvurdering, blant annet for løsningen for streaming av politiske møter. Hovedtyngden av kostnaden vil påløpe i 2024.

Når det gjelder revisjon har det påløpt en del kostnader som ikke er bokførte, i tillegg er mange forvaltningsrevisjonsprosjekt bestilt og vil snart bli levert. Regnskapsrevisor vil også fakturere for sitt arbeid med årsregnskapet for 2023, som nettopp er levert. Kontrollutvalget har i møte 23.04.24 behandlet planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, sak 39/24. Det går der fram at en tar sikte på å bestille 8-9 prosjekt pr. år i 4-årsperioden. Det blir i 2024 gjennomført konkurranser for revisjonstjenester for en ny 4-årsperiode. Sekretariat for kontrollutvalget forventer et lite mindreforbruk i 2024.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggjerservice	-216	-216	0
Sum	-216	-216	0
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Økt bemanning valg, jf. forutv vedtak 212/22	-2 000	-2 000	0
Økte kostnader valg ved bruk av arbeidskontrakter valget	-250	-250	0
Nye lokaler forhåndstemming og valgdagen, jf. forutv vedtak 212/22	-580	-580	0
Valg annethvert år	-13 910	-13 910	0
Valg	-5 000	-5 000	0
Økning i antall politiske stillinger som en konsekvens av valget 2023	3 224	3 224	0
Sum	-18 516	-18 516	0
Sum tiltak	-18 732	-18 732	0

Status overordnet mål

Målsetting

Bystyret skal fastsette overordnede mål og utvikle langsiktige strategier for hele kommunens virksomhet.

Status måloppnåelse

Bystyret har i første kvartal behandlet flere strategier for utvikling av tjenesteproduksjonen, så som strategi for fastlegeordningen 2024 – 2028, Handlingsplan for trafikksikkerhet 2024 – 2025, rullering av temaplanen Et helt liv med mening, vekst og utvikling – plan for tjenester til personer med utviklingshemming 2018 – 2028, status og fremdrift i arbeidet med å redusere vold og trusler i bergenskolen, sluttbehandling av reguleringsplan for Marineholmen og kommunedelplan for kollektivsystemet mellom Bergen sentrum og Bergen vest, samt forslag til nye retningslinjer og kriterier for tilskuddsordninger.

Bystyrets kontor skal bidra til et velfungerende lokaldemokrati.

I første kvartal 2024 har bystyrets kontor en rekke oppgaver i forlengelse av kommune- og fylkestingsvalget. Bystyrets kontor har blant annet forberedt og gjennomført tiltak i samsvar med vedtatt handlingsprogram for folkevalgtoppføring. Arbeid med valgsaker i etterkant av kommune- og fylkestingsvalget er også en viktig oppgave første halvår, og omfatter valg til samarbeidsutvalg i skoler og barnehager og et omfattende arbeid med meddommerregisteret. Bystyrets kontor arbeider også med anskaffelse av ny politisk møteportal, for en effektiv og tilgjengelig møtegjennomføring av politiske møter. Sekretariatet for medvirkningsrådene er fra 1. januar 2024 tilknyttet bystyrets kontor. Evaluering av kommune- og fylkestingsvalget er også et viktig arbeid, og danner bla. grunnlag for oppstart av arbeidet med å forberede stortings- og sametingsvalget 2025.

For å bidra til å styrke kvaliteten i kommunens tjenester, skal kontrollutvalget sørge for at det blir gjennomført kontroll og revisjon med hele kommunens virksomhet.

Kontrollutvalet har i første tertial 2024 jobba særleg med nye planar for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll for perioden 2024 – 2028, konkurranse for rekneskapsrevisjonstenester og bestilling og oppfølging av ulike forvaltningsrevisjonsprosjekt. Kontrollutvalet har også motteke orienteringar frå to fagbyrådar om skulemiljø og om finansielle måltal og kommunal økonomisk bærekraft. I januar møtet vedtok kontrollutvalet dessutan plan for verksemda og møte- og aktivitetsplan 2024, og nytt reglement. Alle medlemmene i kontrollutvalet er nye i denne valperioden, og det var svært nyttig å delta på folkevaldopplæring for kontrollutval på Solstrand 13.-14. februar, arrangert av Vestland fylkeskommune.

Med fokus på innbyggernes rettsikkerhet skal byombudet arbeide for at det i den kommunale forvaltning ikke blir gjort urett mot den enkelte.

Byombudets arbeid består i håndtere enkelthenvendelser fra innbyggerne. Kontakten er i hovedsak på telefon og e-post og dersom det er behov for det avsettes tid til fysisk møte. Byombudet er også tilstede på møter mellom innbyggerne og tjenestested. Videre holdes innlegg for kommunens avdelinger og politiske råd og utvalg. Byombudet har for tiden redusert kapasitet som følge av langtidsfravær og rådgiver som er på vei over i ny stilling ved Bystyrets kontor.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.førings-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkval	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Magistraten, oppgradering - prosjektutvikling	IA	36	0	36	4.kv. 2024	0	0	0	
Sum						0	0	0	

Statustekst investeringer

Magistraten, oppgradering - prosjektutvikling

I merknad 4 til sak 243/20 vedtok Bystyret at bystyrets organer ikke skal være en del av den rehabiliterte rådhusblokken, men at kontor- og servicefunksjoner for denne enheten skal etableres i de historiske byggene i rådhuskvartalet slik at rådhuset frigjøres til byrådet og tilhørende administrasjon. Det foreligger mulighetsstudier av relativt nyere dato for rehabilitering og oppgradering av Manufakturhuset og Magistraten til fortsatt bruk til kontorformål i henhold til dagens standard. Det er satt av midler til å utrede og kostnadsberegne tilrettelegging av disse to byggene for bystyrets organer. Utredningen vil bli gjennomført i tett samarbeid med Bystyrets kontor med siktemål om å kunne innarbeide en samlet kostnadsramme for prosjektet ved neste rullering av Handlings- og økonomiplan.

16-Administrasjon og fellesfunksjoner

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter de administrative funksjonene i byrådsavdelingene og tjenester som er felles for kommunen som konsern. Byrådsavdeling for finans og Byrådsleders avdeling har de fleste enhetene innenfor dette tjenesteområdet.

Tjenesteområdet dekker blant annet arkivtjenester, advokattjenester og juridisk bistand, digitalisering og innovasjon, eiendomsforvaltning og utbygging, HR, kommunikasjon, innkjøp, samt regnskap og økonomistyring. Oppfølgingen av kommunens eierinteresser i selskap hører også til dette området.

Arkivtjenesten til Bergen byarkiv og det byomfattende arbeidet med mangfold og likestilling er også en del av dette tjenesteområdet.

Utvikling og utfordringer

Etat for bygg og eiendom (EBE)

Bergen kommune har 17 skoler som ikke er helseverngodkjent. Arbeidet med å få skolene godkjent intensiveres. Et tverretattlig samarbeid er på plass. EBE leder en arbeidsgruppe med tre ledere fra egen etat og tre fra Byrådsavdeling for barnehage og skole. Målet er å få alle skoler, som ikke har behov for totalrehabilitering, godkjent innen 2025.

Det pågår et arbeid med å omorganisere etatens driftsavdeling. Forslag til organisering går ut på å:

- å skille teknisk drift og brukertjenester
- å samle all administrasjon i Driftsenhet nord sine lokaler i Eidsvåg. Forslaget innebærer å gå bort fra dagens modell med tre driftsenheter.
- å organisere oppdragsteam, anleggsgartnere og vernede arbeidstakere i prosjektavdeling med nærhet til håndverk og ombruk

Etat for bygg og eiendom må flytte fra lokalene i Hesthaugveien i Åsane i løpet av 2025. Grunnen er at Bergen brannvesen har behov for lokalene selv. De planlagte organisasjonsendringene medfører behov for nye lokaler. Etaten planlegger å samle all administrasjon for drift i det gamle kommunehuset i Eidsvåg. Ombruksavdelingen og håndverkerne ønsker EBE å samle i Jekteviken. Her eier Bergen kommune to kombinasjonsbygg. Gjennom å samle medarbeiderne på færre lokasjoner får etaten større mulighet til å bygge gode og solide fagmiljøer.

For 2024 har Etat for bygg og eiendom disse fem hovedmålene:

1. Kontroll på bygningsmassen
2. God teknisk drift og tilstandsbasert vedlikehold,
3. Sirkulering av ressurser
4. Reduksjon av energibruk og utslipp
5. Trygg og god arbeidsplass

HR konsern

HR konsern har eit overordna ansvar for å utvikle HR- og HMS-området i Bergen kommune. Vi arbeider på tvers av byrådsavdelingane for at leiarar og andre tilsette skal ha effektive og gode verktøy til å

utføre arbeidet sitt. HR konsern er ein pådrivar for at utviklinga av medarbeidarar og arbeidsmiljø vert sette i samanheng med den overordna planlegginga på andre område i organisasjonen.

I HR-meldinga "Et arbeidsliv i endring" har kommunen ambisjonar og mål om å vere ein attraktiv arbeidsgivar og ein inkluderande, framtidsretta og endringsdyktig kommune. HR konsern jobbar med fleire prosjekt og satsingar for å nå desse måla.

Leiarutviklingsprogrammet

Endringstakten i samfunnet og behovet i framtida stiller stadig større krav til leiarane våre. HR konsern har arbeidd med å utvikle nytt leiarutviklingsprogram. Programmet er bygd på innsikt, behov, erfaring og utviklingstrendar på leiarområdet.

HR konsern lanserte første del, "Startskuddet" i januar 2024. Dette er eit digitalt, fysisk og nettverksbasert opplæringstilbod til nye leiarar i kommunen. Tilbodet byggjer på prinsippet om "hjelp til sjølvhjelp".

Modul 2 "Dypdykk" og modul 3 "Felleskapets kraft" vil bli lanserte i høvesvis 2024 og 2025. Gjennom opplærings- og utviklingsprogrammet vil leiarane styrkje og utvikle leiarskapen for å sikre at dei er robuste og trygge i rolla si. Programmet har som mål å sikre einskapleg leiing på tvers av byrådsavdelingane i kommunen. Det skal gjerast gjennom å skape ein felles kultur med framtidsretta, meistringsorienterte og endringsdyktige leiarar.

Systemportefølje på HR-feltet

Bergen kommune har behov for å vidareutvikle og digitalisere system- og verktøyporteføljen på HR området. Slik kan kommunen hausta fordelar av lokale, regionale og statlege samordningar av informasjon og teknologival. Vi treng betre og meir effektive arbeidsprosessar, auka kompetanse og meir fleksible strukturer og organisatoriske endringar for å nytta moglegheitene i den teknologiske utviklinga betre. Det er også behov for at tilsette, brukarar og politikarar har meir funksjonelle og brukarvennlege løysingar med enkel tilgang til informasjon og arbeidsverktøy.

HR konsern er systemeigar av UBW HR som er Bergen kommunes lønns- og personalsystem. Hausten 2023 melde systemleverandøren UNIT4 at løysinga vi nyttar skal avviklast. I framtida vil systemet bli levert som ei "skyløysing". Arbeidet knytt til oppfølging av denne kunngjeringa er påbegynt. Byrådsavdeling for finans eig arbeidet.

HR konsern har dei to siste åra arbeidd spesifikt med å kartleggje bruken av ressursplanleggingsverktøyet RS og Wintid. Kartlegginga viste at det er gevinstar å hente gjennom å forbetre arbeidsprosessane med digitale løysingar og integrasjonar og bruke færre ressursar til å lage turnusar.

Kartlegginga såg òg på korleis kompetansen leiarane har om føresegner om arbeidstid kan styrkast. Det vart også sett på korleis korleis kunnskapen om rutinar og bruk av systema kan aukast. Eit prosjekt er starta for å endre arbeidsprosessane knytt til arbeidstid i WinTid. Målet er å få på plass nye rutinar og integrasjon til og frå UBW HR i løpet av året. Dette vil gjere arbeidsprosessane enklare og betre dei. Dobbeltregistrering og oppfølging i fleire ledd vert unngått.

Styringsdata på HR-feltet

HR konsern jobbar vidare med å utvikle verktøyet "HR Lederdashbordet". Det inneheld viktige styringsdata som gir innsikt og oversikt. Det er med på å gjere arbeidet på HR-feltet enklare for leiarar og HR-medarbeidarar. I 2024 er det starta eit prosjekt for å vidareutvikla løysinga til å inkludere kompetanseplanar og få oversikt over CV til medarbeidarane. Å samle alle HR-styringsdata på ei flate, er

eit viktig tiltak for å sikre at vedtekne mål og strategiar på HR-feltet vert nådde.

Etikk og varsling

Etikk er ein berebjelke for kommunen som tenesteytar og arbeidsgivar. Etisk standard er det styrande dokumentet til kommunen for dette området. Sommaren 2023 vart det starta eit arbeid med å revidere den etisk standarden. Arbeidet blir ferdig i 2024.

Vi ønskjer at tilsette skal seie i frå. Kommunen skal ha eit godt klima for ytringar. Våren 2024 starta ei partsamansett arbeidsgruppe arbeidet med å revidere kommunen sine varslingsrutinar.

Helse, miljø og tryggleik

Våren 2023 vedtok byrådet sak om «Systematisk HMS-arbeid i Bergen kommune». For å følgje opp saka er det starta eit arbeid med å revidere dei styrande dokumenta kommunen har for HMS. Fleire ulike verktøy er utarbeidde til bruk i arbeidet. Dette arbeidet vil halde også fram gjennom 2024.

Kurs- og kompetanseutvikling

Tiltak som både utviklar og fremjar kompetanse er eit prioritert område også dette året. HR konsern utviklar, arrangerer og formidlar ei rekkje digitale og fysiske kurs. Tilbodet omfattar mellom anna kurs for nye tilsette og seniorar, HMS-grunnkurs for nye verneombod i kommunen, kurs innan leiing, rekruttering og kommunikasjon.

Bedriftshelsetjenesten

Hovedoppgaven til bedriftshelsetjenesten er å bistå enhetene i Bergen kommune med å skape et trygt arbeidsmiljø som fremmer god arbeidshelse. Bistanden fra bedriftshelsetjenesten skal være utløst av risikoforhold i arbeidsmiljøet som kan ha betydning for arbeidstakernes helse.

Det er en økning i antall henvendelser sammenlignet med tilsvarende periode i 2023. Henvendelsene omfatter bistand til arbeidet med psykososialt arbeidsmiljø for å blant annet håndtere vold, trusler og emosjonell belastning. Bedriftshelsetjenesten har samtaler med ansatte som står i krevende arbeidssituasjoner. Bedriftsjordmoren følger opp ansatte. Vi gjennomfører yrkeshygieneiske målinger og ergonomiske vurderinger.

Bedriftshelsetjenesten jobber også mye med å hjelpe enhetene med risikovurderinger for både psykososialt og ergonomisk arbeidsmiljø. I dette arbeidet er det utviklet ulike kartleggingsverktøy som er publisert i kommunens kvalitetssystem.

Bergen kommune har inngått avtale med Klinikk for krisepsykologi om psykologbistand. Dette er et tilbud til ansatte som har opplevd alvorlige hendelser i arbeidet. Avtalen gjelder fra 1. mars 2024.

Det digitale stoffkartoteket EcoOnline har blitt oppgradert 1 april 2024. Det er startet en prosess med å gjennomføre en ny konkurranse.

Det er utviklet et digitalt undervisningsopplegg for nattevaktene i Bergen kommune. Dette ligger i kurssystemet KS læring og er knyttet til den enkelte ansattes kompetanseplan. Dette er en viktig del av den lovpålagte helseoppfølgingen til ansatte som arbeider om natten.

Arbeidstilsynet har fortsatt stor aktivitet med å gjennomføre tilsyn på kommunens enheter. BHT skal delta i tilsynsbesøk og inngå separate avtaler om plan for bistand med den enkelte enhet. Dette gir økt arbeidsmengde for BHT, men er et prioritert arbeid.

Det er også en økt arbeidsmengde i forbindelse med planlegging av nye bygg, ombygginger og endringer. Forklaringen på dette er at Arbeidstilsynet krever at BHT skal delta i planleggingsprosessene. Deltakelsen må også bli dokumentert i et eget skjema.

Fravær av to nøkkelpersoner har fortsatt preget driften. Det har ført til at vi ikke har gjennomført lovpålagte helseundersøkelser første tertial. Det arbeides nå med å inngå en avtale med vikarlege som kan bistå i dette arbeidet, slik at etterslepet kan tas igjen.

Innkjøp konsern

En stor del av kapasiteten til Innkjøp konsern går med på å gjennomføre konkurranser og følge opp kontrakter. Seksjonen prioriterer å gjennomføre tiltak i Anskaffelsesstrategi og Handlingsplan for 2022-2025 så langt som mulig. Prosjekt for bedre forsyningsikkerhet ferdigstilles i løpet av våren. Det samme gjelder rollebeskrivelser og utvikling av nye møteplasser for de som arbeider innen anskaffelsesområdet i kommunen. Avklaring av kompetansebehov for ulike roller og utvikling av innhold i Kompetanseportalen, er nå et prioritert område. Prosjekt knyttet til kategoristyring er foreløpig satt på vent på grunn av manglende finansiering av prosjektlederstilling.

Det arbeides fortløpende med konsernopp-gaver på området samfunnsansvar. Vi gjennomfører kontroller for å se til at samfunnskrav blir etterlevd i kommunens kontrakter. Prosjektet «sirkulære anskaffelser», som finansieres av klimasatsmidler fra Miljødirektoratet, er inne i sitt andre år. Prosjektet har bidratt til bedre samhandling på tvers av kommunen når det gjelder sirkulærøkonomi. Bygg, møbler og tilrettelegging for innsamling av brukt IKT utstyr, har vært prioriterte områder.

Oppmerksomheten er høy når det gjelder å få til god samhandling mellom de ulike systemene på anskaffelsesområdet. Faktura til kommunen må være påført kontraktsnummer. Dette er helt sentralt for kvaliteten på de analyser som gjennomføres i system for innkjøpsanalyse. Utfordringen er at svært mange av kommunens kontrakter forvaltes desentralt. Kapasiteten til å følge opp leverandørene er ofte lav. For å sikre bedre sporbarhet, arbeider vi med å bruke økonomi- og bestillingssystemet for å registrere avtalekjøp som ikke er dekket gjennom katalog eller nettbutikk.

HR Bemanning

HR Bemanning består av avdelingene Arbeidsinkludering, Bemanningstjenester og Yrkesopplæring.

Bemanningstjenester er kommunens bemanningsbyrå og løser hovedsakelig midlertidige bemanningsbehov i barnehager.

Ved utgangen av første tertial 2024 er det 21 fagarbeidere og 58 assistenter som er ansatt i 100% faste stillinger i Bemanningstjenester. Disse leies ut som vikarer i barnehage. Avdelingen har også to fagarbeidere og én assistent som leies ut som vikarer i sykehjem. I tillegg har Bemanningstjenester 150 ringevikarer med rammeavtale som dekker midlertidige oppdrag i barnehager. Bemanningstjenester har ansatt 11 nye vikarer i faste stillinger i første tertial 2024. Én er barne- og ungdomsarbeider og ti er assistenter i barnehage.

Bemanningstjenester opplever svært høy etterspørsel etter vikarer og løser ofte over 220 oppdrag daglig. Samtidig ser vi at det er en høyere etterspørsel fra barnehagene enn det Bemanningstjenester kan levere. I gjennomsnitt har det vært nærmere 40 uløste oppdrag pr dag i første tertial 2024. Årsaken er blant annet et høyt sykefravær i barnehagene. Utfordringer fremover vil være å rekruttere nok faglærte vikarer og assistenter med erfaring til barnehage.

For å få flere faglærte vikarer ble det i 2022 startet et prosjekt. Prosjektet skal dekke utgifter til teorikurs og tverrfaglig eksamen for fem fast ansatte vikarer. Teorikurset er forberedende til tverrfaglig eksamen

og til den skriftlige delen av fagprøven. Ved utgangen av første tertial 2024 er det fire ansatte som fortsatt deltar i prosjektet. Disse skal ta eksamen i mai 2024. Avdelingen vurderer å videreføre prosjektet.

For å dekke etterspørselen etter vikarer og styrke satsingen på rekruttering av vikarer i hele faste stillinger, har avdelingen omorganisert driften. Arbeidet pågår og inkluderer et utviklingsarbeid knyttet til å utarbeide en bærekraftig modell for utleie av helsepersonell fra Bemanningstjenester. Frem til dette er på plass, vil det ikke ansettes flere vikarer til helsetjenester i avdelingen.

Digital transformasjon konsern

Endringene i samfunnet stiller store krav til kommunen, også innenfor teknologi, digitalisering og transformasjon. «Gårdagens» løsninger må forbedres, og «morgendagens» utfordringer må løses med nye svar.

Kommunen er i siste del av perioden for gjeldende Digitaliseringsstrategi (2021-2025) og Temaplan for informasjonssikkerhet og personvern. Seksjon for digital transformasjon (SDi) starter planarbeidet straks regjeringen har lagt frem ny digitaliseringsstrategi i juni. Det er ventet satsingsområdene fra regjeringen vil handle om samarbeid på tvers av sektorer og utnytte ny teknologi, og spesielt kunstig intelligens.

SDi har gjennomført store tiltak for å styrke gjennomføringskraften for digitalisering og digital transformasjon i kommunen. Det er etablert et regelverk som setter klare rammer for digitaliseringsarbeidet i organisasjonen. Dette skal gjøre tydelig krav og muligheter som byrådsavdelingene skal forholde seg til i sitt digitaliseringsarbeid. Reglementet gir også føringer for roller i digitaliseringsarbeidet, inkludert roller for personvern, informasjonssikkerhet og behandlingsansvar.

For å etterleve reglementet er det etablert en samstyringsstruktur internt i kommunen. Strukturen sørger for samstyring på tvers av byrådsavdelingene. Et digitaliseringsråd beslutter overordnede krav, føringer eller anbefalinger.

Den lokale samstyringsstrukturen er koblet til tilsvarende strukturer regionalt (DigiVestland) og nasjonalt (KS og Digitaliseringsdirektoratet). Et viktig verktøy for samstyring er kommunens digitaliseringsplan. Det er en samling av alle pågående og planlagte digitaliseringsprosjekter med tilhørende prosesser for porteføljeadministrasjon- og styring.

Ansattservice er kommunens operative verktøy for å forvalte, forbedre og utvikle digitale tjenester både til interne og eksterne målgrupper. Ansattservice er også kontaktpunkt når ansatte trenger bistand til å utføre arbeidet.

Sentralt står kommunens tjenesteplattform. Plattformen består av blant annet kommunens nettsted, Allmenningen (intranett), Bk360 (sak/arkiv), BkService (kundestøttesystem), tilskuddsløsning og booking/digitale kasser. Tjenesteplattformen har mange integrasjoner med interne systemer og nasjonale fellesløsninger. Plattformen blir utviklet kontinuerlig for å dekke behovene.

SDi har en styringsavtale med Ansattservice. Den inneholder alle overordnede krav og føringer for digitaliserings- og IKT-tjenestene som blir levert. Den inkluderer også eierskap til tjenesteplattformen og flere andre sentrale konsernavtaler som understøtter tjenestene.

Kommunen jobber med å etablere et sikkerhetssenter. På fagspråket blir dette kalt for SOC. Det står for security operation center. Senteret vil i tillegg til interne tjenester og oppgaver også være koblet til kommuneCERT. Dette er et felles cybersikkerhetssenter for helse- og kommunesektoren.

Senteret skal gjøre kommunesektoren mer motstandsdyktig mot sikkerhetshendelser. Kommunens eget sikkerhetssenter (SDS) forventes å være i ordinær drift i løpet av høsten 2024.

SDi har også et pågående prosjekt, Ferdi-prosjektet, som skal gi nye rammer for helhetlig informasjonsforvaltning. Det å få på plass felles data- og begrepskatalog er en del av dette arbeidet. Slik kataloger sikrer riktig bruk og gjenbruk av data, med fokus på personvern og informasjonssikkerhet. Det vil også være vesentlig for å utvikle nye tjenester med blant annet bruk av kunstig intelligens. Prosjektet er i en innsiktsfase første halvdel av 2024.

Det er god fremdrift i et prosjekt for imøtekommende tjenester. Prosjektet skal lage rammeverket som sørger for at brukerne opplever smidigere tjenester, der vi ikke ber om informasjon som vi allerede har. I noen tilfeller kan kommunen tilby tjenester uten at brukerne selv må etterspørre og søke. Det startes pilotaktiviteter for flere tjenester i 2024.

SDi jobber med å følge opp avtaler og få på plass nye avtaler kommunen trenger. Nå blir det jobbet med ny løsning for kontakt- og ekspedientstøtte og ny avtale for tele- og datakommunikasjon. Sistnevnte avtale er stor og kompleks og vil kreve stor innsats i alle faser.

Økonomiske begrensninger og oppmerksomhet om daglige gjøremål, er en av de største utfordringene for digital transformasjon. For å lykkes med digitalisering er det nødvendig med gode endringsprosesser og gevinstarbeid. Dette er arbeid som er tidkrevende og krever prioriteringer i en hektisk hverdag. Det å endre kommunen til å bli mer utviklingsorientert er en viktig oppgave som bør adresseres som del av ny Digitaliseringsstrategi.

Vi må opprettholde riktig kvalitet på arbeid som påvirker personvern, informasjonssikkerhet og brukeropplevelse. Arbeidet de siste årene har gitt god effekt, men krever stadig oppfølging, veiledning og videreutvikling. Spesielt viktig er det å ta hensyn til dette når ny teknologi, som kunstig intelligens, blir tatt i bruk.

DigiVestland

For det regionale samarbeidet DigiVestland vil 2024 være preget av arbeidet med å revidere og få på plass en ny samarbeidsavtale.

En arbeidsgruppe i DigiVestland har samlet innsikt om etterlevelse av dagens samarbeidsavtale. Utfordringsbildet som kommunene står overfor, er vurdert og bearbeidet i et kunnskapsgrunnlag. Formålet med kunnskapsgrunnlaget er å bedre forståelsen av DigiVestland-samarbeidet, og på den måten gjøre samarbeidet sterkere. Ny samarbeidsavtale vil bli utarbeidet på grunnlag av tilbakemeldinger fra medlemskommunene og er planlagt ferdig høsten 2024.

I 2024 består porteføljen til DigiVestland av over 20 prosjekt rettet mot medlemskommunene. Prosjektene er finansiert ved tilskudd fra Statsforvaltaren i Vestland, helseteknologiordningen til Helsedirektoratet, grunnfinansiering DigiVestland og egeninnsats fra kommuner. Det største prosjektet er regional utbredelse av Pasientens legemiddelliste (PLL) - regional utbredelse. Dette er blitt tildelt 6,2 millioner fra helseteknologiordningen.

Bergen kommune har i lengre tid vært en foregangskommune for å prøve ut PLL. Prosjektet skal realiseres i regi av ehelse i DigiVestland, og kommer til å gå over flere år. Dette blir også et samarbeidsprosjekt med Helse Vest og prosjektet vil ha en felles styringsgruppe. Tildelingen kom i første halvdel av april. Arbeidet med å etablere prosjektet er i gang.

Ansattservice

Ansattservice har operativt ansvar for tjenesteplattformen til kommunen. Leveransene fra etaten blir sterkt påvirket av hvordan teknologi, leverandørmarkedet og avtalestrukturer utvikler seg.

Leverandørene ønsker å flytte tjenestene sine «i skyen». Større deler av systemforvaltningen blir levert fra leverandørens egne datasentre. For kommunen betyr det økte krav til kompetanse og kapasitet når vi skal følge opp leverandører og avtaler.

Samtidig gjør utviklingen det mulig å hyppigere oppdatere leverandørens systemportefølje med nye funksjoner og endringer. Det kan være positivt for brukerne av systemene. Men systemlandskapet blir mer komplekst og stiller nye krav til integrasjoner og dataflyt.

For kommunen skjer overgangen til skyen for våre to store systemer innenfor økonomi og HR. Fra en gitt dato vil leverandørene bare levere disse systemene fra eget datasenter. For kommunen er det et stort og krevende prosjekt, men det gir oss også muligheter til å tenke helt nytt til det beste for ansatte og innbyggere.

Ny og mer kompleks teknologi gjelder mange systemer og digitale tjenester. Både Ansattservice og SDI må jobbe godt sammen for å håndheve økte krav til kontroll av systemporteføljen.

Alle systemene har blitt gjennomgått med tanke på hvor kritiske de er for kommunens drift. Slike vurderinger er med på å sikre at systemene oppfyller kravene brukerne har til tilgjengelighet. Dette reduserer sårbarheter og gjør tjenestene gode og sikrere.

Ansattservice har stor etterspørsel etter våre kapasiteter på prosjektledelse, konseptvurderinger, prosessforbedringer og tjenstedesign. Det samme gjelder etatens sentrale fagmiljø på universell utforming. Mange avdelinger trenger bistand for å sikre at kommunene retter seg etter de stadig strengere kravene på dette området.

Sterkt regionalt digitaliseringsarbeid og en økning i bruk av nasjonale fellesløsninger bidrar til å koble Kommune-Norge tettere sammen. Gjennom bruk av nasjonale løsninger kan digitale skiller mellom kommuner viskes ut og enhetlige løsninger innføres. Slike løsninger stiller allikevel krav til de ansvarlige i hver kommune. Bergen kommune må ha kontroll på integrasjoner og dialogen med fellesløsningene.

Kunstig intelligens (KI) er veldig i vinden for tiden. Teknologien gir mange muligheter, men også utfordringer med tanke på sikker bruk i offentlig forvaltning. Bergen kommune må ha kontroll på innføringen og bruke verktøyene mest mulig formålstjenlig og kontrollert på tvers av etater og avdelinger. Et sterkt sentralt fagmiljø kan sikre god innføring og hindre unødvendige kostnader ved å ta i bruk KI.

Sentralt kommunikasjonsarbeid

Kommunens nettside er hovedkanalen for å nå ut med informasjon til innbyggerne med nyheter, hendelser og tjenester. Den er basen som alle andre kanaler springer ut fra. Utvikling av nettsiden og tilstedeværelse i sosiale medier, er et pågående arbeide Seksjon kommunikasjon gjør i samarbeid med digitaliseringsmiljøet i kommunen. Samtidig skal kommunen nå ut med informasjon til innbyggere som ikke er digitale. Hos Innbyggjerservice, det sentrale servicetorget til kommunen, får innbyggerne hjelp og veiledning på telefon og ved fysisk oppmøte. Ombygging av publikumsmottaket skal bidra positivt til å ivareta personvernet til besøkende og sikre økt trygghet for ansatte.

Kommunen skal følge lovkrav om universell utforming slik at nettsiden blir tilgjengelig for flest mulige. Som kommunens sentrale fagmiljø er Seksjon kommunikasjon pådriver og rådgiver i bruken av klart

språk og universell utforming. Seksjonen har arbeidet med metode for å synstolke forhåndsinnpilt video som publiseres på nett, i tråd med forskriftsendring fra 1. februar i år.

Arbeidet med klart språk og universell utforming av nettsiden er viktige bidrag til en effektiv og serviceinnstilt kommune.

Media er en viktig kanal for å kommunisere med innbyggere og samarbeidsparter. Ledere og ansatte som kommer i kontakt med media, får tilbud om medierådgiving og kurs i medietrening. Åpenhet og innsyn, mediehåndtering, klart språk og universell utforming er viktige tema i konsernavdelingens samarbeid med kommunikasjonsmiljøet på tvers av kommunen.

Arbeidsgiverseksjonen

Arbeidsgiverseksjonen har fullmakt og kompetanse til å representere Bergen kommune som arbeidsgiver innenfor områdene lov- og avtaleverk på arbeidslivsområdet, lønnsforhandlinger og andre forhandlinger, partssamarbeid og interessekonflikter/streik.

Lov- og avtaleverk

Arbeidsgiverseksjonen sitt ansvar innenfor lov- og avtaleverk på arbeidslivsområdet er avgrenset til tolkningskompetanse, rådgiving og styrende dokumentasjon. I 2023 og 2024 ser vi en utvikling der saker knyttet til enkeltansatte blir mer komplekse og utfordrende. Dette kan være både personalsaker, varslingsaker og andre saker knyttet til rettigheter og plikter i arbeidslivet. Arbeidsgiverseksjonen arbeider med å styrke kommunens helhetlige kompetanse på dette området.

Nærværprosjektet

Det ble avsatt budsjettmidler til et nærværprosjekt med oppstart 2024. Prosjektleder tiltrådte 1. mai, og prosjektet er således igangsatt. Det planlegges for aktiviteter som skal bidra til å øke nærværet i Bergen kommune. Områder med høyt sykefravær vil bli prioriterte områder for prosjektet.

Partssamarbeidet

Partssamarbeidet mellom Bergen kommune som arbeidsgiver og fagforeningene er gjennomgående godt. På oppdrag fra Det sentrale samarbeidsutvalget, byrådets formelle møteforum med organisasjonene, ble det våren 2023 gjennomført en pilot i fellesopplæring i partssamarbeidet. Fra våren 2024 skal alle ledere og tillitsvalgte gjennom felles skolering. Bergen kommune vant i 2023 Arbeidsmiljøprisen på arbeidsmiljøkonferansen til KS, Fagforbundet og Utdanningsforbundet på bakgrunn av arbeidet med partssamarbeid og fellesopplæring.

Lokale lønnsforhandlinger

De lokale lønnsforhandlingene for den delen av lønnsdannelsen som skjer lokalt i Bergen kommune gjennomføres om høsten. Det skal i perioden august til oktober 2024 gjennomføres forhandlinger for alle ansatte i hovedtariffavtalens kapittel 3 og kapittel 5. I tillegg skal det gjennomføres lokale forhandlinger i kapittel 4, som et supplement til det sentrale tariffoppgjøret for denne gruppen.

Sentralt tariffoppgjør

Byrådet sendte inn formell uttale til KS i forbindelse med debatttheftene 2023. Bergen kommune sine innspill ble i stor grad hørt, og partene sentralt kom til enighet om en forhandlingsløsning uten mekling og konflikt. Resultatet er tett opp til våre innspill. Arbeidet inn mot mellomoppgjøret i 2025 starter høsten 2024.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Bergensalliansen	709	-709	0	0	0
Byrådet	21 850	-49	21 801	22 610	-809
Administrasjon	1 064 993	-319 605	745 388	775 014	-29 626
Forvaltningsutgifter eiendomsforvaltningen	174 929	-6 967	167 962	167 962	0
Administrasjonslokaler	179 898	-28 031	151 867	151 861	6
Sum	1 442 380	-355 361	1 087 018	1 117 447	-30 429

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
1-Byrådsleders avdeling	131 206	-17 281	113 925	115 829	-1 904	-1,5 %
2-Byrådsavdeling for finans	960 240	-285 420	674 820	701 312	-26 492	-2,8 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	106 827	-5 839	100 988	105 184	-4 196	-3,9 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	85 253	-8 571	76 683	84 486	-7 803	-9,2 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	65 469	-12 673	52 797	52 797	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	80 184	-2 542	77 642	78 695	-1 053	-1,3 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	96 383	-21 121	75 262	75 263	-1	0,0 %
8-Bystyrets organer	-1 999	0	-1 999	-1 960	-40	2,0 %
90-Fellesposter - bykassen	-81 183	-1 915	-83 098	-94 158	11 060	-13,6 %
Sum	1 442 380	-355 361	1 087 018	1 117 447	-30 429	-2,1 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for finans melder om et samlet merforbruk på 26,5 mill. Det største avviket er i Ansattservice som har hatt utfordringer med overgang til ny finansieringsmodell. Blant annet tekniske utfordringer med selve overgangen og et for høyt estimert inntektskrav.

Byrådsleders avdeling forventer et samlet merforbruk på kr.1,9 mill. innen tjenesteområdet. Dette skyldes blant annet merutgifter knyttet til ettergodtgjørelse i forbindelse med byråds-skiftet høsten 2023 (kr. 0,5 mill.). I tillegg er det noe merforbruk knyttet til lønnsutgifter. Kommuneadvokaten sine oppdrag innen selvkostområder gir mindreutgifter på kr. 0,6 mill., som trekker i motsatt retning.

Byrådsavdeling for helse og omsorg melder et merforbruk på tjenesteområdet.

Merforbruket skyldes økte kostnader til MS-lisenser som følge av innføringen av en ny lisensmodell.

Byrådsavdeling for barnehage og skole forventer et merforbruk på 7,8 mill. kroner. 2 millioner skyldes mindreinntekt på grunn av lavere volum av timer ført på konkrete investeringsprosjekter, mens resten av merforbruket skyldes utskifting av administrasjon PCer grunnet overgang til Windows 11.

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold melder et merforbruk på 1,1 mill. på tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket er lønnsutgifter til sykefravær og tilrettelegging. Det er videre et merforbruk innen datalicenser til arbeidsstasjoner.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett v/ Bergen byarkiv forventer i utgangspunktet balanse på tjenesteområdet 16 Administrasjon og fellesfunksjoner ved årsslutt. Budsjettavvikene er innenfor det normale og skyldes i all hovedsak periodiseringsavvik.

Arbeidet med å gjennomføre framtidig bruk av areal i nytt byarkiv i Hansaparken er basert på gjennomføringsvedtak 83/22. I sak 176/23 vedtok bystyret å benytte kjøpsopsjon for areal i Hansaparken. Dette endrer forutsetningene for ombygging. Forutsetning for arbeidet er vedtak i HØP 2024-2027. Gjennomføring av kjøp er forsinket fordi Bergen kommune ikke oppnår enighet i kontraktsvilkår. Konsekvensen av dette vil være at leiekostnader videreføres etter juni 2024.

Fellesposter – bykassen har et forventet mindreforbruk som følge av lavere energiutgifter i kommunens anlegg og leide bygg. Reduksjon i energiutgifter er beregnet med utgangspunkt i Fjordkrafts prisprognoser. I tillegg er det forventet et mindreforbruk knyttet Microsoft-lisenser på 10 mill. som følge av at tiltaket ved en feil er budsjettert to ganger.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
EBE - reduserte energikostnader	Lønns- og prisvekst mv.	-1 000
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-1 060
Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet	Lønns- og prisvekst mv.	1 589
Byrådets arbeid med ny kommuneplan og kommunal planstrategi	Nye engangstiltak	700
Gebyr banktjenester mv.	Tekniske justeringer	608
Ettergodtgjøring folkevalgte	Tilpasning til aktivitetsnivå	506
Husleie Allehelgensgate, manglende prisjustering 2024	Tilpasning til aktivitetsnivå	222
Microsoft lisenser	Tilpasning til aktivitetsnivå	-10 000
Sum		-8 436

EBE - reduserte energikostnader

Prognosen for energiprisene for 2024 fra kommunens strømlleverandør Fjordkraft, gir en forventning om et mindreforbruk per 31.12. Midlene foreslås tilbakeført bykassen.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02
12	Kultur	- 0,73
13	Idrett	- 0,85
14	Næring	- 0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	- 1,06
18B	Renovasjon	- 0,02
Totalsum		- 21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenestoområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet

Den samlede porteføljen av kontingenter tilknyttet arbeidsgiverområdet består av

- 1) Opplysnings- og utviklingsordningen (OU-ordningen),
- 2) KS kontingent – (kontingent og serviceavgift) og
- 3) Forskning og utviklingsarbeid (FoU)

Det er KS sentralt som fastsetter satsene i ordningene, og fordelingsnøkkelen er antall ansatte i den enkelte kommune. KS har oppjustert satsene i ordningene med gjennomsnittlig 7,0%. Dette, sammen med en økning på 600 ansatte har de totale kostnadene økt. Byrådet innstiller derfor på en styrking av rammen på kr 1.589.000

Byrådets arbeid med ny kommuneplan og kommunal planstrategi

Byrådet Meyer har siden tiltredelsen forberedt arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, og Klosterhagen-erklæringen uttrykker følgende politiske ambisjoner:

- Byrådet vil rullere kommuneplanens samfunnsdel (KPS) og arealdel (KPA), med mål om å legge til rette for flere boliger og en mindre detaljert kommuneplan.
- Byrådet vil også at saksbehandling og planprosesser skal bli vesentlig raskere og mer effektiv.
- Byrådet har et mål om å sette i gang arbeidet med KPS og KPA parallelt.

Byrådet redegjorde for byrådets arbeid med ny kommuneplan og kommunal planstrategi i byrådssak 1063/24, vedtatt 21.03.24.

Byrådet foreslår at det bevilges kr. 0,7 mill. til arbeid med ny kommuneplan og planstrategi i 2024.

Gebyr banktjenester mv.

Budsjettet for gebyrer for banktjenester oppjusteres med kr 0,6 mill. Justeringen medfører at budsjettet er iht. reelt nivå, etter at ny hovedbankavtale er kommet på plass.

Ettergodtgjøring folkevalgte

Oppfølging av godtgjørelsesområdet for byråder og politiske rådgivere er samlet ved Byrådsleders avdeling med tilhørende budsjett. Budsjettet tar imidlertid ikke hensyn til ordningen med ettergodtgjøring etter "Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder i Bergen kommune".

Byrådet foreslår å bevilge kr. 0,5 mill. for å dekke siste del av merutgifter påløpt i januar 2024 knyttet til ettergodtgjørelse som følge av byråds skiftet høsten 2023.

Husleie Allehelgensgate, manglende prisjustering 2024

Det ble ikke hensyntatt prisøkning på 4,77% for 2024 da budsjett ble gitt i løpet av 2023.

Microsoft lisenser

Merutgifter knyttet til Microsoft lisenser ble registrert inn dobbelt i HØP24-27. Det er derfor behov for å innarbeide en nedjustering i budsjettet for 2024.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose	Avvik Statusbeskrivelse prognose i kr
Nye tiltak			
Etablering av informasjonssikkerhetssenter (SOC) i Bergen kommune	2 000	1 700	300 Trusselbildet angående informasjonssikkerhet er forverret den siste tiden, og Bergen kommune må etablere forbedrede tjenester for å holde oversikt over risikobildet. Det jobbes med å etablere et informasjonssikkerhetssenter som skal overvåke sårbarhet og risiko. Dette sikkerhetssenteret skal være i drift over sommeren, og det er planlagt ansettelser, blant annet fremtidig leder for sikkerhetssenteret i 2024. Frem til ansettelser er utført vil det omprioriteres interne ressurser for å sikre en god drift av senteret.
Lederutviklingsprogram	4 000	4 000	0 Det var fire ansatte (3,7 årsverk) i lederutviklingsprogrammet per 1.1.24. I tillegg er det påløpt noen engangsutgifter.
Driftskonsekvenser digitaliseringsprosjekter	1 075	900	175 Løpende driftskostnader for lisens og vedlikehold av ny skjemaløsning, med tilhørende integrasjoner er startet og fikk effekt fra 1 kvartal 2024. I tillegg skal innmeldte driftskonsekvenser benyttes til oppstart og vedlikehold av et designsystem for Allmenningen tilsvarende som for kommunens nettsted. Dette vil bidra til etablering av imøtekommende og gode tjenester for kommunens eksterne og interne brukere.
Nærværprosjekt	4 000	4 000	0 Rekruttering av prosjektleder er gjennomført, og prosjektleder starter 2. mai 2024.
Psykologberedskap for ansatte som utsettes for vold eller trusler	500	417	83 Tiltaket er iverksatt med oppstart 01.03.2024
Fellesutgifter på ny reisebyråavtale	480	480	0 Tiltaket er iverksatt med virkning fra 1.1.24.
Nytt fagsystem eiendomsskatt	250	0	250 Nytt fagsystem eiendomsskatt innføres i 2024.
Sum	12 305	11 497	808

Effektivisering

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-170	-170	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Oppgavegjennomgang i kommunen	-84 398	-84 398	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Gevinst ved ny modul for prekontering av faktura	-1 000	0	-1 000	Prekonteringsmodulen i UBW økonomi er satt på vent pga utredning av UBW i skyen. Effektiviseringsgevinsten lar seg dermed ikke realisere. Saken er meldt inn som en konsekvensjustering.
Sum	-85 567	-84 567	-1 000	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Reduserte energiutgifter i kommunen	-4 071	-3 988	-83	
Sentral usikkerhetsavsetning nye tiltak (SAM)	-40 000	-40 000	0	Tidligere år viser at det er sannsynlig at noen nye tiltak blir forsinket mht. oppstart, som medfører ubrukte budsjettmidler i oppstartsåret. Det er pr. mars ikke varslet konkrete prosjekter som vil starte opp senere enn planlagt, men det er forventet at noen tiltak vil måtte skyves på. Det legges derfor inn full effekt i Revidert budsjett, med ny statusoppdatering i Tertialrapport 2.
Politisk rådgiver - byrådet	1 000	1 000	0	Politisk rådgiver er ansatt i tråd med antall rådgivere fastsatt ved konstituering av byrådet Meyer 30. oktober 2023 (sak 1283/23).
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	2 400	2 400	0	Det forventes at målet om redusert energiforbruk vil bli nådd, men den økonomiske effekten av tiltaket blir lavere enn budsjettet pga. at strømprisene har falt. Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	100	100	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose -1 529	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-529	-1 529	1 000	Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
EBE - Reduksjon i FDV-utgifter gjennom salg av bygg	-2 119	-2 119	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	-43 220	-44 137	917	

Nye engangstiltak

Etablering av ny rammeavtale for datakommunikasjon og telefontjenester	1 300	1 300	0	Utlysning for ekstern prosjektleder er ute i markedet, tiltaket starter opp i 2. kvartal 2024.
Sum	1 300	1 300	0	

Kutt

Redusere bemanningen i Etat for bygg og eiendom	-690	-690	0	Tiltaket er gjennomført og innarbeidet i vedtatt budsjett.
Avslutte medlemskap i Initiativ for etisk handel	-100	-50	-50	Kontingent for halve 2024 er påløpt.
Kutt Bergen byarkiv	-74	-74	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	-864	-814	-50	

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Styrking av administrativ kapasitet og kompetanse som følge av betydelig vekst i aktivitetsnivå ut mot brukerne	3 200	3 200	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.
IKT-utgifter - Drift av arbeidsstasjoner og Microsoft lisenser	600	600	0	Midlene forventes å medgå til formålet.
Vaktordning for informasjonsberedskap - justering	260	260	0	Ny avtale om vaktberedskap for informasjonsberedskap er iverksatt.
Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet	2 360	2 360	0	Kostnadene er påløpt og innarbeidet i rammen.
Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggjerservice	216	216	0	Overføring av telefontjeneste for bystyrets kontor til Innbyggjerservice er gjennomført i tråd med Forretningsutvalgets sak 158/23.
Tilbakeføring av grunnfinansiering henført til BraArkiv (retting av feil i BR231145)	711	711	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Ny EPJ for Bedrifthelsetjenesten	500	500	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i vedtatt budsjett.
Styrking av staben i HR Bemanning	2 805	2 370	435	Staben er styrket med to stillinger. Det planlegges for ansettelse av den tredje før sommeren 2024.
Husleie til administrasjon i Etat for barn og familie, Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester	3 951	3 951	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene forventes å medgå til formålet.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Økte utgifter til HR-systemer	430	400	30	Tiltaket er delvis iverksatt.
Økte kostnader som følge av ny MS-lisens avtale	5 300	5 300	0	Kostnadene kan blir høyere enn tildelte rammer
Sum	20 333	19 868	465	
Sum tiltak	-95 713	-96 853	1 140	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Bergen kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver	Andel heltidsstillinger	70,0 %	68,3 %	Andel heltidsstillinger ved utgangen av T1 2024 68,3%. Dette er en økning på 0,1 prosentpoeng fra utgangen av 2023, og en økning på 1,7 prosentpoeng sammenlignet med samme tid i 23. Mål for 2024 er 70%.
		Andel vikaroppdrag i barnehager som dekkes av interne vikarer ansatt i Bemanningstjenester	66,0 %	59,5 %	Bemanningstjenester har i første tertial 2024 mottatt bestilling av vikarer til 18 404 oppdrag i barnehage. Etterspørselen etter vikarer har vært større enn det man har klart å løse. Totalt 2612 oppdrag er registrert som uløst i perioden. Det jobbes med å ansette flere vikarer i Bemanningstjenester for å kunne øke dekningsgraden og å løse flere oppdrag. 15 792 oppdrag i barnehager har blitt løst av vikarer fra kommunen og rammeleverandører. Av disse har 27,2% av oppdragene blitt løst av fast ansatte vikarer i Bemanningstjenester og 42,1% har blitt løst av interne ringevikarer. 30,7% av oppdragene i barnehage har blitt løst av vikarer fra eksterne byråer.
		Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	89,0 %	86,0 %	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse ved utgangen av T1 2024 var 86,0%, som er på samme nivå som ved utgangen av 2023. Det er 3 prosentpoeng lavere enn målet for 2024.
		Sykefraværspersent	9,3 %	11,8 %	Sykefraværet for januar-april 2024 er 11,8%. Dette er en nedgang sammenlignet med samme periode i 2023

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
					og 2022 hvor fraværet var hhv 12,3% og 13,3% Mål for 2024 er 9,3%, som er 2,5 prosentpoeng lavere. Sykefraværet i første kvartal er vanligvis høyere enn årgjennomsnittet Se tertialrapport sentrale kapitler for å se hva som gjøres for å få ned fraværet.
	Bergen skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av reserverte/inkluderende kontrakter	Andel nye kontrakter som har krav til arbeidsinkludering	25,0 %	3,7 %	4 nye kontrakter med inkluderende / arbeidsmarkedstiltak av 92 i perioden.
	Bergenserne skal forstå informasjon og brev fra Bergen Kommune	Andel i innbyggerundersøkelsen som svarer at det er lett å forstå informasjon fra kommunen.	75,0 %		Årets undersøkelse er ikke gjennomført ennå.
		Andel i innbyggerundersøkelsen som svarer at det er lett å forstå informasjon i brev fra kommunen.	75,0 %		Årets undersøkelse er ikke gjennomført ennå.
	Effektiv kommunikasjon som når innbyggerne	Andel i innbyggerundersøkelsen som er fornøyd med informasjon fra kommunen	75,0 %		Årets undersøkelse er ikke gjennomført ennå.
Norges grønneste storby	Bergen kommune skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av miljøkrav	Andel nye kontrakter som har krav til klima/miljø	55,0 %	55,0 %	51 av 92 nye kunngjorte kontrakter med krav til klima/Miljø
	Reduksjon av energiforbruk i kommunale bygg	Reduksjon i temperaturkorrigert energiforbruk i forhold til 2019	11,0 %	7,8 %	Etat for bygg og eiendom fortsetter med energispareprosjekter som solceller og varmepumpe-prosjekter som vil gi besparing på sikt. Høsten 2024 blir etatens gruppe for automasjon og driftstøtte styrket med flere ressurser, noe som gir anledning til en tettere oppfølging og mer energieffektiv drift av kommunens bygg.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
Trygg økonomistyring	Ansattservice skal gi gode brukeropplevelser til ansatte og innbyggere	Andel saker i kundestøttesystemet løst ved første kontakt	81,0 %	80,0 %	Selv om vi ser en stadig økt bruk av digitale løsninger i kommunen og større kompleksitet i bruken av løsningene klarer vi å opprettholde løsningsgrad ved første kontakt ved automatisering av oppgaver og å øke selvbetjening i henhold til vedtatte kanalstrategi.
	EBF: Sikre effektiv bruk av boligmassen ved at leieinntekten ved tomgang er 2% eller lavere	Andel tomgangsleie av samlet husleieinntekt	< 2,0 %	2,09	Tomgang etter 1. tertial viser et mindre avvik i forhold til målsetting. EBF satte i 2023 fokus på å effektivisere alle prosesser knyttet til turnover og klargjøring. Resultatet av dette arbeidet ser vi også tydelig så langt i 2024.
	Forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i kommunens byggeprosjekter	Antall utvidete kontroller av lønns- og arbeidsvilkår hos byggentreprenører	4	9	Det har vært gjennomført 5 stedlige tilsyn i tertial 1 2024. Avvik er avdekket ved de fleste tilsyn. Hovedtyngden av avvikene er manglende innregistreringer i HMSreg og dermed brudd på byggherreforskriften 15 vedrørende elektroniske oversiktslister. Det er også avdekket en del brudd på forskrift om HMS-kort på bygge- og anleggsplasser som omfatter manglende HMS-kort, ugyldige kort eller at personer bærer både utløpte og gyldige kort. Det er også avdekket tilstedeværelse av personer fra foretak som ikke var registrert, som er et brudd på kravet til Samordning etter AML § 2-2. I tillegg har det vært gjennomført 4 skrivebordskontroller. Avvik funnet og lukket
	Kommunen skal gjennomføre	Andel prosjekter i Digitaliseringsplanen	50,0 %	15,0 %	Gjennomføring av konseptvurderinger

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
	digitaliseringsprosjekter som er nyttige for ansatte og innbyggere	som har gjennomført en konseptvurdering			sjekkes i forbindelse med faseoverganger i prosjektene. Målet har vist seg vanskelig å måle og baserer seg derfor på estimat.
	Øke bruk av fagarbeidere hos utførende entreprenører i kommunens byggeprosjekter	Andel arbeidstimer utført av fagarbeidere i byggeprosjekter hvor det er stilt krav i kontrakt	50,0 %		Ingen prosjekt har hatt sluttoppgjør i perioden.
	Økt bruk av digitale arkiv	Sidehenvisninger	1 000 000	326 585	

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Oppdrag

VB2024 Merknad 1. Oppgavegjennomgang - I forbindelse med den varslede oppgavegjennomgangen ber bystyret byrådet vurdere etatsstrukturen i kommunen med formål om mer effektiv drift. Byrådet bes særlig om å se på Klimaetaten og Byarkitekten. Byrådet bes også om å se på kommunens behandling av områdeplaner. Dersom en gjennomgang av arealdisponering per avdeling kan avdekke innsparingspotensial, ber bystyret at byrådet også vurderer det i løpet av oppgavegjennomgangen.

Beskrivelse status

Byrådet har i tråd med vedtatt budsjettmerknad satt i gang en rekke prosesser, herunder gjennomført en oppgavegjennomgang der alle avdelinger i kommunen har bidratt med å gjøre rede for hva de ulike årsverkene gjør av oppgaver. Byrådet vil bruke dette videre i det interne arbeidet med handlings- og økonomiplanen til Bergen kommune. Byrådet har også satt i gang et arbeid med å vurdere omorganiseringer av flere etater, enheter og konsernfunksjoner, jf. byråds sak 1113/24. Fristen for gjennomføring av vurderingene er satt til 15. juni 2024.

VB2024 Merknad 2. Restriktiv praksis for ansettelse i administrative stillinger - Som en konsekvens av den varslede oppgavegjennomgangen, ber bystyret byrådet om at det iverksettes en restriktiv ansettelsespraksis for ansettelse i administrative stillinger i byrådsavdelingene og i etatene i Bergen Kommune. Det betyr at det skal gjøres en særlig vurdering av behov for nyansettelse og at eventuelle nyansettelser skal godkjennes av kommunaldirektørene.

Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelse i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelse og godkjenner eventuelle slike ansettelse.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førin gs-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsje tt	Årsprogno se	Forsl ag til bud.endr.
Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM		IA	60 377	58 466	1 912	Ferdig	6 257	4 345	-1 912
Anskaffelse av loggmonitoreringsverktøy		IA	5 000	5 000	0	4.kv. 2025	1 500	1 500	0
Anskaffelse SAN (Storage Area Network)		IA	3 000	3 000	0	4.kv. 2024	3 000	3 000	0
Backupløsning	BR 1209/22	IA	18 000	18 000	0	4.kv. 2024	6 021	6 021	0
Bergen Rådhus - inventar og utstyr	BR 1332/20	IA	39 719	40 864	-	2.kv. 2024	-58	1 087	1 145
Bergen rådhus - utvendig rehabilitering	BY 158/18	100 000	165 272	165 272	0	Ferdig	2 259	2 259	0
Byarkiv - ombygging	2022/480 67	IA	84 503	84 503	0	4.kv. 2025	79 695	44 695	-35 000
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet		IA	4 316	4 316	0	4.kv. 2025	3 255	1 005	-2 250
Digitalisering av analoge arkiv		IA	996	996	0	4.kv. 2024	715	715	0
Digitaliseringsprosjekter		IA	22 000	22 251	-251	4.kv. 2026	7 938	4 188	-3 749
ENØK-prosjekter		-	-	-	-	Løpende	6 000	3 000	-3 000
Etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger		IA	6 540	6 540	0	4.kv. 2024	6 540	6 540	0
Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost		-	-	-	-	Løpende	5 600	2 188	-3 413
Kjøp av lokaler til Bergen byarkiv	BY 176/23	45 000	45 000	45 000	0	4.kv. 2024	45 000	45 000	0
Magistraten, oppgradering - prosjektutvikling		IA	5 000	5 036	-36	4.kv. 2024	4 312	4 312	0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	40 036	22 016	-18 020
Nytt fagsystem eiendomsskatt		IA	3 000	1 830	1 170	4.kv. 2024	2 700	2 700	0
Ombygging - Innbyggerservice		IA	1 700	1 700	0	4.kv. 2024	1 700	1 700	0
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur		-	-	-	-	Løpende	8 532	8 532	0
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	BY 20/21	IA	12 176	0	12 176	3.kv. 2026	0	0	0
Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser		-	-	-	-	Løpende	5 365	3 991	-1 374
Tilpasning av lokaler - sekkepost		-	-	-	-	Løpende	103	103	0

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føringss-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar tal	Justert budsje tt	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Økt kapasitet på sikkerhetsløsninger mot internett fra Bergen kommunes interne nettverk	IA	4 926	4 926	0	Ferdig	-3 173	0	3 173	
Sum øvrige prosjekter						3 489	-256	-3 745	
Sum						236 787	168 643	-68 144	

Statustekst investeringer

AdO Arena, solenergianlegg

Det skal etableres solenergianlegg på AdO-bygget. Solenergianlegget skal bestå av solfangere til oppvarming av vann, samt solceller til produksjon av strøm. Oppstart av arbeidene er forventet i løpet av 2024. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, noe som medfører at forventet ferdigstilling forskyves.

Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM

Det er investert i inventar og IKT-utstyr i aktivitetsbaserte arbeidslokaler ved samlokaliseringer av tjenester. Samlokaliseringene ble vedtatt for å gi gevinster i form av økt kvalitet.

Det er et mindreforbruk på sekkeposten, som i hovedsak er knyttet til ved etablering av Familiens hus Bergenhus og Årstad. Det var isolert et merforbruk for prosjektene NAV Bergen sør, NAV Bergen vest og Barnevernstjenesten i Fana og Ytrebygda på Kokstad. Avviket hovedsakelig knyttet til kjøp av inventar/utstyr og tilpasninger av lokaler for å ivareta arbeidsplassforskriften. Byrådet foreslår å justere budsjett i henhold til anslått behov.

Anskaffelse av loggmonitoreringsverktøy

Etablering av sikkerhetssenteret er pågående. Forsinkelser er knyttet til avklaringer av behov og prioriteringer knyttet til driften av senteret. Arbeid med anbefalinger inn mot investeringen pågår og vil ferdigstilles over sommeren 2024. Planlagt oppstart av anskaffelse er høsten 2024, dette medfører en forskyvning av sluttdato for prosjektet inn i 2026.

Anskaffelse SAN (Storage Area Network)

Investeringen gjennomføres i 2024 som planlagt

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Disponeringen av midlene skjer på ulike tjenesteområder, herunder skole, kultur og næring, og må derfor sees under ett.

Ved en feil ble ikke kostnadene knyttet til kjøp av tomtegrunn ved tidligere Nordvik skole og kjøp av seksjon 3 og 4 på Siljustøl, korrekt innarbeidet i budsjettet for 2023. Dette foreslås rettet opp i forbindelse med denne rapporteringen gjennom en justering av budsjettet på skole med 1,4 mill. kroner, og en justering av budsjettet på kultur med 12,3 mill. kroner. Disse justeringene foreslås inndekket i den eksisterende budsjettavsetningen på tjenesteområde næring og får dermed ingen netto kostnadseffekt i inneværende år.

Som en del av årsavslutningen for 2023 ble budsjettposten i tillegg belastet med kr. 10 mill. kroner i forbindelse med den regnskapstekniske overdragelsen av en tomt som inngikk i likvidasjonsutbyttet ved avviklingen av eiendomsselskapet Knutepunkt Sandsli AS (tidl. eid av Bergen tomteselskap). Det er derfor behov for å styrke budsjettet for å dekke inn dette beløpet, slik at det også er inndekning for den tidligere inngåtte betingede kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei 15 AS, om kjøp at tilleggsareal ved Kristianborg barnehage.

Gjennomføringen av kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei AS er betinget av en endelig vedtatt reguleringsplan for området, og det forventes nå ikke at kjøpet vil bli fullført i inneværende år. Kostnadene for kjøpet av areal i Conrads Mohrs vei vil videre være noe høyere enn disponibel budsjetttramme etter de ovennevnte justeringene. Byrådet anbefaler derfor at budsjettpostens samlede styrking også ivaretar dette, samtidig som deler av årets midler flyttes til 2025.

Backupløsning

Investeringen planlegges ferdigstilt i 2024.

Bergen Rådhus - inventar og utstyr

Aktiviteten knyttet til denne budsjettposten var i hovedsak fullført. Det ble imidlertid etter innflytting i rådhuset meldt om behov for å supplere på møbel- og utstysfronten på rådhuset for å dekke behov som oppstod etter innflytting, herunder behov for å supplere med flere møbler, gardiner, kantineutstyr og reoler, som det ikke var tatt høyde for i rådhusprosjektet. Innkjøpene gjør at rådhuset får en mer fleksibel drift og bruk. Det er også investert i etablering av renholdssensorer som skal gi en mer effektiv renholdsleveranse, gjennom et pilotprosjekt som på sikt skal rulles ut i alle kommunale enheter. Videre er det kjøpt inn AV-utstyr som erstatter gjenbruksutstyr på møterommene, der gamle skjermer ikke lenger virket. Byrådet foreslår en engangsstyrking av budsjettposten, hvoretter prosjektet vil bli endelig avsluttet.

Biler til transport av utviklingshemmede

Det blir levert to biler i inneværende år. Det er behov for flere biler, men det må lyses ut ny konkurranse.

Bjørnarhallen - prosjektutvikling

Bjørnarhallen i Arna bydel er i svært dårlig stand, og det vurderes som mest aktuelt å rive eksisterende hall og erstatte med nybygg på samme tomt. Det er behov for å øke hallkapasiteten i bydelen, og IL Bjørnar har lenge hatt et ønske om å supplere med en ny idrettshall i tilknytning til dagens hall. I gjeldende idrettsplan er det vedtatt å videreutvikle området rundt Garnes barneskole, Garnes ungdomsskole, Garnes kunstgressbane og Bjørnarhallen som en felles idretts- og oppvekstpark. Prosjektet er utvidet med en underjordisk parkeringskjeller grunnet krav i kommunens gjeldende arealplan. Det pågår arbeid med reguleringsplan, denne vil være styrende for videre fremdrift. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap

Breistein bofellesskap består i dag av 6 leiligheter for utviklingshemmede, hvorav en av leilighetene benyttes som tjenestebase for ansatte. For å sikre bedre arbeidsforhold for de ansatte, samt tilføre en ekstra boenhet, er det besluttet å bygge ny tjenestebase som et tilbygg i tilknytning til eksisterende bofellesskap. Byggearbeidene startet opp januar 2024. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med oppdatert årsprognose.

Byarkiv - ombygging

Opprinnelig gjennomføringsvedtak i sak 88/22 legger til grunn at huseier gjennomfører ombygging. I sak 176/23 vedtok bystyret å benytte kjøpsopsjon for areal i Hansaparken. Dette endrer forutsetningene om ombygging utført av huseier, og konsekvens av dette framgår av HØP 2024-2027 med bla økt ramme for ombygging. Det vil bli utarbeidet nytt gjennomføringsvedtak. Prosjektet har ferdigstilt plangrunnlag for ombygging. Ny teknisk infrastruktur, plan for møblering overtas av prosjektledelse i EFU i nytt gjennomføringsvedtak. Plan for midlertidig drift/ flytting er justert og videreføres i 2024. Flytting av arkiver ut av areal som skal fraflyttes pågår. Aktiviteter med kultur og kompetanseutvikling, arbeidsprosesser og systemarkitektur/teknologi pågår og videreføres i 2024. Midler og aktiviteter i BUD895 Digital fornyelse og tjenesteutvikling forvaltes i prosjektet. Deler av midlene som er knyttet til indre ombygging av lokalene vil først påløpe til neste år. Dermed foreslås det at 35,0 mill. overføres til 2025.

Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A

Det er påvist store setninger i grunnen under det fredede bygget i Finnegården som huser Det Hanseatiske Museum. Setninger i grunnen har blant annet ført til at bygningen ligger lavere i forhold til havvannet enn da Finnegården ble bygget, og ved høy flo kommer det vann inn på gulv i 1. etasje. Konstruksjonen er svekket på grunn av setningene i grunnen og endringer som er utført på bygget tidligere. Det er gjennomført refundamentering med nytt bolverk, samt heving av bygningen ved å jekke opp gulvet i 1. etasje tilpasset dagens gatenivå. Bygget ble satt ned på nye fundamenter våren 2023, og prosjektet har startet på sin gjenoppbyggingsfase. Tekniske entreprenører er anskaffet, og montasje av tekniske installasjoner er påbegynt. Prosjektet er meget komplisert grunnet byggets tilstand og alder, og tiltakene må gjennomføres med stor presisjon og forsiktighet. Arbeidsomfanget i prosjektet har vist seg å være betydelig mer omfattende enn opprinnelig planlagt. Siden bygget er på Unescos verdensarvliste stilles det ekstra strenge krav til utførelse og sikring. Bygget skal bestå så originalt som mulig. Samtlige antikvariske instanser er derfor inne og gir føringer til prosjektet ved behov. Prosjektet har som følge av dette endret karakter underveis, både med hensyn til metode og til kostnad. Alt arbeid må utføres så autentisk som mulig, med de samme redskaper og materialer som originalt. Eksempelvis blir ingen elektrisk sag eller boremaskin anvendt for de antikvariske arbeidene. Prosjektet kan ikke gjøres stykkevis og delt, det må fullføres under ett. Bergen kommune har en særskilt forpliktelse til å ivareta fredete historiske bygg, og Hanseatisk museum er i en særstilling innenfor disse. Det er jevnlig befaringer med Fylkeskonservator for å sikre at alle utførelser godkjennes. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år i tråd med oppdatert årsprognose.

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet

Aktiviteter og midler i dette prosjektet har vært styrt fra prosjektet nytt Byarkiv 2025 for å få til helhetlig ledelse og effektiv bruk av prosjektteam og alle prosjektaktiviteter. Fra 2024 skal det lages et nytt gjennomføringsvedtak for ombygging av byarkivet, og vi vil i den forbindelse organisere arbeidet i dette prosjektet på nytt. Det arbeides i mellomtiden videre med arealeffektivisering, prosess- og IKT-arkitekturforbedringer. Prosjektgjennomføringen er forsinket og gjenstående budsjettmidler forventes å påløpe i 2024-2025.

Digitalisering av analoge arkiv

Restdigitalisering av bygningsdokumentasjon til digitalt byggesaksarkiv skal redusere arbeidstid i innsynssaker. Trykte kommuneforhandlinger skal gjøres tilgjengelig og søkbare i Digitalarkivet/ Kommuneportal for økt bruk av arkiver og bedre tjenester. Prosjektet forventes ferdigstilt siste tertial 2024.

Digitaliseringsprosjekter

Seksjon for digital transformasjon melder om økt budsjettbehov på sekkeposten "Digitaliseringsprosjekter". Dette gjelder to prosjekter; Prosjektet "Personvern og informasjonssikkerhet

i kommunens tjenesteplattform” er avsluttet med et merforbruk på 0,25 mill. Forsinkelser grunnet avhengigheter knyttet til nasjonale føringer medfører forsinkelser og estimert ferdigstilling for sekkeposten er satt til 4 kvartal 2026.

I løpet av 2024 skal prosjektene “Proaktive tjenester”, “Inndata - ny standard for skjema og brukerdialog” og “Etablere KS MinSide i Bergen kommune” ferdigstilles. Det er forsinkelser i prosjektene, men dette vil ikke påvirke totalprognosen.

“Identitets- og tilgangskontroll” og “Felles data- og informasjonsarkitektur” videreføres med aktiviteter frem til 2026. Forsinkelser har oppstått grunnet nødvendige avklaringer mot nasjonale aktiviteter, som setter premisser for Bergen kommunes løsninger. Dette forsinker prosjektene i varierende grad. Identitets- og tilgangskontroll er midlertidig stanset for en nærmere revisjon av fremdrift, leveranser og avhengigheter. Det pågår interne arbeidsaktiviteter som kartlegger og forbedrer deler av id-forvaltningen til Bergen kommune og det vil være til dels avgjørende at prosjektet følger denne aktiviteten tettere og sikrer samsvar med prosjektets målbilde. Kravspesifisering av ny løsning for helhetlig id-forvaltning forskyves til høsten 2025.

Prognose for 2024 er nedjustert grunnet forskyvninger av pågående prosjekter.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I Bergen kommune sin tidligere Klima- og miljøhandlingsplan var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er så langt i 2024 startet opp 5 nye tiltak. Med bakgrunn i lovkrav som gjør at lyskilder og armaturer bør oppgraderes til Led, vil dette være et prioritert formål for nye prosjekter i 2024. Det forventes at årets budsjett og oppbudsjettete midler fra 2023 benyttes inneværende år. Foreslått nettojustering på kr. 1,5 mill. inneværende år gjelder i hovedsak inntrekk av midler på gjennomførte prosjekter.

Etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger

Det tilrettelegges for nye lokaler knyttet til etablering av permanent mottak for bekymringsmeldinger. Investeringsmidlene skal gå til ombygging av lokalene, etablere publikumsmottak, sikre god kvalitet, tilrettelegge for tilstrekkelig sikkerhet ved arbeidsplassen og innkjøp av AV-utstyr og inventar. Investeringer er en del av tiltakspakken i barnevernet, som blant annet skulle etablere et felles mottak for bekymringsmeldinger. Det forventes at investeringsmidlene medgår til formålet, og at prosjektet ferdigstilles.

Fageråshjemmet - prosjektutvikling

Basert på bystyrets vedtak sak 217/16 ble det besluttet å rive eksisterende Slettemarken sykehjem, omsorgsblokken og telenorbygget for å bygge Fageråshjemmet, et nytt sykehjem med 100 plasser.

Planlagt byggestart er i 2025. Reguleringsarbeid pågår og planforslaget gjøres klar til 2. gangs behandling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen ligger i sekkepost inntil videre.

Havneeiendommer sekkepost

Teknisk standard på bygg og kaier, gjeldende leieavtaler og behov for tilpasning ved nye avtaleinngåelser innebærer behov for oppgraderinger. I 2024 er det gjort vedtak om tiltak med oppgradering av fending ved Bontelabo og Skoltegrunnskaien Nord.

For å sikre forsvarlig bruk og ivaretagelse av kaien er det behov for å gjennomføre enn tilsvarende oppgradering på Skoltegrunnskaien Sør som på Skoltegrunnskaien Nord. Endring i trafikken og belastningen på Tollbodkaien gjør videre at den må oppgraderes. På Hurtigrutekaien er deler av dagens fending utgått, og må oppgraderes.

De nye tiltakene har en forventet kostnad på kr. 14,5 mill. Byrådet foreslår at budsjettposten styrkes med kr. 10,4 mill. slik at det blir mulig å gjennomføre prosjektene over budsjettposten i inneværende år.

Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost

Investeringsprosjektet er en sekkepost som skal benyttes til å forenkle, fornye og forbedre digitale løsninger, og utvikling av ny funksjonalitet i fagsystemer og teknisk infrastruktur, herunder integrasjoner mellom ulike fagsystemer som understøtter bedre og mer effektiv tjenesteyting. Sekkeposten er tiltenkt alle tjenesteområdene i byrådavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold. Det er ulike prosjekter som er under vurdering i 2024, og det forventes at midlene medgår til formålet. Ubrukte investeringsmidler fra 2023 som ikke knyttets til konkrete prosjekter tilbakeføres i forbindelse med Revidert budsjett 2024.

Kjøp av lokaler til Bergen byarkiv

I sak 176/23 har bystyret vedtatt at kommunen skal kjøpe Bergen byarkiv sine leide lokaler i Hansaparken. Kjøpsopsjon er tatt ut og kjøpsum er anslått til kr. 45 mill. Forhandlinger knyttet til endelig kjøpekontrakt pågår.

Knappentunet kommunale utleieboliger - prosjektutvikling

Knappentunet er tiltenkt boliger med tjenestebase, hvor målgruppen er beboere med alvorlige psykiske lidelser. Målgruppen vil normalt ikke ha behov for særskilt fysisk tilrettelegging av bolig, men i større grad ha behov for oppfølgingstjenester. Det er utført en konseptvalgsutredning, hvor fagnotat og anbefaling er sendt til videre evaluering i april 2024. Det foreslås en forskyvning av midler inneværende år i påvente av beslutning om videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet. Midler til gjennomføringsfasen ligger inntil videre i sekkepost.

Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede

Det er etablert to nye bofellesskap med totalt 16 leiligheter i Øvre Krohnåsen 4 og 6 i Fana bydel. Bofellesskapene har felles underjordisk parkeringsanlegg og uteområde. Byggene ble tatt i bruk juni 2023 og de siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging

I Handlings- og økonomiplan 2018-21 ble det vedtatt å foreta rehabilitering og tilpasning av tidligere Danckert Krohn seniorsenter, og det er planlagt å etablere kontorer for Bergenhus og Årstad kulturkontorer i hovedbygget fra 1789. Det er stort vedlikeholdsetterslep, og grunnet byggets alder og vernestatus må det tas antikvariske hensyn. I prosjektomfanget inngår også oppgradering av uteområdet da det er vurdert som hensiktsmessig at dette gjennomføres samtidig som bygget rehabiliteres. Det har vært noe mer aktivitet i prosjektet enn tidligere planlagt. Oppdatert årsprognose

viser at det er behov for mer midler i inneværende år. Det foreslås derfor en flytting av midler til inneværende år i tråd med årsprognose. Økning i totalprognose er som følge av tilleggsarbeider på kafébygget som ikke var inkludert i opprinnelig prosjektomfang.

Magistraten, oppgradering - prosjektutvikling

I merknad 4 til sak 243/20 vedtok Bystyret at bystyrets organer ikke skal være en del av den rehabiliterte rådhusblokken, men at kontor- og servicefunksjoner for denne enheten skal etableres i de historiske byggene i rådhuskvarartalet slik at rådhuset frigjøres til byrådet og tilhørende administrasjon. Det foreligger mulighetsstudier av relativt nyere dato for rehabilitering og oppgradering av Manufakturhuset og Magistraten til fortsatt bruk til kontorformål i henhold til dagens standard. Det er satt av midler til å utrede og kostnadsberegne tilrettelegging av disse to byggene for bystyrets organer. Utredningen vil bli gjennomført i tett samarbeid med Bystyrets kontor med siktemål om å kunne innarbeide en samlet kostnadsramme for prosjektet ved neste rullering av Handlings- og økonomiplan.

Minde skole og idrettshall - prosjektvikling

Det er satt i gang et arbeid med å vurdere ulike alternativer for å øke kapasiteten på Minde skole. I tillegg vurderes det å inkludere en idrettshall ettersom det kan bli utfordrende å sikre tilstrekkelig tilgang til idrettsflater for et skoletiltak på Mindemyren. Det pågår reguleringsarbeid for området, slik at man potensielt kan oppføre et nybygg sør for skolen. Det vurderes ulike løsninger for best mulig utnyttelse av eiendommen, herunder hvilke funksjoner som skal legges i et eventuelt nybygg. Kostnad og fremdrift er avhengig av utfallet av den pågående reguleringsprosessen. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslien- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Nedre Totland bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap for utviklingshemmede på nedre Totland. Det gamle skolebygget på Riple skal være personalbase for ansatte, mens seks leiligheter i bofellesskapet etableres i et nybygg. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å utvikle kjøp for bolig til personer med utviklingshemninger. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024.

Nytt fagsystem eiendomsskatt

Nytt fagsystem anskaffes og implementeres i 2024 som planlagt.

Nytt fagsystem innkreving/inkasso

Bergen kommune har i dag en løsning for innkreving (Procasso) som er installert i Bergen kommunes datasenter. Leverandøren av systemet har endret sin markedsstrategi og all videre utvikling og modernisering av løsningen skjer kun for kunder som har systemet som en tjeneste fra leverandørs datasenter. (Dette er trenden i systemmarkedet som vi nå også ser for UBW økonomi og HR.) Dagens kontrakt støtter ikke en oppgradering til skyløsning/ny plattform og det nødvendig å foreta en ny konkurranse i markedet for å sikre at Bergen kommune har en tilfredsstillende, moderne og framtidsrettet løsning for innkreving. I henhold til lovverket må vi gjennomføre en anskaffelse, det har ikke vært mulig å unngå.

Bergen kommune er den kommunen med flest saker på innkreving i Norge, noe som gir kompleksitet i løsningen.

Formålet med anskaffelsen er å få på plass et innkrevingssystem som bidrar til mer effektive arbeidsprosesser og som gir mulighet for utvikling i tråd med behov og krav innenfor dette forvaltningsområde.

Bergen kommune må på en ny anskaffelse av inkassosystem. Markedsdialog i 2022 viste stor variasjon i timeantallet som ble antydnet av mulige leverandører. Vi forventer ikke behov for økte driftsmidler ved ny løsning, men ser at behovet for midler til gjennomføring av anskaffelsen vil bli større enn først antatt.

Ombygging - Innbyggjerservice

Arbeidet med ombyggingen startet 1. kvartal.

Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur

Driftsfinansierte investeringer skal i 2024 benyttes til å anskaffe servere/hardware, nettverksutstyr, og SAN (Storage Area Network).

Ortun skole - svømmehall

Svømmebassenget på Ortun skole har vært igjennom en omfattende oppgradering, hvor det nå er bygget et helt nytt badeanlegg med blant annet hev-senk bunn og eget opplæringsbasseng. Oppgradering av utomhusanlegg og atkomstvei har også vært en del av prosjektet. Bygget ble tatt i bruk høsten 2022. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024. Resterende midler er foreslått trukket inn.

Petedalsmyra, utleieboliger

På Petedalsmyra oppføres et bygg bestående av åtte utleieboliger og en personalbase. Målgruppen for tiltaket er personer med ROP-lidelser. Det har vært gjennomført reguleringsprosess på tomten og reguleringsplanen ble vedtatt januar 2023. Gjennomføringsvedtaket til prosjektet ble fattet i juni 2023.

Entreprenør har startet arbeidene med opparbeiding av grunnen. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Salhus skole – prosjektutvikling

Salhus skule består i dag av to bygg, gamleskolen og hovedbygget. I tillegg står det en eldre enebolig på tomten, omtalt som Landmarkvillaen. Skolen framstår i dag med omfattende behov for oppgradering, og det vurderes at det er behov for å ta i bruk Landmarkvillaen til skoleformål. Det er utført en konseptvalgsutredning, hvor fagnotat og anbefaling er sendt til videre evaluering i april 2024. Det foreslås en forskyvning av midler inneværende år i påvente av beslutning om videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig

I Sandbrekkevegen er det planlagt å bygge to blokker med leiligheter med totalt 17 boenheter og personalbase. Av disse leilighetene er 9 tiltenkt alvorlig psykisk syke og de øvrige 8 skal være ordinære kommunale leiligheter. Det pågår nå arbeid med reguleringsplan. Det foreslås en flytting av midler til inneværende år med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

I gjennomføringsvedtak for Sentralbadet scenekunsthushus ble det vedtatt et kontorpåbygg i fire etasjer på den delen av bygningen som vender mot Teatergaten. Kontorpåbygget oppføres som en egen seksjon i henhold til Eierseksjonsloven, og selges som et råbygg. Seksjoneringen av kontorpåbygget ble godkjent av Plan- og bygningsetaten i april 2024 og byrådet har parallelt med seksjoneringsprosessen jobbet med å tilrettelegge en transaksjonsstruktur for salg av kontorpåbygget i det åpne markedet. Det vises i den forbindelse til omtale av under "Andre forhold" og de forslag byrådet fremmer i denne sak.

En tilslutning fra bystyret til byrådets forslag vil innebære at ferdigstillingen av kontorpåbygget ikke vil skje på kommunens hånd, men i regi av det nylig opprettede Sentralbadet kontorpåbygg AS. Kommunens investeringsbudsjett vil dermed ikke bli belastet med byggekostnader for kontorpåbygget, og vil derfor bli justert tilsvarende.

Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser

For å sikre trygge arbeidsplasser der ansatte møter brukere og kunder er det behov for å oppgradere flere kontorlokaler i tjenestene under byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold.

I 2023 ble det startet opp prosjekter ved Familiens hus i Fyllingsdalen og Åsane/Arna. Prosjektene avsluttes våren 2024, og forventes å bli rimeligere enn budsjettet. Det jobbes med flere aktuelle prosjekter, og det forventes at resterende midler medgår til formålet.

Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun

Det er gjennomført en konseptvalgsutredning for Fysakbygg og nytt Elvetun ungdomshus i Loddefjord. Byrådet har foreløpig ikke fattet noen beslutning om konseptvalg, da vurderingen av dette prosjektet vil inngå som en del av budsjettprosessen ved rullering av Handlings- og økonomiplan.

Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling

Storetveit ungdomsskole skal rehabiliteres og et nybygg oppføres for å øke kapasiteten til 600 elever. I tilknytning til skolen skal det også bygges en ny idrettshall. Skolebygningen har høy verneverdi og det nåværende arkitektoniske uttrykket skal ivaretas i størst mulig grad. Rehabilitering av skolebygget gjennomføres parallelt med riving av gymbygg og oppføring av ny idrettshall. Det er avklart at det må gjennomføres detaljregulering, noe som har betydning for prosjektets fremdrift. Forprosjektet er nylig startet opp. Det foreslås en forskyvning av midler i tråd med budsjettet årsforbruk. Budsjettposten skal

dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

I 2024 vil midlene bli benyttet til ombygging av lokaler til hjemmebaserte tjenester (Ladegårdsgaten), ombygging ved Bergen Helsehus legekantor og ombygging av vaktrom og medisinrom ved Bergen Legevakt. Det er foreslått en oppjustering av rammen i 2024 på tjenesteområde 5B. Dette skyldes en helt nødvendig ombygging av lokaler til nye arealer for legevaktssentralen, slik at den kan få minimum 10 operatører.

Tveiterås skole - riving og nybygg

Tveiterås skole er en spesialskole for elever med spesielle behov, lokalisert på Paradis. Bygningsmassen på eiendommen var i dårlig stand og uhensiktsmessig i forhold til bruken. Det eksisterende skolebygget er revet og det er oppført et nytt bygg på samme tomt. Bygget ble tatt i bruk august 2023. Totalrammen til prosjektet er nedjustert, men det gjenstår fortsatt økonomiske forpliktelser knyttet til oppfølging. Det foreslås derfor en forskyvning av midler.

Utbygging og vedlikehold av infrastruktur 102677 Fornyelse av Netscalermiljø

Bergen kommune sin digitale infrastruktur er i stadig utvikling, og gjennom større bruk av tjenester i leverandørers datasenter (skyttjenester) er det kritisk viktig å ha kontroll på dataflyten og kapasiteten i de digitale tjenestene. Vårt miljø for balansering av belastningen fra alle de forskjellige tjenestene har behov for fornyelse for å håndtere de kritiske systemene for kommunenes tjenesteleveranser til innbyggere. Som eksempel her kan nevnes nært sagt alle systemene for Byrådsavdeling for helse og om vi ikke fornyer løsningen vil det i stor negativ grad påvirke tjenestene fra byrådsavdelingen i form av tregheter og feilsituasjoner i systemene

Tiltaket gir it-løsninger i kommunen forutsigbar tilgjengelighet, tilstrekkelig ytelse og nødvendig sikkerhet og beskyttelse. Flere av løsningene som er avhengig av Netscaler er kritiske for brukermiljøene, baseres på 24/7 drift og må derfor også settes opp med HA (Høy tilgjengelighet) for å sikre en stabil drift og unngå tjenestebrudd. Plattformen består derfor av to servere, hvor den ene kan ta over for den andre ved problemer. Som en forlenging tankegang innen høy tilgjengelighet, ønsker en også kunne plassere en server i hvert av de to datasentrene til Digital Drift (DD). Dagens Netscaler SDX plattform ble kjøpt inn i juni 2017 og er nå inne i sitt syvende leveår. Den 01 oktober i år løper supporten for løsningen ut, og innen den tid må vi ha anskaffet ny maskinvare og ha flyttet over dagens løsninger på disse. Forventet levetid på løsningen var i utgangspunktet 5 år, men vi har gjennomført tiltak som har utvidet levetiden med ca 2 år.

Følgende systemer er avhengig av løsningen for å fungere tilfredsstillende for tjenestene:

-Mobil Omsorg og eLås: Verktøy for hjemmesykepleien som brukes når de er ute hos klienter. Aksesseres via en app på mobiltelefon.

-Systemtilganger for Bergen legevakt, Sikker Sone og VDI-miljø for legevakten: All trafikk inn til terminalservermiljø på intern og sikker sone, i tillegg til VDI-miljøet som legevakten. I tillegg er det også inngangsportalen for NAV-ansatte som trenger å aksessere IT-systemer i Bergen kommune. Brukere som benytter DA og som trenger aksess til Sikker Sone sluses også denne veien.

-BK Fjernpålogging: Tilganger til fagsystemer for ansatte uten personlig PC, utbredt innenfor helse, og sentral for at de skal kunne utføre jobben sin.

102676 Overvåkningsløsning for tjenester og servere

Tjenesteleveransene fra Bergen kommune blir i stadig større grad avhengig av tilgjengelighet av de digitale løsningene. Behovet for at de har minst mulig utilgjengelighet (nedetid) blir stadig større og behovet for å overvåke tilgjengelighet av infrastruktur og fagsystemer likeså. Overvåkningsløsning, OpenBridge, følger med på tilgjengelighet for alle systemene Ansattserivce drifter, som for eksempel journalsystemene Profil og CGM, UBW HR og økonomi og fagsystemene og prosesssystemene til Bergen Vann.

Det er i overvåkningsløsningen laget en rekke tester som skal fortelle om noen av systemene har stoppet eller har feil ved seg. Om noen av testene gir feil varsler overvåkning med beskjed til driftspersonale slik at de raskt kommer i gang med gjenoppretting av tjenesten. Overvåkning og varsler gir nyttig informasjon om hva som er feil slik at teknikere raskt kommer i gang med feilretting. For system med døgndrift er det spesielt viktig med overvåkning for å sørge for at system og tjeneste er tilgjengelig hele døgnet, som f.eks. hos Legevakten og på alle sykehjemmene. For slike system er overvåkning kritisk. Dagens overvåkingsløsning tilfredsstillende ikke de kravene nyere og moderne systemer og tjenester krever, dette er bakgrunnen for tiltaket. Dagens løsning er 15 år gammel og er ikke laget for å håndtere overvåkning av moderne løsninger. Det gir oss ikke den overvåkning som er nødvendig.

Dagens løsning er gammel og utdatert og må erstattes med nytt tiltak som kan håndtere overvåkning av moderne oppsett av tjenester, der de delvis er levert fra eget datasenter og fra leverandøren skyløsning. Konsekvens ved ikke å gjennomføre tiltaket vil potensielt være mer nedetid som følge av manglende overvåking og tidlig deteksjon av feil. dette vil gå ut over tjenestetilbudet til både innbyggere og ansatte i Bergen kommune. Spesielt vil dette være kritisk for systemer benyttet hos helse der tilgjengelighet til digitale løsninger og system er kritisk. En ny overvåkningsløsning vil også legge til rette for at Bergen kommune kan ha større fokus og kontroll på digital sikkerhet med hensyn til sikkerhetshendelser. Ut over å ha fokus på tilgjengelighet kan ny overvåkningsløsning også bidra for å kunne detektere sikkerhetshendelser og varsle om disse.

Tiltaket krever investering. Årlige kostnader til lisens og vedlikehold antas å ha tilsvarende nivå som dagens løsning.

Økt kapasitet på sikkerhetsløsninger mot internett fra Bergen kommunes interne nettverk

I 2023 opplevde man økt trafikk fra blant annet skole mot Google Education og ADM mot M365, noe som gjorde at man ble nødt til å utvide kapasitet på brannmur og proxy utover det som var meldt inn. Det bes om en budsjettstyrking for å dekke inn merforbruket.

17-Beredskap og sivilforsvar

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter alle kommunens tjenester innen samfunnssikkerhet og beredskap, herunder kommunens utgifter til beredskap, helseberedskap, sivilforsvar og tilfluktsrom.

Kommunene er en viktig bærebjelke i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap og er også gitt en sentral rolle som samvirkeaktør og pådriver i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet lokalt. Sivilbeskyttelsesloven (2010) og Forskrift om kommunal beredskapsplikt (2011) pålegger alle kommuner i Norge å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer i kommunen.

Bergen kommune tok initiativ til å etablere Samfunnssikkerhetens hus for å styrke kommunal beredskap og for å imøtekomme større og mer komplekse utfordringer i regionen. Samfunnssikkerhetens hus ble etablert 1. mars 2021. Målet er å bidra til å skape et tryggere samfunn ved å styrke det forebyggende arbeidet og regionens reelle beredskapsevne.

Utvikling og utfordringer

Samfunnssikkerhetens hus

Verdensbildet og sikkerhetssituasjonen i Europa kan ha betydning for kommunen. Samfunnssikkerhetens hus har holdt flere situasjonsbriefere hittil i år. I disse presentasjonene gjennomgår etaten de store linjene og ser på mulige konsekvenser for kommunen. Globale utfordringer kan vise seg lokalt, noe som ble tydeliggjort gjennom voldsomme opptøyer mellom eritreiske grupper i flere byer i Europa, også i Bergen. Situasjonen i Midtøsten har ført til et stort engasjement med demonstrasjoner og arrangement i byrommene. Krigen i Ukraina er vedvarende.

Uroligheter i verden vil føre til fortsatt tilstrømning av flyktninger. Det er et større press på flere kommunale tjenester. Utfordringsbildet kan få konsekvenser for blant annet forsyningsikkerhet, et stadig mer usikkert og uavklart sikkerhetspolitisk bilde og økende utfordringer for samfunnssikkerheten.

Kurs og rådgivning

Etaten Samfunnssikkerhetens hus har hittil i 2024 jobbet med ferdigstilling av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Bergen, BergenROS 2024. Etaten har i tillegg støttet flere kommunale avdelinger med rådgivning og støtte til gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser, beredskapsplanlegging, beredskapsledelse og planlegging og gjennomføring av beredskapsøvelser.

Etaten har også levert kurs til medarbeidere i kommunen innen områdene nevnt ovenfor, i tillegg til krisekommunikasjon.

Videre har etaten jobbet med revisjon av overordnet beredskapsplanverk. For å tilrettelegge godt for systematisk arbeid med beredskap i egen organisasjon, har etaten jobbet mye med å utarbeide og forbedre dokumenter og veiledere i kommunens kvalitetssystem.

Vertskommunesamarbeid

Som en del av etableringen av etaten Samfunnssikkerhetens hus (sak 1143/19) ble det forutsatt å kunne tilby tjenester til omegnskommuner og andre naturlige samarbeidspartnere som ønsket å knytte seg til Samfunnssikkerhetens hus. Driftsbudsjettet ble derfor redusert med kr. 2,0 mill. fra 2023, og blir redusert med ytterligere kr. 2,0 mill. fra 2025.

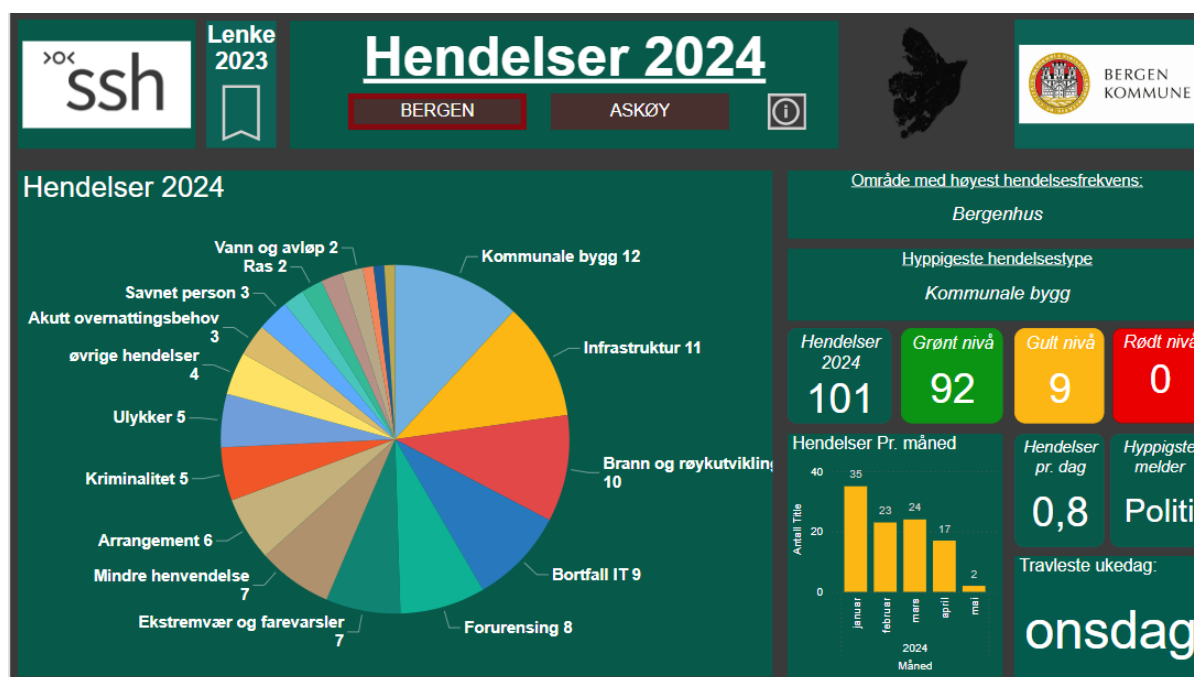
I mai 2022 ble den første avtalen om administrativt vertskommunesamarbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap inngått med Askøy kommune (jf. bystyresak 12/22).

Siden den gang er rammene for administrativt vertskommunesamarbeid justert, og det ble i desember 2023 inngått samarbeid med Øygarden kommune. Etaten har i løpet av årene i drift vært i dialog med flere kommuner om samarbeid, det er imidlertid ikke utsikter til nye avtaler nå.

Hendelseshåndtering i Samvirkesenteret

Samvirkesenteret utøver den døgnkontinuerlige vaktfunksjonen «vaktstående beredskapskoordinator» i henhold til kommunes beredskapsplan. Utviklingen indikerer at denne vaktutøvelsen, sammen med andre vaktfunksjoner i kommunen, i dag håndterer hendelser i større omfang på et langt tidligere tidspunkt enn tidligere.

Figuren under synliggjør hvilke hendelser avdelingen har vært involvert i hittil i 2024.

Oversikt over hendelser Samvirkesenteret har vært involvert i så langt i 2024.

I første tertial 2024 har det vært en større variasjon i kategori av hendelser sammenlignet med starten av 2023. Antallet hendelser er tilsvarende som i 1. tertial 2023. Etaten melder at det har vært en tendens til økning i alvorlighetsgrad, og en større variasjon av hendelseskategori for 2024.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Tilfluktsrom	4 555	-1 678	2 877	2 877	0
Sivilforsvar	3 791	-2 579	1 212	1 212	0
Beredskap	32 012	-1 663	30 348	30 983	-635
Helseberedskap	14 077	-6 354	7 723	7 723	0
Sum	54 434	-12 274	42 160	42 796	-635

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024					Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik		
1-Byrådsleders avdeling	35 803	-4 242	31 561	32 196	-635	-1,8 %	
2-Byrådsavdeling for finans	4 555	-1 678	2 877	2 877	0	0,0 %	
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	14 077	-6 354	7 723	7 723	0	0,0 %	
90-Fellesposter - bykassen	0	0	0	0	0	0,0 %	
Sum	54 434	-12 274	42 160	42 796	-635	-1,2 %	

Kommentar til status økonomi

Byrådsleders avdeling forventer per nå et merforbruk på kr. 0,6 mill. knyttet til lønnsutgifter.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt Årsprognose budsjett	Avvik prognose i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Økte driftskostnader - Service og sikkerhetssenter	650	-650	1 300 Service- og sikkerhetssentereti Bergen rådhus ivaretar drift av resepsjonen, møtesenteret, sikkerhetssenter og vektertjeneste i rådhuskvartalet. Økningen er medgått til ansettelse og vikarbruk, i tråd med beskrivelse av tiltaket.
Sum	650	-650	1 300

Tilpasning til aktivitetsnivå

Reduserte energiutgifter i kommunen	-69	0	-69 Justert i tråd med lavere strømudgifter
-------------------------------------	-----	---	---

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	-373	-373	0	Det forventes energiutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	-443	-373	-69	
Effektivisering				
Oppgavegjennomgang i kommunen	-722	-722	0	Det er innført en restriktiv ansettelsespraksis i alle byrådsavdelinger for ansettelser i administrative stillinger. Mange stillinger holdes vakante og dette bidrar til å realisere det vedtatte effektiviseringskravet knyttet til oppgavegjennomgangen. Kommunaldirektørene gjør særskilte vurderinger av behovet for nyansettelser og godkjenner eventuelle slike ansettelser.
Sum	-722	-722	0	
Sum tiltak	-514	-1 745	1 231	

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkval	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Mindre bygginvesteringer - sekkeposter		-	-	-	-	Løpende	1 106	-3 894	-5 000
Tilfluktsrom - oppgradering mv		-	-	-	-	Løpende	3 698	2 701	-998
Sum							4 804	-1 193	-5 998

Statustekst investeringer

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Det er så langt i år bevilget midler til ca. 60 enkelttiltak fra budsjettposten. De største prosjektene er oppgradering og utbedring av ventilasjonsanlegg ved Garnes-, Nygårdslie- og Olsvik skole. Videre er det bevilget midler til tiltak på blant annet Bergen Brannstasjon, Sandviken sjøbad, Allehelgensgate 5 og Årstad Brannstasjon Barnehage.

Den totale prognosen på sekkeposten er for 2024 på kr. 145,5 mill. Dette er en økning på kr. 14,5 mill. fra vedtatt budsjett 2024. Dette kan forklares med at det er blitt oppbudsjettet kr. 18,2 mill. fra 2023 i mindreforbuk på pågående og avsluttede prosjekter. Videre foreslås det ifm. innspillet til revidert budsjett et netto inntrekk på kr. 9,2 mill. som følge av prosjekter som gjøres opp med et mindreforbruk. Videre tok Bergen kommune på nyåret tilbake arealene i Skur 14 fra daværende leietaker, for å drifte det tilbudet som er etablert i lokalene videre på kommunens hånd gjennom Kulturetaten. Som ledd i avslutningen av leieforholdet ble det avtalt at kommunen skulle kjøpe ut og overta de bygningsmessige påkostningene som var blitt utført på leietakers hånd. Disse inkluderer blant annet 25 lydisolerte øvingsrom, lydstudio, og en fullt utrustet konsertscene med tilhørende lys- og lydutstyr. Byrådet foreslår å styrke budsjettposten med kr. 5,5 mill. for å dekke denne kjøpesummen.

Tilfluktsrom - oppgradering mv

Det er et stort behov for oppgradering av tilfluktsrom slik at de blir gjort i stand i henhold til gjeldende krav. Tilfluktsrommene vil da lettere også kunne brukes til andre formål.

Årets bevilgning var i utgangspunktet planlagt benyttet til gjenoppbygging og oppgradering av Nordnes tilfluktsrom som ble sanert i 2023. Reviderte kostnadsestimater viser at prosjektet vil koste vesentlig mer enn hva som tidligere er lagt til grunn. Det planlegges nå for at midlene i stedet brukes til oppsetting av tunnelduk i Holbergsalmenningen tilfluktsrom. Holbergsalmenningen tilfluktsrom har i dag fuktproblemer knyttet til vanninntrengning, noe som gjør at tekniske anlegg og inneklime forringes.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

I 2024 vil midlene bli benyttet til ombygging av lokaler til hjemmebaserte tjenester (Ladegårdsgaten), ombygging ved Bergen Helsehus legekontor og ombygging av vaktrom og medisinerom ved Bergen Legevakt. Det er foreslått en oppjustering av rammen i 2024 på tjenesteområde 5B. Dette skyldes en helt nødvendig ombygging av lokaler til nye arealer for legevaktssentralen, slik at den kan få minimum 10 operatører.

18A-Vann og avløp

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet 18A Vann og avløp omfatter vannforsyning og avløpshåndtering for byens innbyggere og virksomheter. Området omfatter også det kommunale overvannssystemet. Vann- og avløpstjenestene er fullt ut finansiert gjennom kommunale gebyrer og bruk av tidligere års opparbeidede fondsmidler. Midlene kan kun brukes til VA-formål (innen vann- og avløpssektoren).

Bergen kommune jobber systematisk for å levere god tjenestekvalitet og god effektivitet gjennom å ta vare på og videreutvikle eksisterende VA-infrastruktur og tilpasse byen til et mer krevende klima. Mye av arbeidet som gjøres skjer i tett samarbeid mellom ulike etater i kommunen og andre infrastruktureiere. Effektivitet og kvalitet måles og sammenlignes med andre kommuner (benchmarking). Publikum skal oppleve god kundefølelse og informasjon. Brukerundersøkelsen fra april 2023 viser at 93 % av innbyggerne er fornøyd med VA-tjenestene.

Utvikling og utfordringer

Hovedplan for vannforsyning og Hovedplan for avløp og vannmiljø ble godkjent av bystyret i møte 20.06.2019. Hovedplanene er kommunens overordnede sektorplaner for tjenesteområdet vannforsyning og avløpshåndtering, og er styrende for aktiviteten på området. Revisjon av hovedplanene er godt i gang med sikte på snarlig høring og politisk behandling i 2024.

Sentrale oppgaver og utfordringer så langt i 2024 har vært:

For vannforsyning:

- Anleggsarbeidet med nye Espeland vannbehandlingsanlegg er i gang. Planlegging av forsyning mot Åsane fra Espeland fortsetter. Kraftverket som er integrert med vannbehandlingsanlegget skal erstattes med et nytt med overløp og større effekt for å øke produksjonen av elektrisk strøm.
- Det pågår en teknisk og økonomisk utredning for et mulig kraftverk ved Svartediket for å utnytte fallet fra Tarlebødammen med tilhørende eldre ledningsnett. Det vurderes også mulig kraftverk ved Sædalen vannbehandlingsanlegg.
- Videreføre arbeidet med sikring av vannbasseng og hygienisk sikkerhet i vannforsyningen.
- Holde oppe takten i ledningsfornying, og balansere finansiering over drift og investering.
- Videreføre arbeidet med å øke robustheten på vannforsyningen, utvikle samkjøring mellom kilder og etablering av felles reserve vannforsyning med Øygarden gjennom bygging av vannledning over nytt Sotrasamband.
- Videreføre arbeidet med lekkasjereduksjon.
- Sikre god drift og optimalisering av eksisterende anlegg

For avløpshåndtering

- Videreføre arbeidet med planlegging og oppstart på arbeider med oppgradering av de mindre avløpsrensaneanleggene. Konseptvalgutredning er utarbeidet for Åsane Nord og Bergen Vest og er behandlet i byrådet.
- Reguleringsplan for Garnes renseanlegg skal legges ut på begrenset høring. Videreføre arbeidet med prosjektering for oppstart, herunder grunnforhandlinger og arkeologiske utgravinger.
- Drotningstvik avløpsrensaneanlegg. Pga. hensyn til Sotrasambandet og etablert tunnel for høyspentkabel må anlegget bygges som daganlegg. Reguleringsarbeid for nytt anlegg pågår.
- Holde oppe takten i ledningsfornying.
- Videreføre arbeidet med klimatilpasning og øke robustheten i eksisterende avløpssystemer gjennom oppfølging av kommunedelplan for overvann mm.
- Arbeide for en stabil og økende gassproduksjon ved biogassanlegget.
- Sikre god drift og optimalisering av eksisterende anlegg.

Spesielle utfordringer som oppstod i 2022 og har vedvart

- En sterk økning i rentekostnader har gitt vesentlig kostnadsøkning for sektoren. Renten antas å gå ned fremover, men fortsatt være på et betydelig høyere nivå enn tidligere år.
- Tilsvarende har en svært høy prisstigning på materialer og anleggsarbeider gitt ytterligere kostnadsøkning.
- Stor prisøkning på enkelte råvarer og kjemikalier som inngår i drift av vannbehandling og avløpsrensprosesser.

Nærmere om virksomheten

Sirkulærøkonomi og klimafotavtrykk

Energiforbruk – Bergen Vann har de siste årene hatt stort fokus på energiforbruk og energiproduksjon, og på driftsområdet har vi hatt økende fokus på energisparende tiltak og selvforsyning. Bergen Vann vil arbeide videre med å redusere sin del av utslippene for at Bergen kommune skal kunne bli fossilfri i 2030 og unngå en økning i temperatur på mer enn 1,5 grader frem til 2050, blant annet gjennom økende overgang til fossilfri anleggsdrift.

Bergen Vann produserer energi selv ved vannkraft og biogass. Biogassen brukes til busser.

Bergen Vann har vedtatt en intern klima- og energihandlingsplan som følger opp kommunens klimastrategi. Det er utarbeidet et verktøy som gir oversikt over etatens klimafotavtrykk. Bergen Vann er blitt anerkjent av Verdens vannorganisasjon (IWA) som «Climate Smart Utility». Etaten er med i det nye kommunale, tverretatlige Fysisk klimarisikonettverk og skal være med å kartlegge fysisk klimarisiko.

Vannforbruk/vannkvalitet, nyanlegg vann

Alle abonnenter forsynes kontinuerlig med drikkevann av god kvalitet. Bergen kommunes seks vannbehandlingsanlegg har alle UV-stråling (ultrafiolett lys) som hygienisk barriere mot mikroorganismer. Bergen Vann har lav terskel for å sende ut føre-var kokevarsel dersom det er mistanke om redusert vannkvalitet. Ved påvist forurensing sendes kokevarsel.

Vannforbruket går stadig nedover og 2023 var første år der det var under 30 millioner m³. Mål for 2024 er på 30,0 millioner m³. Det er stort fokus på lekkasjesøking og hurtig lekkasjeutbedring for å redusere vannforbruket. Befolkningsøkning kan påvirke og gi et økt forbruk.

Bergen Vann har ansvar for byens dammer og gjennomfører tilsyn og oppgradering etter plan godkjent av NVE.

- Storavatnet (Krohnegården) – prosjektet med rehabilitering av damanleggene pågår og er straks ferdig.
- For Storediket har bystyret besluttet nedlegging av dammen. Behandling hos NVE er ferdig med tanke på konsesjon om nedlegging. Nedtapping og detaljprosjektering er startet og vil foregå i løpet av 2024.
- Dam Skredderdalen må rehabiliteres for å møte krav til damsikkerhet. Behandling av teknisk plan hos NVE er ferdig. Nye undersøkelser er nødvendige før videre aktivitet kan bestemmes. Konkurransen planlegges og lyses ut i løpet av våren 2024.
- Storevatnet (Sandviksfjellet v/Stoltzekleiven) - forprosjekt er ferdig. Vurdering av konsekvenser for øvrige dammer oppstrøms Storevatnet pågår. Vannstanden i Storevatnet har vært senket og vil bli holdt senket fram til planlagte rehabiliteringstiltak er gjennomført.
- Prosjektering pågår for Stemmevatnet og Gløvrevatnene i Sædalen, Gamsebotstjørna (Ytre Arna), Storevatnet og Ulvvatnet/Svartavatnet (Fanafjellet) ved Kismul.

Avløpshåndtering og -nyanlegg avløp

Bergen kommune fikk 14.10.2016 tillatelse etter forurensningsloven for utslipp av avløpsvann i Bergen og Arna tettbebyggelser fra Statsforvalteren i Vestland. Kravet til sekundærrensing gjelder Garnes renseanlegg og 18 mindre renseanlegg, inkludert store slamavskillere. Frist for oppfyllelse av kravet er 31.12.2025, jfr. bystyresak 226-16, behandlet 21.09.2016.

Slik status er pr i dag, er det ikke realistisk å klare å oppfylle denne fristen. Det har vært møte mellom Bergen Vann og Statsforvalteren v/Miljøvern avdelingen for å redegjøre for status og framdrift i prosjektene med oppgradering av avløpsrensianleggene. Saken følges opp i videre dialog med Statsforvalteren.

Det arbeides kontinuerlig for å redusere overløpsutslipp fra avløpsnett ved å skille regnvannet fra spillvann i sentrale byområder. Dette er et nødvendig og langvarig arbeid for å sikre stabil god vannkvalitet i nære sjøområder.

Bergen Vann, Plan- og bygningsetaten og Bymiljøetaten samarbeider for å sikre at kommunedelplan for overvann innarbeides i kommunens planbehandling. Hensikten er å sikre byen mot skader som følge av flom, oversvømmelse og klimaendringer ved at overvannshåndtering blir en integrert del av all arealplanlegging. Det gis uttalelser til planer til offentlig ettersyn. Dette følges opp og måles tertialvis.

Fornyning av ledningsnett

For å hindre forfall i ledningsnett er det viktig å fornye ledningsnett kontinuerlig. Det legges vekt på at fornying i stor grad utføres med gravefrie metoder (No-Dig). Dette gjøres for at disse arbeidene skal gjennomføres effektivt, til minst mulig ulempe for publikum og skade på miljø. Spesielt på avløpssiden utgjør gravefrie metoder hovedandelen. Dette arbeidet fortsetter i 2024.

Fornyning av vannledninger er mer krevende enn fornying av avløpsledninger. Kommunen fornyet i 2022 og 2023 en del større, eldre og kritiske vannledninger. Dette arbeidet videreføres i 2024 og man benytter blant annet risikobasert tilnærming til utvelgelse av ledninger for fornying.

Der det er naturlig jobbes det med separering av overvann. Det er separert 184 m fellessystem pr. 3. tertial. Det er også stort fokus på å få fornyet private ledninger samtidig med fornying av de offentlige ledningene. Det ble i 2023 fornyet 14,5 km privat avløpsnett. Dette var i hovedsak utbedring av private

ledningsanlegg etter pålegg fra Bergen Vann.

Samarbeidsprosjekter

Bergen Vann er generelt involvert i mange samarbeidsprosjekter i tilknytning til andre infrastrukturprosjekter. Mye tid brukes i oppfølgingen av slike prosjekter for å sikre gode løsninger på klimatilpasning og behov som må ivaretas for å sikre gode VA-anlegg som skal vare i over 100 år. Slike prosjekter gir også anledning til fornyelse av dårlige ledninger.

Digitalisering

Flere digitale løsninger er etablert. Bergen Vann har tatt i bruk datasjø (felles lagringsplass for kontinuerlig innhenting av driftsdata fra VA-systemene), for å bruke dette til analyser av data som kan bidra til effektivisering av virksomheten. Dette har blant annet bidratt til den sterke reduksjonen av lekkasjer på vannledningsnettet. Det jobbes med ytterligere digitaliseringstiltak. Etaten ser på metoder for å jobbe smart og effektivt, hvor man kan ta i bruk og ha nytte av kunstig intelligens samt maskinlæring. På avløp har man startet med maskinlæring for å optimalisere drift av pumpestasjoner.

Forholdet til innbyggere og næringsliv

Bergen Vann har høyt kundefokus og er opptatt av å yte god service til byens innbyggere og næringsliv. Bergen Vann deltar i prosjektet *Innføring av Kanalstrategi* som har som mål å forbedre informasjon og sikre rett kanal og kontaktvei inn for kunder. Vi har tatt i bruk BkService i 1. linjen og jobber for å iverksette dette ytterligere i hele etaten. Ny digital web-løsning for rørleggere og entreprenører, Gemini Entreprenørportal, ble lansert i 2023. Denne samsnaker med Gemini Privat (kart- og saksbehandlingsløsning for VA-anlegg) og sak/arkivløsning på innsiden. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra bransjen som finner det lettere å sende inn dokumentasjon og få oversikt over sine saker. På sikt når godt innarbeidet skal den også gi gevinst som mer effektiv saksbehandling.

Bergen Vann gir forhåndsuttalelser om tilknytning til offentlig VA-ledninger ved utbygging av bolig- og næringsområder. Målet er at 90 % av søknadene skal behandles innen en frist på 3 uker.

Årlig brukerundersøkelse gjennomføres i april hvert år. Rapport ventes i uke 18 fra årets undersøkelse.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Administrasjon - vann og avløp	12 110	0	12 110	12 110	0
Produksjon av vann	112 191	-23 068	89 123	80 884	8 239
Vannlaboratorium	6 842	-358	6 484	7 701	-1 217
Distribusjon av vann	391 741	-573 297	-181 557	-164 935	-16 622
Avløpsrensing	282 280	-60 278	222 002	222 932	-930
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	329 464	-682 658	-353 195	-343 824	-9 370
Tømming av slamavskillere	9 051	-10 508	-1 457	-1 474	17
Selvkostrenter - vann og avløp	207 817	-1 370	206 447	186 564	19 883
Sum	1 351 495	-1 351 538	-43	-43	0

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	18	-18	0	0	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0	0	0	0	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	1 351 477	-1 351 520	-43	-43	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	0	0	0	0	0	0,0 %
Sum	1 351 495	-1 351 538	-43	-43	0	0,0 %

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for byutvikling melder på tjenesteområdet balanse ved årsslutt.

Bergen Vann og tjenesteområde Vann- og avløp opererer innenfor selvkost. Det vi si at vann- og avløpsgebyrene kun skal brukes til vann- og avløpsformål, og at tjenesteområdet over en femårsperiode skal gå i null. Eventuelle overskudd settes på et selvkostfond, mens eventuelle underskudd dekkes av selvkostfondet. Budsjett og regnskap som avviker fra null gjelder regnskapsmessige meravskrivninger. Inngående balanse på selvkostfondene var pr. januar 2024:

- Vann kr 9,4 mill.
- Avløp kr 15,5 mill.
- Tømming av slamavskillere kr 5,5 mill.

Langsiktig gjeld for Bergen Vann ved inngangen til 2024 er på 4.11 mia., hvor 1.49 mia. er vann, 2.59 mia. avløp og 36 mill. tømming av slamavskillere. Med en forventet rentesats på 4,4 % p.a. vil renteutgiftene bli kr 188 mill. i 2024, som er ca. kr 20 mill. lavere enn budsjettet for 2024, men fortsatt en økning på kr 22 mill. fra regnskap 2023.

Utgiftene til energi, elektrisk strøm og fjernvarme, forventes å være relativt stabile i forhold til 2023 på 58 mill.

Med en forventet normal prisvekst i 2024 på energi og andre driftskostnader, vil nivåene (balansene) på selvkostfondene for vann og avløp endre seg relativt lite i år i forhold til størrelse på sum utgifter eller sum inntekter.

Forventet nivå på selvkostfondene ved utgangen av 2024 vil være:

- Vann 14 mill.
- Avløp 15 mill.
- Tømming av slamavskillere 2 mill.

Forventet inntekter fra årsgebyr, bruk av fond og andre inntekter er på 1.12 mill. for 2024. Årsgebyr for vann og avløp i 2024 er økt med 10,8 % i forhold til 2023.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Balanserte justeringer innen selvkostområde vann	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	17 654
Balanserte justeringer innenfor selvkostområde avløp	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	5 886
Balanserte justeringer innenfor selvkostområde slam	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	-1 452
Balanserte justeringer innen selvkostområde vann	Tekniske justeringer	-17 654
Balanserte justeringer innenfor selvkostområde avløp	Tekniske justeringer	-5 886
Balanserte justeringer innenfor selvkostområde slam	Tekniske justeringer	1 452
Sum		0

Balanserte justeringer innen selvkostområde vann

Budsjettjusteringene på selvkostområde vann skyldes endrede driftskostnader og endret rentesats. Rentesats er endret fra 4,7% i vedtatt budsjett til 4,4% i revidert budsjett. Da dette er et selvkostområde er endringene balanserte og justeres mot bruk/avsetning av fond.

Årsak til justering er også blant annet økt husleie følge av at Bergen Vann skal flytte inn i nye lokaler. Etaten er for tiden fordelt på to lokasjoner og skal flytte inn i nye lokaler i Kroatjønneveien. Som en følge av dette kommer flyttekostnader og i en periode husleie for ett ekstra lokale. På den andre siden har energikostnadene og driftsprosjekter blitt redusert i forhold til det som er budsjettet.

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde avløp

Budsjettjusteringene på selvkostområde avløp skyldes endrede driftskostnader og endret rentesats. Rentesats er endret fra 4,7% i vedtatt budsjett til 4,4% i revidert budsjett. Da dette er et selvkostområde er endringene balanserte og justeres mot bruk/avsetning av fond.

Årsak til justering er også blant annet økt husleie følge av at Bergen Vann skal flytte inn i nye lokaler. Etaten er for tiden fordelt på to lokasjoner og skal flytte inn i nye lokaler i Kroatjønneveien. Som en følge av dette kommer flyttekostnader og i en periode husleie for ett ekstra lokale. På den andre siden har energikostnadene og driftsprosjekter blitt redusert i forhold til det som er budsjettet.

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde slam

Budsjettjusteringene på selvkostområde slam skyldes endrede driftskostnader og endret rentesats. Rentesats er endret fra 4,7% i vedtatt budsjett til 4,4% i revidert budsjett. Da dette er et selvkostområde er endringene balanserte og justeres mot bruk/avsetning av fond.

Årsak til justering er også annet økt husleie følge av at Bergen Vann skal flytte inn i nye lokaler. Etaten er for tiden fordelt på to lokasjoner og skal flytte inn i nye lokaler i Kroatjønneveien. Som en følge av dette kommer flyttekostnader og i en periode husleie for ett ekstra lokale. På den andre siden har energikostnadene og driftsprosjekter blitt redusert i forhold til det som er budsjettet.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Vedlikehold av va-anlegg	-11 654	-11 654	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bergen vann sine budsjetttrammer. Vedlikeholdskostnadene for vann- og avløpsanlegg er tilpasset dagens aktivitetsnivå.
Sum	-11 654	-11 654	0	
Nye tiltak				
Aktivitetsvekst pga. nye VA-anlegg og ledningsnett	4 000	4 000	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bergen Vann sine budsjetttrammer. Aktivitetsveksten er en følge av utbygging av nye VA-anlegg og ledningsnett som settes i drift og vedlikeholdes. Dette gjelder f.eks. oppgraderte vannbehandlingsanlegg, høydebasseng, renseanlegg og nye vann-, avløps- og overvannsledninger som etableres. Som eksempel kan nevnes nye va-anlegg i forbindelse med bybaneutbyggingen og E39.
Sum	4 000	4 000	0	
Inntektsendringer				
Overskudd eksterne kunder driftsoppgaver	-4 500	-4 500	0	Tiltaket er iverksatt og gjelder salg av vann- og avløpstjenester til andre kommuner.
Inntektsøkning biogass	-200	-200	0	Tiltaket er iverksatt. Bergen Vann selger biogass fra anlegget i Rådalen til markedet. Med dagens prognose for prisutvikling på biogass forventes det at salg av biogass vil gi økte inntekter til selvkostområde avløp.
Inntektsendring kraftverk	5 500	5 500	0	Tiltaket er iverksatt. Det forventes lavere kraftpriser og dermed forventes det at inntektene fra kraftproduksjonen på Espeland vil være lavere fremover.
Inntekstvekst på refusjoner	-603	-603	0	Tiltaket er innarbeidet i budsjetttrammene til Bergen Vann. Det budsjetteres med at refusjoner fra NAV knyttet til permisjoner øker i takt med lønnsutviklingen fra 2023 til 2024.
Produksjon og spotpris salg elkraft	-5 000	0	-5 000	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bergen vann sine budsjetttrammer. Bergen Vann produserer elkraft ved Espeland vannverk. Overskuddskraften selges i markedet. Det forventes lavere kraftpriser og dermed forventes det at inntektene fra kraftproduksjonen på Espeland vil være lavere fremover.
Gebyrendring innen VA	-111 330	-111 330	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet og inngår i gebyrgrunlaget. For 2024 er det lagt til grunn en økning av årsgebyrene for

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
				vann med 9,0 % og en økning av årsgebyrene for avløp med 12,1 %. Dette innebærer en økning for en gjennomsnittlig abonnent med 10,8 % samlet for vann og avløp.
Sum	-116 133	-111 133	-5 000	
Sum tiltak	-123 787	-118 787	-5 000	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	I Bergen skal publikum være fornøyd med standarden på vann- og avløpstjenestene som leveres. 90 % av de spurte skal være svært fornøyd eller ganske fornøyd med standarden på tjenestene	Spørreundersøkelse, prosentandel som er fornøyd eller ganske fornøyd.	92,0 %	97,3 %	Årlig brukerundersøkelse ble gjennomført som vanlig i mars/april 2024. Andel som svarte at de er svært fornøyd eller ganske fornøyd med standarden på tjenestene som leveres er 94,3 %. Andelen har de siste årene holdt seg stabilt på et høyt nivå over måltallet på 92 %.
En rettferdig og inkluderende by	I Bergen skal vannforsyningssystemet levere godt og hygienisk sikkert drikkevann til abonnentene	Prosentandel rutinemessige vannanalyser med god hygienisk vannkvalitet.	100,0 %	100,0 %	Pr. 1. tertial 2024 har samtlige rutinemessige vannanalyser holdt god hygienisk vannkvalitet.
Norges grønneste storby	Bergen kommune skal redusere klimafotavtrykket og bidra til fossilfritt Bergen 2030	Produsert mengde energi fra biogass (GWh/år)	17,00	5,89	Vi har produsert 5,897781 GWh tom. utgang april. Årsmål er 17.
		Produsert mengde energi i kraftverkene (GWh/år)	8,00	1,87	Vi har produsert 1,87 GWh på vannkraft i 1. tertial 2024. Lavere produsert energimengde grunnet arbeid med nye Espeland vannbehandlingsanlegg.
	I Bergen skal alle offentlige badeplasser ha badevannskvalitet og 75 % av disse skal være i beste kategori	Prosentandel av offentlige badeplasser som er i beste kategori når det gjelder badevannskvalitet	75,0 %	77,0 %	Startet prøvetaking i april 2024. Det er første år vi går over til EU sitt system for badevannskartlegging. Status pr utgang april er at 17 av 22 badeplasser vil stå som "utmerket", det vil si 77 %. 4 vil stå som "tilstrekkelig kvalitet" og 1 plass (Holmen) får status "dårlig". Endring til EU sitt system gir endringer på nettsider og for prøvetaking. Vi skal ikke lenger oppgi badevannstemperatur (fordi man tar prøver sjeldnere) og ikke lenger oppdatere nettsider med siste ukes prøveverdier. Man skal heretter oppgi status/klassifisering av badeplass på nettsidene, og den skal være lik hele sesongen. Publikum skal få relevant info om badeplassen på nettsiden som skal gjøre de i stand til å ta gode vurderinger rundt bading.

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
					Nettsider er derfor nå under endring.
	I Bergen skal reguleringsplaner og tilhørende rammeplaner for vann og avløp identifisere, dimensjonere og sikre arealer for overvannshåndtering	Prosentandel reguleringsplaner lagt ut til offentlig ettersyn med VA-rammeplan	98,0 %	100,0 %	100 % av reguleringsplaner pr 1 tertial 2024.
	I Bergen skal vannforekomster ha god økologisk vannkvalitet og avløpshåndteringen skal ligge på et nivå som ivaretar dette	Antall av de fem store avløpsrenseanleggene der vannkvalitet ved utslippspunktene tilsvarer klasse 2 (god tilstand) eller bedre.	5	5	I perioden 2021-2024 måles ikke dette hvert år. Vannkvaliteten utenfor de fem store rensesanleggene viser ved siste måling i 2021/2022 tilstandsklasse 2 (god tilstand) eller bedre.
	Totalt årlig vannforbruk i Bergen skal reduseres.	Målt årlig vannforbruk (prognose i mill. m3)	30,5	10,3	Produsert mengde drikkevann pr 1. tertial 2024 er 10,29 millioner m3 vann.
Trygg økonomistyring	I Bergen skal avløpsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt	Total lengde offentlig nett fornyet. Målemetode målt ledningslengde i km	8,7	2,7	Pr. 1. tertial 2024 er det fornyet 2,71 km avløpsledning . Dette utgjør 31,1 % av årsmålet. Andel no-dig er 85 %.
	I Bergen skal vannledningsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt	Andel av total lengde ledninger fornyet. Målemetode måling av ledningslengde i km.	8,5	1,3	Pr. 1. tertial 2024 er det fornyet 1,28 km vannledning. Dette utgjør 15,1 % av årsmålet. Andel no-dig er 58 %.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkval	Justert budsjet	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Arne Garborgs gate va-anlegg		IA	8 300	8 050	250	Ferdig	331	81	-250
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann		-	-	-	-	Løpende	27 400	28 832	1 432
Avløpsrensing		-	-	-	-	Løpende	7 000	2 000	-5 000
Blomsterdalen - Hjellestad va-anlegg	KFIN152/17	31 000	23 033	34 159	-11 126	Ferdig	112	11 238	11 126
Breiviksbakken del 2 separerer overvann		IA	12 794	12 794	0	4.kv. 2025	10 313	3 737	-6 576
Bryggjedalen avløpspumpestasjon		IA	4 214	4 561	-347	4.kv. 2024	4 214	4 561	347
Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	BY213/18	659 500	510 382	334 872	175 510	Ferdig	-9 168	0	9 168
Carl Konows gate separer overvann		5 000	6 043	4 467	1 575	Ferdig	1 575	0	-1 575
Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger		-	-	-	-	Løpende	161 568	156 828	-4 740
Distribusjon av vann		-	-	-	-	Løpende	23 900	22 761	-1 139
Espeland vannbehandlingsanlegg	BY 146/22	800 000	800 000	800 000	0	4.kv. 2028	26 699	102 269	75 570
Fanahammeren avløpsanering	BY 97/24	IA	73 064	73 064	0	4.kv. 2025	15 961	5 604	-10 357
Fjell - Bergen reservevannforsyning	BY29/18	50 000	80 000	80 000	0	4.kv. 2028	149	0	-149
Fjellanlegg oppgradering		IA	89 409	124 244	-34 835	4.kv. 2025	33 390	36 552	3 162
Furubotn del 2 separer overvann		IA	14 286	14 286	0	2.kv. 2025	1 989	1 989	0
Garnes renseanlegg oppgradering	BY 317/22	615 000	615 000	629 734	-14 734	4.kv. 2028	25 664	30 359	4 695
Gimleveien m.fl. va-anlegg	UFKN 42/24	IA	24 999	24 999	0	4.kv. 2026	14 499	1 111	-13 388
Gjensidigegården va-anlegg	UFKN 38/24	IA	22 108	32 764	-10 656	4.kv. 2028	13 123	6 016	-7 107
Hilleren avløpspumpestasjon		IA	7 000	7 000	0	Ferdig	6 931	6 931	0
Holtaveien va-anlegg		IA	57 500	94 528	-37 028	2.kv. 2028	10 000	6 174	-3 826
Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	BR 1178/22	39 600	24 015	24 015	0	4.kv. 2024	4 139	3 603	-536
Johan Berentsensvei va-anlegg		IA	19 990	19 990	0	4.kv. 2027	3 199	6	-3 193

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvar- tal	Justert budsje- tt	Årsprogno- se	Forsl ag til bud.endr.
Kismul hovedvannledning del 1	UFGN 127/21	28 860	32 580	32 580	0	Ferdig	-4 240	0	4 240
Kjøkkelvikdalen vannledning		IA 14 580		14 580	0	Ferdig	1 250	3 485	2 235
Kvitura - Hope - Grimstad va-anlegg	UFGN 60/20	30 000	42 525	56 126	-	Ferdig	-13 602	0	13 602
Lagunen- Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann	BY 135/24	IA 12 774		151 500	-	4.kv. 2027	2 126	2 800	674
Lyngbøvegen va-anlegg	BY 104/22	59 500	36 210	36 210	0	2.kv. 2027	20 612	3 107	-17 505
Løvstakklien - Bøhmergt. va-anlegg	BY 315/23	168 000	168 086	168 086	0	4.kv. 2028	24 714	7 389	-17 325
Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg	BY32/19	171 000	231 000	281 731	-	4.kv. 2027	20 056	62 403	42 347
Nedre Nygård del 1 va-anlegg	UFGN 64/20	22 000	21 900	26 022	-4 122	3.kv. 2024	5 874	8 462	2 588
Nedre Nygård del 2 va-anlegg		IA 39 597		47 000	-7 403	4.kv. 2026	14 060	6 261	-7 799
Produksjon av vann		-	-	-	-	Løpende	7 000	2 000	-5 000
Riplegården høydebasseng	BR 1266/23	19 000	19 000	19 000	0	4.kv. 2024	8 266	4 715	-3 551
Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning		IA 73 500		73 500	0	1.kv. 2024	2 584	2 584	0
Skredderdalen dam	BR 1336/22	17 700	17 700	17 700	0	4.kv. 2025	8 847	0	-8 847
Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg		IA 7 329		7 329	0	4.kv. 2024	2 577	2 577	0
Storavatnet dammer (Fyllingen)	UFGN 14/22	IA 45 500		45 500	0	4.kv. 2025	3 645	10 503	6 858
Storediket (dammer)		IA 30 000		30 000	0	4.kv. 2028	1 000	0	-1 000
Sædalssvingene vannledning		IA 3 000		3 000	0	4.kv. 2025	2 250	2 250	0
Sætrevegen ringledning		IA 9 000		9 000	0	4.kv. 2027	5 827	5 827	0
Øvre Smøråsvegen va-anlegg		9 400	11 578	11 578	0	1.kv. 2025	2 748	4 293	1 545
Øvregaten vannledning		IA 40 000		0 40 000		Ferdig	40 000	0	-40 000
Åsane nord avløpsnett trinn 1		IA 261 250		261 250	0	4.kv. 2027	13 250	3 315	-9 935
Sum øvrige prosjekter			0				576	69	-507
Sum							552 411	562 695	10 283

Statustekst investeringer

Arne Garborgs gate va-anlegg

Prosjektet gjelder etablering 120 meter ny overføringsledning fra eksisterende ledning i Ibsens gate til ny ledning som blir etablert i forbindelse med bygging av bybanetrasé til Fyllingsdalen. Prosjektet er ferdig og det er bare sluttoppgjør som gjenstår. I 2024 er det et mindreforbruk og dette skyldes at ikke alle innlagte reserver blir brukt. Totalprognosen endres tilsvarende.

Avløpsnett / innsamling av avløpsvann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen avløpsnett/innsamling av avløpsvann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn prosjekter som kommer, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring.

Det er sendt flere gjennomføringsvedtak til politisk behandling. Mange av disse har ikke fått tildelt midler i økonomi- og handlingsplan og derav benyttes midler fra denne budsjettposten. Eksempler på nye prosjekter som benytter midler her er Holtaveien VA-anlegg, Lagunen-Skjoldskiftet VA-anlegg, Gjensidigegården VA-anlegg og Gimleveien VA-anlegg. På grunn av dette oppjusteres totalprognosen.

Avløpsrensing

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen avløpsrensing. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn prosjekter som kommer, men som ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. Noe midler flyttes til 2025, derav ender budsjettposten med en lavere prognose for 2024.

Midler til 2025 som for å dekke inn fremtidige prosjekter i hovedplanen for vann og avløp. Ved ikke ha midler til dette, vil kommunen ikke kunne utføre sine lovpålagte oppgaver fra statlige myndigheter og tidligere inngåtte avtaler med utbyggere av boliger etc. som står uten fast tidspunkt for gjennomføring. Men det vil være opp til de overliggende nivåer å avgjøre om de ønsker å følge det.

Blomsterdalen - Hjellestad va-anlegg

Prosjektet gjaldt fornying av gammel asbestsementvannledning på 2 km lang strekning, etablering av en parallell ren forsyningsledning for innbyggerne og nyetablering av offentlig kloaknett på samme strekning. Grunnet kvalitetsavvik ble avtale med entreprenør opphevet og rettsmekling ble gjennomført. Usikkerhet knyttet til oppgjøret mot Vestland fylkeskommune gjør at det må settes av ekstra midler i 2024 og at totalprognosen dermed øker. Når ting er mer klarlagt vil det eventuelt bli sendt inn en egen sak til utvalg for finans.

Breiviksbakken del 2 separerer overvann

Prosjektet er en videreføring av Breiviksbakken del 1 og omfatter bygging av ny overvannsledning for å separere overvann fra spillvann i Breiviksbakken over en strekning på ca. 210 m. Prosjektet er forsinket, derfor flyttes beløp til 2025 og årsprognose reduseres. Prosjektet forsinkelse er på grunn av at opprinnelig entreprenør gikk konkurs i 2023 og da måtte arbeidet flyttes til 2024 siden dette må gjennomføres en ny anbudskonkurranse og ny tildeling. Totalprognose er ihht. budsjett.

Bryggjedalen avløpspumpestasjon

Bryggjedalen avløpspumpestasjon (PST) pumper avløpsvann som kommer fra områdene på oversiden av Morvikveien mellom Bryggjedalen til Hesthaugsvegen, samt avrenning fra ned- og oversiden av Morvikveien fra krysset Hesthaugveien/Morvikveien til Sletteviksveien. Prognosen for 2024 økes som

følge av uforutsette komplikasjoner som medfører litt høyere byggekostnad. Økt kompleksitet av prosjektet ble oppdaget etter at detaljprosjektering var fullført. Totalprognosen justeres tilsvarende som årsprognosen med en økning på ca. 350'. Prosjektet er forventet å ferdigstilles i 2024.

Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg

Investering i dette prosjektet gjaldt vann- og avløpsledninger som var lagt om ifm. bybanens 4. byggetrinn. Investeringen omfattet også Bergen Vann sine anlegg knyttet til kanalåpning på Mindemyren og ny overføringsledning for vann fra Svartediket til Fyllingsdalen. Prosjektet er under sluttoppgjør.

Prosjektet har store ubenyttede reserver som trekkes inn.

Carl Konows gate separer overvann

Det er lagt nye ledninger i Carl Konows gate mellom Puddefjordsbroen og krysset Carl Konows gate og Fyllingsveien. Statens vegvesen etablerte gang- og sykkelvei og rustet opp eksisterende kjørevei i prosjekt «Carl Konows gate og Fyllingsveien». Fornyning av vann- og avløpsledninger ble gjennomført i forbindelse med dette prosjektet. Sluttoppgjør er gjennomført med entreprenør og kostnader er fordelt iht. samarbeidsavtale med Statens Vegvesen.

Fornyning av vann og avløpsnett i Carl Konowsgate, samt separering/etablering av ny overvannsledning strekker seg helt opp i Solveien. Statens Vegvesen har i prosjektet laget trasé for trolleybuss og sykkelfelt. Arbeidene i Carl Konowsgate har tatt mye lenger tid enn planlagt, og fremdriften ble styres av byggherren Statens Vegvesen. Arbeid med vann- og avløpsledninger er nå ferdige og sluttoppgjør er gjennomført. Prosjektet avsluttes og midler trekkes inn.

Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger

Dette er en samlepost for mange mindre prosjekter som tar i bruk Dig og NoDig metoden. Bergen Vann har i 2024 to pågående rammeavtaler med entreprenør om fornying av vann- og avløpsledninger. Kontrakten med Fyllingen Maskin AS er på inntil kr 100 mill. pr. år og Olimb Rørfornyning med inntil 50 mill pr år. Begge rammeavtalene er inne i siste avtaleår og arbeidet med å lyse ut nye rammeavtaler er startet opp. Det arbeides kontinuerlig med å fornye ledningsnett. Anleggene er lokalisert ulike steder i Bergen og det pågår arbeid på 5-7 prosjekter med ulikt arbeidsomfang. Prognosen for 2024 er nedjustert på grunn av forsinkelse på enkelte prosjekter i sekkeposten og midler flyttes til senere år.

Distribusjon av vann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen distribusjon av vann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere for prosjekter som skal starte opp, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. Det flyttes noe midler til 2025 for å dekke inn fremtidige prosjekter som er forsinket og disse er hjemlet i hovedplanen for vann og avløp. Ved ikke ha midler til dette, vil kommunen ikke kunne utføre sine lovpålagte oppgaver fra statlige myndigheter og tidligere inngåtte avtaler med utbyggere av boliger etc. som står uten fast tidspunkt for gjennomføring.

Det er sendt flere gjennomføringsvedtak til politisk behandling. Mange av disse har ikke fått tildelt midler i økonomi- og handlingsplan og derav benyttes midler fra denne budsjettposten. Eksempler på nye prosjekter som benytter midler her er Holtaveien VA-anlegg, Lagunen-Skjoldskiftet VA-anlegg, Gjensidigegården VA-anlegg og Gimleveien VA-anlegg. På grunn av dette oppjusteres totalprognosen.

Espeland vannbehandlingsanlegg

Espeland vannbehandlingsanlegg er et av fem vannbehandlingsanlegg i Bergen vannverk. Anlegget er planlagt oppgradert med ny vannbehandlingsprosess for å tilfredstille dagens krav om to hygieniske

uavhengige barrierer mot parasitter. Da vil anlegget levere samme kvalitet og hygienisk sikkerhet som de fire andre vannbehandlingsanleggene. I tillegg økes maks vannproduksjon fra dagens 67 000 m³ pr. døgn til 80 000 m³ pr. døgn. Det nye behandlingstrinnet skal også fjerne humus og dermed redusere fargen på vannet, noe som også setter anlegget bedre i stand til å håndtere økning i farge på grunn av klimaendringer. Grunnet prisvekst er prognosen for 2024 satt opp. I den forstand flyttes det midler fra 2026 til 2024. Totalprognosen økes ikke før Bergen Vann har fått gjennomført anbudskonkurranse og tildeling på de siste entreprisekontraktene, først da kan det gis et bedre prognoseanslag. Men basert på detaljprosjektering og generell prisvekst så vil totalprognosen vil øke men usikkerheten knyttet til totalprognosen gjør at det avholdes med oppjustering før hele kostnadsbildet er mer synlig.

Fanahammeren avløpssanering

I Hovedplan for avløp og vannmiljø 2015 – 2024 er det forutsatt at utslipp til Fanafjorden skal saneres og overføres til Flesland renseanlegg. Deler av anlegget er bygget i E39 prosjektet i forbindelse med åpning av bekken mot Mjølkevika. Tilknytning til avløpstunnelen mot Flesland i Rådalen gjennomføres i forbindelse med byggingen av ny E39. Det som gjenstår er bygging av pumpestasjoner og ledningsanlegg i sjø og overføre det til ledningen som allerede er bygget. Detaljprosjektering pågår fortsatt pga. utfordrende grunnverv, og dermed er oppstart av byggearbeidene usikkert. Forventet oppstart av byggearbeidene ble foreløpig flyttet til 2025, noe som gjør at midler flyttes tilsvarende.

Fjell - Bergen reservevannforsyning

Etablering av gjensidig reservevannforsyning mellom Bergen og Fjell kommuner utføres i samband med Rv 555-Sotrasambandet (Offentlig-privat-samarbeid, OPS-anbud). Etablering av gjensidig reservevannforsyning mellom Bergen og Fjell kommuner vil ha stor betydning for styrking av vannforsyning/leveringssikkerhet i Bergen Vest i tilfelle utfall av hovedvannforsyning gjennom Løvstakken og Gravdalsfjellet. Prosjektet er forsinket så midler for 2024 flyttes til 2025, derav fremkommer det et mindreforbruk på årsbudsjettet.

Fjellanlegg oppgradering

Dette er en budsjettpost for mindre prosjekter knyttet til oppgradering av fjellanlegg. Samleposten er nødvendig for å kunne ta høyde for prosjekter som ikke er ferdigdefinert på budsjetteringstidspunkt. Prognosen for årsbudsjett og totalprognose økes som følge av arbeid som opprinnelig skulle utføres over driftsbudsjettet er valgt å utføres med investeringsmidler på grunn av omfang av prosjekter.

Furubotn del 2 separer overvann

Prosjektet omfatter separering av kisteveit (muret grøft) for spillvann/overvann, og sanering av privat utslipp til sjø. Det blir i tillegg etablert nytt privat og kommunalt spillvannnett. Årsprognose og totalprognose er ihht. budsjett.

Garnes renseanlegg oppgradering

Prosjektet omfatter etablering av ny innløpsspumpestasjon i fjell og nytt renseanlegg på Garnestangen. Prosjektet inkluderer også etablering av ny tilkomstveg til det nye anlegget og riving av det eksisterende renseanlegget når det nye er satt i drift. Ny usikkerhetsanalyse estimerer høyere kostnad og derfor er totalprognose og årsprognose økt som fører til et merforbruk. De økte kostnadene vil komme av kompleksitet rundt adkomst til byggeplass, samt arkeologiske utfordringer i byggeområdet.

Gimleveien m.fl. va-anlegg

Separering av fellessystem (rør som fører både avløp og overvann) og utskifting av eksisterende vannforsyning i Gimleområdet. Det skal etableres nytt rørsystem hovedsakelig i grøfter. Prosjektet er forsinket grunnet kvalitetsavik i prosjektering så derfor flyttes midler til 2025 og prognosen i 2024 reduseres.

Gjensidigegården va-anlegg

Prosjektet ved Gjensidigegården omfatter separering av fellessystem (rør som fører både avløp og overvann) og utskifting av eksisterende vannforsyning. Overvannssystemet dimensjoneres for fremtidige mengder med nytt utslipp ved Gjensidigegården. Midler i 2024 skyves til 2025 på grunn av forsinket fremdrift i prosjekt. Årsprognosen justeres derfor tilsvarende ned. Totalprognosen økes på grunn av nye estimat på byggekostnader. Prosjekt er mer innviklet å gjennomføre enn antatt.

Hilleren avløpspumpestasjon

Privat utbygger skal bygge en privat pumpestasjon for å dekke sitt eget behov. Bergen Vann ser imidlertid at ved å oppgradere denne til en kommunal pumpestasjon så kan øvrig avløp føres inn på denne og sanere det kommunale utslippet i Bekkjavika. Pumpestasjonen avventes med å settes i drift til systemet det pumpes til har fått økt kapasitet. Utbygger skal etablere en midlertidig slamavskiller slik at det er en rensløsning på avløpet fram til driftsstart. Totalprognose og årsprognose er etter plan.

Holtaveien va-anlegg

Bergen Vann skal skifte ut vann og avløpsledninger i Holtavegen med sideveier grunnet dårlig tilstand på eksisterende VA-anlegg.

Årsbudsjettet har et mindreforbruk på grunn av forsinket oppstart. Midler flyttes fra 2024 til 2025. Prosjektets omfang er større enn først estimert og derav økes totalprognosen for prosjektet.

Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng

Det er bygget et høydebasseng i Stuajordet på Arnatveit. Bassenget gir bedre driftssikkerhet, tryggere branndekning og mer stabile driftsforhold i forsyningsnettet i Indre Arna. Prosjektet er ferdigstilt og sluttoppgjør forventes utført tidlig 2025. Prognosen for 2024 settes ned og midler flyttes til 2025. Totalprognosen er ihht. budsjett.

Johan Berentsensvei va-anlegg

Kommunen skal trafikksikre Johan Berentsens vei ved å etablere fortau. I den forbindelsen skal det også separeres overvann fra Nygårdsmyren. Det er i tillegg vurdert å sette opp en liten pumpestasjon for å sanere avløpsutslippene fra bebyggelsen nedstrøms Nygårdsmyren. Dette arbeidet er under planlegging og noe forsinket derfor flyttes midler til 2025 og årsprognosen for 2024 reduseres. Totalprognose er ihht. budsjett.

Kismul hovedvannledning del 1

Prosjektet gjaldt fornying av hovedvannledning på deler av strekket fra Kismul vannbehandlingsanlegg og ned til Hamretjørna, (knutepunkt til E39-prosjektet). Prosjektet er fullført og det ble i 2023 hentet midler fra 2024 for å dekke merforbruk. Denne flyttingen første til et negativt budsjett for 2024, og i den forstand settes nå prognosen til 0 med tanke på at prosjektet er ferdig.

Kjøkkelvikdalen vannledning

Prosjektet omfatter etablering av nye vannledninger for å danne ringsystem på vannforsyningen i Kjøkkelvikdalen. Ringsystemet etableres for å bedre dagens trykksituasjon og vannkvalitet. Prosjektet forventes avsluttet ihht. totalbudsjett. Det flyttes midler fra senere år til 2024 og derfor øker årsprognosen.

Kvitura - Hope - Grimstad va-anlegg

Bebyggelsen i Grimstadorrådet hadde tidligere privat vannforsyning basert på brønner. I perioder var vannforsyningen problematisk, både med hensyn til mengde og kvalitet. Det var derfor et sterkt ønske fra beboere om å få offentlig vannforsyning. Bebyggelsen hadde også private avløpsløsninger med

utslipp til Grimstadvjorden. Pga. nevnte årsaker ble det bygget offentlig avløpsanlegg samtidig med etablering av vannforsyning til området.

Prosjektet ble avsluttet med et totalt merforbruk som skyldes utfordringer med kvalitet på utført arbeid og dårlig kostnadsestimat ved prosjektering.

Lagunen–Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann

E39 Sykkelvei Lagunen – Skjoldskiftet, samarbeidsprosjekt med Statens Vegvesen. Manglende grunneieravtaler og gjenstående prosjektering gjør at prosjektet er utsatt. I tillegg har kontroll av modell avdekket enkelte kollisjoner mellom fagområder som må rettes opp før utlysning. Dette er et par av grunnene til at fremdrift i prosjektet er utsatt. Statens Vegvesen får ikke gjennomført anslag før mengdebeskrivelsen er utført, først da kan en si mer nøyaktig hva investeringsbehovet for Bergen Vann sin andel av prosjektet vil være. Mengdebeskrivelsen blir ikke ferdigstilt før hele detaljprosjekteringen er gjennomført. Et foreløpig gjennomføringsvedtak skal opp i bystyret 08.05.24 og blir forhåpentligvis vedtatt. Totalprognosen økes i forbehold med det utfallet.

Lyngbøvegen va-anlegg

Utbedring av Lyngbøveien var i utgangspunktet et trafiksikkerhetstiltak. I forbindelse med utviklingen av prosjektet ble det også innledet et samarbeid med Bergen vann slik at det kunne gjennomføres utbedring av drikkevannsforsyningen til området, redusere utslipp til Lyngbøvatnet, og forbedre klimahåndteringen/overvannssituasjonen (flomveier) i området. Fremdriften er noe forsinket så derfor er det et mindreforbruk i 2024 og midler flyttes til 2025.

Løvestakken - Bøhmergt. va-anlegg

Prosjektet gjelder separering av avløpssystemet mellom Løvestakken og Solheimsviken. Prosjektet består av ny overvannsledning. Separering av avløpssystemet på Løvestakksiden er viktig for å redusere tilførselen av rent vann til Holen renseanlegg og for å redusere forurensning fra overløpsdrift. Tilførsel av rent vann i renseanlegg er bare en ekstra kostnad da det allerede er rent/renset, og i tillegg stjeler kapasitet som kan brukes til å rense avløp.

Separering av avløpssystemet er viktig både fordi området nå er et boligområde med høye krav til vannkvalitet, og fordi sjøbunnen nå tildekkes med rene masser og ny tilførsel av forurensning derfor må stanses. Samtidig med at det legges ny overvannsledning vil det også foregå fornying av vann- og avløpsledninger som dekkes over driftsbudsjettet. Prosjektet er i forprosjektfasen og detaljprosjektering av del 1. Del 1 består av strekket mellom Bøhmergaten og Søndre Skogvei.

Prosjektering er blitt en del mer omfattende enn først planlagt fordi kommunen i tillegg arbeider med utforming av gateplan. Prosjekteringen er blitt mer krevende enn planlagt på grunn av større endringer som følge av arbeid med gateplan. Prosjektet startet opp igjen i mars 2023. Grunnet de nevnte eksterne omstendigheter er prosjektet forsinket og midler flyttes til 2025. Forventet totalprognose følger budsjett.

Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg

Prosjektet gjelder etablering av overføringsanlegg for avløp fra Mjølkeråen avløpsrenseanlegg til Kvernevik avløpsrenseanlegg. Mjølkeråen avløpsrenseanlegg er et eldre renseanlegg som ikke tilfredsstiller dagens krav. Mjølkeråen avløpsrenseanlegg tas ut av drift når nytt overføringsanlegg er etablert. Prosjektering og overføring av utslippene til Kvernevik renseanlegg gjennomføres i perioden 2019 – 2024.

Totalprognosen er oppjustert i 2024 som følge av flere faktorer: Lønns- og prisstigning i perioden har vært større enn antatt. På bakgrunn av diverse ukjente utfordringer med overløpssystemet,

grunnforhold til pumpestasjonen og nødvendige endringer av vannledninger så er årsprognosen og totalprognosen justert og det gjøres en vurdering på å sende inn egen sak på budsjettoverskridelsen.

Nedre Nygård del 1 va-anlegg

Prosjektet er et graveklubbprosjekt (Et samarbeidsprosjekt mellom Bergen Vann, BIR Infrastruktur AS (tidl. BIR Nett AS og BossNett AS), BKK Nett AS, Eviny Termo AS (tidl. BKK Varme AS), Telenor ASA og Bergen Fiber AS.) og arbeidet skal bestå i fornying av eksisterende VA anlegg og separering av overvann i Lyder Sagens gate, Daniel Hansens og Jonas Reins gate. Prosjektet er under gjennomføring og det flyttes midler fra 2027 til 2024 og 2025, derav økes årsprognosen. Totalprognosen øker på grunn av prisstigning.

Nedre Nygård del 2 va-anlegg

Prosjektet er et graveklubbprosjekt (Et samarbeidsprosjekt mellom Bergen Vann, BIR Infrastruktur AS (tidl. BIR Nett AS og BossNett AS), BKK Nett AS, Eviny Termo AS (tidl. BKK Varme AS), Telenor ASA og Bergen Fiber AS.) og arbeidet skal bestå i fornying av eksisterende VA anlegg og separering av overvann på Nedre Nygård. Prosjektet er en forlengelse av Nedre Nygård del 1. På grunn av forsinkelse i prosjektet flyttes midler fra 2024 til 2025 og årsprognosen reduseres dermed. Totalprognosen er etter plan.

Nesttunvassdraget (flomsikring)

Bergen kommune har ansvar for regulering av Grimevatnet og Myrdalsvatnet. I dette prosjektet gjennomføres det flomberegninger av Nesttunvassdraget for å vurdere eventuelle utbedringer for å sikre vassdragets tilstrekkelige flomkapasitet. Bakgrunnen for prosjektet var at Nesttunvassdraget tidvis har hatt mer vannføring enn det vassdraget kan frakte uten at det går over sine bredder. Dette har tidligere gitt dramatiske konsekvenser. Særlig under de to store flommene i 2005, da vannføringen gjennom Nesttun var større enn kapasiteten på elveløpet under Nesttun senter. Det er utarbeidet et grunnlag for å kunne vurdere om tiltaket er teknisk og økonomisk gjennomførbart, også i forhold til å ivareta «allmenneinteresser» etter vannressursloven § 5. Det nye prosjektet omfatter etablering av et nytt tappearrangement for Grimevatnet, med en kapasitet på ca 15 m³/s. Hovedhensikten med det nye arrangementet er å kunne tappe ned Grimevatnet raskere enn det som er mulig i dag og kunne dempe en eventuell flomvannstigning i Grimevatnet. I tillegg gjør det nye arrangementet det mulig å magasinere et større volum. Det er vurdert ulike alternativer for nytt tappearrangement og hvilket som brukes er ikke bestemt p.d.d. Midler som er tiltenkt prosjektet er ikke utført av privat rettighetshaver da han ikke ønsker at tiltaket blir utført. Dette er bakgrunnen for at midler flyttes til senere år.

Produksjon av vann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen produksjon av vann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere for prosjekter som skal starte opp, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. Det flyttes noe midler fra 2024 til 2025 da enkelte prosjekter er forsinket og på grunn av nye prosjekter som dukker opp. Nye prosjekter er blant annet "Lagerhaller ved Kroatjønneveien". Dette prosjektet gjelder oppreising av nytt lagerlokaler for Bergen Vann sine tjenester.

Riplegården høydebasseng

Riplegården høydebasseng er tatt ut av drift pga. påvisning av E.Coli. Det er konkludert med at høydebassenget må rives og det må bygges nytt. Detaljprosjektering er ferdig og bygging er startet opp i 2023. Det er et mindreforbruk i 2024 på grunn av forsinket fremdrift i bygging. Midler flyttes til 2025. Totalprognosen er ihht. budsjett.

Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning

Prosjektet gikk ut på å bedre samkjøringen mellom Kismul, Espeland og Svartediket vannbehandlingsanlegg ved at det ble lagt en ledning fra Skjold til Fjøsanger. Prosjektet er nå avsluttet innenfor totalprognose.

Skredderdalen dam

Rehabilitering av dam Skredderdalen, lokalisert ca. 200 meter oppstrøms Mulen pumpestasjon i Fjellveien. Rehabilitering omfatter tiltak for å tilfredsstille krav til stabilitet, samt tiltak på flomløp og bunnapparrangement. Prosjektet vil få et mindreforbruk i 2024 grunnet forsinkelse i fremdrift. Midler flyttes til 2025. Fremdriften er forsinket på grunn av lengre prosjektering enn antatt.

Vedtatt fornyingsprosjekt innebar senkning av HRV på 5,5 m ved at det skulle bygges et nytt flomløp. Bunnapparrangement og anlegg for vannforsyning skulle også skiftes ut. Teknisk plan ble sendt til NVE høsten 2021, og sent på høsten 2023 kom NVE med tilbakemelding om at det forelå en prosjekteringsfeil i jordskjelvberegningene. De prosjekterende kunne etter dette opplyse om at fjellet i dammens fundament måtte ha en helningsvinkel på 12 grader eller lavere for at den prosjekterte dammen skulle kunne anses som stabil. I januar 2024 ble det gjennomført kjerneboringer mtp. å kartlegge fjellet under eksisterende dam. Dessverre ble kjerneborren hindret av hulrom i dammens oppbygging, og man klarte ikke å påvise en fordelaktig helningsvinkel på fjellet.

Den vedtatte løsningen med fornying av dam Skredderdalen er dermed ikke gjennomførbar slik den er prosjektert. Bergen Vann må med bakgrunn i dette starte et nytt forprosjekt for å se på alternativer for dam Skredderdalen. Hvordan dette vil påvirke totalprognosen, er ikke kjent enda.

Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg

Prosjektet omfatter etablering av permanent UV-anlegg i tilknytning til eksisterende vannpumpestasjon Stamskaret.

Storavatnet dammer (Fyllingen)

Prosjektet gjelder rehabilitering av dammer i tilknytning til et vannmagasin i Fyllingsdalen; dam Storavatnet, dam Storavatnet N, dam Svartatjørna og dam Storavatnet S for å tilfredsstille krav i Damsikkerhetsforskriften. Planen var anleggsstart våren 2022, men på grunn av lang tid med å få godkjent planer, byggetillatelse, diverse avklaringer samt sen kontraktinngåelse blir det anleggsstart våren 2024. Som følge av det flyttes midler til 2024 men totalprognosen holdes uendret. Prosjektet forventes avsluttet i 2025.

Storediket (dammer)

Prosjektet omhandler om man skal rehabilitere dammen Storediket som er lokalisert i Byfjellene for å tilfredsstille krav i Damsikkerhetsforskriften. Rehabiliteringen omfatter i hovedsak fyllingsdamdel, bunnapparrangement og flomløp. Det blir et mindreforbruk i 2024 på grunn av forsinkelse i prosjektet. Midler flyttes derfor til 2025 men totalprognosen forblir uendret.

Sædalssvingene vannledning

Vannledningen i Sædalssvingene skal fornyes samtidig som det skal pågå arbeid med den nye kirken i Sædalen. Arbeidet utføres av samme entreprenør som bygger kirken.

Årsprognosen og totalprognosen er etter plan. Prosjektet er under prosjektering.

Sætrevegen ringledning

Bergen Kommune ønsker å øke vannforsynings sikkerheten til deres innbyggere i Ytre Arna, derfor skal Bergen Vann etablere en ny vannledning i Sætrevegen. Den nye vannledningen vil gi en ringforbindelse i

boligfeltet og med det bidra til en bedre forsyningsikkerhet i området. Årsprognose er ihht. plan. Totalprognosen er ihht. plan.

Øvre Smøråsvegen va-anlegg

Prosjektet gjelder etablering av nye vann- og avløpssystemer i Smøråsvegen. Smøråsvegen har i dag begrensede kommunale VA-systemer og de private har vann fra brønner og avløp renses i private slamavskillere som føres videre spredt ut i natur og vassdrag.

Det har vært større aktivitet i 2024 enn planlagt grunnet kostnader knyttet til borehull og permanent sikringstiltak. Årsprognosen økes derfor i 2024 og midler flyttes fra senere år. Totalprognosen holdes uendret.

Øvregaten vannledning

Bergen Vann holder på å rehabilitere vannledningen i Øvregaten. Eksisterende vannledning var gammel og av dårlig kvalitet. Prosjektet omfatter utskifting av 420 meter vannledning, 6 kummer, 18 stikkledninger ut i trafikkert vei og 4 brannhydranter. Arbeidet er delt opp i flere faser og fase 1a første kvartal av Øvregaten mellom Vetrilidsallmenning og Finnegårdsgaten er ferdig. Arbeidet var planlagt gjennomført som et NoDig (gravefritt) investeringprosjekt, men ble senere definert som et vedlikeholdsprosjekt som dekkes over driftsbudsjettet til Bergen Vann. I forbindelse med at prosjektet gjennomføres over drift så trekkes investeringsmidler inn.

Åsane nord avløpsnett trinn 1

Prosjektet omfatter avløpssystemet i området Åsane nord fra Klauvaneset til krysset Steinestøvegen / Breisteiner som baserer seg på rensing i kommunale renseanlegg og private slamavskillere med utslipp til lokale innbyggere. Rensekrav reguleres i «Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann og utslipp av overvann fra avløpsanlegg i Bergen og Arna tettbebyggelse» datert 14.10.2016, heretter utslippstillatelsen.

Rensekravet for området er at avløpsvannet skal gjennomgå sekundærrensing. Tiltaket er forankret i hovedplan for avløp og vannmiljø 2019 – 2028, i pkt. 8.4.1, der det er medtatt at det skal innføres sekundærrensing for alt avløpsvannet i Bergen og Arna tettbebyggelse. Åsane nord inngår i tettbebyggelse Bergen. Det er besluttet at avløpsvannet fra eksisterende avløpsrenseanlegg i Åsane Nord overføres til eksisterende Kvernevik avløpsrenseanlegg, og i den forbindelse er østre trasé valgt. Denne traseen vil tilrettelegge for å samle avløpsvann fra eksisterende kommunale renseanlegg i området Tellevik-Steinestø-Hylkje, og i tillegg sanere private utslipp. Prosjekt er forsinket og midler flyttes til senere år og årsprognosen reduseres derfor. Totalprognosen er etter plan.

18B-Renovasjon

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet 18B Renovasjon omfatter kommunens lovpålagte innsamling og behandling av husholdningsavfall, etter Forurensningslovens § 30. Bergen kommune ivaretar oppgavene ved tjenestekjøp fra BIR Privat AS. Tjenesteområdet omfatter også forvaltning/etterdrift av nedlagte avfallsdeponier, herunder bl.a. kostnader ved miljøtiltak på disse deponiene.

Bergen har en fremtidsrettet, avansert og klima- og miljøvennlig renovasjonsløsning for Bergen sentrum; bossnettet. I dette underjordiske rørsystemet fraktes restavfall, plast, papir og drikkekartonger fra egne nedkast rundt om i byen til oppsamlingsterminaler lokalisert i utkanten av sentrumskjernen. I terminalene blir bosset komprimert, og deretter transportert bort til gjenvinning. Bossnettet gjør Bergen til en renere og penere by. Moderne renovasjonsløsninger er samfunnskritisk infrastruktur, og et viktig element planleggingen og utformingen av byutviklingen.

Bossnettet bygges primært for husholdningene og deres avfall, men det er også mulig for næringskunder å knytte seg til nettet. Det er BIR, gjennom datterselskapet BIR Nett AS, som bygger ut og drifter bossnettet for Bergen kommune. Renovasjonsfaglig oppfølging av BIR og utbyggingen av bossnettet blir utført av Bymiljøetaten.

Utvikling og utfordringer

Nedlagte kommunale avfallsdeponi

Generelt

Aktivitetene på de nedlagte, kommunale avfallsdeponiene følger av *Virksomhetsplan for nedlagte kommunale avfallsdeponi for perioden 2022-2026*. Planen ble vedtatt i Bergen bystyre sommeren 2022.

I 2022 ble det gjennomført en forvaltningsrevisjon på deponiområdet. Revisjonen ble gjennomført av Deloitte på vegne av kommune. Rapporten har en rekke anbefalinger som Bymiljøetaten er i gang med oppfølgingen av. Mye av arbeidet innebærer å få på plass rutiner og prosedyrer for arbeidet som knytter seg til deponiene. I 2023 ble det arbeidet mye med å få på plass rutiner og prosedyrer i BK Styring, som grunnlag for videre systematisk oppfølging. Arbeidet har fortsatt i 2024.

Ressurssituasjonen på deponiområdet er fortsatt krevende, bl.a. som følge av utskiftning av personell. Dette har medført forsinket aktivitet på flere områder. Det forventes stor aktivitet knyttet til Bergen kommune sine nedlagte avfallsdeponier i årene som kommer, og behovet for driftsmidler vil øke ytterligere fremover.

Slettebakken

Arbeidet på Slettebakken med fullstendig sanering (masseutskiftning) av deponiet er godt i gang. Arbeidet er omfattende. Å fjerne avfallet i bossdeponiet er både teknisk og miljømessig krevende. Maskinene på området sorterer, vasker og renser de forskjellige fraksjonene av massene. Mest mulig av massene skal gjenbrukes på Slettebakken. Prosjektet forventes ferdig i løpet av 2025. Det er etablert en midlertidig fotballbane til erstatning for banen som er fjernet.

Rådalen

Det har de siste årene vært jobbet mye med oppfølgingen av den utfordrende situasjonen ved Rådal deponi, der Statsforvalteren gjennomførte tilsyn våren 2021. Tilsynet avdekket seks avvik. Bymiljøetaten har siden jobbet intensivt med å rette avvikene. Etaten har god dialog med Statsforvalteren i prosessen. Statsforvalteren gjennomførte et oppfølgende tilsyn i september 2022, og kommunen mottok rapport fra tilsynet siste tertial i 2022. Bymiljøetaten jobber videre med utgangspunkt i plan levert til Statsforvalteren, samt vanlig årshjul for rapportering på etterdrift av deponi. Årsrapport for 2023 ble levert 01. mars 2024.

Oppfølging, plan og tiltak sees i sammenheng med øvrig aktivitet i området, blant annet er VA-rammeplan førende for mye av aktiviteten i området. Siden deler av lovpålagt oppfølging er blitt systematisert, har kostnadene for oppfølgingen av deponiet i Rådal begynt å øke i takt med forventningene. Det er i tillegg ventet at nytt miljøovervåkingsprogram som vil bli lyst ut i starten av andre tertial, vil øke behovet for midler til oppfølging betydelig.

Det har også vært arbeidet med hvordan håndteringen av påfylling av matjord på Magnusbakken skal gjennomføres. Prosjektet har vist seg å ha avhengigheter til VA-rammeplanen som gjør det mer omfattende. Det har vært nødvendig å utføre midlertidige tiltak på toppdekket mens prosjektering av varig løsning for påfylling av masser pågår.

Kollevågen

Lovpålagte krav knyttet til miljøovervåking for deponiet i Kollevågen følges opp. Årsrapport for 2023 ble levert 01. mars 2024. I første tertial er det utlyst ny konkurranse for videre miljøovervåking. Oppfølgingen vil bli kostnadskreven i 2024 da mange undersøkelser må gjennomføres i år.

Ytre Hope

De miljøtekniske undersøkelsene på Ytre Hope deponi blir fulgt opp. Rapport fra konsulent er levert, og Bymiljøetaten vurderer nå behov for videre undersøkelser og tiltak.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.		
Administrasjon - renovasjon	5 156	0	5 156	5 156	0
husholdningsavfall					
Etterdrift avfallsdeponier næringsavfall	5 532	-375	5 157	5 157	0
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	365 960	-370 919	-4 960	-4 656	-304
Forvaltning av avfallsdeponier husholdningsavfall.	13 280	-17 623	-4 342	-4 342	0
Selvkostrenter - renovasjon husholdningsavfall	4 954	-763	4 191	3 887	304
Sum	394 881	-389 679	5 202	5 202	0

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024			Prognose	Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.			
2-Byrådsavdeling for finans	0	0	0	0	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	394 881	-389 679	5 202	5 202	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	0	0	0	0	0	0,0 %
Sum	394 881	-389 679	5 202	5 202	0	0,0 %

Kommentar til status økonomi

For Byrådsavdeling for byutvikling forventes det ikke avvik fra budsjett ved årsslutt på tjenesteområde 18B - Renovasjon.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Endring i renter og avskrivninger for deponier	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	-9 997
Husholdningsavfall, bruk av for å balansere selvkostområdet i 2024	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	-1 756
Oppdatert renteberegning av selvkostfond husholdningsavfall	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	304
Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)	Lønns- og prisvekst mv.	-21
Endring i renter og avskrivninger for deponier	Tekniske justeringer	9 997
Husholdningsavfall, bruk av for å balansere selvkostområdet i 2024	Tekniske justeringer	1 756
Oppdatert renteberegning av selvkostfond husholdningsavfall	Tekniske justeringer	-304
Sum		-21

Endring i renter og avskrivninger for deponier

Grunnlaget for kalkulatoriske renter og avskrivninger for deponier er oppdatert i samsvar med tidligere gjennomførte investeringer, prognose for investeringer i 2024 og estimert rentesats på 4,4 % (selvkostrente inkl. 1/2 prosent påslag i henhold til selvkostforskriften).

Husholdningsavfall, bruk av for å balansere selvkostområdet i 2024

Oppdaterte anslag for utgifter og inntekter viser at det er behov for å bruke 1,756 mill. av fondet for å balansere selvkostområdet i 2024. Estimert beholdning på fondet ved utgangen av 2024 er 10,5 mill. inkludert renter.

Oppdatert renteberegning av selvkostfond husholdningsavfall

Oppdatert beregning av renter som skal tillegges selvkostfondet viser at fondet vil bli tillagt 0,5 mill. i renter for 2024. Tidligere var det budsjettet med 0,2 mill. i renteinntekter. Det er lagt til grunn en rentesats på 4,4 %.

Grunnen til økte renteinntekter er at beholdningen på fondet er større enn tidligere estimert.

Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)

Revidert budsjett / Tertialrapport 1 - 2024

I 2023 ble det forutsatt en kraftig økning i strømprisene. Siden da er strømprisene gått ned, også sammenlignet med vedtatt budsjett 2024. Det foreslås derfor en ytterligere nedjusteringer som følge av oppdaterte prisprognoser fra Fjordkraft for kommunens leide lokaler og anlegg. Dette fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde (i mill.)		Justert beløp
01A	Barnehage	- 0,09
01B	Skole	- 1,19
01C	Spesialpedagogiske tjenester	- 0,22
02	Barnevern	- 0,44
03A	Tjenester til eldre	- 5,83
03C	Tjenester til utviklingshemmede	- 1,78
03D	Psykisk helse	- 0,81
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	- 0,57
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	- 0,70
04C	Introduksjons- og tolketjenester	- 1,64
05A	Forebyggende helsearbeid	- 0,38
05B	Behandling og rehabilitering	- 0,72
07	Brannvesen	- 0,05
08	Samferdsel	- 2,78
09	Boligtiltak	- 0,08
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	- 0,06
10C	Naturforvaltning og parkdrift	- 1,02
12	Kultur	- 0,73
13	Idrett	- 0,85
14	Næring	- 0,33
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	- 1,06

18B	Renovasjon	-	0,02
Totalsum		-	21,34

Det som gjelder reduserte energiutgifter for kommunens egne bygg, kommer frem under tiltaket EBE - reduserte energiutgifter. Tiltaket må også ses i sammenheng med tiltaket på tjenesteområde 21, hvor det ved en feil ble beregnet for stor nedjustering av strøm sammenlignet med Fjordkrafts prognoser i vedtatt budsjett.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Matjord til heving av terrenget i Rådal avfallsdeponi (Magnusbakken)	-2 500	-2 500	0	Tiltaket er iverksatt, gjelder et utgående tiltak hvorav halvparten er satt på fond og resten finansieres via selvkost. Prognosen for Magnusbakken er en total kostnad på kr 2,5 mill. som forutsettes benyttet i 2024.
Reduserte energiutgifter i kommunen	-84	-84	0	Tiltaket er innarbeidet i tjenesteområdets budsjettrammer, det forventes at energikostnadene vil være på et lavere nivå enn i 2023.
Sum	-2 584	-2 584	0	
Sum tiltak	-2 584	-2 584	0	

Status mål

Hovedmål	Mål	Indikator	Vedtatt mål 2024	Status 1. tertial 2024	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	I Bergen skal den fleksible gebyrmodellen utvikles, slik at den dekker alle typer husholdninger og oppleves som rettferdig av brukerne	Antall husholdningskunder som har fleksibelt renovasjonsgebyr	123 000	124 553	Totalt har 124 553 kunder fleksibel gebyrmodell, som utgjør 82,94% av kundemassen.
Norges grønneste storby	I Bergen skal "Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponi 2022-2026" legge premissene for kommunens oppfølging av de ulike deponiene	Saneringen av Slettebakken avfallsdeponi skal gjennomføres i tråd med fremdriftsplanen	68,0 %	37,0 %	Saneringsarbeidet er i rute til å bli ferdigstilt i 2025. Erstatningsbane for fotball ble åpnet i april, ferdig til sesongstart.
Trygg økonomistyring	Bergen skal tilby en effektiv og miljøvennlig renovasjonstjeneste	Antall husstander som er tilknyttet moderne renovasjonsløsninger.	32 500	32 227	Totalt er 32 227 husholdninger tilknyttet moderne renovasjonsløsninger, hvorav 27 % er tilknyttet en løsning med identsystem. Videre er dette fordelt på ulike løsninger: <ul style="list-style-type: none"> • bossnett: 12,67 % • mobile avfallssug: 2,33% • nedgravd bunntømt container: 12,19% • overflatecontainere: 0,08 %.

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref.	Totalbudsjett					Årets budsjett		
		Bud. v/gj.føring s-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Avvik	Estimert ferdigkvartal	Justert budsjett	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Etterdrift deponier		-	-	-	-	Løpende	6 248	2 723	-3 525
Fanahammeren avløpssanering	BY 97/24	25 500	0	0	0	4.kv. 2025	0	0	0
Kollevågen etterdrift avf.deponi	KFIN71/16	25 000	94 324	95 088	-764	4.kv. 2024	3 750	4 514	764
Slettebakken avfallsdeponi	BY 116/20	321 000	544 615	544 615	0	1.kv. 2025	104 734	104 734	0
Sum							114 732	111 971	-2 761

Statustekst investeringer

Etterdrift deponier

Budsjettposten benyttes til oppfølging av miljøtekniske grunnundersøkelser på deponiene Ytre Hope, Drotningstak, Tjørnen, Steinsvik og Paradis. Arbeidene vil bestå av supplerende utredninger og videre arbeid med forprosjekt. Det forventes et mindreforbruk for 2024, og midler skyves til 2025 på grunn av utsettelse i prosjekt.

Fanahammeren avløpssanering

I Hovedplan for avløp og vannmiljø 2015 – 2024 er det forutsatt at utslipp til Fanafjorden skal saneres og overføres til Flesland renseanlegg. Deler av anlegget er bygget i E39 prosjektet i forbindelse med åpning av bekken mot Mjølkevika. Tilknytning til avløpstunnelen mot Flesland i Rådalen gjennomføres i forbindelse med byggingen av ny E39. Det som gjenstår er bygging av pumpestasjoner og ledningsanlegg i sjø og overføre det til ledningen som allerede er bygget. Detaljprosjektering pågår fortsatt pga. utfordrende grunnverv, og dermed er oppstart av byggearbeidene usikkert. Forventet oppstart av byggearbeidene ble foreløpig flyttet til 2025, noe som gjør at midler flyttes tilsvarende.

Kollevågen etterdrift avf.deponi

Kollevågen på Askøy var Bergen kommunes avfallsdeponi for usortert avfall i perioden 1930-1975. Tidligere gjennomførte tildekkingstiltak har vist seg å være utilstrekkelige. Det utredes nå varige løsninger for å minimere utvasking av sand og reparasjon av stranden i form av prosjektet "Utbedring av strandsone Kollevågen". Prosjektet har startet opp, det anskaffes konsulent for prosjektering av tiltak.

I 2024 inngås det kontrakt med konsulent og arbeid fortsetter med forprosjekt og detaljprosjekt. Totalprognosen for gjennomføringsfasen av utbedringstiltakene spilles inn som et nytt prosjekt i rullering av handlings- og økonomiplanen.

Slettebakken avfallsdeponi

Slettebakken avfallsdeponi er under sanering for å gjøre området klart for ny bruk. Det er første gang i Norge en gjennomfører oppgraving av et gammelt deponi med sortering og gjenvinning av massene på stedet. Det er et teknisk og miljømessig komplisert prosjekt med mål om trygge nedstrømsløsninger, gjenvinning og redusert CO2 utslipp. Sanering av Slettebakken deponi har stor produksjon våren 2024 etter en vinter med frost og stillstand. Ny fotballbane og ny veg til Fysak er ferdig til bruk for sesongen

og mange ser frem til dette. Lysmaster og ballnett er gjenbrukt i godt samarbeid med Etat for idrett. Tiltaket er på plan i forhold til rapportert sluttfrist 2025. Prosjektet er på plan i forhold til årsbudsjett og totalbudsjett. Det er litt usikkerhet for totalprognosen da en ikke kjenner hvor mange kubikk masser som skal behandles på Slettebakken før massene er gravd opp, men totalprognosen holdes uendret og blir tatt videre stilling til i 2.tertial. I 2024 jobbes det videre med sanering av deponiet.

20-Interne tjenester / fordelte kostnader

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet gjelder funksjoner hvor utgiftene fordeles internt til øvrige tjenesteområder og avdelinger. I Byrådsavdeling for finans er det budsjettert med utgifter til prosjektavdelingen og renholdsavdelingen i Etat for bygg og eiendom. I løpet av året fordeles budsjettet til de tjenesteområder som vedlikeholdsprosjekter og renholdet gjelder.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				Avvik
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	
Renholdstjenester	111 007	-127 304	-16 297	-16 285	-12
Håndverkertjenester bygg	29 387	-2 857	26 530	26 530	0
IUA Bergen region	5 312	-5 371	-58	-58	0
Sum	145 706	-135 532	10 174	10 186	-12

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024				Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose		
2-Byrådsavdeling for finans	140 395	-130 161	10 234	10 234	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	-2	0	-2	10	-12	754,6 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	5 312	-5 312	0	0	0	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	0	-58	-58	-58	0	0,0 %
Sum	145 706	-135 532	10 174	10 186	-12	0,0 %

Kommentar til status økonomi

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Prisjustering av energi til byggdrift (Etat for bygg og eiendom)	2	2	0	Det forventes energjutgifter på tjenesteområdet tilsvarende hva som ble lagt til grunn i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.
Sum	2	2	0	
Sum tiltak	2	2	0	

21-Pensjon og fellesposter

Om tjenesteområdet

På dette tjenesteområdet budsjetteres og utgiftsføres:

- Sentrale avsetninger - herunder lønnsavsetning til neste års lønnsoppgjør
- Sentralt førte pensjonsposter - premieavvik/avdrag på premieavvik vedrørende pensjonspremier.
- Regnskapstekniske poster - motkonto avskrivninger og motkonto avgiftsfinansierte renter.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Justert årsbudsjett 2024				
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose	Avvik
Premieavvik	-832 722	0	-832 722	-832 722	0
Amortisering av tidligere års premieavvik	588 257	0	588 257	590 008	-1 750
Pensjon	6 247	0	6 247	6 247	0
Premiefond	-508 886	0	-508 886	-508 886	0
Interne fellestjenester	32 089	-969	31 120	31 120	0
Tilfeldige utgifter/inntekter - AFP m.m	164 563	0	164 563	164 563	0
Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgni	404 519	0	404 519	499 629	-95 110
Rentekompensasjon overført andre	4 670	0	4 670	4 440	230
Motpost avskrivninger	0	-1 179 488	-1 179 488	-1 180 107	619
Motkonto renter selvkostområdene (firma 90)	-212 902	2 154	-210 748	-199 902	-10 846
Sum	-354 165	-1 178 303	-1 532 468	-1 425 610	-106 857

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i 1000

Byrådsavdeling	Justert årsbudsjett 2024				Avvik	Avvik i % av utgift
	Utgifter	Inntekter	Just.bud.	Prognose		
1-Byrådsleders avdeling	2 000	0	2 000	2 000	0	0,0 %
2-Byrådsavdeling for finans	31 871	-723 050	-691 179	-691 179	0	0,0 %
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	0	-5 607	-5 607	-5 607	0	0,0 %
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	1 276	-20 092	-18 815	-18 815	0	0,0 %
5-Byrådsavdeling for byutvikling	6 884	-127 788	-120 904	-120 904	0	0,0 %
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0	-4 372	-4 372	-4 372	0	0,0 %
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	684	-52 091	-51 407	-51 407	0	0,0 %
8-Bystyrets organer	0	-11	-11	0	-11	0,0 %
90-Fellesposter - bykassen	-396 881	-245 292	-642 173	-535 327	-106 846	26,9 %
Sum	-354 165	-1 178 303	-1 532 468	-1 425 610	-106 857	30,2 %

Kommentar til status økonomi

Fellesposter – bykassen inneholder de sentralt førte pensjonspostene og det foreligger endring som følge av oppdatert amortisering av premieavvik. I tillegg ble det i vedtatt budsjett foretatt et nedjustering på energibudsjettet og ved en feil ble det trukket for mye ned. Dette reverseres nå, men må ses i sammenheng med ytterligere nedjustering av energiutgiftene på tiltaket Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg) på ulike tjenesteområder. Det er behov for å justere lønnsavsetningen for 2024 i tråd med oppdaterte anslag for årslønnsvekst for inneværende år. Dette i tråd med KS, LO Kommune, Unio og YS Kommune sitt anbefalte forhandlingsforslag om ny hovedtariffavtale. I tillegg er det avvik knyttet til renter på selvkostområdet, som må ses i sammenheng med nedjustering på tjenesteområde 18A - Vann og avløp.

Under **Byrådsleders avdeling** disponerer byrådet en konto som i helt spesielle tilfeller kan benyttes til tilleggsbevilgninger for nye og uforutsette forhold.

Forslag til budsjettjusteringer - drift

Beløp i 1000

Budsjettjustering		2024
Lønnsavsetning 2024	Lønns- og prisvekst mv.	73 810
Pensjon - amortisering tidligere års premieavvik	Pensjonsendringer	1 750
Motkonto renter selvkostområder	Tekniske justeringer	10 846
Rentekompensasjon overført til andre	Tekniske justeringer	-230
Teknisk justering mellom tjenesteområder - flytting av ramme for økte tillegg beredskapsstyrken	Tekniske justeringer	-6 884
Reversering ufordelt nedtrekk strøm	Tilpasning til aktivitetsnivå	21 336
Sum		100 628

Lønnsavsetning 2024

KS og LO Kommune, Unio og YS Kommune anbefaler forhandlingsforslag om ny hovedtariffavtale fra 1. mai 2024. De tre forhandlingssammenslutningene som anbefaler løsningen representerer største delen

av KS-området. Akademikerne brøt forhandlingene. Hovedtariffavtalen vedtas ved uravstemning 31. mai. Som følge av forslaget er det behov for å justere lønnsavsetningen for 2024 i tråd med oppdaterte anslag for årslønnsvekst på 5,2 %.

Pensjon - amortisering tidligere års premieavvik

Endring i pensjonskostnader består av oppdatert amortisering av premieavvik. Pensjonspremieavviket er forskjellen mellom premiene som blir betalt til pensjonskassene og beløpet som kostnadsføres i kommuneregnskapet. Når premiene er større enn kostnaden, vil årets pensjonspremieavvik vises som en inntekt i regnskapet. Denne inntekten blir så amortisert (kostnadsført) over de neste sju årene og betyr i praksis en utsatt belastning i driftsregnskapet.

Motkonto renter selvkostområder

I Selvkostforskriften har Kommunal- og distriktsdepartementet gitt regler for hvordan kalkulatoriske renter skal beregnes og legges inn i grunnlaget for kommunale gebyrer. Prognosen for årets selvkostrente reduseres med 0,3 prosentpoeng sammenlignet med sats benyttet i vedtatt budsjett. Ny prognose for 2024 er 4,4 % . Netto kalkulatoriske renteutgifter på selvkostområdene reduseres som følge av dette med kr 10,8 mill. På tjenesteområde 21 Pensjon og fellesposter justeres motposten med tilsvarende beløp, men da med motsatt fortegn. Det vil si en netto mindreinntekt på kr 10,8 mill.

Rentekompensasjon overført til andre

Med bakgrunn i en mindre nedjustering av forventet rentesats for husbankens kompensasjonsordninger, nedjusteres tilsvarende Bergen kirkelige fellesråds andel av rentekompensasjon for kirkebygg og kirkeinventar mv.

Teknisk justering mellom tjenesteområder - flytting av ramme for økte tillegg beredskapsstyrken

Forslaget gjelder en teknisk justering mellom tjenesteområde 21 - Sentrale budsjettposter til tjenesteområde 07 - Brannvesen. Beløpet gjelder ramme for økte tillegg på beredskapsstyrken. Denne rammen har ved en feil blitt lagt på tjenesteområde 21. Den skal ligge på tjenesteområde 07 - Brannvesen.

Reversering ufordelt nedtrekk strøm

I Vedtatt budsjett ble det foretatt et nedjustering på energibudsjettet i tråd med Fjordkrafts prisprognoser. Ved en feil ble det redusert for mye, noe som ga en restavsetning på tjenesteområde 21. Denne må nå reverseres, men må ses i sammenheng med ytterligere nedjustering av energiutgiftene på tiltaket *Reduserte energiutgifter (leide bygg, anlegg)* på ulike tjenesteområder. I tråd med Fjordkrafts oppdaterte prisprognose, vil energiprisene gå enda mer ned enn det som var lagt til grunn i Vedtatt budsjett. Nedjusteringen samsvarer med det som ble redusert i vedtatt budsjett, derfor er netto endring i energiutgifter i kommunens leide bygg og anlegg 0 mill. Se også for øvrig eget tiltak for kommunens eide bygg på ulike tjenesteområder - EBE reduserte energikostnader.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett	Årsprognose prognose	Avvik i kr	Statusbeskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Økte utgifter til personalforsikringer	1 030	1 030	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett
Sum	1 030	1 030	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Økte utgifter til personalforsikringer som følge av flere ansatte	365	365	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett
Sum	365	365	0	
Nye tiltak				
Sekkepost for konseptvalgutredning (KVU)	10 000	10 000	0	I byrådsak Gjennomføring av konseptvalgutredning (KVU) sak 1047/24 ble det besluttet hvilke prosjekter som skal utredes og dekkes av sekkeposten.
Sum	10 000	10 000	0	
Sum tiltak	11 395	11 395	0	

Investeringer

Beløp i 1000

Investering	Saksref. v/gj.føring s-vedtak	Totalbudsjett				Årets budsjett		
		Bud. Vedtat	Totalprognose	Avvik ferdigkvar	Estimert al	Justert budsjet	Årsprognose	Forslag til bud.endr.
Sekkepost til gjennomføring av konseptvalgutredninger (KVU)	IA	55 000	48 800	6 200	4.kv. 2034	10 000	7 000	-3 000
Sum						10 000	7 000	-3 000

Statustekst investeringer

Sekkepost til gjennomføring av konseptvalgutredninger (KVU)

Nye investeringsprosjekter går vanligvis gjennom tre faser: konseptvalgutredning (KVU), prosjektutvikling og selve gjennomføringsfasen. Dette gjelder de fleste nye investeringer av en viss størrelse, utenom rene rehabiliteringsprosjekter. Utgangspunktet for investeringen er at det foreligger et behov. Hensikten med en konseptvalgutredning er å skissere ulike måter å dekke dette behovet på. Konseptvalgutredningen skal synliggjøre ulike aktuelle konsepter slik at byrådet kan velge hvilket konsept en ønsker å gå videre med. Når konsept er valgt, går prosjektet over i prosjektutviklingsfasen. Deretter, når prosjektet er ferdig utviklet, fattes gjennomføringsvedtak og prosjektet blir gjennomført.

Bergen kommune har både et kapasitetsmessig og økonomisk begrenset handlingsrom for å gjennomføre nye investeringer. Det er viktig at potensielle nye investeringsprosjekter vurderes i sammenheng og ut fra en helhet. På den måten sikrer man at kommunens gjennomføringsevne brukes på de prosjektene som er høyest prioritert, og at man ikke bruker ressurser på å utrede prosjekter som kanskje uansett ikke vil bli gjennomført i overskuelig framtid. For å sikre en helhetlig prioritering av hva som skal utredes, er det opprettet sekkeposter for konseptvalgutredninger – én i driftsbudsjettet og én i investeringsbudsjettet. (Dette fordi det i forkant kan være uklart om utgiftene til utredningen skal føres i drifts- eller investeringsregnskapet.)

Det er fremmet [en egen byrådssak](#) om hvilke konseptvalgutredninger som skal gjennomføres i 2024 og fordeler midlene i disse sekkepostene på de valgte utredningene. I budsjettet er midlene på sekkepostene midlertidig plassert på tjenesteområde 21 Pensjon og fellesposter. Det er valgt å gjennomføre færre KVUer enn det det er midler tid i sekkeposten, derfor foreslås årsbudsjettet å nedjusteres.

